

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

การทุจริตเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปอาจแบ่งการทุจริตออกได้เป็น 3 ประเภท คือ การทุจริตในภาครัฐ (corruption in public sectors) การทุจริตในภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับภาคเอกชน (corruption in public-private sectors) และการทุจริตภาคเอกชน (corruption in private sectors) โดยการทุจริตในสองประเภทแรกเป็นการทุจริตที่อาจเรียกกันว่า “การทุจริตคอร์รัปชัน” ที่มีพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุจริตนั้นด้วย ไม่ว่าจะด้วยการเรียกรับ ให้ รับว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ หรือในทำนองเดียวกันซึ่งผลประโยชน์ใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งการทุจริตดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐโดยตรง ทั้งนี้เพราะพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐมีหน้าที่ต้องกระทำการใด ๆ เพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อผลประโยชน์ของมหาชนเป็นที่ตั้ง แต่ได้กระทำความผิดหน้าที่โดยเอาผลประโยชน์นั้นมาเป็นของตน อันเป็นการทุจริตในลักษณะที่ “ผลประโยชน์ส่วนตัวชนขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวม” (conflict of interest) ซึ่งเป็นการทุจริตที่รัฐได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นทางการ โดยมิกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ รองรับอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นองค์กรหลักในการบังคับใช้กฎหมาย มีพระราชบัญญัติของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีลักษณะบังคับใช้เป็นการทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาสำหรับความผิดอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สำหรับการกระทำที่เป็นความผิดทางแพ่งและการเรียกร้องค่าเสียหายฐานละเมิด ประมวลรัษฎากรสำหรับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีองค์กรภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนเพื่อ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (สต.ง.) เป็นต้น รวมถึงการที่รัฐมีมาตรการเสริมอื่น ๆ เช่น การ

สร้างแนวร่วมด้วยการบูรณาการความร่วมมือจากทั้งภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับภาคเอกชนนั้น รัฐได้มีการดำเนินการด้วยการวางมาตรการทางกฎหมายและกำหนดองค์กรต่าง ๆ ขึ้นเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับหนึ่งแล้ว

ในทางตรงกันข้าม หากพิจารณาถึงการทุจริตภาคเอกชนซึ่งไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต แต่เป็นการทุจริตโดยบุคคลที่มีหน้าที่หรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชน โดยอาศัยความไว้วางใจของประชาชนกลุ่มเข้าไปแสวงหาผลตอบแทนจากการลงทุนในองค์กรภาคเอกชนนั้น เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้สอบบัญชี หรือคนที่เข้าไปลงทุน เป็นต้น แล้วต่อมาบุคคลนั้นทำการแสวงหาผลประโยชน์ที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินจากองค์กรภาคเอกชนนั้นไปเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น โดยการสร้างรูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริตขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น หากพิจารณาในเบื้องต้นแล้วพบว่าเดิมรัฐไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน โดยตรง แต่ผลจากการทุจริตภาคเอกชนที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้าง ย่อมเป็นการทำร้ายสังคมและสร้างความเสียหายให้เกิดแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐในที่สุด จนอาจถือได้ว่ารัฐเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการทุจริตภาคเอกชนไม่แตกต่างไปจากการทุจริตในภาครัฐเช่นกัน

สำหรับปัญหาการทุจริตภาคเอกชนนั้น Maira Martini.(2014. p.2) กล่าวว่า เป็นปัญหาที่รัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหามากนัก และแม้แต่สื่อมวลชนหรือนักวิจัยเองก็ไม่ได้ให้ความสนใจ เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐเห็นว่าการทุจริตภาคเอกชนเป็นเรื่องพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือเป็นกรณีที่เอกชน โกงกันเองไม่เกี่ยวกับภาครัฐ ทั้งหากพิจารณาเพียงผิวเผินแล้ว การทุจริตภาคเอกชนในทุกรูปแบบนั้นต่างก็เป็นความผิดที่มีลักษณะของการฉ้อโกงเป็นฐานของความผิด แต่ถ้าหากได้พิจารณาในเชิงลึกแล้วจะพบว่า ในกรณีของการทุจริตภาคเอกชนที่ผู้เสียหายเป็นประชาชนจำนวนมากที่นำเงินมาลงทุนแล้วถูกผู้บริหารภาคเอกชนนั้นฉ้อโกงไปย่อมจะไม่ใช่รูปแบบของการฉ้อโกงระหว่างเอกชนด้วยกัน โดยทั่วไปเพราะความเสียหายไม่ได้เกิดกับเอกชนคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เกิดกับประชาชนเป็นวงกว้างและมีจำนวนเงินความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล ดังนั้น เมื่อประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองอันเป็นองค์ประกอบของความเป็นประเทศได้รับความเสียหายแล้วในที่สุดก็ย่อมจะสร้างความเสียหายร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าทั้งการทุจริตภาคเอกชนและในภาครัฐต่างก็มีความสำคัญที่จะต้องได้รับการปราบปรามและป้องกันที่

ไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายประเทศที่ได้เผชิญกับปัญหาการทุจริตภาคเอกชนต่างก็ตระหนักถึงผลกระทบที่ได้รับและพยายามที่จะหามาตรการในการปราบปรามและป้องกัน

ประเทศไทยมีรูปแบบและกระบวนการของการทุจริตภาคเอกชนที่กระทำด้วยการอาศัยรูปแบบของการระดมทุนจากประชาชนในลักษณะต่าง ๆ ผ่านการจัดตั้งองค์กรภาคเอกชนที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ในรูปแบบบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เช่น บุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สหกรณ์จำกัด มูลนิธิ หรือสมาคม หรือที่จัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อการระดมทุนจากประชาชนทั่วไปที่คาดหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนตามคำเชิญชวนขององค์กรภาคเอกชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนที่หลงเชื่อตกเป็นเหยื่อแล้ว ผู้กระทำการทุจริตก็จะอาศัยความไว้วางใจของประชาชนหรือกลไกของการดำเนินการทางธุรกิจกระทำการทุจริตด้วยการสร้างรูปแบบและกระบวนการของการทุจริตขึ้นในลักษณะต่าง ๆ โดยใช้หน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ในองค์กรภาคเอกชนนั้นแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือด้วยการกระทำที่เป็นกรรมแก่ประชาชนที่เข้ามาลงทุนแม้จะไม่มีกฎหมายห้ามไว้ก็ตาม จนทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินสำหรับตนเองหรือบุคคลอื่นและทิ้งความเสียหายไว้ให้แก่ประชาชนกลุ่มที่เข้ามาลงทุนนั้น หรือแม้แต่ด้วยการหลอกลวงภัย (ดร.วิรัช จิระแพทย์, หน้า 20) จากความเสียหายที่เกิดขึ้นทำให้รัฐต้องดำเนินการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกัน ปราบปรามรวมถึงติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการทุจริตเพื่อนำมาคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหาย

การทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยมีกรณีตัวอย่างของการทุจริตที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผู้กระทำความผิดได้สร้างรูปแบบของการทุจริตขึ้น ซึ่งหลายรูปแบบเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลกเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น กรณีแชร์แม่หม้อยของนางชม้อย ทิพย์โส คดีแชร์แม่หม้อย แชร์ชาร์เตอร์ การทุจริตในธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ(BBC) การทุจริตเงินของสมาชิกในสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น การสร้างราคาหลักทรัพย์หรือการปั่นหุ้นของนายฉาย บุณนาคและพวก การปล่อยสินเชื่อที่ไม่เหมาะสมของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เอกชนกิจ (Fin One) การทำบัญชีอันเป็นเท็จของบริษัทปิคนิค คอร์ปอเรชั่น และบริษัทรอยเน็ด เป็นต้น หรือกรณีตัวอย่างของการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เช่น การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) โดยตกแต่งตัวเลขในรายงานทางการเงิน (Financial Report) ที่เป็นการฉ้อโกงนักลงทุน ซึ่งเกิดขึ้นในบริษัทเอนรอน (Enron) และบริษัทเวิร์ลด์คอม (WorldCom) ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา จนเป็นสาเหตุให้บริษัทอาเธอร์แอนเดอร์สัน (Arthur Anderson) ซึ่งเป็นบริษัทสอบบัญชียักษ์ใหญ่ 1 ใน 5 ของโลกที่มีส่วนรู้เห็นกับการฉ้อโกงดังกล่าวต้องล้มละลายไปใน

ที่สุด หรือกรณีแชร์ลูกโซ่เมอดอфф (Madoff) ของนายเบอร์นี่ เมอดอфф (Bernie Madoff) อดีตประธานตลาดหุ้นแนสแด็ก (NASDAQ) ของสหรัฐอเมริกาที่ทำให้เกิดวิกฤติทางการเงินครั้งใหญ่ในสหรัฐและทั่วโลก การปล่อยสินเชื่อบริษัทเลห์แมน บราเธอร์ (Lehman Brothers) และการล้มละลายของธนาคารแบร์ริง (Bearing) ของอังกฤษที่มีอายุกว่า 134 ปี ซึ่งกรณีต่างๆ เหล่านี้ย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่สะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนนั้นยังคงเป็นปัญหาที่มีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังคงมีแนวโน้มของจำนวนคดีและความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแม้ในท้ายที่สุด รัฐจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ในหลายคดี แต่ก็ไม่สามารถว่ารัฐสามารถติดตามเอาคืนซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการทุจริตเพื่อนำมาคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหายได้อย่างทันทั่วถึงและในจำนวนเงินทั้งหมด ทั้งไม่อาจดำเนินการให้ประชาชนผู้เสียหายได้รับการชดเชยซึ่งค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดเพื่อชดเชยความเสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เมื่อมีการทุจริตภาคเอกชนขึ้นแล้ว กฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับมาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปในระหว่างการทุจริตยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอแก่การยับยั้งการจำหน่ายจ่ายโอนหรือยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตไปยังที่อื่นหรือไปไว้กับบุคคลอื่นหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินนั้นไปเป็นทรัพย์สินอื่นเพื่อให้พ้นจากการติดตามเอาคืน จนกลายมาเป็นตัวอย่างในทางลบของคนในสังคมที่จะเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย แต่ยอมเสี่ยงที่จะกระทำความผิด เพราะเล็งเห็นถึงโอกาสที่จะมีเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากไว้สอยสุขภายหลังพ้นโทษที่แม้จะถูกเจ้าพนักงานยึดและอายัดทรัพย์สินคืนมาได้ก็อาจเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ส่วนกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิด รูปแบบและกระบวนการของการทุจริตภาคเอกชนที่ไม่ใช่เป็นเพียงแต่การฉ้อโกงกันโดยทั่วไป ดังนั้นมาตรการของกฎหมายที่มีอยู่ เช่น มาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายอาญา หรือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงไม่อาจลดทอนหรือแก้ไขปัญหาการทุจริตภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันปัญหาและผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยยังไม่ได้รับการแก้ไขจากรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ เพราะไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่จะเป็นเครื่องมือในการสร้างกลไกของการปราบปราม ป้องกันและเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาและวิจัยในเรื่อง “กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน” ที่นอกจากจะเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ใช้เพื่อการป้องกันและปราบปรามแล้ว ยังรวมถึงการยับยั้งการย้ายถ่ายทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ ความผิดเพื่อเพิ่ม โอกาสให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตได้รับเงินหรือทรัพย์สินคืน ก่อนที่เจ้าพนักงานจะสามารถนำบุคคลที่กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการการดำเนินคดีในศาลได้ เพื่อให้เป็นกฎหมายที่จะเป็นต้นแบบสำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทย

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพปัญหาการทุจริตภาคเอกชนที่นับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ยังมีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาและวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายเพื่อให้เป็นต้นแบบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนซึ่งจะมีความสำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เกิดจากการแสวงหาประโยชน์โดยไม่ชอบของผู้บริหารองค์กรภาคเอกชนที่มีการระดมทุนจากประชาชน ทั้งกำหนดมาตรการป้องกันยับยั้งมิให้มีการเล่นแร่แปรธาตุทรัพย์สิน หรือใช้วิธีการที่เรียกว่าฟอกเงินที่ได้จากการทุจริตไปเก็บไว้ในรูปของทรัพย์สินอื่น หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่นหรือ โอนเป็นเงินออกไปเก็บไว้ในต่างประเทศ ก่อนที่ผู้กระทำการทุจริตจะถูกดำเนินคดี ทั้งนี้ก่อนคดีถึงที่สุดเพื่อให้ประชาชนผู้เสียหายได้รับชดใช้คืนซึ่งเป็นการเยียวยาความเสียหาย

ในการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น ให้มีความสำคัญต่อการศึกษาและวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่จะป็นองค์ประกอบของโครงสร้างกฎหมาย ดังนี้

กฎหมายมีโครงสร้างประกอบด้วย ความหมายของการทุจริตภาคเอกชน ความหมายของการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน องค์ประกอบการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน รูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริตภาคเอกชน องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ดังนั้นกฎหมายต้นแบบดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นในสังคม ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของรัฐ

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น มีดังนี้

(1) รูปแบบทุจริต และกระบวนการวิธีการ โดยเหตุที่การทุจริตภาคเอกชนมีการดำเนินการได้หลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบจะมีกระบวนการวิธีการของการดำเนินการที่มีความหลากหลายและ

ซับซ้อน รวมถึงเป็นการกระทำที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เฉพาะทางของผู้ทุจริตที่ทำให้ยากแก่การติดตามและตรวจสอบให้พบได้ทันกับผลกระทบจากการทุจริตที่จะเกิดขึ้น และที่สำคัญก็คือ ผู้ทุจริตจะอาศัยหน้าที่ในตำแหน่งบริหารที่ตนครองอยู่เป็นช่องทางในการทำการทุจริต และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ รูปแบบการทุจริตจะมีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การศึกษาและวิจัยจึงได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาและวิจัยในประเด็นนี้ โดยการนำเอารูปแบบการทุจริตและกระบวนวิธีดำเนินการของต่างประเทศซึ่งปรากฏเป็นกรณีศึกษาหลายกรณีมาแสดงเพื่อทำการวิเคราะห์ถึงลักษณะของการกระทำ

(2) องค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ในปัจจุบัน องค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีหลายองค์กร โดยแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายแต่ละฉบับบัญญัติไว้ ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบของการทุจริต เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (คณะกรรมการ ก.ล.ต.) ใช้อำนาจและหน้าที่เฉพาะการทุจริตกรณีที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ เช่น การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider trading) หรือกรณีกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) มีอำนาจและหน้าที่สืบสวนสอบสวนในคดีความผิดเกี่ยวกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi scheme หรือ Pyramid scheme) และการกระทำที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น การศึกษาและวิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นเอกภาพของหน่วยงานที่จะเป็นองค์กรทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่จะต้องศึกษาและวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบขององค์กรและขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบในการกำหนดโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่ขององค์กรควบคุมเพื่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

(3) มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน สิ่งที่เป็นสาระสำคัญของการเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายให้แก่ประชาชนก็คือ การคงรักษาทรัพย์สินจากการทุจริตไว้ให้ได้มากที่สุดก่อนที่ทรัพย์สินนั้นจะถูกผู้กระทำการทุจริตยกย้ายถ่ายเทออกไปแล้ว ฟอกเงินหรือทรัพย์สินนั้นด้วยการ โอนให้บุคคลอื่นเพื่ออำพรางการเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือแปลงเงินที่ได้มาเป็นทรัพย์สินอื่นหรือโอนออกไปยังต่างประเทศเพื่อให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบ โดยอาศัยกลวิธีต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังไม่พบว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่ได้กำหนดถึงมาตรการ (Measures) และมาตรการกึ่งวิถี (Intermediate measures) ที่เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการยับยั้งการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตภาคเอกชนไว้ก่อนที่คดีจะถึงที่สุด ทำให้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วศาลก็ไม่อาจเยียวยาความเสียหายให้ผู้เสียหายได้รับคืนเงินหรือทรัพย์สินอย่างเต็มที่และมี

ประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะในระหว่างการดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิดนั้นผู้กระทำความผิดได้ยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตไปให้พ้นจากการติดตามเอาคืน ทำให้ยากแก่การติดตามเอาคืน ดังนั้นการศึกษาในประเด็นมาตรการทางกฎหมายที่จะเป็นมาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญาและมาตรการกึ่งวิธีที่จำเป็นต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ก่อนคำพิพากษาจะถึงที่สุด

(4) กฎหมายสำหรับการใช้บังคับเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการเฉพาะสำหรับรูปแบบการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น พระราชกำหนดการคุ้มกันที่เป็นการถือ โกงประชาชน พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นต้น แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีอยู่ให้หมดสิ้นไปได้ การศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญของการหาคำตอบในเรื่อง มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ดังนั้นเมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้น ทำให้ต้องนำกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปมาใช้แก่การพิจารณาคดี กล่าวคือ นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในการพิจารณาคดีส่วนอาญา เช่น ในหมวดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ หรือนื้อ โกง เป็นต้น ส่วนการดำเนินคดีส่วนแพ่งเกี่ยวกับการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายจากการทำทุจริตก็ บังคับใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ซึ่งหากพิจารณาถึง พฤติการณ์ของการทุจริตภาคเอกชนที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายจำนวนมากแล้วจะเห็นว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปดังกล่าวอาจ ไม่เหมาะสมและเพียงพอ

ความสำคัญของแต่ละประเด็นศึกษาจึงจำเป็น เพราะจะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมาย ต้นแบบเพื่อให้เป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการวิธีการและพัฒนาการของการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชนของไทยและต่างประเทศ

(2) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

(3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

(4) เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทย

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1.1 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ

- (1) ความหมายของ “การทุจริต” หรือ “การกระทำที่ไม่ดี” (Malfaire)
- (2) แนวคิดเรื่อง “ภาคเอกชน” (Private sectors)
- (3) หลักสุจริต (bona fides หรือ good faith) และหลักความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการ (fiduciary)
- (4) ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Theory of Prevention and Suppression of Malfaire)
- (5) ทฤษฎีการแทรกแซงของรัฐ (Intervention of State)
- (6) หลักการชดใช้และเยียวยาความเสียหาย (Remedies)
- (8) หลักการมาตรการทางแพ่ง (Civil Sanction หรือ Civil Ability)
- (9) หลักการมาตรการในยึดและอายัดทรัพย์สิน (Seizure and Attachment)
- (10) หลักการดำเนินคดีแพ่ง (Civil Proceedings)
- (11) หลักการดำเนินคดีอาญา (Criminal Proceedings)
- (12) คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (Civil and Penal Action)

3.1.2 กฎหมายระหว่างประเทศ

- (1) United Nations Convention Against Corruption 2003 (UNCAC)

3.1.3 กฎหมายต่างประเทศ

- (1) Antitrust Law ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (2) Commodity Exchange Act ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (3) The Securities Exchange Act of 1933 ประเทศสหรัฐอเมริกา

- (4) The Securities Exchange Act of 1934 (พ.ศ. 2477) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (5) The Foreign Corruption Practice Act 1970 (FCPA) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (6) The Insider Trading Sanction Act of 1984 (พ.ศ.2527) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (7) The Insider Trading and Securities Exchange Act of 1988 ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (8) Model Penal Code - Theft by Deception ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (9) Sarbanes-Oxley Act (2002) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (10) Stop Trading on Congressional Knowledge Act (STOCK Act) ประเทศ
สหรัฐอเมริกา
- (11) Mail and Wire Fraud Statutes (กฎหมายการฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือ
การถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (12) Bank Fraud Statute (กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงธนาคาร)
ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (13) Misapplication and Embezzlement Statute (กฎหมายว่าด้วยการคืนเงินไม่ได้
และการขโมยทรัพย์) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (14) Fraudulent and Fictitious Claims Statute (กฎหมายว่าด้วยการเรียกร้องจากการ
ฉ้อโกงและการหลอกลวง) หรือที่รู้จักกันในชื่อ The Criminal False Claims
Act “รัฐบัญญัติเรียกร้องจากการกระทำผิดอาญา” ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (15) Tax Evasion and Fraud Provisions of the Internal Revenue Code (กฎหมาย
เกี่ยวกับการหนีภาษีและบทบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกงตามประมวลรัษฎากร)
ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (16) Computer Fraud and Abuse Act of 1986 (รัฐบัญญัติการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์
และการกระทำอันมิชอบ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529)) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (17) False Statements Statute (กฎหมายว่าด้วยการแจ้งความเท็จ) ประเทศ
สหรัฐอเมริกา
- (18) Major Fraud Act of 1988 (รัฐบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกง ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531))
ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (19) Multilevel Marketing and Pyramid Act of 2000 ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์
- (20) Securities and Futures (Licensing and Conduct of Business) Regulations
ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

- (21) The Securities and Futures Act หรือ SFA ประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์
- (22) Pyramid Schemes Prohibition Ordinance Cap 617 เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
- (23) Securities (Insider Dealing) Ordinance และ Hong Kong Stock Exchange (HKSE) เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
- (24) The Securities and Futures Ordinance (SFO) เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายของประเทศไทย

- (1) ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ มาตรา 334 (ลัก) มาตรา 352 (ยักยอก) มาตรา 341 (ฉ้อ โกง) มาตรา 343 (ฉ้อ โกงประชาชน) มาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 และ มาตรา 268 (ปลอมเอกสาร)
- (2) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 5 ว่าด้วยละเมิด และบรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท
- (3) พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483
- (4) พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อ โกงประชาชน พ.ศ. 2527
- (5) พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534
- (6) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535
- (7) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535
- (8) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
- (9) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
- (10) พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
- (11) พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545
- (12) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

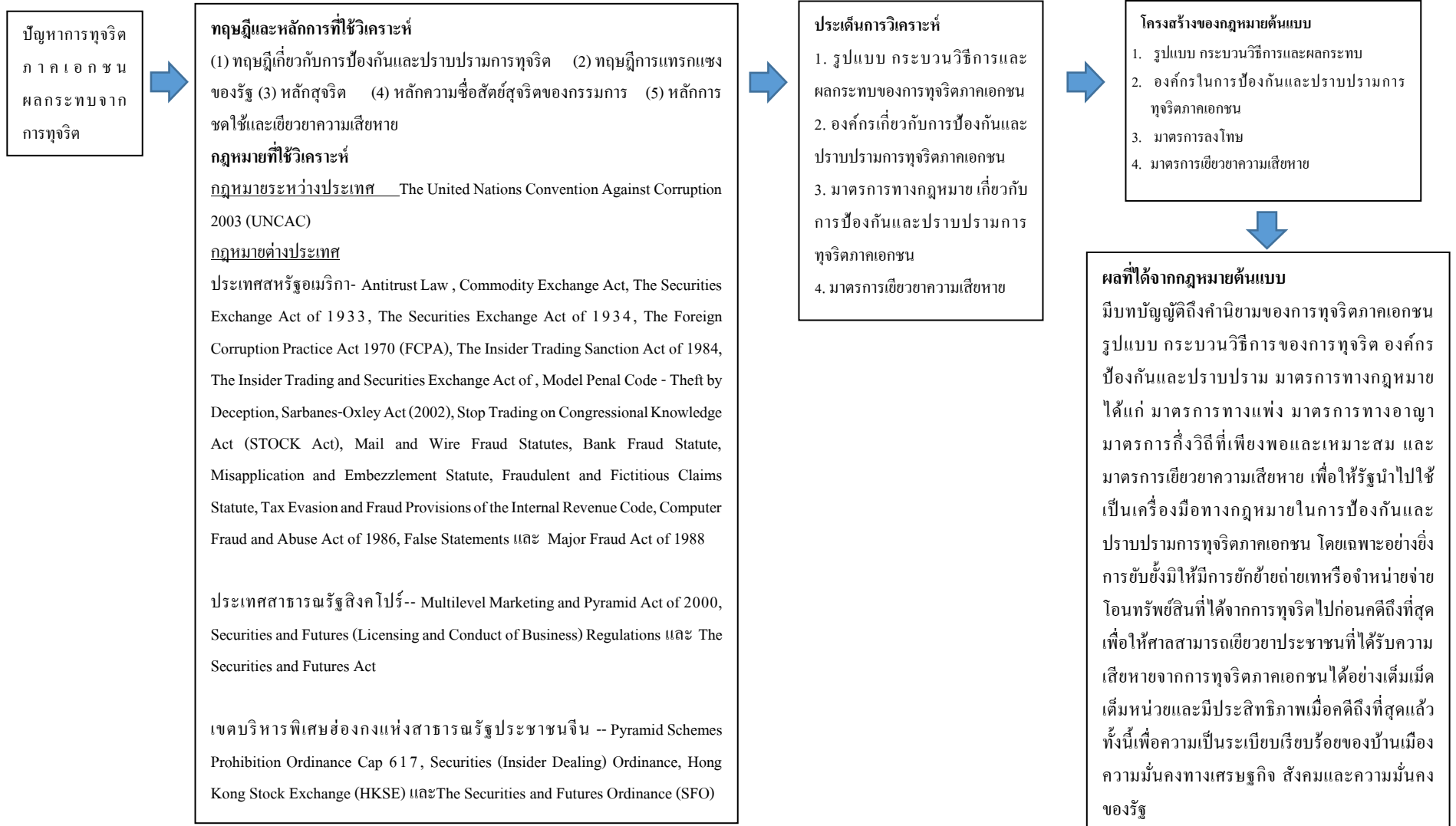
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปัจจุบันและในอดีต ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความ เจ้าพนักงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ นักบัญชี นักกฎหมาย นักวิชาการ นักลงทุนและประชาชน โดยทั่วไปที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

4. กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4.2 สมมติฐานการวิจัย

การทุจริตภาคเอกชนขององค์กรที่อาศัยการระดมทุนจากประชาชนในประเทศไทยนั้นมิได้ทั้งจากการระดมทุนที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนจากการระดมทุนดังกล่าวมีเพียงบางรูปแบบเท่านั้นที่มีกฎหมายรองรับ เช่น หากเป็นการระดมทุนจากประชาชนโดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กฎหมายที่รองรับ ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 หรือกรณีการระดมทุนจากสมาชิกของสหกรณ์จำกัด กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งทำได้ภายใต้กรอบของกฎหมายเฉพาะขององค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละรูปแบบ ในทางตรงกันข้าม การระดมบางรูปแบบเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เพราะเป็นการทุจริตที่ทำได้ด้วยการฉ้อโกงประชาชน เช่น การจัดตั้งธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ซึ่งรัฐได้ออกกฎหมายในการปราบปรามและป้องกัน ได้แก่ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 เป็นต้น ในขณะที่ยังมีรูปแบบการทุจริตภาคเอกชนอีกหลายรูปแบบที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับเพื่อการป้องกันและปราบปราม ซึ่งรัฐนำกฎหมายที่มีลักษณะของการบังคับใช้เป็นการทั่วไปมาใช้แทน ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมเพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจรวมถึงกรณีที่อาจมีรูปแบบของการทุจริตรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย หากไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะแล้วย่อมเป็นการยากที่รัฐจะยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำความผิดย้ายถ่ายเทหรือจำหน่ายไอโฟนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตไปยังบุคคลที่สาม หรือเก็บไว้ยังที่อื่น หรือฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มานั้นไปเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น หรือโอนออกไปยังต่างประเทศ เพื่อให้พ้นจากการตรวจสอบติดตามเพื่อยึดหรืออายัดมาคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหาย ทำให้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วศาลไม่สามารถเยียวยาประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตนั้นได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและอย่างมีประสิทธิภาพ การมีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย รูปแบบ กระบวนการวิธีการองค์กร มาตรการทางกฎหมาย จะทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งทำให้ศาลสามารถเยียวยาประชาชนผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ

5. คำถามการวิจัย

- (1) รูปแบบ กระบวนการวิธีการและผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชนของต่างประเทศกับของไทยมีความแตกต่างกันอย่างไร
- (2) โครงสร้างองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มีโครงสร้างองค์กรอย่างไร
- (3) โครงสร้างของกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายทั้งมาตรการแพ่งและมาตรการทางอาญาในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
- (4) โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วยอะไรบ้าง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มีประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามรวมถึงยับยั้งไม่ให้เกิดการยักย้ายถ่ายเทหรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปยังบุคคลที่สาม ฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปเป็นทรัพย์สินอื่น หรือโอนเงินที่ได้จากการทุจริตออกไปจากราชอาณาจักรได้โดยง่าย กฎหมายต้นแบบเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่กำหนดถึงรูปแบบ กระบวนการวิธีการทุจริต องค์กร มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา มาตรการกึ่งวิธี ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกและเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับศาลในการเยียวยาประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของรัฐ

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

การป้องกัน หมายถึง การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

การปราบปราม หมายถึง การปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

การทุจริต หมายถึง การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่เป็นธรรมแก่นักลงทุนรายย่อย ทั้งนี้ไม่ว่าสำหรับเพื่อตนเองหรือผู้อื่น

ภาคเอกชน หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการระดมทุนจากประชาชนไม่ว่าในลักษณะใด ๆ ไม่ว่าจะมิวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหากำไรจากการดำเนินงานหรือไม่ก็ตาม เช่น บุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด กิจการร่วมค้า สหกรณ์ มูลนิธิ หรือสมาคม เป็นต้น

รูปแบบการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชน

มาตรการ หมายถึง มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา ในการป้องกันปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการยับยั้งไม่ให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริต หรืออาจได้มาในภายหลังจากการทุจริตภาคเอกชนถูกยกย้ายถ่ายเทหรือจำหน่ายโอนไปยังบุคคลที่สาม หรือถูกฟอกไปเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น หรือถูกโอนออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ศาลสามารถนำมาคืนให้แก่ผู้เสียหายได้หลังจากมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว

องค์กร หมายถึง องค์กรที่ทำหน้าที่ป้องกันปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีหน้าที่และอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกิดจากการทุจริตภาคเอกชน

กฎหมายต้นแบบ หมายถึง กฎหมายที่จัดทำเป็นตัวอย่างของร่างกฎหมายที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามผลของการศึกษาและวิจัย เพื่อให้เป็นต้นแบบหรือแบบอย่างสำหรับการร่างกฎหมาย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งจากการรวบรวมเอกสาร ตำรา วารสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ามีแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของ “การทุจริต” หรือ “การกระทำที่ไม่ดี” (Malfaire)

คำว่า “ทุจริต” หรือ “ทุจริตคอร์รัปชัน” เป็นคำที่มักพูดถึงกันโดยทั่วไปและมักมีนิยามเกี่ยวกับการทุจริตโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ซึ่งได้แก่กรณีการทุจริตในภาครัฐหรือในภาคเอกชนเกี่ยวกับภาคเอกชน แต่การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการทุจริตภาคเอกชนที่หมายถึงการทุจริตที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตด้วยการใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามตำแหน่งทำการทุจริต

อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นต้องทำการรวบรวมแนวคิดในการให้ความหมายของการทุจริตในลักษณะและมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คำว่า “ทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญา หมายความว่า แสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4) ส่วนคำว่า “คอร์รัปชัน” (Corruption) นั้นมีความหมายที่กำหนดนิยามได้ค่อนข้างยาก แต่มีการแบ่งขอบเขตในหลายลักษณะ โดยในนิยามของต่างประเทศนั้นหมายถึง การใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิดของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่เป็นการส่วนตัวในรูปแบบของการให้สินบน (briber) กรรโชก (extort) สร้างอิทธิพล (influence) เอื้อประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (nepotism) หรือยักยอก (speed money or embezzlement) ขณะที่ในกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย นั้น ได้ให้คำนิยามของการทุจริตไว้ว่า หมายถึง การเรียกรับ หรือตกลงว่าจะรับ ให้ สัญญาว่าจะให้หรือเสนอให้ซึ่งสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อจูงใจหรือเป็นรางวัล (gratification as an inducement or reward) แก่บุคคลเพื่อให้ทำหรือไม่ทำสิ่งใดด้วยเจตนาทุจริต (Clare Fletcher, and Daniela Herrman p.145, (2016)) ส่วนชเวนสัน (Svensson) ได้ให้ข้อสังเกตว่า คอร์รัปชันหมายถึงการคอร์รัปชันในภาครัฐที่หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจโดย

ไม่ชอบไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน (*the misuse of public office for private gain*)(Gareth Sweeney, p1-40), อ้างใน *Global Corruption: Law, Theory and Practice* หน้า 1-40) ส่วน Bardhan (อ้างใน OECD Development Centre, Working paper No.122, Andrew W.Goudie and David Stasavage. *Corruption-The Issues*.Jan1997.p11) และ Kaufmann เห็นว่าเป็นการใช้กิจการของรัฐไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วคอร์รัปชันจึงหมายถึงการทุจริตที่มีหรือไม่มีฝ่ายอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หรือเป็นการร่วมกันกระทำทุจริตระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับภาคธุรกิจหรือประชาชนทั่วไป ที่เรียกกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น ค่าน้ำร้อน ค่าน้ำชา หรือเงินใต้โต๊ะ เป็นต้น

Goudie and Stasavage เห็นว่า การตีความการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นการใช้อำนาจรัฐในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวนั้นไม่ควรตีความเฉพาะแต่ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน แต่ควรมีความหมายรวมถึงประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นคำว่าทุจริตคอร์รัปชันจึงมีความหมายหลากหลายไปตามสาขาการศึกษา เช่น สาขารัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ปรัชญา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ และจิตวิทยา เป็นต้น

การศึกษาเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนใหญ่เป็นการสืบทอดแนวคิดของเพลโต (Plato) ที่ได้อธิบายถึงความเสื่อมทางด้านจิตใจของผู้ปกครอง ขณะที่ Arind K. Jain อธิบายว่า ความหมายของคอร์รัปชันได้เปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและตามสถานที่ในบริบทของสังคมที่แตกต่างกันไป ส่วน Heidenheimer ได้แบ่งคอร์รัปชันออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มคอร์รัปชันที่โยงกับเรื่องหน้าที่ของหน่วยงานราชการสมัยใหม่ (Public Office) กลุ่มคอร์รัปชันที่โยงกับเศรษฐศาสตร์ในเรื่องเกี่ยวกับอุปสงค์ (Demand) อุปทาน (Supply) และการแลกเปลี่ยน (Exchange) และกลุ่มสุดท้ายที่โยงกับผลประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ของประชาชน ส่วน Girling มองคอร์รัปชันในสองลักษณะ คือ คอร์รัปชันในความหมายอย่างแคบกับคอร์รัปชันในความหมายอย่างกว้าง โดยคอร์รัปชันในความหมายอย่างแคบนั้นวางอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย (Legalistic Definition) ที่พิจารณาถึงพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายของบุคคลสาธารณะ โดยเห็นว่าคอร์รัปชันเป็นพฤติกรรมของปัจเจกชนที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาเหตุหรือเป็นผลมาจากสังคม ซึ่งตรงกันข้ามกับคอร์รัปชันในความหมายอย่างกว้างที่มองว่า การกระทำที่แม้จะถูกกฎหมายก็ตามแต่อาจไม่มีความชอบธรรมในสายตาของสาธารณชนก็ได้ ขณะที่ Khan & Jomo ให้ความหมายของการคอร์รัปชันว่า หมายถึง การละเมิดระเบียบทางการที่ควบคุมการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อข้อเสนอที่อยู่ในรูปตัวเงิน หรือการสนับสนุนทางการเมือง นอกจากนี้ Friedrich ให้ความหมายว่า รูปแบบการคอร์รัปชันอาจจะเกิดขึ้นได้ในเมื่อผู้ได้รับอำนาจ (Power holder) ได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ให้เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่การงานหรือครองตำแหน่งใดด้วยอำนาจ

เงิน หรือสินจ้างรางวัลอย่างอื่นอันมิควรได้รับโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อกระทำการต่าง ๆ อันเป็นคุณแก่ผู้ให้สินจ้างรางวัล และการกระทำเช่นนี้เป็นที่เสียหายแก่สาธารณชนและส่วนได้เสียของประชาชน Friedrich (1970:6) ส่วนธนาคารโลก (World Bank) ให้ความหมายว่า การคอร์รัปชันหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว (the abuse of public office for private gain) ซึ่งคล้ายกับความหมายของ Anti-Corruption Network for Transition Economic

ถ้ากล่าวโดยเฉพาะถึงการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวง เพื่อจะได้ทราบความหมายของคำว่าทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้นนั้น จะเห็นว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงการกระทำทุกลักษณะที่เป็นไปโดยมิชอบหรือเป็นการกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยใช้อำนาจหรืออิทธิพลที่มีอยู่ตามตำแหน่งหน้าที่ หรืออาศัยตำแหน่งที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรืออาศัยฐานตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องอยู่กับกิจการสาธารณะ และหมายความครอบคลุมไปถึงการกินสินบนด้วย (Myrdal (1968)) ดังนั้นเมื่อบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจมากเกินไป หรือในทางกลับกันคือการให้อำนาจแก่บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดมากเกินไป ก็จะทำให้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีโอกาสหรือใช้โอกาสที่ตนมีอำนาจอยู่นั้นไปในทางที่ผิด โดยยังมีอำนาจมากเท่าใดก็จะยิ่งใช้อำนาจในทางที่ผิดมากยิ่งขึ้นเท่านั้น (power tends to corrupt, and absolute power corrupts absolutely) (Lord Acton (1902:161)) เรียกได้ว่า อำนาจเป็นส่วนประกอบสำคัญของการทุจริตโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจอย่างเป็นทางการ (legitimacy) (Heidenheimer (1970: 41)) นอกจากนี้ ทิพาวดี เมฆสวรรค์ ได้อธิบายถึงคำกล่าวของ Robert Klitgaard ว่า สาเหตุของการทุจริตยังเกิดจากการรวบอำนาจไว้ที่เดียวหรือกรณีที่การตัดสินใจอย่างใด ๆ เกิดขึ้นจากการใช้ดุลพินิจ (Discretion) ของผู้มีอำนาจ หรือกล่าวในเชิงปริมาณได้ว่า หากมูลค่ารวมของการผูกขาดและการเปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจมีมากกว่าความรับผิดชอบและตรวจสอบได้แล้ว โอกาสของความไม่โปร่งใสและการทุจริตก็จะยิ่งมีมากขึ้น ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (สำนักงาน ก.พ. 2543: 16/18)

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาว่าการกระทำใดถือว่าเป็นการคอร์รัปชันหรือไม่นั้น อาจทำให้การจำกัดความของคำว่า “คอร์รัปชัน” ขยายความกว้างออกไปได้อีก เช่น การกระทำที่ถือว่าเป็นการคอร์รัปชันซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าในรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) เมื่อบริษัทวิลเลียมซึ่งเป็นผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ชะลอการจ่ายกระแสไฟฟ้าจากสถานีส่งไปยังผู้ใช้ไฟฟ้า รวมไปถึงการดำเนินการซ่อมบำรุงตามแผนการ “อีโคโนมิก 101” ในความพยายามลดปริมาณการจ่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อลดปริมาณความต้องการใช้ไฟฟ้า แต่การดำเนินการดังกล่าวกลับกลายเป็นช่องทางที่ทำให้กระแสไฟฟ้ามีราคาเพิ่มสูงขึ้น โดยที่บริษัทไม่มีภาระ

ต้นทุนเพิ่มขึ้นจนส่งผลดีต่อบริษัทเพราะเป็นเหตุให้กำไรของบริษัทเพิ่มสูงขึ้น การบิดเบือนราคา ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการคอร์รัปชันรูปแบบหนึ่ง แต่เมื่อกรณีดังกล่าวถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว ปรากฏว่าบริษัทกลับทำสัญญากับรัฐแคลิฟอร์เนียโดยยินยอมเปลี่ยนแปลงราคาในสัญญาและใช้ความพยายามใกล้เคียงเพื่อให้รัฐยุติการฟ้องคดีซึ่งถือได้ว่าเป็นการทุจริตซ้ำซ้อน (Godfery Harris, สมใจ รักษาศรี แปล, หน้า 48-49) ขณะที่การกระทำในบางสถานการณ์อาจไม่ถือได้ว่าเป็นการคอร์รัปชัน แม้จะเป็นการหลอกลวงให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหลงผิดและได้รับความเสียหายเพราะการหลอกลวงนั้น เช่น การหลอกลวงที่เกิดขึ้นในเกมกีฬาหรือในระหว่างสงครามที่แม้จะเป็นการกระทำทางลับและให้ร้ายแก่อีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งย่อมคาดหวังได้อยู่แล้วว่าจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอนและยอมรับการหลอกลวงนั้นว่าเป็นกลยุทธ์ (strategy) หรือกฎ (rule) ดังนั้นความแตกต่างที่จะพิจารณาว่าเป็นการทุจริตหรือไม่อาจขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานการประพฤติที่เป็นที่ยอมรับกันในสิ่งที่ปรากฏคตินิยมของมนุษย์ ขณะที่ในบางสถานการณ์แม้เป็นการปฏิบัติตามกฎกติกาที่กำหนดไว้โดยบทบัญญัติของกฎหมายแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับเป็นการเปิดช่องให้เกิดการทุจริตอย่างชัดเจน เช่น การที่กฎหมายกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องอาศัยดุลพินิจของบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อกลั่นกรองให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม แต่ในทางปฏิบัติกลายเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตจากการใช้ดุลพินิจนั้น (กษิตย์ ภิรมย์, การบรรยายพิเศษหลักสูตรนิติรัฐกิจและการบริหาร, วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2558) ทั้งที่การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเป็นที่คาดหมายได้จากฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือเกิดขึ้นจากการยอมรับของผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมกับการจัดซื้อจัดจ้างแบบพิเศษนั้นก็ตาม

ส่วนการทุจริตระหว่างภาคเอกชนด้วยกัน (Private-to-private corruption) นั้น องค์การความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) ให้ความหมายว่า หมายถึง การกระทำทุจริตด้วยกันในระหว่างองค์กรธุรกิจที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ (Public sector) ที่เป็นการทุจริตที่เกิดจากผู้จัดการหรือพนักงานที่มีอำนาจกระทำหรือมีอิทธิพลเหนือการปฏิบัติตามหน้าที่หรือมีความรับผิดชอบในองค์กรภาคเอกชนในลักษณะที่เป็นการกระทำที่ตรงกันข้ามกับหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคลนั้นในทิศทางที่เป็นอันตราย (Harm) ต่อกิจการหรือองค์กรและเพื่อให้ตนได้ประโยชน์ไปโดยส่วนตัวหรือประโยชน์ของผู้อื่นหรือขององค์กร (Maira Martini, p2)

การทุจริตคอร์รัปชันมีจุดเริ่มต้นจากการละเลยกฎระเบียบของสังคม การลดมาตรฐานให้ต่ำลงหรือการที่ผู้คนกังวลเกี่ยวกับความดีอยู่กินดีของตนเองมากกว่าสวัสดิภาพของสังคม ซึ่งเป็นการละเมิดเส้นแบ่งศีลธรรมที่ส่งผลทำให้โครงสร้างของสังคมอ่อนแอลงจนถูกทำลายไปในที่สุด (ก๊อดฟรีย์ แฮร์ริส, (สมใจ รักษาศรี แปล) (2548) การคอร์รัปชันจึงไม่ใช่ปัญหาที่พบได้เฉพาะในประเทศยากจน

เท่านั้น เพราะแม้แต่ในประเทศที่มีสถานะทางเศรษฐกิจดีและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วก็มีการคอร์รัปชันในอัตราที่สูงมากเช่นกัน โดยการทุจริตคอร์รัปชันได้แฝงอยู่ในทุกภาคส่วนนับแต่องค์กรทางศาสนาจนไปถึงองค์กรทางธุรกิจ หรือจากกลุ่มที่ไม่แสวงหาผลกำไรไปจนถึงคนในครอบครัว โดยมีคำเรียกในหลากหลายลักษณะ เช่น การหลอกลวง การโกงราคา การหลอกล้ม เพทุบาย การทุจริตคอร์รัปชันนั้นส่งผลกระทบต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ส่งผลให้เกิดการผูกขาดและสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคม (วีรวิท คงศักดิ์, 2554)

อย่างไรก็ตาม การทุจริตคอร์รัปชันนั้น บางครั้งอาจเป็นเรื่องทุจริตคอร์รัปชันสำหรับคนหนึ่งแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นคอร์รัปชันสำหรับอีกคนหนึ่งก็ได้ ซึ่งเปรียบเทียบกับได้กับคนที่เพิ่งเดินเข้าไปในฟาร์มปศุสัตว์ย่อมได้กลิ่นของสัตว์หรือมูลสัตว์ ในขณะที่คนซึ่งคลุกคลีอยู่ภายในฟาร์มปศุสัตว์ดังกล่าวกลับเคยชินหรือไม่รู้สึกถึงกลิ่นเหล่านั้นเลย

1.2 แนวคิดในเรื่อง “ภาคเอกชน”

ภาคเอกชน คำว่า ภาคเอกชน นั้นได้มีการแบ่งแยกและให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ดังนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดประเภทธุรกิจของนิติบุคคลขึ้น โดยอ้างอิงตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) ปี 2552 ของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน โดยจัดประเภทอุตสาหกรรมที่คล้ายกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยแบ่งเป็นหมวดและหมู่ ซึ่งใช้อาศัยหลักเกณฑ์โครงสร้างของการจัดประเภทมาตรฐานสากล ISIC Rev. 4 เช่น เกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง แทนด้วยตัวอักษร “A” การทำเหมืองแร่และเหมืองหินแทนด้วยตัวอักษร “B” การผลิตแทนด้วยตัวอักษร “C” การก่อสร้างแทนด้วยตัวอักษร “F” เป็นต้น (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เข้าถึงเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2558)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จัดหมวดหมู่ธุรกิจที่แบ่งตามประเภทไว้ 20 หมวดหมู่ ได้แก่ 1) ธุรกิจการเกษตร 2) ธุรกิจการท่องเที่ยวและนันทนาการ 3) ธุรกิจการแพทย์ 4) ธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ 5) ธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ 6) ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7) ธุรกิจแฟชั่น 8) ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง 9) ธุรกิจเหมืองแร่ 10) ธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต 11) ธุรกิจปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ 12) ธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค 13) ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ 14) ธุรกิจพาณิชย์ 15) ธุรกิจยานยนต์ 16) ธุรกิจวัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร 17) ธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ 18) ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม 19) ธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ และ 20) ธุรกิจเครื่องใช้ในครัวเรือน ส่วนประมวลรัษฎากรแบ่งประเภทของภาคเอกชนออกตามประเภทของภาษีที่จัดเก็บ 5

ประเภท คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ โดยประเภทของภาษีอากรดังกล่าวได้กำหนดให้มีผู้มีหน้าที่เสียภาษี ได้แก่ บุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทั้งนี้หมายความรวมถึงนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่เข้ามากระทำการกิจการในประเทศไทย หรือกระทำการกิจการในที่อื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทย หรือกิจการที่กระทำนั้นเป็นกิจการขนส่งระหว่างประเทศ หรือนิติบุคคลต่างประเทศนั้น ได้รับเงินได้พึงประเมินบางประเภทที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย หรือนิติบุคคลต่างประเทศที่จำหน่ายเงินกำไรหรือเงินประเภทอื่นที่กันไว้จากกำไรหรือถือได้ว่าเป็นการจำหน่ายเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย หรือแม้นิติบุคคลต่างประเทศนั้นจะมีได้เข้ามาทำกิจการในประเทศไทยโดยตรง แต่มีลูกจ้างหรือผู้ทำการแทน หรือผู้ทำการติดต่อในการประกอบกิจการในประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ให้ได้รับเงินได้หรือผลกำไรในประเทศไทย

นอกจากนี้ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลยังครอบคลุมถึงกิจการซึ่งดำเนินการเป็นทางค้าหรือหากำไรโดยรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การของรัฐบาลต่างประเทศ หรือนิติบุคคลอื่นที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงกิจการร่วมค้า (Joint Venture) ด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการร่วมกันเป็นทางค้าหรือหากำไรระหว่างบุคคลธรรมดา กับบุคคลธรรมดา หรือกับนิติบุคคล หรือระหว่างนิติบุคคลด้วยกันเองไม่ว่าในรูปแบบธุรกิจใด ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วก็ตาม นอกจากมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบกิจการซึ่งมีรายได้ หรือนิติบุคคลซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดโดยอนุมัติของรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร แต่ไม่รวมถึงกิจการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นองค์กรหรือสถานสาธารณกุศล (ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร-กรมสรรพากร สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2558)

การแบ่งประเภทของธุรกิจ อาจแบ่งในทางการบัญชีได้เป็น 6 ประเภท คือ กิจการเจ้าของคนเดียว (Single proprietorship) ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Ordinary partnership) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited partnership) บริษัทจำกัด (Corporation) สหกรณ์ (Co-operative) และรัฐวิสาหกิจ (State enterprise) หรือแบ่งอย่างง่ายออกเป็น 3 ประเภท คือ ธุรกิจผลิตกรรม (Manufacturing business) ธุรกิจซื้อขายสินค้า (หรือซื้อมาขายไป) (Merchandising business) และ ธุรกิจบริการ (Service business) (อรุณี อย่างชารา และคณะ, 2555)

นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายของภาคเอกชนอีก เช่น หมายถึง ส่วนของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ เกิดจากหน่วยเศรษฐกิจเอกชนประกอบด้วยครัวเรือนและธุรกิจ เช่น

การประกอบกรที่มีเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด การค้าร่วม สหกรณ์ เป็นต้น

จากคำนิยามของคำว่า “ภาคเอกชน” ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าภาคเอกชน หมายความว่ารวมถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นไม่ว่าในรูปแบบหรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดหรือมีลักษณะที่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ตามที่ ด้ระบุไว้ในตราสารจัดตั้งนิติบุคคลนั้นหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่รวมถึงองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐ หรือ องค์กรที่รัฐเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เช่น องค์กรรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

1.3 หลักการและทฤษฎี

สำหรับหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการทุจริตภาคเอกชน มีดังต่อไปนี้

1.3.1 หลักสุจริต (Bona fides/Good faith)

คำว่า “สุจริต” นั้นเป็นคำที่มีมาตั้งแต่สมัยโรมัน เรียกในภาษาละตินว่า Bona fides แปลว่า ความซื่อสัตย์ หรือ สัจจะที่ดี ในภาษาเยอรมันใช้คำว่า Treu und Glauben แปลว่า ความซื่อสัตย์และ ความไว้วางใจ

พจนานุกรม Black’s Law Dictionary 18th Edition ให้ความหมายว่า “สุจริต” หมายถึง สภาวะทางจิตใจที่ประกอบด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 อย่างนี้ คือ ความซื่อสัตย์ในความเชื่อหรือ วัตถุประสงค์ ความเชื่อตรงต่อหน้าที่หรือหนี้ของตน ความสอดคล้องกับมาตรฐานทางการค้าหรือธุรกิจ ใด ๆ อันชอบด้วยเหตุผลในการต่อรองกันอย่างเป็นธรรม หรือการไร้ซึ่งเจตนาหลอกลวงหรือแสวงหา ผลประโยชน์โดยมิชอบ (A state of mind consisting in (1) honesty in believe or purpose (2) faithfulness to one’s duty or obligation (3) observance of reasonable commercial standard of fair dealing in a given trade or business, or (4) absence of intent to defraud or to seek unconscionable advantage)

หลักสุจริต เป็นหลักกฎหมายทั่วไป (General Principle of Law) ที่ต่อมาได้ถูกยกให้มีฐานะ เป็น “หลักทั่วไปในการทำสัญญา” (General Principle of Contractualism) โดยมีต้นกำเนิดมาจากยุคกรีก โบราณ (Ancient Greek) แล้วพัฒนาต่อมาในสมัยโรมัน โดยเรียกขานกันว่า Bona Fides ที่ถูกพัฒนาขึ้น จากกฎหมายวิธีสบัญญัติ (Procedural Law) และต่อได้นำมาปรับใช้ในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติ (Substantive Law) ที่นำมาใช้เพื่อควบคุมพฤติกรรม (Behavior) หรือการปฏิบัติตน (Performance) ของ ชาวโรมันที่มีการติดต่อหรือการตกลงระหว่างบุคคลในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์ในสังคม (Universal Social Norm) ในความตกลงต่าง ๆ เช่น การซื้อขายสินค้า การเช่าที่ดิน การจ้างแรงงาน เป็นต้น หลักสุจริต

เรียกกร็องให้คู่สัญญาต้องมีสัจจะ (Fides) ต่อวาจาที่ได้ให้กันไว้ กล่าวคือ ให้ยึดถือหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda) ที่หากฝ่าฝืนต้องถือว่าเป็นการล่วงละเมิดต่อพระเจ้า หลักสุจริตห้ามมิให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเอาเปรียบอีกฝ่ายหนึ่งด้วยการใช้กลฉ้อฉล (Dolus) ซึ่งฝ่ายที่ถูกเอาเปรียบอาจบอกเลิกสัญญาหรือต้องได้รับการเยียวยา หลักสุจริตเรียกกร็องให้คู่สัญญากระทำการใด ๆ ในฐานะของผู้ซื่อสัตย์สุจริตคือต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งด้วย (พรสันต์ เลียงบุญเลิศชัย, 2559, 144-146) โดยพัฒนามาจากระบบการควบคุมสังคม โดยการนำหลักศาสนา ความเชื่อและความศรัทธามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากมนุษย์เริ่มเปลี่ยนแปลงมุมมองจากการที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเพื่อความอยู่รอดมาเป็นการฝ่าฝืนความไว้วางใจกัน ทำให้ต้องนำหลักศาสนาความเชื่อและความศรัทธามาใช้เพื่อปรามพฤติกรรมเช่นว่านี้ ซึ่งเมื่อมนุษย์ได้อ่อนน้อมหรือสาบานต่อสิ่งที่ตนเชื่อถือหรือศรัทธาแล้วก็จะไม่กล้าผิดคำพูดเพราะกลัวการถูกลงโทษ ต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสุจริตมีบทบาทและพัฒนาขึ้นมาในระบบกฎหมายโรมันเกี่ยวกับการรักษาคำพูด เมื่อบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามคำสัตย์ที่ให้ไว้ย่อมถือว่าทำผิดหลักปฏิบัติต่อกัน แม้จะมีได้ถือเป็นกฎหมายก็ตาม แต่การไม่รักษาคำสัตย์ในสมัยโบราณถือว่าเป็นมลทินในสังคม ดังนั้น ความหมายและขอบเขตของหลักสุจริตจึงเป็นเรื่องของความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของคนในสังคมมากกว่าที่จะเป็นผลของกฎหมายโดยแท้

หลักสุจริตได้ถูกพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายสัญญาโรมันและระบบกฎหมายโรมันนี้กลายมาเป็นต้นแบบของระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) อันเป็นหลักการของกฎหมายแพ่งทั้งระบบ ซึ่งโสกราตีส (Socrates) นักปรัชญาชาวกรีกเห็นว่า บ้านเมืองจะสงบเรียบร้อยจะต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง โดยสมาชิกในสังคมจะต้องมีความสุจริตต่อกัน อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีกอีกคนเห็นว่า หลักสุจริตจะก่อให้เกิดความยุติธรรมและเป็นความยุติธรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมของบุคคล ส่วนซีเซโร (Cicero) นักปราชญ์ชาวโรมันเห็นว่าหลักสุจริตคือพื้นฐานแห่งความยุติธรรม

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์ อธิบายว่า หลักสุจริตหมายถึง หลักความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ (ปรีดี เกษมทรัพย์ 2526) ส่วนศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.หยุด แสงอุทัย เห็นว่าจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสุจริตคือความยุติธรรมภายในหรือความยุติธรรมตามเนื้อเรื่อง (Substantial justice) ที่รัฐจะต้องออกข้อบังคับของกฎหมายและการวินิจฉัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานแห่งความยุติธรรม ดังนั้นย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ใช้กฎหมายต้องวินิจฉัยตามหลักความเป็นธรรมและความถูกต้องตามหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ

หลักสุจริตแยกตามลักษณะของกฎหมาย ได้แก่ หลักสุจริตในกฎหมายเอกชนและหลักสุจริตในกฎหมายมหาชน โดยหลักสุจริตในกฎหมายเอกชนนำมาใช้กับกฎหมายสัญญา (Law of Contract) กฎหมายหนี้ (Law of Obligations) และกฎหมายละเมิด (Law of Delict) ส่วนหลักสุจริตในกฎหมายมหาชน เรียกว่า “หลักความน่าเชื่อถือมหาชน” (Fides Publica) เช่นหลักสุจริตที่นำมาใช้กับรัฐธรรมนูญ เป็นต้น (พรสันต์ เลียงบุญเลิศชัย, 2559, 143, 147) ซึ่งศาลแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียอมรับว่า หลักสุจริตในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (เบียร์แกร์ลีเชสเกเซทซ์บุค (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) เป็นแนวคิดในทางกฎหมายทั่วไปที่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ ในขอบเขตของกฎหมายมหาชนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการดำรงไว้ซึ่งลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ในทางมหาชน ซึ่งปรากฏต่อมาว่า ศาลปกครองชั้นสูงของปรัสเซีย (Prussia) รัฐที่รุ่งเรืองที่สุดในบรรดารัฐทั้งหลายของชาติเยอรมันได้มีคำพิพากษายอมรับความสัมพันธ์ในทางกฎหมายปกครองได้หลักสุจริตด้วย ดังนั้นแม้หลักสุจริตจะถูกพัฒนาขึ้นในกรอบของกฎหมายแพ่งก็ตาม แต่ก็มีเหตุผลที่สมควรนำมาใช้เป็นการทั่วไปในกรอบของกฎหมายมหาชนเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้นำหลักสุจริตมาใช้ปรับในฐานะหลักกฎหมายทั่วไป กล่าวคือ ศาลปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้นำหลักสุจริตมาปรับใช้ในในฐานะหลักกฎหมายทั่วไปต้องปรากฏว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้นำหลักสุจริตมาปรับใช้ไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น

สำหรับประเทศไทยนั้น กฎหมายตราสามดวงมิได้บัญญัติรับรองหลักสุจริตเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลไว้ เช่น เมื่อบุคคลผู้มียกรรมสิทธิ์ต้องเสียทรัพย์สินไปและทรัพย์สินนั้นตกไปอยู่ในความครอบครองของผู้ที่ได้มาหรือรับโอนทรัพย์สินนั้น โดยสุจริต เช่นนี้เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิเรียกคืนจากผู้รับโอนที่ได้ทรัพย์สินนั้นไปจากผู้ไม่มีสิทธิโอนเสมอ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้รับโอนซึ่งครอบครองทรัพย์สินนั้นจะได้อามาโดยสุจริตหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้กฎหมายตราสามดวงมิได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้รับโอนโดยสุจริตไว้เลย ต่อมาก่อนประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประเทศไทยซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของประเทศตะวันตกจนมีการพัฒนาและคุ้มครองโดยใช้หลักกฎหมายปิดปาก (Estoppel) ที่ได้ก่อพฤติกรรมที่ทำให้คนทั้งหลายเข้าใจว่าผู้โอนซึ่งครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่เป็นผู้มีสิทธิ โดยถูกปิดปากไม่ให้เรียกคืนจากผู้ที่ได้ทรัพย์สินไปโดยสุจริต ซึ่งต่อมาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้คำว่า “สุจริต” ในความหมายสองลักษณะคือ สุจริตในความหมายอย่างแคบและสุจริตในความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หลักสุจริตทั่วไปเป็นหลักสุจริตในความหมายอย่างกว้างซึ่งไม่ได้หมายถึงหรือเฉพาะเจาะจงถึงความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคู่กรณี หรือเป็นความสุจริตที่เป็นมาตรฐานทั่วไปที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้เป็นเครื่องวัดความประพฤติของมนุษย์ในกรณีต่าง ๆ ว่า การ

กระทำเหล่านั้นอยู่ในกรอบที่กฎหมายจะสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนหรือไม่เท่านั้น เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 5 มาตรา 6 และมาตรา 368

สำหรับหลักสุจริตทั่วไปในกฎหมายต่างประเทศนั้น ได้แก่ หลักสุจริตตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 242 ว่า “ลูกหนี้จะต้องทำการชำระหนี้โดยสุจริต ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงปกติประเพณีด้วย” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทางจริยธรรม (Principle of Legal Ethics) ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของกฎหมายแพ่งเยอรมัน โดยคู่สัญญาจะถูกควบคุมให้ปฏิบัติตามชำระหนี้ต่อกันโดยสุจริต เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสัญญาซึ่งศาลจะใช้บทบัญญัติตามมาตราดังกล่าวอย่างกว้างขวางที่มีผลทำให้สามารถปรับใช้กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

หลักสุจริตทั่วไปตามกฎหมายของสมาพันธรัฐสวิส (Swiss Confederation) ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งสวิส มาตรา 2 ที่บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิที่ดี ในการชำระหนี้ที่ดี ทุกคนจะต้องกระทำตามกฎหมายแห่งความสุจริต การใช้สิทธิโดยมิชอบอย่างชัดเจน ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย” ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 5 ของไทยก็รับอิทธิพลมาจากกฎหมายแพ่งสวิส (ฉันทพงศ์ โปษกะบุตร, 2555)

สำหรับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสมาตรา 1134 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “สัญญาต้องได้รับการปฏิบัติโดยสุจริต” ซึ่งมีความหมายเดียวกับมาตรา 242 แห่งประมวลกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แต่กฎหมายแพ่งของฝรั่งเศสมีการปรับใช้หลักดังกล่าวน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเห็นว่าเป็นหลักการที่กว้างและไม่แน่นอน จึงได้พัฒนาหลักกฎหมายทั่วไปอื่น ๆ เช่น หลักความรับผิดชอบในการเจรจาต่อรองตามสัญญาซึ่งจะต้องกระทำด้วยความสุจริตและไว้วางใจต่อกัน มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางละเมิด หรือหลักการใช้สิทธิส่วนเกินโดยไม่ชอบ (Abuse of Right) ที่กำหนดให้บุคคลต้องใช้สิทธิของตนโดยชอบธรรมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและได้รับความเสียหายจากการใช้สิทธิของตน

สำหรับหลักสุจริตทั่วไปตามกฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์ (Common Law System) ซึ่งถือเอาจารีตประเพณีจากแนวคำพิพากษาของศาลมาพัฒนาเป็นหลักกฎหมายนั้น ในกรณีที่หลักกฎหมายในระบบกฎหมายดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้เพื่อแก้ไขการเอารัดเอาเปรียบหรือความไม่เป็นธรรมระหว่างคู่สัญญาได้ ศาลอาจนำหลักความยุติธรรม (Equity) มาใช้เยียวยาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมได้ เนื่องจากระบบคอมมอนลอว์นั้น ไม่มีหลักสุจริต (Good faith) ที่ศาลใช้เยียวยาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้สิทธิและในการปฏิบัติหน้าที่ของคู่สัญญาโดยตรง แต่ศาลได้พัฒนาหลักการอื่น ๆ

ขึ้นเพิ่มเติม เช่น หลักการตีความสัญญาที่มีข้อยกเว้นในสามลักษณะคือ (1) หลักการตีความสัญญาที่มีข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดให้เป็นคุณประโยชน์แก่คู่สัญญาที่อ้างเอาข้อสัญญาดังกล่าวน้อยที่สุด (Contra Proferentem Rule) ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้ประกอบการค้าหรือวิชาชีพจะอ้างข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อไม่ต้องรับผิดตามสัญญาที่มีต่อผู้บริโภค ศาลก็จะตีความเพื่อไม่ให้ผู้ประกอบการอ้างได้ (2) หลักการตีความสัญญาที่มีข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นรากฐานหรือหัวใจของสัญญา หรือทำผิดสัญญาที่มีลักษณะร้ายแรงหรือมีการกระทำผิดสัญญาเพราะประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง คู่สัญญาฝ่ายนั้นจะอ้างข้อยกเว้นหรือข้อจำกัดความรับผิดตามสัญญาขึ้นต่อสู้กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ และ (3) การตีความสัญญาโดยใช้หลัก Implied Warranty หรือการรับประกันโดยปริยาย เพื่อป้องกันไม่ให้คู่สัญญาขยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดในข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญ

นอกจากนี้ ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา หลักสุจริตทั่วไปตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา นั้น ศาลใช้วิธีการตีความสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเช่นเดียวกับศาลอังกฤษ โดยพิจารณาให้ความเป็นธรรมในแต่ละคดีเป็นกรณี ๆ ไป เช่น หลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public Policy) หลักไม่มีความยินยอมร่วมกัน (Lack of Mutual Assent) หลักไม่มีการต่างตอบแทน (Lack of Consideration) หรือมีข้อบกพร่องของการก่อให้เกิดสัญญา (Defect in the Formation on Contract) เป็นต้น ต่อมาได้มีการรวบรวมเข้าไว้ใน Uniform of Commercial Code (UCC) มาตรา 2-302 เรื่องความไม่มีโมฆกรรม (Unconscionability) ซึ่งมาตรา 2-302(1) บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่าสัญญาหรือข้อสัญญาใดมีการเอาเปรียบกัน ศาลอาจปฏิเสธที่จะบังคับให้ตามสัญญาหรืออาจบังคับตามสัญญาให้เป็นอย่างอื่น หรืออาจบังคับตามสัญญาอย่างมีข้อจำกัดเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่เป็นธรรมที่อาจเกิดขึ้น”

ส่วนในเรื่องหลักสุจริตเฉพาะเรื่องนั้น หมายถึง การรู้หรือไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 142 มาตรา 143 มาตรา 1299 มาตรา 1300 มาตรา 1303 มาตรา 1310 มาตรา 1311 มาตรา 1312 มาตรา 1329 มาตรา 1330 มาตรา 1331 และมาตรา 1332 ซึ่งหลักสุจริตเฉพาะเรื่องนี้ใช้ในความหมายที่ว่า คู่กรณีที่เกี่ยวข้องรู้หรือไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของกฎหมายหรือไม่ ดังนั้น คำว่าสุจริตจึงมีความหมายแคบลงมาเฉพาะว่าคู่กรณีรู้หรือไม่รู้ซึ่งข้อเท็จจริงนั้น ศาลใช้ถ้อยคำว่า “การกระทำโดยไม่รู้หรือไม่ควรรู้ถึงความบกพร่องแห่งสิทธิที่มีมาแต่อดีต” เช่นนี้ก็ถือว่าเป็นการกระทำโดยสุจริต ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้กระทำโดยรู้หรือควรได้รู้ถึงความบกพร่องแห่งสิทธิที่มีมาแต่อดีตแล้วก็เรียกได้ว่าไม่สุจริต นอกจากนี้ยังให้ความหมายไปถึงว่า ถ้าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแล้วก็ไม่สุจริตเช่นกัน

สำหรับหลักสุจริตเฉพาะเรื่องในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สมาพันธรัฐสวิส สาธารณรัฐฝรั่งเศส นั้นเป็นหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้สุจริตในกรณีต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ โดยนำหลักสุจริตมาใช้ประกอบกับหลักกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับลักษณะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย เช่น นำหลักสุจริตมาใช้ประกอบกับหลักการครอบครองสังหาริมทรัพย์เพื่อคุ้มครองผู้ที่ได้กรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์โดยสุจริตตามมาตรา 1303 ซึ่งเป็นหลักในการทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติแห่งมาตรา 933 และมาตรา 934 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน และในกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสที่ว่า “ในส่วนที่เกี่ยวกับสังหาริมทรัพย์นั้นการครอบครองมีค่าเสมือนกรรมสิทธิ์” ในขณะที่ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law System) เช่น ของอังกฤษนั้นส่วนใหญ่นำหลักสุจริตเฉพาะเรื่องมาบัญญัติไว้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษร เช่น พระราชบัญญัติซื้อขาย (The Sale of Goods Act 1893) หรือ พระราชบัญญัติแฟกตอริง (The Factor Act 1889) เป็นต้น

หลักสุจริตทางพาณิชย์ เป็นหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันในกฎหมายพาณิชย์ที่ผู้ประกอบการพาณิชย์มีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในทางการค้ามากกว่าและแตกต่างจากบุคคลทั่วไป นอกจากนี้สัญญาในทางพาณิชย์เป็นสัญญาที่ผู้ประกอบการค้ามีธรรมเนียม จารีตและประเพณีทางการค้าที่มีความพิเศษและแตกต่างจากสัญญาทางแพ่ง รวมไปถึงจำนวนเงิน กำไรและผลประโยชน์ที่คู่สัญญาทางพาณิชย์ได้รับตอบแทนนั้นอาจมีจำนวนที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ รวมถึงความเสี่ยงในการประกอบการพาณิชย์นั้น ๆ ด้วย ดังนั้น มาตรฐานของความสุจริตที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลจะต้องใช้สิทธิหรือปฏิบัติหน้าที่ในทางพาณิชย์จึงอยู่ในระดับที่สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดในทางแพ่ง กฎหมายจึงกำหนดให้คู่สัญญามีหน้าที่ต้องแสดงความสุจริตอย่างยิ่ง (Uberrimae fidei) ในสัญญาทางพาณิชย์บางประเภท หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Utmost Good Faith โดยกำหนดให้ต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (Material Facts) ที่ตนมีอยู่ ครอบครองหรือรู้ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย มิฉะนั้นสัญญานั้นตกเป็นโมฆียะ เช่น ในสัญญาประกันภัยหรือสัญญาซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865 กำหนดหลักสุจริตอย่างยิ่งมา กำหนดให้ผู้เอาประกันชีวิตจะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกหรือให้บอกปิดไม่ยอมทำสัญญา หรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความนั้นเป็นความเท็จ มิฉะนั้นสัญญาประกันภัยตกเป็นโมฆียะที่ผู้รับประกันภัยอาจบอกล้างได้

อย่างไรก็ตาม หลักสุจริตมีลักษณะสำคัญห้าประการ คือ (1) เป็นกฎหมายยุติธรรม (Jus Aequum) ที่มีได้กำหนดข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบหรือผลทางกฎหมายไว้อย่างแน่ชัด ในการใช้

และตีความกฎหมายจำต้องใช้ดุลพินิจประกอบเพื่อเสริมเนื้อความให้กฎหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อความเป็นธรรมและเหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดีตามกาลสมัย ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักกฎหมายเคร่งครัด (Jus Strictum) ที่กำหนดข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบและผลทางกฎหมายเอาไว้ชัดเจนและแน่นอน ผู้ใช้หรือตีความกฎหมายไม่สามารถใช้ดุลพินิจเสริมแต่งเนื้อหา นอกเหนือจากบทบัญญัติได้ เพราะต้องตีความหรือใช้กฎหมายที่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายต้องการความชัดเจนแน่นอนเพื่อความสะดวกในกิจการบางอย่าง (2) เป็นกฎหมายที่เป็นบทบังคับ (Jus Cogens) หมายถึงเป็นกฎหมายที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับบทบัญญัติที่ไม่เป็นบทบังคับ (Jus Dispositivum) ซึ่งกฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำทุจริตของบุคคลในกฎหมายเอกชนที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น หากมีการกระทำให้เกิดความเสียหายทางแพ่งแล้ว คู่กรณีจะตกลงกันที่จะไม่เรียกค่าเสียหายต่อกันไม่ได้ เป็นต้น (3) เป็นกฎหมายที่มีเนื้อความที่มีความหมายกว้าง ๆ ที่ครอบคลุมไว้ในกรณีที่ไม่สามารถคาดหมายไว้ล่วงหน้าได้ โดยเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นแล้วจะสามารถนำหลักสุจริตไปวินิจฉัยเพื่อเป็นแนวทางให้กฎหมายควบคุมการแสดงเจตนาของเอกชนไม่ให้ขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวมและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของสังคม (4) เป็นหลักกฎหมายทั่วไป (General Principle of Law) หรือเป็นบทที่เป็นหลักความประพฤติของคนสังคม แต่ไม่ใช่กฎหมายทั่วไป (Jus Generale) ดังนั้นกฎหมายทั่วไปจะถูกตัดออกไปโดยกฎหมายพิเศษเพราะเป็นกรณีที่ขัดด้วยบทบัญญัติเป็นการเฉพาะแห่งกฎหมายพิเศษ หรือเรียกว่ากฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป (Specialia Generalibus Derogant) ที่ไม่อาจนำมาใช้กับหลักสุจริตได้ (5) เป็นบทครอบจักรวาล (Generalklausel) หมายความว่า แม้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องใดไว้อยู่แล้วบ้างก็ตาม แต่หลักสุจริตก็ยังคงใช้เป็นฐานโดยเป็นบทที่ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานควบคุมความประพฤติของบุคคลในทุกเรื่อง จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นรากฐานของกฎหมายเอกชนทั้งระบบที่มีอุดมคติว่ามนุษย์ในสังคมย่อมต้องปฏิบัติต่อกันโดยสุจริต

หลักสุจริตตามมาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนั้น มีต้นแบบมาจากมาตรา 2 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งสวิส ซึ่งมีบ่อเกิดมาจากหลักกฎหมายโรมันที่ว่า “การใช้สิทธิแห่งตนก็ดี การชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” ซึ่งเป็นไปตามหลักที่ว่า “บุคคลผู้มาศาลต้องมาด้วยมือสะอาด” (He who comes to the court must come with clean hands) ซึ่งมีความหมายว่า การที่บุคคลใช้สิทธิหรือบังคับตามสิทธิของตนที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้นจะต้องใช้สิทธิโดยสุจริต มิฉะนั้นศาลจะไม่บังคับรับรองสิทธินั้นให้ รวมถึงการชำระหนี้ก็ต้องทำด้วยความสุจริตเช่นกัน ทั้งนี้ มาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้กำหนดหลักกว้าง ๆ ไว้อย่างเดียวกับบทกฎหมาย

ยุติธรรม (Jus Aequum) และเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (General Principle of Law) ที่มีฐานะสูงกว่าบทกฎหมายอื่น ส่วนกรณีตามมาตรา 6 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติว่า “ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต” นั้นเป็นบทสันนิษฐานของกฎหมายว่า เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่บุคคลใดโดยอาศัยความสุจริตของบุคคลนั้นแล้ว บุคคลผู้นั้นซึ่งอ้างเอาสิทธิหรือผลแห่งสิทธินั้นไม่ต้องนำสืบความสุจริตของตน หากแต่ฝ่ายตรงกันข้ามคือฝ่ายที่อ้างว่าไม่สุจริตต้องเป็นผู้นำสืบ โดยกฎหมายสันนิษฐานว่าเขายังคงสุจริตอยู่จนกว่าจะสืบแสดงให้ปรากฏว่าเขาไม่สุจริต (จิตติ ดิงศภัทย์, (2503)) ส่วนกรณีตามมาตรา 368 ซึ่งบัญญัติว่า “สัญญาอันท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริตโดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย” หมายความว่า สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญานั้นต้องตีความตามเจตจำนงของคู่สัญญาเป็นหลัก โดยไม่พิจารณาเฉพาะแต่ข้อความที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น ทั้งยังต้องพิจารณาตามหลักความเป็นธรรมที่สังคมยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มอาชีพเดียวกันอันเป็นปกติประเพณีนั่นเอง หรือกรณีตามมาตรา 412 ที่กำหนดไว้เกี่ยวกับความรู้หรือไม่รู้ข้อเท็จจริงของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องว่าการรับไว้ซึ่งทรัพย์สินในฐานะลาภมิควรได้นั้น ต้องคืนเต็มจำนวนเว้นแต่เมื่อบุคคลได้รับไว้โดยสุจริตก็ให้คืนเฉพาะเพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะที่ยังมิได้อยู่

สรุปได้ว่า หลักสุจริตมีบทบาทต่อระบบกฎหมายเอกชนสามประการคือ เป็นหลักที่ใช้เพื่อเสริมให้กฎหมายหรือสัญญามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อปรุ้งแต่งเนื้อหาแห่งนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีให้สอดคล้องกับพฤติการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อต่อสู้ขัดขวางมิให้การกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบได้รับการรับรองจากกฎหมาย

1.3.2 หลักความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการ (Fiduciary)

คำว่า Fiduciary นี้พจนานุกรมกฎหมาย Black's Law Dictionary 19th Edition ให้ความหมายว่า บุคคลที่จำต้องกระทำการเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่นในสาระสำคัญทั้งสิ้นในขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างกัน บุคคลที่มีหน้าที่ต้องกระทำด้วยความสุจริต ความเชื่อใจ ความเชื่อมั่นและตรงไปตรงมา เช่น ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ต้องกระทำการโดยสุจริตต่อบริษัท หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ บุคคลซึ่งต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งต่อการบริการจัดการเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของ

คำว่า Fiduciary ในความหมายที่นักกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์กล่าวถึงมีความหมายถึงความสัมพันธ์ที่มีลักษณะคล้ายทรัสต์ (Trust-like) ซึ่งอธิบายได้ว่าเป็นการนำเอาหลักกฎหมายที่ใช้จัดการความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีในความสัมพันธ์ลักษณะทรัสต์ไปใช้บังคับกับความสัมพันธ์อื่นโดยอ้างเหตุผลที่ว่า ความสัมพันธ์เหล่านั้นมีลักษณะเปรียบเทียบกับได้กับความสัมพันธ์ลักษณะทรัสต์

นั่นเอง คำว่า Fiduciary นี้ กฎหมายไทยหมายถึง หลักความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการหรือหน้าที่ซื่อสัตย์สุจริต หรือหน้าที่กระทำการโดยธรรมซึ่งเป็นการให้ความหมายที่จำกัดเฉพาะแต่ในกฎหมายหุ้นส่วนและบริษัทเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วหลักนี้มีความหมายที่กว้างกว่านั้น

หลัก Fiduciary ยังไม่ได้แพร่หลายในสมัยโรมันมากนัก แม้จะมีสัญญาบางประเภทที่กำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาไว้สอดคล้องกับหลัก Fiduciary ก็ตาม เช่น Mandatum ซึ่งเป็นสัญญาที่ทำให้ผู้รับที่จะกระทำ (Promisor) ต้องกระทำการให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง (Mandatory) แล้วจะต้องส่งคืนให้แก่ Mandatory ทั้งหมด ซึ่งมีลักษณะเดียวกันกับเนื้อหาของความสัมพันธ์ในลักษณะของ Fiduciary ในปัจจุบันก็ตาม แต่ก็เป็นแนวคิดที่ปรากฏในสัญญาเฉพาะเรื่องมากกว่าที่จะมีลักษณะเป็นหลักทั่วไป ซึ่งปรับใช้กับความสัมพันธ์ที่หลากหลาย ดังเช่น หลักกฎหมาย Fiduciary ของระบบคอมมอนลอว์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยพัฒนาการของหลัก Fiduciary ในระบบคอมมอนลอว์นี้เป็นหลักที่ได้พัฒนาขึ้นจากรายละเอียดในความสัมพันธ์เรื่องอื่น ๆ ที่มีลักษณะของ Fiduciary อยู่ในตัวเองได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการตัวแทน และความสัมพันธ์ระหว่างทรัสต์ (Trustee) กับผู้รับประโยชน์ (Beneficiary) โดยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับ Fiduciary คือ นิติวิธีในระบบคอมมอนลอว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้หลักนี้ของ Court of Chancery ที่อธิบายไว้ว่า ทรัสต์โดยความหมายของคำว่า Fiduciary นี้คือลักษณะคล้ายทรัสต์ (trust-like) คือ หลัก Fiduciary ใช้กับความสัมพันธ์หลายรูปแบบ โดยมีต้นกำเนิดมาจากความสัมพันธ์ลักษณะทรัสต์นั่นเอง โดยทรัสต์คือความสัมพันธ์ที่บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินหรือเรียกว่า ทรัสต์ (Trustee) ได้ยึดถือทรัพย์สินหนึ่งไว้และมีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินการอย่างใด ๆ เกี่ยวกับทรัสต์นั้น เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับประโยชน์ (Beneficiary) โดยกฎหมายลักษณะทรัสต์ในระบบคอมมอนลอว์เป็นหลักกฎหมายที่เกิดขึ้นจากหลัก Equity โดยตรง สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ลักษณะ Uses ซึ่งบุคคลผู้ได้มอบหมายให้บุคคลอื่นที่เรียกว่า Feoffees มีสิทธิตามกฎหมายในที่ดินของตน แต่ต้องส่งมอบผลประโยชน์ที่ได้มาให้แก่ผู้รับประโยชน์ที่กำหนดไว้ ซึ่งคอมมอนลอว์ถือว่า Feoffees มีฐานะเป็นเจ้าของที่ดิน แต่ไม่ยอมรับสิทธิของผู้รับประโยชน์ในความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าว ทำให้ผู้รับประโยชน์ไม่สามารถฟ้องร้องเรียกเอาผลประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาจากการที่บุคคลที่เป็น Feoffees กระทำการโดยไม่สุจริตและปราศจากความซื่อสัตย์ต่อผู้รับประโยชน์ จนกระทั่งในช่วงปลายศตวรรษที่ 14 ถึงต้นศตวรรษที่ 15 Court of Chancery ได้เข้ามากำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมบุคคลที่อยู่ในฐานะ Feoffees โดย Court of Chancery ไม่ได้ปฏิเสธความเป็นเจ้าของตามกฎหมายของ Feoffees แต่กำหนดให้ Feoffees ต้องกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้รับประโยชน์ตามที่

ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ต่อมานักทฤษฎีได้พยายามจำกัดการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะ Uses โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์ในบางกรณีตกเป็นโมฆะ ตัวอย่างเช่น ถ้า A ได้ส่งมอบสิทธิในที่ดินให้ B เพื่อใช้ประโยชน์ โดย B. จะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของ C. เช่นนี้สิทธิของ A. ได้รับการรับรองในฐานะผู้มีสิทธิตามกฎหมาย และสิทธิของ B. ได้รับการรับรองตามหลัก Fiduciary ตามความสัมพันธ์ลักษณะ Uses แต่สิทธิของ C. นั้นถือว่าเป็น โมฆะเพราะขัดกับสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ของ B ที่ทำขึ้นก่อนหน้า ทำให้ในศตวรรษที่ 17 Court of Chancery ได้เข้ามารับรองความสัมพันธ์ลักษณะ Uses ที่ทำขึ้นซ้อนกัน และเรียกความสัมพันธ์ครั้งหลังดังกล่าวว่า “ทรัสต์” นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

สำหรับหน้าที่ตามกฎหมายของ Fiduciary นั้น Court of Chancery ได้สร้างหลักการเพื่อควบคุมทรัสต์ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินให้แก่ผู้รับประโยชน์ เพราะทรัสต์ซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจให้จัดการทรัพย์สินย่อมมีอิสระที่จะบริหารจัดการทรัพย์สินในทรัสต์นั้นได้ด้วยตนเอง ในขณะที่เดียวกันอำนาจที่ทรัสต์มีอยู่ย่อมมีลักษณะที่สามารถจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับประโยชน์ได้โดยง่ายเช่นกัน ซึ่งการสร้างหลักกฎหมายเพื่อควบคุมทรัสต์ด้วยหลัก Equity นี้ ต้องคำนึงถึงผล 2 ประการ คือ กฎหมายที่สร้างขึ้นต้องไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดอำนาจในการบริหารจัดการทรัพย์สินภายในทรัสต์นั้น ได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของตัวผู้รับประโยชน์นั่นเอง และอีกประการหนึ่งคือ กฎหมายที่สร้างขึ้นนั้นต้องมุ่งเน้นไปในทางที่จะให้สิทธิแก่ผู้รับประโยชน์ที่จะควบคุมให้ทรัสต์ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งหลักกฎหมายที่มีผลในทางกฎหมายในสองประการดังกล่าวข้างต้นก็คือหลัก Fiduciary นั่นเอง

สำหรับความสัมพันธ์ในลักษณะทรัสต์นั้น โดยหลักแล้วการทำหน้าที่ของทรัสต์เป็นเรื่อง อธิปไตยไม่ตรีระหว่างกันและทรัสต์ไม่อาจเรียกสินจ้างได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าทรัสต์เป็นบุคคลธรรมดา หรือผู้ประกอบการวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งทรัสต์จะเรียกเอาสินจ้างได้ต่อเมื่อมีการกำหนดไว้ในสัญญา หรือโดยกฎหมายหรือในความสัมพันธ์ลักษณะเฉพาะบางประการเท่านั้น ทั้งนี้ห้ามทรัสต์เป็นคู่สัญญาด้วยตนเองในกรณีการเข้าเป็นคู่สัญญาเพื่อรับประโยชน์จากทรัพย์สินในทรัสต์หรือประโยชน์อื่นใดที่ควรตกเป็นของผู้รับประโยชน์ เพราะเป็นการได้ประโยชน์จากการทำหน้าที่ของทรัสต์โดยตรง ดังนั้นในกรณีเช่นนี้แล้ว ศาลย่อมตัดสินให้ทรัสต์ต้องส่งมอบค่าตอบแทนที่ได้รับไว้ในฐานะกรรมการบริษัท แม้เป็นค่าตอบแทนที่ได้มาจากการทำงานให้บริษัทก็ตาม เนื่องจากช่องอันเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งประโยชน์ดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องมาจากอำนาจที่ทรัสต์ได้รับเอาไว้นั่นเอง ในทางตรงกันข้าม ทรัสต์ที่เป็นกรรมการบริษัทไม่จำเป็นต้องคืนค่าตอบแทนดังกล่าวหากดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัทนั้นอยู่แล้ว ก่อนเวลาที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทรัสต์ หรือทรัสต์ได้รับการแต่งตั้งด้วยเสียงส่วนใหญ่ของผู้ถือหุ้นอื่น

ในบริษัท นอกเหนือจากเสียงที่ถือไว้ในฐานะที่เป็นทรัสต์เอง หรือเป็นค่าตอบแทนที่บริษัทให้แก่ทรัสต์ เป็นการส่วนตัวที่มีได้มาจากการใช้อำนาจในฐานะทรัสต์ นอกจากนี้ กฎหมายยังห้ามมิให้ทรัสต์กระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับทรัสต์ที่แม้จะเป็นการแข่งขันที่ไม่อาจกระทำได้โดยเด็ดขาดก็ตาม เพราะอาจขัดกับผลประโยชน์ของธุรกิจที่ตนมีหน้าที่ต้องดูแล

หลักความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการ (Fiduciary) เป็นหลักที่ได้รับการพัฒนาจากนิติวิธีในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) โดยพัฒนาจากกฎหมายลักษณะทรัสต์ที่เทียบเคียงความสัมพันธ์ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับประโยชน์กับทรัสต์ (Trust-like Concept) ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยไม่ยอมรับหลักการก่อตั้งทรัสต์ ทั้งนี้เพราะมีลักษณะขัดต่อหลักการกรรมสิทธิ์ (Titles) อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 แล้ว ทำให้กฎหมายไทยยอมรับการก่อตั้งทรัสต์ได้ในวัตถุประสงค์เฉพาะคือ เพื่อการระดมทุนในตลาดทุน ทั้งนี้ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้นำไปสู่การแก้ไขบทบัญญัติแห่งมาตรา 1686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

หลัก Fiduciary เป็นหลักที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการกับบริษัท โดยถือว่ากรรมการมีหน้าที่ในฐานะ Fiduciary ต่อบริษัท ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 85 ที่ใช้ในการควบคุมการทำหน้าที่ของกรรมการบริษัทไว้ให้ทำหน้าที่โดยซื่อสัตย์สุจริต โดยวางหลักทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการบริษัทของกรรมการว่า ต้องมีหน้าที่ในการใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care) และหน้าที่ในการกระทำการด้วยความซื่อสัตย์ (Duty of Loyalty) ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญของหน้าที่ในลักษณะ Fiduciary ซึ่งหากกรรมการคนใดกระทำการหรือละเว้นการกระทำการใดอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งแห่งมาตรา 85 นี้แล้ว บริษัทหรือผู้ถือหุ้นแล้วแต่กรณี ย่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ โดยกฎหมายให้สิทธิแก่บริษัทในการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายจากกรรมการคนนั้นได้ (มาตรา 85 วรรคสอง (1)) แต่ในกรณีที่บริษัทไม่เรียกร้อง ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด จะแจ้งเป็นหนังสือให้บริษัทดำเนินการเรียกร้องก็ได้และหากบริษัทไม่ดำเนินการเรียกร้องตามที่แจ้งนั้น ผู้ถือหุ้นดังกล่าวอาจฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนก็ได้ หรือถ้าเป็นกรณีที่กรรมการกระทำการหรือละเว้นการกระทำการ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท เช่นนี้ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายทั้งหมด จะร้องขอต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับการกระทำดังกล่าวก็ได้ (มาตรา 85

วรรคสอง(2)) หรือกรณีผู้ถือหุ้นเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีต่อกรรมการ ผู้ถือหุ้นจะร้องขอให้ศาลสั่งให้กรรมการคนนั้นออกจากตำแหน่งก็ได้ (มาตรา 85 วรรคสาม)

1.3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Theory of Protection and Suppression of Malfeasance)

ตำราด้านอาชญาวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมโดยตรงได้ให้ความหมายของ “การป้องกันอาชญากรรม” ไว้ว่า หมายถึง ความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ในขณะที่การปฏิรูปแก้ไขหมายถึงการลดการกระทำผิด หรือหมายถึงความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากเป็นเรื่องการแก้ไขอาชญากรรมนั้น การลดการกระทำผิดซ้ำสองซึ่งแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมได้แก่แนวทางในการลงโทษ แนวทางในการแก้ไข และแนวทางในการใช้สิ่งป้องกันภัย

สนธยา ยาพิณ กล่าวถึง ทฤษฎีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่สำคัญไว้ใน “บทบาทอำนาจหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อการแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม” ว่าได้แก่ ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย ทฤษฎีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทฤษฎีการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและระบบการค้นหาความจริง (สนธยา ยาพิณ, 2552 หน้า 31-32) ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย

ด้วยเหตุผลที่ว่า กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของมนุษย์ เป็นมาตรฐานชี้วัดความถูกหรือผิดในการกระทำของมนุษย์โดยมีกระบวนการบังคับที่แน่นอน การบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญานั้น เดิมดำเนินการโดยองค์กรตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์ แต่ในปัจจุบันมีองค์กรหรือหน่วยงานอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในระดับที่แตกต่างกันไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งนักอาชญาวิทยาได้พัฒนาแนวคิดและขอบเขตของปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมสังคม (The Philosophy of Enforcing Laws and Social Control) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ 3 ประการ คือ 1) รัฐเป็นผู้ใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อควบคุมความประพฤติและคุ้มครองพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคมตามหลักกฎหมายมหาชนในฐานะ

ที่รัฐมีอำนาจเหนือราษฎร 2) รัฐเป็นผู้ได้รับอำណัติมอบหมาย (mandate) จัดสรรเจ้าหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของชุมชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ 3) การบังคับใช้กฎหมายจะต้องบังคับใช้แก่สมาชิกในสังคมโดยเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม (Justice under Law) ปราศจากความลำเอียงหรือรังเกียจเด็ดฉันท้โดยสิ้นเชิง

จากหลักการทั้งสามประการดังกล่าว ทำให้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการกระทำผิดของคนในสังคม ความสงบสุขของสังคมเกิดขึ้นได้จากความรู้สึกเคารพกฎหมายของประชาชนในบ้านเมืองและการกำหนดมาตรการป้องกันภัยทางสังคมที่เด็ดขาดและยุติธรรมเพื่อเป็นการรักษาหลักนิติธรรม (Rule of Law) ให้สอดคล้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดการบริหารกระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามความมุ่งหมายของการบังคับใช้กฎหมาย ในอันที่จะควบคุมการกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคมและการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ภายใต้ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายนี้ ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส อธิบายว่า เดิมการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญานั้น จะต้องดำเนินการโดยองค์กรตำรวจ อัยการ ศาลและราชทัณฑ์เท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีองค์กรพิเศษที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยเฉพาะ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นต้น ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้น มีทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายได้แก่ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process) (วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ (2546)) โดยทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้น ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้อธิบายไว้ใน “การเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” 2546 หน้า 5-6 ว่าได้แก่ทฤษฎีสำคัญ 2 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)

เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มุ่งควบคุม ระงับและปราบปรามอาชญากรรม ตามทฤษฎีนี้ต้องการให้คดีอาญาที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่การสืบสวนที่จะนำไปสู่กระบวนการจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมการเพื่อ

ฟ้องคดีต่อศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด รวมไปถึงการปล่อยตัวจำเลย ที่จะต้องดำเนินการไปด้วยความรวดเร็ว ยืดหยุ่นได้และแน่นอน(ประธาน วัฒนาวณิชย์, 2524, pp. 151-152) ดังนั้นตามทฤษฎีนี้เมื่อได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้ว ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้ไม่มีความผิด จากนั้นจึงจะดำเนินการตามขั้นตอนจนถึงการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ตามทฤษฎีนี้การค้นหาความจริงของศาลทำได้น้อยมากเนื่องจากอาจเป็นเพียงการวินิจฉัยคดีให้เสร็จสิ้นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมซึ่งได้แก่ ตำรวจและอัยการ เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้บริสุทธิ์ได้รับการปล่อยตัวโดยเร็วและทำให้การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาไม่พยานหลักฐานแน่นแฟ้น ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม หรือหลักสุจริตกระบวนการ(Rule of Law/Due Process of Law)

หลักการของทฤษฎีนี้ยึดกฎหมายเป็นหลัก หมายความว่า การบังคับใช้กฎหมายจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม และภายใต้ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการตามทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายขั้นต้น ดังนั้นจะถือว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดก็ต่อเมื่อได้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการและโดยเปิดเผยในศาลยุติธรรมโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่า เขาผู้นั้นมีความผิดจริง โดยไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำความผิดแล้วเท่านั้น นอกจากนี้การดำเนินการพิจารณาพิพากษาของผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายยังหมายความว่ารวมถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาโดยครบถ้วนและต้องทบทวนวิธีการที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายขั้นต้นสืบเสาะมาเองว่าได้มาโดยชอบและเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาหรือไม่ โดยองค์คณะผู้พิพากษาจะต้องแสดงข้อผิดพลาดเหล่านี้ให้ประชาชนได้รับทราบ และทฤษฎีนี้ยอมรับว่าการพิจารณาที่เชื่อถือได้มีเฉพาะองค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นกลางและไม่ลำเอียง

เมื่อเปรียบเทียบหลักการตามทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมกับทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมแล้ว พบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ภายใต้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจะเน้นความมีประสิทธิภาพรวดเร็วและแน่นอนของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนภายใต้กรอบของกฎหมาย เพราะการควบคุมอาชญากรรมเป็นภารกิจของรัฐ ในขณะที่การค้นหาความจริงว่ามีการกระทำความผิดเป็นกระบวนการของฝ่ายบริหารที่ต้องอาศัยบทบาทญัตติของฝ่ายบริหารเองเป็นข้อผูกมัดในการใช้อำนาจของตนเอง (อัมฉพ ชูบำรุง, 2523, p.16) ส่วนทฤษฎีกระบวนการนิติธรรมนี้เน้นการบังคับใช้กฎหมายในบริบทของตัวบทกฎหมายที่มุ่งเน้นการให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีทั้งสองต่าง

ก็ได้รับอิทธิพลจากปรัชญาพื้นฐานของกระบวนกรยุติธรรมได้แก่ ปรัชญาดั้งเดิมทางอาชญาวิทยา (Classical School of Criminology) ในช่วงศตวรรษที่ 18 ปรัชญาทางอาชญาวิทยาแบบปฏิฐาน (Positive School of Criminology) และปรัชญาทางอาชญาวิทยาแบบป้องกัน (Synthesis) (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2549, p. 32) ตามทฤษฎีนี้ยึดกฎหมายเป็นหลักการสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายโดยต้องมีความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนกรยุติธรรมและเห็นว่าจะต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการก่อน และการดำเนินการนั้นต้องทำโดยเปิดเผยในศาลสถิตยุติธรรม ในขณะที่ทฤษฎีกระบวนกรนิติธรรมจะเน้นการบังคับใช้กฎหมายในด้านตัวบทกฎหมาย โดยมุ่งที่จะให้ความเป็นธรรมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบในอุดมคติ (Ideal Type) ที่นักนิติศาสตร์ต่างแสวงหา

อย่างไรก็ตาม กลับพบว่าการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานในกระบวนกรยุติธรรมของประเทศต่าง ๆ ก็มีได้บังคับใช้กฎหมายตามแนวคิดของทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง แต่จะใช้ในลักษณะผสมผสานกันทั้งสองทฤษฎี โดยคำนึงถึงสภาพการกระทำผิดในสังคมเป็นหลัก กล่าวคือหากสังคมใดมีสภาพการกระทำผิดอาชญากรรมรุนแรง ก็จะใช้ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมเป็นหลักและเสริมด้วยทฤษฎีกระบวนกรนิติธรรม และกลับกันในทางตรงกันข้าม

ทฤษฎีการค้นหาข้อเท็จจริง

ภายใต้ทฤษฎีนี้ แบ่งได้ออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) และระบบกล่าวหา (Accusatorial System) โดยระบบไต่สวนมีอิทธิพลในกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรปที่เคยมีประวัติศาสตร์เป็นดินแดนที่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของสันตะปาปาแห่งกรุงโรม และเป็นระบบที่มีบทบาทต่อระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law System) เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศสหรือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น โดยระบบไต่สวนนี้เกิดขึ้นจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่เมื่อผู้มีอำนาจปกครองทราบว่ามีกรกระทำผิดเกิดขึ้น ก็จะทำการไต่สวนหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้เสียหายหรือบุคคลผู้กล่าวหา และการหาตัวผู้กระทำผิดก็ไม่มีหลักเกณฑ์ในการไต่สวนหรือวิธีพิจารณาที่เคร่งครัด ทั้งนี้เพราะมุ่งแต่จะเอาผู้ที่รู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากกว่า (ประมวล สุวรรณสร, 2526, p.172) ดังนั้นตามทฤษฎีนี้ เข็มชัย ชุตินวงศ์ จึงอธิบายถึงผลที่ตามมาคือ การพิจารณาคดีหรือการสืบพยานอาจทำล้นหลังจำเลยได้หรือทำโดยจำเลยไม่มีโอกาสรู้เห็นได้ ดังนั้นศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดีโดยมีอำนาจที่จะสืบพยานเพิ่มเติม หรือสั่งคดีสืบพยาน รับฟังพยานบอกเล่า โดยเฉพาะในคดีอาญานั้นจะมีลักษณะเป็นการดำเนินการระหว่างศาลกับจำเลยที่โจทก์จะไม่มิตบทบาทในการสืบพยานมากนัก กล่าวได้ว่าระบบนี้ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจได้

อย่างกว้างขวางและยืดหยุ่น (เจ็มซีย์ ชูติวังก์, 2547: pp. 1-3) ขณะที่ระบบกล่าวหาซึ่งแพร่หลายในประเทศที่มีระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษรวมถึงกลุ่มประเทศอาณานิคมของอังกฤษ เป็นต้น เป็นระบบที่มีพื้นฐานมาจากการแก้แค้นกันระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยตนเอง แล้วรวบรวมพยานหลักฐานมานำสืบความผิดของจำเลยในศาล ส่วนศาลหรือผู้พิพากษาจะวางตัวเป็นกลางโดยเคร่งครัด ไม่ถามหรือแสวงหาพยานหลักฐานใดเพิ่มเติม หากขาดพยานหลักฐานในส่วนใด ศาลจะถือว่าเป็นความบกพร่องของผู้เสียหายเอง และจะยกประโยชน์ในข้อนี้ให้แก่จำเลย โดยในบางประเทศอาจจะนิยมใช้คณะลูกขุนในการตัดสินข้อเท็จจริง แต่บางประเทศก็ไม่ใช่คณะลูกขุน แต่ยกหน้าที่ในการตัดสินทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายให้แก่ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจวินิจฉัยทั้งหมด ทั้งนี้แล้วแต่บริบททางสังคมของแต่ละประเทศนั้น ระบบกล่าวหาจึงให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจที่ค่อนข้างจำกัด โดยศาลมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ตัดสินคดีเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการสืบพยานเพิ่มเติมหรือแสวงหาพยานหลักฐานใด ๆ เพราะเป็นหน้าที่ของ โจทก์ที่เป็นผู้เสียหายในคดีโดยเฉพาะที่จะกล่าวหาจำเลยว่ากระทำความผิด ดังนั้นในคดีจึงมีบุคคลสามฝ่ายคือ โจทก์ จำเลยและศาล ซึ่งคดีอาญานั้นศาลจะไม่เข้าไปช่วยโจทก์ในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อปรักปรำจำเลย หรือในบางกรณีที่ศาลอาจพิพากษายกฟ้องโจทก์แม้ทั้งที่ปรากฏแก่ศาลว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้ หรือในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีข้อน่าสงสัย ศาลก็ไม่อาจลงโทษจำเลยได้โดยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย จึงกล่าวได้ว่าตามระบบนี้ในคดีอาญานั้นศาลจะลงโทษจำเลยได้ก็ต่อเมื่อพยานหลักฐานของ โจทก์พิสูจน์ความผิดจำเลยจนสิ้นสงสัย (Beyond reasonable doubt)

ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโยภาส อธิบายว่าทฤษฎีการสมคบกัน เป็นหลักกฎหมายหนึ่งของระบบคอมมอนลอว์ (Common Law System) โดยกำหนดให้ความรับผิดชอบเป็นหลักความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลซึ่งเป็นหลักทั่วไป และหลักการพื้นฐานของความผิดฐานสมคบกันคือ ผู้สมคบทุกคนมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับตัวการในการกระทำที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ร่วมสมคบได้ตกลงกัน ซึ่งทฤษฎีนี้ถูกนำไปใช้กับการกระทำความผิดอาญาเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ โดยการวางหลักและตัดสินคดีโดยอาศัยแนวทางตามคำพิพากษาของศาลในคดีก่อน (Precedent) โดยมิได้มีการบัญญัติความรับผิดชอบสมคบกันไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะระบบคอมมอนลอว์เป็นระบบที่ถือว่าคำพิพากษาของศาลเป็นกฎหมาย (Judge made law) ขณะที่กฎหมายในระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) กำหนดให้ความรับผิดชอบเป็นข้อยกเว้น ใช้บังคับสำหรับความผิดฐานใดฐานหนึ่ง

เท่านั้น ตามทฤษฎีนี้ถือว่าการกระทำฐานสมคบกันยอมเป็นความผิดเมื่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงกันเพื่อจะกระทำการใดเนื่องจากกฎหมายต้องการเข้าไปแทรกแซงตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มแรก (Early stage) การตกลงกันซึ่งเป็นขั้นตอนที่คิดจะกระทำความผิด เพื่อป้องกันยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิดตามที่ตกลงกันหรือสมคบกันนั้น โดยพิจารณาจากเจตนาที่ไม่ดีของผู้กระทำนั้นเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าการตกลงกันดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ใกล้ชิดต่อผล (Proximity Rule) ถึงขั้นการเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิด (Attempt) หรือไม่แต่อย่างใด ทั้งนี้ แม้ความผิดฐานสมคบกับความผิดฐานพยายามจะมีลักษณะเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดจริงเกิดขึ้นก็ตาม แต่ความผิดทั้งสองฐานก็มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ความผิดฐานความพยายามมีลักษณะเป็นการพยายามที่จะกระทำความผิดซึ่งมีหลักที่จะต้องเป็นการกระทำที่ใกล้ชิดต่อผล แต่ยังไม่มีความผิดสำเร็จเกิดขึ้นแต่อย่างใดและถ้าหากความผิดนั้นเกิดขึ้นเป็นความผิดสำเร็จแล้วก็จะไม่มีความรับผิดในส่วนของพยายามกระทำความผิดอีก ขณะที่ความผิดฐานสมคบนั้นจะเป็นความได้ก็ต่อเมื่อได้มีการตกลงกัน (agreement) ซึ่งการตกลงกันอาจเป็นการห่างไกลต่อผลสำเร็จของการกระทำก็ได้ หลักทฤษฎีการสมคบกันกระทำความผิดนี้ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษถือว่าเป็นหลักความรับผิดทางอาญาทั่วไปของบุคคลที่ใช้ครอบคลุมทุกฐานความผิดที่มีการสมคบกันกระทำ ทั้งนี้เพราะครอบคลุมในองค์ประกอบความผิด กล่าวคือ องค์ประกอบภายนอกคือการตกลงกัน และองค์ประกอบภายในคือเจตนาที่กระทำผิดตามที่ได้ตกลงกัน การพิสูจน์ความผิดก็เพียงแค่พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำที่เป็นปกติวิสัย เช่น ทำทาง อากัปกิริยาหรือแสดงสัญลักษณ์อย่างใดก็ได้ว่าบุคคลเหล่านั้น ได้มีการตกลงกันก็เป็นการเพียงพอแล้ว จึงทำให้ความรับผิดฐานนี้นิยมนำไปใช้กับการกระทำประเภทที่ปกปิดวิธีดำเนินการและโครงสร้างขององค์กร เช่น กระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม เพื่อเอาผิดแก่ผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำผิดได้หมดทุกคน

ในปัจจุบัน ทฤษฎีการสมคบกันถูกนำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะการกระทำความผิดในรูปแบบองค์กรอาชญากรรม ซึ่งบัญญัติให้สอดคล้องกับความผิดฐานสมคบตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม (The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime, 2000) ข้อ 5 วรรค 1 (ก) (1) ได้แก่ ความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 9 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 9 (บทสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส. โดย วีระชาติ ศรีบุญมา 22 มิถุนายน 2555) pp. 6-8))

1.3.4 ทฤษฎีการแทรกแซงของรัฐ (Invention of State)

โดยปกติแล้วในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Liberalism) รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คู่กรณีเป็นเอกชนด้วยตนเอง ทั้งนี้ตามแนวคิดเดิมของอดัม สมิทท์ (Adam Smith) บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์ที่มองว่าควรให้เป็นหน้าที่ของกลไกตลาดหรือมือที่มองไม่เห็น (Invisible hand) เป็นตัวจัดการให้เป็นตามระบบของมันเอง อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปี ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้น จอห์น เมย์นาร์ด เคน (John Maynard Keynes) ได้เสนอแนวคิดว่ามีความจำเป็นที่รัฐต้องเข้าแทรกแซง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของเอกชน (ศิริพร สัจจานนท์, 2550, p.11) ซึ่งหลักการแทรกแซงทางเศรษฐกิจโดยรัฐนั้น ปกติแล้วจำกัดไว้เพียง 3 กรณีคือ กรณีที่หนึ่งเมื่อรัฐต้องการเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรของสังคมเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการสาธารณะ กรณีที่สองคือ รัฐต้องการให้เกิดการกระจายรายได้และความมั่นคงของสังคม เพื่อให้สินค้าและบริการต่าง ๆ ถูกจำหน่ายจ่ายแจกแก่ประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง และกรณีสุดท้ายคือรัฐทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อให้การจัดสรรและการใช้ทรัพยากรของสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการกระจายรายได้ของสังคมเป็นไปอย่างยุติธรรม ซึ่งหลักการดังกล่าวถูกพัฒนาเป็นแนวคิดทฤษฎีที่สนับสนุนให้รัฐมีอำนาจเข้าแทรกแซงกิจกรรมทางธุรกิจของภาคเอกชน (เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล, ทฤษฎีว่าด้วยการแทรกแซงกิจกรรมของรัฐในทางเศรษฐกิจ, สำนักงาน กสทช. 10 มิถุนายน 2556)

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ได้อธิบายหลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างเอกชนที่รัฐต้องเข้าแทรกแซงว่าเป็นเพราะตามหลักกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายเอกชนนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่บนรากฐานของความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย แต่ในบางครั้งนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงมีความไม่เท่าเทียมกันและความไม่เท่าเทียมกันที่เกิดขึ้นนั้นทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเกิดการเอารัดเอาเปรียบของฝ่ายหนึ่งต่ออีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นแม้จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยตนเองก็ตาม ก็จำเป็นที่รัฐจะต้องเข้ามาแทรกแซงบนความสัมพันธ์ดังกล่าวเพื่อคุ้มครองและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นจริง มิใช่เพียงความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรเท่านั้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556, p.57) ซึ่งกฎหมายที่มีลักษณะที่รัฐเข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งการเข้าแทรกแซงของรัฐในกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างเอกชนด้วยตนเองนั้น เพราะรัฐคำนึงถึงผลประโยชน์มหาชนหรือผลประโยชน์สาธารณะเป็นเหตุของรัฐ (State reason) ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556, p.135)

1.3.5 มาตรการทางแพ่ง

มาตรการลงโทษทางแพ่งเป็นมาตรการในเชิงการลงโทษอย่างหนึ่งซึ่งนำลักษณะสำคัญของโทษทางอาญา (Criminal Sanction) ในการกำหนดมาตรการซึ่งเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ โทษปรับมาผสมผสานกับลักษณะสำคัญของการชดเชยความเสียหาย (Compensation) ตามกฎหมายแพ่งโดยใช้กระบวนการทางแพ่งและมาตรฐานการพิสูจน์ทางแพ่ง ซึ่งในต่างประเทศได้นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ เช่น เขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งการเลือกใช้มาตรการทางแพ่งกับความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์แทนมาตรการทางอาญาที่คล้ายคลึงกันนั้น เป็นเพราะการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์นั้นมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น (1) ปัญหาการพิสูจน์ความผิดในทางอาญานั้นจำต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย (Beyond the reasonable doubt) จึงจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ในขณะที่คดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ซึ่งการทำความผิดมักเป็นการร่วมกันกระทำการเป็นกลุ่ม รู้เห็นและแบ่งหน้าที่กันทำ ดังนั้นพยานหลักฐานส่วนใหญ่มักจะอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดเป็นไปได้ยาก (2) องค์กรประกอบความผิดตามกฎหมายที่มีอยู่เดิมก่อนมีการแก้ไขมีความซับซ้อนที่ต้องอาศัยการตีความ และ (3) กฎหมายยังขาดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความผิดบางฐานอยู่ การกำหนดมาตรการทางแพ่งจึงทำให้การป้องปรามมิให้มีการทำความผิดหรือลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (ปริญ เตชะมวลไวยวิทย์, 2559, p.62)

มาตรการทางแพ่งที่กำหนดไว้ ได้แก่ (1) การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับทางแพ่ง (Monetary penalty) (2) การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดคืนผลประโยชน์ที่ได้จากการทำความผิด (Disgorgement) (3) การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบคืนให้กับหน่วยงานกำกับดูแล (Reimbursement of Investigation Cost) และ (4) การห้ามผู้กระทำความผิดเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ (สรณัฐ ลือโสภณ, 2557, p.40)

มาตรการเยียวยาผู้เสียหาย

การเยียวยาในคดีแพ่ง

การชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือการเยียวยาผู้เสียหายนั้น ก็เพื่อให้ผู้เสียหาย(ผู้ถูกละเมิด) กลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนว่าไม่มีละเมิดหรือให้กลับคืนใกล้เคียงกับฐานะเดิมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น ถ้าละเมิดด้วยการเอาทรัพย์สินไป ก็ต้องเยียวยาด้วยการเอาทรัพย์สินคืนให้แก่ผู้เสียหาย แต่ถ้าไม่

อาจเอาทรัพย์สินคืนแก่ผู้เสียหายได้ การเยียวยาความเสียหายย่อมทำได้ด้วยการใช้ราคาเป็นเงิน หรือถ้า การละเมิดนั้นทำให้ทรัพย์สินนั้นเสียหายก็ต้องเยียวยาในรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงด้วยการซ่อมแซม ทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าผู้เสียหายต้องซ่อมแซมทรัพย์สินนั่นเอง กรณีเช่นนี้อาจเยียวยาด้วยการได้รับชดใช้ เป็นค่าเสียหายแทน เป็นต้น

หลักการพื้นฐานในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายมี 2 ประการ คือ หลักการคืนสู่ฐานะเดิม (Restitution in integrum) และหลักการลงโทษ กล่าวคือ ในหลักการคืนสู่ฐานะ เดิมนั้นเป็นหลักการทั่วไปในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยมีหลักการเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ ฐานะเดิมเสมือนไม่มีละเมิด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่ง ที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดด้วยการให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายเกินกว่าความเสียหายที่ แท้จริงที่ผู้เสียหายได้รับแต่อย่างใด ส่วนหลักการลงโทษนั้นเป็นหลักเฉพาะเพื่อกำหนดค่าสินไหม ทดแทนในเชิงลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือลงโทษผู้กระทำละเมิดที่มีพฤติกรรมอันชั่วร้ายให้ เจ็ดหลาบและป้องปรามมิให้บุคคลอื่นในสังคมเอาอย่างพฤติกรรมนั้น (Deterrence) ดังนั้นภายใต้ หลักการนี้จึงมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดด้วยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในลักษณะของ “ค่าเสียหายเชิงลงโทษ” (Punitive Damages) ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่กำหนดเพิ่มขึ้นนอกเหนือจาก ค่าเสียหายที่แท้จริง

หลักการพื้นฐานของค่าสินไหมทดแทนในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์นั้น มี รากฐานสำคัญมาจากกฎหมายโรมัน มีหลักการชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดตามทฤษฎี ว่าด้วยหนี้ (Theory of Obligations) โดยถือว่าละเมิดเป็นหนี้ในทางแพ่งที่ผู้กระทำละเมิดต้องชดใช้ ค่าเสียหายที่แท้จริงที่ผู้เสียหายได้รับเท่านั้น ดังนั้นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในระบบ กฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) จึงมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อมุ่งให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้ใน ลักษณะกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการละเมิดเกิดขึ้นเท่านั้น ส่วนหลักการพื้นฐานของค่าสินไหม ทดแทนในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law System) นั้นนอกจากจะมี วัตถุประสงค์เพื่อชดใช้ความเสียหายที่แท้จริง โดยกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดเชยความเสียหาย (Compensatory Damages) แล้วยังกำหนดค่าเสียหายที่ไม่ได้มุ่งชดใช้ความเสียหายอีกด้วย (Non-compensatory Damages) เช่นค่าเสียหายเชิงลงโทษ เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้น มาตรการเยียวยาผู้เสียหายเป็นไปตามระบบกฎหมายซีวิลลอว์ คือมุ่ง ชดเชยความเสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนว่าไม่ได้มีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น การเยียวยาผู้เสียหาย หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 วรรคสอง

บัญญัติเรื่องค่าสินไหมทดแทนไว้ว่า “อนึ่ง ค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความสะดวกเสียอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นด้วย” ดังนั้น ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดนั้น ได้แก่การดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะ คือ การคืนทรัพย์สิน การใช้ราคาทรัพย์สินและค่าเสียหายอย่างไรก็ตาม ในกฎหมายของไทยบางฉบับก็นำหลักการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์มาใช้เพื่อป้องปรามให้บุคคลในสังคมเกรงกลัวต่อการทำความผิด และลงโทษผู้กระทำละเมิดให้เกิดผลยับยั้งไม่กระทำผิดอีก

ความเสียหายนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความเสียหายต่อทรัพย์สิน และความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัย ซึ่งค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสะดวกเสียต่อทรัพย์สินนั้น ถ้าเป็นกรณีเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยละเมิดแล้ว การเยียวยาความเสียหายอาจทำได้ โดย การคืนทรัพย์สิน การใช้ราคาทรัพย์สินหรือการใช้ดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สิน โดยการคืนทรัพย์สินเป็นการเยียวยาที่ทำให้ผู้เสียหายกลับคืนฐานะเดิมได้ดีที่สุด แต่หากคืนไม่ได้เพราะทรัพย์สินนั้นสูญหาย ถูกทำลายหรือทรัพย์สินนั้นเสื่อมไปแม้โดยอุบัติเหตุก็ตาม เช่นนี้ย่อมเยียวยาด้วยการใช้ราคาทรัพย์สิน และต้องถือว่าผู้กระทำผิดละเมิดผิดนับแต่เวลาที่เอาทรัพย์สินไปอันเป็นละเมิดนั้นแล้ว ดังนั้นผู้กระทำละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในระหว่างผิดนั้นด้วย แม้ว่าจะไม่ใช่ความผิดของตนก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ถึงแม้ไม่ได้เอาทรัพย์สินไปโดยละเมิด ทรัพย์สินนั้นก็คงจะต้องสูญหาย ถูกทำลายหรือเสื่อมไปเช่นกัน (ป.พ.พ. มาตรา 439 ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 848) สำหรับการใช้อุบายในราคาทรัพย์สินนั้นอาจมีปัญหาว่าราคาที่ใช้ควรเป็นราคา ณ เวลาใด ส่วนการใช้ดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สินนั้นในกรณีที่ผู้ละเมิดต้องใช้อุบายในราคาทรัพย์สินน้อยลงเพราะทรัพย์สินนั้นบอบสลาย ดังนั้นผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องเอาดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สินนั้นได้ (ป.พ.พ. มาตรา 440 มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 849) ส่วนในกรณีที่ทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายได้แก่การซ่อมแซมไหมทดแทนความเสียหายได้แก่การซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นหรือการชำระเงินเป็นค่าซ่อมแซมทรัพย์สินดังกล่าว รวมถึงค่าเสียหายอื่น ๆ ด้วย (ถ้ามี)

ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายหรืออนามัยที่เป็นส่วนหนึ่งของค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน (Pecuniary Damages) โดยหากผู้ถูกทำละเมิดถึงแก่ความตายทันที ค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายไทยคือค่าปลงศพ ซึ่งหมายถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพตามประเพณีและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย โดยเรียกได้ตามสมควรและจำเป็นตามฐานะของผู้ตาย แต่ถ้าผู้ทำละเมิดถึงแก่ความตายทันทีหรือไม่ได้ถึงแก่ความตายทันทีแต่ต้องขาดประโยชน์จากการที่ผู้ถูกละเมิดไม่สามารถทำมาหากินได้ตามปกติ นั้น มีผลทำให้ผู้มีสิทธิได้รับการอุปการะจากผู้ตายหรือที่ถูกทำละเมิด

ดังกล่าวต้องขาดไว้รูปการระตลอดไป หรือช่วงระยะเวลาว่างนั้นด้วย เช่นนี้บุคคลผู้มีสิทธิได้รับอุปการะดังกล่าวจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งกฎหมายไทยเห็นว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้มีสิทธิได้รับอุปการะตามสัญญาด้วย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไป ดังนั้น จึงเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 438 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 443 วรรคสามที่เป็นบทเฉพาะซึ่งกรณีเดียวกันหากพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาตรา 844 และประมวลกฎหมายแพ่งสวิสในลักษณะนี้ มาตรา 45 (เป็นที่มาของ ป.พ.พ. มาตรา 443) นักกฎหมายเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสัญญาซึ่งบังคับได้โดยชอบกฎหมายก็ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูได้

ป.พ.พ. มาตรา 444 ซึ่งมีที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งสวิสลักษณะนี้ มาตรา 46 ที่ให้สิทธิผู้เสียหายเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ สำหรับค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายต้องจ่ายไป คือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อเยียวยาให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะไปกลับโรงพยาบาล ค่าจ้างคนเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น ทั้งยังอาจเรียกค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถในการประกอบกิจการซึ่งหมายความถึงความสามารถในการประกอบกิจการทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย ทำให้ส่วนนี้ต่างกับค่าขาดประโยชน์ที่ตามมาหาได้

สำหรับค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินนั้น (Non-pecuniary Damages) เป็นความเสียหายที่เป็นนามธรรมและไม่ได้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยตรง เช่น ความทุกข์ทรมานเจ็บปวด ความโศกเศร้าเสียใจ ความเสียหายต่อเสรีภาพหรือชื่อเสียง เป็นต้น ซึ่งความเสียหายลักษณะนี้ไม่อาจชดเชยเยียวยาด้วยวิธีการทำให้ผู้ถูกละเมิดกลับคืนฐานะเดิมเหมือนไม่ได้มีการละเมิดเกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องชดใช้เป็นเงินหรือค่าเสียหาย ซึ่งตามกฎหมายไทยได้ยอมรับค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินไว้ในมาตรา 446 (เป็นที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 847) ให้สิทธิเรียกค่าเสียหายที่ถูกละเมิดแก่ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ หรือแก่หญิงที่ต้องเสียหายเพราะถูกละเมิดอันเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือผู้เสียหายที่ต้องทุพพลภาพตลอดชีวิต นอกจากค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถในการประกอบกิจการตาม ป.พ.พ. มาตรา 444 แล้ว นอกจากนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 447 (เป็นที่มาจากประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น มาตรา 723) ให้สิทธิเรียกค่าเสียหายแก่ชื่อเสียงที่จะขอให้จัดการตามควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงกลับคืนและเรียกเอาค่าเสียหายแก่ชื่อเสียงด้วยก็ได้

การเยียวยาในคดีอาญา

แนวคิดของการเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาหรือเหยื่ออาชญากรรม โดยรัฐนั้น มีที่มาจากกฎหมายฮัมมูราบิ (Hammurabi) ซึ่งได้บัญญัติถึงความรับผิดชอบของชุมชนที่มีต่อการกระทำผิด แต่เมื่อยุคกลางสิ้นสุดลงและรัฐมีอำนาจมั่นคงขึ้น ทำให้ผู้เสียหายลดความสำคัญลง การชดใช้เริ่มลดน้อยลงหลังจากที่อาณาจักร Frankish ถูกแบ่งโดยสนธิสัญญา Verdum การชดใช้ค่าเสียหายก็ถูกกลืนหายกลายเป็นค่าปรับของรัฐและรัฐก็ผูกขาดการลงโทษ การชดใช้เป็นหน้าที่จ่ายตอบแทนกันในกฎหมายแพ่ง สิ่งนี้เป็นประวัติศาสตร์ของการปฏิรูปอาชญากรรมด้วยการลดความเอาใจใส่ต่อผู้เสียหาย และเริ่มหาระบบกฎหมายที่สามารถได้รับการชดใช้เป็นหน้าที่จ่ายค่าตอบแทนกันตามกฎหมายแพ่ง โดยแนวความคิดในการชดใช้ค่าเสียหายได้เกิดขึ้นอีกครั้งในศตวรรษที่ 20 ปี ค.ศ. 1950 (พ.ศ. 2493) ได้มีการเรียกร่องระบบการชดใช้ของรัฐในอังกฤษ Margery Fry ได้แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของระบบการชดใช้ที่มีอยู่ในกรณีที่ชาวอังกฤษผู้หนึ่งต้องดาบอดเพราะผลของอาชญากรรมและได้รับค่าทดแทน 11,500 ปอนด์ ซึ่งศาลให้ผู้กระทำผิดชำระให้อาทิตย์ละเพียง 5 ชิลลิ่ง ซึ่งผู้เสียหายต้องมีชีวิตอยู่ถึง 442 ปี จึงจะได้รับค่าทดแทนครบถ้วนตามคำสั่งศาล ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากเกี่ยวกับคำสั่งศาลดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎร แนวคิดนี้เกิดขึ้นทันทีในสหรัฐอเมริกาในบทความชื่อ Round Table ที่วิจารณ์โครงการของอังกฤษที่จะวางหลักการทดแทน โดยรัฐขึ้น โดยค้ำว่าเป็นการละทิ้งความรับผิดชอบของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมทางสังคมวิทยา (Sociological dedance) รวมไปถึงรายงาน White Paper เรื่อง Penal Practice in a Changing Society ต่อรัฐสภาอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) ว่าหากให้มีการชดใช้แก่ผู้เสียหายโดยรัฐแล้วก็เท่ากับว่าเป็นการชักชวนให้มีผู้กระทำผิดโดยสังคม แต่ก็ได้มีการเสนอกฎหมายทดแทนค่าเสียหายโดยรัฐหลายครั้ง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1964 (พ.ศ. 2507) อังกฤษร่วมกับสกอตแลนด์ (Scotland) ได้ร่วมกันเสนอกฎหมายชื่อ Compensation for Victims of Crimes of Violence โดยต่อมารัฐบาลได้มีการเสนอให้มีการทดลองและแต่งตั้งคณะกรรมการทดแทนค่าเสียหาย (Criminal Injuries Compensation Board) โดยหน้านั้นประเทศนิวซีแลนด์ (New Zealand) ก็ได้เสนอกฎหมายทดแทนค่าเสียหายรัฐ ในปี ค.ศ. 1963 (พ.ศ. 2506) และมีการแต่งตั้ง Crimes Compensation Tribunal และในเวลาเดียวกันนั่นเอง แนวความคิดในการชดใช้ค่าเสียหายในคดีอาญาได้แยกออกอย่างชัดเจนในการทดแทนโดยรัฐ (Compensation) กับการชดใช้ค่าเสียหายโดยผู้กระทำผิด (Restitution) และจากการประชุมทางอาชญาวิทยาเรื่องผู้เสียหายระหว่างประเทศครั้งแรก ณ ประเทศอิสราเอล ในปี 1973 ได้มีการสนับสนุนให้รัฐทุกรัฐก่อตั้งระบบทดแทนความเสียหายจากกองทุนสาธารณะและในการประชุมสภาระหว่างชาติครั้งที่ 11 สรุปว่ารัฐและสถาบัน

มหาชนควรรับผิดชอบเบื้องต้นในการทดแทนความเสียหายของผู้เสียหายจากกองทุนสาธารณะ ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) ได้มีการประชุมคองเกรสสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด (The United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) ครั้งที่ 7 ณ เมืองมิลาน ประเทศอิตาลี โดยมีการร่างประกาศเกี่ยวกับความเป็นธรรมและการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมขึ้น โดยใช้ชื่ออย่างเป็นทางการว่า Magna Carta of Victims ที่กล่าวถึงการทดแทนค่าเสียหายให้แก่เหยื่ออาชญากรรม ซึ่งสรุปได้ว่า ในกรณีที่การชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดไม่เพียงพอ การชดเชยจากรัฐหรือโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศสำหรับอันตรายที่เกิดแก่เหยื่ออาชญากรรมจัดว่าจำเป็นเมื่อเปรียบเทียบได้กับความทุกข์ทรมานของเหยื่ออาชญากรรมรายอื่นที่ประสบเคราะห์กรรมเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติโดยกฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Declaration) มาตรา 12 ซึ่งบัญญัติถึงเรื่องการทดแทนค่าเสียหายโดยรัฐดังกล่าวนี้ไว้ด้วย โดยกล่าวว่ารัฐควรพยายามจัดให้มีการทดแทนค่าเสียหายทางการเงินให้แก่เหยื่ออาชญากรรมในกรณีที่เขาไม่ได้รับการชดเชยอย่างเต็มที่จากผู้กระทำผิด (... required states to endeavor to provide financial compensation when it is not fully available from the offender) เป็นผลให้ในภายหลังประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ สหรัฐอเมริกา (Federal Victim Compensation Act (1978)) นิวซีแลนด์ ต่างได้ออกกฎหมายชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายโดยรัฐเป็นผู้ชดเชยให้ และยังมีองค์กรอื่นที่ให้ความช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เช่น National Organization for Victim Assistance (NOVA) เป็นต้น

สำหรับแนวคิดการชดเชยค่าเสียหายในประเทศไทยนั้น มี 3 ลักษณะ คือ การชดเชยด้วยเงิน การชดเชยด้วยการบริการชุมชน และการชดเชยโดยตรงแก่ผู้เสียหาย กล่าวคือ การชดเชยด้วยเงินนั้นเกิดขึ้นเมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้บุคคลผู้กระทำผิดชดเชยค่าเสียหาย ผู้กระทำผิดอาจได้รับการปล่อยตัวภายใต้มาตรการต่าง ๆ ที่ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้จ่ายเงินเป็นการชดเชยค่าเสียหาย เช่น การคุมประพฤติ (probation) หรือการพักโทษ (parole) หรือโดยการหักจากรายได้ของนักโทษที่มีคดียุติระหว่างอยู่ในเรือนจำ

สำหรับการชดเชยด้วยการบริการชุมชนนั้น เป็นการที่ผู้กระทำผิดชดเชยค่าเสียหายให้แก่ชุมชนโดยทำงานสาธารณะต่าง ๆ หรืองานที่เหมาะสมกับคุณลักษณะหรือความรู้ความสามารถของผู้กระทำผิด ส่วนการชดเชยโดยตรงต่อผู้เสียหาย เช่นการขอขมาต่อผู้เสียหาย เป็นต้น

นอกจากนี้กฎหมายไทยยังแบ่งรูปแบบการชดเชยค่าเสียหายในลักษณะอื่น ๆ ได้แก่ การชดเชยค่าเสียหายทางจิตใจ (spiritual restitution) เพื่อบรรเทาสภาพทางจิตใจของผู้เสียหาย เช่น การรับสารภาพ

ของผู้กระทำผิดที่อาจช่วยลดความเครียดของผู้เสียหายต่อเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นได้ การชดใช้ค่าเสียหายแบบสร้างสรรค์ความรับผิดชอบ (creative restitution) ที่เป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายที่ถูกละเมิดเพื่อทดแทนหรือบรรเทาโทษจำคุกจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น และการชดใช้ค่าเสียหายโดยสมัครใจของผู้กระทำผิด (spontaneous restitution) เป็นการชดใช้ค่าเสียหายโดยสมัครใจในความรู้สึกของผู้กระทำผิดโดยตรง ซึ่งจะมีผลเป็นการประสานความเข้าใจระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดที่ผู้เสียหายพร้อมจะให้อภัย

1.3.6 มาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สิน

การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีแพ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่จะต้องมีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว คู่ความฝ่ายชนะคดีหรือเรียกว่า “เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา” ก็จะร้องขอให้บังคับคดีแก่คู่ความฝ่ายแพ้คดีหรือเรียกว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษา” โดยการร้องขอให้บังคับคดีนั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบที่ศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว และขั้นตอนสุดท้ายคือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ทั้งนี้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวมาให้เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งจึงจะถือว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้มีการร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยครบถ้วนสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว (มาตรา 271) สำหรับการออกคำบังคับตามคำขอของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องออกคำบังคับโดยในคำบังคับนี้จะกำหนดเวลาให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำบังคับ โดยศาลจะแจ้งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาทราบถึงคำบังคับ (มาตรา 272) แต่หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำบังคับแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีตามหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 275 และ มาตรา 276

“ยึด” หมายความว่า การเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการตามกฎหมายให้บรรลุผลตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ส่วนคำว่า “อายัด” หมายถึง การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีด้วยการให้มีการระงับยับยั้งการจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลใดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป เช่น อายัดที่ดิน หมายถึง การขอให้ระงับการจดทะเบียน หรือการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เกี่ยวกับที่ดินไว้ซึ่งระยะเวลาหนึ่ง (เว็บไซต์กรมที่ดิน, สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562) เป็นต้น

1.3.7 คดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญา

คดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญา หมายถึง คดีที่กรณีความรับผิดชอบในทางแพ่งมีมูลมาจากการกระทำความผิดทางอาญา หมายความว่า หากมูลเหตุการณ์กระทำความผิดอาญาใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบในทางแพ่งด้วยแล้ว ก็ถือว่าคดีแพ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำความผิดอาญานั้น ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อ.) ภาค 1 ลักษณะ 3 หมวด 2 มาตรา 40-51 ซึ่งคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญานี้มีลักษณะที่แตกต่างกับการพิจารณาคดีแพ่งโดยทั่วไปหลายประการ เช่น ให้อำนาจโจทก์ที่จะเลือกฟ้องคดีต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้ (มาตรา 40) ให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายในคดีอาญาบางประเภทโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม (มาตรา 43, 44 และมาตรา 253) และการพิพากษาคดีส่วนแพ่งนั้นศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา (มาตรา 46) ดังนั้นหากไม่ใช่คดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาแล้วจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ป.วิ.พ.) เท่านั้น

อย่างไรก็ตามในคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้น หากสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปด้วยเหตุใด เช่น อายุความ หรือผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความ หรือผู้ต้องหาถึงแก่ความตาย ซึ่งทำให้คำขอส่วนแพ่งตกไปด้วยนั้น พนักงานอัยการไม่มีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะเข้าเป็นโจทก์ร่วมด้วยก็ตาม

คดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้น เมื่อสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปแล้ว คำขอในส่วนคดีแพ่งก็ตกไปด้วย เช่นนี้ศาลต้องจำหน่ายคดีจากสารบบความ ตัวอย่างเช่น คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง ต่อมาหากจำเลยตายลงในระหว่างพิจารณาของศาลแล้ว ย่อมมีผลให้คำพิพากษาของศาลล่างในส่วนที่ให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินระงับไปด้วย ดังนั้นแม้คดีนี้ผู้เสียหายจะเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการก็ตาม คดีในส่วนของคำขอส่วนแพ่งก็ระงับไปด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง เช่นนี้หากต่อมาจำเลยตายลง เช่นนี้คดีในส่วนแพ่งย่อมมีการรับมรดกความ (ป.วิ.พ. มาตรา 42)

สำหรับสิทธิในอุทธรณ์หรือฎีกานั้น ในคดีส่วนแพ่งนั้นต้องพิจารณาจากทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่กรณี (ป.วิ.พ. มาตรา 224, 248) เหมือนกับคดีแพ่งทั่วไป แต่ถ้าคดีส่วนแพ่งนั้นต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงแต่คดีส่วนอาญาไม่ต้องห้ามอุทธรณ์แล้ว การรับฟังข้อเท็จจริงในคดีส่วนแพ่ง ก็ถือตามข้อเท็จจริงในส่วนอาญา (ป.วิ.อ. มาตรา 46)

คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญานั้น กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการมีสิทธิเรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายได้ในความผิดเฉพาะ 9 ฐานความผิดต่อไปนี้เท่านั้น ได้แก่ ลักทรัพย์ วิวังราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด ชักยอกทรัพย์ รับของโจร กรรโชกทรัพย์ และฉ้อโกง โดยในความผิดฐานฉ้อโกงนั้น ไม่รวมถึงความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ด้วย

สำหรับการเรียกทรัพย์สินหรือราคาคืนนั้น พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำขอในเวลาใดที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ดังนั้นหากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว แม้คดีจะอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็ตาม พนักงานอัยการจะขอไม่ได้ และคำพิพากษาคดีส่วนแพ่งให้รวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา (ป.วิ.อ. มาตรา 44)

ในส่วนขอทรัพย์สินหรือราคาที่พนักงานอัยการจะเรียกแทนผู้เสียหายได้นั้น จะต้องเป็นทรัพย์สินหรือราคาของผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิด ดังนั้นพนักงานอัยการจะเรียกดอกเบี้ยด้วยไม่ได้ ทั้งในคดีฉ้อโกงที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้เสียหายสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจขอให้จำเลยชดใช้หรือคืนได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น คดีฉ้อโกงแรงงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 344 เป็นต้น

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเอกชน

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ากฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นอาจแยกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย ดังนี้

2.1 กฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน ดังนี้

2.1.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention Against Corruption 2003: UNCAC 2003)

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษการติดสินบนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเช่นเดียวกับกฎหมายป้องกันการคอร์รัปชันในต่างประเทศ พ.ศ. 2520 (The Foreign Corruption Practice Act 1970 หรือ (FCPA) ของสหรัฐอเมริกาและข้อกำหนดของ OECD แต่แตกต่างกันตรงที่ UNCAC ได้กระตุ้นทำให้เกิดการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการให้สินบน (passive bribes) และการเรียกร้อยเอเงิน (extortion) ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนด้วย (Joseph W. Yockey, 2011, p.19)

โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนนั้นคือ “ข้อ 12 ว่าด้วยภาคเอกชน” โดยกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการในการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพิ่มพูนมาตรฐานทางบัญชีและการสอบบัญชีในภาคเอกชนในกรณีที่เหมาะสม จัดให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครองหรือทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ ได้สัดส่วน และเป็นการห้ามปรามยับยั้งสำหรับการไม่ปฏิบัติตามมาตรการเช่นว่านั้น โดยให้เป็นไปตามมาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งมาตรการที่วันี้รวมไปถึงมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย คือ

(1) การส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(2) การส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานและกระบวนการที่มีจุดประสงค์ในการพิทักษ์รักษาคุณธรรมของหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจรรยาบรรณในการประกอบกิจการงานทางธุรกิจและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทั้งปวงอย่างถูกต้อง น่าเคารพและเหมาะสม และการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมและในการส่งเสริมการใช้แนวปฏิบัติทางการค้าที่ดีในหมู่ธุรกิจและความเกี่ยวพันทางสัญญาด้านธุรกิจกับรัฐนั้น ๆ

(3) การส่งเสริมความโปร่งใสในหมู่หน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการแสดงตนของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและการจัดการหน่วยงานในรูปแบบบริษัท

(4) การป้องกันการใช้กระบวนการในการกำกับดูแลหน่วยงานภาคเอกชนในทางที่ผิด รวมถึงกระบวนการเกี่ยวกับการอุดหนุนและการอภิไบนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับกิจกรรมทางพาณิชย์

(5) การป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม โดยการกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจการงานทางวิชาชีพของอดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเกี่ยวกับการว่าจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชนภายหลังการลาออกหรือการเกษียณอายุ ในกรณีที่กิจการงานหรือการว่าจ้างเช่นว่าเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหรืออยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านั้นในระหว่างวาระการดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ตามความเหมาะสมและภายในระยะเวลาอันควร

(6) ประกันว่ากิจการของเอกชนมีการควบคุมการสอบบัญชีภายในอย่างพอเพียงที่จะช่วยในการป้องกันและสืบหาการกระทำทุจริต และบัญชีและรายงานการเงินตามที่กำหนดไว้ของกิจการของเอกชนเช่นว่าอยู่ภายใต้กระบวนการสอบบัญชีและการรับรองความถูกต้องที่เหมาะสม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างและขนาดของบริษัทนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาฉบับนี้ยังได้กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินการที่อาจจำเป็น โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในและข้อบังคับเกี่ยวกับการดูแลรักษาสมุดบันทึกบัญชี การเปิดเผยรายงานทางการเงินและมาตรฐานบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี โดยกฎหมายไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าว ได้แก่ ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและ มูลนิธิ พ.ศ. 2499 เป็นต้น

2.2 กฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์และเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนี้

2.2.1 กฎหมายสหรัฐอเมริกา

(1) กฎหมายข้อโจงของสหรัฐอเมริกา (Model Penal Code (Section 233.3)- Theft by Deception)

ความผิดฐานข้อโจงของสหรัฐอเมริกานั้น ตาม Model Penal Code ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อให้แต่ละรัฐนำไปใช้เพื่อบัญญัติกฎหมายของตนเองนั้น ถือเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (larceny-theft) ที่ลักษณะความผิดมาจากฐานความผิดเดิม 2 ฐาน คือ การได้ไปซึ่งทรัพย์สินโดยการแสดงเท็จซึ่งใกล้เคียงกับความผิดฐานข้อโจงของไทย และความผิดฐานลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย โดยความผิดฐานได้ไปซึ่งทรัพย์สินโดยการแสดงเจตนาเท็จนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ คือ

1) การแสดงข้อเท็จจริงในอดีตหรือปัจจุบันอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกที่ต้องมีการหลอกลวงโดยการแสดงข้อความเท็จไม่ว่าด้วยการกระทำ ข้อความหรือสัญลักษณ์ใดๆ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยปริยาย ไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา หรือด้วยการไม่เปิดเผยก็ตาม ซึ่งข้อความเท็จนั้นต้องเป็นเท็จในขณะที่ลงมือกระทำ ดังนั้นหากเป็นข้อเท็จจริงที่แสดงเป็นความจริงแล้วผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดแม้ว่าผู้แสดงจะเข้าใจว่าเป็นความเท็จก็ตาม ทั้งความเท็จนี้จะต้องมีอยู่ตลอดจนถึงเวลาที่ทรัพย์สินนั้นถูกได้ไปด้วย

2) เป็นเหตุให้ผู้อื่นหลงเชื่อ การแสดงเท็จต้องเป็นเหตุให้ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อโดยโอนทรัพย์สินให้แก่ผู้กระทำความผิดโดยเชื่อในการแสดงเท็จนั้น โดยการแสดงเท็จนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสาเหตุเดียวกันกับที่ชักจูงให้ผู้ถูกหลอกลวงโอนทรัพย์สิน แต่การแสดงเท็จนั้น

ต้องเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อ ดังนั้นหากผู้ถูกหลอกรู้ถึงการแสดงเท็จและไม่หลงเชื่อถึงการหลอกลวงนั้นและได้โอนทรัพย์สินไปให้แก่ผู้กระทำความผิดแล้ว ก็ไม่ใช่ความผิดสำเร็จแต่เป็นความผิดฐานพยายามเท่านั้น

3) โอนสิทธิการเป็นเจ้าของในทรัพย์สินให้แก่ผู้กระทำความผิด หมายถึงต้องเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ไม่ใช่การโอนแต่เพียงการครอบครองเท่านั้น สำหรับคำว่า “ทรัพย์สิน” นั้นหมายถึงสิ่งใด ๆ ที่มีราคา รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินส่วนบุคคลทั้งที่มีรูปร่างและไม่ มีรูปร่าง สิทธิตามสัญญา สิทธิเรียกร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินและผลประโยชน์อื่นใด หรือข้อเรียกร้องเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ บัตรอนุญาตให้ผ่าน ตัวขนส่ง สัตว์ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า พลังงานอย่างอื่น หรือในบางรัฐให้มีความหมายรวมถึงแรงงานด้วย

4) ผู้ซึ่งรู้ว่าการแสดงนั้นเป็นเท็จและมีเจตนาฉ้อโกงผู้ถูกหลอกลวง ข้อนี้เป็นองค์ประกอบภายในของผู้กระทำความผิด คือ รู้หรือด้วยเจตนาฉ้อโกงซึ่งเจตนาทุจริตนี้ต้องเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับที่มีการโอนกรรมสิทธิ์

สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงในแต่ละรัฐส่วนใหญ่ของสหรัฐอเมริกาแบ่งความผิดฐานฉ้อโกงออกได้เป็น 2 ระดับ คือ grand false pretenses ซึ่งเป็นความผิดอาญาในระดับ felony และ petit false pretenses ซึ่งเป็นความผิดอาญาในระดับ misdemeanor ทั้งนี้โดยพิจารณาจากคุณค่าหรือราคาทรัพย์สินว่ามากหรือน้อยเพียงใด หรือบางกรณีพิจารณาจากชนิดหรือประเภทของทรัพย์สินที่ได้ไปจากการหลอกลวง

(2) กฎหมายป้องกันการคอร์รัปชันในต่างประเทศ พ.ศ. 2520 (The Foreign Corruption Practice Act 1970 หรือ FCPA)

พระราชบัญญัติป้องกันการให้สินบนแก่ข้าราชการต่างประเทศ (Foreign Corruption Practices Act of 1977 หรือ FCPA) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคลของสหรัฐอเมริกา (บริษัท) ที่ติดสินบนข้าราชการในต่างประเทศ โดยกฎหมายฉบับนี้เริ่มต้นจากคดีอื้อฉาว 2 คดี คือ คดีบริษัทล็อกฮีด (Lockheed) ซึ่งเป็นบริษัทอากาศยานของสหรัฐอเมริกาที่ถูกเปิดเผยในปี ค.ศ. 1971 (พ.ศ. 2514) ว่าจ่ายเงินสินบนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในหลายประเทศเป็นเงินหลายล้านดอลลาร์เพื่อให้บริษัทสามารถรักษาความเป็นคู่สัญญากับรัฐนั้นต่อไปได้ (Andrew Brady Spalding, 2011) และเพื่อให้ชนะการประมูลแข่งขันการซื้อขायเครื่องบินของบริษัท จนเหตุการณ์ดังกล่าวถูกเรียกกันว่า “ดีลแห่งศตวรรษ” (Deal of the Century) ส่วนอีกคดีหนึ่งคือ คดีวอเตอร์เกต (Watergate Scandal) ซึ่งระหว่างที่มี

การสอบสวนคดีนั้น ได้กลายเป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งสมัยที่สองของประธานาธิบดีนิกสัน (President Nixon) จนในที่สุดคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต.ของสหรัฐได้ทำการสำรวจบริษัทเอกชนอื่น ๆ และพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กว่า 400 บริษัท จ่ายเงินไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายกว่า 300 ล้านดอลลาร์ รวมถึงการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นให้ประโยชน์แก่รัฐบาล ข้าราชการ พรรคการเมืองหรือนักการเมืองในต่างประเทศที่บริษัทเข้าไปลงทุนเพื่อให้บริษัทได้เป็นคู่สัญญา หรือเพื่อให้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของบริษัทในประเทศนั้น ๆ หรือให้เพิกเฉยหรือละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

กฎหมายฉบับนี้มุ่งสกัดการคอร์รัปชันบนองค์ประกอบ 2 ประการคือ ประการแรกด้วยความเป็นกฎหมายหลักของการต่อต้านการให้สินบนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ของการให้ได้มา (obtaining) หรือการรักษาไว้ (retaining) ซึ่งธุรกิจ ประการที่สองคือ เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ผู้ออกขายหลักทรัพย์แก่สาธารณชนจะต้องดำเนินการให้เกิดความถูกต้องในการบันทึกตัวเลขทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน (Internal control) ซึ่งบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นการสนับสนุนการต่อต้านการคอร์รัปชัน สร้างความโปร่งใสทางการเงินและช่วยในการบริหารองค์กรในการป้องกันและตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายที่ต้องสงสัย (Questionable payment) (Joseph W. Yockey. 2011. p.6)

รายละเอียดของกฎหมาย FCPA กล่าวไว้ในคำพิพากษาคดี United States v. Kay ปี 1977 ว่า มีการพบคอร์รัปชันจำนวนมากกว่า 400 บริษัทที่กระทำอย่างน่าสงสัย หรือจ่ายเงินผิดกฎหมายไปกว่า 300 ล้านดอลลาร์แก่เจ้าหน้าที่ต่างประเทศในหลายรูปแบบ จึงมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดความผิดทางอาญาขึ้นสำหรับการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ (ผาสุก เจริญเกียรติ, 2555, p.12) โดยประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) ต่อมามีการแก้ไขในปี 1988 โดยระบุความชัดเจนว่าการจ่ายเงิน 2 ประเภทไม่มีความผิด กล่าวคือ 1) หากเป็นการจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งการกระทำโดยปกติทั่วไปของรัฐบาล (routine government action) เช่น การได้รับอนุญาต ใบอนุญาต หรือเอกสารทางราชการใด ๆ เพื่อที่จะให้บุคคลใด ๆ สามารถทำธุรกิจในประเทศนั้น ๆ ได้ และรายงานการตรวจสอบประกอบการชำระหนี้ตามสัญญาเกี่ยวกับการลำเลียงสินค้าข้ามประเทศ ดังนั้นกรณีตามข้อนี้ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเอกสารที่ทำให้คู่สัญญามีคุณสมบัติที่สามารถจะทำธุรกิจได้ 2) การกำหนดข้อต่อสู้ (affirmative defense) ว่าหากการจ่ายเงินนั้นเป็นการจ่ายเงินที่ชอบด้วยกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หรือเป็น

ค่าใช้จ่ายโดยสุจริตที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์หรือบริการหรือทำสัญญาหรือชำระหนี้ตามสัญญากับรัฐบาลต่างประเทศหรือตัวแทน

กฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขในปี ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) เมื่อมีการให้สัตยาบัน The organization of Economic Cooperation and Development's Convention on Combating Bribery of Foreign Officials in International Business Transactions มาตรา 1.1 ที่บัญญัติห้ามให้เงินจูงใจแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ (foreign public official) โดยการแก้ไขดังกล่าวทำให้การกระทำหรือละเว้นการกระทำในการปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อจะได้รับหรือคงไว้ซึ่งธุรกิจหรือความได้เปรียบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในธุรกิจระหว่างประเทศ กฎหมายปัจจุบันจึงไม่ได้ห้ามเฉพาะการจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเพียงเพื่อจูงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่เพื่อให้ได้มาหรือคงไว้ซึ่งธุรกิจหรือดำเนินธุรกิจแก่บุคคลใด ๆ เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการให้เงินดังกล่าวเพื่อประกันความได้เปรียบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในการได้มาหรือคงไว้ซึ่งธุรกิจด้วย

ขอบเขตของกฎหมายนี้ กำหนดความผิดทั้งหน่วยธุรกิจและบุคคลธรรมดาที่ร่วมกระทำผิดด้วย โดยกระทำการคอร์รัปชันกับเจ้าหน้าที่รัฐในต่างประเทศ

สำหรับหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้มี 2 หน่วยงาน คือ กระทรวงยุติธรรม (Justice Department) และคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ (Securities and Exchange Commission) โดยกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่กำกับดูแลความผิดเกี่ยวกับการทุจริต ส่วนคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีแพ่งและคดีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

สำหรับความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ (15 U.S.C. มาตรา 78 dd-1, 78 dd-2, และ 78 dd-3) มีดังนี้

ให้สินบน อยู่ภายใต้กฎหมายการห้ามให้สินบนและการเก็บสมุดบัญชีและบันทึกบัญชีให้ถูกต้องและเป็นจริง รวมถึงองค์กรธุรกิจของสหรัฐและต่างชาติที่จดทะเบียนภายใต้รัฐบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477)

ความเกี่ยวพันภายในประเทศ (domestic concern) หมายถึงกรณีบังคับแก่บุคคลที่เป็นพลเมืองของสหรัฐฯ หรือบริษัทหรือหน่วยธุรกิจที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายสหรัฐหรือมีสำนักงานใหญ่อยู่ในสหรัฐ แต่ไม่รวมถึงบริษัทลูก (subsidiaries) ของบริษัทสหรัฐ โดย

กฎหมายนี้บังคับแก่พนักงาน ผู้อำนวยการ ลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ให้สินบนและมีความเกี่ยวข้องกับประเทศ

ในการค้าระหว่างรัฐ (Interstate Commerce) ด้วยกฎหมายนี้เป็นกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Federal Statute) จึงจะต้องพิจารณาว่ามีความเกี่ยวข้องกันระหว่างรัฐด้วยหรือไม่ เพราะมีฉะนั้นต้องบังคับด้วยกฎหมายของแต่ละรัฐเท่านั้น

คอร์รัปชัน เจตนาคอร์รัปชัน (corruption intent) เป็นเจตนาที่ชั่วร้าย (evil motive) ที่มีจุดมุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่างประเทศผู้รับสินบนละเมิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน

ส่งเสริมให้มีการเสนอหรือจ่ายสิ่งใดที่มีราคา (value) การจ่ายเงินที่ถูกประณาม (proscribed payments) หมายถึงการให้สินบน โดยมีความหมายรวมถึงการกระทำในลักษณะเสนอว่าจะให้ รับว่าจะให้ หรืออนุมัติให้มีจ่ายเงิน ของขวัญ รับว่าจะให้ หรืออนุมัติให้มีการให้สิ่งของใด ๆ ที่มีราคา (something of value) กฎหมายนี้จึงไม่ได้บังคับห้ามเฉพาะแต่การจ่ายเงิน แต่ห้ามถึงการเตรียมจ่ายและการให้ในภายหลังด้วยซึ่งถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้มีข้อยกเว้นสำหรับการจ่ายเงินประเภทที่เรียกว่า “grease payment” ซึ่งเป็นการจ่ายเงินเพื่อการอันเป็นปกติธุระของงานรัฐบาลแก่เจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศ สมาชิกพรรคการเมืองต่างประเทศ หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งทางการเมือง โดยบุคคลที่รับสินบนจะต้องไม่ใช่ภาคเอกชนของรัฐต่างประเทศ แต่จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่างประเทศ ได้แก่ สมาชิกพรรคการเมือง หรือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ของรัฐต่างประเทศ เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศ เพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น หรือเพื่อประกันความได้เปรียบที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในการได้รับหรือคงไว้ซึ่งหน่วยธุรกิจ

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติถึงโทษที่จะได้รับกรณีมีการละเมิดต่อบทบัญญัติว่าด้วยการบัญชี กรณีละเมิดต่อบทบัญญัติว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบน โดยในส่วนของกรณการให้สินบนนั้นมีโทษทางอาญาสำหรับนิติบุคคลที่ฝ่าฝืน โดยมีโทษปรับไม่เกิน 2 ล้านดอลลาร์ ส่วนกรณีบุคคลธรรมดา เจ้าหน้าที่ กรรมการ ผู้ถือหุ้น พนักงานหรือตัวแทนจะถูกปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยอัยการทั่วไปหรือตลาดหลักทรัพย์อาจนำการกระทำนั้นมาเพื่อให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล(บริษัท) รับโทษปรับทางแพ่งที่มีจำนวนไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์

สำหรับโทษในรูปแบบอื่น เช่น การสั่งห้ามมิให้เกี่ยวข้องกับ การดำเนินการทางธุรกิจใด ๆ กับรัฐบาลกลางอีก หรือห้ามมิให้มีสิทธิได้ใบอนุญาตส่งออก หรือสั่งพักหรือสั่งห้ามการทำธุรกิจการค้าหลักทรัพย์ ธุรกิจการลงทุนของเอกชนในต่างประเทศ หรือไม่มีสิทธิในการหักภาษี เป็นต้น

กรณีคดีตัวอย่างของการบังคับใช้กฎหมาย FCPA เช่น

- (1) ค่าปรับทางอาญาจำนวนกว่า 402 ล้านดอลลาร์แก่บริษัท Kellogg Brown & Root LLC บริษัทก่อสร้างและวิศวกรรมที่คิดสินบนเจ้าหน้าที่ในรัฐบาลไนจีเรียเพื่อให้ความช่วยเหลือให้ได้ทำสัญญาก่อสร้างในโครงการแก้ธรรมชาติ
- (2) กรณีที่บริษัท ABB Vet co. Gray Inc. U.S. and ABB Vet co Gray UK Ltd. ยอมรับว่ามี การจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่ของบริษัท NAPIMS ตัวแทนของรัฐบาลไนจีเรีย ในโครงการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของไนจีเรียโดยบริษัทยินยอมจ่ายค่าปรับทางแพ่งกว่า 10.5 ล้านดอลลาร์
- (3) กรณี บริษัท In Vision Technologites, Inc ที่ยอมรับว่าได้มีการจ่ายเงินสินบนให้แก่ข้าราชการและพรรคการเมืองในต่างประเทศเพื่อให้บริษัทสามารถขายเครื่องตรวจหาวัตถุระเบิดในสัมภาระของผู้โดยสารในสนามบิน ทำให้บริษัทต้องจ่ายเงินค่าปรับทางอาญาเป็นจำนวน 800,000 ดอลลาร์
- (4) กรณีผู้บริหารบริษัท Film Festival Mangement, Inc. (FFM) ถูกกล่าวหาว่าจ่ายเงินสินบนให้แก่ผู้บริหารระดับสูงคนหนึ่งในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 900,000 ดอลลาร์ เพื่อแลกกับการได้สิทธิจัดงานเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติ (Bangkok International Film Festival (BKkIFF)) เป็นต้น ซึ่งคดีนี้สำนักงานอัยการสูงสุดมีคำสั่งเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 ให้ฟ้องอดีตผู้อำนวยการ ททท.และบุตรสาว ตามสำนวนของปปช. และในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ที่ผ่านมา ศาลอาญานัดตรวจพยานหลักฐานในคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องในความผิดฐานเรียกรับสินบนเป็นเจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ความผิดเกี่ยวกับพนักงานในองค์การของรัฐและความผิดฐานฮั้วประมูล

จะเห็นว่าโดยปกติไม่ค่อยพบกรณีที่ประเทศจะมีกฎหมายเอาผิดทางอาญาแก่บุคคลของตนที่ไปกระทำผิดนอกราชอาณาจักร แต่สำหรับสหรัฐอเมริกาแล้วมีนโยบายต่างประเทศที่มีความสัมพันธ์กับกฎหมายภายใน และยังให้สัตยาบันและออกกฎหมายเพื่ออนุวัติการตาม The organization of Economic Cooperation and Development's Convention on Combating Bribery

of Foreign Public Officials in International Business Transactions หรือ OECD Anti-Bribery Convention โดยในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)) มีสมาชิกให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาี้จำนวน 41 ประเทศ ซึ่งรวมถึงสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แต่ในกลุ่มประเทศอาเซียนยังไม่มีประเทศใดให้สัตยาบันเข้าร่วม แม้แต่ประเทศสิงคโปร์

อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายดังกล่าวจะไม่มีผลบังคับให้สามารถลงโทษแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศโดยตรงก็ตาม แต่ก็มีผลทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐในรัฐต่างประเทศนั้น ๆ ต้องถูกดำเนินการคดีและอาจถูกศาลพิพากษาลงโทษในที่สุด ตัวอย่างเช่นในประเทศไทยที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบตัดสินจำคุก นางจุฑามาศ ศิริวรรณ อดีตผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) มีกำหนด 66 ปี เมื่อรวมโทษทุกกระทงคงจำคุกไม่เกิน 50 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 (3) ในความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 มาตรา 6, 11 และพิพากษาจำคุก น.ส.จิตติโสภา ศิริวรรณ บุตรสาว กระทงละ 4 ปี รวมจำคุก 44 ปี และริบเงินจำนวน 1,822,494 เหรียญสหรัฐ และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งศาลให้กำหนดมูลค่าสิ่งที่ยึดริบดังกล่าว ตามมาตรการสำหรับคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบเพิ่มขึ้นอีก มาตรการหนึ่งเป็นเงินจำนวน 62,724,776 บาท ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 มาตรา 6, 11 เป็นต้น (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ออนไลน์, วันที่ 31 มีนาคม 2560)

(3) Sarbane-Oxley Act ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545)

รัฐบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) เพื่อปกป้องนักลงทุนจากการตกแต่งบัญชีที่เป็นผลมาจากการทุจริตทางบัญชีของบริษัทยักษ์ใหญ่ที่ล้มละลายไปแล้ว คือ Enron และ WorldCom โดยกฎหมายดังกล่าวได้รับเสนอโดยวุฒิสมาชิก Paul Sarbanes และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐ Michael G. Oxley นอกจากนี้ยังมีบริษัทที่ถูกตรวจพบความผิดปกติในการเสนอข้อมูลทางการเงินบัญชีและการเงินว่าขาดความโปร่งใสในการเสนอรายงานทางการเงิน เช่น บริษัท Xerox, Merck และ Qwest เป็นต้น บริษัทเหล่านี้ทำการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทเพิ่มสูงขึ้น ทำการโยกย้ายหนี้สินออกจากบัญชี ปกปิดซ่อน

เร้นไม่แสดงหรือเปิดเผยข้อมูลให้ครบถ้วนเพียงพอ รวมถึงการทำรายการนอกงบดุล (Off Balance Sheet Transactions)

กฎหมาย Sarbane-Oxley Act มีสาระสำคัญ 5 ประเด็นด้วยกัน คือ ความรับผิดชอบขององค์กรต่อรายงานทางการเงิน การเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำงวด การประเมินการควบคุมภายในของฝ่ายบริหาร การเปิดเผยข้อมูลปัจจุบันของผู้ออกตราสาร และประเด็นสุดท้ายคือบทลงโทษของการปลอมแปลงเอกสารซึ่งผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัทจะต้องมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องของงบการเงินและมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ (กัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร.(2556) ซึ่งบทบัญญัติทั้งหมดแบ่งออกเป็นแต่ละหมวดได้แก่ หมวดว่าด้วยคณะกรรมการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีของบริษัทมหาชน (Public Company Accounting Oversight Board) หรือ PCAOB ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี(Auditor Independence) ความรับผิดชอบต่อบริษัท (Corporate Responsibility) ความเพียงพอในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (Enhanced Financial Disclosures) นักวิเคราะห์กับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Analyst Conflicts of Interest) คณะกรรมการผู้มีความอำนาจ (Commission Resources and Authority) การศึกษาและการรายงาน (Studies and Reports) ความรับผิดชอบต่ออาชญากรรมและการทุจริตในองค์กร (Corporate and Criminal Fraud Accountability) บทลงโทษอาชญากรรมทางธุรกิจ (White-collar Crime Penalty Enhancements) การขอคืนภาษี(Corporate Tax Returns) และ หมวดที่ว่าด้วยความรับผิดชอบต่ออาชญากรรมและการทุจริตในองค์กร (Corporate Fraud and Accountability)

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้นำหลักการกำกับดูแลที่ดีมาใช้ทั้งนี้จากระเบียบบังคับจากการขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้ยึดถือแนวทางการกำกับดูแลกิจการของ OECD

อย่างไรก็ตาม กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของสหรัฐอเมริกา หากจะจำแนกตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชน อาจสรุปได้ดังนี้

(1) การทุจริตโดยจัดตั้งและดำเนินการธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi Scheme or Pyramid Scheme)

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้น มีกฎหมาย องค์กรและมาตรการทางกฎหมายทั้งในระดับกลาง (federal law) และระดับรัฐ (state law) โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้แก่ คณะกรรมการการค้ากลางและคณะกรรมการ ก.ล.ด. กล่าวคือ คณะกรรมการการค้า

กลาง (The Federal Trade Commission) เป็นหน่วยงานหนึ่งในหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อระงับยับยั้งการฉ้อโกงที่เกิดขึ้น ส่วนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ทำหน้าที่ติดตามและมีคำสั่งห้ามมิให้มีการกระทำการในลักษณะที่เรียกว่า “เครือข่ายการกระจายทางการเงิน” (financial distribution network) ซึ่งหมายถึง การออกจำหน่ายหลักทรัพย์ที่มีได้มีการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนกระทรวงยุติธรรมสหรัฐ (Department of Justice) ทำการสอบสวนร่วมกับหน่วยงานสืบสวนสอบสวนอื่นเช่น สำนักงานสอบสวนกลาง หรือ FBI และ The U.S. Postal Inspection Service โดยร่วมกันฟ้องคดีแชร์ลูกโซ่ที่ถือว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงด้วยวิธีการจดหมาย (Mail Fraud) ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) ความผิดฐานฉ้อโกงภาษี (Tax Fraud) และความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Money Laundering) กับผู้กระทำความผิด

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถฟ้องคดีได้อย่างเป็นอิสระในศาลของรัฐ (State Court) ในบางรัฐเช่น แคลิฟอร์เนีย (California) ที่ห้ามมิให้กระทำการในลักษณะที่เป็นแชร์ลูกโซ่ โดยให้คำนิยามของคำว่าแชร์ลูกโซ่ว่า หมายถึง “ลูกโซ่ที่ไม่สิ้นสุด” (endless chains) และห้ามมิให้กระทำการโดยออกกฎหมายต่อต้านลอตเตอรี่ผิดกฎหมาย (illegal lotteries) ส่วนรัฐอิลลินอยส์ (Illinois) ถือว่าการกระทำที่เข้าลักษณะของแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme) เป็นการกระทำผิดกฎหมายอาญาฐานฉ้อโกงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินโดยตรง (deception directed against property) ในขณะที่บางรัฐเช่นจอร์เจีย (Georgia) ห้ามการทำธุรกิจแชร์ลูกโซ่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโอกาสทางธุรกิจและการตลาดระดับซับซ้อน (multilevel marketing) ในระดับของคณะกรรมการนั้นสามารถนำคดีแชร์ลูกโซ่ขึ้นฟ้องร้องต่อศาลภายใต้พระราชบัญญัติ FTC ที่ห้ามกระทำการที่ไม่เป็นธรรมหรือการกระทำอันเป็นการหลอกลวงฉ้อโกงหรือเข้าไปดำเนินการหรือการกระทำที่มีผลกระทบต่อการค้า (unfair or deceptive acts or practices in or affecting commerce) โดยกฎหมายฉบับนี้อนุญาตให้คณะกรรมการสามารถฟ้องคดีต่อศาลกลาง (Federal Court) และกำหนดค่าชดเชยความเสียหายอย่างเป็นธรรมได้ รวมถึงคำสั่งห้ามเพื่อบรรเทาความเสียหาย (injunctive relief) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ (freeze over the defendants' assets) การเข้าไปพิทักษ์กิจการของจำเลย (receivership over the defendants' business) และการชดเชยเยียวยาให้แก่ประชาชนที่เสียหาย (redress or restitution for consumers) (<https://statelaws.findlaw.com/new-york-law>)

สำหรับรัฐนิวยอร์ก มีการออกกฎหมายระดับรัฐ (State Law) เพื่อการป้องกันและปราบปรามแชร์ลูกโซ่ ได้แก่กฎหมายธุรกิจทั่วไป (General Business Law) มาตรา 359 fff. ซึ่งบัญญัติให้แชร์ลูกโซ่เป็นความผิดร้ายแรง ระวางโทษจำคุกสูงสุด 4 ปี และต่ำสุดตั้งแต่ 1 ปีถึง 16 เดือน ทั้งนี้เพราะความผิด

ฐานดำเนินการธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้นเป็นความผิดฐานฉ้อโกงภาษี (tax fraud) หนีภาษี (tax evasion) และผู้กระทำอาจต้องรับโทษอื่น ๆ รวมถึงการกักขังสูงสุดนานถึง 20 ปี (can face a variety of additional penalties including up to two-decades incarceration) นอกจากนี้ศาลอาจพิพากษาให้จำเลยชำระค่าปรับเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ตามควร (fines and restitution to the victim are also possible)

อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้นอาจเกี่ยวข้องกับความคิดอื่น ๆ เช่น การฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Postal Fraud, Wire Fraud ตาม 18 U.S.C. มาตรา 1341, 1343) แต่คำตัดสินตามกฎหมายของรัฐอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายที่ออกใหม่หรือโดยการพิจารณาของศาลสูง (รวมถึงคำตัดสินของศาลกลาง) หรือโดยวิธีการที่เรียกว่า ballot initiatives และโดยวิธีอื่น

สำหรับตัวอย่างคดีแชร์ลูกโซ่ของสหรัฐฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นคดีประวัติศาสตร์ที่สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจและความน่าเชื่อถือของตลาดเงินและตลาดทุนของสหรัฐฯ คือ คดีที่ นาย Bernie Madoff อดีตประธานตลาดหุ้นแนสแด็ก (NASDAQ) ของสหรัฐอเมริกา สร้างเครือข่ายแชร์ลูกโซ่ยาวนานกว่า 17 ปี สร้างความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของสหรัฐฯกว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์ และทำให้เกิดวิกฤตการเงินไปทั่วโลก โดยนาย Bernie Madoff อาศัยความไว้นับถือของนักลงทุนรายย่อยทำการฉ้อโกง ด้วยการเสนอให้ผลตอบแทนสูงและอ้างกลยุทธ์การดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย (<https://www.investopedia.com>)

โดยเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2008 ก.ล.ต. สหรัฐทำการจับกุมเขาในข้อหาฉ้อโกงเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วยการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่โดยอาศัยการดำเนินการบริษัทที่ปรึกษาบังหน้า โดย ก.ล.ต. กล่าวหาว่าเขาฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ปี ค.ศ. 1933 (พ.ศ. 2476) ต่อมาวันที่ 12 มีนาคม 2009 (พ.ศ. 2552) ขณะที่เขามีอายุ 71 ปี เขาให้การว่าได้กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ (felony) รวม 11 กระทง (counts) รวมถึงความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (securities fraud) ความผิดด้วยการหลอกลวงผ่านสายอิเล็กทรอนิกส์ (wire fraud) ความผิดฐานฐานเบิกความเท็จ (perjury) และความผิดฐานฟอกเงิน (money laundering) และศาลตัดสินให้จำคุกเป็นเวลา 150 ปี และริบทรัพย์สินกว่า 170 ล้านดอลลาร์ ซึ่งต่อมาในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) กองทุนเหยื่อเมอดอฟฟ์ (Madoff Victims Fund) ดำเนินการคืนเงินให้กับผู้เสียหายจำนวน 37,011 คน เป็นเงินกว่า 2,700 ล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นนักลงทุนจากทั่วโลก

(2) การทุจริตโดยใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider trading)

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในส่วนขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วยการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) ได้แก่ หน่วยงานรัฐบาลกลาง (Federal government) ได้แก่ ก.ล.ต. พนักงานอัยการแห่งรัฐบาลกลาง (Federal prosecutors) และหน่วยงานส่วนกลางที่ดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิทางแพ่งของบุคคล (federal private civil rights of action) ที่บังคับใช้กฎหมายทั้งโดยชัดแจ้งและโดยปริยาย (express and implied) ส่วนกฎหมายรัฐ (state law) นั้นดำเนินการในความสัมพันธ์ที่เป็นบทบาทรอง กฎหมายของสหรัฐอเมริกาไม่ได้อนุญาตให้ ก.ล.ต. ฟ้องคดีเอง แต่เป็นหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นกำหนดโทษไว้ทั้งโทษจำคุก โทษปรับรวมถึงการให้ชดเชยความเสียหายเพื่อให้อีกกลับคืนฐานะเดิมให้มากที่สุดด้วย (สืบค้นจาก : <https://repository.law.umich.edu>) เรื่อง The Regulation of Insider Trading in the United States, United Kingdom, and Japan, วารสาร Michigan Journal of International Law, Volume 9 Issue 1, 1988 โดย Barbara Ann Banoff สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562)

กฎหมาย insider trading ของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ The Insider Trading Sanction Act of 1984 (พ.ศ. 2527) และ the Insider Trading and Securities Exchange Act of 1988 ที่วางมาตรการลงโทษปรับเป็นจำนวน 3 เท่าของกำไรที่ได้จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น ซึ่งกฎหมายได้ขยายการลงโทษไปถึงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น บุคคลใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะให้อำนาจรับโทษหากเข้ามาทำการซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายในนั้น ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแก่นักลงทุนรายอื่น โดยในคดีที่ คณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สหรัฐฟ้อง Dirks ว่าพนักงานอัยการฟ้องผู้รับข้อมูลภายใน (tip recipients) ในความผิดฐานใช้ข้อมูลภายในได้หากผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลภายในนั้น มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นการฝ่าฝืนซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร (fiduciary duty) และหากผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลภายในนั้นได้ประโยชน์เพิ่มจากการใช้ข้อมูลนั้น (463 U.S. 646 (1983)) ซึ่งมีการสร้างกฎเกี่ยวกับใช้ข้อมูลภายในของบุคคลธรรมดาซึ่งทำงานกับบริษัทที่ทำในฐานะของการประกอบอาชีพว่าเป็นผู้ใช้ข้อมูล หากบุคคลเช่นว่านั้นได้ติดต่อกับข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลสาธารณะ โดยในปัจจุบันกฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์จากการยึดออกข้อมูล (misappropriated information) ภายในแล้วนำไปใช้เพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นี้ต้องรับผิดชอบทางอาญา ซึ่งก่อนหน้าที่พนักงานอัยการสามารถเอาผิดกับผู้ที่ใช้ข้อมูลภายในได้เฉพาะในกรณีที่มีซื้อขายหลักทรัพย์

ในบริษัทของผู้ใช้ข้อมูลนั้นเท่านั้น ในขณะที่การพิสูจน์ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นทำได้ยาก ซึ่ง ก.ล.ต. ดำเนินการตรวจสอบติดตามรายการที่ต้องสงสัย ซึ่งภายใต้ มาตรา (หรือ §) 10b5-1 ที่จำเลยอาจต่อสู้ด้วยการยืนยันว่าได้มีการซื้อขายหลักทรัพย์โดยได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า (Affirmative preplanned trade defense) ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติเดิม (17 CFR 240.10b5-1) (สืบค้นจาก: https://www.law.cornell.edu/wex/insider_trading (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562))

รัฐบัญญัติ Securities Exchange Act of 1934 (พ.ศ. 2477) (“Exchange Act”) มาตรา 10(b) บัญญัติถึงการหลอกลวงโดยใช้อุปกรณ์ แผนการหรือกลอุบาย (use of any deceptive device, scheme, or artifice) ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ และกฎข้อที่ 10b-5 ของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ของสหรัฐฯ บัญญัติว่าเป็นการกระทำต่อไปนี้เป็นกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือ (ก) ใช้อุปกรณ์หรือแผนการหรือกลอุบายเพื่อการฉ้อโกง (to employ any device, scheme, or artifice to defraud) (ข) ทำข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรือคงเว้นที่จะแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อที่จะทำข้อความนั้นขึ้น อย่างไรก็ตาม ในแง่ของสถานการณ์ที่สิ่งเหล่านั้นได้ถูกทำขึ้น ทั้งนี้แม้มิได้ทำขึ้นเพื่อทำให้หลงผิด (to make any untrue statement of a material fact or to omit to state a material fact necessary in order to make the statement made, in the light of the circumstances under which they were made, not misleading) หรือ (ค) เข้าไปร่วมในการใด ๆ การดำเนินการหรือการดำเนินธุรกิจที่ดำเนินการหรืออาจดำเนินการอันเป็นมีลักษณะฉ้อโกงหรือหลอกลวงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใดก็ตาม (to engage in any act, practice, or course of business which operates or would operate as a fraud or deceit upon any person)

นอกจากนี้ ในปี 2007 สภาครองเกรสของสหรัฐฯ ได้เสนอกฎหมาย Stop Trading on Congressional Knowledge Act (STOCK Act) ที่วางมาตรการให้เจ้าพนักงานของสภาและของรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้ทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการทำงาน รวมไปถึงนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ หรือหน่วยงานทางการเมืองที่ทำการศึกษาวิจัยกิจกรรมของรัฐบาลด้วย โดยกฎหมายฉบับนี้ออกบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2012

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในส่วนนี้แตกต่างกับกฎหมายของสิงคโปร์ กล่าวคือ กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในเรื่องการใช้ข้อมูลภายในนั้นจะพบในทางคดีมากกว่าเนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ชัดเจนในการกำหนดเรื่อง insider trading โดยความรับผิดชอบในเรื่อง insider trading เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการฉ้อโกง ซึ่งตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาแล้ว จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบถ้าไม่มีหน้าที่ของกรรมการตามกฎหมายหรือผู้ให้ข้อมูล (tipper) นั้น โดยที่ตนไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น หรือหากจำเลย

ไม่รู้ว่าผู้ให้ข้อมูลนั้น ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ดังนั้นหากผู้รับข้อมูลภายใน (tippee) ไม่มีองค์ความรู้ถึงกำไรที่เพิ่มขึ้นของผู้ให้ข้อมูล (tipper) แล้ว ผู้รับข้อมูลไม่ต้องรับผิด เพราะยอมไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำผิดต่อหน้าที่ของกรรมการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ความรับผิดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับ insider trading นั้น มีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยโทษทางอาญาสำหรับบุคคลนั้นรวมถึงโทษปรับสูงสุด 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐและหรือจำคุกสูงสุดถึง 20 ปี สำหรับการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง ขณะที่องค์ธุรกิจอาจถูกปรับสูงสุดถึง 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง ส่วนมาตรการทางแพ่งคือกฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้กำไรที่ได้ หรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ โดยมีอัตราสูงสุดถึงสามเท่าของกำไรที่ได้หรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ ในกรณีที่กิจการรู้หรือประมาทเลินเล่อไม่ใส่ใจต่อการกระทำผิดฐานใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น โดยที่สามารถดำเนินการได้แต่ไม่ดำเนินการป้องกัน จะต้องรับผิดทางแพ่งเป็นเงิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเป็นเงิน 3 เท่าของกำไรที่เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า รวมถึงเรียกเอาเงินชดเชยความเสียหายแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการที่ใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ส่วนอายุความของการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งคือ 5 ปี ส่วนทางอาญาคือ 6 ปี

สำหรับตัวอย่างคดีของการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา เช่น ในคดี United States v. Newman นั้น ศาล United States Court of Appeals for the Second Circuit อ้างถึงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินคดี Dirks และวางหลักการเกี่ยวกับผู้ใช้ข้อมูลที่ได้รับมาจากบุคคลภายใน (tippee) ว่าต้องรับผิดในฐานะ insider trading ด้วย โดย tippee จะต้องระมัดระวังไม่เพียงแต่ว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลภายใน แต่รวมถึงต้องระมัดระวังด้วยว่าบุคคลภายใน (insider) ให้ข้อมูลนั้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ไม่ปกติ (เช่น เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (personal benefits)) โดยศาลในคดีนี้ตัดสินว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคคลภายในที่จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลความลับนั้น อย่างไรก็ตาม การขาดซึ่งวัตถุประสงค์ที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลภายใน ย่อมไม่เพียงพอต่อการกำหนดความรับผิดทางอาญาไม่ว่าต่อบุคคลภายในหรือต่อบุคคลที่รับข้อมูลภายในจากบุคคลภายในนั้นได้ อีกคดีหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในปี 2016 คือคดี Salman v. United States โดยศาลสูงสหรัฐเห็นว่า ผลประโยชน์ที่ ผู้ให้ข้อมูล (tipper) ได้รับอันเป็นนำไปสู่การถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานะ insider trading นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นอยู่ในรูปของเงินเท่านั้น การให้ “ของขวัญ” แก่ครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลย่อมอนุมานได้แล้วว่ามีกำไรให้ผลประโยชน์ที่ไม่มีตัวตนแก่ผู้ให้ข้อมูลแล้ว

(3) การทุจริตด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) (Price Manipulation)

ข้อห้ามเกี่ยวกับการสร้างราคา (prohibition regarding manipulation) หมายความว่าบุคคลใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ใช้ หรือจ้างวาน หรือพยายามใช้หรือจ้างวาน อันเกี่ยวข้องกับ การแลกเปลี่ยน (swap) หรือโดยสัญญาซื้อขายสิ่งของจำเป็นในทางการค้า หรือในการส่งมอบในอนาคต หรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎระเบียบของการจดทะเบียนองค์กร การสร้างหรือทำเท็จขึ้นซึ่งอุปกรณ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นไป ในทางตรงกันข้ามกับกฎเกณฑ์เหล่านั้นและกฎระเบียบในรูปของ คณะกรรมการจะได้ประกาศใช้ไม่ช้ากว่า 1 ปี หลังจากวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 เป็นการกระทำอัน ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บทบัญญัติพิเศษสำหรับการสร้างราคาด้วยการรายงานที่เป็นเท็จตามมาตรา 9 นี้ ให้รวมถึงแต่ ไม่จำกัดแต่เฉพาะ การส่งมอบ หรือการส่งกระจายทางไปรษณีย์หรือ โดยทางการค้าระหว่างแต่ละรัฐ โดยการติดต่อสื่อสารไม่ว่าทางใดหรือวิธีใดก็ตาม การขึ้นอันเป็นเท็จ หรือการรายงานที่ไม่ถูกต้องซึ่ง ข้อมูลอย่างแคบหรือกว้าง (crop or market information) หรือมีเงื่อนไขที่จะส่งผลกระทบ หรือมี แนวโน้มที่จะกระทบต่อราคาของสินค้าจำเป็นในการค้าระหว่างรัฐ หรือรู้หรือประมาทเลินเล่อใน ข้อเท็จจริงที่มีการรายงานอันเป็นเท็จนั้น หรือขึ้นนำไปให้ผิดหรือที่ไม่ถูกต้องนั้น

ข้อห้ามเกี่ยวกับข้อมูลอันเป็นเท็จ (prohibition regarding false information) ให้ถือว่าการที่ บุคคลใดทำขึ้นซึ่งข้อความอันเป็นเท็จหรือขึ้นนำไปให้ผิดซึ่งสาระสำคัญอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ (Commission) รวมถึงการยื่นเรื่องจดทะเบียนหรือบันทึกรายงานต่อคณะกรรมการ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน หรือสัญญาซื้อขายสินค้าที่จำเป็นระหว่างรัฐ หรือการส่งมอบในอนาคต หรือตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของการจดทะเบียนกิจการใด ๆ หรือการละเว้นที่จะระบุไว้ในข้อมูลหรือ เนื้อหาที่จำเป็นต่อการทำขึ้นซึ่งเนื้อหาของข้อความนั้น โดยที่มิได้เป็นการขึ้นนำไปให้ผิดซึ่งเนื้อหาที่ว่า หากบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้อย่างสมเหตุสมผลแล้ว ให้ถือว่าข้อความนั้นเป็นเท็จหรือขึ้นนำไปให้ผิด อัน เป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (สืบค้นจาก : <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/7/9> : สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562)

ภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยคณะกรรมการการค้าสินค้าจำเป็นล่วงหน้า หรือที่ เรียกว่า Commodity Futures Trading Commission (CFTC) นั้น พระราชบัญญัติ Commodity Exchange Act (CEA) ให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการลงโทษบุคคลใด ๆ ที่ทำการสร้างราคา หรือพยายามสร้าง ราคาหรือได้สร้างราคาตลาดแก่สัญญาสินค้าจำเป็นหรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ทั้งนี้ ตามมาตรา 6 แห่งรัฐบัญญัติ Commodity Exchange Act, 7 U.S.C. §8 (1994) และโดยคำพิพากษาศาล

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 9 แห่ง CEA, 7 U.S.C. § 13 (1994) ที่กำหนดโทษทางอาญาสำหรับการสร้างราคาหรือพยายามสร้างราคา ผูกขาดหรือพยายามผูกขาด หรือส่งซึ่งรายงานอันเป็นเท็จหรือขึ้นาไปให้ผิด โดยเกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือเงื่อนไขที่มีผลกระทบหรืออาจมีผลกระทบต่อราคาของสินค้าจำเป็นในการค้าระหว่างรัฐ

มาตรา 5a(4) ของ CEA, 4 U.S.C. § 7a(4) (1994) อนุญาตให้คณะกรรมการการค้าสินค้าจำเป็นล่วงหน้า Commodity Futures Trading Commission (CFTC) พิจารณาในการออกใบอนุญาตการแลกเปลี่ยนที่เป็นสัญญาการตลาด ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่คณะกรรมการได้จัดทำขึ้นเพื่อป้องกันการสร้างราคาและที่เกี่ยวข้องกับสินค้าจำเป็นต่าง ๆ โดยผู้ที่เป็นตัวแทนของคณะกรรมการนั้น

มาตรา 5a (4) ของ CEA, 4 U.S.C. § 7a(4) (1994) ให้อำนาจแก่คณะกรรมการที่จะขยายระยะเวลาส่งมอบการแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะป้องกันหรืออาจป้องกัน “การผูกขาด” (squeezes) ตลาด และความแออัดของตลาดที่เป็นอันตรายต่อความแน่นอนของราคา

มาตรา 4c(a) ของ CEA, 7 U.S.C. § 6c(a) (1994) บัญญัติว่า “เป็นการผิดกฎหมายหากบุคคลใดเสนอ หรือรับว่ากระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการสร้างราคาด้วยวิธีการ wash sale หรือไขว้หุ้น (cross trade) ตัวอย่างคดีสร้างราคาหลักทรัพย์ในสหรัฐ ได้แก่ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2017 ก.ล.ต. สหรัฐ ดำเนินการคดีต่อ Avalon ที่สร้างราคาหลักทรัพย์จนได้เงินไปจำนวน 21 ล้านดอลลาร์ในระยะเวลา 5 ปี และยังได้เงินอีกจำนวน 7 ล้านดอลลาร์จากการจากการสร้างราคาหลักทรัพย์ในการซื้อขายข้ามตลาด (cross market) โดยถูกกล่าวหาว่าทำการใช้ผู้ค้าหลักทรัพย์ (trader) ในยุโรปตะวันออกและเอเชียในการซื้อขายข้ามตลาดในครั้งนี้ หรือในเดือนธันวาคม ปี 2014 ก.ล.ต. กล่าวหาต่อ บริษัทแก๊สและน้ำมันแห่งเมืองนิวออลีนส์ (New Orleans) รัฐหลุยส์เซียนา (Louisiana) พร้อมด้วยผู้บริหารระดับสูงอีก 5 คนขอหาสร้างราคาหลักทรัพย์ของบริษัท [https://www.sec.gov/files/Market Manipulations Case Studies.pdf](https://www.sec.gov/files/Market_Manipulations_Case_Studies.pdf) สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2562)

4 . การทุจริตโดยการตกแต่งตัวเลขทางการเงินหรือทางบัญชี (Accounting Fraud หรือ Creative Accounting หรือ Accounting Shenanigans)

ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา การตกแต่งตัวเลขทางการเงินหรือทางบัญชีรูปแบบของการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) เป็นความผิดที่สัมพันธ์กับความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) โดยถือว่าเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายทั้งในระดับรัฐ (state law) และระดับกลาง (federal law)

กฎหมายกำหนดโทษไว้ทั้งโทษจำคุก สำหรับหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการในทางคดีได้แก่ กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) สำหรับหน่วยงานที่มีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดคือ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) โดยฟ้องคดีต่อศาลกลาง (Federal court) หรือต่อผู้พิพากษา (Federal administrative law judge) ก็ได้ โดยมาตรการที่ กสท. มีอำนาจคือการเรียกค่าเสียหายรวมถึงค่าปรับทางแพ่ง (civil money penalties) หรือการคืนเงินให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย (disgorgement) และค่าปรับที่เป็นเงิน (monetary fines) ส่วนการดำเนินการในทางคดีในระดับรัฐนั้น สหรัฐอเมริกาคำหนดว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจร้องต่อหน่วยงาน กสท. หรือต่ออัยการทั่วไปของรัฐ (Attorney General) โดยอัยการจะทำหน้าที่ฟ้องร้องบริษัทที่กระทำความผิดแทนผู้เสียหาย

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เป็นการฉ้อโกงเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) การตกแต่งตัวเลขบัญชี (Accounting Fraud) การฉ้อโกงบริษัท (Corporate Fraud) การฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Postal Fraud, Wire Fraud) การฉ้อโกงภาษี (Tax Fraud) หรือการฉ้อโกงธนาคาร (Bank Fraud) มีหลายฉบับ ดังต่อไปนี้

(1) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477) มาตรา 32(a) (Securities Exchange Act of 1934) หรือ พระราชบัญญัติแลกเปลี่ยน (Exchange Act) (15 U.S.C. § 78ff(a))

(2) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1933 (พ.ศ. 2476) มาตรา 24 (Securities Act of 1933) (15 U.S.C. § 77x)

(3) พระราชบัญญัติซาเบเนส-อ็อกลีย์ ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) (Sarbanes–Oxley Act of 2002 (SOX) (Pub L. No. 107-204)

(4) กฎหมายการฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Mail and wire fraud statutes (18 U.S.C. §§ 1341, 1343))

(5) กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงธนาคาร (Bank fraud statute (18 U.S.C. § 1344))

(6) กฎหมายว่าด้วยการคืนเงินไม่ได้และการยักยอกทรัพย์ (Misapplication and embezzlement statute (18 U.S.C. § 656))

(7) กฎหมายว่าด้วยการเรียกร้องจากกรณื่อน็องและการหลอกลวง (Fraudulent and fictitious claims statute) หรือที่รู้จักกันในชื่อ “รัฐบัญญัติเรียกร้องจากกรณื่อน็อง” (The Criminal False Claims Act) (18 U.S.C. § 287)

(8) กฎหมายเกี่ยวกับการหนีภาษีและบทบัญญัติว่าด้วยการน็องตามประมวลรัษฎากรสหรัฐ (Tax evasion and fraud provisions of the Internal Revenue Code (26 U.S.C. §§ 7201, 7206))

(9) พระราชบัญญัติการน็องทางคอมพิวเตอร์และการกระทำอันมิชอบ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (Computer Fraud and Abuse Act of 1986 (18 U.S.C. § 1030(a)(4)))

(10) กฎหมายว่าด้วยการแจ้งความเท็จ (False statements statute (18 U.S.C. § 1001))

(11) พระราชบัญญัติว่าด้วยการน็อง ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (Major Fraud Act of 1988 (18 U.S.C. § 1031))

ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดในบริษัทภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดเฉพาะ ยังรวมถึงการทำความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ มาตรฐาน 10 (ปี) แห่งพระราชบัญญัติแลกเปลี่ยนและกฎเกณฑ์ 10ปี-5 ที่ห้ามมิให้ทำให้ผู้อื่นหลงผิดด้วยวิธีการใด ๆ (deceptive device)

สำหรับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนการน็องในบริษัทหรือธุรกิจนั้น รวมถึงหน่วยงานดังต่อไปนี้ด้วย กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice หรือ DOJ) รวมถึงสำนักงานอัยการของสหรัฐ (US Attorney’s Office หรือ USAO) ในแต่ละเขต และกรมสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation หรือ FBI) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) หน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ ที่เป็นองค์กรที่มีกฎเกณฑ์เป็นของตนเอง (self-regulatory organizations หรือ SROs) เช่น องค์กรเกี่ยวกับหลักเกณฑ์อุตสาหกรรมการเงิน (Financial Industry Regulatory Authority หรือ FINRA) กระทรวงการคลัง (Department of the Treasury) รวมถึงกรมสรรพากร (Internal Revenue Service หรือ IRS) คณะกรรมการการค้าแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Trade Commission หรือ FTC)

2.2.2 กฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์

(1) Multilevel Marketing and Pyramid Act (2002)

พระราชบัญญัตินี้ บัญญัติว่าธุรกิจเครือข่าย (multilevel marketing) และธุรกิจพีระมิดซึ่งต้องตามกฎหมายฉบับนี้ โดยบัญญัติคำว่า “multilevel marketing scheme or arrangement” ว่ามีความหมาย

เดียวกันกับคำว่า “pyramid selling scheme or arrangement” ที่หมายถึง โครงการหรือการดำเนินการใด ๆ เพื่อกระจายหรือมีลักษณะกระจายสินค้าโดยบุคคลไม่ว่าลักษณะใดก็ตาม โดยบุคคลนั้นได้ประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่เป็นผลมาจากการรับสมัคร การจัดหา การกระทำหรือการปฏิบัติของบุคคลไม่ว่าคนเดียวหรือโดยผู้เข้าร่วมในโครงการหรือดำเนินการนั้น และทำให้บุคคลซึ่งทำการสนับสนุนหรือเข้าร่วมในโครงการหรือการดำเนินการนั้นได้รับไปซึ่งประโยชน์ ซึ่งรัฐมนตรีสามารถประกาศกำหนดลักษณะหรือเงื่อนไขของธุรกิจต้องห้ามเช่นนี้เพิ่มเติมได้ ซึ่งโทษสำหรับการกระทำที่เป็นการสนับสนุนหรือเข้าร่วมกับธุรกิจเครือข่ายหรือธุรกิจพหุระมิตนี้ คือโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ธุรกิจที่มีลักษณะเป็นธุรกิจเครือข่ายหรือธุรกิจพหุระมิตนี้ไม่สามารถจดทะเบียนตามกฎหมายของสิงคโปร์ หากบุคคลใดทำให้ได้มาซึ่งการจดทะเบียนโดยเป็นธุรกิจดังกล่าวจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

การจดทะเบียนบริษัทซึ่งมีวัตถุประสงค์เป็นการจัดตั้งธุรกิจเครือข่ายหรือธุรกิจพหุระมิตเป็นเรื่องต้องห้ามตามกฎหมายสิงคโปร์ (Companies Act Chapter 50) ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดโทษไว้สำหรับบุคคลที่ผู้กระทำความผิดเป็นบริษัทว่า ในขณะที่พบการกระทำผิดแล้ว ถือว่าบุคคลที่มีตำแหน่งกรรมการ ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการ เลขานุการ หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบริษัทหรือบุคคลใดก็ตามที่กระทำการในลักษณะเดียวกันนั้น ให้ถือว่ามีความผิดและต้องรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดไว้นั้นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าความผิดนั้นตนมิได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจด้วย โดยคำว่าบริษัทนั้น กฎหมายฉบับนี้ให้หมายความรวมถึงส่วนงานหรือหน่วยงานใด ๆ ของบริษัทและกิจการหรือองค์กรของบุคคลนั้นด้วย

อย่างไรก็ตาม หากต่อมาศาลพิพากษาว่าได้กระทำผิดจริงและได้พิพากษาลงโทษแล้ว หากบุคคลนั้นได้รับไว้ซึ่งประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ที่เป็นผลมาจากการกระทำผิด และถ้าบุคคลนั้นได้ไว้ซึ่งประโยชน์ที่เป็นเงินจำนวนหนึ่งหรือสามารถตีมูลค่าของประโยชน์นั้นได้แล้ว ศาลอาจบังคับลงโทษบุคคลนั้นแทนการลงโทษโดยให้ชำระเงินเป็นจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้ภายในระยะเวลาที่อาจกำหนดลงไว้ให้ศาลใช้ดุลพินิจได้

(2) กฎหมายป้องกันการทุจริต (Prevention of Corruption)

สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ (Common Law System) ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากการเคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ดังนั้นกฎหมายจึงอยู่ในรูปของคำพิพากษาศาล (Judge made law)

สำหรับองค์ที่มีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสาธารณรัฐสิงคโปร์ คือ สำนักสอบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี ทุกคดีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันไม่ว่าจะในภาครัฐหรือเอกชนต่างก็ถูกสอบสวนโดยสำนักสอบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันบนพื้นฐานของรายงานจากสาธารณชน รวมถึงผู้ไม่ประสงค์จะออกนาม และการให้ข้อมูลอย่างลับ ๆ ด้วย งานของสำนักสอบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันจึงครอบคลุมการทุจริตคอร์รัปชันอย่างหลากหลาย และยังเป็นผู้ดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมประชาชน ตลอดจนให้คำแนะนำในการฟ้องคดีของสำนักงานอัยการสูงสุด (The Attorney General's Chambers) อีกด้วย

สำหรับกฎหมายต่อต้านการทุจริตของสิงคโปร์ คือ กฎหมายป้องกันการทุจริต (Prevention of Corruption) ตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2503 และปรับปรุงแก้ไขเมื่อปี พ.ศ. 2545 ประกอบด้วย 6 หมวด รวม 37 มาตรา ประกอบด้วย บทเริ่มต้น (มาตรา 1-2) อธิบายคำนิยาม (หมวดที่ 1) การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ (มาตรา 4-5) (หมวดที่ 2) การกระทำผิดและบทลงโทษ (มาตรา 5-14) กำหนดฐานความผิดในกรณีทุจริต เช่น การให้หรือการรับสินบน โดยเป็นการลงโทษทั้งผู้รับและผู้ให้ สำหรับการให้สินบนสมาชิกรัฐสภาให้มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี (หมวดที่ 3) อำนาจของการจับกุมและสืบสวนสอบสวน (มาตรา 15-22) เช่น อำนาจในการจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับ อำนาจในการได้มาซึ่งข้อมูลจากการตรวจสอบบัญชีธนาคาร ตั๋วনিরภัยธนาคาร บัญชีผู้ถือหุ้น เป็นต้น ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษจำคุกและโทษปรับ (หมวดที่ 4) หลักฐานแห่งคดี (มาตรา 23-25) เช่น การได้รับสิ่งของหรือเงิน โดยอ้างว่าเป็นการได้รับตามประเพณีนั้น ไม่อาจกล่าวอ้างในการพิจารณาคดีได้ (หมวดที่ 5) และ บทอื่น ๆ (มาตรา 26-37) เช่นบทคุ้มครองพยาน เป็นต้น (หมวดที่ 6)

ศาสตราจารย์(พิเศษ) ธาณิชกร ทรัพย์วิเชียร อธิบายไว้ในบทความทางวิชาการ ใน จุลนิติ ฉบับ ม.ค. – ก.พ. 52 วุฒิสภา หน้า 34-36 เรื่อง “จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ”ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศสิงคโปร์ ประกอบด้วย 1) พระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันการทุจริต (Prevention of Corruption Act) ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการต่อต้านการทุจริตที่กำหนดนิยามของความผิดเกี่ยวกับการทุจริตและกำหนดโทษถึงจำคุกและหรือ

โทษอย่างอื่น โดยให้อำนาจแก่สำนักสอบสวนการกระทำความคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน (Corruption Practices Investigation Bureau: CPIB) และขยายความรับผิดชอบให้ครอบคลุมการคอร์รัปชันของทุกคนในประเทศ รวมถึงชาวสิงคโปร์ในต่างประเทศด้วย 2) พระราชบัญญัติว่าด้วยการทุจริต การค้ายาเสพติดและอาชญากรรมร้ายแรง (การริบผลประโยชน์) (Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act) ได้แก่ พระราชบัญญัติต่อต้านการคอร์รัปชัน พ.ศ. 2503 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ซึ่งให้อำนาจศาลริบทรัพย์สินที่ได้รับจากผู้กระทำความผิดฐานทุจริต นอกจากนี้โทษอื่นทางอาญา เพื่อให้แน่ใจว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับประโยชน์จากการกระทำผิดของตน พระราชบัญญัติฉบับนี้ อนุญาตให้ศาลตั้งข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินที่อยู่ในขอบเขตที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้กระทำความผิดเป็นผลประโยชน์ที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน และขยายไปถึงทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ถ่ายโอนไปให้แก่สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอื่นด้วย

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวยินยอมให้รัฐมีนิติสิทธิเหนือสินทรัพย์เช่นว่านั้น แม้ว่าธนาคารหรือบุคคลอื่นอาจจะมีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายเหนือทรัพย์สินนั้นก็ตาม และยังมีมาตรการอื่นที่สร้างระบบกฎหมายที่พร้อมจะตรวจสอบปัญหาการทุจริตและควบคุมการกระทำผิดดังกล่าวเป็นการทั่วไป คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติพยานหลักฐาน ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยตำรวจ (The Police Force Act)

ยิ่งไปกว่านั้น สิงคโปร์ยังมีประมวลจริยธรรมและวินัยหลายฉบับซึ่งใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐและนักการเมือง คือ คู่มือการปฏิบัติงานภาครัฐ (The Government Instructional Manual: IM), คำสั่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (The Police General Orders) ประมวลจริยธรรมสำหรับรัฐมนตรี (The Code of Conduct for Ministers) และข้อพึงปฏิบัติของสมาชิกรัฐสภาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ (Guidelines on Members of Parliament's Involvement in Business)

ตามประมวลจริยธรรมและข้อพึงปฏิบัติเหล่านั้น พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษทางวินัยซึ่งมีตั้งแต่ตักเตือนจนถึงให้ออกจากราชการ และข้อมูลในการพิจารณาลงโทษทางวินัยดังกล่าวอาจถูกนำไปใช้โดยสำนักสอบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน เพื่อสืบสวนสอบสวนต่อไปในการดำเนินคดีทางอาญา

นอกจากนี้ ฐากร จุลินทร วิทยาการชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้อธิบายอำนาจและหน้าที่ขององค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสิงคโปร์ซึ่งก็คือ สำนักสืบสวนการกระทำทุจริต (Corruption Practices Investigation Bureau: CPIB) ซึ่งเปลี่ยนชื่อมาจากหน่วยงานเดิมคือ Anti-Corruption Branch (ACB) โดยในเรื่อง

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่นั้น หน่วยงานนี้ มีหัวหน้าหน่วยคือ ผู้อำนวยการสำนักฯ ขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันการแทรกแซงจากหน่วยงานภายนอก มีการแบ่งโครงสร้างภายในหน่วยงาน ออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายปฏิบัติการ (operations) ทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลให้แก่ฝ่ายสืบสวนสอบสวน เช่น งานทางด้านข่าวสาร (intelligence) ฝ่ายสืบสวน (investigations) แบ่งหน่วยย่อยออกไป เช่น งาน ด้านสืบสวนทั่วไป งานด้านสืบสวนพิเศษ หน่วยนโยบายสืบสวน หน่วยฝึกอบรมการสืบสวน และฝ่าย กิจการองค์กร (corporate affairs) ทำหน้าที่บริหารภายในองค์กร เช่น งานด้านการเงิน เทคโนโลยี สารสนเทศ และงานนโยบายและแผน เป็นต้น

สำหรับอำนาจหน้าที่หลักของสำนักสืบสวนการกระทำทุจริตได้แก่ (1) รับเรื่องร้องเรียน และสืบสวนข้อกล่าวหาที่มีการทุจริต ทั้งตัวผู้ต้องสงสัยรวมไปถึงครอบครัวและหลักฐานทางการเงิน ของผู้ต้องสงสัยด้วย (2) สืบสวนสอบสวนความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่มีการ กระทำของการกระทำทุจริตร้ายแรง และ (3) ป้องกันการทุจริตโดยการตรวจสอบการปฏิบัติและแบบ แผนในการให้บริการงานสาธารณะ เพื่อที่จะลดโอกาสในการประพฤติดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม หากจะจำแนกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของ สาธารณรัฐสิงคโปร์ออกตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนแล้ว อาจแยกได้ดังนี้

(1) การทุจริตโดยจัดตั้งและดำเนินการธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi Scheme or Pyramid Scheme)

กฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) ที่เกี่ยวกับการต่อต้านขบวนการ แชร์ลูกโซ่ ได้แก่กฎหมายแชร์ลูกโซ่สิงคโปร์ (สืบค้นจาก : <http://dsas.org.sg/laws-and-legislations/singapore-laws/> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 62) คือ Multilevel Marketing and Pyramid Act หรือเรียกว่า The Multi-Level Marketing and Pyramid Selling (Prohibition) Act ซึ่งให้ความหมายของ คำว่า “ประโยชน์” (benefit) ไว้ว่า หมายรวมถึง เงินรางวัลหรือค่าตอบแทน (gratuity) ค่า คอมมิชชั่น ค่าคอมมิชชั่นไขว้ (cross commission) โบนัส เงินคืน ส่วนลด เงินปันผลและการจ่ายตอบแทนอื่น ๆ หรือบริการ หรือการได้เปรียบในลักษณะใด ๆ ก็ตาม (advantage of whatever description) ที่ บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการสนับสนุนหรือส่งเสริมหรือเข้าร่วมในการจัดให้มีการดำเนินการที่เป็น ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือทั้งจำ ทั้งปรับ กรณีที่ผู้ใดจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจซึ่งออกแบบมาเพื่อจัดให้มีการดำเนินการในลักษณะแชร์ ลูกโซ่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ ใน

กรณีและผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลเช่นบริษัท ให้ถือว่าบุคคลธรรมดาแต่ละคนเช่น กรรมการผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการ เลขานุการหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหรือกระทำการในอำนาจการบริหารจัดการเช่นว่านั้นมีความผิดและต้องรับผิดชอบดังเช่นที่นิติบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลธรรมดานั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่ได้ให้ความยินยอมหรือเพิกเฉยในการป้องกันซึ่งการกระทำความผิดที่ได้ดำเนินการเกี่ยวข้องตามปกติในหน้าที่และในสถานการณ์อื่น ๆ โดยกฎหมายมาตรานี้รวมถึง ทุกภาคส่วนของกิจการและกิจการหรือส่วนงานอื่น ๆ ของแต่ละบุคคลเช่นว่านั้น

สำหรับกรณีคดีแชร์ลูกโซ่ที่เกิดขึ้นในสิงคโปร์ ได้แก่ คดีที่ศาลสูงสิงคโปร์พิพากษาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ลงโทษปรับ นาย Fok Fook Seng เป็นเงิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ในความผิดฐานสนับสนุนแผนการตลาดหลายระดับที่อ้างว่าเกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency) <https://www.straitstimes.com/singapore/man-fined-100k-for-promoting-multi-level-marketing-scheme-linked-to-purported>)

กฎหมายของสิงคโปร์ เกี่ยวกับการสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปั่นหุ้น คือ The Securities and Futures Act (SFA) มาตรา 196 ถึงมาตรา 201 บัญญัติถึงกรณีการสร้างราคาหลักทรัพย์อันเป็นเท็จไม่ว่าด้วยวิธีการใด เช่น บิดเบือนการซื้อขายหลักทรัพย์ (False Trading) หรือการสร้างตลาดการซื้อขายหลักทรัพย์ (Market Rigging) ตามมาตรา 197 หรือการสร้างความเคลื่อนไหวในตลาด (Market Manipulation) ตามมาตรา 198 หรือบิดเบือนตลาด (Making False) หรือการหลอกลวงด้วยข้อมูลอันเป็นเท็จ (Misleading Statement) ตามมาตรา 199 หรือกระทำอย่างฉ้อโกง (Fraudulently) ตามมาตรา 200 หรือหลอกลวงเพื่อให้บุคคลเข้าทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ช้างหรือวานให้ทำการสร้างราคาหรือการหลอกลวงฉ้อโกง (Employment of Manipulative and Deceptive Device) ตามมาตรา 201 ซึ่งการกระทำต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ถือได้ว่าเป็นการสร้างราคาในตลาด (stock market manipulation) ทั้งสิ้น

กฎหมายสิงคโปร์มีบทกำหนดโทษไว้ ดังนี้ โทษทางอาญาปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมาตรการทางแพ่งได้แก่โทษปรับทางแพ่ง ทั้งนี้ตามมาตรา 232 โดยคำสั่งของศาล (by a court order) หรือทำสัญญากับองค์กรทางการเงินของสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore (MAS)) เพื่อชำระหรือไม่ชำระค่าปรับทางแพ่ง (to pay, with or without admission of liability) ตามมาตรา 232(5) (บทความออนไลน์เรื่อง Singapore: It Does Not Pay To Manipulate The Stock Market โดย Shashi Nathan, Jeremy Pereira and Tania Chin เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563)

2.2.3 กฎหมายของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

วิชา เชียงกุล เขียนบทความไว้ว่า ก่อนที่ข้าหลวงใหญ่ของฮ่องกงจะจัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามการคอร์รัปชัน (INDEPENDENT COMMISSION AGAINST CORRUPTION – ICAC) ในปี พ.ศ. 2517 ฮ่องกงก็เป็นประเทศที่มีปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะตำรวจคอร์รัปชันกันมาก แต่หลังจากรัฐบาลได้รณรงค์การปราบปรามคอร์รัปชัน โดยมีคณะกรรมการ ICAC ชุดนี้เป็นองค์กรหลักอย่างจริงจัง ภายในเวลา 30 ปี สถานการณ์การคอร์รัปชันได้ลดลงมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติการสำรวจทัศนคติของประชาชนต่อการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่ลดลง รวมทั้งทัศนคติของประชาชนต่อเรื่องการคอร์รัปชันก็เปลี่ยนไปอย่างสำคัญ จากที่ประชาชนส่วนใหญ่เคยมองว่า การคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่พบเห็นโดยทั่วไปที่พอยอมรับได้ เป็นการมองว่าคอร์รัปชันเป็นเรื่องเลวร้ายและมีผลเสียต่อสังคม รวมทั้งประชาชนมีความพร้อมที่จะกล้ารายงานเรื่องคอร์รัปชันที่ตนได้พบและกล้าเปิดเผยตัวมากขึ้น เมื่อเทียบกับเมื่อ 30 ปีก่อน

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ภาคธุรกิจเอกชนซึ่งเมื่อก่อนไม่ค่อยสนใจหรือตระหนักถึงอันตรายของปัญหาการคอร์รัปชันและมองว่าเรื่องการจ่ายใต้โต๊ะเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ เป็นทัศนคติที่มีร่วมมือการปราบคอร์รัปชัน ทั้งภายในองค์กรของตัวเอง และที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐมากขึ้น องค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่ไปขอคำแนะนำเรื่องการปราบปรามคอร์รัปชันจากคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามคอร์รัปชัน มีจำนวนมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2537 ICAC เริ่มรณรงค์เรื่องจริยธรรมทางธุรกิจ และต่อมาอีก 18 เดือนมีบริษัทและสมาคมการค้ากว่า 1,200 แห่ง ประกาศเรื่องประมวลจรรยาบรรณของบริษัท (Code of conduct)

สำหรับปัจจัยที่ทำให้ฮ่องกงประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน มีดังนี้

1. การยอมรับสภาพปัญหาและความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันของรัฐบาล

ปัจจัยแรกที่ทำให้ความพยายามในการปราบปรามคอร์รัปชันได้ผลคือ เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงสุดตระหนักถึงความเลวร้ายของปัญหาการคอร์รัปชัน และมีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยเน้นว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่จะต้องใช้เวลาแก้ไขอย่างต่อเนื่องมากกว่ามาตรการระยะสั้น องค์กรของฮ่องกง ข้าหลวงใหญ่เป็นผู้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามคอร์รัปชันโดยตรง และตั้งเป็นองค์กรอิสระจากการแทรกแซงการเมือง เพื่อให้ประชาชนเชื่อถือ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการสร้างองค์กรนี้ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการคัดเลือกและตรวจสอบพนักงานอย่างมีคุณภาพ ให้เงินเดือนและสวัสดิการสูงเพื่อให้เป็นองค์กรที่อยู่ได้อย่างยาวนาน

ต่างจากการรณรงค์การปราบปรามการคอร์รัปชันระยะสั้นในหลายประเทศ ซึ่งมักเป็นการหาเสียงทางการเมืองมากกว่าจะมีความจริงจังในการปราบปรามการคอร์รัปชัน และทำให้ประชาชนไม่เชื่อถือและไม่ร่วมมือกับองค์กร ที่รัฐบาลตั้งขึ้นมา

2. การมีองค์กรปราบปรามคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ICAC ของฮ่องกงจะมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานที่เข้มงวดมาก ก็จะต้องคัดเลือกคนที่เก่ง ทั้งมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สูง เจ้าหน้าที่องค์กร ICAC จะได้เงินเดือนและสวัสดิการสูง แต่ก็ต้องปฏิบัติตัวตามวินัย และมีการตรวจสอบภายในที่เคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ถูกเข้ายวนใจให้เป็นผู้คอร์รัปชันเสียเอง ในบางประเทศที่เจ้าหน้าที่ด้านนี้มีอำนาจมากอาจเป็นดาบสองคมให้พวกเขาหลงใช้อำนาจไปในทางที่ผิดได้ และทำให้การปราบปรามคอร์รัปชันไม่ได้ผล

3. การมียุทธศาสตร์ระยะยาวที่มีการวางแผนที่ดี

การมียุทธศาสตร์ในการปราบปรามคอร์รัปชันระยะยาวที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบ สงครามปราบคอร์รัปชัน ไม่อาจเอาชนะได้ด้วยกำกับการจับกุม ลงโทษผู้ทำคอร์รัปชันและปรับปรุงกลไกการทำงานของราชการ สิ่งที่สำคัญ คือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนขั้นพื้นฐานด้วย โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การทำสงครามต้านคอร์รัปชัน 3 ทางพร้อมกันแบบบูรณาการ คือ การสอบสวน การป้องกัน และการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางแรก มีกองปฏิบัติการที่ทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ได้รับรายงานหรือมีการร้องเรียนเข้ามา ทางที่ 2 มีกองป้องกันคอร์รัปชันซึ่งทำหน้าที่ในการป้องกันเพื่อลดโอกาสในการคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐและเอกชน และทางที่ 3 คือ มีกองประชาสัมพันธ์ ชุมชนทำงานด้านให้การศึกษา ให้ประชาชนตระหนักถึงความเลวร้ายของคอร์รัปชัน และแสวงหาการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากพลเมือง

กองประชาสัมพันธ์ชุมชน (Community Relations Department) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ราว 200 คน ตั้งขึ้นมาด้วยความตระหนักว่า ต้องเปลี่ยนทัศนคติประชาชนเรื่องการคอร์รัปชันให้ได้เท่านั้น จึงจะสามารถปราบคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาใหญ่โตลึกซึ้งได้อย่างแท้จริง ด้วยการพยายามอธิบายกฎหมาย การต่อต้านสินบนให้ประชาชนตระหนัก ให้การศึกษาเด็กนักเรียนที่โรงเรียน และกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปราบปรามคอร์รัปชัน ด้วยการคอยรายงานข่าวหรือข้อสงสัยเรื่องการคอร์รัปชันให้องค์กร ICAC ทราบ

การที่จะทำเช่นนี้ได้เจ้าหน้าที่จะต้องมียุทธวิธีเฉพาะและทำงานใกล้ชิดกับคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนจนกระทั่งประชาชนไว้วางใจว่า องค์กร ICAC เป็นองค์กรที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประชาชนจึงจะเป็นกำลังที่สำคัญในการยกระดับทางศีลธรรม และปฏิรูประบบการบริหารจัดการ

องค์กรภาคเอกชนที่จะช่วยป้องกันการคอร์รัปชัน ความสำเร็จด้านหนึ่งขององค์กร ICAC คือ การที่องค์กรทำให้สาธารณชนเปลี่ยนทัศนคติใหม่ว่า การติดสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐนั้น เป็นการส่งเสริมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เพิ่มค่าใช้จ่ายให้สูงขึ้น ทำให้ธุรกิจมีกำไรลดลง และเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี

การทำงานในด้านการสอบสวนและลงโทษผู้ทำผิดได้ก็จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนเชื่อถือองค์กร ICAC และช่วยรายงานข้อมูลให้องค์กร ICAC ทราบมากขึ้น รวมทั้งร่วมมือในการป้องกันการคอร์รัปชันมากขึ้น

4. การใส่ใจต่อรายงานข้อร้องเรียนเรื่องคอร์รัปชันทุกฉบับ

ICAC จะรับและติดตามสอบสวนรายงานที่ประชาชนร้องเรียนมาทุกเรื่องแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม และแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าผลการสอบสวนได้ดำเนินการไปถึงไหนอย่างไร เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนว่าเรื่องที่พวกเขาเรียนนั้นจะได้รับการติดตามตรวจสอบ เพื่อประชาชนเป็นหูเป็นตาสอดส่องและช่วยรายงานให้องค์กร ICAC ในครั้งต่อไปอีก

5. การรักษาความลับของผู้ร้องเรียน

ICAC จะรักษาความลับของผู้ร้องเรียนอย่างเข้มงวด เพราะการร้องเรียนนั้นมีความเสี่ยงเพื่อทำให้ประชาชนผู้ร้องเรียนมั่นใจได้ว่าข้อมูลส่วนตัวของผู้ร้องเรียนจะได้รับการคุ้มครอง โดยการบันทึกข้อมูลของผู้ร้องเรียนในคอมพิวเตอร์และระบบไฟล์ได้มีการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลเป็นอย่างดี โดยมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงรู้เท่านั้นที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ นอกจากนี้หากข้อมูลนั้นหมดความจำเป็นต่อการดำเนินการขององค์กรแล้วก็จะถูกทำลายไป ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายของฮ่องกงยังให้สิทธิแก่ ICAC ที่จะไม่เปิดเผยแหล่งที่มาของข้อมูลของตนได้ด้วย

6. การมีปัจจัยแวดล้อมโดยรวมที่เอื้ออำนวยต่อการปราบปรามการทุจริต

ICAC ประสบความสำเร็จเพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำงานร่วมกันอย่างเอื้ออำนวยต่อการปราบปรามการทุจริต โดยข้าหลวงใหญ่ฮ่องกงเป็นผู้แต่งตั้งเลขาธิการและรองเลขาธิการสำนักงาน ICAC และเลขาธิการ ICAC เป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ICAC คนอื่น ๆ และรายงานตรงต่อข้าหลวงใหญ่ ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้หน่วยงานอื่นหรือนักการเมืองหรือข้าราชการคนอื่น ๆ เข้าไปแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ ICAC ได้

อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันไม่ให้ ICAC ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด จึงมีระบบตรวจสอบ ICAC ที่เข้มงวด งานของ ICAC จะถูกชี้แนะโดยคณะกรรมการที่ปรึกษา 4 คณะ สมาชิกของคณะกรรมการที่

ปรึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม โดยมีข้าหลวงใหญ่เป็นผู้แต่งตั้ง และยังมีคณะกรรมการคณะที่ 5 ประกอบไปด้วยตัวแทนจากฝ่ายบริหารของรัฐสภา มีหน้าที่พิจารณาเรื่องที่ประชาชนร้องเรียน

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยอย่างสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การที่ระบบกฎหมายของฮ่องกงสนับสนุนให้ ICAC ทำงานปราบคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ICAC มีอำนาจที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยว่าจะคอร์รัปชันทำการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินได้ สามารถร้องขอต่อศาลสั่งห้ามมิให้ผู้ต้องสงสัยเดินทางออกนอกประเทศ สามารถเข้าไปตรวจสอบบัญชีและตู้รับรษณีย์ของผู้ต้องสงสัยได้ หรือเรียกเครื่องให้ผู้ต้องสงสัยต้องแสดงสถานะทางการเงินโดยละเอียด รวมทั้งสามารถเข้าไปตรวจค้นบ้านหรือสถานที่ทำการหรือสถานที่ใด ๆ ของผู้ต้องสงสัยได้

นอกจากนี้ ระบบกฎหมายของฮ่องกงยังให้อำนาจแก่ ICAC ในการตั้งข้อหาต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีทรัพย์สินมากและไม่อาจอธิบายแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นได้ หรือกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นใช้ชีวิตที่หรูหราฟุ่มเฟือยเกินกว่ารายได้ประจำ ในกรณีดังกล่าวต้องถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นกระทำการคอร์รัปชันซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐของฮ่องกงต้องทำงานอย่างซื่อสัตย์ (B.E.D.DE Speville, The Experience Of Hong Kong, China in Combating Corruption 5 Daniel Kaufmann. FINANCE AND DEVELOPMENT, September 2005, V.42 NO. 3.)

อย่างไรก็ตาม หากจะจำแนกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ออกตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนแล้ว อาจแยกได้ดังนี้

(1) การทุจริตโดยจัดตั้งและดำเนินการธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi Scheme or Pyramid Scheme)

กฎหมายเกี่ยวกับป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) ได้แก่ Pyramid Schemes Prohibition Ordinance Cap 617 ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 โดยกฎหมายฉบับนี้บัญญัติห้ามแผนการขายแบบพีระมิด (pyramid selling scheme) อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ

(1) ผู้เข้าร่วม (participant) ในแผนการขาย (scheme) ต้องได้รับใบอนุญาตหรือมีสิทธิตามกฎหมายในการที่จะชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมแผนการขายหรือสิทธิ โดยจำกัดผู้เข้าร่วมหรือกำหนดเงื่อนไขที่มีผลทางกฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือสิทธินั้น และ

(2) ผู้เข้าร่วมได้รับประโยชน์ไม่ว่าในเวลาใดหรือภายหลังที่ได้รับการชักชวนเข้าไปในแผนการขาย โดยตัวของผู้เข้าร่วมรายนั้นหรือรายอื่นซึ่งผลประโยชน์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนต้อง

ตั้งอยู่บนพื้นฐานของมูลค่ายุติธรรม (fair market value) ของสินค้าหรือบริการที่มีการซื้อขายที่แท้จริงที่
ทำโดยผู้มีส่วนร่วมรายนั้นหรือรายอื่น ๆ

นอกจากนี้ บทบัญญัตินี้ยังมีผลผูกพันถึงกิจการ (corporate) ผู้บริหารระดับสูง (director) ที่
ปรึกษา (secretary) ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสำนักงาน (principal officer) หรือ ผู้จัดการ (manager) ของ
องค์กรธุรกิจนั้น รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ในฐานะบุคคลเช่นว่านั้น โดยให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด
เช่นนั้นด้วย เว้นแต่บุคคลดังกล่าวสามารถพิสูจน์ให้เห็นพ้นผิดได้ว่ามิได้กระทำไปโดยยินยอมหรือรู้
เห็น (connivance) ทั้งนี้ฮ่องกงได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ใหม่หลังจากเกิดช่องว่างของกฎหมาย
(loopholes) ขึ้นในกฎหมายเก่า (Old Ordinance) คือ Pyramid Selling Prohibition Ordinance Cap 355
ปรากฏในคดี HKSAR v Yau Mee Kwan (2004) 1 HKC 526 และคดี HKSAR v Li Chi Yung (2004)
HKCU 652 โดยกฎหมายเก่ามีช่องว่าง 2 ประการได้แก่ นิยามคำว่า “แผนการขายเชิงพีระมิด” (pyramid
selling scheme) เป็นปริยายแล้วว่าต้องเป็นแผนการขายสินค้าหรือบริการเชิงพีระมิดเท่านั้น โดย
กฎหมายมิได้นำไปบังคับใช้แก่การซื้อขายอย่างอื่นที่มีใช้สินค้าหรือให้บริการ และกฎหมายฉบับเดิม
มิได้บังคับห้ามกรรมการขายสินค้าหรือให้บริการนั้นมิได้ทำโดยผู้เข้าร่วม (participants) หรือที่ยิ่งไปกว่า
นั้นก็คือทำโดยบริษัทไปยังผู้เข้าร่วมโดยตรง จนนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายใหม่

สำหรับความผิดอาญาเกี่ยวแชร์ลูกโซ่ตามกฎหมายของฮ่องกงได้แก่ กรณีที่ผู้ใดรู้หรือว่าทำการ
สนับสนุนการแผนพีระมิด โดยบุคคลนั้นเข้าร่วมแผนพีระมิดนั้น รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าประโยชน์ที่ผู้
นั้นอาจได้รับจากการเข้าร่วมในแผนทั้งหมดหรือโดยได้รับจากการแนะนำให้เข้าร่วมแผนเป็นผู้เข้าร่วม
รายใหม่ และชักจูงหรือพยายามชักจูงให้บุคคลอื่นเข้าร่วมแผนให้ถือว่าเป็นความผิด กฎหมายฮ่องกง
แตกต่างกับกฎหมายของจordan ดินใหญ่หรือสิงคโปร์ที่ห้ามการขายตรงทั้งหมดเว้นแต่แผนการขายที่
เป็นไปตามเงื่อนไขและได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแล้วเท่านั้น โดยใช้กฎหมายที่
ห้ามดำเนินแผนการขายแบบพีระมิด สิ่งที่เกิดขึ้นคือความรับผิดในทางอาญา (criminal liability) ของ
ผู้เข้าร่วมในแผนการขายแบบพีระมิด หมายความว่า ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงแผนการขายนั้นว่าถูก
กฎหมายหรือไม่ กฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้กำหนดค่าปรับไว้ตั้งแต่ 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและจำคุก 3 ปี
ถึง ค่าปรับ 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและจำคุก 7 ปี และหากผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ศาลอาจกำหนด
โทษ โดยให้ชำระค่าชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือสูญเสียทางการเงินที่มีผลมาจากการกระทำผิด
นั้นและค่าชดเชยเช่นว่านั้นได้รับการเยียวยาเช่นเดียวกับนี้ทางแพ่ง (<https://www.legco.gov.hk> สืบค้น
เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563)

(2) การทุจริตด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น)

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ กฎหมายที่ออกและบังคับใช้โดย SFC และ ประ โดยมิบทลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญาที่รุนแรง ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 โดยถือว่าการปั่นหุ้นเป็นความผิดหนึ่งในความผิดต่อตลาดหลักทรัพย์ (market misconduct) มีการกำหนดให้ Market Misconduct Tribunal หรือ MMT เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีแพ่งสำหรับความผิดต่อตลาดหลักทรัพย์ (market misconduct) โดย MMT พิจารณาโดยอาศัยการพิสูจน์ตามมาตรฐานทางแพ่ง (civil standard of proof) รวมถึงการบังคับทางแพ่ง เช่น การออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระกำไรที่ได้มาจากการปั่นหุ้นนั้น (ordering the disgorgement of profit) หรือออกคำสั่งห้ามกระทำซ้ำ (cease and desist) หรือคำสั่งห้ามมิให้เข้าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือสั่งว่าขาดคุณสมบัติในการบริหารกิจการนั้น ส่วนผู้ถูกกล่าวหาอาจถูกดำเนินคดีหากมีพยานหลักฐานเพียงพอว่า ได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งกฎหมายระวางโทษไว้ให้จำคุกสูงถึง 10 ปี และปรับสูงถึง 10 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง นอกจากนี้ SFC อาจพิจารณาลงโทษด้วยการพัก (suspended) หรือเพิกถอน (revoked) ใบอนุญาตต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม กฎหมายของฮ่องกงบัญญัติให้ความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์เป็นหนึ่งในความผิดเกี่ยวกับตลาด ซึ่งกฎหมายกำหนดโทษไม่แตกต่างไปจากความผิดรูปแบบอื่น ๆ เช่น การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (insider dealing) การซื้อขายที่เป็นเท็จ (false trading) การตกแต่งราคา (price rigging) การเปิดเผยข้อมูลรายการค้าที่ต้องห้าม (disclosure of information about prohibited transactions) และการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จหรือข้อมูลที่จูงใจให้มีการซื้อขาย (disclosure of false or misleading information inducing transactions)

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายฮ่องกง (มาตรา 274 และมาตรา 295) โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ (false trading) เกิดขึ้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. บุคคลในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตาม โดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อทำขึ้นหรืออาจทำขึ้นซึ่งการกระทำในลักษณะที่เป็นการกระทำความผิดหรือชี้้นำให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์

ก. ในการซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง หรือ

ข. ที่เกี่ยวกับตลาด ราคาหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ซึ่งกระทำโดยบุคคลในฮ่องกงโดยมีผลกระทบคล้ายคลึงต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขายในอนาคตและการซื้อขายในตลาดต่างประเทศ (overseas market) ในจำนวนที่มีลักษณะเป็นการถือโงงการซื้อขายหลักทรัพย์ (false trading)

2. บุคคลในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตาม เกี่ยวข้องไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในรายการค้าใด ๆ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ว่าด้วยการทำขึ้น (create) หรือทำให้คงไว้ (maintain) หรือในลักษณะที่จะทำขึ้นหรือคงไว้ซึ่งราคาหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) โดยการปลอมราคา (artificial price) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ก็ตาม

3. กรณีที่เป็นการกระทำต่อรายการค้าที่ไม่จำเป็นต้องเป็นรายการค้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ก็ได้ เพราะกฎหมายฉบับนี้ห้ามมิให้กระทำการในลักษณะอย่างใด ๆ ก็ตาม ที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือตลาดซื้อขายล่วงหน้า และที่สำคัญคือด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ในตลาดอื่น การกระทำในลักษณะเดียวกัน โดยบุคคลในฮ่องกงที่มีผลกระทบคล้ายคลึงต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขายในอนาคต

ลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดต่อหลักทรัพย์ ได้แก่ คำสั่งซื้อในลักษณะ wash sales คือ กรณีที่ไม่มีการซื้อขายกันจริง โดยเป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนการเป็นเจ้าของหลักทรัพย์กันจริง ตามมาตรา 274(5)(a) และ มาตรา 295(5)(a)

การซื้อขายในลักษณะที่เรียกว่า “matched order” โดยการที่บุคคลหนึ่งเสนอขายหรือซื้อหลักทรัพย์ในราคาเดียวกันกับราคาที่เป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นราคาที่คุณคณคนนั้น ได้ทำหรือสร้างขึ้น หรือโดยบุคคลนั้นรู้ถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำหรือสร้างราคานั้นขึ้น และเสนอซื้อหรือขายในราคาเดียวกันหรือในจำนวนของหลักทรัพย์ที่เป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา 274(5)(b) และมาตรา 295(5)(b) และ (c)

ในกรณีสงสัยว่าความผิดเกิดในฮ่องกงซึ่งมีผลกระทบต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขายหลักทรัพย์ล่วงหน้า (futures traded) ในตลาดต่างประเทศ (on an overseas market) การฟ้องร้องดำเนินคดีจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดในประเทศด้วย ตามมาตรา 282(3) และมาตรา 306(3) อย่างไรก็ตาม วิธีการเดียวกันนี้ใช้บังคับแก่กรณีการตกแต่งราคาหลักทรัพย์และการสร้างราคาหลักทรัพย์ในฮ่องกงที่เกิดขึ้นในฮ่องกง แต่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดต่างประเทศ

การกระทำในลักษณะที่เรียกว่า “associate” หมายความว่ารวมถึง กรณีที่ภริยาหรือสามีในสมรส (spouse) หรือนอกสมรส (reputed spouse) พี่น้อง บิดามารดา บิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยง (step-parent) บุตรชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย บุตรบุญธรรม ในกรณีของบริษัทนั้นให้รวมถึงบริษัทซึ่งบุคคลนั้น เป็นกรรมการ หรือหุ้นส่วนหรือลูกจ้างของบุคคลดังกล่าว หรือกรรมการแต่ละคน รวมถึงบริษัทที่เกี่ยวข้อง กรรมการและลูกจ้างของบริษัทที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย โดยลักษณะของการทุจริตตามกฎหมายของฮ่องกงนั้น รวมไปถึงการกระทำดังต่อไปนี้ด้วย

การตกแต่งราคาในฮ่องกง (มาตรา 275 และ มาตรา 296) โดยการตกแต่งราคาเกิดขึ้นเมื่อ บุคคลในฮ่องกงหรือที่ใด ๆ ก็ตาม โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

(1) เข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะจับคู่กันเอง (wash sales) ที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการคงไว้ เพิ่มขึ้น ลดลง คงที่หรือเกิดความผันผวนในราคาของหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่หรือผ่าน ATS ในฮ่องกง หรือ

(2) เข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งรายการค้าหรือส่วนประกอบของรายการที่ปลอมขึ้นหรือทำขึ้น โดยมีเจตนาหรือโดยประมาทเลินเล่อให้เกิดผลกระทบต่อให้เกิดการคงไว้ เพิ่มขึ้น ลดลง คงที่หรือเกิดความผันผวนในราคาของหลักทรัพย์ หรือราคาของการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง

การกระทำในลักษณะเดียวกันของบุคคลในฮ่องกงที่มีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นสร้างราคาหลักทรัพย์ หากการกระทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายในประเทศที่เกิดการกระทำนั้นด้วย

บุคคลซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดตามที่กล่าวมาข้างต้นอาจไม่ต้องรับผิด (รวมถึงการดำเนินการที่กระทำในฮ่องกงและมีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดต่างประเทศ) หากบุคคลนั้นสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า หลักทรัพย์ที่ขายหรือซื้อนั้นไม่ได้มีจุดประสงค์ในลักษณะที่เป็น การสร้างราคาที่เป็นเท็จหรือชักจูงเกี่ยวข้องกับราคาของหลักทรัพย์นั้น (มาตรา 275(4) และ มาตรา 296(5))

การสร้างราคาหลักทรัพย์ในตลาดฮ่องกง (มาตรา 278 และ มาตรา 299) ซึ่งบทบัญญัติต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะกับรายการค้าหลักทรัพย์ โดยการสร้างราคาหลักทรัพย์เกิดขึ้นเมื่อ บุคคลที่อยู่ในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตามเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมกับรายการค้าหลักทรัพย์ของบริษัทตั้งแต่ 2 รายการขึ้นไปไม่ว่าโดยตัวของรายการค้านั้นเอง หรือโดยร่วมกับรายการค้าอื่น

(1) ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือดูเหมือนว่าเพิ่มขึ้นจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาที่จะจูงใจให้บุคคลอื่นซื้อ หรือเข้าซื้อซื้อ หรือหลีกเลี่ยงที่จะขายหลักทรัพย์ของบริษัทหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น

(2) ลดลงหรือดูเหมือนว่าลดลงซึ่งราคาของหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นขาย หรือหลีกเลี่ยงที่จะเข้าซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น

(3) คงไว้หรือคงที่ หรือดูเหมือนว่าคงไว้หรือคงที่ ซึ่งราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันอยู่หรือที่ซื้อขายผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาจูงใจให้ผู้อื่นขาย ซื้อหรือเข้าซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทนั้นหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น หรือให้หลีกเลี่ยงจากการกระทำเช่นนั้น

การกระทำในลักษณะเดียวกันของบุคคลในฮ่องกงที่มีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นสร้างราคาหลักทรัพย์ หากการกระทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายในประเทศที่เกิดการกระทำนั้นด้วย

การมิได้ดำเนินการไปตามหรือพิจารณาของบริษัทนายหน้าค้าหลักทรัพย์ (broker) อาจมีผลต่อการพิจารณาระงับใบอนุญาต (license suspension)

การเปิดเผยข้อมูลของรายการที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผย (Disclosure of information about prohibited transactions) มาตรา 276 และ มาตรา 297))

การเปิดเผยข้อมูลของรายการที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปิดเผย (disclose) เวียนข้อมูล (circulate) เผยแพร่ (disseminate) ให้อำนาจบุคคลอื่นไปกระทำการ (authorize) หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเปิดเผย การเวียนข้อมูล การเผยแพร่ ซึ่งข้อมูลที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัท หรือราคาที่ตกลงซื้อขายกันของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันหรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ที่อาจส่งผลกระทบต่อรายการค้าที่ต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องหรือต่อสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ถ้าบุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

(1) มีส่วนในรายการค้าต้องห้ามนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือ

(2) ได้รับไว้ หรือคาดว่าจะได้รับไว้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นผลมาจากการเปิดเผยข้อมูล หรือจากการเวียนข้อมูลหรือเผยแพร่ซึ่งข้อมูลนั้น

บทบัญญัติเหล่านี้บัญญัติขึ้นก่อนตามมาตรา 135(5) ของ SO และ มาตรา 62(2) ของ CTO โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องกันมิให้บุคคลเข้าร่วมในการกระทำความผิดในตลาดหลักทรัพย์ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลใด ๆ ที่บุคคลได้รับการกระจายข้อมูล ที่อาจถือว่าการกระทำความผิดต่อตลาด โดยส่งผลกระทบต่อราคาของหลักทรัพย์หรือสัญญาล่วงหน้า การกระทำผิดต่อตลาดเป็นผลให้บุคคลเหล่านั้นได้กำไรจากการแพร่กระจายซึ่งข่าวลือเพื่อหวังให้นักลงทุนทั่วไปเข้าซื้อหรือขาย หรือผลักดันราคาของหลักทรัพย์หรือสัญญาล่วงหน้าไปในทิศทางที่ผู้กระทำความผิดต้องการ

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ถูกกล่าวอาจต่อสู้ได้หากสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า

(1) ประโยชน์ที่ผู้กระทำหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับมาหรือคาดว่าจะได้รับมานั้น ไม่ได้มาจากบุคคลซึ่งกระทำความผิดนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น หรือ

(2) ประโยชน์ที่บุคคลนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นได้รับหรือที่คาดว่าจะได้รับจากบุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับรายการค้าต้องห้าม หรือที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องเว้นแต่บุคคลนั้นกระทำโดยสุจริต (act in good faith) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ (และรวมถึง) ระยะเวลาของการเปิดเผย การเวียนข้อมูล หรือการเผยแพร่ซึ่งข้อมูลนั้น

อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้ครอบคลุมถึงบุคคลอื่น อาทิ นักหนังสือพิมพ์และนักวิจัยที่รายงานข้อมูล โดยไม่ได้มีเจตนาแต่จากการกระทำเช่นนั้นส่งผลกระทบต่อราคาและผลประโยชน์ที่ได้รับ

สำหรับคำว่า “บริษัทที่เกี่ยวข้อง” นั้น หมายความว่า

1. บริษัทตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปซึ่งถือได้ว่าได้ว่าเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน หากพบว่า ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่ง ให้เงินอุดหนุนอีกบริษัทหนึ่ง หรือ ให้เงินอุดหนุนแก่บริษัทที่ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่ง

2. ในกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดา ได้แก่

(1) ควบคุมองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารบริษัทใดบริษัทหนึ่ง

(2) ควบคุมอำนาจในการออกเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งในการประชุมใหญ่ในบริษัทใดบริษัทหนึ่งขึ้นไป หรือ

(3) ถือหุ้นทุนในบริษัทใดบริษัทหนึ่งมากกว่ากึ่งหนึ่ง (ไม่รวมถึงหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียง)

อย่างไรก็ตาม บริษัทแต่ละแห่งที่กล่าวมาในข้อ 1 ถึง 3 ให้รวมถึงบริษัทย่อยของบริษัทเหล่านั้น โดยให้ถือว่าเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน

การเปิดเผยซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวง (มาตรา 277 และ มาตรา 298)

การเปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงเกิดขึ้นไม่ว่าในช่องทางหรือที่ใดก็ตาม เมื่อบุคคลใดเปิดเผย เวียนข้อมูล หรือเผยแพร่ หรือให้อำนาจกระทำการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเปิดเผย การเวียนข้อมูล หรือการเผยแพร่ซึ่งข้อมูลที่มีลักษณะของการกระทำดังต่อไปนี้

- (1) จูงใจให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าของหลักทรัพย์ หรือเข้าซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในช่องทาง
- (2) จูงใจให้บุคคลใดซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในช่องทาง หรือ
- (3) ทำให้คงไว้หรือทำให้เพิ่มขึ้น ลดลง หรือทำให้คงที่ซึ่งราคาของหลักทรัพย์ หรือราคาซื้อขายซึ่งสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในช่องทาง หากว่า
- (4) ข้อมูลนั้นเป็นเท็จหรือหลอกลวงในสาระสำคัญหรือละเว้นซึ่งสาระสำคัญนั้น และ
- (5) บุคคลนั้นรู้หรือโดยประมาทเลินเล่อว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลเท็จหรือหลอกลวงในสาระสำคัญหรือละเว้นซึ่งสาระสำคัญ

ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา 298 การกระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่เพียงพอที่จะถือได้ว่ามีความรับผิดชอบทางอาญา

กฎหมายนี้คุ้มครองแก่บุคคลที่เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จและหลอกลวงในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยไม่เจตนา โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการแพร่กระจายข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นและไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่จะตรวจสอบถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้นได้

กล่าวโดยสรุปแล้วการคุ้มครองนี้มีไว้สำหรับ

- (1) บุคคลซึ่งกระทำการ “ส่งต่อ” (conduit) ในรูปแบบธุรกิจของการทำหรือทำซ้ำซึ่งข้อมูลที่สนับสนุนโดยบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น นักข่าว หรือผู้พิมพ์
- (2) บุคคลซึ่งธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลที่สาม ที่ซึ่งข้อมูลโดยรวมที่สร้างขึ้นโดยบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการการเข้าถึงซึ่งเว็บไซต์ข้อมูลของบุคคลที่สาม และ
- (3) ผู้กระจายเสียงซึ่งข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยรวมโดยบุคคลอื่น

ความคุ้มครองเหล่านี้อาจใช้ได้เฉพาะแต่บุคคลที่มีผู้ซึ่งสาระสำคัญแห่งข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงนั้นในเวลาที่มีการเปิดเผย โดยให้ตีความอย่างแคบและในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ใช้บังคับเฉพาะแก่ข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลใด ๆ ก็ตามและที่ผู้ถูกกล่าวหา รวมถึงพนักงานหรือลูกจ้างมิได้ปรับแต่งหรือทำการควบคุมเหนือข้อมูลนั้น

ความผิดเพิ่มเติม (Additional Offences)

นอกจากบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว บทบัญญัติตามหมวด 4 ส่วน 14 (Division 4 of Part XIV) ได้กำหนดความผิดเพิ่มเติมซึ่งความผิดเพิ่มเติมนี้ ไม่ได้อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดต่อตลาด โดยต้องดำเนินการทางอาญาแทนการดำเนินการโดย MMT

การฉ้อโกงหรือการหลอกลวงในรายการเกี่ยวกับหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (มาตรา 300)

ความผิดนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องโดยตรงหรือไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ คือ

(1) จ้างวานโดยรูปแบบหรือวิธีการใด ๆ (device) หรือแผนการ (scheme) หรือการสร้างขึ้น (artifice) โดยมีเจตนาที่จะฉ้อโกงหรือหลอกลวง หรือ

(2) มีส่วนเข้าไปไม่ว่าด้วยวิธีการใดในการปฏิบัติการหรืออาศัยการดำเนินธุรกิจ (course of business)

2.3 กฎหมายไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือการกระทำที่ไม่ดี โดยการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับภาคเอกชนนั้นจะใช้กฎหมายเดียวกันกับการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งในส่วนของ การทุจริตในภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับภาคเอกชน ได้แก่กฎหมายที่บังคับใช้กับการทุจริตที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง กฎหมายอีกส่วนหนึ่งคือกฎหมายที่ใช้บังคับกับการทุจริตแก่บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเภทที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจหรือประเภทที่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีกฎหมายที่ใช้บังคับเหมือนกันคือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ส่วนบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ จะมีกฎหมายที่นำมาบังคับใช้เพิ่มขึ้นคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 นอกจากนี้ยังต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย คือ ความรับผิดทางแพ่งและอาญา ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าการกระทำใดที่เป็นการกระทำโดยสุจริตหรือทุจริต ดังนี้

2.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา (ในความคิดฐานลัก ยักยอก ฉ้อโกง ฉ้อโกงประชาชน ปลอมแปลงเอกสาร) ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติความผิดฐานลักทรัพย์ไว้ในมาตรา 334 ว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกิน 60,000 บาท แต่หากเป็นการกระทำในเหตุฉกรรจ์ ก็จะมีบทลงโทษที่หนักขึ้นตามมาตรา 335 ได้แก่ การลักทรัพย์ในเวลากลางคืน หรือในที่หรือบริเวณที่มีเหตุ

เพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุอุทกภัยแก๊รไฟฟ้า หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยอากาศที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวอันตรายใด ๆ หรือโดยทำอันตรายถึงกิดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ หรือโดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ หรือโดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ หรือโดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่คนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ หรือในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือ หรือสาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือออกยานสาธารณะ หรือที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง หรือที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรมบรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกิจกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ความผิดฐานยักยอก เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 352 ที่ว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก” ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานลักทรัพย์กับยักยอกทรัพย์นั้นมีความใกล้เคียงกันมาก แต่มีความแตกต่างหลายประการ กล่าวคือ ลักทรัพย์นั้นทรัพย์ที่ถูกต้องอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นในขณะที่เอาไป โดยผู้กระทำความผิดเจตนาทุจริตก่อนเอาทรัพย์ไปจากความครอบครองของผู้อื่นทั้งความผิดฐานลักทรัพย์เป็นอาญาแผ่นดินที่จะยอมความกันไม่ได้ และกรณีของตกหายโดยเจ้าของยังไม่สละการครอบครอง ถ้าเอาไปโดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าเจ้าของทรัพย์สินยังติดตามทรัพย์นั้นอยู่ เช่นนี้ผู้เอาไปมีความผิดฐานลักทรัพย์ ในขณะที่ความผิดฐานยักยอกนั้น ทรัพย์ต้องอยู่ในความครอบครองของผู้ยักยอกก่อนที่ผู้กระทำความผิดจะมีเจตนาทุจริตโดยเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเสีย ยักยอกจึงเป็นความผิดอันยอมความได้ และในกรณีของตกหาย ถ้าเก็บได้โดยไม่ทราบว่าเป็นเจ้าของกำลังติดตามอยู่หรือมีเหตุอันควรจะรู้ก็เป็นยักยอกทรัพย์

ความรับผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาคือมาตรา 341 ที่ว่า “ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง” ส่วนมาตรา 342

เป็นบทละครจ้ ได้แก่ในกรณีที่ผู้กระทำแสดงตนเป็นคนอื่น หรืออาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง แต่ถ้าการถือโงะนั้นได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ทั้งนี้ความผิดฐานถือโงะเป็นความผิดอันยอมความได้ ยกเว้นความผิดตามมาตรา 343 ซึ่งก็คือความผิดฐานถือโงะประชาชนนั่นเอง โดยการจะเป็นความผิดฐานถือโงะประชาชนได้นั้นมีข้อพิจารณาต่าง ๆ ดังนี้

1) ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามีมากน้อย แต่ถือเอาเจตนาในการแสดงข้อความเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญ โดยจะพิจารณาจากวิธีการในการหลอกลวง จำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงประกอบว่าต้องเป็นการหลอกลวงบุคคลต่าง ๆ ตามวาระและสถานที่โดยไม่จำกัดบุคคล แม้แสดงต่อผู้เสียหายบางคน แต่ทำให้ประชาชนทั่วไปหลงเชื่อตามคำหลอกลวงแล้วได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงแล้ว ก็เป็นการถือโงะประชาชน

2) ความผิดฐานถือโงะประชาชนไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตนเองตั้งแต่ต้นทูลครั้ง เพียงแต่หลอกลวงประชาชนเป็นครั้งคราวไปก็ได้ เพียงแต่ผู้กระทำผิดต้องแสดงข้อความที่สำคัญที่หลอกลวงให้ผู้เสียหายโดยทั่วไปหลงเชื่อเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว ความผิดสำเร็จอยู่ที่การกระทำนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลอื่นได้เงินไปจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง เท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

3) การกระทำจะเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่มีเจตนามุ่งกระทำ เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เสียหายหรือประชาชนเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และไม่ได้พิจารณาจากจำนวนผู้เสียหายหรือประชาชนที่ถูกหลอกลวงแต่ละคนเพียงอย่างเดียว ส่วนการที่ผู้กระทำผิดหลอกลวงแล้วได้เงินไปจากผู้เสียหายเป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงจนผู้เสียหายแต่ละรายยอมมอบเงินให้อันเป็นความผิดฐานกู้ยืมเงินอันเป็นการถือโงะประชาชน การกระทำดังกล่าวจึงไม่ใช่การกระทำที่เป็นความผิดกรรมเดียว

4) การพิจารณาถึงจำนวนคนที่ถูกหลอกลวงมิได้พิจารณาเฉพาะเพียงจำนวนคนที่เข้ามาแจ้งความร้องทุกข์เท่านั้น แต่อาจพิจารณาหลักฐานอย่างอื่น เช่น หลักฐานที่ผู้เสียหายอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้มาแจ้งความร้องทุกข์เพราะสามารถตกลงกันได้ จึงมีเพียงบันทึกตกลงชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งหลักฐานเหล่านี้จะแสดงให้เห็นพฤติการณ์ในการหลอกลวงและจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงนำมาประกอบกับจำนวนผู้เสียหายที่มาแจ้งความร้องทุกข์ว่ามีจำนวนผู้ถูกหลอกลวงจำนวนเท่าใดและหลอกลวงโดยวิธีใด

5) สำหรับลักษณะการชักชวนที่จะเป็นความผิดฐานถือโงะประชาชนนั้น ต้องเป็นการ

ชักชวนประชาชนทั่วไป มิได้เจาะจงชักชวนบุคคลใดมาเป็นพิเศษ ดังนั้นกรณีที่ผู้ชักชวนหลอกลวงว่า ผู้ใดปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ก็สามารถได้ไปทำงานตามที่สมัคร ได้ขึ้นอยู่กับข้อที่ว่าจะจ่ายเงินให้ ตามเงื่อนไขที่แจ้งไปหรือไม่เป็นสำคัญ การหลอกลวงดังกล่าวจึงเป็นการหลอกลวงประชาชนให้ หลงเชื่อ แม้จะไม่ได้ประกาศหรือแจ้งให้ผู้หลอกลวงแต่ละคน ไปชักชวนต่อ แต่ลักษณะการชักชวนอย่าง เดียวกันโดยผู้ถูกชักชวนย่อมบอกต่อได้ การกระทำลักษณะดังกล่าวเป็นการฉ้อโกงประชาชน

6) การกู้ยืมอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน ต้องมีการโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อ ประชาชนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป โดยในการกู้ยืมเงินนั้นตนหรือบุคคลใดจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการให้กู้ยืมของสถาบันการเงินของ สถาบันการเงินที่จะพึงจ่ายได้โดยที่ตนเองรู้หรือควรรู้ว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมหรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้น ไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะทำให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะจ่าย ในอัตรานั้นได้และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไปอันเป็นความผิดฐานกู้ยืมเงินอัน เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง หมวด 3 ความผิดเกี่ยวกับเอกสารคือมาตรา 264 คือการทำ เอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะ เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง แล้วยอมเป็นความผิดฐานปลอมเอกสาร และหากเป็นการกระทำด้วยการกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่นนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน เช่นนี้ก็ ถือว่าเป็นการปลอมเอกสารเช่นเดียวกัน ส่วนการปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการนั้น เป็นไป ตามบทบัญญัติมาตรา 265 และเป็นบทกจรจตามมาตรา 266 ได้แก่ ปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสาร ราชการ หรือใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ หรือตั๋วเงิน หรือบัตรเงินฝาก เป็นต้น ซึ่งนอกจากความผิดฐานปลอมเอกสารแล้ว กฎหมายยังบัญญัติถึงความผิดฐานใช้หรืออ้างเอกสารปลอม ตามมาตรา 268 คือใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการทำความผิดตามมาตรา 264, 265, 266 หรือ มาตรา 267 ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

2.3.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 5 ละเมิดและบรรพ 3 ลักษณะ 22 หุ้นส่วนและบริษัท

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติของนิติบุคคลไว้ 5 ประเภท คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน (มาตรา 1025 ประกอบมาตรา 1064) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (มาตรา 1077) บริษัทจำกัด (มาตรา 1096) สมาคม (มาตรา 78 และส่วนที่ถูกยกเลิกไปแล้วคือ ลักษณะ 23 สมาคม มาตรา 1274-1297)

ในห้างหุ้นส่วน กฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ได้แก่ สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนต่อหุ้นส่วนด้วยกันเอง (มาตรา 1025-1048) และระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก (มาตรา 1049-1054) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในกรณีที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการของห้าง เช่นการที่หุ้นส่วนคนหนึ่งถือเอาประโยชน์จากบุคคลภายนอก หรือในทางตรงกันข้ามที่บุคคลภายนอกถือเอาประโยชน์จากผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดประกอบกิจการที่มีลักษณะเดียวกันและเป็นการแข่งขันกับห้าง เป็นต้น ส่วนความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกนั้นแยกตามประเภทของหุ้นส่วน ซึ่งในห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดในหนี้สินของห้าง (มาตรา 1077) เว้นแต่ในกรณีที่หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วนก็จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน (มาตรา 1088) สำหรับอำนาจในการจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดเฉพาะหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่มีอำนาจจัดการงานของห้างได้ (มาตรา 1087) นอกจากนี้หุ้นส่วนยังสามารถกำหนดอำนาจหน้าที่ของหุ้นส่วนผู้จัดการไว้ได้ด้วยความตกลงร่วมกัน

กรณีบริษัทจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล ซึ่งมีกรรมการเป็นผู้ทำการแทนนิติบุคคลทำหน้าที่แทนนิติบุคคลนั้น (มาตรา 70) และเป็นกรณีที่สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของบริษัทกับผู้ถือหุ้นแยกต่างหากจากกัน เพื่อปกป้องมิให้ผู้ถือหุ้นต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว และเป็นการยืนยันหลักการที่ว่าเมื่อบริษัทเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้วย่อมมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบได้เช่นกัน แต่เมื่อการกระทำการของนิติบุคคลต้องกระทำโดยผู้แทนนิติบุคคลนั้นแล้ว การควบคุมประพฤติกกรรมของนิติบุคคลก็ย่อมต้องควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนนิติบุคคลนั้นด้วย (อมร จันทรสมบูรณ์, 2530) ซึ่งโดยปกติผู้แทนนิติบุคคลมีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือตามข้อบังคับบริษัท หรือตราสารจัดตั้ง โดยผู้แทนนิติบุคคลจะต้องทำการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (Intra vires) การนั้นก็จะไม่ผูกพันนิติบุคคล ในทางตรงกันข้ามหากผู้แทนนิติบุคคลทำการใดนอกขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นแล้ว (Ultra vires) การนั้นย่อมไม่ผูกพันนิติบุคคลนั้นเช่นกัน และในกรณีที่ผู้แทนอื่นหรือผู้มีอำนาจกระทำ

การตามมาตรา 76 ซึ่งก็คือตัวแทนของผู้แทนนิติบุคคล เช่นพนักงานหรือลูกจ้าง ได้ทำการลงไปก็อาจผูกพันนิติบุคคลได้เช่นกัน ในการกระทำการใด ๆ ผู้แทนนิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบต่อไปนี้

ความรับผิดชอบทางแพ่ง แยกออกได้เป็น 2 กรณีคือ ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้แทนนิติบุคคลต่อบุคคลภายนอก กับความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้แทนนิติบุคคลต่อนิติบุคคล ดังนี้

ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้แทนนิติบุคคลต่อบุคคลภายนอก จะมีได้ก็ต่อเมื่อนิติบุคคลมีสิทธิที่จะปฏิเสธความผูกพันหรือความรับผิดชอบที่มีต่อบุคคลภายนอกได้ (มาตรา 76 วรรคสอง) เช่นผู้แทนนิติบุคคลทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่บุคคลภายนอกและมีใจการอันอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น เช่นนี้ผู้แทนนิติบุคคลที่ได้เห็นชอบหรือกระทำการไปแล้วจะปฏิเสธความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่ต้องเสียหายจากการกระทำนั้นไม่ได้ ตัวอย่างเช่น กรรมการบริษัทหรือกรรมการสหกรณ์ลงมติให้กระทำการนอกขอบวัตถุประสงค์ของบริษัทหรือของสหกรณ์แล้วแต่กรณี เช่นนี้กรรมการบริษัทหรือกรรมการสหกรณ์นั้นแล้วแต่กรณีจะต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

ความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้แทนนิติบุคคลต่อนิติบุคคล กรณีนี้ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นต่อเมื่อนิติบุคคลนั้นไม่สามารถปฏิเสธความผูกพันหรือความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกได้ แม้ว่าการนั้นจะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นก็ตาม ทำให้นิติบุคคลนั้นยังต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่ในระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคลนั้นต้องถือว่านิติบุคคลเป็นผู้เสียหาย โดยหากผู้แทนนิติบุคคลไปทำนอกขอบวัตถุประสงค์ย่อมต้องถือว่าเป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจของตนเอง จึงต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนมาใช้บังคับ (มาตรา 1167 และ มาตรา 812) และโดยเฉพาะหากนิติบุคคลนั้นเป็นบริษัทจำกัดแล้ว กฎหมายให้อำนาจบริษัทที่จะเรียกให้กรรมการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายได้ (มาตรา 1169) โดยหากกรรมการไม่ดำเนินการดังกล่าว ผู้ถือหุ้นคนใดคนหนึ่งย่อมใช้สิทธิฟ้องเรียกแทนบริษัทได้

ความรับผิดชอบทางอาญา ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลนั้นมีหลายกรณีดังนี้

ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลในการกระทำของตนเอง กรณีที่ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำความผิดอาญาเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคล เช่นนี้นิติบุคคลย่อมต้องรับผิดชอบทางอาญาด้วยและผู้แทนนิติบุคคลก็ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวด้วยและจะอ้างว่าตนกระทำการไปในฐานะเฉพาะเป็นผู้แทนของนิติบุคคลนั้นไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1612-1613/2518) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้วพบว่า หากผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำความผิดครบองค์ประกอบความผิดทางอาญาแล้ว โดยไม่มีเหตุยกเว้นโทษผู้แทนนิติบุคคลย่อมต้องรับผิดชอบเช่นกัน หรือกล่าวได้ว่าความรับ

ผิดอาญาของนิติบุคคลไม่เป็นเหตุให้ผู้แทนนิติบุคคลหลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญาที่ตนได้กระทำลงไปแต่อย่างใด

ความรับผิดทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคลตามข้อสันนิษฐาน กรณีนี้เป็นไปตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ว่า เมื่อนิติบุคคลกระทำผิดให้สันนิษฐานว่ากรรมการ ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลกระทำความผิด ดังนั้นแม้ผู้แทนนิติบุคคลจะมีได้ลงมือกระทำความผิดก็ตาม แต่ก็ต้องด้วยข้อสันนิษฐานให้ต้องรับผิด

2.3.3 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และใช้บังคับแก่การกระทำผิดที่มีลักษณะเกี่ยวกับหลักทรัพย์ภายนอกตลาดหลักทรัพย์ด้วย ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่นิติบุคคลเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่ประชาชนโดยไม่มีสิทธิที่อาจมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย กฎหมายฉบับนี้บัญญัติหน้าที่และความรับผิดของกรรมการ ผู้บริหาร และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียน จึงถือว่าเป็นการป้องกันการทุจริตและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การดำเนินกิจการของบริษัท กรรมการและผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับของบริษัทและมติคณะกรรมการตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น (มาตรา 89/7) ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวฝ่าฝืนจนเป็นเหตุให้บริษัทได้รับความเสียหาย หรือทำให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินจำนวนค่าเสียหายที่เกิดขึ้น หรือประโยชน์ที่ได้รับ แต่ทั้งนี้ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท (มาตรา 281/2) หรือในกรณีที่กรรมการกระทำการหรือละเว้นกระทำการใดดังที่กล่าวมาจนเป็นเหตุให้กรรมการ ผู้บริหารหรือบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องได้ประโยชน์ไปโดยมิชอบ บริษัทอาจฟ้องเรียกให้กรรมการรับผิดชอบในการส่งคืนประโยชน์ดังกล่าวให้แก่บริษัทได้ (มาตรา 89/18)

กำหนดให้กรรมการและผู้บริหารต้องรายงานให้บริษัททราบถึงการมีส่วนได้เสียของตนหรือของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกิจการของบริษัทหรือบริษัทย่อย (มาตรา 89/14) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาท ตลอดเวลาที่ยังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง (มาตรา 281/3)

ในกรณีที่กรรมการ หรือผู้บริหารที่กระทำการ หรือละเว้นกระทำการโดยทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นเหตุให้บริษัทเสียหายหรือเสียประโยชน์ที่ควรได้ จะยกเหตุที่ได้รับอนุมัติ หรือให้สัตยาบัน โดยที่ประชุม ผู้ถือหุ้น หรือคณะกรรมการมาทำให้ตนหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้ โดยการกระทำการหรือละเว้นกระทำการเช่นว่า รวมถึงกรณีการขอมติคณะกรรมการหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยแสดงข้อความที่เป็นเท็จในสาระสำคัญ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ หรือเบียดบังเอาทรัพย์สิน หรือประโยชน์ของบริษัท หรือเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินของบริษัทด้วย (มาตรา 89/21) กรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต หลอกลวง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชน ผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 306) โดยหากบุคคลเช่นว่ามานี้ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของนิติบุคคลดังกล่าว หรือทรัพย์สินที่นิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 307) และหากบุคคลดังกล่าวซึ่งครอบครองทรัพย์สินของนิติบุคคลแล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 308) หรือหากเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเอง หรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 311) หรือทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ตัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสาร หรือหลักประกัน หรือลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของนิติบุคคล หรือที่เกี่ยวกับนิติบุคคลนั้น หรือทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท (มาตรา 312) โดยกำหนดความผิดสำหรับผู้ก่อให้กระทำผิดไว้ในมาตรา 314 หรือกรณีเป็นผู้สนับสนุนไว้ตามมาตรา 315 ด้วย

ในกรณีที่มีการเสนอขายหรือขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ โดยมีได้แสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์และร่างหนังสือชี้ชวนต่อสำนักงานตามกฎหมาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมด ซึ่ง

ผู้นั้น ได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 277) แต่หากเป็นกรณีที่มีการเสนอขายหรือขายหลักทรัพย์นั้นทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของราคาขายของหลักทรัพย์ทั้งหมดซึ่งผู้นั้น ได้เสนอขาย แต่ทั้งนี้เงินค่าปรับต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท (มาตรา 278) ส่วนกรณีที่ผู้มีหน้าที่เปิดเผยเอกสารต่อผู้ถือหุ้น หรือประชาชนทั่วไปของกิจการที่ออกหลักทรัพย์ แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่บุคคลใดวิเคราะห์ฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน หรือราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท หรือนิติบุคคลที่ออกหลักทรัพย์หรือที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ซื้อขายใน ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ โดยบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ หรือใช้ข้อมูลซึ่งรู้ว่าเป็นเท็จมาใช้ในการวิเคราะห์ และผลของการวิเคราะห์นั้น อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท หรือนิติบุคคล หรือบุคคลใด ๆ หรือมีผลกระทบต่อราคาซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท หรือนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 297)

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ชำระบัญชี (มาตรา 285) บริษัทหลักทรัพย์ (มาตรา 285 ทวิ มาตรา 286 ทวิ) ผู้จัดการกองทุนส่วนบุคคล (มาตรา 285 ตริ) ผู้รับฝากทรัพย์สิน (มาตรา 286) ผู้สอบบัญชี (มาตรา 287) ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ (มาตรา 289) ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ (มาตรา 290) ผู้ประกอบการสำนักหักบัญชี ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ หรือนายทะเบียนหลักทรัพย์ (มาตรา 292) สมาคมเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจหลักทรัพย์ (มาตรา 293) และยังสามารถบัญญัติถึงการกระทำผิดที่ให้อำนาจคณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 317 ซึ่งเมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใดและผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว กฎหมายให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกัน (มาตรา 317 วรรคท้าย)

สำหรับกรณีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ก.ล.ด. นั้น ทำได้เฉพาะกรณีที่เป็นความผิดตามกฎหมายหลักทรัพย์ของไทยเท่านั้นและต้องเป็นกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำความผิดจะหลบหนี และยึดหรืออายัดได้เฉพาะทรัพย์สินภายในประเทศเท่านั้น

สำหรับกฎหมายที่แก้ไขปรับปรุงใหม่ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2559 โดยมีวัตถุประสงค์ของการแก้ไขคือ เพื่อดูแลตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ให้น่าเชื่อถือและ

คุ้มครองผู้ลงทุนโดยรวม ทำให้การซื้อขายมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม โดยมีแก้ไขเพิ่มเติมความคิดในส่วนของการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ (Market Misconduct) ได้แก่ในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล การเอาเปรียบและการสร้างราคาหลักทรัพย์ เป็นต้น ยังมีการแก้ไขเกี่ยวกับการเพิ่มมาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Penalty) รวมถึงการเพิ่มเติมเพื่อรองรับการเชื่อมโยงตลาดทุนและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (Financial Product) ใหม่ ๆ ด้วย (www.sec.go.th)

2.3.4 หลักความรับผิดทางแพ่งและทางอาญาของกรรมการและผู้บริหาร

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) ประมวลกฎหมายอาญา (ป.อ.) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. บมจ.) พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 (พ.ร.บ. ธุรกิจฯ) พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของพนักงาน พ.ศ. 2502 (พ.ร.บ. ความรับผิดของพนักงาน) พระราชบัญญัติและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (พ.ร.บ. ปปง.) โดยในทางแพ่งกำหนดโทษด้วยการเรียกค่าสินไหมทดแทน ส่วนทางอาญาได้แก่โทษจำคุก ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (กิตติพงษ์ อูร์พีพัฒน์พงษ์, 2559, p. 46)

(1) ความรับผิดทางแพ่งของกรรมการต่อบริษัท ได้แก่ มาตรา 1169 วรรคหนึ่ง แห่ง ป.พ.พ. มาตรา 85, 86, 91, และมาตรา 93 แห่ง พ.ร.บ. บมจ. และมาตรา 89/18 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(2) ความรับผิดของกรรมการต่อผู้ถือหุ้นและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 1169 วรรคหนึ่ง แห่ง ป.พ.พ. มาตรา 94 แห่ง พ.ร.บ. บมจ. และมาตรา 89/20 แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(3) ความรับผิดทางแพ่งของกรรมการต่อบุคคลภายนอก ได้แก่ มาตรา 1167 แห่ง ป.พ.พ. มาตรา 97 แห่ง พ.ร.บ. บมจ. และ มาตรา 83, มาตรา 89/20 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(4) ความรับผิดทางอาญาของกรรมการ กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้รับผิดร่วมกับนิติบุคคล ได้แก่ โดยข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่กรรมการต้องพิสูจน์ ตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 301 และ พ.ร.บ. ธุรกิจฯ สถาบันการเงิน มาตรา 132 และมาตรา 139 และตาม พ.ร.บ. ปปง. มาตรา 61 โดยโจทก์ต้องเป็นผู้พิสูจน์ความผิด แต่ในความผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดเด็ดขาดนั้นไม่ต้องพิสูจน์

(5) ความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการโดยตรง ได้แก่ กรณีที่กฎหมายให้รับผิดชอบในฐานะ กรรมการ เช่น ตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 281/2, มาตรา 306-312, มาตรา 313, และมาตรา 315 หรือโดยกฎหมายบัญญัติเป็นการทั่วไป หากนิติบุคคลทำผิด ผู้แทนนิติบุคคลก็ต้องรับผิดชอบในฐานะตัวแทน หรือกรณีโดยอาศัยตำแหน่งกรรมการ เช่น พระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 296 พ.ร.บ. ความรับผิดชอบของพนักงาน มาตรา 4 มาตรา 8 และมาตรา 11 และตาม ป.อ. มาตรา 353 และมาตรา 354

2.3.5 พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 นี้รัฐบาลในยุคนี้ออกบังคับใช้เพื่อแก้ปัญหากรณีแชร์แม่หม้อยโดยเฉพาะ เพราะสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนเป็นวงกว้าง

การกระทำอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนนั้นเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 4 คือ ทำโดยโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคล ตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงิน ตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้อัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไปผู้ซึ่งกระทำความผิดฐาน กู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

การฉ้อโกงประชาชนจึงต้องมีการหลอกลวงประชาชนอยู่ในตัว ซึ่งแม้เป็นการหลอกลวง ผู้เสียหายเพียง 8 คน รวมถึงบุคคลอื่นตามแต่ละวาระ โอกาสโดยไม่จำกัดบุคคล และหลอกลวงตาม สถานที่ต่าง ๆ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1477/2549, 1663/2535, 1894/2550) หรือ การโฆษณาหรือประกาศให้ ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำการใดให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้ปรากฏแก่ผู้เสียหาย บางคน แต่มีผลให้ประชาชนหลงเชื่อและนำเงินมาให้ผู้กระทำผิดยืมเงิน โดยไม่จำเป็นที่จะต้องกระทำ ต่อผู้เสียหายแต่ละคนด้วยตัวเองตั้งแต่ต้นทุกครั้งเป็นคราว ๆ ไป เพียงแต่ผู้กระทำผิดแสดงข้อความข้อ สำคัญ คั้งนั้นการที่ผู้เสียหายแต่ละคนนำเงินมาให้กู้ยืมและจำเลยรับไว้ถือเป็นการผิดสำเร็จสำหรับ ผู้เสียหายแต่ละคนแล้ว เป็นความผิดหลายกรรมตามจำนวนผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 870/2549)

ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ไม่ได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามีมากน้อย แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความเท็จต่อประชาชนเป็นสำคัญ โดยจะพิจารณาจากวิธีการในการหลอกลวง จำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงประกอบ ดังนั้นแม้จะมีผู้เสียหายเพียง 11 คน ตามปรากฏตามบันทึกข้อตกลงค่าเสียหายทางแพ่งมีผู้เสียหายที่ตกลงกับผู้กระทำผิดถึง 34 คน ลักษณะการชักชวนเป็นการชักชวนทั่วไปมิได้เจาะจงชักชวนคนใดเป็นพิเศษ การกระทำลักษณะนี้เป็นการฉ้อโกงประชาชน (คำพิพากษาฎีกาที่ 6645-6646/2548) โดยผู้กระทำจะกระทำในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ได้แก่ โฆษณาหรือประกาศหรือแพร่ข่าวแก่บุคคลทั่วไป หรือดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือจัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือจัดให้มีบุคคลตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ ให้มีการกู้ยืมเงิน หรือได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินเกิน 10 คน ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมรวมกันตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน แล้วต่อมาผู้นั้นได้จ่ายหรือโฆษณาว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินจะถึงจ่ายได้ตามกฎหมาย หรือไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ที่ให้ผู้กู้ยืมนั้นมาให้อภัยคำหรือรายงานสภาพกิจการของตน ตลอดจนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดของตนหรือนำหลักฐานเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินมาตรวจสอบ (มาตรา 5) สำหรับโทษที่กำหนดไว้ตามกฎหมายนี้ คือ ผู้กระทำอาจต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 500,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท และมีโทษปรับรายวันอีกสำหรับการกระทำที่ยังคงเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดฐานกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 4 และ 5 นี้ มีองค์ประกอบความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 และมาตรา 343 ฐานฉ้อโกงประชาชนด้วย ดังนั้นเมื่อมีการกล่าวโทษหรือฟ้องคดีอาญา พนักงานสอบสวนจะต้องฟ้องความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 341 และ มาตรา 343 ควบคู่ไปด้วย ความผิดฐานฉ้อโกงจึงเป็นความผิดมูลฐานของความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดฉบับนี้จึงต้องถูกดำเนินคดีฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาคด้วย

สำหรับการดำเนินการเพิ่มเติมตามพระราชกำหนดนี้ คือ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการยึดทรัพย์สินตามมาตรา 8 วรรคสอง แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ที่ให้นำบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม (คือมาตรา 12 วรรค 4) พ.ศ. 2527 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป มีสาระสำคัญดังนี้คือ การยึดทรัพย์สิน หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อทรัพย์สินของ

ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดฯ เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นได้เข้ามาอยู่ในความควบคุมดูแลหรือครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดฯที่ให้นำทรัพย์สินตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม (คือ ตามมาตรา 12 วรรคสี่ นั้นเอง)

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ บัญญัติไว้ในมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 11 โดยพนักงานอัยการมีอำนาจพิเศษตาม มาตรา 9 และมาตรา 10

2.3.5 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของบริษัทมหาชนจำกัดไว้ว่า คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน ดังนั้นบริษัทมหาชนจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการระดมทุนจากประชาชน ประชาชนสามารถร่วมลงทุนกับบริษัทมหาชนนั้นได้ โดยการซื้อหุ้นและจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของเงินปันผล

กฎและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขายหุ้นต่อประชาชนจะถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คอยกำกับดูแล โดยการจัดตั้งบริษัทมหาชน ต้องประกอบด้วยผู้เริ่มก่อการซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอย่างน้อยสิบห้าคนขึ้นไป ทั้งนี้ผู้เริ่มจัดตั้งต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด (1) บรรลุนิติภาวะแล้ว (2) มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เริ่มจัดตั้งทั้งหมด (3) จองหุ้นและหุ้นที่จองทั้งหมดนั้นต้องเป็นหุ้นที่ชำระค่าหุ้นเป็นตัวเงินรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของทุนจดทะเบียน (4) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย และ (5) ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำโดยทุจริต

สำหรับมูลค่าหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดนั้นต้องมีมูลค่าเท่ากัน การเรียกให้ผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นนั้น โดยกรรมการต้องเรียกให้ผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นเต็มจำนวนขณะที่ในเรียกเก็บค่าหุ้นของบริษัทจำกัดนั้น กรรมการอาจเรียกให้ชำระค่าหุ้นได้ในอัตราร้อยละ 25 ก็ได้ ส่วนใบหุ้นของบริษัทมหาชนต้องมีการระบุชื่อผู้ถือขณะที่ใบหุ้นของบริษัทจำกัดนั้นอาจไม่ระบุชื่อผู้ถือก็ได้ โดยใบหุ้นที่ไม่ระบุชื่อนั้น การโอนหุ้นย่อมทำได้ด้วยการส่งมอบใบหุ้น เมื่อใบหุ้นในบริษัทมหาชนต้องเป็นใบหุ้นที่ระบุชื่อแล้ว การโอนย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้น โดยระบุชื่อผู้โอนและลงลายมือชื่อผู้โอนกับผู้รับโอน และส่งมอบใบหุ้นแก่ผู้รับโอน หากผู้รับโอนประสงค์จะได้ใบหุ้นใหม่ให้ร้องขอต่อบริษัทโดยทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้รับโอนและมีพยานหนึ่งคนลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งเวนคืนใบหุ้น

เดิมให้แก่บริษัทและการโอนจะใช้ยื่นบุคคลภายนอกได้ต่อเมื่อจดแจ้งการโอนลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น สำหรับกรรมการของบริษัทมหาชนนั้น กฎหมายกำหนดว่าจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นและมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน โดยกรรมการดังกล่าวไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย แต่ในบริษัทจำกัดนั้น กฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าต้องเป็นเช่นนั้น โดยจะเป็นใครก็ได้ เช่นบุคคลที่บริษัทมีมติจ้างมาเพื่อบริหารกิจการโดยเฉพาะ เป็นต้น ดังนั้นกรรมการในบริษัทจำกัดอาจมีเพียงคนเดียวก็ได้

อย่างไรก็ตาม บริษัทมหาชน จำกัด ย่อมเลิกกันในกรณีที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน หรือเลิกกันเมื่อล้มละลาย หรือศาลมีคำสั่งให้เลิก หรือเมื่อผู้ถือหุ้นมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนหุ้นที่ได้จำหน่ายทั้งหมดได้ร้องขอให้ศาลเลิก ในกรณีที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมจัดตั้งบริษัท หรือการจัดทำรายงานการจัดตั้งบริษัท หรือคณะกรรมการบริษัทฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระราคาหุ้น การโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สิน หรือทำเอกสารหลักฐานการใช้สิทธิต่าง ๆ ให้แก่บริษัทเพื่อชำระค่าหุ้น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นหรือการจดทะเบียนบริษัทหรือจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน หรือกิจการของบริษัทดำเนินไปก็ไม่แต่จะขาดทุนและไม่มีหวังที่จะดำเนินการให้ดีขึ้น

นอกจากนี้มีการเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ โดยเห็นว่าจะมีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับบรรดาผู้ประกอบการอันเป็นหนทางส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยแนวนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนจะต้องคำนึงถึงมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองผู้ลงทุนด้วย อย่างไรก็ดี พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติบางประการที่สามารถปรับปรุงให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ลงทุนมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงเห็นควรเสนอต่อกระทรวงพาณิชย์เพื่อพิจารณาให้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเพื่อเพิ่มสิทธิให้แก่ผู้ลงทุน รวมทั้งลดภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจของบริษัท เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของบริษัทมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน อนึ่ง การเสนอแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ผลดีผลเสียกับบทบัญญัติในกฎหมายต่างประเทศแล้ว โดยมีประเด็นที่เสนอเพื่อแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าว ดังนี้

(1) การคุ้มครองผู้ถือหุ้นที่คัดค้านมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นเกี่ยวกับรายการที่มีนัยสำคัญ ซึ่งกำหนดให้ผู้คัดค้านมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นในเรื่องที่เป็นรายการที่มีนัยสำคัญต่อกิจการของบริษัทและกระทบต่อสิทธิของผู้ถือหุ้น (major transactions) สามารถร้องขอให้บริษัทซื้อหุ้นหรือจัดให้มีผู้ซื้อหุ้น

จากผู้ถือหุ้นดังกล่าวได้ในราคาที่เป็นธรรม ทั้งนี้รายการที่มีนัยสำคัญดังกล่าวได้แก่ การขายหรือโอนกิจการทั้งหมดของบริษัทหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่บุคคลอื่นหรือการซื้อหรือรับโอนกิจการหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาเป็นของบริษัท หรือการแก้ไขข้อบังคับของบริษัทที่กระทบสิทธิของผู้ถือหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ การแปรสภาพจากบริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทเอกชน นอกจากนี้ ได้เสนอให้สามารถกำหนดกรณีอื่นใดที่มีนัยสำคัญเพิ่มเติมได้โดยการออกกฎกระทรวงด้วย จากการศึกษาบทบัญญัติทำนองเดียวกันในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและนิวซีแลนด์แล้ว พบว่ากฎหมายของประเทศดังกล่าวมีบทคุ้มครองผู้ถือหุ้นที่คัดค้านมติของมติรายการที่มีนัยสำคัญโดยให้สิทธิในการร้องขอให้บริษัทซื้อหุ้นคืนหรือจัดให้มีบุคคลอื่นรับซื้อหุ้น

(2) การใช้สิทธิของผู้ถือหุ้นในการขอให้แต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบกิจการของบริษัท บทบัญญัติปัจจุบันกำหนดให้สิทธิผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด สามารถขอให้แต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อทำการตรวจสอบกิจการของบริษัท ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ทำให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปได้ยาก และเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ อาทิเช่น นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร มาเลเซียและฮ่องกง เป็นต้น จะมีการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นไว้ต่ำกว่าร้อยละ 20 จึงควรแก้ไขโดยการลดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นที่จะใช้สิทธิดังกล่าวคงเหลือจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดให้สามารถร้องขอให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของบริษัทได้

(3) เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ถือหุ้นสามารถขอรับเอกสารจากบริษัทผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสูงในการเอื้ออำนวยความสะดวกในทางธุรกิจ การลดความซับซ้อนในกระบวนการที่เกี่ยวข้องและการลดต้นทุนในการดำเนินการและอาจกล่าวได้ว่า การส่งเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้นในการได้รับเอกสารอย่างสะดวก รวดเร็วขึ้น และลดภาระค่าใช้จ่ายของบริษัทในการจัดทำเอกสารเป็นหนังสือได้ ดังนั้นจึงควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติโดยเพิ่มทางเลือกให้ผู้ถือหุ้นสามารถขอรับเอกสารจากบริษัทผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

(4) เพิ่มทางเลือกให้ผู้ถือหุ้นสามารถมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าประชุมแทนและสามารถออกเสียงในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้

สิทธิประการสำคัญยิ่งของผู้ถือหุ้นในบริษัท คือสิทธิในการเข้าประชุมเพื่อรับรู้สถานการณ์ความเป็นไปในบริษัทรวมทั้งสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งจะมีผลกระทบต่อ

บริษัทและการบริหารจัดการของบริษัทได้ และหากผู้ถือหุ้น ไม่อาจเข้าประชุมได้ด้วยตนเองก็สามารถมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นซึ่งอยู่ห่างไกลกับสถานที่ประชุมหรือผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นหลายบริษัทซึ่งอาจจัดประชุมในวันเดียวกัน สามารถใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองหรือทำการมอบฉันทะให้บุคคลอื่น จึงได้เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับให้ การมอบฉันทะและการออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นสามารถดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยวิธีการดังกล่าวต้องนำเชื่อถือและรองรับกับการสอบทานตัวตนของผู้ถือหุ้นที่มอบฉันทะหรือใช้สิทธิออกเสียงได้

มีข้อยกเว้นให้บริษัทเสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าหุ้นที่จดทะเบียนได้โดยไม่ต้องมีขาดทุนสะสม กรณีที่บริษัทต้องการเพิ่มทุนในช่วงเวลาที่ราคาซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ต่ำกว่าราคาหุ้นที่จดทะเบียนไว้ หากบริษัทไม่มีขาดทุนสะสม ก็จะต้องกำหนดราคาเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนไม่ต่ำกว่าราคาหุ้นจดทะเบียน อันอาจเป็นผลให้บริษัทเพิ่มทุนไม่สำเร็จ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดกับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้เช่นกัน ดังนั้นจึงควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติให้บริษัทสามารถเสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าที่จดทะเบียนได้แม้ไม่มีขาดทุนสะสมก็ตาม ทั้งนี้เพื่อลดข้อจำกัดของบริษัทที่จำเป็นต้องเพิ่มทุน ทั้งนี้คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ต้องแสดงผลและความจำเป็นในการเสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าหุ้นที่จดทะเบียน รวมทั้งประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับและผลกระทบต่อผู้ถือหุ้น โดยต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไว้ให้ชัดเจนด้วยในหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ถือหุ้นด้วย

เพิ่มทางเลือกให้บริษัทสามารถนำส่วนเกินทุนจากการลดทุนและส่วนเกินทุนจากการซื้อหุ้นมาจ่ายเป็นเงินหรือหุ้นเพิ่มทุนแก่ผู้ถือหุ้นได้ เพิ่มเดิมรายจ่ายส่วนเกินทุน ได้แก่ ส่วนเกินทุนจากการลดทุนและส่วนเกินทุนจากการซื้อหุ้นคืนนั้น ให้บริษัทนำมาใช้ประโยชน์ได้นอกเหนือจากรายการทุนสำรองที่เป็นส่วนล้ามูลค่าหุ้นและกำไรสุทธิ โดยส่วนเกินทุนดังกล่าวสามารถนำมาจ่ายเป็นเงินหรือหุ้นเพิ่มทุนให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ด้วย เพื่อให้บริษัทมีทางเลือกอื่นหากในการคืนผลตอบแทนให้ผู้ถือหุ้น นอกเหนือจากการจ่ายเงินปันผล

2.3.6 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 มาตรา 18 กำหนดให้สหกรณ์ที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคลโดยปัจจุบันกฎหมายที่บังคับใช้คือพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่อาศัยพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เป็นแนวทาง มีสาระสำคัญดังนี้

การใช้เงินของสหกรณ์นั้น มาตรา 12 กำหนดให้ "ดำเนินธุรกิจและการค้าเพื่อประโยชน์ของสมาชิก" โดยกำหนดให้ฝากเงินได้แก่เฉพาะธนาคารที่มีวัตถุประสงค์ในความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์ (ชกส.) หรือแก่ธนาคารออมสิน แต่ฝากกับธนาคารอื่นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ก่อน นอกจากนี้สหกรณ์สามารถลงทุนด้วยการซื้อหลักทรัพย์และพันธบัตรของรัฐบาล

สำหรับการตรวจสอบกิจการสหกรณ์นั้น เป็นหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ตามมาตรา 53 วรรคแรก โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนของที่ประชุมใหญ่ในการสอดส่องดูแลการดำเนินการของสหกรณ์ และเป็นการถ่วงดุลอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ มีหน้าที่หลัก 2 ประการคือ ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์และทำรายงานการตรวจสอบเสนอต่อที่ประชุมใหญ่คำแนะนำของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ยังมีหน้าที่ดำเนินการตามแนวทางที่นายทะเบียนสหกรณ์แนะนำมอบหมายโดยกำหนดอยู่ในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2544 ข้อ 6 วรรคสอง และตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 เรื่อง "ข้อแนะนำวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการถอดถอนคณะกรรมการหรือกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และการยื่นอุทธรณ์ของสมาชิกกรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ"

การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์

ในกรณีที่สหกรณ์มีเงินรับฝากจากสมาชิกหรือจากสหกรณ์อื่นนั้น พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องที่หมายถึง เงิน หรือสิทธิเรียกร้องของสหกรณ์ที่อาจเปลี่ยนเป็นเงินได้ทันทีและมีพอเพียงพอต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ในแต่ละวัน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักมาตรา 48 ที่ให้สหกรณ์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2550 โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกาศกำหนดอัตราดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องได้ตั้งแต่ร้อยละหนึ่งถึงร้อยละสิบของเงินที่สหกรณ์รับฝาก คิดเฉลี่ยเป็นเดือน ๆ โดยกฎกระทรวงฉบับนี้บังคับใช้กับชุมนุมสหกรณ์ที่มีเงินรับฝากด้วย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนและการเยียวยาผู้เสียหายนั้น มีดังนี้

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางแก้ไขและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนไทยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (สุรพล ศรีวิทยาและคณะ, 2557)

งานวิจัยเรื่องนี้ทำการศึกษาถึงสาเหตุ ลักษณะ รูปแบบและผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเสนอแนะแนวทางการทุจริตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าสาเหตุของการทุจริตเกิดจากปัจจัย 3 ประการคือ การใช้อำนาจผูกขาด การใช้อำนาจดุลพินิจและการใช้อำนาจที่ขาดความรับผิดชอบของผู้ทุจริตที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์กร โดยพบว่า มีสาเหตุไม่แตกต่างกับในต่างประเทศ แต่มีความแตกต่างกันที่สาเหตุของการทุจริตในประเทศไทยมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ของพวกพ้องและนักการเมืองเข้ามาด้วย นอกจากนี้กฎหมายตลาดหลักทรัพย์ของไทยมีความบกพร่องและล้าสมัยมากเมื่อเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในขาดกลไก ไม่มีประสิทธิภาพ อ่อนแอ ลำช้า โดยผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้มาตรการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจผูกขาดและลดการใช้อำนาจดุลพินิจตามอำเภอใจของผู้บริหารองค์กร

รูปแบบการทุจริตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแยกได้เป็น 4 ลักษณะคือ (1) ด้วยการฉ้อฉลของกรรมการและผู้บริหารบริษัทจดทะเบียน (defraud) (2) ด้วยการฉ้อโกงของกรรมการและผู้บริหารบริษัทจดทะเบียน (fraud) (3) ด้วยการฉ้อฉลทางการบัญชีและการเงิน (accounting and financial fraud) และ (4) ด้วยการให้บุคคลอื่นเป็นผู้ถือหุ้นแทนหรืออำพรางการถือหุ้น (nominee) โดยรูปแบบของการทุจริตทั้งหมดเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้บริหารระดับสูง เช่น ประธานกรรมการบริหาร ประธานกรรมการ หรือกรรมการบริษัท รวมถึงบุคคลภายนอกที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการรับรองสถานะทางการบัญชีและการเงินของบริษัท เช่น ผู้ตรวจสอบบัญชีที่แสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือพรรคพวก

ผลกระทบจากการทุจริตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่ามีด้วยกัน 5 ประการคือ (1) กระทบต่อความเข้มแข็ง ความเชื่อมั่นและการพัฒนาตลาดหลักทรัพย์ (2) กระทบต่อความเข้มแข็งของภาคธุรกิจและความเชื่อมั่นของนักลงทุน (3) กระทบต่อผลประโยชน์และผลตอบแทนของนักลงทุนและผู้ถือหุ้น (4) กระทบต่อความเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ และ (5) กระทบ

ต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในด้านการลงทุนจากต่างประเทศ โดยมีผลกระทบไม่แตกต่างกับผลกระทบจากการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ในต่างประเทศมากนัก

ส่วนประกอบการบังคับใช้กฎหมายกับการทุจริตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่ามีความแตกต่างจากในต่างประเทศ โดยสำหรับประเทศไทยนั้นกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับกรณีการทุจริตนั้นต้องใช้เวลายาวนานกว่า ต้องผ่านการพิจารณาจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงานและมากเกินไป มุ่งเน้นการลงโทษทางอาญามากกว่าทางแพ่งและบทลงโทษมีความรุนแรงน้อยกว่าของต่างประเทศ ขณะที่ในต่างประเทศนั้น การบังคับใช้กฎหมายแก่กรณีการทุจริตมีระยะเวลาสั้นกว่าทั้งในทางแพ่งและทางอาญาโดยมีการบังคับใช้ควบคู่กันไปและมีบทลงโทษที่หนักกว่าประเทศไทยมาก

ในการศึกษาของรายงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันการทุจริตในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่า ต้องใช้มาตรการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจผูกขาด และลดการใช้อำนาจดุลพินิจตามอำเภอใจของผู้บริหารบริษัทฯ โดยมีกฎ ระเบียบและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติทางจริยธรรมและธรรมาภิบาลหรือบรรษัทภิบาลที่เข้มงวด เพิ่มความรับผิดชอบแก่ผู้บริหารต่อการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของบริษัทและผู้ถือหุ้น รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

โครงการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการธุรกิจเอกชนไทยกับแนวทางแก้ไขและป้องกัน (เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และคณะ, 2554)

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและแรงจูงใจการทุจริตที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจเอกชนไทย จากการศึกษาพบว่า การทุจริตทุกกรณีเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้บริหารในระดับประธานกรรมการบริหาร ประธานกรรมการ หรือกรรมการบริษัท ด้วยการขักขยอทรัพย์สินของบริษัท การสร้างราคาหลักทรัพย์และการทุจริตในรูปแบบเดิม ๆ เช่น การตกแต่งตัวเลขบัญชีที่เป็นรูปแบบที่ยังคงแพร่หลายซึ่งถูกระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการป้องกันและแก้ปัญหา โดยผู้วิจัยพบว่าการแก้ปัญหาควรดำเนินคดีกับผู้กระทำอย่างรวดเร็วฉับไวและกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีมาตรการป้องกันการทุจริตไว้ค่อนข้างมาก เช่น การตรวจสอบทรัพย์สินก่อนและหลังการรับตำแหน่ง การกำหนดโทษยึดทรัพย์ฐานร่ำรวยผิดปกติ และการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน

การทุจริตในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากการหลอกลวงผู้บริโภค หรือลูกค้าซึ่งไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจเท่าที่ควร โดยรัฐเข้ามามีบทบาทใน

การป้องกันการทุจริต ด้วยการให้ความช่วยเหลือขึ้นอยู่กับว่ามีกฎหมายบังคับใช้ในแต่ละประเภทของคดี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่ามูลค่าความเสียหายต่อรายจะไม่มากนักเมื่อเทียบกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตของผู้ประกอบการรายใหญ่ แต่หากพิจารณาจากจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายซึ่งมีจำนวนหลายรายหรือจำนวนมากแล้วอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้

สำหรับแรงจูงใจในการทุจริตในตลาดหลักทรัพย์นั้นชี้ให้เห็นว่า ความคุ้มค่าในการกระทำ ความผิดของผู้มีอำนาจเป็นผลมาจากผลประโยชน์จำนวนมากที่คาดว่าจะได้รับ สาเหตุเพราะอำนาจของกรรมการและผู้บริหารยากแก่การตรวจสอบทั้งภายในองค์กรและจากผู้ถือหุ้น ซึ่งผลประโยชน์จากการทุจริตหากทำสำเร็จมีมูลค่าสูงกว่าบทลงโทษตามกฎหมาย อีกทั้งในทางปฏิบัติผู้ได้รับโทษตามกฎหมายมีส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ที่ถูกกล่าวโทษทั้งหมด

การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) นั้นไม่สามารถแก้ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนได้มากนัก เนื่องจากปัญหาของไทยคือกระบวนการดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพและมีข้อจำกัดในการดำเนินการตามอนุสัญญาหลายประการ เช่น การไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดกลับมาลงโทษในประเทศไทยได้

4. รูปแบบการทุจริตภาคเอกชนและกรณีตัวอย่างของการทุจริตภาคเอกชน

รูปแบบการทุจริตภาคเอกชน

รูปแบบการทุจริตภาคเอกชนนั้นจากโครงการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการทุจริตในวงการธุรกิจเอกชนไทยกับแนวทางแก้ไขและป้องกัน ที่จัดทำโดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอต่อป.ป.ช. เมื่อปี 2554 ได้อธิบายไว้ดังนี้

รูปแบบการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ การฉ้อโกง (fraud) โดยปกปิดข้อมูลแท้จริงเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของบริษัท การจัดซื้อสินค้า การให้สินบน (bribe) แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของบริษัทลูกค้าเพื่อช่วยเหลือตนให้ได้รับสิทธิเพื่อเข้าทำสัญญาในฐานะคู่ค้าของบริษัท หรือเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า หรือการวางสินค้านั้นขึ้นแสดงสินค้าเนื่องจากตนเองขาดคุณสมบัติหรือแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นไม่ได้ หรือให้สินบนเพื่อให้ตนได้รับดอกเบี้ยในอัตราพิเศษที่ต่ำกว่าอัตราในท้องตลาดโดยไม่คำนึงความเสี่ยงในการลงทุน หรือรับสินบนเพื่อ “ล้มมวย” หรือ “ล้มบอล” ในวงการกีฬา

การทุจริตภาคเอกชนเป็นการฉ้อโกงระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเอง โดยการกระทำของผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในองค์กรภาคเอกชนนั้น ๆ โดยมีรูปแบบของการทุจริตดังนี้

4.1 การทุจริตด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์หรือการปั่นหุ้น (Price manipulation)

ช่วงคริสต์ศตวรรษ 1700 เป็นยุคเศรษฐกิจทุนนิยมสมัยใหม่ที่ประเทศอังกฤษมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจโลกแทนที่อัมสเตอร์ดัมของชาวดัตช์ที่ล่มสลายไปเพราะการเสื่อมถอยของการค้าเครื่องเทศ โดยถูกเครื่องจักรไอน้ำและการกำเนิดขึ้นของฝ้ายในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยในยุคนั้นมีนักคิดคนสำคัญถือกำเนิดขึ้นคือ อาดัม สมิท ซึ่งในประวัติศาสตร์การปั่นหุ้นในโลก เริ่มต้นจากบุคคลสองคน ได้แก่ จอห์น ลอว์ ชาวสกอต และจอห์น บลันท์ ชาวอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นนักปั่นหุ้นรุ่นแรกของโลก โดย จอห์น ลอว์ ลงทุนด้วยการสร้างบริษัทพัฒนาที่ดินจอมปลอมในอาณานิคมฝรั่งเศสในอเมริกา แล้วทำการปั่นหุ้นในฝรั่งเศส ส่วนจอห์น บลันท์ สร้างบริษัทเดินเรือจอมปลอมในนาม South Sea Company ให้เป็นบริษัทเดินเรือในประเทศอังกฤษแล้วหลอกหลวงปั่นหุ้น ในที่สุดทำให้เกิดวิกฤติการณ์ฟองสบู่ก่อนที่ตลาดหุ้นของอังกฤษจะประสบกับหายนะครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1720 (พ.ศ. 2263) นำไปสู่เหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองอย่างรุนแรงทั่วจักรวรรดิอังกฤษ จนคำว่า “South Sea Bubble” กลายเป็นคำศัพท์ทางการเงินในพจนานุกรมที่หมายถึง “ฟองสบู่”

การปั่นหุ้นหมายถึงการซื้อขายในลักษณะจงใจบิดเบือนราคาและปริมาณการซื้อขายของหลักทรัพย์ให้ผิดไปจากสภาพปกติ โดยมีเจตนาหลอกหลวงให้ผู้อื่นสำคัญผิดเกี่ยวกับราคาและปริมาณการซื้อขายของหลักทรัพย์นั้น ๆ เช่น การซื้อขายในลักษณะจับคู่กันเอง โดยไม่มีการเปลี่ยนมือกันจริง เพื่อลวงให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าหลักทรัพย์นั้นมีผู้เข้ามาทำการซื้อขายในปริมาณมาก เป็นต้น (วิชช์ จีระแพทย์, 2554, p.35)

การปั่นหุ้นเป็นการทำให้ราคาของการซื้อขายหลักทรัพย์ผิดไปจากธรรมชาติของหลักการอุปสงค์และอุปทาน เรียกว่าเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ วิธีการหนึ่งคือการแพร่ข่าวที่ให้นักลงทุนเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาของหลักทรัพย์ว่ามีมูลค่าสูงขึ้นหรือลดลง โดยที่ไม่มีข้อเท็จจริงดังกล่าวเลย การแก้ปัญหาก็ทำได้ยากเพราะมีอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ ปัญหาความเชี่ยวชาญขององค์กรผู้บังคับใช้กฎหมาย การร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ความสามารถในการควบคุมสื่อที่จะเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดใช้เวลามากในการรวบรวมพยานหลักฐานและมีกระบวนการทางคดีที่ซับซ้อนเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเพราะจะต้องพิสูจน์ความผิดตามหลักปราศจากข้อสงสัย (beyond on reasonable doubt) เพราะพยานหลักฐานของการกระทำผิดมักจะอยู่กับฝ่ายผู้กระทำความผิด เข้าถึงได้ยากและถูกทำลายหรือซ่อนเร้นได้ง่าย ยากต่อการตรวจสอบ

การเผยแพร่ข่าวสารอันมีลักษณะเป็นการปั่นหุ้นนั้น ผู้กระทำความผิดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ตอบแทน ลักษณะของข่าวสารที่ปล่อยออกไป เช่น การเพิ่มทุนของบริษัทเพื่อผลักดันให้ราคาหุ้นของกิจการในตลาดเพิ่มสูงขึ้น จูงใจให้นักลงทุนเข้ามาซื้อหุ้นมากขึ้น ซึ่งอาศัยความร่วมมือจากบริษัทจดทะเบียนและบริษัทหลักทรัพย์และอาจรวมไปถึงสื่อมวลชน ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทางการเงินหรือที่ปรึกษากฎหมายด้วยก็ได้ โดยลักษณะของการปล่อยข่าวเพื่อการปั่นหุ้น อาจเป็นข่าวดีหรือข่าวร้ายก็ได้ ข่าวดี เช่น การเพิ่มทุน การจ่ายเงินปันผล ทำเพื่อให้ราคาหุ้นขยับขึ้นก่อนทยอยเทขายหุ้นในมือของตนเองออกไปและได้รับประโยชน์จากส่วนต่างราคาขายกับราคาที่ถือ ส่วนข่าวร้าย เช่น ข่าวปัญหาการบริหารภายในกิจการ การตัดสินใจที่ผิดพลาด ผลประกอบการที่ไม่เป็นไปตามเป้าหรือผิดพลาด หรือข่าวอื่นที่ผลกระทบทำให้ราคาหุ้นตกลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ข่าวการก่อรัฐประหารหรือความเกิดความไม่มั่นคงทางการเมือง หรือการเกิดสงคราม เป็นต้น ข่าวร้ายดังกล่าวทำเพื่อให้ราคาหุ้นตกต่ำลงก่อนที่ผู้กระทำการจะเข้าซื้อหุ้นในราคาต่ำและได้รับประโยชน์จากราคาหุ้นที่จะสูงขึ้นในอนาคต

สำหรับรูปแบบของการทุจริตด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ที่เป็นเท็จหรือการปั่นหุ้นนั้น เป็นการกระทำโดยผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งวันดี เทียนหอม อธิบายไว้ในรายการ inside ก.ล.ต. เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2549 ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือบิดเบือนราคาและปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ให้ผิดไปจากสภาพปกติหรือการสร้างปริมาณการซื้อขายเทียมขึ้น (false market หรือ wash sale) ส่วน วรพล โสคติยานุรักษ์ เขียนไว้ในคอลัมน์ นักปั่นหุ้นว่า เริง ว่าการปั่นหุ้นเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายในตลาดหุ้นไทยแต่จับตัวผู้กระทำความผิดได้ยาก เพราะกฎหมายไม่เอื้ออำนวย และเกิดจากการไม่เข้ามาแก้ปัญหาอย่างจริงจังเพราะนักการเมืองเองก็เป็นนักลงทุนในตลาดและผู้กระทำรู้ดีว่าด้วยกฎหมายที่มีอยู่และกระบวนการยุติธรรมของไทยไม่อาจลงโทษตนได้ เพราะการดำเนินการทางกฎหมายแก่นักปั่นหุ้นมีกระบวนการที่ล่าช้าและสามารถประวิงการดำเนินการได้ทุกขั้นตอนทำให้คดีปั่นหุ้นแต่ละคดีอาจต้องใช้เวลา 5-20 ปี หรือจนหมดอายุความโดยไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้เลย หรือจากการถอดความสื่อบ้างว่า 10 ปี เปิดขบวนการปั่นหุ้นกับความล้มเหลวภาครัฐทางช่อง NOW26 พบว่า กฎหมายไทยเปิดช่องให้มีมาตรการทางแพ่ง(civil sanction หรือ civil ability) เพื่อลงโทษนักปั่นหุ้น โดยให้อำนาจแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องทำการเปรียบเทียบซึ่งหากผู้กระทำยอมรับและยินยอมเสียค่าปรับตามที่คณะกรรมการมีมติแล้วก็จะมิผลให้คดียุติลงโดยไม่มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอีก(ถอดความจากสื่อบ้างว่า “10 ปี เปิดขบวนการปั่นหุ้นกับความล้มเหลวภาครัฐ” ช่อง NOW 26, ออกอากาศวันที่ 9 กรกฎาคม 2557) แต่ในกรณีที่ผู้กระทำไม่ยอมรับหรือปฏิเสธการกระทำ

ความผิดตามที่คณะกรรมการมีมติแล้วจึงจะมีการดำเนินการกล่าวโทษตามขั้นตอนของกฎหมาย (การดำเนินคดีทางอาญา, เว็บไซต์ ก.ล.ต. สืบค้นวันที่ 11 ก.พ. 2559) ซึ่งจะกินเวลานานนับปี ทำให้ไม่สามารถปราบปรามการปั่นหุ้นให้หมดไปได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปั่นหุ้นแล้ว พบว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535 กำหนดโทษทางอาญาให้จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 500,000 บาท จนถึง 2 เท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลเสียหายทางเศรษฐกิจจากการปั่นหุ้นที่มีจำนวนมหาศาลแล้ว จะเห็นว่าเป็นโทษไม่สูงมาก กรณีดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ยังมีบุคคลที่ยินยอมกระทำการปั่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ของไทยเพราะผู้กระทำเล็งเห็นแล้วว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับมีจำนวนมหาศาลเมื่อเทียบกับการที่จะถูกดำเนินคดีและรับโทษในที่สุด (พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2535 มาตรา 243 และ มาตรา 244)

สำหรับการป้องกันการกระทำการอันมีลักษณะเป็นการปั่นหุ้นนั้น ปกติดตลาดหลักทรัพย์จะมีระบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า Automated Tools of Market Surveillance หรือ ATOMS ซึ่งจะทำการตรวจจับความเคลื่อนไหวของการซื้อขายว่ามีสภาพผิดปกติหรือไม่ หากพบจะส่งสัญญาณไปยังเจ้าหน้าที่เพื่อทำการติดตามตรวจสอบต่อไป

กรณีการปั่นหุ้นในประเทศไทย

กรณีผู้กระทำความผิด 5 รายร่วมกันปั่นหุ้นบริษัทไอระ่า แคปิตอล จำกัด มหาชน (AIRA) โดยสำนักข่าวอีไฟแนนซ์ไทย รายงานเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 ว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้รับข้อมูลจากตลาดแห่งประเทศไทยและตรวจพบว่าระหว่างวันที่ 7 มกราคม 2558 ถึง วันที่ 27 มีนาคม 2558 บุคคลจำนวน 6 ราย ได้ร่วมกันสร้างราคาหุ้น AIRA ให้ผิดไปจากสภาพปกติของตลาด โดยพฤติกรรมเป็นการอำพรางให้บุคคลอื่นหลงผิดเกี่ยวกับสภาพการซื้อขายหุ้น AIRA อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาจนถึง 57 วันทำการ เพื่อจูงใจให้บุคคลอื่นเข้าซื้อหรือขายตามในลักษณะแบ่งหน้าที่กันทำ การกระทำของบุคคลดังกล่าวเป็นความผิดตามมาตรา 243 วรรจโทษตามมาตรา 296 แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และมาตรา 317/4 (1) แห่ง พ.ร.บ. ที่แก้ไขโดยฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559 ประกอบมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กรณีนี้คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) มีมติให้ ก.ล.ต. นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด 5 ราย (อีกรายหนึ่งให้ยุติการดำเนินการเพราะเสียชีวิตไปแล้ว)

โดยกำหนดให้ต้องชำระค่าปรับทางแพ่งในจำนวนที่แตกต่างสำหรับแต่ละราย หากผู้กระทำความผิดทั้ง 5 รายไม่ยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ก.ล.ต. จะมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการดำเนินกรฟ้องเป็นคดีต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ชำระเงินค่าปรับทางแพ่งตามอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนด อนึ่ง การที่ ค.ม.พ. ใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดทั้ง 5 ราย เข้าข่ายเป็นผู้มีลักษณะขาดความน่าไว้วางใจในการเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ กจ. 3/2560 เรื่อง การกำหนดลักษณะขาดความน่าไว้วางใจของกรรมการและผู้บริหารของบริษัท ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2560 ซึ่งมีกรอบระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 3 ปี และ ก.ล.ต. จะพิจารณาเมื่อบุคคลดังกล่าวจะเข้าไปเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน (ข้อมูลจากสำนักงานอีไฟแนนซ์ไทย, ก.ล.ต. ลงโทษผู้ทำผิด 5 ราย บั่นหุ้น AIRA ปรับ 5.59 ล้านบาท, วันที่ 22 ตุลาคม 2562 สืบค้นเข้าถึงเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2563 ที่ <https://www.efinancethai.com/AIRA>)

4.2 การไซฟอนเงิน (Syphoning)

โดยทั่วไปกระทำโดยการถ่ายโอนกำไรจากบริษัทที่มีผู้ร่วมทุนหรือผู้ถือหุ้นหลายรายไปยังผู้บริษัทที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว (วิรัช จิระแพทย์, หน้า 20) หรือเป็นการถ่ายโอนกำไรจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออกไปยังบริษัทที่อยู่นอกตลาดที่กรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนนั้นเป็นเจ้าของ และในบางครั้งอาจมีนักการเมืองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย รวมถึงการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีเพื่อสร้างรายได้หรือกำไร ทำให้ผลการดำเนินการและผลประกอบการดีเกินจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ “สร้างราคาหลักทรัพย์” หรือ การบั่นหุ้น

การถ่ายโอนกำไรระหว่างบริษัทหรือ การไซฟอนเงินที่กล่าวมานี้ อาจทำขึ้นเพื่อหลอกลวงผู้ถือหุ้นต่างชาติซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นเสียงข้างน้อยที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยก็ได้ เช่น ในบริษัทที่มีการลงทุนร่วมกันผลิตสินค้า แต่ปรากฏว่าในการดำเนินการที่ผ่านมาไม่เคยมีผลกำไรจากการประกอบการเลย เพราะมีการซื้อวัตถุดิบในราคาสูงกว่าปกติจากบริษัทคนไทยซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นเสียงข้างมาก ทำให้เงินทุนของบริษัทถูกถ่ายโอนออกไปทำกำไรให้แก่บริษัทของคนไทย เป็นการหลอกลวงและเป็นการทุจริตหรือการกระทำที่ไม่ดีของผู้บริหารต่อนักลงทุนต่างชาติ สร้างความเสียหายแก่นักลงทุนและพนักงานและผู้ที่มีส่วนได้เสียกับบริษัทดังกล่าวด้วย (วิรัช จิระแพทย์, 2554, p.20)

ไซฟอนในที่นี้คือ ไซฟอนเงินซึ่งมีความหมายเชิงลบ การลักลอบถ่ายเงินจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งที่น่าจะมาจากกรยกยอกหรือถ่ายเงินที่ได้จากการทุจริต (จงจิต หลีกภัย, 2555) หรือการถ่ายเงินจาก

ที่หนึ่ง ไปอีกที่หนึ่งอันเป็นการทุจริตในหลายวิธี เช่น สร้างธุรกรรมขึ้นจากธุรกิจที่ไม่มีการซื้อขายกันจริง เช่น ตั้งบริษัทขึ้นมาแล้วทำการสั่งซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบ โอนเงินตามรายการค้าโดยในความเป็นจริงแล้วไม่มีวัตถุดิบหรือสินค้าตามคำสั่งซื้อดังกล่าวกันจริง ๆ รวมถึงการกระทำในลักษณะอื่น ๆ เช่น พนักงานยักยอกเงินของบริษัท ไปใช้ส่วนตัวแต่ลงรายการในบัญชีว่านำเงินไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายของบริษัท การตั้งราคาขายที่เกินจริงแล้วโอนเงินเข้าบัญชีของตนเองก่อนหักกลบลบกันเพื่อรับเงินส่วนเกินนั้น กล่าวได้ว่า ไซฟอน คือการยักย้ายถ่ายเทผลประโยชน์ของบริษัทไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว โดยทำผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะในรูปของการซื้อขายสินค้าหรือทรัพย์สิน การกู้ยืมหรือให้กู้ยืม การค้าประกันระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ พฤติกรรมการไซฟอนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) การที่บริษัทใดบริษัทหนึ่งทำการซื้อสินค้าหรือสินทรัพย์ในราคาสูงกว่าหรือต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับลักษณะบัญชีที่สื่อเค้าว่าอาจมีการไซฟอนเงินเกิดขึ้นนั้น มีด้วยกัน 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. การตั้งค่าความนิยม (goodwill) สูงเกินความจริง 2. มีการลงทุนในสินทรัพย์อื่นสูง 3. มีการลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมจำนวนมาก และ 4. มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก

การยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของบริษัทหรือกิจการที่กระทำโดยผู้บริหาร เช่น ทุจริตในสหกรณ์จดทะเบียนนั้นเกิดขึ้นจากการกระทำของประธานและคณะกรรมการสหกรณ์ โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมาย เช่นการอ้างความเป็นนิติบุคคลเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าตรวจสอบ หรือการอาศัยช่องของกฎหมายที่เปิดโอกาสให้สหกรณ์บางประเภทสามารถรับฝากเงินกำไรระหว่างเดือนจากสมาชิกและสหกรณ์ด้วยตนเองได้โดยจงใจด้วยการกำหนดอัตราผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด เช่นกรณีที่ดินแปลงต่าง ๆ รวมถึงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้เริ่มตีแผ่ว่า ในปี พ.ศ. 2553-2554 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์การทุจริตในสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น เมื่อสหกรณ์ได้ประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์พิเศษในอัตราที่สูงถึงร้อยละ 5.5-5.8 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดอยู่ในอัตราเพียงร้อยละ 1.0-2.0 ต่อปีเท่านั้น จึงเป็นเงื่อนไขทำให้สหกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาติดกับดักด้วยการนำเงินมาฝากเพื่อหวังดอกเบี้ยจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น โดยในปี พ.ศ. 2556 ตรวจพบการทุจริตเมื่อสมาชิกของสหกรณ์จำนวนมากไม่สามารถถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของตัวเองได้ ภายหลังทำการสอบสวนแล้วพบว่าเกิดจากการทุจริตของนายสุภชัย ศรีสุภอักษร อดีตประธานสหกรณ์ร่วมกับพวกเบิกจ่ายเงินของสหกรณ์อันเป็นเท็จ รวมถึงตกแต่งตัวเลขทางบัญชีและปกปิดข้อเท็จจริง ทำให้เกิดการรั่วไหลของเงินจำนวนกว่า 16,725 ล้านบาท จนเป็นเหตุให้กิจการสหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน และกระทบต่อสมาชิกของสหกรณ์โดยตรง รวมไปถึงเงินฝากของสหกรณ์อื่น ๆ ที่นำเงินมา

ฝากเป็นจำนวนสูงถึง 7,700 ล้านบาท ที่จะมัลผลทำให้เกิดความเสียหายลุกลามไปถึงประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ทั้งนี้จากสภาพของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันพบว่า การที่สหกรณ์ทำธุรกรรมทางการเงินด้วยการรับฝากเงิน แต่อยู่ภายใต้กำกับของหน่วยงานที่ไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านการควบคุมสถาบันการเงิน การที่กฎหมายกำหนดให้สหกรณ์จะต้องกันเงินสำรองไว้เพื่อป้องกันกรณีประสบผลขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องฉุกเฉินในอัตราร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ แต่ไม่ได้ระบุระยะเวลาไว้ด้วย ทำให้ผู้บริหารทุจริตด้วยการแสดงตัวเลขเฉพาะช่วงการปิดบัญชีโดยไม่ได้ระบุที่มาของเงินสำรองไว้ให้ชัดเจน รวมถึงกฎหมายไม่ได้จำกัดการอยู่ในอำนาจของผู้บริหารสหกรณ์ ทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจและเกิดช่องว่างในการทุจริต(เปิดบทเรียนข่าว "เครดิต ยูเนียน คลองจั่น" ถึงเวลายกเครื่องสหกรณ์ไทย, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559)

นอกจากกรณีการทุจริตในสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นแล้วยังพบการกระทำความผิดในสหกรณ์เพิ่ม 2 แห่ง โดยตามรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจรายงานว่า เกิดการทุจริตในสหกรณ์การเกษตรสตรี โนนสะอาด จำกัด จังหวัดขอนแก่น โดยพฤติกรรมผู้บริหารสลับกันเป็นประธาน จัดทำเอกสารการประชุมสมาชิกโดยไม่มีอำนาจและไม่แจ้งให้สมาชิกทราบ เพื่อนำไปขอลินเชื่อจากสถาบันการเงินและจากกรมส่งเสริมสหกรณ์โดยยักยอกเงินไปเป็นของตนและไม่ได้นำมาใช้เพื่อกิจการของสหกรณ์ รายที่สองคือ สหกรณ์การเกษตรแม่เป็น จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีสมาชิกจำนวนกว่า 1,600 คน โดยมีรูปแบบการทุจริตด้วยการโอนเงินของสหกรณ์ไปเป็นของตนเหมือนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นจนเป็นเหตุให้สหกรณ์ขาดทุนเป็นจำนวน 111 ล้านบาท (พบสหกรณ์หลวงรัฐฯ, หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559)

กรณีการทุจริตของผู้บริหาร บริษัท เอส.อี.ซี. ออโต้เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ SECC โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์(ก.ล.ต.) เปิดเผยว่าตามที่ ก.ล.ต.ได้กล่าวโทษนายสมพงษ์ วิทยารักษ์สรรค์ ประธานกรรมการ บมจ.เอส.อี.ซี. ออโต้เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส (SECC) กับพวกรวม 5 ราย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2551 กรณีร่วมกันทุจริตยักยอกเงินของบริษัทด้วยการจัดทำเอกสารอันเป็นเท็จในการสั่งซื้อรถยนต์ที่ไม่มีจริง เพื่อเป็นเหตุอำพรางให้ต้องจ่ายเงินจากบัญชี SECC ให้แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น เพื่อซื้อรถยนต์ที่ไม่มีจริง ทำให้ SECC ได้รับความเสียหาย นั้น จากการตรวจสอบเพิ่มเติม ก.ล.ต.พบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าอดีตผู้บริหาร SECC มีการกระทำผิดตาม พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เพิ่มในอีกหลายลักษณะต่างกรรมต่างวาระ ก.ล.ต. จึงได้กล่าวโทษอดีตกรรมการและผู้บริหารของ SECC และอดีตผู้บริหารบริษัท เอสอีซีซี โฮลดิ้ง จำกัด (SECC Holding) ซึ่งเป็นบริษัทย่อย กับพวกรวม 7 ราย ใน 6 ประเด็น คือ

1) ทุจริตโดยยักยอกเงินผ่านการให้กู้ยืมของ SECC Holding โดยตรวจสอบพบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่า นายสมพงษ์, นายสมชาย ศรีพยัคฆ์ กรรมการผู้มีอำนาจของ SECC Holding และนายสุริยา ลาภวิสุทธิสิน ได้ร่วมกันยักยอกเงินของ SECC ผ่านการให้กู้ยืมของ SECC Holding แก่บุคคล 4 ราย จำนวนเงินรวม 245 ล้านบาท โดยเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่ SECC นำไปลงทุนใน SECC Holding และน่าเชื่อถือได้ว่า บุคคลที่กู้ยืมเงินจาก SECC Holding ดังกล่าว ถูกลนายสมพงษ์ นายสมชาย และนายสุริยาใช้ชื่อเพื่อปกปิดการยักยอกเงินของตน ซึ่งทำให้ SECC และ SECC Holding ได้รับความเสียหาย ซึ่งการกระทำของนายสมพงษ์ นายสมชาย และนายสุริยา เข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 307 308 311 313 315 มาตรา 89/7 และมาตรา 89/24 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ ก.ล.ต.พบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่า หม่อมหลวงอภิษฎา (เดิมชื่อหม่อมหลวงภัทรวดี) ชยางกูร ซึ่งเป็นผู้ที่มีชื่อเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริษัทที่อนุมัติการให้กู้ยืม และเป็นผู้ลงนามในเช็คจ่ายเงินให้บุคคลทั้ง 4 รายดังกล่าว ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นกรรมการและผู้บริหารของ SECC Holding ด้วยความรับผิดชอบและระมัดระวัง เข้าข่ายฝ่าฝืนมาตรา 89/7 ประกอบมาตรา 89/24 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

2) ทุจริตโดยยักยอกเงินฝากของ SECC Holding โดยตรวจสอบพบว่า เงินในบัญชีเงินฝากของ SECC Holding หายไป 30 ล้านบาท อันเป็นพฤติการณ์ที่น่าเชื่อถือได้ว่าเป็นการยักยอกเงินโดยนายสมชาย ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจลงนามเบิกถอนเงินของบริษัท การกระทำดังกล่าวเข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 307 308 311 และ 313 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

3) ทุจริตโดยยักยอกเงิน 42 ล้านบาทจากบัญชีของชื่อหุ้นเพิ่มทุน จากการตรวจสอบ ก.ล.ต.พบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่า นายสมพงษ์ ยักยอกเงินจองชื่อหุ้นเพิ่มทุนของ SECC ไปเป็นประโยชน์ของตนและบุคคลอื่น และไม่บันทึกบัญชีเกี่ยวกับการรับเงินและถอนเงินดังกล่าวให้ถูกต้องตรงต่อความเป็นจริง โดยมีนางสาวนิภาพร คมกล้า และนายสมชาย เป็นผู้สนับสนุนการกระทำดังกล่าว ซึ่งการกระทำของนายสมพงษ์เข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 307 308 311 และ 312 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีนางสาวนิภาพรและนายสมชายเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเข้าข่ายเป็นความผิดมาตรา 315 ประกอบมาตรา 307 308 และ 311 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

4) ทุจริตโดยยักยอกชุดจดทะเบียนรถยนต์ของบริษัทไปใช้แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว จากการตรวจสอบ ก.ล.ต. พบพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้ว่า นายสมพงษ์ได้ยักยอกชุดจดทะเบียนรถยนต์ของ SECC จำนวน 25 คัน ด้วยการนำทะเบียนรถยนต์ดังกล่าวไปใช้ค้ำประกันหนี้ส่วนตัว ทำให้ SECC

ได้รับความเสียหายเนื่องจากได้ส่งมอบรถยนต์คันที่นายสมพงษ์เบิกชุดจดทะเบียนให้แก่ลูกค้าแล้ว เป็นเหตุให้ลูกค้าไม่สามารถจดทะเบียนรถยนต์กับกรมการขนส่งทางบกได้ และอาจถูกลูกค้าฟ้องร้องเพื่อให้ส่งมอบชุดจดทะเบียนและเรียกค่าเสียหาย การกระทำของนายสมพงษ์เข้าข่ายเป็นความผิดตามมาตรา 307 308 309 311 และ 313 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

5) ทูจริตโดยตกแต่งรายได้ค่าขายรถยนต์เป็นเงินจำนวน 30 ล้านบาทในปี 2550 ซึ่งจากการตรวจสอบของ ก.ล.ต. พบพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่านายสมพงษ์ และนางสาวนิภาพร ได้ร่วมกันลงข้อความอันเป็นเท็จในบัญชี และทำบัญชีไม่ถูกต้องตรงต่อความเป็นจริง เพื่อลวงผู้ถือหุ้นและบุคคลใด โดยการสร้างรายได้จากการขายรถยนต์ที่ไม่มีจริง 30 ล้านบาท และแสดงหนี้สินต่ำกว่าความเป็นจริง 30 ล้านบาท โดยบัญชีที่ไม่ถูกต้องตรงต่อความเป็นจริง ได้แก่ การบันทึกบัญชีรายการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงบการเงินของ SECC ตั้งแต่ไตรมาส 3 ปี 2550 ถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นความผิดตามตามมาตรา 312 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

6) ผู้บริหารทูจริตโดยไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวังและความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทูจริตใน SECC พบว่า การยกยอกเงินใน SECC เกิดขึ้นได้นั้นส่วนหนึ่งมาจากการที่นายกรวิวัฒน์ วัฒนะธรรมวงษ์ (เดิมชื่อนายไพบูลย์ สุขสุธรรมวงษ์) อดีตกรรมการและกรรมการผู้จัดการ และนางสาวมุกิตา นิลสวัสดิ์ อดีตกรรมการ ได้ลงนามลงหน้าในเช็คหรือลงนามโดยเลขที่ที่จะตรวจสอบความถูกต้องของรายการ เป็นเหตุให้มีการถอนเงินออกจาก SECC ไปเพื่อประโยชน์ของนายสมพงษ์ หรือบุคคลอื่น และเป็นเหตุให้ SECC ได้รับความเสียหาย การกระทำของนายกรวิวัฒน์ และนางสาวมุกิตา เข้าข่ายเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวังและความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อรักษาประโยชน์สูงสุดของบริษัท เป็นการฝ่าฝืนมาตรา 89/7 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ก.ล.ต.จึงได้ดำเนินการกล่าวโทษบุคคลทั้ง 7 รายข้างต้น ซึ่งได้แก่ (1) นายสมพงษ์ วิทยารักษ์ สรรค์ (2) นายสมชาย ศรีพยัคฆ์ (3) นายสุริยา ลาภวิสุทธิสิน (4) หม่อมหลวงอภิษฎา ชยางกูร (5) นางสาวนิภาพร คมกล้า (6) นายกรวิวัฒน์ วัฒนะธรรมวงษ์ และ (7) นางสาวมุกิตา นิลสวัสดิ์ ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

4.3 การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (ponzi schemes)

สำหรับการทุจริตภาคเอกชนด้วยการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้น ทิวนาถ คำรงยุทธ เห็นว่าแม้การเล่นแชร์จะถือได้ว่าเป็นการระดมทุนนอกระบบอย่างหนึ่งนอกจากการกู้ยืมเงิน การจำนอง การจำหน่าย หรือการขายฝากก็ตาม (ทิวนาถ คำรงยุทธและคณะ, ถึงเวลาปิดฝืน “ไทม์แชร์ริง”, วารสาร MOF Magazine ปีที่ 5 ฉบับที่ 59 พฤษภาคม 2553, หน้า 47, เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 ก.พ. 2559 เข้าถึงได้จาก) แต่สำหรับแชร์ลูกโซ่แล้ว ถือเป็นการทุจริตด้วยการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อหลอกลวงบุคคลอื่นโดยเฉพาะด้วยการตลาดผู้ลงทุนให้เห็นว่าเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า การให้บริการหรือการลงทุน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วไม่มีการดำเนินธุรกิจเช่นนั้นเลย ซึ่งแชร์ลูกโซ่รายแรกในประเทศไทยคือแชร์แม่หม้อยที่มีประชาชนเป็นผู้เสียหายจำนวน 13,248 คน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายรวม 4,043,997,795 บาท (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์, วันที่ 14 มิถุนายน 2556) นอกจากนี้ กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ยังได้เผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ในบทความเรื่องรู้ทันภัยกลโกงว่ายังมีแชร์ลูกโซ่รายอื่น ๆ ตามมา หลังจากกรณีของแชร์แม่หม้อยอีกหลายราย เช่น แชร์แม่แก้ว แชร์ชาเตอร์ แชร์เสมาฟ้าคราม แชร์ก๊วยเตี๋ยบวงกอก แชร์ยางพารา แชร์เลี้ยงนกหว้า ไทม์แชร์ริง (time sharing) หรือแชร์ลูกโซ่ถึงกำไรในสินค้าหรือบริการต่าง ๆ เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (forex) น้ำมันดิบ ทองคำ หรือสินค้าทางการเกษตรล่วงหน้า (commodity) เป็นต้น (รู้ทันภัยกลโกง, กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, วันที่ 12 พ.ย. 2556, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ก.พ. 2559)ซึ่งกระทรวงการคลังชี้ให้เห็นเพิ่มเติมอีกว่า แชร์ลูกโซ่ยังได้ทำลายระบบธุรกิจขายตรงและธุรกิจแฟรนไชส์ในระบบเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย เพราะแชร์ลูกโซ่จะอาศัยลักษณะการทำธุรกิจคล้ายคลึงกับธุรกิจทั้งสอง (กระทรวงการคลัง, “คู่มือวิทยากร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559) จนทำให้ประชาชนเกิดความสับสนหลงผิดคิดว่าเป็นการหลอกลวง จนไม่กล้าเข้ามาลงทุนหรือซื้อสินค้าในธุรกิจทั้งสอง ส่งผลให้บุคคลที่ประกอบอาชีพโดยสุจริตในธุรกิจขายตรงหรือแฟรนไชส์ที่ถูกกฎหมายได้รับความเดือดร้อนและสูญเสียรายได้จากการประกอบอาชีพไปด้วย (แชร์ลูกโซ่: รูปแบบหนึ่งของธุรกิจการเงินนอกระบบกับความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการหลอกลวงประชาชน, เอกสารวิชาการ, หน้า 10, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

สำหรับรูปแบบของแชร์ลูกโซ่ในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม โดยแบ่งตามข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 4 กลุ่ม และแบ่งตามข้อมูลการสอบสวนคดีของ ปิยะวัฒน์ กิ่งเขตต์ อีก 1 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก แชรส์ลูกโซ่ที่เป็นรูปแบบหนึ่งของธุรกิจการเงินนอกระบบกับความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงที่แฝงมากับการลงทุนน้ำมัน ทองคำ สกุลเงินต่างประเทศ โดยใช้กลยุทธ์การเก็งกำไรจากการซื้อขายล่วงหน้าในการหลอกล่อเหยื่อซึ่งอยู่การกำกับและควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ สำนักงาน ก.ล.ต.

กลุ่มที่ 2 แชรส์ลูกโซ่ที่แฝงมากับการลงทุนในสินค้าเกษตร เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง ที่กำกับดูแลและควบคุมโดยสำนักงานคณะกรรมการกักกันและการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (ก.ส.ล.) กระทรวงพาณิชย์

กลุ่มที่ 3 คือ แชรส์ลูกโซ่ที่แฝงมากับธุรกิจขายตรง (multi-level marketing หรือ MLM) หรือ ตลาดเครือข่าย (network marketing) สินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ที่ควบคุมดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

กลุ่มที่ 4 คือ แชรส์ลูกโซ่ที่เรียกว่า “ไทม์แชร์ริ่ง” (time sharing) ที่หลอกลวงเสนอขายเวลาพักผ่อนล่วงหน้าในรูปแบบของโรงแรม สถานที่ตากอากาศ

กลุ่มที่ 5 ลูกโซ่ที่แฝงมากับกองทุนฉาบปกิจสงเคราะห์ (ปิยะวัฒน์ กิ่งเกตุ, พว.แชรส์ลูกโซ่ออนไลน์, กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, วันที่ 6 มกราคม 2558, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ก.พ. 2559)

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ยังได้รายงานถึงรูปแบบของกองทุนแชรส์ลูกโซ่ในต่างประเทศที่เข้ามาทำการฉ้อโกงคนไทย เช่น กองทุน Swiss Cash โดย Swiss Mutual Fund (จารุพรรณ อินทรรุ่ง, คอลัมน์หน้าต่าง ก.ล.ต. ประจำวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 จากแชรส์ลูกโซ่ถึงกองทุนรวมลูกโซ่, เข้าถึงเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2559) หรือการที่ผู้กระทำความพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบของการฉ้อโกงใหม่ ๆ เช่นกระทำผ่านอินเทอร์เน็ตด้วยสื่อออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เพื่อหลบหลีกการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหาช่องทางอื่นที่ทำให้เข้าถึงตัวเหยื่อได้ง่าย เช่นแชรส์ลูกโซ่บัตรเติมเงินที่มุ่งเป้าไปยังกลุ่มเยาวชนที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายมากขึ้น

ปัญหาแชรส์ลูกโซ่ในประเทศไทยนั้น มีรูปแบบที่ไม่แตกต่างไปจากกรณีในต่างประเทศ เพราะแม้แต่สหรัฐอเมริกาที่นับได้ว่าเป็นประเทศแม่แบบของระบบทุนนิยมและมีระบบตลาดหลักทรัพย์ที่ใหญ่และแข็งแกร่งที่สุดในโลก ยังต้องเคยเผชิญกับปัญหาแชรส์ลูกโซ่ที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ NASDAQ จนถือได้ว่าเป็นการฉ้อโกงที่มีมูลค่าความเสียหายมากที่สุดในโลกถึงกว่า 50,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และถือว่ามีมากที่สุดนับตั้งแต่ตลาดหลักทรัพย์สหรัฐเปิดทำการมา นั่นคือกรณีแชรส์ลูกโซ่กองทุนเมคคอฟฟ์ (Madoff) ของนายเบอร์นาร์ดี เมคคอฟฟ์ ที่อาศัยความเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือในวงการตลาดหลักทรัพย์ในตำแหน่งอดีตประธานตลาดหลักทรัพย์แนสแดค (Nasdaq Stock Market) และ โบรกเกอร์

(broker) ชื่อคังของตลาดนิวยอร์กสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ขึ้นมาหลอกลวงจนทำให้ชาวอเมริกันต้องสูญเสียรายได้และเงินออมไปจำนวนมหาศาล ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับฉ้อโกง การฟอกเงิน รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม การทุจริตของภาคเอกชน ได้แก่ กฎหมาย FCPA ที่ออกมานานและยังคงใช้บังคับเพื่อป้องกันมิให้บริษัทสัญชาติอเมริกันติดสินบนเจ้าพนักงานรัฐต่างประเทศ หรือกรณีพระราชบัญญัติซาเบเนอ็อกลีย์ (Sarbane Oxley Act) ที่ออกบังคับใช้กับกรณีการทุจริตของบริษัทเอนรอน (Enron) และเวิลด์คอม (WorldCom) การดำเนินการตามกฎหมายอาญาในกรณีกองทุนแชร์ลูกโซ่เมดออฟฟ์ (Madoff Mutual Fund) และ กฎหมาย Securities Exchange Act 1934 (พ.ศ. 2477) เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็แชร์ลูกโซ่ในรูปแบบใดก็ตาม ต่างก็เป็เพียงวิธีการฉ้อโกงเงินจากประชาชนที่มีลักษณะเดียวกันคือ นำเงินของผู้ลงทุนรายหลังมาจ่ายให้ผู้ลงทุนรายก่อนและจูงใจให้ผู้ลงทุนหาสมาชิกเพิ่มเพื่อจะได้มีเงินมาจ่ายให้ในลักษณะเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ หรือเรียกได้ว่าเป็นเพียงการจัดคิวเงินหรือโยกย้ายเงิน โดยไม่มีการดำเนินธุรกิจใด ๆ จนเมื่อถึงวันหนึ่งที่จำนวนสมาชิกใหม่เข้าสู่ระบบน้อยลง บริษัทก็ปิดตัวลงและทิ้งความเสียหายให้กับผู้ลงทุนรายใหม่ที่จะต้องสูญเสียทรัพย์สินและเงินออมให้กับขบวนการแชร์ลูกโซ่ ดังนั้นหากรูปแบบและวิธีการของขบวนการแชร์ลูกโซ่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและมีรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมากเท่าใด ก็จะสร้างความเสียหายให้กับประชาชนมากขึ้นเท่านั้น และย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและความมั่นคงของรัฐในที่สุด

4.4 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider Trading)

การล่วงรู้ข้อมูลภายในกิจการที่ถือว่าเป็นการทุจริตหรือเป็นการกระทำที่ไม่ดีและผิดกฎหมาย นั้น The Federal Securities Exchange Act ปี ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477) ของสหรัฐอเมริกา อธิบายคำว่า บุคคลภายใน หรือ insider ไว้ 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของบริษัท กรรมการบริษัท หรือผู้ถือหุ้นที่มีอัตราการครอบครองหุ้นของบริษัทกว่าร้อยละ 10 ของทั้งหมดซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ถูกห้ามมิให้ได้รับผลประโยชน์จากตำแหน่งที่ดำรงอยู่เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และกลุ่มที่สองคือบุคคลใด ๆ ก็ตามที่ครอบครองข้อมูลอันมีสาระสำคัญที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนจะถูกห้ามมิให้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทในขณะที่มีข้อมูลนั้นอยู่ โดยกฎหมายบังคับให้บุคคลกลุ่มแรกต้องรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์ของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการที่ตนเป็นบุคคลภายในนั้นภายใน 10 วันของเดือนที่ทำการซื้อขายนั้นให้คณะกรรมการหลักทรัพย์ทราบโดยตรงก่อนที่ข้อมูลนั้นจะถูกเปิดเผยแก่สาธารณชน (Edward M. Miller.1999. page 477) แยกเป็น 2 กรณีคือ กรณีที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายกับกรณีที่ไม่ถือว่าผิด

กฎหมาย ซึ่งกรณีนี้หมายถึงการซื้อหรือการขายหลักทรัพย์โดยบุคคลภายในที่ครอบครองข้อมูลที่ยังไม่ถูกเปิดเผยแพร่ต่อสาธารณชน การกระทำของบุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นทุจริตต่อความไว้วางใจของผู้ที่มีหน้าที่และเป็นการทำผิดของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกชดเชยกับบริษัทการใช้ข้อมูลภายในบริษัทเพื่อแสวงหาประโยชน์ดังกล่าว โดยปกติมักเข้าใจว่าผู้กระทำจะต้องเป็นกรรมการหรือผู้บริหารระดับสูงของบริษัทเท่านั้น แต่จริง ๆ แล้ว อาจทำโดยบุคคลใดก็ได้ที่มีข้อมูลสำคัญที่ยังไม่ได้ถูกเปิดเผยแก่สาธารณชน ก็อาจถือได้ว่ากระทำความผิดดังกล่าวแล้ว เช่น นายหน้าค้าหุ้น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือพนักงาน เป็นต้น ตัวอย่างของการใช้ข้อมูลภายในลักษณะ insider trading เช่น ผู้บริหารระดับสูง (CEO) ทำการขายหุ้นของบริษัทที่ตนเองบริหารอยู่ออกไปเพราะรู้ว่าบริษัทจะไม่ได้เป็นคู่สัญญาในโครงการมูลค่ามหาศาลกับรัฐในเดือนหน้า หรือบุตรของผู้บริหารนั้นทำการขายหุ้นเพราะล่วงรู้ข้อมูลดังกล่าวจากบิดาของตน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหุ้นบริษัทดังกล่าวอยู่ในมือได้เทขายหุ้นออกไปเพราะล่วงรู้ถึงข้อมูลนั้น (What exactly is insider trading?, www.investopedia.com) การล่วงรู้ข้อมูลภายในกิจการเป็นกรณีที่ผู้บริหารหรือบุคคลไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามล่วงรู้ ซึ่งส่งผลให้นักลงทุนรายย่อยได้รับความเสียหายหรือที่เรียกกันว่า “แมงเม่า” จะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะถูกตรวจพบและดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ความเสียหายก็ได้เกิดขึ้นแล้วซึ่งบางครั้งกว่ากระบวนการทางคดีจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ก็ล่วงเลยเวลาที่ติดตามตัวหรือคดีขาดอายุความไปแล้ว หรือบางครั้งโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดก็น้อยมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อไว้

การที่ผู้บริหารล่วงรู้ข้อมูลในองค์กรก่อนผู้ถือหุ้น และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์เกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทองหรือลดการขาดทุนให้แก่ตนเอง เช่นกรณีนางมาธา สจ๊วต เจ้าของธุรกิจรายการโทรทัศน์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการตกแต่งบ้านและวางแผนงานสังสรรค์ จนเป็นรายการที่ได้รับความนิยมอย่างมากในสหรัฐอเมริกา ต่อมาเธอได้ลงทุนในบริษัทผลิตยาควบคุมโรคเบาหวาน แต่เมื่อเธอทราบล่วงหน้าเพียงวันเดียวว่าองค์การอาหารและยาแห่งสหรัฐฯ (FDA) ไม่อนุญาตให้วางจำหน่ายยาดังกล่าว เธอจึงตัดสินใจขายหุ้นดังกล่าวออกไปก่อนการประกาศอย่างเป็นทางการแก่สาธารณชนและมีผลทำให้ราคาหุ้นของบริษัทร่วงลง การกระทำของเธอถูกตัดสินว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิดร้ายแรง ผิดกฎหมายและเป็นการทุจริต เป็นการหลอกลวงที่เป็นรูปแบบพิเศษของการทุจริต (ก๊อดฟรีย์ แฮร์ริส, 2548) กรณีดังกล่าวอาจนำมาซึ่งคำถามที่ว่าถ้าเรามีหุ้นอยู่และทราบข้อมูลในทางลบดังกล่าว เราจะทำอะไรในลักษณะเช่นเดียวกับ มาธา สจ๊วตหรือไม่ หรือกรณีที่ แจ็ค เวลช์ (Jack Welch) ผู้บริหารสูงสุดของ General Motors (GE) บริษัทผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่ของโลก ปิดบังข้อมูลที่ว่าตนมีสิทธิรับ

เงินจำนวนกว่า 2,800,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปีหลังเกษียณรวมถึงการสนับสนุนต่าง ๆ จากบริษัท จีอี เช่น การใช้เครื่องบินของบริษัท การได้พักอาศัยในอพาร์ทเมนต์หรูหรานในนครนิวยอร์ก ฯลฯ ซึ่งมีมูลค่ารวมกว่า 9 ล้านดอลลาร์ต่อปี เรื่องดังกล่าวจะถือได้หรือไม่ว่าเป็นกรณีที่ผู้บริหารเพิ่มประโยชน์และสวัสดิการให้แก่ตนเองภายหลังจากเกษียณการทำงานจากองค์กรนั้นแล้ว ซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่งคั่งของผู้ถือหุ้นบริษัทในอนาคต ที่อาจถือได้หรือไม่ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต เพราะเป็นการกระทำที่ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ขาดจริยธรรม (ก๊อดฟรีย์ แฮร์ริส, 2548 หน้า 43)

4.5 การขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

การกระทำเช่นนี้จะมีลักษณะอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นควบคู่มาด้วยคือ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” (Conflict of Interest) กล่าวคือ การกระทำโดยสุจริตที่กรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทเข้าไปมีส่วนได้เสียในการทำนิติกรรมในลักษณะที่กระทบต่อผลประโยชน์ของผู้อื่นตามที่ตนมีหน้าที่ดูแล ซึ่งคาบเกี่ยวกับการทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การกระทำมิชอบในการจัดการทรัพย์สินของบริษัท การถ่ายโอนกำไรไปยังบริษัทก่อนมีการปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น การปล่อยเงินกู้ให้แก่คนรู้จัก พรรคพวก เครือญาติหรือบุคคลใกล้ชิด (Connected Lending) โดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (หรือเรียกว่า Clean Loan) เพื่อลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูง หรือไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยงจากการลงทุนที่แท้จริงโดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มีมูลค่าต่ำไม่ครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนนั้นอย่างแท้จริง โดยลักษณะของการขัดกันของผลประโยชน์นั้นจะมีการขัดกันของผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นอยู่สองฝ่ายคือ ฝ่ายที่ตนต้องรักษาผลประโยชน์ให้แก่องค์กรของตนโดยหน้าที่ กับฝ่ายที่ตนจะต้องเข้าร่วมหรือเข้าไปมีส่วนได้เสียในกิจการหรือลักษณะที่จะต้องอาศัยการได้รับประโยชน์จากองค์กรนั้น หรือตนจะต้องใช้หน้าที่หรืออำนาจที่มีอยู่ในบริษัทเพื่อป้องกันผลประโยชน์นั้นไม่ว่าจะเป็นตัวเงินหรือไม่ให้แก่กิจการนั้น การขัดกันของผลประโยชน์ก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นการทุจริตทันทีเพราะเป็นการกระทำที่มีเจตนาทุจริตด้วยการล่อลวงหรือปกปิดเพื่อทำให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ทำให้บริษัทเสียหายในที่สุดซึ่งถือได้ว่าเป็นการทุจริตฉ้อฉล (Fraud) ขององค์กรภาคเอกชน

การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือ conflict of interest นั้น ศาสตราจารย์ ดร. กำชัย จงจักรพันธ์ อธิบายไว้ว่าคำว่า conflict of interest มีผู้ให้คำแปลไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและ

ผลประโยชน์ส่วนบุคคล” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์” ส่วนในภาษาอังกฤษนั้นมีมานานแล้วโดยเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติเกี่ยวกับการดำรงตนของสมาชิกรัฐสภาของอังกฤษที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะเพราะเชื่อว่าการดำรงตนในตำแหน่งดังกล่าวเป็นฐานะของผู้ทรงเกียรติและมีความรู้สูง แต่เมื่อเกิดเรื่องอื้อฉาวขึ้นเกี่ยวกับการประพฤติตัวของสมาชิกรัฐสภาบางคนรวมถึงบุคคลอื่น ๆ จนทำให้นายกรัฐมนตรี จอห์น เมเยอร์ จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยมาตรฐานการดำเนินชีวิตสาธารณะ (The Committee on Standards in Public Life) ขึ้นในปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบมาตรฐานความประพฤติของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ จนนำไปสู่การให้ความเห็นชอบประมวลจรรยาบรรณสำหรับสมาชิกรัฐสภา (Code of Conduct for Members of Parliament) ที่รวมถึงเรื่องการจัดกันแห่งผลประโยชน์ด้วย เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) (กัชย จงจักรพันธ์. 2555 หน้า 27-29)

ส่วนความหมายของคำว่า การจัดกันของผลประโยชน์นั้น มีการให้ความหมายไว้หลายความหมาย เช่น สภาการณั สถานการณัหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องใช้ดุลพินิจปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่เพื่อส่วนรวม เพื่อหน่วยงาน หรือเพื่อองค์กร แต่ตนเองมีผลประโยชน์ส่วนตนเกี่ยวข้องอยู่ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสภาการณั สถานการณัหรือข้อเท็จจริงเช่นว่านั้น เป็นเหตุหรืออาจเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวไม่อาจใช้ดุลพินิจ ปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างเป็นกลาง อย่างตรงไปตรงมา เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หน่วยงาน หรือองค์กรได้อย่างเต็มที่ หรือกล่าวได้ว่าอาจเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนบุคคลของตนเองที่เกี่ยวข้องอยู่ มากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะในสภาการณั สถานการณัหรือข้อเท็จจริงอันเป็นการจัดกันของประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนี้จะเปิดโอกาสหรือเปิดช่องให้เกิดความเสียหาย หรือเสียประโยชน์ของส่วนรวมได้ง่ายเพราะเป็นการเปิดช่องให้มีการทุจริตหรืออย่างน้อยที่สุดทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยของสาธารณชน โดยไม่สามารถเชื่อมั่นได้ว่าบุคคลดังกล่าวจะใช้ดุลพินิจ ปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ได้โดยปราศจากอคติ(กัชย จงจักรพันธ์. เรื่องเดียวกัน หน้า 35-36)

ส่วนการจัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2540) หมวด 9 มาตรา 100-103 กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการซึ่งเป็นการจัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมไว้ 2 ลักษณะ คือ ห้ามมิให้

เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการกับรัฐ (มาตรา 100) ก็ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด (ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อ 3: สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรมหรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน) จากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้รับตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา (ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อ 3 หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติ หรือจากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือให้แก่ตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม) ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด (มาตรา 103) (บรรหาร คำลา จุลนิตติ (ป.ป.ช. มี.ค.-เม.ย. 54) หน้า 174-175) หรือมีสาระสำคัญ 4 ประการคือ 1. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี 2. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี 3. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีสถานะเป็นการผูกขาดตัดตอนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว และประการสุดท้ายก็คือ 4. ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุมหรือตรวจสอบหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ของทางราชการหรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการกระทำที่เป็น การขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภาว่า ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเข้าไปคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐหรือ

รัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นส่วนหนึ่งหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ เป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม รวมถึงการแทรกแซงทั้งทางตรงหรือทางอ้อม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 265)

การขัดกันแห่งผลประโยชน์นี้ วิทยากร เชียงกูล อธิบายว่า ปรากฏมากขึ้นในยุคที่รัฐเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศประกอบกับรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์จากธุรกิจในโลกสมัยใหม่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น นับได้ว่าเป็นการทุจริตรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากการทุจริตในแบบเดิม กล่าวคือ มีลักษณะหรือรูปแบบที่หากพิจารณาในแง่ของตัวบทกฎหมายแล้วบางกรณีแล้วไม่อาจจะเอาผิดได้ หรือขาดองค์ประกอบความผิดทางกฎหมาย หรือกฎหมายเอื้อมมือไปไม่ถึง หรือ กฎหมายที่มีอยู่ล้าสมัยไม่ครอบคลุมถึงการกระทำในลักษณะนั้น ๆ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการกระทำในช่องว่างของกฎหมาย แต่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ควรได้ ซึ่งในอารยประเทศถือว่าเป็นเรื่องผิดจริยธรรม ขัดต่อหลักความเป็นธรรมและระบบการบริหารจัดการที่ดี (วิทยากร เชียงกูล, 2549)

ดร.สิปปภาส พรสุขสว่าง อธิบายไว้ในคำรา “เศรษฐศาสตร์ตลาดการเงิน” ไว้ในบทที่ 9 เรื่อง “ผลประโยชน์ทับซ้อนและจริยธรรมในสถาบันการเงิน” ว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) เป็นปัญหาอันตรายทางจริยธรรม (moral hazard) ประเภทหนึ่งที่บุคคลหรือสถาบันมีวัตถุประสงค์ (ผลประโยชน์) หลายประการ และมีความขัดแย้งกันในวัตถุประสงค์เหล่านั้น ในแต่ละกรณีของผลประโยชน์ทับซ้อน ผู้ที่ควรจะรักษาผลประโยชน์ที่ดีที่สุดในการลงทุนของสาธารณะโดยทั่วไป แต่กลับมีแรงจูงใจในการที่จะหลอกลวงสาธารณะเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและบริษัทที่เป็นลูกค้าของตน โดยการใช้อุปกรณ์ข่าวสารที่ผิดพลาด ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ การปกปิดข้อมูลข่าวสาร หรือแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ตลาดการเงิน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ทับซ้อนในตลาดการเงิน คือ ทำให้คุณภาพของข่าวสารในตลาดการเงินลดลงอย่างมาก ตลาดขาดประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายเงินทุนสู่ภาคการผลิตที่มีโอกาสในการลงทุนที่ดีและในที่สุดทำให้ประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจลดลง

ผลประโยชน์ทับซ้อนทำให้เกิดความขัดแย้งด้านจริยธรรม โดยสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่ให้บริการด้านการเงิน หรือพนักงานของบริษัทในการปกปิดหรือให้ข้อมูลข่าวสารในอันที่จะทำให้เกิดการเข้าใจผิด นำไปสู่พฤติกรรมที่ไร้จริยธรรม

4.6 การใช้ตัวแทนอำพรางถือหุ้นแทน (Nominee) เป็นรูปแบบของการทุจริตในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

การอำพรางการถือครองหุ้น (nominee) “การซุกหุ้น”

โดยเป็นการกระทำที่ปกปิดความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้ถือหุ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการอำพรางการถือหุ้นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อหลบเลี่ยงข้อบังคับของกฎหมายที่บังคับให้บุคคลนั้นจะต้องดำเนินการหรือสูญเสียผลประโยชน์บางอย่างอันเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต เช่น ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่มีข้อกำหนดห้ามมิให้บุคคลต่างด้าวถือครองหุ้นในกิจการประเภทใดประเภทหนึ่งหรือจำกัดสัดส่วนการถือครองหุ้น เช่นนี้ทำให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยและซุกหุ้น โดยให้คนไทยเป็นผู้ถือหุ้นแทนเพื่อหลบเลี่ยงข้อบังคับดังกล่าว หรือการที่พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 หรือกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินนั้น เป็นเหตุให้นักการเมืองกระทำการในลักษณะที่ให้เครือญาติหรือบุคคลใกล้ชิด เช่นคนขับรถหรือคนรับใช้ถือหุ้นแทนเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายและกฎระเบียบของภาครัฐ ที่ห้ามมิให้นักการเมืองถือหุ้นในธุรกิจใด ๆ ซึ่งการซุกหุ้นดังกล่าวจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทก็ตาม แต่ทำให้เจ้าของหุ้นที่แท้จริงอาจกระทำการต่าง ๆ ที่เป็นการผิดกฎหมายได้ เช่นเมื่อซุกหุ้นแล้ว เจ้าของหุ้นที่แท้จริงอาจเข้าไปเป็นนักการเมืองหรืออยู่ในตำแหน่งที่สามารถกำหนดนโยบายของมาตรการของภาครัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทของตนเองได้ ซึ่งรูปแบบของการซุกหุ้นอาจทำได้โดยใช้ชื่อบุคคลใกล้ชิดถือหุ้นแทน หรือ จัดตั้งบริษัทถือครองหลักทรัพย์ของตนเองขึ้นมาโดยเฉพาะ หรือ การใช้บริการจากบริษัทผู้ดูแลหลักทรัพย์รับเป็นตัวแทนในการถือครองแทน ในกรณีที่มีการจำหน่ายโอนหุ้นหรือรับเงินปันผล เพราะบริษัทที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนี้จะปกปิดข้อมูลการถือหุ้นที่แท้จริง ทำให้ไม่ทราบว่าเป็นการซื้อขายของใครกันแน่

การฟอกเงินผ่านตลาดหลักทรัพย์โดยให้νομินีถือหุ้นแทน

เป็นวิธีการใช้ตลาดหลักทรัพย์เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยนำเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมไปลงทุนในหลักทรัพย์โดยให้บุคคลอื่นถือครองหลักทรัพย์นั้นแทน

ตน กรณีนี้ทำได้โดยอาชญากรทำการจัดตั้งบริษัทนอมินี (nominee) ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในดินแดนที่เป็นเขตปลอดภาษี หรือเขตกำบังภาษี (tax haven) เพราะดินแดนลักษณะนี้จะปกปิดข้อมูลการลงทุนของบริษัทที่เข้ามาลงทุน จากนั้นบริษัทจะทำการโอนถ่ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทย ซึ่งโดยกฎหมายไทยในขณะนี้ยังไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับนอมินี ทั้งตลาดหลักทรัพย์มีความน่าเชื่อถือประกอบการระบบการตรวจสอบที่ยากที่จะเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงของการถือหุ้น ทำให้วิธีนี้เป็นที่นิยมของนักลงทุนและอาชญากรข้ามชาติ นอกจากนี้ยังมีการใช้กลวงโดยใช้ช่องว่างของระเบียบของหน่วยงานบางหน่วยเช่นธนาคารแห่งประเทศไทยที่อนุญาตให้ออนเงินออกไปซื้อทรัพย์สินนอกประเทศไทยได้ เช่น ที่ดิน ทำให้อาชญากรใช้เป็นช่องทางในการโอนเงินออกไปนอกประเทศโดยนำไปซื้อที่ดิน หรือตอบว่านำไปซื้อที่ดินด้วยการปลอมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เห็นว่ามีการซื้อที่ดินจริง เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติการโอนเงินแล้วก็ขายที่ดินดังกล่าว โดยนำเงินที่โอนออกไปจัดตั้งบริษัทนอมินีแล้วโอนเงินดังกล่าวกลับเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของไทย ดังนั้นกรณีนี้จะเห็นว่ามิสถาบันการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องกับการทุจริตด้วย

4.7 การทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการทุจริตรูปแบบอื่น ๆ เช่นการกำหนดนโยบายการให้ผลตอบแทนแก่ตนเองหรือพวกพ้องสูงเกินควร ไม่สอดคล้องกับกำไรหรือผลการประกอบการของบริษัท เช่นการจ่ายค่าเบี้ยประชุม ค่ารับรอง การให้หุ้นแก่ผู้บริหารในราคาตามมูลค่า (par value) หรือให้ใบจองหุ้น (warrant) การนำผลกำไรจากกิจการที่ตนเองบริหารไปลงทุนในกิจการที่ตนเองหรือเครือญาติเป็นผู้บริหาร หรือการเข้าซื้อทรัพย์สินของบริษัทในราคาต่ำแล้วนำไปครอบครองหรือจำหน่ายโอนต่อในราคาที่สูงกว่า (วิชช์ จีระแพทย์, หน้า 20)

หรือกรณีความผิดตามมาตรา 281/10 ประกอบมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ซึ่งบุคคลกระทำความผิดฐานปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ ตัวอย่างเช่น ก.ล.ต. ดำเนินคดีด้วยมาตรการลงโทษทางแพ่งกับบริษัท โพลาริส แคมป์ปิตัล จำกัด (มหาชน) (POLAR) และผู้บริหาร 2 ราย กรณีปกปิดข้อความจริงที่ควรแจ้งในสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่บริษัทฯ หยุดประกอบกิจการกรณีที่ไม่ได้รายงานต่อตลาดหลักทรัพย์ และ ก.ล.ต. กรณีที่บริษัทฯ ถูกเจ้าหน้าที่ฟ้องล้มละลายจนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนภายในระยะเวลาที่สมควรภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่บริษัทฯ มิได้

ดำเนินการจนกระทั่งตลาดหลักทรัพย์ ทราบและได้แจ้งให้บริษัทฯ ดำเนินการ รวมถึงกรณีที่บริษัทฯ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทราบแต่บริษัทฯ กลับแจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ ล่าช้าไปกว่า 35 วัน และกรณีที่บริษัทยื่นคำร้องขอถอนการฟื้นฟูกิจการจนศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้อง ซึ่งบริษัทกลับแจ้งให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทราบล่าช้าไปกว่า 25 วัน (ข่าว ก.ล.ต., ก.ล.ต. เปิดเผยแพร่การดำเนินคดีด้วยมาตรการลงโทษทางแพ่งกับ POLAR และผู้บริหาร 2 ราย , ฉบับที่ 15/2561 วันอังคารที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561, สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2563, เข้าถึงได้ที่ <https://www.sec.or.th>)

4.8 ตัวอย่างคดีการทุจริตภาคเอกชน

ในส่วนนี้จะได้แสดงตัวอย่างคดีการทุจริตภาคเอกชนทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย เกี่ยวกับรูปแบบ กระบวนการทุจริต ผลของคดี ความเสียหายและกฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด ดังต่อไปนี้

4.8.1 ตัวอย่างคดีการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทย กรณีตัวอย่างการทุจริตในประเทศไทย มีดังนี้

(1) แชร้ลูโก้ นางชม้อย ทิพย์โส

รูปแบบธุรกิจ แชร้ น้ำมัน

รูปแบบการทุจริต นื้อ โกงประชาชน โดยนางชม้อย ทิพย์โส (และพวกอีก 7 คน) ได้คิดค้นวิธีการหลอกลวงประชาชนขึ้นโดยอ้างว่า ดำเนินกิจการค้าน้ำมันทั้งในและนอกประเทศ โดยจัดตั้งบริษัทค้าน้ำมันชื่อ บริษัท ปีโตเลียม แอนด์ มาร์ิน เซอร์วิส จำกัด ทำการค้าน้ำมันทุกชนิด มีเรือเดินทะเลสำหรับขนส่งน้ำมันทั้งในและนอกประเทศ ได้ชักชวนประชาชนให้มาเล่นแชร์น้ำมัน โดยวิธีการรับกู้ยืมเงินจากประชาชนและให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงเป็นรายเดือน โดยกำหนดวิธีการรับกู้ยืมเงินเป็นคันรถบรรทุกน้ำมันคันรถละ 160,500 บาท ให้ผลตอบแทนเดือนละ 12,000 บาท หรือร้อยละ 6.5 ต่อเดือน หรือร้อยละ 78 ต่อปี และในเดือนธันวาคมของทุกปีจะหักเงินไว้ร้อยละ 4 ของผลประโยชน์ที่ได้รับในรอบปี เพื่อเก็บภาษีการค้าและหักค่าเด็กปั้มไว้อีกเดือนละ 100 บาท ตามจำนวนเดือนที่นำเงินมาให้กู้ยืมโดยจะออกหลักฐานไว้ให้เป็นสัญญากู้ยืมเงินตามแบบที่มีขายอยู่ทั่วไปในท้องตลาด หรือบางรายจะออกหลักฐานให้เป็นเช็ค โดยผู้ให้กู้ยืมสามารถเรียกคืนเงินต้นเมื่อใดก็ได้และจะกลับมาให้กู้ยืมอีกก็ได้ในเดือนไปเคิม

ผลคดี วันที่ 27 กรกฎาคม 2532 ศาลอาญามีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า จำเลยทั้ง 8 มีความผิดฐานนื้อ โกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 วรรคแรก 83 รวม 23,519 กระทง ฐานนื้อ โกง

ประชาชนตามพระราชกำหนด การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4, 5, 12 รวม 3,641 กระทั่ง เป็นการกระทำความผิดเป็นกรณีพิเศษ เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ให้เรียกกระทงลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป โดยจำคุกจำเลยทั้งแปด ฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 วรรคแรก กระทงละ 5 ปี รวม 23,519 กระทง จำคุกคนละ 117,595 ปี ฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4, 5, 12 กระทงละ 10 ปี รวม 3,641 กระทง จำคุกคนละ 36,410 ปี รวมจำคุกคนละ 154,005 ปี แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงความผิดแล้ว คงจำคุกทั้งสิ้นคนละ 20 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 (2) ที่แก้ไขแล้ว และให้จำเลยทั้งแปดคนร่วมกันคืนเงินที่ฉ้อโกงประชาชน รวมจำนวน 4,043,997,795 บาท แก่ผู้เสียหาย และร่วมกันคืนเงินกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน รวมจำนวน 510,584,645 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี แก่ผู้เสียหาย นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะคืนเงินเสร็จคดี ดังกล่าวได้ถึงที่สุดโดยไม่มีการอุทธรณ์ ซึ่งเมื่อมีคำพิพากษาแล้วทรัพย์สินของนางช้อยกับพวกได้ถูกเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหายในคดี แต่เพราะประมวลกฎหมายอาญาให้จำคุกไม่เกิน 20 ปี และให้นางช้อยกับพวกร่วมกันคืนเงินที่ฉ้อโกงด้วย นางช้อย จำคุกอยู่ในเรือนจำเพียง 7 ปี 11 เดือน 5 วัน เพราะได้รับการลดลงโทษ 2 ครั้ง และพ้นโทษเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2536

ผลกระทบและความเสียหาย ประชาชนเป็นผู้เสียหายจำนวน 13,248 คน รวมให้กู้ยืมเงินไปทั้งสิ้น 23,519 ครั้ง ทำสัญญากู้ยืมทั้งสิ้น 23,519 ฉบับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 4,043,997,795 บาท และต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 แล้ว มีผู้เสียหายจำนวน 2,983 คน รวมให้กู้ยืมเงินไปทั้งสิ้น 3,641 ครั้ง ทำสัญญากู้ยืมทั้งสิ้น 3,641 ฉบับ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 510,584,645 บาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ที่ออกมาบังคับใช้กับกรณีนี้โดยเฉพาะและ ประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับก่อนที่ พรก. จะถูกตราขึ้นใช้บังคับในเวลานั้น

(2) บริษัทเงินทุนเอกชนกิจ จำกัด (มหาชน) หรือ ฟินวัน (FIN One)

รูปแบบของธุรกิจ คือ ธุรกิจสถาบันการเงิน

รูปแบบของการทุจริต การทุจริตในสถาบันการเงินด้วยการถือหุ้นไขว้กัน (cross holding) การรวบรวมกิจการและยกย้ายถ่ายเทกำไรและปล่อยกู้ระหว่างกิจการ ในเครือเพื่อคบบ้านกลางทุนหรือผู้

ถือหุ้นให้เห็นว่ามีกำไรที่สูงขึ้นระหว่างกันตลอดเวลา มีผลทำให้มูลค่าหุ้นของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ทะยานสูงขึ้น โดยไม่ได้เกิดขึ้นจากผลการประกอบการที่แท้จริง

ผลของคดี ผู้กระทำความผิดที่อยู่ในประเทศไทยถูกศาลตัดสินจำคุกและปรับ ส่วนผู้กระทำความผิดบางคนได้หลบหนีไปอยู่ในต่างประเทศ

ผลกระทบและความเสียหาย สร้างความเสียหายแก่บริษัทและนักลงทุนเป็นจำนวนประมาณ 30,000 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(3) บริษัท เอสอีซี ไอทีเซลล์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอสอีซีซี (SECC)

รูปแบบของธุรกิจ คือ ธุรกิจนำเข้ารถยนต์จากต่างประเทศ

รูปแบบของการทุจริต โดยผู้บริหารร่วมกันวางแผนระดมทุนจากประชาชนด้วยการนำบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จนเมื่อได้รับอนุมัติให้เข้าจดทะเบียนได้แล้ว ผู้บริหารทำการทุจริตด้วยการอำพรางและตกแต่งตัวเลขด้วยการบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือ (รถยนต์หิ้ว) ซึ่งไม่มีอยู่จริง (non-existing) โดยมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงินมีส่วนร่วมรู้เห็นในการทุจริตนี้ด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตรวจพบความผิดปกติของรายการบัญชีรถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าคงเหลือได้หายไปจากบัญชีสูงถึง 493 คัน โดยไม่อาจจะนับได้ว่ารถยนต์ดังกล่าวอยู่ที่ใด ทั้งยังมีความเป็นไปได้ที่สินค้าคงเหลือดังกล่าวไม่มีอยู่จริงหรือมีการกระทำที่เป็นการชักยอกทรัพย์สินของบริษัทไปด้วยการทำเอกสารสั่งซื้อรถยนต์จากต่างประเทศที่เป็นเท็จ เพื่อให้มีการจ่ายเงินจากบัญชีของบริษัทออกไปชำระหนี้ค่าซื้อสินค้าในต่างประเทศที่ไม่มีอยู่จริง ทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย รวมถึงการทุจริตด้วยการอำพรางและตกแต่งตัวเลขทางบัญชีอันเป็นการแสดงบัญชีสินค้าคงเหลืออันเป็นเท็จ

ผลของคดี สำนักงาน ก.ล.ต. ดำเนินการกล่าวโทษกรรมการบริหารและพนักงานที่มีส่วนร่วมกระทำความผิดต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงาน ก.ล.ต. ได้ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และศาลมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาที่ยังคงอยู่ในราชอาณาจักรเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร

ผลกระทบและความเสียหาย สร้างความเสียหายแก่บริษัทและนักลงทุนเป็นจำนวนประมาณ 597.90 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(4) บริษัทปิกนิก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ PICNIC

รูปแบบของธุรกิจ คือ ธุรกิจพลังงาน

รูปแบบของการทุจริต กรรมการบริหารบริษัททำการยักยอกทรัพย์สินของบริษัทด้วยการย้ายถ่ายทรัพย์สินของบริษัทออกไปเป็นของตนเอง หรือ “ไซฟอน” และตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการเพิ่มทุนของบริษัทอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนหลาย ๆ ครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่สนใจของนักลงทุนว่าบริษัทมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารก็ทำการไซฟอนเงินของบริษัทออกไปเป็นของตัวเอง และบริษัทได้ทำการก่อกวนสินจำนวนมาก ซึ่งสวนทางกับการเพิ่มทุน นอกจากนี้บริษัทได้ทำการโอนหุ้นให้แก่บุคคลอื่นในราคาที่ต่ำกว่ามูลค่าไปโดยทุจริต

ผลของคดี สำนักงาน ก.ล.ต. ดำเนินการกล่าวโทษกรรมการบริหารและพนักงานที่มีส่วนในการกระทำความผิดต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงาน ก.ล.ต. ได้ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และศาลได้มีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลที่ถูกกล่าวหาที่ยังคงอยู่ในประเทศไทยออกจากราชอาณาจักร โดยต่อมาศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้ลงโทษกรรมการบริษัทและพนักงานบัญชีรายละ 12 ปี และลงโทษจำเลยที่มีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดรายละ 5 ปี

ผลกระทบและความเสียหาย สร้างความเสียหายแก่บริษัทและนักลงทุนเป็นจำนวนประมาณ 800 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(5) ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด (มหาชน) หรือ BBC

รูปแบบของธุรกิจ คือ ธุรกิจสถาบันการเงิน

รูปแบบของการทุจริต การทุจริตที่มีบุคคลหลากหลายวงมาร่วมกันทุจริต ทั้งผู้บริหารระดับสูงของธนาคาร ที่ปรึกษาบริษัทและนักการเมืองระดับสูง ด้วยการยักยอกทรัพย์สินของธนาคาร โดยอนุมัติสินเชื่อให้แก่บุคคลอื่นด้วยการประเมินหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้สูงเกินจริงเกือบ 800 ล้านบาท มีความผิดฐานเป็นผู้แทนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงาน ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลของคดี ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกผู้กระทำความผิดบางคนและมีคำสั่งฟ้องเพราะคดีขาดอายุความ

ผลกระทบและความเสียหาย สร้างความเสียหายแก่บริษัทและนักลงทุนเป็นจำนวนประมาณ 9,000 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(6) บริษัท สิริรินทร์ จำกัด (มหาชน)

รูปแบบของธุรกิจ คือ ธุรกิจโรงพยาบาลและการแพทย์

รูปแบบการทุจริต บริษัทดำเนินการธุรกิจด้านการแพทย์โดยกลุ่มจุดติศได้เข้ามาซื้อหุ้นจากผู้ถือหุ้นชาวเกาหลีและเพิ่มทุนจำนวน 800 ล้านบาท แต่ได้นำเงินเพิ่มทุนดังกล่าวไปใช้ผิดประเภทโดยนำไปช่วยเหลือธุรกิจในกลุ่มจุดติศ ต่อมา ก.ล.ต. ได้กล่าวโทษผู้บริหารต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในข้อหาเบียดบังทรัพย์สินของบริษัทและลงบัญชีเป็นเท็จ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้กล่าวโทษอดีตผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ กรณีกระทำผิดหน้าที่ของผู้บริหารบริษัท ไม่รักษาผลประโยชน์ของบริษัทโดยร่วมกันเบียดบังเอาทรัพย์สินของบริษัทไปเป็นของตนเองและบุคคลอื่น โดยทุจริตและจัดทำบัญชีที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท

ผลคดี คือ ยังไม่มีการฟ้องคดี

ผลกระทบและความเสียหาย –ไม่ปรากฏ-

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(7) สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น

รูปแบบธุรกิจ สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ใหญ่ที่สุดมีสมาชิกจำนวนกว่า 5,000 คน มีสินทรัพย์รวมกว่า 20,000 ล้านบาท

รูปแบบการทุจริต นายศุภชัย ศรีสุภอักษร อดีตประธานดำเนินการยกยอกเงิน เช่น การสั่งทอดรองจ่ายเงินเข้าบัญชีตัวเอง การทำบัญชีลูกหนี้ปลอม (สัญญากู้ยืมปลอมรวมทั้งการ (นำเงินของสหกรณ์ไปบริจาคให้กับวัดพระธรรมกายและพระธัมมชโย

ผลคดี วันที่ 21 มีนาคม 2560 ศาลอาญามีคำพิพากษาจำคุกนายสุภชัย ศรีสุภอักษร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 354 จำคุกไม่เกิน 5 ปี แต่เนื่องจากโจทก์ยื่นฟ้องตามจำนวนครั้งที่ยกออก 8 ครั้ง และให้พิพากษาเรียงกระทง รวมเป็นโทษจำคุก 28 ปี 48 เดือน แต่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจึงลดโทษลงกึ่งหนึ่ง เหลือ 16 ปี โดยไม่รอลงอาญา

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2560 สำนักคดีการเงินการธนาคาร กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ยื่นหนังสือต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยสำนวนสอบสวนคดีพิเศษที่ 27/2559 ซึ่งพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องพระธัมมชโย ในข้อหา ร่วมกันฟอกเงิน สมคบกันฟอกเงิน และรับของโจร โดยขอพิจารณาคดีทางสงฆ์กับพระธัมมชโย อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ว่ามีความผิดทางพระธรรมวินัยหรือไม่ด้วย

ผลกระทบและความเสียหาย นายสุภชัย ศรีสุภอักษรและพวกร่วมกันยกออกทรัพย์ โดยส่งจ่ายเช็ค 878 ฉบับ มูลค่า 11,367 ล้านบาท จากสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นไปเข้าบัญชีเครือข่ายเป็นเหตุให้สมาชิกที่ฝากเงิน เจ้าหนี้ ไม่สามารถถอนเงินได้ตั้งแต่ปี 2556 โดยต่อมา กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) นำเช็คสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นจำนวน 60 ฉบับที่ยังตรวจไม่เสร็จมาสอบทานอีกครั้ง พบเช็คสั่งจ่ายจากบัญชีสหกรณ์ฯ ไปเข้าบัญชีวัดพระธรรมกาย พระธัมมชโยและเครือข่าย จำนวน 7 ฉบับ มียอดเงินเพิ่มขึ้นมาอีก 405 ล้านบาท ทำให้ความเสียหายรวมทั้งสิ้น ประมาณ 12,000 ล้านบาท และขณะนี้สหกรณ์ฯ อยู่ในระหว่างการขอฟื้นฟูกิจการ

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ ประมวลกฎหมายอาญา

(8) บริษัทยูฟัน กรุ๊ป จำกัด

รูปแบบธุรกิจ แชรด์ลูกโซ่

รูปแบบการทุจริต ร่วมกันถือโกงประชาชนด้วยการชักชวนบุคคลเข้าร่วมในเครือข่ายในการประกอบธุรกิจนำผลไม้และสมุนไพรกับเครื่องสำอางผิวหน้า และทำให้หลงเชื่อว่าจะให้ผลประโยชน์ตอบแทนจากการหาผู้เข้าร่วมเครือข่าย แต่ภายหลังหลอกลวงขายหน่วยลงทุนทางอิเล็กทรอนิกส์ จำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ หรือที่เรียกว่า U – TOKEN ที่อ้างว่าได้รับความนิยมและยอมรับในต่างประเทศ

ผลคดี คือ ศาลอาญาอ่านคำพิพากษาคดีลูกโซ่ยูฟันสตาร์ ที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์ยื่นฟ้อง โดยพิพากษาให้ลงโทษนายอภิชาตชัย นายรัฐวิชญ์ นายฤทธิเดช น.ส.พีรญา นายบุญ เกียรติ ชู นายเควิน ลัย และนายหยาง หยวน เจา ตามความผิด พ.ร.ก.กู้ยืมเงินอันเป็นถือโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ให้จำคุก

2,451 กะทง ๆ ละ 5 ปี รวม 12,255 ปี และให้จำคุกตาม พ.ร.บ.องค์การอาชญากรรมข้ามชาติฯ อีกคนละ 10 ปี รวมจำคุกจำเลยเป็นเวลา 12,265 ปี แต่เมื่อรวมโทษจำคุกจำเลยทุกกระทงตามกฎหมายให้จำคุกสูงสุดไว้คนละ 50 ปี

นายโชติพัฒน์ มีความผิดพ.ร.ก.กู้ยืมเงินอันเป็นนื้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ให้จำคุก 2,451 กระทง ๆ ละ 5 ปี รวม 12,255 ปี และให้จำคุกตาม พ.ร.บ.องค์การอาชญากรรมข้ามชาติฯ อีก 10 ปี และความผิดตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ให้จำคุกอีก 2 ปี รวมจำคุกทั้งสิ้น 12,267 ปี แต่เมื่อรวมโทษจำคุกจำเลยทุกกระทงตามกฎหมายให้จำคุกสูงสุดไว้ 50 ปี และปรับปรับวิทยุเทรตดิ่ง จำกัด จำนวน 2,451 กะทง ๆ ละ 500,000 บาท 1,225,500,000 บาท และให้ปรับตามความผิด พ.ร.บ.องค์การอาชญากรรมข้ามชาติอีก 200,000 บาท รวมทั้งสิ้น 1,225,700,000 บาท ให้จำคุก น.ส.ณมนพรรณ น.ส.วิไลวรรณ นายเอกภพ น.ส.วรากร นายสุ นายธนา นายเรืองทรัพย์ นายวิจน์ฉฐภัทร์ นายบุญธรรม นายรัชชาพงษ์ ในกลุ่มเป็นผู้โฆษณาชักชวนตาม ความผิด พ.ร.ก.กู้ยืมเงินอันเป็นนื้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ให้จำคุก 2,451 กะทง ๆ ละ 5 ปี รวม 12,255 ปี แต่เมื่อรวมโทษให้จำคุกสูงสุดคนละ 20 ปีตามกฎหมายกำหนด ให้จำคุก น.ส.อลิสา นายอุดมชัย นายนที ตามความผิด พ.ร.ก.กู้ยืมเงินอันเป็นนื้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ให้จำคุก 2,451 กะทง ๆ ละ 5 ปี รวม 12,255 ปี และ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ อีกคนละ 2 ปี รวม 12,257 ปี แต่เมื่อรวมโทษให้จำคุกสูงสุดคนละ 20 ปีตามกฎหมายกำหนด และให้จำเลยทั้ง 22 ราย ร่วมกันคืนตัวเงินที่กู้ยืมและนื้อโกงไปดังกล่าว รวมเป็นเงิน 356,211,209 บาท ให้กับผู้เสียหาย 2,451 คน ตามจำนวนที่แต่ละคนได้ถูกนื้อโกงไป พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับจากวันที่ให้กู้ยืม หรือวันสุดท้ายที่ให้กู้ยืม หรือวันสุดท้ายของเดือนที่ให้กู้ยืม พร้อมทั้งให้รับเงินสดที่เป็นทรัพย์สินของกลาง (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์, วันที่ 22 มีนาคม 2560)

ผลกระทบและความเสียหาย สร้างความเสียหายแก่ประชาชนประมาณ 120,000 ราย เป็นเงินจำนวนประมาณ 38,000 ล้านบาท (สมาพันธ์ต่อต้านแชร์ลูกโซ่แห่งประเทศไทย)

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการนื้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 มาตรา 343 พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

(9) บริษัทเวลท์ เอเวอร์ จำกัด (คดีชินแสโซกุน)**รูปแบบธุรกิจ แชรส์ลูกโซ่**

รูปแบบการทุจริต หลอกหลวงให้ประชาชนสมัครเป็นสมาชิกขายอาหารเสริมแลกกับการซื้อทัวร์เที่ยวญี่ปุ่นราคาถูกรับบริษัทโดยระบุว่าเป็นการเดินทางแบบเครื่องบินเช่าเหมาลำโดยสายการบินคาเธ่ย์ แปซิฟิค จำนวน 6 ลำ ระหว่างวันที่ 11-16 เม.ย. โดยคิดค่าท่องเที่ยวราคาถูกหัวละ 9,730 บาท โดยกำหนดโปรแกรมทัวร์ซึ่งตามปกติจะมีราคาสูงถึงคนละ 70,000 บาท

ผลคดี คือ นางสาว พสิษฐ์ อริณชย์ลาภิศ ถูกควบคุมตัวและคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

ผลกระทบและความเสียหาย ประชาชนสูญเสียเงินจำนวนกว่า 20 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527, ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 , 343 พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

(10) หลอกหลวงให้ลงทุนซื้อโลวต้าสลากรีนแบ่งรัฐบาลหรือลอตเตอรี่

รูปแบบธุรกิจ หลอกหลวงประชาชนโดยอาศัยความไว้วางใจในฐานะที่เคยเป็นอดีตผู้บริหารสหกรณ์ของหน่วยงานระดับชาติ

รูปแบบการทุจริต หลอกหลวงประชาชนว่าสามารถนำเงินไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าปกติ

ผลคดี รศ.ดร.สวัสดิ์ แสงบางปลา อดีตประธานกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำกัด ถูกดำเนินคดีในข้อหาฉ้อโกงประชาชน

ผลกระทบและความเสียหาย ผู้เสียหาย 160 คน รวมมูลค่าความเสียหาย 1,400 ล้านบาท โดยนอกจากนี้ยังพบว่า สหกรณ์จุฬายังนำเงินของสมาชิกไปฝากไว้ที่สหกรณ์ธกษไทย จำนวน แล้วยังนำเงินของสหกรณ์จุฬาฯ ไปฝากที่สหกรณ์ฯ นพเก้ารวมใจ จำนวน 915 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด อยู่ระหว่างการดำเนินคดี

(11) สหกรณ์เคหสถานนพเก้ารวมใจ

รูปแบบธุรกิจ นำเงินของสหกรณ์ไปซื้อที่ดิน โดยคาดว่ามีการประเมินราคาที่ดินที่เป็นหลักประกันสูงเกินจริง และมีการขอลอนที่ดินที่เป็นหลักประกันออกไปบางส่วนด้วย

รูปแบบการทุจริต หลอกหลวงประชาชนว่าสามารถนำเงินไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าปกติ

ผลคดี ยังไม่มีการฟ้องคดี โดยนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้เลิกสหกรณ์เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2560 และร้องขอให้ ปปง.เข้าไปตรวจสอบการทุจริต

ผลกระทบและความเสียหาย มีการนำเงินของสหกรณ์อื่น ๆ ไปฝากไว้กับสหกรณ์นี้ ได้แก่ เงินของสหกรณ์อ้อมทรัพย์ จุฬาฯ จำนวน 915 ล้านบาท เงินจากชุมนุมสหกรณ์ชนกิจไทย จำนวน 4,885 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด อยู่ระหว่างการตรวจสอบ

(12) กรณีการทุจริตของนายสนธิ ลิ้มทองกุล และพวก

รูปแบบธุรกิจ การลงข้อความเท็จในรายงานการประชุมบริษัท ทำให้บริษัทมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นโดยไม่ชอบ

รูปแบบการทุจริต นายสนธิ ลิ้มทองกุล ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ในเครือผู้จัดการ นายสุรเดช มุขขางกูร อดีตกรรมการบริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) น.ส.เสาวลักษณ์ ชีรานูจรรยงค์ อดีตผู้บริหารแผนฟื้นฟูบริษัทแมเนเจอร์ฯ และ น.ส.ยุพิน จันทนา อดีตกรรมการ บริษัทแมเนเจอร์ฯ โดยการลงข้อความเท็จในรายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัทว่า ที่ประชุมคณะกรรมการของ IEC ได้อนุมัติให้ IEC เข้าทำสัญญาเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ของบริษัทเดอะ เอ็ม.กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ต่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และได้เข้าทำสัญญาค้ำประกันการกู้ยืมเงินของบริษัทเดอะ เอ็ม.กรุ๊ปฯ ต่อธนาคารกรุงไทยฯ ในนามของ IEC อันเป็นกิจการที่เกินขอบเขตที่คณะกรรมการของ IEC ได้กำหนดไว้ และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของ IEC ก่อน ทำให้ IEC มีภาระหนี้ค้ำประกันจำนวน 1,078 ล้านบาท

ผลคดี ศาลอาญาพิพากษาจำคุกนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นเวลา 20 ปี และนายสุรเดช มุขขางกูร มีความผิดตามมาตรา 307 311 312(2) และ 313 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 การกระทำความผิดของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้เรียงกระทงลงโทษตาม มาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยลงโทษ (1) ฐานเป็นกรรมการลงข้อความเท็จในรายงานการประชุมเพื่อลวง

ให้นิติบุคคลหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ตามมาตรา 312(2) แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ให้จำคุก 5 ปี และปรับ 500,000 บาท และ (2) ฐานเป็นกรรมการกระทำความผิดหน้าที่ของตนโดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของนิติบุคคล และ (3) ฐานเป็นกรรมการกระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเองหรือผู้อื่นตามมาตรา 307 311 ประกอบ 313 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 เป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท จึงลงโทษตามมาตรา 313 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามมาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้จำคุก 5 ปี และปรับ 2,356,000,000 บาท แต่เนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ จึงลดโทษทรงลงกึ่งหนึ่ง เหลือทรงลง 2 ปี 6 เดือน ปรับทรงลง 250,000 บาท และ 1,178 ล้าน บาท ตามลำดับ รวมลงโทษจำคุก 4 ปี 12 เดือน โดยไม่รอลงอาญา

ผลกระทบและความเสียหาย – บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีประชาชนถือหุ้นอยู่ มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น จำนวน 1,078 ล้านบาท

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(13) บริษัท นิปปอนแพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (“NIPPON”)

รูปแบบธุรกิจ บริษัทจดทะเบียนฯ

รูปแบบการทุจริต (ก.ต.ล. กล่าวโทษผู้บริหารเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2552) โดยผู้บริหารบริษัทฯ กรณีกระทำความผิดที่โดยทุจริต เบียดบัง ยักยอกทรัพย์สินของบริษัทมาเป็นของตนเองและบุคคลอื่น โดยได้ปลอมแปลงเอกสารในการสั่งซื้อหลักทรัพย์ เพื่อลวงให้บริษัทจ่ายเงินออกจากบัญชีให้แก่ตนเองและบุคคลอื่น และได้ยักยอกหลักทรัพย์และเงินค่าขายหน่วยลงทุนของบริษัทไปเป็นของตนเองทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย

ผลคดี คือ ศาลอาญามีคำพิพากษาว่า นายวิชัย ชัยสถาพร อดีตประธานกรรมการและกรรมการผู้อำนวยการบริษัทฯ นี้ มีความผิดตาม พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 281/2, 307, 308, 311, 312 และ 313 ทุจริต เบียดบัง ยักยอกทรัพย์สินของบริษัท รวมถึงปลอมแปลงเอกสารและลงบัญชีเป็นเท็จ จึงพิพากษาลงโทษจำคุก 20 ปี โดยโทษจำคุกรอลงอาญา 3 ปีและปรับ 2,540,000 บาท

ผลกระทบและความเสียหาย บริษัทถูกชกัชออกทรัพย์ไปจำนวนกว่า 179 ล้านบาท
กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด คือ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

4.8.2 ตัวอย่างคดีการทุจริตภาคเอกชนในต่างประเทศ

(1) บริษัทเอนรอน (Enron)

รูปแบบธุรกิจ ดำเนินธุรกิจด้านพลังงานอันดับที่ 11 ของสหรัฐอเมริกา อันดับที่ 7 ของโลก ในฐานะผู้จำหน่ายและผู้ให้บริการเกี่ยวกับก๊าซธรรมชาติที่มีลูกจ้างกว่า 27,000 คน

รูปแบบการทุจริต ทุจริตทางบัญชีด้วยการตกแต่งตัวเลขรายได้ให้สูงเกินจริง (overstate) เจตนากำหนดโครงสร้างองค์กรให้มีความสลับซับซ้อนเพื่อป้องกันการติดตามตรวจสอบตัวเลขทางบัญชี ปกปิดอำพรางและไม่นำเอาผลประกอบการของบริษัทที่ตนเองตั้งขึ้นเองเพื่อประกอบธุรกิจ เฉพาะ (Special Purpose Entities- SPEs) มาแสดงเป็นผลประกอบการของตนเองขัดต่อมาตรฐานการบัญชีที่ใช้บังคับอยู่ จ่ายเงินโบนัสและค่าตอบแทนพิเศษให้แก่ผู้บริหารเป็นจำนวนที่สูงมากเกินจริง ใช้ข้อมูลภายในบริษัทขายหุ้น (insider trading) เพื่อประโยชน์ส่วนตัวและกรรมการบริษัท การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทอย่างไม่โปร่งใสและมีวาระซ่อนเร้น

ผลคดี ศาลเห็นว่าผู้บริหารของบริษัทเป็นผู้ก่ออาชญากรรมเศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐ ผู้กระทำความผิดบางคนถูกตัดสินจำคุกและปรับ บางคนถึงตัวตายเพื่อหนีความผิด นอกจากนี้ยังทำให้ Arthur Anderson บริษัทสอบบัญชี 1 ใน 5 (หรือ Big Five Accounting Firms) ของโลกในขณะนั้น ต้องล้มละลายตามไปด้วยเพราะถูกคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ของสหรัฐ (SEC) ตรวจสอบว่ามีส่วนรู้เห็นและสมรู้ร่วมคิดกับการกระทำความผิด ทำให้ผู้ตรวจสอบบัญชี (Auditor) ถูกดำเนินคดี

ผลกระทบและความเสียหาย ความเสียหายประมาณ 50,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเกิดคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบของตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก มาตรฐานการบัญชีและความโปร่งใสของการดำเนินธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐ การล้มละลายของบริษัททำให้พนักงานสูญเสียเงินสะสมในกองทุนบำนาญจำนวนมหาศาลและพนักงานต้องตกงานกว่า 27,000 คน

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกรณีของเอนรอน (Enron) ทำให้สภาองเกรสออกกฎหมาย Sarbanes Oxley Act ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) เพื่อปกป้องนักลงทุนจากแต่งบัญชีของบริษัทและเพิ่มความรับผิดชอบของผู้บริหารในตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่

บริหาร (Chief Executive Officer หรือ CEO) และ ผู้อำนวยการสายการเงิน (Chief Financial Officer หรือ CFO) ในเรื่องการควบคุมภายในและการรับรองความถูกต้องของรายงานทางการเงิน

กรณีของ Enron นั้น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเสียหายไม่ได้ถูกตรวจพบก่อนหรือในเวลาอันสมควรจนทำให้ความพยายามในการแก้ไขสถานการณ์การทุจริตไม่สามารถทำได้อย่างทันท่วงทีนั้น เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการที่เรียกว่า “rank and yank” ซึ่งแนวคิดการจัดอันดับพนักงานด้วยกันเพื่อสนับสนุนให้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งขึ้นไปเป็นผู้บริหาร (rank) ทำให้พนักงานที่มีอันดับรั้งท้ายมีโอกาสถูกให้ออกจากงาน (yank) ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับสูงที่ทำการทุจริตใช้วิธีการดังกล่าวเพื่อปิดปากผู้บริหารที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งขึ้นมาให้ไม่ยอมเปิดเผยความจริงว่าขณะนี้ฐานะทางการเงินของบริษัทอยู่ในสถานะที่ไม่ปกติหรือมีการทุจริตเกิดขึ้น เพราะเห็นว่าตราบใดก็ตามที่บริษัทยังสามารถแสดงผลประกอบการที่เป็นบวกและมีกำไรอยู่ได้ ตนเองในฐานะผู้บริหารคนหนึ่งก็ย่อมได้ประโยชน์ไปด้วยอยู่ ดังนั้นกรณีที่เกิดขึ้นในบริษัทเอนรอนนั้น เมื่อข้อมูลชี้ให้เห็นว่าราคาหุ้นของบริษัทยังคงทะยานสูงขึ้น ผู้บริหารก็ยังคงพึงพอใจกับการได้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการได้สิทธิในการซื้อหุ้นก่อน (stock options) ทำให้ยอมเก็บงำข้อมูลที่ผิดปกติของบริษัทไว้ทั้งนี้จนกว่าราคาของหุ้นจะตกลงหรือความจริงถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารปฏิเสธที่พูดความจริงหรือรับฟังคำโต้แย้งของนักวิชาการหรือบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ทำไมสื่อจึงไม่ตั้งคำถามใด ๆ เลยกกับการที่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ (Cornell University) โปสข้อความบนอินเทอร์เน็ตเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1998 (พ.ศ. 2541) ที่วิเคราะห์ให้เห็นว่าการขายหุ้นของ Enron บ่งบอกว่าบริษัทกำลังปั่นหุ้นเพื่อทำกำไร หรือทำไมบริษัทสอบบัญชี Arthur Anderson ยังคงแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของกำไร (Quality of Earnings) และปฏิเสธที่จะรับฟังการวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์เดเนียล เบนิช (Professor Daniel Beneish) ว่า Enron กำลังปั่นหุ้น และอาจกล่าวได้ว่าการกระทำของผู้บริหารด้วยการปกปิดข้อเท็จจริงและไม่รับฟังข้อท้วงติงที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้ยังคงมี Enron เล็ก ๆ รายล้อมเราอยู่นั่นเอง (Lynn, Brewer, 2007)

(2) บริษัทเวิลด์คอม (WorldCom)

รูปแบบธุรกิจ ประกอบธุรกิจให้บริการเช่าช่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

รูปแบบการทุจริต ทุจริตทางบัญชีโดยนำค่าเช่าช่องสัญญาณซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางบัญชีไปบันทึกเป็นสินทรัพย์รอการตัดจ่ายในงบแสดงฐานะทางการเงิน ทำให้สินทรัพย์ของกิจการสูงกว่าความเป็นจริงถึง 3,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาเมื่อ ก.ค.ค. ตรวจพบและมีคำสั่งให้บริษัทแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยได้ดำเนินการเอาผิดแก่บริษัทแล้ว เป็นผลให้ราคาต่อหุ้นของบริษัทร่วงลงต่ำกว่า

1 คอลลาปสหรัฐ เป็นเหตุให้บริษัทล้มละลายในที่สุด โดยเกิดขึ้นภายหลังการล้มละลายของบริษัทเอ็นรอนเพียง 1 ปี เท่านั้น

ผลคดี ประชาชนที่เป็นผู้ถือหุ้นได้รวมกันยื่นฟ้องผู้บริษัทยักษ์ต่อศาลอาญารัฐมิสซิสซิปปี (Mississippi) ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ในข้อหาปกปิดข้อมูลการเงิน โดยศาลมีคำพิพากษาจำคุกประธานเจ้าหน้าที่บริหารเป็นเวลา 25 ปี ส่วนผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดถูกตัดสินจำคุกและเสียค่าปรับ

ผลกระทบและความเสียหาย ผู้ถือหุ้นสูญเสียเงินไปราว 180,000 ล้านดอลลาร์ และพนักงานต้องตกงานกว่า 20,000 คน โดยบริษัทได้ยื่นขอความคุ้มครองภายใต้กฎหมายล้มละลาย

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายของสหรัฐอเมริกาโดยคำพิพากษาศาล

(3) กองทุนเมอดอฟฟ์ (Madoff)

รูปแบบธุรกิจ กองทุนในตลาดหลักทรัพย์แนสแดค (NASDAQ) สหรัฐอเมริกา

รูปแบบการทุจริต จัดตั้งเป็นธุรกิจแชร์ลูกโซ่

ผลคดี ศาลมีคำพิพากษาจำคุกนายเบอร์นาร์ด เมอดอฟฟ์ (Bernard Madoff) เป็นเวลา 150 ปี

ผลกระทบและความเสียหาย นักลงทุนและประชาชนชาวอเมริกันต้องสูญเสียเงินและเงินออมและสร้างความเสียหายแก่ตลาดทุนของสหรัฐเป็นจำนวนกว่า 65,000 ล้านดอลลาร์

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายของสหรัฐอเมริกาโดยคำพิพากษาศาล

(3) บริษัทเลห์แมน บราเธอร์ (Lehman Brothers)

รูปแบบธุรกิจ ธุรกิจปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ หรือ ซับไพรม์ (subprime) และนำเงินของนักลงทุนไปลงทุนในกิจการที่มีความเสี่ยงสูงรวมทั้งอนุมัติจ่ายโบนัสให้แก่ผู้บริหารสถาบันการเงินในจำนวนที่สูงมากโดยไม่มีเหตุผลอันควรและตกแต่งตัวเลขในงบการเงินเมื่อสิ้นงวดบัญชี (Window Dressing)

รูปแบบการทุจริต บริษัทได้ยื่นขอความคุ้มครองทรัพย์สินตามกฎหมายล้มละลายที่ศาลแขวงนิวยอร์กก่อนที่บริษัทที่มีอายุกว่า 158 ปี จะล้มละลายลงและหน่วยงาน FBI เข้าทำการสอบสวนสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับข้อโกงในตลาดปล่อยกู้จำนองเพื่อการซื้อบ้าน

ผลดี รัฐบาลสหรัฐต้องใช้งบประมาณกว่า 700,000 ล้านดอลลาร์ เข้าซื้อหนี้เสียของสถาบันการเงิน และทำให้บริษัททั่วโลกขาดทุนในตลาดซบไพร้มกว่า 500,000 ล้านดอลลาร์

ผลกระทบและความเสียหาย ไม่ปรากฏความเสียหายเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน แต่พบว่าเลแมน บราเธอร์ได้ทิ้งหนี้สินไว้เป็นจำนวนกว่า 600,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

กฎหมายที่ใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด กฎหมายของสหรัฐอเมริกาโดยคำพิพากษาศาล

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้ มีเป้าหมายเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ในบทที่ 1 ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาใช้เป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การพิสูจน์คำตอบ โดยระเบียบ การวิจัยในบทที่ 3 จะได้กล่าวถึงระเบียบการวิจัยที่ได้นำมาใช้พิสูจน์ตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ซึ่ง ระเบียบวิธีการวิจัยที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้พิสูจน์ประเด็นตามสมมติฐานของการวิจัยนี้ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การมีส่วนร่วมออกแบบหรือการออกแบบร่วม (Participatory Design, Co-Design) เพื่อวางแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) เพื่อ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน สุดท้ายจะใช้การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จาก กลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีรายละเอียด ของระเบียบวิธีวิจัยแต่ละวิธี ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research)

การวิจัยเอกสารเป็นการวิเคราะห์กฎหมายและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่รูปแบบของการ ทุจริต กระบวนการทุจริต องค์การควบคุม มาตรการทางกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยเอกสารที่รวบรวมเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งใน ระหว่างประเทศ ต่างประเทศและในประเทศไทย

การวิจัยเอกสารที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีขึ้นเพื่อมุ่งหาคำตอบของการวิจัยที่สำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและต่างประเทศมีรูปแบบ อย่างไรบ้าง มีรูปแบบเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. กระบวนการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศมีกระบวนการ วิธีการ อย่างไร เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. องค์การควบคุมเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยแตกต่างกับของต่างประเทศหรือไม่ อย่างไร

4. มาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา และมาตรการการเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยแตกต่างกับการมาตรการของต่างประเทศหรือไม่ อย่างไร

ดังนั้น เอกสารที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบข้างต้นจึงแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม

1.1.1 เอกสารประเภทกฎหมายและกฎ

ปัจจุบันในระดับระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และในประเทศ ต่างมีองค์การควบคุม มาตรการทางกฎหมายในลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนอย่างไรบ้าง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงเอกสารมาเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบในเรื่องดังกล่าว โดยเอกสารที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประเภทกฎหมายและกฎ (ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ประกาศอธิบดี) ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

- (1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน (United Nations Convention Against Corruption 2003: UNCAC 2003)
- (2) กฎหมายนอ์โกงของสหรัฐอเมริกา (Model Penal Code (Section 233.3)- Theft by Deception)
- (3) กฎหมายป้องกันการคอร์รัปชันในต่างประเทศ พ.ศ. 2520 (The Foreign Corruption Practice Act 1970 หรือ FCPA)
- (4) Sarbane-Oxley Act ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545)
- (5) Multilevel Marketing and Pyramid Act (2002) (พ.ศ. 2545)
- (6) กฎหมายป้องกันการทุจริต (Prevention of Corruption)
- (7) กฎหมายของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
- (8) ประมวลกฎหมายอาญา (ในความผิดฐานลัก ยักยอก นอ์โกง นอ์โกงประชาชน ปลอมแปลงเอกสาร)

- (9) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 5 ละเมิดและบรรพ 3 ลักษณะ 22
หุ้นส่วนและบริษัท
- (10) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535
- (11) พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527
- (12) พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2547
- (13) พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

1.1.2 เอกสารอื่น ๆ

ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยในปัจจุบันมีสถานการณ์อย่างไร การทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยมีรูปแบบการทุจริต กระบวนการวิธีการทุจริต และองค์ประกอบที่เหมือนหรือแตกต่างกับการทุจริตภาคเอกชนในต่างประเทศหรือไม่อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงเอกสารมาเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบในเรื่องดังกล่าว โดยเอกสารอื่น ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ เอกสารประเภทวารสารและหนังสือ เอกสาร บทความ ที่แสดงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริต กระบวนการวิธีการทุจริต และองค์ประกอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ทั้งระหว่างประเทศ ต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เช่น ตำรา รายงานการวิจัย บทความหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถอ้างอิงถึงแหล่งที่มาได้

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่มีแบบพิธีกับประชากรที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการหาคำตอบว่า อะไรคือปัญหา และอุปสรรคของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ กระบวนการ วิธีการ องค์ประกอบ มาตรการทางกฎหมาย ในส่วนของภาคเอกชน ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ประชากรสัมภาษณ์

- 1) อดีตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง
- 2) อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- 3) อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

- 4) อดีตรกรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 5) ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- 6) ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิสรา
- 7) พนักงานอัยการคดีเศรษฐกิจ
- 8) เจ้าพนักงานตำรวจ
- 9) ผู้บริหารสหกรณ์จำกัด
- 10) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี/สอบบัญชี

1.2.2 ประเด็นสัมภาษณ์

ปัญหาการทุจริตภาคเอกชน เกี่ยวกับรูปแบบและพัฒนาการของการทุจริต กระบวนวิธีการ องค์กรควบคุมและมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทย รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในต่างประเทศ

1.3 การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

หลักการการมีส่วนร่วมออกแบบหรือการออกแบบร่วมนี้ มาจากหลักการทางการตลาด (marketing) ที่ผู้ออกแบบมีแนวคิดว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการใด ๆ นั้นถ้าจะให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งอย่างแท้จริงแล้ว ก็จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและตอบสนองความต้องการทั้งสองฝ่าย

การนำวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบหรือการออกแบบร่วมมาใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อจะตอบปัญหาว่า อะไรคือปัญหาในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เกี่ยวกับรูปแบบ กระบวนวิธีการ องค์กรควบคุมและมาตรการทางกฎหมาย ควรเป็นอย่างไร โดยมี

รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 องค์กรประกอบและกระบวนการดำเนินการ

- (1) ประเด็น
- (2) รูปแบบ
- (3) กระบวนวิธีการ

- (4) องค์กรควบคุม
- (5) มาตรการทางแพ่ง
- (6) มาตรการทางอาญา
- (7) มาตรการเยียวยาแก้ไข

1.3.2 ขั้นตอนการดำเนินการ ประกอบด้วย

- (1) เตรียมคณะทำงาน ส่งเอกสารหรือคำถามวิจัยล่วงหน้าและกำหนดกรอบในการแสวงหาคำตอบให้ชัดเจน
- (2) เตรียมเอกสารให้เพียงพอ และจัดสถานที่ในการประชุม โดยประกอบด้วยโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องบันทึกภาพและเสียง ฯลฯ ให้ครบถ้วน
- (3) ดำเนินการจัดแบ่งกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้อภิปรายถกเถียงประเด็นปัญหา โดยในภาคเช้าจัดแบ่งผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มออกเป็นกลุ่มประกอบด้วย กลุ่มพนักงานอัยการ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ กลุ่มกรรมการสหกรณ์ กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชน และ กลุ่มนักธุรกิจระดับสูง
 - (3.2) ทำการสรุปประเด็นที่ผู้มีส่วนได้เสียได้อภิปรายถกเถียงกันในภาคเช้าแล้ว นำเสนอแก่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในภาคบ่ายซึ่งจัดกลุ่มใหม่ด้วยการคละผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อนำประเด็นที่ได้จากการอภิปรายและถกเถียงกัน ไปใช้ในการสรุปตามประเด็นศึกษาอีกครั้งหนึ่ง
- (4) ผู้วิจัยเสนอร่างต้นแบบกฎหมายที่คาดหวังว่าจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้มีส่วนได้เสียได้วิพากษ์วิจารณ์และเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย

1.3.3 ประชากรมีส่วนร่วมออกแบบ

ประชากรมีส่วนร่วมออกแบบ ได้แก่ พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พนักงานเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรรมการสหกรณ์และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชน

1.3.4 ประเด็นในการร่วมออกแบบ

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

คำถามที่ใช้เป็นประเด็นในการร่วมออกแบบ ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยปรากฏในรูปแบบของคำถามดังต่อไปนี้

- (1) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบ กระบวนการวิธีการและผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยในปัจจุบัน
- (2) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์การควบคุมเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยในปัจจุบัน
- (3) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม เพียงพอและเป็นเอกภาพของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทย
- (4) ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม เพียงพอ ของมาตรการเยียวยาแก้ไขสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชน

1.3.5 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทั้ง 4 วิธีดังกล่าวข้างต้น จะนำมาใช้วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทางนิติศาสตร์ตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์รูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์เอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

2. การวิเคราะห์กรอบอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์เอกสารกฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรควบคุมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

3. การวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมาย

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์เอกสารด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

1.4 การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์และได้จัดทำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำคำตอบที่ได้จากการศึกษาและวิจัยไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นด้วยการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ดังกล่าว โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน 50 คนขึ้นไป ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่

- (1) กลุ่มพนักงานอัยการ
- (2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- (3) กลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ
- (4) กลุ่มกรรมการสหกรณ์
- (5) กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชน
- (6) กลุ่มนักธุรกิจระดับสูง

ในการนี้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำเอาข้อคิดเห็นที่ได้ไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต้นแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนสามารถนำเอากฎหมายต้นแบบดังกล่าวไปใช้ประโยชน์เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

การทุจริตภาคเอกชน เป็นการทุจริตที่เกิดขึ้นจากการแสวงหาประโยชน์ที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินของผู้บริหารองค์กรภาคเอกชน ไม่ว่าจะในองค์กรภาคธุรกิจเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินงาน เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือบริษัท (มหาชน) จำกัด หรือองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร เช่น คณะบุคคล สมาคม หรือสหกรณ์ เป็นต้น

การทุจริตภาคเอกชนเกิดจากการที่ผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชนไม่ว่าในรูปแบบ บุคคลธรรมดา คณะบุคคล หรือนิติบุคคล อาศัยอำนาจที่ตนมีอยู่ในฐานะผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชนนั้น ทำการทุจริตด้วยกลวิธีหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยเป็นการทุจริตที่มุ่งโดยตรงต่อการให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ด้วยวิธีการการฉ้อโกง ยักยอก หรือด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตามจนทำให้ประชาชนที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจภาคเอกชนนั้นเพราะคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนได้รับความเสียหาย ดังนั้นเมื่อเกิดการทุจริตขึ้นย่อมจะก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อประชาชนกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อของการทุจริต ที่ต้องสูญเสียเงิน ทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและของครอบครัวและหากการทุจริตที่เกิดขึ้นกระจายเป็นวงกว้างแล้ว ย่อมสร้างความเสียหายแก่ประชาชนจำนวนมากและสร้างความเสียหายเป็นเงินมูลค่ามหาศาล ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐในที่สุด

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาถึงกรณีการทุจริตภาครัฐแล้วพบว่า รัฐได้ออกกฎหมายเพื่อปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาครัฐไว้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ กฎหมายที่มีอยู่ได้กำหนดถึงองค์กร อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ รวมถึงมาตรการเรียกร้องและติดตามเอาผลประโยชน์ของรัฐที่ต้องสูญเสียไปกลับคืนมาเป็นของรัฐ ทั้งมาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา มาตรการทางปกครอง มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคมรวมถึงมาตรการตามกฎหมายพิเศษอื่น ๆ เช่น มาตรการการยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดหรือของบุคคลอื่นที่อาจเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกฎหมายยาเสพติด ในขณะที่ในการทุจริตภาคเอกชนนั้น รัฐมิได้ออกกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว พบว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการทุจริตภาคเอกชนอยู่จริง มีการกระทำ

ความคิดและความรุนแรงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อันปรากฏเป็นรูปธรรมในคดีต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นข่าวต่อสาธารณะ อีกทั้งในปัจจุบันการทุจริตภาคเอกชนมีพัฒนาการของรูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริตแบบใหม่ ๆ ที่มีความซับซ้อนในการติดตามตรวจสอบจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หรือแม้กระทั่งจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้แล้ว แต่รัฐก็ไม่สามารถติดตามเอาทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปในช่วงการทุจริตเพื่อนำมาคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหายได้อย่างทันท่วงที และในจำนวนเงินที่มากที่สุด

ที่เป็นปัญหาก็คือกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อปราบปรามการทุจริตเฉพาะรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น ไม่มีกฎหมายที่สามารถนำไปใช้บังคับแก่การปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนในทุกรูปแบบ หรือหากจะบังคับใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานถือโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา ก็อาจไม่เหมาะสมกับรูปเรื่อง กระบวนการ วิธีการ ลักษณะของความคิดและโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนที่เป็นอยู่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผลที่ตามมาคือยังคงมีผู้ยอมที่จะกระทำความผิดอย่างต่อเนื่องเพราะอาจไม่เจ็ดหลาบและเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการกระทำการทุจริตภาคเอกชนนั้นคุ้มค่ากับโทษที่หากจะต้องคำพิพากษาในที่สุด ดังนั้นเมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้น แม้ผู้เสียหายโดยตรงจากการทุจริตคือประชาชนกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อก็ตาม แต่เมื่อประชาชนเป็นพลเมืองอันเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของความเป็นรัฐได้รับความเสียหาย ย่อมกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ความมั่นคงของเศรษฐกิจ สังคม และสันถวไมตรีถึงความมั่นคงของรัฐในที่สุด จนอาจกล่าวได้ว่ารัฐก็เป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการทุจริตภาคเอกชนและไม่น้อยไปกว่าการทุจริตภาครัฐ ซึ่งรัฐจะต้องสร้างกลไกและมาตรการทางกฎหมายขึ้นเพื่อการปราบปราม การป้องกัน รวมถึงการเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนที่ได้ความเสียหายเพื่อขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนของประชาชนไม่ให้ต้องตกอยู่ในภัยแห่งการทุจริตภาคเอกชนอันเป็นหน้าที่ที่สำคัญของรัฐที่มีต่อประชาชน ด้วยการจัดให้มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนขึ้นเป็นการเฉพาะ

ดังนั้นหากจะให้กฎหมายในเชิงของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตไปต่อ ยอดไม่ว่าในเชิงธุรกิจ หรือในเชิงของผลประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นแล้ว ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนด้วย

ดังนั้นการวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายที่จะทำการศึกษาและวิจัยเพื่อหาคำตอบในการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยการวิจัยได้กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์ของปัญหาและผลกระทบของการทุจริตภาคเอกชน

การทุจริตภาคเอกชนเป็นการถือโอกาสระหว่างเอกชนด้วยกันเองโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตนั้น โดยที่เอกชนฝ่ายที่ทำการทุจริตเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการองค์กรภาคเอกชน แต่กลับอาศัยหน้าที่นั้นแสวงหาประโยชน์ที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินอันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเอาจากผลประโยชน์ที่เป็นของเอกชนอีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นประชาชนรายปัจเจกชนหรือกลุ่มของประชาชนที่หลงเชื่อจนตกเป็นเหยื่อของการทุจริตจากการสร้างรูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริตต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในรูปของกิจกรรมทางธุรกิจขององค์กรภาคเอกชนนั้น

การทุจริตภาคเอกชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีลักษณะของการทุจริตด้วยการหลอกลวงด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงอันต้องบอกให้แจ้งแก่ประชาชนหรือกลุ่มของประชาชนที่เข้ามามีนิติสัมพันธ์กับภาคเอกชนนั้น ซึ่งถือว่าเป็นการถือโอกาสประชาชนที่ผู้กระทำการทุจริตจะสร้างรูปแบบของการทุจริตขึ้นในลักษณะยึดโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น ซื้อขายสินค้าหรือบริการ ให้กู้ยืม ซื้อขายหลักทรัพย์ จัดหาสมาชิก ออม ดอกเบี้ยหรือด้วยรูปแบบใด ๆ ก็ตาม แต่เมื่อประชาชนนำเงินมาลงทุนเพราะหลงเชื่อว่าจะได้รับผลตอบแทนในอัตราสูงกว่าการลงทุนทั่วไปแล้วผู้กระทำการทุจริตก็จะทำการทุจริตด้วยการชักย้ายถ่ายเทเงินและทรัพย์สินของประชาชนผู้ลงทุนไปยังต่างประเทศ หรือฝากไว้กับบุคคลใกล้ชิด หรือฟอกเงินนั้นเป็นทรัพย์สินอื่นเพื่อหลบหลีกการติดตามเอาคืนในภายหลัง ดังนั้นแม้การทุจริตภาคเอกชนจะเกิดกับผู้เสียหายแต่ละคนก็ตาม แต่เมื่อการทุจริตเกิดกับประชาชนเป็นวงกว้าง ย่อมทำให้เกิดความเสียหายเป็นเงินจำนวนมหาศาลและความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม กระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของรัฐในที่สุด

การทุจริตภาคเอกชนเกิดขึ้นได้ทั้งในองค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินงาน เช่น ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และองค์กรภาคเอกชนที่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร เช่น คณะบุคคล มูลนิธิ สมาคมและสหกรณ์ ซึ่งแม้การทุจริตในแต่ละรูปแบบจะมีกระบวนการวิธีการที่แตกต่างกัน แต่ผู้ทุจริตก็มีวัตถุประสงค์สุดท้ายคือ ทำให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการทุจริตนั้น อย่างไรก็ตามความแตกต่างที่สำคัญของการทุจริต

ภาคเอกชนในปัจจุบันคือ การที่ผู้กระทำการทุจริตอาศัยการพัฒนาการของเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด เป็นผลให้การทุจริตภาคเอกชนเข้าถึงประชาชนได้ง่าย รวดเร็วและเป็นวงกว้างมากขึ้น การทุจริตที่เกิดขึ้นจึงส่งผลโดยสร้างความเสียหายให้กับประชาชนได้รวดเร็ว เป็นวงกว้าง และมีมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนเงินมหาศาล ในขณะที่กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การสืบสวนสอบสวน ติดตามจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างล่าช้า ใช้เวลาในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนนาน ไม่มีมาตรการยึดอายัดหรือติดตามเอาทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ขยับย้ายถ่ายเทไปในระหว่างการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพพอ ดังนั้นกว่าที่รัฐจะสามารถดำเนินการติดตามสืบเสาะเพื่อตรวจพบทรัพย์สิน หรือกว่าคดีจะถึงที่สุด ทรัพย์สินเหล่านั้นก็ได้อันตรายหายไปยังต่างประเทศหรือไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ๆ จนยากที่จะนำกลับมาคืนเพื่อเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายได้

สภาพการณ์ของการทุจริตภาคเอกชนที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันสะท้อนได้ในรูปแบบการทุจริตภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi scheme หรือ Pyramid scheme)

ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ เป็นรูปแบบการทุจริตด้วยการหลอกลวงให้ประชาชนนำเงินไปลงทุน โดยอ้างว่าจะให้ผลตอบแทนในอัตราสูงกว่าท้องตลาด แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้กระทำการทุจริตเพียงแต่นำเงินลงทุนของเหยื่อรายก่อนไปจ่ายให้กับเหยื่อรายหลัง โดยมีได้นำเงินไปลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจใด ๆ จริง หรือแม้จะนำไปลงทุนก็เป็นเพียงการติดตามเพื่อให้เหยื่อหลงเชื่อว่ามีกรนำเงินไปลงทุนในสินค้าหรือบริการที่เป็นที่ต้องการของตลาด เช่น ทองคำ เงินตราต่างประเทศ น้ำมันเชื้อเพลิง หรือในสินค้าตามแฟชั่นหรือสินค้าแปลกใหม่ เช่น บิทคอยน์ หรือธุรกิจวันหยุดพักผ่อน (time sharing) เป็นต้น โดยเมื่อเหยื่อนำเงินมาลงทุนในวงจรแชร์ลูกโซ่แล้ว ผู้กระทำการทุจริตจะใช้วิธีการฉ้อโกงด้วยการชักย้ายถ่ายเทเงินของผู้ลงทุนไปฝากไว้ในบัญชีส่วนตัวหรือซื้อทรัพย์สินรวมทั้งชักย้ายถ่ายเทไปยังบัญชีของบุคคลใกล้ชิด ส่วนการจ่ายเงินคืนให้แก่เหยื่อที่เข้ามาลงทุนนั้นก็ใช้วิธีเสนอผลตอบแทนให้กับนักลงทุนรายก่อนในอัตราสูง โดยให้ไปชักชวนให้บุคคลอื่นนำเงินมาลงทุนในวงแชร์แล้วเอาเงินที่ได้ นั้นไปจ่ายตอบแทนให้นักลงทุนรายก่อนวนเวียนเป็นลูกโซ่แบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะถึงจุดที่นักลงทุนไม่สามารถหาคนเข้ามาลงทุนเพิ่มได้ การจ่ายเงินตอบแทนก็จะเริ่มสะดุดจนเกิดปรากฏการณ์แชร์ล้มในที่สุด ขณะที่ในระหว่างเวลาที่วงแชร์มีเงินเข้ามาเติมอยู่นั้นผู้กระทำความผิดก็จะทำการชักย้ายถ่ายเท

ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการทุจริตไปให้พ้นจากการติดตามตรวจสอบเอาคืนจากมาตรการกฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐ

สำหรับตัวอย่างคดีของการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่และความเสียหาย ได้แก่ แชร์แม่ชม้อย โดยนางชม้อย ทิพย์โส ซึ่งถือได้ว่าเป็นแชร์ลูกโซ่รายแรกในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนกว่า 13,248 คน เป็นมูลค่าความเสียหายกว่า 4,500 ล้านบาท ซึ่งหากคำนวณมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นน้ำหนักของทองคำในช่วงเวลานั้น (พ.ศ. 2527) ที่มีราคาขายบาทละประมาณ 4,300 บาท เท่ากับจะได้ทองคำน้ำหนักมากถึงกว่า 1,046,000 บาท(ทองคำ) นับเป็นความเสียหายของประชาชนที่มีมูลค่าสูงมากเพราะหากเทียบกับในปัจจุบันแล้ว ขณะนั้นระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลยังขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้การเข้าถึงประชาชนกลุ่มที่เป็นเหยื่อทำได้ในวงแคบ แต่แชร์แม่ชม้อยกลับสร้างความเสียหายเป็นเงินจำนวนมหาศาล ในทางกลับกัน แม้นางชม้อย ทิพย์โส จะถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกถึง 154,005 ปี และให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นเงินถึง 510,584,645 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี ก็ตาม แต่นางชม้อยก็ได้รับโทษจำคุกจริงเพียง 7 ปี 11 เดือน และไม่ปรากฏข้อมูลว่ากรมบังคับคดีสามารถนำทรัพย์สินของนางชม้อยมาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายได้เป็นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้เพราะกระบวนการในการบังคับคดีของไทยมีความซับซ้อนและใช้เวลานานหลายปี นอกจากนี้ยังมีคดีอื่น ๆ ที่เพิ่งเกิดขึ้นในปัจจุบันและมีมูลค่าเสียหายนับหมื่นล้านบาท นั่นคือคดีแชร์แม่ฉนิ ที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 โดย นางสาววันทนิย์ ทิพย์ประเวช ที่ตกเป็นผู้ต้องหาในข้อหาฉ้อโกงประชาชนกว่า 3,800 ราย สร้างความเสียหายเป็นเงินกว่า 10,000 ล้านบาท และพบการย้ายถ่ายเทเงินจากการฉ้อโกงไปหมุนเวียนในบัญชีธนาคารกว่า 100 ล้านบาท ซึ่งขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญา นอกจากนี้ยังมีกรณีตัวอย่างของธุรกิจแชร์ลูกโซ่อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอีกหลายกรณี เช่น คดีแชร์ลูกโซ่ยูฟัน เมื่อปี พ.ศ. 2558 ที่เป็นแชร์ลูกโซ่ข้ามชาติจากประเทศมาเลเซีย ที่มีประชาชนคนไทยที่ตกเป็นเหยื่อจำนวนกว่า 2,451 ราย รวมมูลค่าความเสียหายกว่า 356 ล้านบาท หรือคดีแชร์ลูกโซ่ชินแส โฆษณ เมื่อปี พ.ศ. 2560 ที่จัดตั้งธุรกิจรับจัดทัวร์พาเที่ยวประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

1.2 การสร้างราคาหลักทรัพย์หรือการปั่นหุ้น (Price manipulation)

การสร้างราคาหลักทรัพย์ หรือการปั่นหุ้น เป็นการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นตลาดทุนที่สำคัญและใหญ่ที่สุดของประเทศ เป็นรูปแบบของการทุจริตที่ผู้กระทำความผิดใช้กระบวนการสร้างข้อมูลอันเป็นเท็จหรือบิดเบือนข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับราคาของ

หลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายกัน ให้ผิดแผกแตกต่างไปจากราคาที่เกิดขึ้นตามกลไกปกติของตลาด เพื่อจูงใจให้นักลงทุนรายย่อยซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปที่เข้าไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซื้อหรือขาย หรือไม่ทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น เพราะหลงเชื่อในการสร้างราคาอันเป็นเท็จนั้น เพื่อในที่สุดทำให้ผู้กระทำการทุจริตเข้าทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่ถือครองไว้จนทำให้ได้ประโยชน์จากราคาของหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะการทุจริตนั้น เช่น ได้กำไรจากผลต่างราคาหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขาย หรือลดการขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ออกไป เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ที่ประชาชนซึ่งคือนักลงทุนรายย่อยต้องขาดทุนจากการถือครองหลักทรัพย์ไว้นาน หรือขาดทุนจากการที่ขายหลักทรัพย์นั้นออกไปก่อนเพราะถูกหลอกลวงจากกระบวนกรปั่นหุ้น

สำหรับตัวอย่างคดีและความเสียหายกรณีการสร้างหลักทรัพย์ในประเทศไทย เช่น คดีปั่นหุ้นบริษัท คราวน์ เทค แอดวานซ์ จำกัด (มหาชน) หรือ AJD ระหว่างวันที่ 16 พฤศจิกายน ถึง 8 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ที่ต่อมา ก.ล.ต. มีคำสั่งลงโทษทางแพ่งให้ชำระค่าปรับรวม 1,727.38 ล้านบาท และสั่งให้ผู้บริหารระดับประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กรรมการและรองประธานเจ้าหน้าที่บริหารสายงานปฏิบัติการ พันสภาพการเป็นผู้บริหาร หรือการปั่นหุ้นในกลุ่มบริษัทเดียวกันคือ NEWS, MILL, POLAR, NBC, NINE และ NINE-W1 โดยมีผู้ร่วมกระทำความผิดทั้งสิ้น 25 ราย และไม่ยอมรับผิดและปฏิบัติตามมาตรการลงโทษตามที่คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่งกำหนด ก.ล.ต. จึงขอให้อัยการดำเนินการฟ้องเป็นคดีต่อศาลแพ่งให้ผู้กระทำผิดทั้งหมดชำระค่าปรับสูงสุดตามกฎหมายกำหนดเป็นเงิน 890 ล้านบาท หรือคดีปั่นหุ้นบริษัทการบิน กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ระหว่างวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 ถึง 12 มกราคม 2559 บุคคลที่เกี่ยวข้องคือ นายปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ โดย ก.ล.ต. มีคำสั่งให้ลงโทษทางแพ่งเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2562 โดยปรับเป็นเงิน 500 ล้านบาท และมีคำสั่งให้พันสภาพการเป็นผู้บริหารและกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทันที

1.3 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider trading)

กล่าวได้ว่า ตลาดหลักทรัพย์เป็นตลาดทุนที่สำคัญและใหญ่ที่สุดของประเทศ เป็นหน่วยงานสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศและสะท้อนสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศต่อนักลงทุนทั่วโลกได้เป็นอย่างดี ดังนั้นหากตลาดหลักทรัพย์ไม่มีการทุจริต หรือมีกลไกในการป้องกัน ตรวจสอบและปราบปรามการทุจริตในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมทำให้นักลงทุนทั้งชาวไทยและต่างประเทศเกิดความเชื่อมั่นที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เพราะเงินลงทุนจะได้รับความคุ้มครอง มีความปลอดภัยและปราศจากการทุจริต ในทางตรงกันข้าม หากเกิดการทุจริตขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แล้ว

ยอมทำให้นักลงทุนไม่กล้าเข้ามาลงทุน ส่งผลต่อเม็ดเงินลงทุนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ

การใช้ข้อมูลภายในกิจการเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นรูปแบบของการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่สั่นคลอนความเชื่อมั่นของนักลงทุนในตลาดไม่น้อยไปกว่าการทุจริตรูปแบบอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนจะอยู่พื้นฐานของข้อมูลซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่นักลงทุนสามารถเข้าถึงได้ทันที ตัวอย่างเช่น สภาพการซื้อขายหุ้นในตลาดต่างประเทศ สถานการณ์การเมืองหรือเศรษฐกิจโลก ราคาน้ำมัน ราคาทองคำ ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งข้อมูลลักษณะนี้เป็นข้อมูลทั่วไปที่นักลงทุนสามารถนำมาวิเคราะห์หรือคาดการณ์ผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักลงทุนแต่ละราย ข้อมูลลักษณะนี้จึงไม่ได้สร้างความได้เปรียบหรือเสียเปรียบให้กับนักลงทุนคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แตกต่างจากข้อมูลอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อมูลภายในกิจการที่มีข้อมูลที่ถูกกำหนดให้เปิดเผยหรือได้เปิดเผยแล้วต่อสาธารณชนตามระเบียบ วิธีการหรือข้อกำหนดของหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล หรือควบคุม เช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการบัญชี (Accounting Standard) หรือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (Financial Report Standard) ที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 หรือที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ กำหนด เป็นต้น แต่ข้อมูลในลักษณะที่กล่าวนี้เป็นข้อมูลที่มีสาระสำคัญและมีผลกระทบต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (economic benefit) ของผู้ใช้งบการเงิน หรือต่อนักลงทุนในการตัดสินใจลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ ดังนั้นหากผู้ที่ครอบครองใช้ข้อมูลดังกล่าวไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนด้วยการเข้าซื้อหรือขายหลักทรัพย์ โดยอาศัยการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของสาระสำคัญของข้อมูลนั้น ย่อมเป็นการได้เปรียบนักลงทุนรายย่อยอื่น ๆ ที่เข้าทำการซื้อขายหลักทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์เดียวกัน และเป็นการทำให้นักลงทุนรายอื่นเสียเปรียบเพราะการไม่ทราบข้อมูลภายในนั้น หรือเพราะหากทราบข้อมูลนั้นแล้วนักลงทุนรายย่อยนั้นก็จะต้องตัดสินใจซื้อหรือขาย หรือไม่ซื้อ หรือไม่ขายหลักทรัพย์นั้นอย่างไม่แตกต่างไปจากผู้ที่ล่วงรู้และใช้ข้อมูลภายในนั้น ดังนั้นการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ จึงถือเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับหลักทรัพย์

สำหรับตัวอย่างคดีของการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น คดีการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของ บริษัท สยาม โกลบอลเฮาส์ จำกัด (มหาชน) หรือ GLOBAL ที่เข้าทำข้อตกลงระหว่างตนกับ บริษัท เอสซีจี ดีสตริบิวชั่น จำกัด (SCG) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของ บริษัท ปูนซิ

เมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (SCC) ในการที่บริษัท SCG จะเข้าถือหุ้นในบริษัท GLOBAL ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมดด้วยการซื้อหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่ GLOBAL จะออกเสนอขายให้แบบเฉพาะเจาะจง (Private Placement) ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวเพิ่งถูกเปิดเผยต่อประชาชนหลังจากที่กรรมการบริหารคนหนึ่งของ GLOBAL ใช้ข้อมูลภายในซึ่งเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ทำการซื้อหุ้น จำนวน 8,022,881 หุ้น และใบสำคัญแสดงสิทธิ GLOBAL-W จำนวน 3,500,700 หน่วย ผ่านบัญชีบุคคลใกล้ชิด

1.4 การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting fraud)

การบัญชีเป็นศิลปะของการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ รายงานและนำเสนอข้อมูลในรูปของตัวเงินที่เกี่ยวกับฐานะทางการเงิน (Financial Position) และผลการดำเนินการ (Operation Performance) ของกิจการ รวมถึงกระแสเงินสดและข้อมูลจำเป็นสำหรับผู้ใช้งบการเงินเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ (Economic benefit) ดังนั้น ผู้ใช้งบการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนจะมุ่งตัดสินใจจากข้อมูลภายในของกิจการที่ปรากฏอยู่ในรายงานทางการเงิน เช่น รายได้ รายจ่าย กำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) กำไรต่อหุ้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาศัยการวิเคราะห์และคำนวณโดยอาศัยข้อมูลทางการเงินของกิจการทั้งสิ้น ดังนั้นหากผู้บริหารองค์กรธุรกิจภาคเอกชนจงใจตกแต่งตัวเลขในงบการเงินให้แตกต่างไปจากความเป็นจริงอย่างมีสาระสำคัญเพื่อวัตถุประสงค์ทำให้นักลงทุนเชื่อว่ากิจการมีฐานะทางการเงินหรือผลการดำเนินการเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งและเป็นเหตุให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินไปโดยทุจริต เช่นนี้ย่อมเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงทางการเงินและการเงินที่ถือได้ว่าเป็นการฉ้อโกงทางบัญชี (accounting fraud) ซึ่งเมื่อเกิดการทุจริตทางบัญชีเกิดขึ้น ผู้ทุจริตจะใช้เบียดบังเอาเงินหรือทรัพย์สินของบริษัทซึ่งเป็นของนักลงทุนหรือที่นักลงทุนควรเป็นเจ้าของไปด้วยวิธีการชักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน (Syphoning) นั้นไปไว้ที่อื่นหรือยังบุคคลอื่น หรือไปให้พ้นจากการติดตามเอาคืนจากการถูกดำเนินคดีในภายหลัง

การทุจริตทางบัญชีเป็นรูปแบบของการทุจริตที่ทำด้วยวิธีการตกแต่งตัวเลขในรายงานทางการเงิน (financial reporting) ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น ทำให้รายได้ (revenues) สูงกว่าความเป็นจริงเพื่อหลอกลวงให้นักลงทุนเข้าใจว่า กิจการมีรายได้จากการขายหรือจากการให้บริการจำนวนมาก ทั้งที่ความเป็นจริง จำนวนรายได้ที่แสดงไว้อาจเป็นรายได้ของงวดบัญชีถัดไปที่เปลี่ยนการบันทึกบัญชีมาเป็นรายได้มาบันทึกบัญชีเป็นรายได้ในงวดบัญชีปัจจุบัน หรือการบิดเบือนรายการสินทรัพย์ให้สูงกว่าความเป็นจริงหรือ/และหนี้สินต่ำกว่าความเป็นจริง เพื่อหลอกลวงให้นักลงทุนเข้าใจว่ากิจการมีฐานะ

ทางการเงินดี นำลงทุน เมื่อทำการทุจริตแล้วผู้ทุจริตก็จะทำการย้ายถ่ายเงินสดหรือทรัพย์สินของกิจการออกไปโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสร้างรายจ่ายอันเป็นเท็จแล้วใช้เป็นเครื่องมือในการดึงเงินออกจากระบบของกิจการ หรือสร้างนโยบายการให้ผลตอบแทนในรูปของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น โบนัส ค่ารับรอง สวัสดิการต่าง ๆ เพื่อส่งถ่ายเงินสดของกิจการออกไปเป็นของตนเองหรือครอบครัวหรือพวกพ้อง

สำหรับตัวอย่างคดีการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทในภาคเอกชน เช่น กรณีการทุจริตในบริษัท เอส.อี.ซี. ออโต้เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้บริหารร่วมกันกระทำการทุจริตในหลายลักษณะ ลักษณะหนึ่งคือกรณีที่ผู้บริหารชักยอกเงินของบริษัทผ่านการให้กู้ยืม ลงนามเบิกถอนเงินสดของบริษัทแล้วเบียดบังไปเป็นของตน ตกแต่งรายได้ค่าขายรถยนต์ของบริษัทโดยร่วมกันลงข้อความอันเป็นเท็จและแสดงหนี้สินต่ำกว่าความเป็นจริง และทำเอกสารปลอมและหลักฐานเท็จ และจัดทำบัญชีสินค้ำคงเหลืออันเป็นเท็จ มีผลทำให้รถยนต์ซึ่งเป็นสินทรัพย์ประเภทสินค้ำคงเหลือของกิจการหายไปจากบัญชี ถึง 484 คัน ซึ่งยังไม่พบผลของคดีในปัจจุบัน การฉ้อโกงทางบัญชีใน บริษัท นิปปอนแพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (NIPPON) บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมวัตถุดิบและสินค้ำอุตสาหกรรม หมวดบรรจุภัณฑ์ โดยนายวิชัย ชัยสถาพร ประธานกรรมการและกรรมการบริษัท ทุจริตด้วยการชักยอกทรัพย์สินของบริษัทรวม 179.60 ล้านบาท โดยการปลอมแปลงเอกสารในการสั่งซื้อหลักทรัพย์เพื่อลงให้บริษัทจ่ายเงินออกจากบัญชีให้แก่ตนเองและบุคคลอื่น ปลอมแปลงเอกสารและลงบัญชีเท็จ ช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 โดยศาลพิพากษาลงโทษให้อายัดทรัพย์สินและจำคุกรวมกว่า 94 ปี และปรับกว่า 5 ล้านบาท หรือกรณีทุจริตในบริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (PICNI) ซึ่งต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกผู้บริหาร 2 ราย ๆ ละ 12 ปี ในความผิดฐานเปลี่ยนวิธีการทำสัญญาเพื่อตกแต่งบัญชีอันเป็นเท็จและให้บันทึกการขายได้ลงในบัญชีแยกประเภทเป็นเท็จแล้วนำรายได้นั้นจัดทำและนำส่งงบการเงินรายไตรมาสประจำปี 2547 ทำให้รายได้ของปีสูงผิดปกติ ทำให้มีกำไรสูงขึ้นกว่า 178 ล้านบาท และ ความผิดฐานร่วมกันจัดทำบัญชี งบการเงินและรายงานการประชุม คณะกรรมการบริษัทอันเป็นเท็จ เพื่อลงบุคคลอื่นว่ามีการอนุมัติให้อีกกิจการหนึ่งกู้ยืมเงินรวม 85 ล้านบาท หรือกรณี บริษัท เพาเวอร์-พี จำกัด (มหาชน) บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง หมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่ง ก.ล.ต. กล่าวโทษ นายราชศักดิ์ สุเสวี อดีตประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท กรณีตกแต่งรายได้รวม 34 ล้านบาท ในงบการเงินที่ใช้เพื่อนำหุ้นกลับเข้ามาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และชักยอกทรัพย์สินของบริษัทไปหลายรายการ รวมกว่า 310 ล้านบาทโดยอำพรางผ่านการจ่ายเงินทศรองจ่ายให้แก่บริษัทคู่ค้า

และจัดทำเอกสารอันเป็นเท็จเพื่อให้บริษัทจ่ายเงินมัดจำค่าซื้อหุ้นบริษัทแห่งหนึ่งสูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งศาลอาญาพิพากษาลงโทษบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งจำคุกและปรับ หรือกรณีการทุจริตในบริษัท รอยเน็ต จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มเทคโนโลยีของตลาด MAI (Market Alternative Investment) ธุรกิจขนาดกลาง กรณีตกแต่งบัญชีเพื่อลวงบุคคลอื่น ลงข้อความอันเป็นเท็จในเอกสารปกปิดรายงานการซื้อขายหลักทรัพย์และใช้ข้อมูลภายในในการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งคดีนี้ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้บริหาร 8 ปี 18 เดือน โดยไม่รอลงอาญา และปรับกว่า 1.8 ล้านบาท และบริษัทถูกเพิกถอนบริษัทออกจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากรูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme หรือ Ponzi Scheme) การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) (Price Manipulation) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) และการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) หรือด้วยการทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ นั้น ต่างมีองค์ประกอบร่วมกันของลักษณะและกระบวนการวิธีการของการทุจริตที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ

องค์ประกอบประการแรก คือ ผู้กระทำ หมายถึงผู้กระทำการทุจริตไม่ว่าในลักษณะที่เป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน ซึ่งโดยเฉพาะในการทุจริตภาคเอกชนนั้น เป็นการทุจริตที่มักจะทำกันในลักษณะสมรู้ร่วมคิด (conspiracy) ที่ร่วมมือและแบ่งหน้าที่กันทำ ซึ่งผู้กระทำนั้นมักเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการบริหารองค์กรภาคเอกชนนั้น ไม่ว่าจะในตำแหน่งหน้าที่ใด เช่น ผู้บริหาร ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ปรึกษาทางบัญชีหรือการเงิน ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานที่ให้ความร่วมมือในการกระทำการทุจริตของบริษัท รวมถึงบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนนั้นแล้วอาศัยโอกาสเข้าทำการทุจริต เช่น กลุ่มนักลงทุนที่เข้าซื้อขายหลักทรัพย์และร่วมมือกันปั่นหุ้น เป็นต้น นอกจากนั้นผู้กระทำอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งประสงค์ที่จะอาศัยรูปแบบหรือวิธีการดำเนินธุรกิจตามปกติขององค์กรภาคเอกชนนั้นมาเป็นเครื่องมือในการทำการทุจริต เช่นบุคคลที่ตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่โดยเฉพาะ

องค์ประกอบที่สอง คือ การกระทำ หมายถึง การทุจริตภาคเอกชนไม่ว่าจะได้กระทำด้วยการสร้างรูปแบบหรือกระบวนการวิธีการหรือลักษณะอย่างใดก็ตาม จะมีลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่งคือ ทำด้วยการฉ้อโกง ไม่ว่าจะด้วยการหลอกลวงด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้งตามความหมายแห่งการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา

องค์ประกอบที่สาม คือ ผู้ได้รับความเสียหาย หมายถึง กลุ่มประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งหมายถึงเฉพาะกลุ่มของประชาชนที่ตกเข้าไปเป็นเหยื่อของการทุจริตนั้น

องค์ประกอบสุดท้าย คือ ผลกระทบจากการทุจริต หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชนสร้างความเสียหายแก่ประชาชนเมื่อรวมกันแล้วเกิดกับประชาชนเป็นวงกว้าง การทุจริตสร้างมูลค่าความเสียหายเป็นเงินจำนวนมหาศาล จนความเสียหายนั้นกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของรัฐ

จากการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวย่อมเห็นได้ชัดว่าเป็นการกระทำในลักษณะการฉ้อโกงที่มีรูปแบบแตกต่างกัน แต่ผลที่เกิดขึ้นคือสร้างความเสียหายแก่ประชาชนที่หลงเชื่อในการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่ได้รับเชิญชวนนั้น ๆ และในที่สุดประชาชนกลุ่มนั้นก็สูญเสียทรัพย์สินจำนวนมหาศาลจนถึงบางรายที่ต้องสูญเสียจนหมดเนื้อหมดตัว หรือบางคนอาจถึงกับเป็นหนี้สินล้นพ้นตัวจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ความสูญเสียเหล่านั้นย่อมสร้างความวุ่นวายและความไม่สงบเรียบร้อยให้แก่คนกลุ่มใหญ่รวมทั้งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของคนจำนวนมากซึ่งเท่ากับเป็นการทำลายหรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยที่ปัจจุบันแม้จะมีกฎหมายอาญาใช้บังคับแต่ก็ไม่เป็นที่เกรงกลัว เพราะยังคงปรากฏการกระทำผิดเช่นนี้เกิดขึ้นเป็นช่วง ๆ เสมอมา จึงทำให้การวิจัยมีแนวคิดที่จะนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับ โดยการกำหนดให้การกระทำผิดในลักษณะเช่นนี้เป็นความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนเนื่องจากการทุจริตโดยเอกชนต่อเอกชน ซึ่งมาตรการลงโทษน่าจะรุนแรงไม่น้อยกว่าทุจริตภาครัฐ

2. กฎหมาย องค์กร และมาตรการของกฎหมายไทย

จากสภาวะการณ์และผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชนพบว่า การทุจริตภาคเอกชนยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ทั้งนี้แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการและองค์กรเพื่อปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนไว้หลายฉบับแล้วก็ตาม แต่สภาวะการณ์ของการทุจริตยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและนับวันจะทวีจำนวนคดีและความเสียหายที่รุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้งรูปแบบของการทุจริตที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามพัฒนาการของรูปแบบการทำธุรกิจในภาคเอกชนที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนให้มีความรวดเร็วและไร้ขีดจำกัดด้านเวลา สถานที่และการเข้าถึงเหยื่อที่เป็นประชาชนที่ต้องการเลือกลงทุนในทางเลือกใหม่ ๆ จึงเป็นช่องว่างให้ผู้กระทำการทุจริตอาศัยเป็นช่องทางในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการของการหลอกลวงหรือฉ้อโกงประชาชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เมื่อประชาชนมองเห็น โอกาสของการลงทุนที่จะทำให้ได้รับผลตอบแทนที่ดี ก็จะนำเงินและทรัพย์สินมาลงทุนตามคำโฆษณาหรือเชิญชวนแต่จะถูกผู้กระทำการทุจริตฉ้อโกงก่อนจะยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มานั้นออกไปไว้ในที่ต่าง ๆ หรือไว้กับบุคคลอื่น และหากสามารถรอดพ้นจากการจับกุม

ดำเนินคดีได้ ผู้กระทำการทุจริตก็ย่อมมีความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ในทางกลับกันแม้ผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกลงโทษจำคุกหรือปรับตามกฎหมายก็ตาม แต่เมื่อพ้นโทษออกมาแล้วก็ยังดำรงชีวิต โดยมีความเป็นอยู่และมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีได้โดยอาศัยทรัพย์สินเงินทองที่มาจากการทุจริตและได้ทำการยักย้ายถ่ายเทออกไปให้พ้นจากการบังคับคดีโดยอาศัยช่องว่างของการบังคับคดีทางแพ่งที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน ทำให้ยังคงมีบุคคลหน้าใหม่ ๆ ที่ยอมเสี่ยงกระทำการทุจริตอยู่ตลอดมา ทั้งนี้เพราะผู้กระทำการทุจริตเหล่านี้เชื่อว่าผลตอบแทนมหาศาลที่รออยู่คู่กับการอาจถูกดำเนินคดีในอนาคตนั่นเอง

ปัจจุบัน ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ส่วนกฎหมายที่มีอยู่บังคับใช้ใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่การทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นการเฉพาะ ตัวอย่างเช่น พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ที่ใช้บังคับแก่การฉ้อโกงประชาชนด้วยการจัดตั้งธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ไม่ว่าจะแชร์ลูกโซ่จะเกิดขึ้นในบริษัทจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม หรือหากเป็นการทุจริตในบริษัทจดทะเบียนก็จะบังคับใช้กฎหมายเฉพาะคือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ลักษณะที่สองคือ กฎหมายที่บังคับใช้เป็นการทั่วไป ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ลัก ยักขอก ฉ้อโกงและฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับความผิดที่เข้าองค์ประกอบทุกกรณี ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเป็นการฉ้อโกงทั่วไประหว่างประชาชนด้วยกัน หรือหากเป็นการฉ้อโกงประชาชนก็บังคับใช้โดยไม่ได้มีการปรับปรุงบริบทของกฎหมายให้เปลี่ยนแปลงไปตามกลไกของการฉ้อโกงที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน ปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญากับทุกกรณีของการทุจริตจึงยังไม่อาจแก้ไขปัญหาการทุจริตภาคเอกชนได้อย่างจริงจัง

สำหรับการวิเคราะห์กฎหมายไทย องค์กรและมาตรการทางกฎหมายนั้น ผู้วิจัยจะได้แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบหรือลักษณะของการทุจริตอย่างไรบ้าง มีองค์กรทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนอย่างไรบ้าง รวมถึงมีมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนอย่างไรบ้าง โดยคำตอบที่ได้จะนำไปสู่การวิเคราะห์ว่าปัจจุบันกฎหมายไทย องค์กรและมาตรการทางกฎหมายนั้นมีอยู่อย่างเพียงพอและเหมาะสมต่อสถานการณ์ของการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยหรือไม่ ดังนี้

2.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริตภาคเอกชน

กรณีธุรกิจแชร์ลูกโซ่

กฎหมายไทยที่บังคับใช้เพื่อปราบปรามและป้องกันธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ได้แก่ กฎหมายสองฉบับ คือ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 และประมวลกฎหมายอาญา โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อใช้แก้ปัญหาแชร์แม่หม้อย และได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง ครั้งล่าสุดคือ เมื่อ ปี พ.ศ. 2560 โดยบทบัญญัติที่สำคัญ ได้แก่ บทบัญญัติแห่งมาตรา 3 ที่อธิบายความหมายคำว่า “กู้ยืมเงิน” ว่า หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นไม่ว่าจะในลักษณะของการรับฝาก การกู้ การยืม การจำหน่ายบัตรหรือสิ่งอื่นใด การรับเข้าเป็นสมาชิก การเข้าร่วมลงทุน การรับเข้ากระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือในลักษณะอื่นใด โดยผู้กู้เงินหรือบุคคลอื่นจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนหรือตกลงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการรับเพื่อตนเองหรือในฐานะตัวแทนหรือลูกจ้างของผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือในฐานะอื่นใด และไม่ว่าการรับหรือจ่ายเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด หรือผลประโยชน์ตอบแทนนั้นจะกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ตามที่กฎหมายกฎหมายแล้วให้ถือว่าเป็นการกู้ยืมประชาชน เช่นการ โฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปในลักษณะที่เป็นการกู้ยืมเงิน เป็นต้น (มาตรา 4 แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527)¹ หรือกรณีที่กฎหมายให้ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นลักษณะการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนด้วย ได้แก่ การกู้ยืมเงินหรือจะให้ผู้กู้ยืมเงินโดยมีการ โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด เป็นต้น (มาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527)² โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีบทกำหนดโทษไว้สำหรับ

¹ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงินตนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตามพฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตน หรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่า ตนหรือบุคคลนั้นไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมายที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้นได้ และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไปผู้นั้นกระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

² มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

การกระทำความผิดที่หนักกว่าการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาไว้ไม่มากนัก (มาตรา 12 แห่ง พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527)³

(2) ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่นำมาใช้กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ได้แก่ บทบัญญัติแห่งมาตรา 343 ที่บัญญัติให้การฉ้อโกงที่กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกหนักขึ้นกว่ากรณีความผิดฐานฉ้อโกงปกติธรรมดา จากบทบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้นเฉพาะ

กรณีสร้างราคาหลักทรัพย์

การสร้างราคาหลักทรัพย์ เป็นการจงใจทำให้ราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อขายหรือจะซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์มีราคาที่สูงขึ้นหรือลดลงทำให้ราคาของหลักทรัพย์ไม่เป็นไปตามกลไกของตลาดหรือสอดคล้องกับหลักอุปสงค์อุปทาน การสร้างราคาหลักทรัพย์ทำขึ้นโดยผู้กระทำความผิดประสงค์จะให้ตนเองได้ไปซึ่งกำไรจากผลต่างระหว่างราคาเมื่อทำการซื้อหรือขายอันเป็นกระทำอันไม่เป็นธรรมต่อนักลงทุนรายย่อย

(1) ในการกู้ยืมเงินหรือจะกู้ยืมเงิน (ก) มีกรณีโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป หรือโดยการแพร่ข่าวด้วยวิธีอื่นใด หรือ (ข) ดำเนินกิจการกู้ยืมเงินเป็นปกติธุระ หรือ (ค) จัดให้มีผู้รับเงินในการกู้ยืมเงินในแหล่งต่าง ๆ หรือ (ง) จัดให้มีบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ไปชักชวนบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีการกู้ยืมเงิน หรือ (จ) ได้กู้ยืมเงินจากผู้กู้ยืมเงินเกินสิบคนซึ่งมีจำนวนเงิน กู้ยืมรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อันมิใช่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วย ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน และ

(2) ผู้นั้น (ก) จ่าย หรือโฆษณา ประกาศ แพร่ข่าว หรือตกลงว่าจ่ายผลประโยชน์ตอบแทน ให้แก่ผู้กู้ยืมเงิน ในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน จะพึงจ่ายได้ หรือ (ข) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 7 (1) (2) หรือ (3) หรือกิจการของผู้นั้นตามที่ผู้นั้นได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 7 ไม่ปรากฏหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าเป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำจ่ายให้แก่ผู้กู้ยืมเงินทั้งหลาย

ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 4 ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้นั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่า กิจการของตนหรือของบุคคลที่ตนอ้างถึงนั้น เป็นกิจการที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายตาม ที่ตนได้กล่าวอ้าง หรือหากกิจการดังกล่าวไม่อาจให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียง ก็จะต้องพิสูจน์ได้ว่ากรณีดังกล่าว ได้เกิดขึ้นเนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผิดปกติ อันไม่อาจคาดหมายได้ หรือมีเหตุอันสมควรอย่างอื่น

³ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังจำคุกอยู่

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปันหุ้นนั้น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 บัญญัติให้การกระทำที่ทำให้ปริมาณหลักทรัพย์หรือราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อหรือขายกันผิดจากสภาพปกติของตลาดเป็นการสร้างราคาหลักทรัพย์⁴ หรือการสร้างราคาหลักทรัพย์ด้วยการทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือทำให้ปริมาณหรือราคาหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายนั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด⁵ ทั้งได้บัญญัติข้อสันนิษฐานการเป็นตัวการในการกระทำความผิดฐานการสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปันหุ้น) ไว้ด้วย⁶ นอกจากนี้กฎหมายบัญญัติ

⁴ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (1) ส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ อันเป็นการทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (2) ส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ในลักษณะต่อเนื่องกัน โดยมุ่งหมายให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาด”

⁵ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/5 บัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการกระทำความผิดต่อไปนี้ เป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจผิดเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ตามมาตรา 244/3 (1) หรือเป็นการกระทำที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้นผิดไปจากสภาพปกติของตลาดตามมาตรา 244/3 (2) แล้วแต่กรณี

- (1) ซื้อหรือขายหลักทรัพย์ซึ่งในที่สุดบุคคลที่ได้ประโยชน์จากการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ยังคงเป็นบุคคลคนเดียวกัน
- (2) ส่งคำสั่งซื้อหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือบุคคลซึ่งร่วมกันกระทำการ ได้สั่งขายหรือจะสั่งขายหลักทรัพย์เดียวกัน ในจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน
- (3) ส่งคำสั่งขายหลักทรัพย์โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเองหรือบุคคลซึ่งร่วมกันกระทำการ ได้สั่งซื้อหรือจะสั่งซื้อหลักทรัพย์เดียวกัน ในจำนวนใกล้เคียงกัน ราคาใกล้เคียงกัน และภายในเวลาใกล้เคียงกัน
- (4) ส่ง แก้วไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในช่วงก่อนเปิดหรือช่วงก่อนปิดตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ แล้วแต่กรณี โดยมุ่งหมายให้ราคาเปิดหรือราคาปิดของหลักทรัพย์นั้นสูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น
- (5) ส่ง แก้วไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบุคคลอื่น ซึ่งมีผลทำให้บุคคลอื่นต้องส่งคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในราคาที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น”

⁶ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/6 บัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้กระทำความผิดต่อไปนี้ เป็นตัวการในการกระทำความผิดตามมาตรา 244/3

- (1) เปิดบัญชีธนาคารร่วมกันเพื่อการชำระเงินหรือรับชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์
- (2) ยอมให้บุคคลอื่นใช้ประโยชน์จากบัญชีธนาคารของตนเพื่อการชำระเงินหรือรับชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์
- (3) ยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของตน
- (4) ชำระเงินหรือรับชำระเงินค่าซื้อขายหลักทรัพย์แทนกัน
- (5) นำเงินหรือทรัพย์สินอื่นมาวางเป็นประกันในการซื้อขายหลักทรัพย์แทนกัน
- (6) ยอมให้บุคคลอื่นรับประโยชน์หรือรับผิดชอบในการชำระเงินที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์ของตน หรือ
- (7) โอนหรือรับโอนหลักทรัพย์ระหว่างกันมาตรา 244/6”

ห้ามมิให้กระทำการในลักษณะอื่นที่น่าจะทำให้ราคาหรือปริมาณของการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ผิดไปจากสภาพปกติอันเป็นเหตุให้ระบบซื้อขายหลักทรัพย์ล่าช้าหรือหยุดชะงัก⁷

อย่างไรก็ตาม การกระทำที่ถือว่าเป็นการสร้างราคาหลักทรัพย์ไม่รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ด้วย คือ การซื้อหรือขายหลักทรัพย์เพื่อทำหน้าที่รักษาระดับราคาตามข้อตกลงในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ให้กับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ การซื้อหุ้นคืน หรือการจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนในโครงการซื้อหุ้นคืน หรือ การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่เป็นไปตามเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด⁸

การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) ถือเป็นความผิดที่มีโทษทั้งทางอาญาและทางแพ่ง⁹ รวมทั้งการบังคับใช้มาตรการทางแพ่งโดยให้คณะกรรมการพิจารณาตรึงราคาหลักทรัพย์ (ค.ม.พ.) ที่อาจมติให้ ก.ล.ต. นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิด โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับทางแพ่ง และหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ก.ล.ต. จะมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องเป็นคดีต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ชำระเงินค่าปรับทางแพ่งตามอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนด อนึ่ง การที่ ค.ม.พ. ใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเข้าข่ายเป็นผู้มีลักษณะขาดความน่าไว้วางใจในการเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ กจ. 3/2560 เรื่อง การกำหนดลักษณะขาดความน่าไว้วางใจของกรรมการและผู้บริหารของ

⁷ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/7 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้บุคคลใดส่ง แก่ไข หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์เข้าไปในระบบซื้อขายหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ โดยรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวนี้น่าจะทำให้ราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ผิดไปจากสภาพปกติของตลาดและเป็นเหตุให้ระบบซื้อขายหลักทรัพย์ล่าช้าหรือหยุดชะงัก”

⁸ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/4 บัญญัติว่า “มิให้นำมาตรา 244/3 มาใช้บังคับแก่กรณีดังต่อไปนี้

- (1) การซื้อหรือขายหลักทรัพย์เพื่อทำหน้าที่รักษาระดับราคาตามข้อตกลงในการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ให้กับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ โดยได้ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการกำกับตลาดทุนที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) การซื้อหุ้นคืน หรือการจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนในโครงการซื้อหุ้นคืน โดยได้ปฏิบัติตามประกาศของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

⁹ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 240 มาตรา 241 มาตรา 242 มาตรา 244/1 มาตรา 244/2 หรือมาตรา 244/3 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนมาตรา 240 หรือมาตรา 241 เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บริษัท ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2560 ซึ่งมีกรอบระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 3 ปี และ ก.ล.ต. จะพิจารณาเมื่อบุคคลดังกล่าวจะเข้าไปเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ และบริษัทจดทะเบียนต่อไป

กรณีการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์

การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นได้เฉพาะแต่ในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นตลาดทุนที่สำคัญของประเทศ โดยนักลงทุนที่นำเงินมาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มีทั้งประชาชนรวมถึงหน่วยงานหรือองค์กรนิติบุคคล และนักลงทุนต่างประเทศที่เคลื่อนย้ายเงินทุนเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งการตัดสินใจในการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ นอกจากจะอาศัยข้อมูลภายในของบริษัทเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่เผยแพร่ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลทางการบัญชี เช่น สภาวิชาชีพบัญชีแล้ว นักลงทุนยังอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลตามสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและอาจมีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ของกิจการที่ต้องการลงทุน เช่น สภาวะเศรษฐกิจโลก การเมือง อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อมูลภายในกิจการในบางกรณีเป็นข้อมูลที่มีผลกระทบโดยตรงต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการที่จะทำการซื้อขายในลักษณะที่ว่า หากบุคคลที่ล่วงรู้ข้อมูลใดของกิจการแล้วใช้ข้อมูลนั้นไปเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์แล้ว บุคคลนั้นย่อมได้ไปซึ่งผลประโยชน์จากการซื้อขายหลักทรัพย์ เพราะเหตุการได้ล่วงรู้และใช้ข้อมูลภายในนั้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการข้อมูลภายใน (ข้อมูลภายใน หรือ non-public price sensitive information) เพื่อให้คณะกรรมการ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในฐานะผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของบริษัทให้เป็นไปตามกฎหมาย สามารถนำไปดูแลให้เกิดการปฏิบัติภายในบริษัทเพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลภายในนั้นแก่ไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบแก่บุคคลเฉพาะกลุ่ม อันอาจถือว่าเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535) ซึ่งแก้ไขล่าสุดในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งแนวทางปฏิบัติสำหรับบริษัทจดทะเบียนในการเปิดเผยข้อมูลภายในมี 2 แนวทาง คือ การเปิดเผยผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับการเปิดเผยผ่านเว็บไซต์ของตนเอง

โดย “ข้อมูลภายใน” ที่ห้ามมิให้เปิดเผยแก่บุคคลใด (เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยแก่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง) ก่อนเปิดเผยแก่ผู้ลงทุนทั่วไป หมายถึง ข้อมูลที่ยังมิได้มีการเปิดเผยต่อประชาชนเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคา หรือมูลค่าของหลักทรัพย์ ซึ่งได้แก่ข้อมูลของบริษัทหรือบุคคลวงในที่น่าจะมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคา หรือมูลค่าของหลักทรัพย์ หรือการตัดสินใจลงทุน ข้อมูลดังกล่าวรวมถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือผู้บริหารสำคัญของบริษัทจดทะเบียน และเป็นข้อมูลที่มีความชัดเจนพอสมควรที่ผู้ลงทุนทั่วไปน่าจะใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน แต่อาจไม่รวมถึงข้อมูลภายในที่มีนัยสำคัญที่ยังไม่ได้เปิดเผยแต่อาจไม่มีผลต่อราคาหรือการตัดสินใจของผู้ลงทุน หรือที่บุคคลทั่วไปอาจคาดการณ์ได้จากข้อมูลที่เปิดเผยไว้ก่อนหน้า หรือข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนมิใช่ข้อมูลจากแหล่งภายในบริษัทแต่เกิดจากปัจจัยภายนอกบริษัท โดยการพิจารณาข้อมูลภายในดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีผลกระทบต่อราคาหรือการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนหรือไม่ ต้องพิจารณาประกอบกับปัจจัยหลายประการ เช่น ขนาดบริษัทจดทะเบียน พัฒนาการของเรื่อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูล สภาพตลาด (market sentiment) รวมถึงโอกาสที่ผู้ลงทุนน่าจะใช้อ้างอิงข้อมูลดังกล่าว

สำหรับกฎหมายไทยเพื่อการป้องกันและปราบปรามการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ ได้แก่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บทบัญญัติมาตรา 242 ที่ห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในเกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์กระทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลนั้นปฏิบัติตามกฎหมาย คำสั่งศาล หรือคำสั่งของหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทำขึ้นก่อนที่ตนจะรู้ หรือครอบครองข้อมูลภายในเกี่ยวกับบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ หรือบุคคลนั้นกระทำโดยตนมิได้เป็นผู้รู้เห็นหรือตัดสินใจ แต่ได้มอบหมายให้ผู้อื่นได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนตามกฎหมายให้จัดการเงินทุนหรือการลงทุน ตัดสินใจในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้น หรือการกระทำนั้นไม่ได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด นอกจากนี้กฎหมายมาตรา 242 ดังกล่าวยังห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลภายในแก่บุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ว่าด้วยวิธีใด โดยรู้หรือควรรู้ว่าผู้รับข้อมูลอาจนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์

ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการกระทำในลักษณะที่ไม่ได้เป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่นหรือในลักษณะที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดบทสันนิษฐานไว้ในมาตรา 243¹⁰ ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานถึงตัวบุคคลที่กฎหมายเห็นว่าเป็นผู้ซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในของบริษัท ได้แก่ กรรมการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่รับผิดชอบข้อมูลภายในหรือที่สามารถเข้าถึงข้อมูลภายใน เป็นต้น ขณะที่มาตรา 244¹¹ เป็นบทสันนิษฐานของกฎหมายว่าบุคคลซึ่งมีพฤติกรรมกรซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขาย

¹⁰ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 243 บัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา 242

- (1) กรรมการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์
- (2) พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่รับผิดชอบข้อมูลภายในหรือที่สามารถเข้าถึงข้อมูลภายใน
- (3) บุคคลซึ่งอยู่ในฐานะที่สามารถรู้ข้อมูลภายในอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ประเมินราคาทรัพย์สิน หรือบุคคลอื่นใดที่ทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายใน และให้รวมถึงพนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ร่วมงานของบุคคลดังกล่าว ที่อยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายในนั้น
- (4) กรรมการ อนุกรรมการ ผู้แทนนิติบุคคล ตัวแทน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษา หรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ สำนักงาน ตลาดหลักทรัพย์ ศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ หรือศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือฐานะที่สามารถรู้ข้อมูลภายในอันได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน
- (5) นิติบุคคลซึ่งบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือ (4) มีอำนาจควบคุมกิจการ”

¹¹ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244 บัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังต่อไปนี้ ซึ่งมีพฤติกรรมกรซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือเข้าผูกพันตามสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ผิดไปจากปกติวิสัยของตน เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายในตามมาตรา 242

- (1) ผู้ถือหลักทรัพย์เกินร้อยละห้าของหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์โดยให้นับรวมหลักทรัพย์ที่ถือโดยคู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์
- (2) กรรมการ ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ พนักงาน หรือลูกจ้างของกิจการในกลุ่มของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ในตำแหน่งหรือสายงานที่รับผิดชอบข้อมูลภายในหรือที่สามารถเข้าถึงข้อมูลภายในได้
- (3) บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับบุตรบุญธรรม หรือบุตรบุญธรรมของบุคคลตามมาตรา 243
- (4) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกันของบุคคลตามมาตรา 243
- (5) คู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาของบุคคลตามมาตรา 243 หรือบุคคลตาม (3) หรือ (4)

กิจการในกลุ่มของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตาม (2) หมายความว่า บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย หรือบริษัทร่วมของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด”

ล่วงหน้าที่ผิดไปจากปกติวิสัยของตน เป็นบุคคลซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน ได้แก่ ผู้ถือหลักทรัพย์เกินร้อยละห้าของหลักทรัพย์ที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ โดยให้นับรวมหลักทรัพย์ที่ถือโดยคู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ถือหลักทรัพย์ เป็นต้น

มาตรา 244/1 บัญญัติห้ามมิให้บริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ รวมทั้งพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับการสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของลูกค้ารายใดของบริษัทหลักทรัพย์นั้น กระทำการด้วยการส่ง แก่ใจ หรือยกเลิกคำสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้น โดยใช้โอกาสดำเนินการก่อนที่ตนจะดำเนินการตามคำสั่งของลูกค้ารายดังกล่าวแล้วเสร็จ โดยวิธีการเดียวกันกับกรณีตามมาตรานี้ ให้นำไปใช้บังคับแก่บริษัทหลักทรัพย์ที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทจัดการกองทุน และพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าวซึ่งรู้หรือครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับการสั่งซื้อหรือขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้าของกองทุนหรือกิจการอื่นที่มีลักษณะในทำนองเดียวกับกองทุน ซึ่งบริษัทหลักทรัพย์นั้นรับจัดการทรัพย์สินหรือการลงทุนให้ด้วย ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 244/2

อย่างไรก็ตามในการป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ insider trading ซึ่งเป็นรูปแบบของการทุจริตหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์ที่เป็นการเอาเปรียบผู้ลงทุนรายอื่นนั้น ตลาดหลักทรัพย์ (ตลท.) ยังมีมาตรการอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มาตรการทางกฎหมาย เพื่อเสริมแรงการดำเนินการด้วย เช่น กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลภายในผ่านระบบของตลาดหลักทรัพย์ โดยถ้าเป็นข้อมูลที่ยังเปิดเผยไม่ได้ ให้จัดระบบควบคุมภายในเพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลระดับ “ลับ” หรือการจัดทำทะเบียน insider list หรือรายชื่อบุคคลหรือตำแหน่งที่รู้หรือครอบครองข้อมูลภายใน และจำกัดการเข้าถึงข้อมูลภายในให้น้อยที่สุดที่เท่าจำเป็น (need to know basis) การดำเนินการให้มั่นใจว่ากรรมการ ผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลภายในตระหนักถึงหน้าที่ในการเก็บรักษาข้อมูลลับ รวมถึงการจัดทำข้อตกลงรักษาความลับข้อมูล (confidentiality agreement)

กรณีการฉ้อโกงทางบัญชี

การทุจริตด้วยการฉ้อโกงทางบัญชี คือการทุจริตเกี่ยวกับตัวเลขทางบัญชีและการเงินซึ่งทำได้หลายวิธี และอาศัยช่องว่างของหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ใช้เพื่อควบคุม กำกับดูแลและตรวจสอบการทำบัญชีและการสอบบัญชี โดยการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีที่ถือได้ว่าเป็นการฉ้อโกงทางบัญชี เช่น การตกแต่งรายได้โดยการรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในรอบบัญชีหนึ่งเพื่อสร้างรายได้ที่ไม่มีอยู่จริงในรอบบัญชีนั้น การสร้างเอกสารอันเป็นเท็จเพื่อการรับรู้รายได้สินค้าคงเหลือในบัญชีให้สูงกว่าหรือต่ำกว่าปกติ เพื่อการยกยอดเงินสดหรือกระแสเงินสดจากบริษัท การตกแต่งและปกปิดหนี้สินเพื่อสร้างภาพให้นักลงทุนเห็นว่ากิจการมีฐานะทางการเงินดี เหมาะกับการลงทุน หรือการตกแต่งค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการสร้างรายจ่ายปลอมแล้วยกยอดกระแสเงินสด หรือสร้างรายจ่ายที่ต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อให้กิจการมีกำไรสุทธิทางบัญชีในการยกยอดกระแสเงินสดออกจากบริษัทในอนาคต ซึ่งจะเห็นว่าไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม การทุจริตทางบัญชีนั้นผู้กระทำการทุจริตมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตนเองหรือพวกพ้องได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการทุจริตนั้นอันเป็นทรัพย์สินหรือเงินของประชาชนที่หลงเชื่อและตกเข้ามาเป็นเหยื่อในกิจการนั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มาตรา 33¹² บัญญัติให้การแจ้งข้อความที่เป็นเท็จต่อสารวัตรใหญ่บัญชีเป็นความผิดที่มีโทษทั้งจำหรือ/และปรับ หรือกรณีตามมาตรา 34¹³ ที่บัญญัติให้ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่จัดทำบัญชีจะต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้แสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน โดยจะต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่ถูกต้องด้วย ส่วนกรณีตามมาตรา 38¹⁴ เป็นการลงโทษสำหรับผู้ที่ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งบัญชี

¹² พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2534 มาตรา 33 บัญญัติว่า “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีผู้ใดแจ้งข้อความตามมาตรา ๑๕ เป็นเท็จต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีว่าบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหาย หรือเสียหายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

¹³ พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2534 มาตรา 20 บัญญัติว่า “ผู้ทำบัญชีต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน”

¹⁴ พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2534 มาตรา 38 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

หรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี โดยกำหนดโทษหนักขึ้นกรณีผู้กระทำการเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือในกรณีตามมาตรา 39¹⁵ เพื่อป้องปรามการลงรายการทางบัญชีที่เป็นเท็จ แก้ไข ละเว้นรายการในบัญชีหรืองบการเงินหรือแก้ไขเอกสารที่ใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้เกิดไปจากความเป็นจริง และกำหนดโทษหนักขึ้นหากผู้กระทำเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

อย่างไรก็ตาม หากการฉ้อโกงทางบัญชีเกิดขึ้นในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว กฎหมายที่ใช้บังคับได้แก่ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 281/10¹⁶ ที่บัญญัติให้บุคคลที่มีหน้าที่ส่งหรือเปิดเผยเอกสารหรือข้อมูลสำคัญต้องไม่แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ โดยกำหนดโทษทั้งปรับและ/หรือจำคุก หรือกรณีตามมาตรา 300¹⁷ ในกรณีที่การกระทำความผิดของบริษัทจดทะเบียนเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น กฎหมายกำหนดให้บุคคลนั้นต้องรับโทษด้วย ซึ่งหากกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนนั้น กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัทจดทะเบียนนั้น กฎหมายกำหนดโทษ

¹⁵ พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2534 มาตรา 39 บัญญัติว่า “ผู้ใดลงรายการเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน หรือแก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้เกิดไปจากความเป็นจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

¹⁶ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 281/10 บัญญัติว่า “ผู้ใดมีหน้าที่ส่งหรือเปิดเผยเอกสารหรือข้อมูลดังต่อไปนี้ แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษ...

(1) เอกสารหรือข้อมูลที่ส่งต่อสำนักงานหรือตลาดหลักทรัพย์ แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 56 มาตรา 57 มาตรา 58 หรือมาตรา 199

(2) เอกสารหรือข้อมูลที่ส่งหรือเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้นหรือประชาชนทั่วไปตามบทบัญญัติแห่งหมวด 3/1 การบริหารกิจการของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์

(3) เอกสารหรือข้อมูลที่ส่งหรือเปิดเผยต่อสำนักงานหรือผู้ถือหุ้น แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 246 มาตรา 247 มาตรา 248 หรือมาตรา 250

¹⁷ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 300 บัญญัติว่า “เว้นแต่จะได้กำหนดความรับผิดชอบของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ ในพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใด หรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย”

ไว้ทั้งจำและ/หรือปรับ ส่วนบทบัญญัติมาตรา 302¹⁸ เป็นการป้องปรามการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสำนักงาน ส่วนการนำเสนอหรือแสดงบัญชีหรือเอกสารอันเป็นเท็จกฎหมายกำหนดโทษไว้ตามมาตรา 302/1¹⁹ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 306²⁰ ซึ่งเป็นเรื่องที่กรรมการหรือผู้จัดการบริษัทจดทะเบียนกระทำการทุจริตด้วยการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งกฎหมายได้ระวางโทษไว้เช่นกัน

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 287²¹ ยังได้กำหนดหน้าที่และโทษสำหรับการกระทำความผิดของผู้สอบบัญชีของบริษัทไว้ในกรณีที่แสดงความเห็นต่องบการเงินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี

จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ข้างต้น พบว่าเป็นบทบัญญัติที่สามารถนำไปใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนได้เฉพาะผู้กระทำความผิดเป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลอื่นใดที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานของที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (บริษัทจดทะเบียน) เท่านั้น กฎหมายดังกล่าวไม่อาจนำไปใช้บังคับกับการทุจริตด้วยการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีหรือการฉ้อโกงทางบัญชีที่เกิดขึ้นในองค์กรภาคเอกชนที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้แม้การทุจริตนั้นจะมีประชาชนที่ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากและเป็นวงกว้างและมีจำนวนเงินความเสียหายเป็นจำนวนมหาศาลก็ตาม แต่กฎหมายที่นำมาบังคับใช้คือบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 7 ความเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง หมวด 3 ความผิดเกี่ยวกับ

¹⁸ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 302 บัญญัติว่า “ผู้ใดแจ้งข้อความหรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรให้แจ้งในสาระสำคัญต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสำนักงาน ต้องระวางโทษ...”

¹⁹ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 302/1 บัญญัติว่า “ผู้ใดนำเสนอสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานที่แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือข้อความที่ก่อให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรแสดงในสาระสำคัญต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสำนักงาน ต้องระวางโทษ...”

²⁰ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 306 บัญญัติว่า “กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษ...”

²¹ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 287 บัญญัติว่า “ผู้สอบบัญชีผู้ใดของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 หรือมาตรา 33 บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม กองทุนส่วนบุคคล บริษัทที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือบริษัทที่มีหลักทรัพย์ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ปฏิบัติงานสอบบัญชี เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชีหรือข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ด. ประกาศกำหนด หรือทำรายงานเท็จ หรือฝ่าฝืนมาตรา 62 วรรคหนึ่ง มาตรา 107 หรือมาตรา 140 วรรคสี่ หรือวรรคห้า ต้องระวางโทษ...”

เอกสาร ตั้งแต่มาตรา 264 ถึงมาตรา 269 กล่าวคือ กรณีที่เป็นการปลอมเอกสารก็จะเป็นความผิดตามมาตรา 264²² แต่ถ้าเอกสารที่ปลอมนั้นเป็นเอกสารสิทธิหรือเอกสารราชการก็จะเป็นความผิดตามมาตรา 265²³ หรือในกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติความผิดไว้เป็นการเฉพาะในกรณีการปลอมเอกสารสำคัญอย่างหนึ่งอย่างใด เช่นนี้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษตามมาตรา 266²⁴ นอกจากนี้ยังมีความผิดอาญาสำหรับการใช้หรืออ้างเอกสารปลอมไว้ตามมาตรา 268²⁵ และกรณีที่บุคคลผู้มีวิชาชีพได้ทำคำรับรองเอกสารอันเป็นเท็จก็จะเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 269²⁶

จากรูปแบบ กระบวนวิธีการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทุจริตภาคเอกชนด้วยการฉ้อโกงทางบัญชีนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่บังคับใช้ขึ้นอยู่กับว่าเกิดการทุจริตรูปแบบไหนขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ และในบางกรณีแม้จะมีการกระทำการทุจริตนอกตลาดหลักทรัพย์ แต่ก็สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นเดียวกัน แต่กฎหมายที่นำมาบังคับใช้กลับเป็นเพียงประมวลกฎหมายอาญาที่มีบทบัญญัติทั่วไปที่ใช้กับการทุจริตทุกกรณีที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะรูปแบบนั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำ กระบวนวิธีการ ความ

²² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือคัดลอกข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษ....”

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น โดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

²³ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 265 บัญญัติว่า “ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษ...”

²⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266 บัญญัติว่า “ผู้ใดปลอมเอกสารดังต่อไปนี้ (1) เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ (2) พันนุกรม (3) ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้ (4) ตั๋วเงิน หรือ (5) บัตรเงินฝาก ต้องระวางโทษ...”

²⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือมาตรา 267 ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้น หรือเป็นผู้แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความนั้นเองให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระทางเดียว”

²⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269 บัญญัติว่า “ผู้ใดในการประกอบการงานในวิชาชีพ กุณหมาย บัญชีหรือวิชาชีพอื่นใด ทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษ....”

ผู้ใดโดยทุจริตใช้หรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

รุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงโทษที่เหมาะสมกับการทุจริตนั้น ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของรัฐไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีการทุจริตด้วยรูปแบบอื่น ๆ

การทุจริตโดยรูปแบบอื่น ๆ เช่น กรณีความผิดตามมาตรา 281/10²⁷ ประกอบมาตรา 57²⁸ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ที่ลงโทษแก่บุคคลที่กระทำความผิดฐานปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ ตัวอย่างเช่น ก.ล.ต. ดำเนินคดีด้วยมาตรการลงโทษทางแพ่งกับบริษัท โพลาริส แคปปิตอล จำกัด (มหาชน) (POLAR) และผู้บริหาร 2 ราย กรณีปกปิดข้อความจริงที่ควรแจ้งในสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่บริษัทฯ หยุดประกอบกิจการกรณีที่ไม่ได้รายงานต่อตลาดหลักทรัพย์ และ ก.ล.ต. กรณีที่บริษัทฯ ถูกเจ้าหน้าที่ฟ้องล้มละลายจนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนภายในระยะเวลาที่สมควรภายหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด แต่บริษัทฯ มิได้ดำเนินการจนกระทั่งตลาดหลักทรัพย์ ทราบและได้แจ้งให้บริษัทฯ ดำเนินการ รวมถึงกรณีที่บริษัทฯ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ โดยมีหน้าที่ที่จะต้องแจ้งให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทราบแต่บริษัทฯ กลับแจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ ล่าช้าไปกว่า 35 วัน และกรณีที่บริษัทยื่นคำร้องขอถอนการฟื้นฟูกิจการจนศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องซึ่งบริษัทกลับแจ้งให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ทราบล่าช้าไปกว่า 25 วัน (ข่าว ก.ล.ต., ก.ล.ต. เปิดผลการดำเนินคดีด้วยมาตรการลงโทษทางแพ่งกับ POLAR และผู้บริหาร 2 ราย, ฉบับที่ 15/2561 วันอังคารที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 (<https://www.sec.or.th>) (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563)

²⁷ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 281/10 (อ้างแล้ว)

²⁸ พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 57 บัญญัติว่า “ให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ตามมาตรา 32 หรือมาตรา 33 รายงานพร้อมด้วยเหตุผลต่อสำนักงานโดยไม่ชักช้า เมื่อมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้เกิดขึ้น

- (1) บริษัทประสบความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (2) บริษัทหยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วน
- (3) บริษัทเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ หรือลักษณะการประกอบธุรกิจ
- (4) บริษัททำสัญญาให้บุคคลอื่นมีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของบริษัท
- (5) บริษัทกระทำหรือถูกกระทำอันมีลักษณะเป็นการครอบงำหรือถูกครอบงำกิจการตามมาตรา 247
- (6) กรณีใด ๆ ที่มีหรือจะมีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหลักทรัพย์ หรือต่อการตัดสินใจในการลงทุน หรือต่อการเปลี่ยนแปลงในราคาของหลักทรัพย์ของบริษัทตามที่สำนักงานประกาศกำหนด

จากกฎหมายไทยที่ใช้บังคับกับการทุจริตภาคเอกชนในแต่ละรูปแบบดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามิได้มีการกำหนดลักษณะของการทุจริตภาคเอกชนที่ชัดเจนและครอบคลุมถึงรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนไว้โดยเฉพาะ แต่เป็นกฎหมายที่มีลักษณะที่นำไปใช้บังคับกับรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่และองค์กรบังคับใช้กฎหมายก็จะบังคับใช้กฎหมายใน 2 ลักษณะ คือ กฎหมายที่บังคับใช้ได้เป็นการทั่วไป (เช่น ประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฯลฯ) โดยหากเป็นเรื่องที่ถือโทษกันเองระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกันเอง โดยไม่มีประชาชนเป็นผู้เสียหายหรือได้รับความเสียหายเป็นการเฉพาะแล้ว กฎหมายที่นำมาบังคับใช้คือ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา หมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 341-348 (ยกเว้นมาตรา 343) ว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกงซึ่งกระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรให้แจ้ง และการหลอกลวงนั้นทำให้ได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวงหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ลอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ซึ่งถือว่าเป็นความผิดอันยอมความได้และเมื่อยอมความกันแล้ว คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39

แต่ถ้าการทุจริตนั้นเข้าองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามความในมาตรา 343 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีผลกระทบเป็นวงกว้างต่อประชาชนและสังคม คดีจะเปลี่ยนเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ที่จะมีกฎหมาย องค์กรและมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องหลายส่วน โดยในอดีตที่ผ่านมาคดีที่มีข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ คือ กรณีแชร์แม่หมูนี่ที่เกิดขึ้นช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2562 คือ คดีนี้เดิมเป็นเรื่องที่ผู้เสียหายที่ถูกฉ้อโกงเข้าร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจว่าถูกนางสาววันทนีย์ ทิพย์ประเวชหลอกลวงให้ลงทุนเป็นคดีเริ่มต้นจากสถานีตำรวจในจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น แต่เมื่อการติดตามและขยายผลการสอบสวนและจำนวนผู้เสียหายที่มาร้องทุกข์มากขึ้น พบว่าแชร์ลูกโซ่ของนางวันทนีย์ ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้างไปยังประชาชนทุกภาคของประเทศที่ตกเป็นเหยื่อการฉ้อโกง และสร้างความเสียหายเป็นวงเงินกว่าหมื่นล้านบาท ทำให้คดีต้องถูกโอนไปสู่ความรับผิดชอบของกรมสืบสวนคดีพิเศษ ทำให้การสืบสวนสอบสวน ติดตามเอากลุ่มผู้กระทำความผิดมาลงโทษต้องมีการเริ่มต้นกันใหม่ หรือทำให้ต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมและติดตามเอาพยานหลักฐานกันใหม่ รวมถึงการปรับใช้ตัวบทกฎหมายจากประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยฉ้อโกงประชาชนตาม มาตรา 343 มาเป็นการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง

ประชาชน พ.ศ. 2527 ซึ่งปรับปรุงมาจากกรณีแชร์แม่หม้อยของนางชม้อย ทิพย์โส เจ้าแม่แชร์ ลูกโซ่รายแรกในประวัติศาสตร์ประเทศไทย

กฎหมายอีกลักษณะหนึ่ง คือกฎหมายที่ออกและบังคับใช้เพื่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือในตลาดแบบใดแบบหนึ่ง เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ที่ใช้บังคับเฉพาะแก่บริษัทจดทะเบียนเท่านั้น ไม่นำไปใช้เป็นการทั่วไปกับบริษัทจำกัด หรือองค์กรภาคเอกชนที่ไม่ได้จดทะเบียนและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. นอกจากนี้เรื่องดังกล่าวยังนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับกรณีมาใช้บังคับแก่การทุจริตที่เกิดขึ้นในบริษัทจดทะเบียนด้วย

กรณีตัวอย่างของการบังคับใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กับรูปแบบของการทุจริตในบริษัทจดทะเบียน เช่น การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) ถือเป็นความผิดตามมาตรา 243 ระวังโทษตามมาตรา 296 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และมาตรา 317/4 (1) แห่ง พ.ร.บ. ที่แก้ไขโดยฉบับที่ 5 พ.ศ. 2559 ประกอบมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และการบังคับใช้มาตรการทางแพ่งโดยให้คณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) อาจมีมติให้ ก.ล.ต. นำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดโดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับทางแพ่ง และหากผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ก.ล.ต. จะมีหนังสือขอให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องเป็นคดีต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ชำระเงินค่าปรับทางแพ่งตามอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนด อนึ่ง การที่ ค.ม.พ. ใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งกับผู้กระทำความผิดนั้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดเข้าข่ายเป็นผู้มีลักษณะขาดความน่าไว้วางใจในการเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียน ตามประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ กจ. 3/2560 เรื่อง การกำหนดลักษณะขาดความน่าไว้วางใจของกรรมการและผู้บริหารของบริษัท ลงวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2560 ซึ่งมีกรอบระยะเวลาสูงสุดไม่เกิน 3 ปี และ ก.ล.ต. จะพิจารณาเมื่อบุคคลดังกล่าวจะเข้าไปเป็นกรรมการและผู้บริหารของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียนต่อไป หากการทุจริตทำโดยรูปแบบที่ผู้บริหารทำการชักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของบริษัทออกไปเป็นของตนเองหรือบุคคลอื่น

ถ้าเป็นการทุจริตของผู้บริหารหรือผู้กระทำความผิดในนิติบุคคลที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เช่น บริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด กฎหมายที่บังคับใช้คือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 ซึ่งบัญญัติถึงการกระทำที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ถือเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แตกต่างกับกรณีที่ผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 308 ซึ่งบัญญัติเป็นความผิดโดยมิได้บัญญัติไว้โดยตรงว่าเป็นการยักยอกทรัพย์ ซึ่งพบว่าองค์ประกอบความผิดของการกระทำฐานยักยอกทรัพย์ในบริษัทจดทะเบียนจะไม่แตกต่างกับบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์ แต่กฎหมายก็เพียงแต่บัญญัติเพื่อปราบปรามการกระทำความผิดเฉพาะรูปแบบของการทุจริตไว้เท่านั้น มิได้ครอบคลุมถึงการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบอื่น ๆ หรือที่สามารถบังคับใช้ได้หากมีการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบอื่น ๆ ด้วย

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ เพียงแต่ขยายขอบเขตการบังคับใช้ที่แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น กล่าวคือ กรณีที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของกิจการ ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของกิจการหรือซึ่งกิจการเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท แต่หากเป็นกรณีที่ผู้บริหารในบริษัทจดทะเบียนตามกฎหมายฉบับนี้ เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันกิจการมีหน้าที่ดูแลหรืออยู่ในความครอบครองของกิจการนั้น ถ้าได้ทำให้เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน กฎหมายระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินห้าแสนบาท ตามมาตรา 309 ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกรณีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 โดยการกระทำด้วยการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ที่กฎหมายระวังโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการชักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของกิจการไป หรือทำให้เสียทรัพย์สินก็ตาม ต่างก็ความผิดตามมาตรา 311 แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ด้วยกระทำการหรือไม่กระทำการ เพื่อแสวงหา

ประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่บริษัท ซึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทด้วย

อย่างไรก็ตาม การทุจริตภาคเอกชนด้วยการยักยอกทรัพย์สินของผู้บริหารบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทจดทะเบียน มักจะกระทำควบคู่กับการทุจริตรูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น ตกแต่งตัวเลขทางบัญชี หรือปั้นหุ่น หรือสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่แล้ว ผู้บริหารจึงทำการยักยอก ทรัพย์สินของบริษัทออกเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สาม ดังนั้นเมื่อเกิดการกระทำทุจริต ภาคเอกชนขึ้น กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับกรณีจึงเป็นบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะรูปแบบ ของการกระทำการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้เพราะประเทศไทยไม่มี กฎหมายที่บัญญัติไว้ถึงการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ตัวอย่างเช่น กรณีการทุจริตใน บริษัท เอส หรือ (มหาชน) ออโต้เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด .ซี.อี. SECC ซึ่งผู้บริหารร่วมกัน กระทำการทุจริตในหลายลักษณะและเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ พ.ศ. 2535 หลายมาตรา ได้แก่ กรณีผู้บริหารยักยอกเงินของบริษัทผ่านการให้กู้ยืม ซึ่งเป็นความผิดตาม มาตรา 307, 308, 311, 313, 315, มาตรา 89/7 และมาตรา 89/24 ความผิดโดยการยักยอกเงินฝาก ของบริษัทโดยอาศัยอำนาจของตนเองลงนามเบิกถอนเงินของบริษัทไปเป็นของตนเอง ซึ่งเป็น ความผิดตามมาตรา 307 308 311 และ 313 ความผิดโดยการยักยอกเงินจากบัญชีของซื้อหุ้นเพิ่ม ทุนและไม่บันทึกเกี่ยวกับการเงินและถอนเงินดังกล่าวให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งเป็น ความผิดตามมาตรา 307 308 311 และ 312 ส่วนผู้สนับสนุนการกระทำความผิดมีความผิดตาม มาตรา 315 ประกอบมาตรา 307 308 และ 311 ส่วนการตกแต่งรายได้ค่าขายรถยนต์ของบริษัท โดยร่วมกันลงข้อความอันเป็นเท็จในบัญชีและทำบัญชีไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยการ สร้างรายได้จากการขายรถยนต์อันเป็นเท็จและแสดงหนี้สินต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นความผิด ตามมาตรา 312 รวมถึงกรณีที่ผู้บริหารไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต เป็นความผิดตามมาตรา 89/7 เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกรณีการทุจริตที่เกิดขึ้นจากการยักยอกเงินขององค์กรภาคเอกชน แม้ องค์กรนั้นจะไม่ใช่กิจการที่มุ่งหาผลกำไรเป็นหลัก ได้แก่ สหกรณ์จำกัด ตัวอย่างเช่น การทุจริต ในสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนคลองจั่น ที่เกิดขึ้นจากการทุจริตของนายสุภชัย ศรีสุภอักษร อดีต ประธานสหกรณ์ ที่ร่วมกันกับพวกเบิกจ่ายเงินของสหกรณ์อันเป็นเท็จและตกแต่งบัญชีเพื่อ ปกปิด โดยมีเงินของสหกรณ์ที่เป็นของประชาชนที่เป็นสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น ล้านบาท 16,725 ช่องทาง คือ การปล่อยกู้สมาชิกสมทบ การเบิกจ่ายเงินทตรง บริจาคเงินให้กับ 4 ผ่านช่องทาง

วัดพระธรรมกาย และ นำเงินไปลงทุนซื้อหุ้นในบริษัทสหประกันภัย จนทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้สมาชิกจำนวนกว่า ราย ที่มีเงินสะสมรวมกันประมาณ 56,469 ล้านบาท ไม่สามารถถอนเงินฝากได้ โดยในจำนวนนี้เป็นเงินของสหกรณ์ที่นำมาฝากไว้ 7,823 กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นจำนวนประมาณ สหกรณ์ที่มี 76 ล้านบาท จากทั้งหมด 7,700 คน 300,000 สมาชิกที่จะได้รับผลกระทบลูกกลมเป็นลูกโซ่ในครั้งนี้จำนวนกว่าไปด้วย 2558 เมษายน 13 ไทยรัฐออนไลน์ฉบับวันที่): <https://www.thairath.co.th> สืบค้นวันที่ 21 (2563 กุมภาพันธ์ต่อมาเมื่อวันที่ ศาลอาญารัชดาอ่านคำพิพากษาฎีกาคดี 2562 สิงหาคม 20 บาท ที่พนักงาน 22,132,000 ยักยอกทรัพย์สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น เป็นเงินจำนวน เป็นโจทก์ฟ้องนายสุภชัย ศรีสุภอักษร อดีตประธานกรรมการสหกรณ์เครดิต 4 อัยการคดีพิเศษ ยูเนียนคลองจั่นเป็นจำเลย ในความผิดฐานยักยอกทรัพย์ผู้อื่น และจัดการทรัพย์สินผู้อื่นไปโดย ทุจริตในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ,352,353และ ปี ซึ่งนายสุภชัย 7 พิพากษาขึ้นตามศาลอุทธรณ์ให้จำคุกจำเลย 354 ยังมีคดีอาญาที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอีกหลายสำนวน ทั้งในข้อหาร่วมกันฉ้อโกง ประชาชนและร่วมกันฟอกเงินและทุจริตสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น โปสต์ทูเดย์) 2562 สิงหาคม 20 ออนไลน์ วันที่: posttoday.com สืบค้นเมื่อวันที่ (2562 ธันวาคม 15 ส่วนคดี ประชาชนรวมกว่า คน ร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องนายสุภชัย 410ย ศรีสุภอักษร อดีตประธาน กรรมการสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นเป็นจำเลย ในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ศาลอาญารัชดาพิพากษายก 2563 มิถุนายน 30 นั้น ในวันที่ 343 ฟ้อง โดยฟังว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดตาม ฟ้องหรือไม่ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย นอกจากนี้ในวันเดียวกัน ศาลอาญายัง ได้พิพากษายกฟ้องสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น (1 จำเลยที่)และนายสุภชัย ศรีสุภอักษร (2 จำเลยที่)ในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน โดยโฆษณาให้ประชาชนทราบทั่วไปว่ากิจการ สหกรณ์ของจำเลยที่ 1 เป็นธนาคารซึ่งมีสถานะการเงินมั่นคง ทั้งที่ความจริงจำเลยที่ เป็นเพียง 1 สถาบันการเงินเพื่อชุมชนเท่านั้น ไม่มีสถานะเป็นธนาคารตามที่กล่าวอ้าง โดยศาลพิพากษา 1 เป็นสหกรณ์ จำเลยที่ 1 โดยให้เหตุผลว่าประชาชนที่เป็นสมาชิกยอมทราบแล้วว่าจำเลยที่ มิได้หลอกลวงให้สมาชิกเข้าร่วมลงทุน ส่วนจำเลยที่ เป็นหนึ่งในผู้แทนดำเนินการตามกรอบ 2 ที่ 2563 สิงหาคม 18 สืบค้นวันที่ 2563 มิถุนายน 30 โปสต์ทูเดย์ ออนไลน์ วันที่) วัตถุประสงค์

<https://www.posttoday.com/>

จากการวิเคราะห์กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนข้างต้น จะเห็นว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนอยู่หลายฉบับก็ตาม ซึ่งวัตถุประสงค์สุดท้ายของกฎหมายทุกฉบับมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการปราบปรามและป้องกันการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงประชาชน การชักยอกทรัพย์ และการปลอมแปลงเอกสาร รวมทั้งการสร้างกลไกทางแพ่งด้วยการกำหนดมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาความเสียหายและสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนที่ถูกหลอกลวงหรือตกเป็นเหยื่อของการทุจริตทั้งสิ้น แต่กฎหมายไทยที่มีอยู่ยังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ ปัญหาของการไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ปัญหานี้ทำให้เมื่อเกิดการทุจริตขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องบูรณาการกฎหมายที่มีอยู่หลาย ๆ ฉบับเข้าด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับว่าการทุจริตรูปแบบนั้นมีกฎหมายเฉพาะหรือไม่ และหากไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องแล้ว การบังคับใช้กฎหมายจะใช้วิธีการนำเอากฎหมายที่มีลักษณะบังคับเป็นการทั่วไป เช่นประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ เพราะกฎหมายไทยไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ เมื่อการทุจริตภาคเอกชนมีการพัฒนาการในรูปแบบใหม่ ๆ กฎหมายที่มีอยู่จึงไม่อาจบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องนำเอาบทบัญญัติของกฎหมายที่มีลักษณะบังคับใช้เป็นการทั่วไปมาใช้บังคับเช่นนี้เรื่อยไป

นอกจากนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันมีการกำหนดลักษณะของความผิด องค์การบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่ซ้ำซ้อนและทับซ้อนกัน ขึ้นอยู่กับรูปแบบของการทุจริตนั้น ๆ หรือว่าการทุจริตเกิดในองค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งในรูปแบบใด เช่นบริษัทจดทะเบียน หรือสหกรณ์ หรือองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะเป็นการทุจริตรูปแบบใดก็ตาม หากเข้าองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนแล้วย่อมต้องรับผิดภายใต้บทบัญญัติกฎหมายเดียวกันทั้งสิ้น ทำให้การออกกฎหมายของรัฐเป็นไปในลักษณะเพื่อการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเมื่อเกิดการกระทำความผิดในรูปแบบนั้น ๆ มากกว่าการออกกฎหมายมาเพื่อให้สามารถปราบปรามและป้องกันการทุจริตได้ในภาพรวมที่ไม่ว่าเป็นการทุจริตในรูปแบบใดก็ตาม จึงพบว่า หากมีการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใหม่เกิดขึ้นแล้วกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหการทุจริตและความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที ดังนั้นการดำเนินการในการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจึงมีลักษณะ

เป็นวิวัฒนาการแล้วลือมคอกหรือตามแก้ไขเมื่อปัญหานั้นเกิดขึ้น โดยได้สร้างความเสียหายแก่ประชาชน เศรษฐกิจและประเทศไทยไปแล้ว ซึ่งหากไม่มีกฎหมายรองรับการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว เมื่อการทุจริตเกิดขึ้นจนสร้างความเสียหายแก่ประชาชนจำนวนมากแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมและส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายและบรรเทาผลร้ายที่จะเกิดกับประชาชน

อย่างไรก็ตาม สำหรับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบัน กรณีที่มีทุจริตภาคเอกชนเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ นั้น การแก้ปัญหของรัฐคือ นำกฎหมายที่บังคับใช้เป็นการทั่วไปมาใช้บังคับหรือมาใช้บังคับร่วมกับกฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่ โดยพิจารณาว่าความผิดในการทุจริตภาคเอกชนนั้นเข้าข่ายขององค์ประกอบความผิดอาญาเป็นความผิดฐานใดแล้วปรับใช้ด้วยบทกฎหมายกับการทุจริตนั้น เช่น บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาส่วนที่ว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินยกยอก แต่การดำเนินการดังกล่าวย่อมเป็นการใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของลักษณะและผลกระทบของความผิดที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญาส่วนที่ว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 343 กำหนดองค์ประกอบของการกระทำความผิดไว้แคบเกินไป กล่าวคือ จะถือว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนเฉพาะในกรณีที่ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงนั้นทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือจากบุคคลที่สามเท่านั้น ไม่รวมถึงรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนบางรูปแบบที่กระทบกระเทือนต่อประชาชนในลักษณะที่ไม่ทำให้ผู้กระทำการทุจริตได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากหรือของประชาชนโดยตรง แต่ทำให้ผู้กระทำการทุจริตได้รับผลประโยชน์อย่างอื่นใดอันเป็นของประชาชนหรือที่ประชาชนเป็นเจ้าของในฐานะของผู้ถือหุ้นในองค์กรภาคเอกชนนั้น แต่ต้องสูญเสียไปเพราะการกระทำการทุจริตที่ไม่อาจเป็นความเสียหายในอนาคตได้ สำหรับกรณีการนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินยกยอกมาใช้กับกรณีการทุจริตภาคเอกชนนั้น จะเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 352 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยกยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ...” ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นกฎหมายที่นำไปใช้

บังคับทั้งแก่การยกยอกทรัพย์ระหว่างเอกชนด้วยกันในกรณีทั่ว ๆ ไป หรือการยกยอกทรัพย์ที่เป็นการทุจริตภาคเอกชน ในขณะที่ลักษณะ กระบวนวิธีการ ผู้เสียหาย มูลค่าความเสียหาย รวมถึงผลกระทบต่อรัฐกรณีการทุจริตภาคเอกชนกลับมีมากกว่ากรณีการทุจริตด้วยการยกยอกทรัพย์ทั่ว ๆ ไป ดังนั้นการนำเอากฎหมายอาญาที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปมาใช้กับกรณีการทุจริตภาคเอกชนด้วยนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ

การมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ จึงมีผลต่อการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการทุจริตภาครัฐแล้วพบว่า ผลของการทุจริตภาคเอกชนสร้างความเสียหายไม่แตกต่างกับการทุจริตภาครัฐ เพียงแต่ในกรณีของการทุจริตภาครัฐนั้น รัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะต้องปราบปรามและป้องกันเพื่อระงับยับยั้งไม่ให้เกิดความเสียหายกับเงินงบประมาณที่เป็นของรัฐโดยตรง รัฐจึงได้กำหนดองค์กรและมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อปราบปรามและป้องกันการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการที่รัฐกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันมิให้ผู้กระทำการทุจริตในภาครัฐสามารถยกย้ายถ่ายทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตไปได้แม้ภายหลังจากที่พ้นโทษมาแล้ว โดยใช้กฎหมายฟอกเงิน ดังนั้นหากมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนขึ้นเป็นเฉพาะแล้ว ย่อมทำให้สามารถกำหนดองค์กร มาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริต รวมถึงมาตรการเยียวยาความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนที่อาศัยกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ ทั้งยังเป็นการตัดช่องทางมิให้ผู้กระทำความผิดสามารถยกย้ายถ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตไปเพื่อฟอกเงินที่ได้มานั้นเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นเพื่ออำพรางทรัพย์สินนั้นไว้เป็นประโยชน์สำหรับตัวเองหรือบุคคลอื่นต่อไปได้อีก ทั้งยังทำให้เกิดความเกรงกลัวแก่บุคคลทั่วไปไม่ให้เกิดการทุจริตอีก ส่วนมาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายฟอกเงินที่นำมาใช้กับการทุจริตภาคเอกชนนั้น จะทำให้รัฐสามารถติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ผู้กระทำความผิดยกย้ายถ่ายเทไปในระหว่างการทุจริตมาคืนให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายอันเป็นมาตรการเยียวยาประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนนั้น

2.2 องค์การที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

จากรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน พบว่ามีองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนหลายองค์กร โดยแต่ละองค์กรมีอำนาจหน้าที่และการดำเนินการที่มีลักษณะทับซ้อนกันและในลักษณะที่ต่างฝ่ายก็ต่างทำหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรนั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันพบว่ากฎหมายไทยได้จัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนหลายหน่วยงาน เช่น เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ เช่น ในกรณีที่มีการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบของความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 343 เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงต่อการสืบสวนสอบสวนแล้วทำความเข้าใจเสนอพนักงานอัยการว่าสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง หากพนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีแล้วคดีก็เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลที่มีเขตอำนาจ หากต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยแล้ว จำเลยก็จะถูกบังคับไปตามคำพิพากษาของศาล แต่ในคดีการทุจริตภาคเอกชนด้วยการฉ้อโกงประชาชนอันเป็นความผิดตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 หรือพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 กรณีเหล่านี้เจ้าพนักงานตำรวจยังมีหน้าสืบสวนสอบสวนไม่แตกต่างไปจากกรณีคดีอาญาทั่วไป แต่หากลักษณะของการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวเข้าเงื่อนไขคดีที่อยู่ในอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ การสืบสวนสอบสวนก็จะโอนย้ายไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อทำสำนวนเสนอต่อพนักงานอัยการว่าเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ และถ้าพนักงานอัยการสั่งฟ้อง คดีก็เข้าสู่กระบวนการของศาลตามขั้นตอนปกติต่อไป

ในทางตรงกันข้าม หากเป็นการทุจริตภาครัฐ หรือภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับเอกชนซึ่งมีเจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตแล้ว กฎหมายไทยมีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะขึ้นเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยแยกตามระดับของตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้น โดยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ป.ป.ช.) ที่มีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนเพื่อดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองขึ้นไป ตัวอย่างเช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มี

พฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ปปท.) โดยคณะกรรมการ ปปท. มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนกล่าวหาข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมา โดยเฉพาะ ป.ป.ช.ที่มีอำนาจที่จะฟ้องคดีเองหรือส่งสำนวนคดีให้อัยการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้ ส่วน ปปท. หากพบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการทุจริตแล้วก็จะส่งสำนวนเสนอพนักงานอัยการเพื่อทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ ซึ่งการฟ้องคดีการทุจริตในภาครัฐนั้นจะต้องฟ้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง หรือฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของคดีที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า การที่รัฐจัดตั้งองค์กรเฉพาะขึ้นเพื่อบังคับใช้กฎหมายเพื่อการปราบปรามการทุจริตภาครัฐนั้น ก็เพราะการทุจริตภาครัฐมีความร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อรัฐโดยตรง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้เพราะการทุจริตของรัฐเป็นการทุจริตต่อความไว้วางใจของรัฐที่ได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อกระทำการต่าง ๆ ในตำแหน่งหน้าที่นั้นแทนรัฐ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่กลับใช้อำนาจหน้าที่ที่รัฐมอบให้ไปเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทุจริตต่อผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้นรัฐจึงกำหนดบทลงโทษและสร้างองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาถึงกรณีการทุจริตภาคเอกชนที่สามารถสร้างความเสียหายให้กับระบบเศรษฐกิจ สังคมของประเทศไม่แตกต่างไปจากการทุจริตภาครัฐ ทั้งนี้เพราะการทุจริตที่เกิดขึ้นได้สร้างความเสียหายแก่ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อเป็นวงกว้าง จำนวนเงินความเสียหายมีจำนวนมหาศาล สร้างความวุ่นวายและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นในสังคม สุดท้ายย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ แต่ด้วยเหตุที่ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดให้มืองค์กรบังคับใช้กฎหมายในการป้องกัน ปราบปรามและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน โดยเฉพาะ ซึ่งเมื่อไม่มีองค์กรบังคับใช้กฎหมายเป็นการเฉพาะแล้ว เมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นในรูปแบบหนึ่งทำให้องค์กรบังคับใช้กฎหมายหลายองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องกับดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตนั้น เช่นในกรณีที่เกิดการทุจริตขึ้นในบริษัทจดทะเบียน (listed company)

องค์กรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติผ่านทาง เจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่ที่เกี่ยวข้อง กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือในกรณีที่มีการทุจริต ภาคเอกชนเกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์แต่สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อ การทุจริตนั้น จนสร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้างและสร้างความเสียหายให้แก่ ประชาชนและรัฐ ไม่แตกต่างไปจากการทุจริตในภาครัฐ หรือการทุจริตในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่ง มีองค์กรบังคับใช้กฎหมายหลายองค์กร ไม่แตกต่างกับการทุจริตที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ ในลักษณะการทำงานที่ซ้ำซ้อนและทับซ้อนกัน

2.3 มาตรการทางกฎหมายในการปราบปราม ป้องกันและเยียวยาความเสียหายจากการทุจริต ภาคเอกชน

มาตรการปราบปราม ป้องกันและเยียวยาความเสียหายกรณีเกิดการทุจริตภาคเอกชน ขึ้นนั้น ไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายส่วนแยกได้ตามลักษณะของการลงทุน คือกรณีลงทุน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และการลงทุนนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดย หากการทุจริตภาคเอกชนเกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว มาตรการที่ ก.ล.ต. นำมาใช้ได้แก่มาตรการ 3 ด้านคือ มาตรการลงโทษทางปกครอง (Administrative Sanction) การลงโทษทางอาญา (Criminal Sanction) และการดำเนินมาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Sanctions)

2.3.1 มาตรการลงโทษทางปกครอง (Administrative Sanction)

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินการทางปกครองซึ่งเป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายด้วยการออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่ง ก.ล.ต. จะดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การออกคำสั่งทาง ปกครองและการลงโทษทางปกครอง

สำหรับการออกคำสั่งทางปกครองนั้น ก.ล.ต. จะพิจารณาออกคำสั่งภายใต้กฎหมายแก่ บุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เช่น ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract) ที่ปรึกษาทางการเงิน ผู้สอบบัญชี บริษัทประเมินมูลค่าทรัพย์สิน สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ และบุคลากรในธุรกิจตลาดทุน โดยคำสั่งที่ ออก ได้แก่ ให้แก้ไขการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ จำกัดการประกอบธุรกิจที่ บกพร่อง เปิดเผยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และ พักหรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบ ส่วน

การลงโทษทางปกครองนั้นเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดให้อำนาจแก่ ก.ล.ต. ได้แก่ พ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract)ฯ และ พ.ร.บ. ทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุนฯ ซึ่งเป็นบทลงโทษกับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract) ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract) สำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract) สมาคมกำกับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract) ผู้ไม่ชำระค่าธรรมเนียมที่กำหนดตาม พ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract)ฯ กรรมการและผู้บริหารของนิติบุคคลข้างต้น (ตามมาตรา 114 – 119 แห่งพ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า(future contract)ฯ) และลงโทษกับทรัสต์และกรรมการและผู้บริหารของทรัสต์นั้น (ตามมาตรา 70 – 71 แห่งพ.ร.บ. ทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุนฯ)

จากมาตรการการลงโทษทางปกครอง จะเห็นว่ามาตรการดังกล่าวมุ่งโดยตรงต่อการระงับยับยั้งการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นเฉพาะแก่การกระทำในตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นทุนของประเทศไทยเท่านั้น ไม่สามารถนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ในกรณีที่มีการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ได้ นอกจากนี้มาตรการทางปกครองยังมีความล่าช้า เนื่องจากผู้ที่ถูกลงโทษทางปกครองได้รับคำสั่งทางปกครองแล้วไม่เห็นด้วยกับการสั่งการทางปกครอง ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว เช่นนี้ย่อมทำให้กระบวนการของบังคับใช้มาตรการทางปกครองใช้เวลานานและมีโอกาสที่ผู้กระทำความผิดสามารถยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริต หรือทำลายพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้ตนเองถูกลงโทษในที่สุด นอกจากนี้ มาตรการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้วยการออกคำสั่งทางปกครองหรือลงโทษทางปกครองที่สั่งการได้หลายลักษณะ เช่น ภาคทัณฑ์ ดำเนินโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน ปรับทางปกครอง จำกัดการประกอบกิจการ พักการประกอบกิจการและเพิกถอนใบอนุญาต ต่างก็เป็นวิธีการที่มุ่งที่จะแก้ไขหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับภาครัฐเท่านั้น โดยประชาชนที่เป็นนักลงทุนซึ่งได้รับความเสียหายโดยตรงจากการทุจริตภาคเอกชนไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยตรง และต้องไปฟ้องคดีด้วยตนเอง ดังนั้นมาตรการด้วยการดำเนินการทางปกครองโดย ก.ล.ต. ถือได้ว่าเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่ยังไม่สามารถเยียวยาประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนได้อย่างแท้จริง

2.3.2 มาตรการลงโทษทางอาญา (Criminal Sanction)

มาตรการลงโทษทางอาญา (Criminal Sanction) สำหรับกรณีการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์นั้น ก.ล.ต. ถือเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการใช้มาตรการทางอาญา

ที่ทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ (ก) เปรียบเทียบความผิดอาญาโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบ หรือ (ข) การดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่ง ก.ล.ต. มีอำนาจใช้มาตรการทางอาญาดังที่กล่าวมานี้ได้เฉพาะแต่สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นบริษัทจดทะเบียนเท่านั้น ไม่สามารถนำมาใช้หรือมีอำนาจไปถึงการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์

สำหรับมาตรการทางอาญาด้วยการเปรียบเทียบปรับซึ่งอยู่ในอำนาจของ ก.ล.ต. นั้น มีอยู่ในกฎหมายจำนวน 6 ฉบับโดยที่บางความผิดให้อำนาจ ก.ล.ต. สามารถเปรียบเทียบและกำหนดค่าปรับได้โดยผ่านการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมาย และเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามคำสั่งคณะกรรมการเปรียบเทียบแล้ว สิทธิในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดก็เป็นระงับ ซึ่งความผิดที่กฎหมายกำหนดให้สามารถเปรียบเทียบได้เป็นไปตามมาตรา 317 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ มาตรา 155 แห่ง พ.ร.บ. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) มาตรา 94 แห่ง พ.ร.บ. ทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุนฯ มาตรา 42 แห่ง พ.ร.บ. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ มาตรา 43 แห่ง พ.ร.ก. นิติบุคคลเฉพาะกิจฯ และมาตรา 95 แห่ง พ.ร.ก. การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ

จากกฎหมายข้างต้นจะเห็นว่ามาตรการลงโทษทางอาญาด้วยการเปรียบเทียบนั้นถือว่า มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งหากผู้กระทำความผิดยอมรับและชำระค่าปรับตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบ ในทางตรงกันข้ามหากเป็นความผิดที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้ารับการเปรียบเทียบ หรือไม่ชำระค่าปรับตามคำสั่งของคณะกรรมการเปรียบเทียบ หรือชำระไม่ครบถ้วน เช่นนี้ มาตรการทางอาญาของ ก.ล.ต. คือ การกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นบุคคลที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยพนักงานสอบสวนจะทำการรวบรวมพยานหลักฐานเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ ซึ่งหากพนักงานสอบสวนมีคำสั่งฟ้อง เช่นนี้ผู้กระทำความผิดก็จะเข้าสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งมี 3 ชั้นเหมือนกับคดีอาญาปกติทั่วไป คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ซึ่งผู้กระทำความผิดอยู่ในฐานะจำเลยมีสิทธิอุทธรณ์และ/หรือฎีกาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ แม้ จะมีมาตรการทางอาญาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปรียบเทียบเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานทุจริตก็ตาม แต่มาตรการทางอาญา

ดังกล่าวใช้ได้เฉพาะแต่บริษัทจดทะเบียนเท่านั้น ไม่สามารถใช้บังคับการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ การดำเนินการใช้ระยะเวลานานและยังมีช่องทางของกฎหมายที่ให้สิทธิแก่จำเลยในการอุทธรณ์ ฎีกา ย่อมเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดสามารถยกย้ายถ่ายเทเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตเพื่อให้อุดพ้นไปจากการถูกติดตามเอาคืนได้ อันจะเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดที่แม้จะถูกศาลตัดสินใจที่สุดว่ามีความผิดและต้องโทษ ย้อนกลับมาเอาเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ได้ภายหลังพ้นโทษแล้ว มาตรการทางอาญาที่กำหนดไว้จึงไม่เพียงพอและครอบคลุมต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงมาตรการในทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาประชาชนที่ได้รับความสะดวกจากการทุจริตแล้ว พบว่ากฎหมายมิได้บัญญัติให้ประชาชนผู้เสียหายมีสิทธิอย่างไร ๆ เกี่ยวกับเงินที่ผู้กระทำความผิดชดใช้ให้กับรัฐ แต่มาตรการทางอาญาที่มีอยู่เป็นเพียงการกระทำเพื่อชดเชยหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นตลาดทุนของประเทศและที่รัฐเป็นเจ้าของหรือผู้เสียหายโดยตรงเท่านั้น โดยมาตรการดังกล่าวได้กำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ เมื่อศาลพิจารณาคำขอความผิดตามมาตรา 278 มาตรา 281/2 วรรคหนึ่ง มาตรา 281/10 มาตรา 296 มาตรา 296/1 หรือมาตรา 297 แห่ง พ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ และตามมาตรา 70 มาตรา 71 หรือมาตรา 73 แห่ง พ.ร.ก. การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ ศาลมีอำนาจใช้มาตรการต่าง ๆ ต่อไปนี้กับผู้กระทำความผิดได้ คือ (1) ให้ชดใช้เงินเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการทุจริต (2) ห้ามมิให้เข้าซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) เป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี (3) ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี (4) ให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบให้กับ ก.ล.ต. ซึ่งมาตรการทางอาญาดังกล่าวมิได้กำหนดให้เยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทุจริตภาคเอกชนเลย

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการทางอาญาตามกฎหมายอื่น ๆ ที่จะนำมาบังคับใช้กับการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์แล้ว พบว่าไม่มีมาตรการทางอาญาที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเหมือนกับการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ แต่เป็นมาตรการทางอาญาที่เป็นการทั่วไปและบังคับใช้กับทุกกรณี ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับได้กับการทุจริตภาคเอกชนในบางรูปแบบ เช่น ถ้าเป็นแชร์ลูกโซ่ ก็จะบังคับใช้พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 ร่วมกับประมวลกฎหมายอาญาดังที่กล่าวมาแล้ว หรือถ้า

เป็นการทุจริตในรูปแบบของการฉ้อโกงประชาชนในรูปแบบอื่น ๆ ก็บังคับใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 343 โดยกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงมาตรการการเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทุจริต โดยประชาชนจะต้องไปดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีเอากับผู้กระทำผิดเองต่อไป

2.3.3 มาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Sanction)

มาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Sanctions) เป็นมาตรการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อการเยียวยาแก่ผู้เสียหายอันเป็นการเยียวยาความเสียหายในทางแพ่ง ดังนั้นจึงไม่ต้องกำหนดความเสียหายที่แท้จริง ซึ่งมาตรการลงโทษทางแพ่ง หรือมาตรการดำเนินการทางแพ่ง (Civil Actions) ถูกตราไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 และพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลฯ ซึ่งกฎหมายกำหนดลักษณะความผิดตามกฎหมายแต่ละฉบับดังกล่าวให้เป็นความผิดที่สามารถนำมาตราลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับได้ ทั้งนี้ ก.ล.ต. มีอำนาจบังคับใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งด้วยการดำเนินการทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิดต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการพิจารณาการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะเป็นผู้กำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะคือ กำหนดให้ผู้กระทำความผิดยินยอมชำระค่าปรับตามที่คณะกรรมการกำหนด และดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลแพ่ง โดยมาตรการลงโทษทางแพ่งที่กำหนดลงไว้ในพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และ พระราชกำหนด การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 มีดังนี้

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบมาตรการลงโทษทางแพ่ง

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535	พ.ร.ก. สินทรัพย์ดิจิทัลฯ
มาตรา 317/1 กำหนดให้ความผิดต่อไปนี้สามารถนำมาตราลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับได้ (1) กระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์	มาตรา 96 กำหนดให้ความผิดต่อไปนี้สามารถนำมาตราลงโทษทางแพ่งมาใช้บังคับได้ คือ (1) แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ

<p>(2) แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งในสาระสำคัญ</p> <p>(3) ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะกรรมการหรือผู้บริหารตามมาตรา 89/7</p> <p>(4) ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์หรือบัญชีธนาคารที่ใช้ชำระค่าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ หรือบัญชีธนาคารของบุคคลอื่น</p>	<p>(2) กระทำการอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัล</p> <p>(3) ยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัล บัญชีธนาคาร บัญชีที่เปิดไว้กับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือบัญชีอื่นใดที่ใช้ชำระราคาซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัล หรือใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ดิจิทัล บัญชีธนาคาร บัญชีที่เปิดไว้กับผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือบัญชีอื่นใดของบุคคลอื่น</p>
--	--

การนำมาตรการลงโทษทางแพ่งมาใช้กับผู้กระทำผิดจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณามาตรการลงโทษทางแพ่ง (ค.ม.พ.) ที่ประกอบด้วย อัยการสูงสุด ปลัดกระทรวงการคลัง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการ ก.ล.ต. ซึ่งนอกจาก ค.ม.พ. จะเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งแล้ว ยังเป็นผู้กำหนดมาตรการลงโทษทางแพ่งที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งมีอยู่ 5 มาตรการ คือ (1) ปรับทางแพ่ง (2) ชดใช้เงินเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการกระทำความผิด (3) ห้ามเข้าซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ไม่เกิน 5 ปี (4) ห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทหลักทรัพย์เป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี (5) ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบให้กับสำนักงาน ก.ล.ต. โดย ค.ม.พ. สามารถใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งตามความเหมาะสมแก่ข้อเท็จจริงโดยไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการทั้งหมดในทุกกรณี

ในกรณีที่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ผู้กระทำความผิดต้องตกลงทำบันทึกการยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งตามที่ ค.ม.พ. กำหนด ("บันทึกการยินยอม") กับ ก.ล.ต. และเมื่อชำระเงินครบถ้วนตามบันทึกการยินยอมแล้ว สิทธิในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดนั้นจะสิ้นสุดลง แต่หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วน ก.ล.ต. สามารถร้องขอต่อศาลแพ่งเพื่อขอให้ศาลบังคับให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินตามบันทึกการยินยอมได้

ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมปฏิบัติตามมาตรการลงโทษทางแพ่งที่ ค.ม.พ. กำหนด ก.ล.ต. มีอำนาจฟ้องบุคคลดังกล่าวต่อศาลแพ่ง เพื่อขอให้ศาลพิจารณากำหนดมาตรการลงโทษ

ทางแพ่งให้จำเลยปฏิบัติ ซึ่งศาลสามารถกำหนดดอกเบี้ยบนค่าปรับทางแพ่งและค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบของสำนักงาน ได้ตั้งแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระแล้วเสร็จ ทั้งนี้ การดำเนินคดีและการบังคับคดีในกรณีนี้จะอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนข้อตกลงในบันทึกการยินยอมหรือคำพิพากษาของศาลที่ห้ามเข้าซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) หรือห้ามเป็นกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทหลักทรัพย์ การฝ่าฝืนดังกล่าวถือเป็นความผิดอาญาข้อหาใหม่

ในเรื่องมาตรการลงโทษทางแพ่งนี้ผู้บริหารระดับสูงในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ยอมรับว่าการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ในกรณีการปั่นหุ้น นั้นมาตรการลงโทษทางแพ่งลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ (สื่อมติชนออนไลน์: ก.ล.ต. จับมือ ปปง. และ ดีเอสไอ เตรียมเพิ่มโทษปั่นหุ้นฐานฟอกเงินเพิ่ม สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2562)

จากมาตรการลงโทษทางแพ่งที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าเป็นมาตรการที่ใช้บังคับเฉพาะแก่บริษัทจดทะเบียนเท่านั้น ดังนั้นมาตรการทางแพ่งนี้จะไม่สามารถนำไปใช้บังคับได้ในกรณีที่การทุจริตภาคเอกชนเกิดขึ้นนอกตลาดหลักทรัพย์ และไม่อยู่ในอำนาจของ ก.ล.ต. ที่จะดำเนินการได้ นอกจากนี้จะเห็นว่าผลของการบังคับใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งดังกล่าวอาจเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดสามารถยักย้ายถ่ายเทเงิน และทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไปเสียก่อนที่จะถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐติดตามเอาคืนมาเพื่อชำระคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหาย หรือแม้ผู้กระทำความผิดจะถูกประชาชนผู้เสียหายฟ้องดำเนินคดีจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษและถูกบังคับคดีตามกระบวนการของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก็ตาม แต่กระบวนการดังกล่าวใช้เวลาาน ผ่านกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีหลายศาล และต้องอาศัยกระบวนการบังคับคดีที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่เป็นการเฉพาะเพราะใช้กระบวนการดำเนินคดีและบังคับคดีไม่แตกต่างกับคดีแพ่งทั่วไป ทั้งยังมีโอกาสที่ผู้กระทำความผิดใช้ช่องว่างของระยะเวลาต่าง ๆ ทำการยักย้ายถ่ายเทเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตไปในระหว่างการดำเนินคดี และเมื่อพ้นโทษหรือพ้นจากข้อกล่าวหาเพราะศาลพิพากษายกฟ้องแล้ว ผู้กระทำความผิดก็ยังมีโอกาสดำรงชีวิตได้ภายหลังระยะเวลาดังกล่าวโดยอาศัยเงินและทรัพย์สินที่ได้ยักย้ายถ่ายเทไปก่อนหน้านี้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายและมาตรการเยียวยาความเสียหายให้กับประชาชนที่เป็นนักลงทุนที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำทุจริตของผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนแล้ว พบว่ากฎหมายได้กำหนดมาตรการ “การดำเนินคดีแบบกลุ่ม” หรือ Class Action ซึ่งเป็นการดำเนินคดีแพ่งที่

บุคคลหนึ่งหรือหลายคน ได้ดำเนินคดีแพ่งเพื่อตนเองและเพื่อกลุ่มบุคคลที่อยู่สถานการณ์เดียวกัน มาตรการทางแพ่งดังกล่าวบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 222/1 ถึงมาตรา 222/49 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งสามารถใช้ได้กับคดีแพ่งทั่วไปด้วย แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหลักการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีข้อจำกัดหลายประการเมื่อนำไปใช้บังคับกับการทุจริตภาคเอกชน ที่เป็นการทุจริตที่อาศัยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เข้าถึงประชาชนได้รวดเร็ว เป็นวงกว้าง และสามารถสร้างความเสียหายให้กับประชาชนได้เป็นจำนวนมากศาล กล่าวคือ ข้อจำกัดที่ว่า การฟ้องคดีแบบกลุ่มเป็นการฟ้องคดีเมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นแล้ว เช่นเกิดความเสียหายของแชร์ลูกโซ่จนความเสียหายลุกลามเป็นเงินจำนวนมาก และประชาชนผู้เสียหายได้รับความเสียหายแล้วจึงจะนำไปสู่กระบวนการแจ้งความร้องทุกข์ สืบสวนสอบสวนและนำมาซึ่งการฟ้องคดีแบบกลุ่มขึ้น ข้อจำกัดต่อมาคือในการฟ้องคดีแบบกลุ่มนั้นมีข้อต้องพิจารณา 3 ประการ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการที่อาจถือได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่ไม่เหมาะสมกับกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน กล่าวคือ

1. ในการฟ้องคดีแบบกลุ่มนั้น โจทก์ผู้เริ่มคดีต้องได้มาซึ่งสิทธิการเป็นสมาชิกกลุ่มโดยสุจริต และมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการดำเนินคดีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งในข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่าความสุจริตและความมุ่งมั่นเป็นเรื่องเงื่อนไขที่ต้องการการพิสูจน์หรือเป็นนามธรรม ทำให้การดำเนินการเพื่อฟ้องคดีล่าช้าไม่ทันการณ์

2. ในการฟ้องคดีแบบกลุ่มนั้น ทนายความฝ่ายโจทก์ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มด้วย ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายเรื่องการฟ้องคดีแบบกลุ่มเป็นเรื่องใหม่สำหรับทั้งประชาชนและทนายความ การดำเนินการต่าง ๆ มีขั้นตอนและวิธีการที่ยุ่ยาก ซับซ้อน ย่อมไม่ทันต่อการปราบปรามและเยียวยาความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มาตรการเยียวยาความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนอาจไม่ทันท่วงทีต่อความเสียหายและต่อโอกาสที่ผู้กระทำการทุจริตจะชักย้ายถ่ายเทเงินและทรัพย์สินไปจากการตรวจพบของพนักงานเจ้าหน้าที่ นั่นคือในการฟ้องคดีแบบกลุ่มนั้น ต้องมีการรวมตัวของนักลงทุนที่ได้รับความเสียหายภายใต้สถานการณ์เดียวกัน หรือมีสิทธิอย่างเดียวกันอันเนื่องมาจากข้อเท็จจริงและหลักกฎหมายเดียวกัน และต้องอาศัยการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าเสียหาย หรือการมีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ เหล่านี้ทำให้การฟ้องคดีแบบกลุ่มเป็นเพียงมาตรการทางแพ่งที่ช่วยบรรเทาความเสียหายให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนได้ไม่มาก เมื่อเทียบกับความ

เสียหายที่เกิดขึ้นและสามารถยกย้ายถ่ายโอนไปได้อย่างรวดเร็ว ย่อมทำให้ประชาชนมีโอกาสที่จะได้รับชดใช้ค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดน้อยมาก และใช้เวลานานมากในการดำเนินการ

จากการวิเคราะห์กฎหมายไทยในด้านบทบัญญัติกฎหมาย องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้แก่ การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme หรือ Ponzi Scheme) การสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปั่นหุ้น (Price Manipulation) การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting fraud) ด้วยการตกแต่งตัวเลขในรายงานทางการเงิน (Financial report) การยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของบริษัทไปเป็นของตัวเอง (Syphoning) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) และการทุจริตเชิงนโยบายในภาคเอกชน ทำให้สามารถกำหนดองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน ได้ดังนี้

1. **ผู้กระทำการทุจริต** สำหรับผู้กระทำการทุจริตภาคเอกชนนั้น โดยทั่วไปคือผู้บริหารไม่ว่าในระดับใด ๆ ในองค์กรภาคเอกชนนั้น เช่น กรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา พนักงานบัญชี พนักงานการเงิน หรือผู้สอบบัญชี ซึ่งรูปแบบของการทุจริตที่เกิดขึ้นจากกลุ่มผู้บริหาร เช่น การปั่นหุ้น (Price Manipulation) การตกแต่งตัวเลขทางบัญชีซึ่งเป็นการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) การฉ้อโกงด้วยการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของบริษัทไปเป็นของตัวเอง การ (Syphoning) การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ในรูปแบบต่าง ๆ (Pyramid Scheme หรือ Ponzi Scheme) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) การทุจริตเชิงนโยบายในภาคเอกชน หรือผู้กระทำการทุจริตอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งในองค์กรภาคเอกชนนั้นแล้วจึงทำการทุจริตขึ้น เช่น การปั่นหุ้นที่ทำโดยกลุ่มของนักลงทุนเองที่เข้าไปซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือทำโดยอาศัยการสมรู้ร่วมคิดกับผู้บริหารในองค์กรภาคเอกชนนั้น และกลุ่มที่สาม ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งองค์กรภาคธุรกิจขึ้นมาเพื่อบังหน้าก่อนสร้างรูปแบบการทุจริตขึ้นโดยตรง เช่น การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ขึ้นมาโดยใครก็ได้ที่อาศัยความไว้วางใจของประชาชนในการนำเงินเข้าไปลงทุน

2. **กระบวนการของการทุจริต** สำหรับกระบวนการทุจริตภาคเอกชนนั้น อาจทำในรูปแบบใดก็ได้ เช่นที่ปรากฏเป็นรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่มีมาตั้งแต่อดีตและพัฒนาเป็นรูปแบบใหม่ ๆ ในปัจจุบันไม่ว่าด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ หรือปั่นหุ้น (Price Manipulation) การตกแต่งตัวเลขทางบัญชีซึ่งเป็นการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) การฉ้อโกงด้วยการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของบริษัทไปเป็นของตัวเอง การ (Syphoning) การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ในรูปแบบต่าง ๆ (Pyramid Scheme

หรือ Ponzi Scheme) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) การทุจริตเชิงนโยบายในภาคเอกชน รวมถึงการทุจริตในรูปแบบอื่น ๆ โดยไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในรูปแบบใดก็ตาม จะมีกระบวนการของการทุจริตที่เป็นการกระทำใน 2 ลักษณะ คือ

(1) นอ้โกงตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 คือหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้องบอกให้แจ้ง และจากการหลอกลวงนั้นทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งทรัพย์สิน เงิน หรือประโยชน์ใด ๆ จากผู้ถูกหลอกลวง ซึ่งจากตัวอย่างรูปแบบของการทุจริตข้างต้นที่เป็นการนอ้โกงได้แก่ การสร้างราคาหลักทรัพย์ (หรือการปั่นหุ้น) การนอ้โกงทางบัญชี การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ การทุจริตเชิงนโยบายในภาคเอกชน หรือการทุจริตรูปแบบอื่น ๆ เช่น การนอ้โกงผู้บริโภคโดยผู้ผลิตสินค้าหรือให้บริการ เป็นต้น

(2) การข้กยอกทรัพย์ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 โดยผู้กระทำการทุจริตที่ครอบครองทรัพย์สินของประชาชนหรือที่ประชาชนเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ซึ่งจากรูปแบบของการทุจริตข้างต้นที่เป็นมีกระบวนการของการทุจริตด้วยการข้กยอกทรัพย์ได้แก่ การทุจริตของผู้บริหารที่ทำโดยข้กยอถ่ายเทเงิน หรือทรัพย์สินของกิจการ ไปเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สาม ดังนั้นจะเห็นว่าการทุจริตด้วยกระบวนการข้กยอกทรัพย์สินนี้ ถือเป็นผลสุดท้ายที่ผู้กระทำการทุจริตต้องการ คือเมื่อทำการทุจริตไม่ว่าด้วยรูปแบบใด ๆ แล้ว ผู้กระทำการทุจริตประสงค์จะให้ตนเองหรือบุคคลที่สามได้ไปซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งไปจากการทุจริตนั้น และการข้กยอกทรัพย์สินนี้เป็นกระบวนการวิธีการทุจริตที่ท้ควบคู่ไปกับการทุจริตด้วยการนอ้โกงตามที่กล่าวมาแล้ว

3. **ผู้เสียหายและผลกระทบ** สำหรับผู้เสียหายและผลกระทบที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนนั้น ผู้เสียหายอาจเป็นประชาชนที่เป็นปัจเจกชนคนใดคนหนึ่งแต่ละคนที่น่าเงินเข้าไปลงทุนในองค์กรภาคเอกชนแยกจากกัน เช่น นาย ก. นาย ข. และ นาย ค. ต่างนำเงินหรือทรัพย์สินไปลงทุนหรือซื้อสินค้าหรือบริการในบริษัทภาคเอกชน โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นหากเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นแล้วต้องถือว่าเป็นประชาชนผู้ได้รับความเสียหายการทุจริตนั้น หรือผู้เสียหายอาจเป็นกลุ่มของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มารวมตัวกันโดยเหตุผลของการแสวงหาผลประโยชน์จากการลงทุนร่วมกัน หรือโดยเหตุผลอื่น ๆ เช่นถูกชักชวนให้เข้ามาลงทุน ซื้อ หรือรับบริการจากองค์กรภาคเอกชนนั้น จะเห็นได้ว่าการมารวมตัวของประชาชนที่เป็นปัจเจกชนแต่ละคนในกรณีนี้เป็นการรวมกันภายใต้เหตุผลบางอย่างซึ่งอาจมารวมตัวกันเองหรือเกิดการกระบวนการวิธีการของ

การทุจริตที่ทำให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อ ดังนั้นเมื่อเกิดการทุจริตขึ้นในภาคเอกชนแล้ว ต้องถือว่าประชาชนเฉพาะกลุ่มที่เข้ามาเป็นเหยื่อของการทุจริตเป็นผู้เสียหายจากการทุจริตนั้น

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งจะถือว่าเป็นองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนนั้น หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่ได้รับความเสียหายที่ต้องสูญเสีย เงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ ที่ตนเป็นเจ้าของ (เช่นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่ประชาชนถูกฉ้อโกงไปจากระบวนการแชร์ลูกโซ่) หรือที่ตนควรได้เป็นเจ้าของ (เช่นผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนชักยอกเงิน หรือทรัพย์สินของบริษัท ซึ่งแม้จะถือว่าบริษัทเป็นผู้เสียหายโดยตรงก็ตาม แต่เมื่อบริษัทได้รับความเสียหาย ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนที่เข้าไปถือหุ้นในบริษัทฯ นั้นที่อาจจะได้รับส่วนแบ่งของเงินปันผลน้อยลง หรือเสียโอกาสที่จะได้รับเงินปันผลเพิ่มขึ้นในอนาคตหากบริษัทนำเงินที่ถูกทุจริตนั้นไปลงทุนหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น) ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนที่เป็นผู้ถือหุ้น หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการถูกเอาเปรียบจากผู้กระทำการทุจริต หรือความเสียหายจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมต่อประชาชน (ตัวอย่างเช่น การที่นายแดงถูกเอาเปรียบจากการที่บริษัทผู้ให้บริการคลื่นโทรศัพท์เคลื่อนที่คิดค่าโทรเป็นนาที ทั้งที่การโทรแต่ละครั้งอาจโทรเป็นเพียงเศษวินาที หรือกรณีที่ผู้ผลิตยารักษาโรคขายยาในราคาเดิมแต่โดยการลดปริมาณด้วยยาออกฤทธิ์ต่ำลงกว่าระดับมาตรฐาน เป็นต้น)

จากองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อเกิดการทุจริตขึ้นในภาคเอกชนไม่ว่าโดยรูปแบบใด ๆ ที่กล่าวมาก็ตาม ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองในความเป็นองค์ประกอบของรัฐ และทำให้รัฐได้รับความเสียหายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รัฐจึงออกกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น แต่กฎหมายเท่าที่ประเทศไทยมีอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงกฎหมายที่รัฐออกมา มีองค์กรและมาตรการเพียงเพื่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 สำหรับปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ หรือเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่ง เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 สำหรับกำกับ ควบคุม ดูแล การซื้อขาย แลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนเท่านั้น เช่นการทุจริตด้วยวิธีการปั่นหุ้น การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือกรณีที่ผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนกระทำการ โดยทุจริตในหน้าที่ แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่สามารถนำไปใช้บังคับกับกรณีที่เป็นบริษัทจำกัดที่มีใช้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นหากในกรณีที่เกิดทุจริตขึ้นในบริษัทจดทะเบียน แต่เป็นการกระทำของผู้ร่วมกระทำการที่เคยเป็นผู้บริหารอยู่ในบริษัทจดทะเบียน แต่ถูก ก.ล.ต. ถอดถอนและออกจากบริษัทไป

แล้ว แต่ผู้บริหารดังกล่าวยังอาศัยอำนาจเท่าที่มีอยู่ทำการทุจริตร่วมกับผู้บริหารชุดปัจจุบันที่อยู่ในบริษัทจดทะเบียน ซึ่งกรณีนี้กฎหมายหลักทรัพย์ไม่อาจเอื้อมมือเข้าไปดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีกับอดีตผู้บริหารนั้นได้ คงได้อาศัยกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เช่น ประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น กรณีดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงของการทุจริตที่เกิดขึ้นในบริษัท อินเทอร์เน็ต ฟาร์อีสท์ เอ็นเนอร์ยี คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ IFEC

จากการวิเคราะห์ถึงสภาพการณ์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การทุจริตที่จะถือว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชนนั้น คือการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) หรือการกระทำอันไม่เป็นธรรม ด้วยการหลอกลวง น้อ โกง หรือกระทำความผิดต่อทรัพย์สิน (เช่น ลัก หรือ ยักยอกทรัพย์สิน) ของประชาชนที่เป็นปัจเจกชนหรือกลุ่มของปัจเจกชนที่รวมตัวเข้ากันภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นนักลงทุนหรือเป็นผู้บริโภคที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางเศรษฐกิจขององค์กรภาคเอกชนนั้น และได้รับความเสียหายเมื่อเกิดการทุจริตขึ้นในองค์กรภาคเอกชนนั้น เช่น ต้องสูญเสียเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งไปจากการทุจริตนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำการทุจริตโดยการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งกับองค์กรภาคเอกชนนั้น เช่น เป็นผู้บริหาร อดีตผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี นักลงทุน ผู้ถือหุ้น ผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้ให้บริการ นายหน้า ตัวแทน ฯลฯ โดยบุคคลเหล่านั้นจะมีอำนาจเข้าไปบริหารจัดการองค์กรภาคเอกชนนั้นหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าองค์กรภาคเอกชนนั้นจะถูกจัดตั้งขึ้นในรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใดก็ตาม เช่น เป็นองค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการประกอบกิจการ เช่น บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัท จำกัด บริษัทมหาชนจำกัด กิจการร่วมค้า หรือจัดตั้งขึ้นในรูปแบบของกิจการที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากกิจกรรมที่ทำเช่น จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของ คณะบุคคล ชมรม มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ เป็นต้น โดยกระบวนการวิธีการของการทุจริตนั้นไม่ว่าจะได้ทำขึ้นในรูปแบบใดก็ตาม เช่น แชร้ ลูกโซ่ ปั่นหุ้น ใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ น้อ โกงทางบัญชี ยักยอกหรือยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของกิจการ ทุจริตเชิงนโยบายหรือด้วยการสร้างรูปแบบการทุจริตด้วยวิธีอื่น ๆ และผลจากการทุจริตนั้นทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นผลประโยชน์ของประชาชนหรือที่ประชาชนควรจะได้

จากการวิเคราะห์กฎหมายไทยข้างต้น สามารถเปรียบเทียบการป้องกันปราบปรามและเยียวยาในการทุจริตภาคเอกชน โดยมีประเด็น (ดูตารางที่ 4.1) ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ประเด็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนตามกฎหมายไทย

การป้องกัน ปราบปรามและเยียวยา การทุจริตภาคเอกชน	กฎหมายไทย (มี=√) (ไม่มี=×)
1. รูปแบบของการทุจริต	
1.1 การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่	√
1.2 การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น)	√
1.3 การลักหรือยักยอกทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	√
1.4 การล่อลวงทางบัญชีและการเงิน	√
1.5 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์	√
2. องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	
2.1 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	√
2.2 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×
3. มาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	
3.1 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	√
3.2 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×
3.3 มีมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	√
4. มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	
4.1 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	√
4.2 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×

3. กฎหมายระหว่างประเทศและ กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนมีความสำคัญต่อทุกประเทศเนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนและต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศดังนั้นในทางระหว่างประเทศจึงได้มีกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนโดยมีรายละเอียดดังนี้

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) United Nations Convention Against Corruption 2003) ส่วนกฎหมายต่างประเทศได้แก่กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (United States of America) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) ดังต่อไปนี้

3.1 กฎหมายระหว่างประเทศ (International Law)

(1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) United Nations Convention Against Corruption 2003: UNCAC) มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันร่วมเป็นภาคีเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2554 ทำให้มีหน้าที่ในการอนุวัติการตามพันธกรณีอนุสัญญาดังกล่าวหลายประการ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) (UNCAC) มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกสหประชาชาติที่ได้ให้สัตยาบัน โดยอนุสัญญานี้แบ่งออกเป็น 8 หมวด โดยในส่วนที่เกี่ยวกับภาคเอกชนนั้นปรากฏอยู่ในมาตรา 12 โดยกำหนดหลักการกว้าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจให้ถูกต้องตามกฎหมายและสามารถตรวจสอบได้ โดยเน้นการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นกรณีของการทุจริตภาครัฐเกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ไม่ใช่กรณีการทุจริตภาคเอกชนโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม อนุสัญญานี้ได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการอย่างจริงจังในการดำเนินมาตรการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน กำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่ง ทางอาญา อย่างมีประสิทธิภาพและได้สัดส่วนและมีผลเป็นการยับยั้งสำหรับกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว

นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น อนุสัญญาดังกล่าว ยังได้กำหนดมาตรการป้องกันการฟอกเงิน (Measures to prevent money laundering) ไว้ในมาตรา 14 โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องจัดตั้งหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดอำนาจหน้าที่และดำเนินการต่าง ๆ ตามอนุสัญญานี้ ที่รัฐภาคนำไปออกเป็นกฎหมายภายในต่อไป ซึ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน ได้แก่ กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องมีระบบควบคุมดูแลอย่างทั่วถึงสำหรับ ธนาคาร สถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่ธนาคาร บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ให้บริการในการโอนเงิน หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่อาจเกิดการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ โดยรัฐภาคีจะกำหนดมูล

ฐานความผิดให้ครอบคลุมถึงมูลฐานความผิดทางอาญาที่กำหนดขึ้นตามอนุสัญญาฯ โดยอนุสัญญาฯ ได้กำหนดคำจำกัดความของ “ความผิดมูลฐาน” (predicate offences) ไว้ว่า เป็นความผิดอย่างใด ๆ ที่เป็นผลจากการกระทำดังกล่าวทำให้เกิดรายได้ที่อาจจะนำไปฟอกเงินได้ โดยการฟอกเงินตามอนุสัญญาฯ หมายถึง การแปลงหรือโอนย้ายทรัพย์สินทั้งที่ทราบว่าเป็นรายได้จากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางที่มาโดยผิดกฎหมายของทรัพย์สิน หรือช่วยเหลือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องกับความผิดในการหลบหนีผลทางอาญาจากการกระทำของบุคคลนั้น หรือการปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง ที่มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนที่ หรือการเป็นเจ้าของ หรือการได้สิทธิซึ่งทรัพย์สิน ทั้งที่ทราบว่าเป็นทรัพย์สินดังกล่าวเป็นรายได้จากการกระทำความผิด (ปณิษฐ์ ปทุมวัฒน์: หน้าต่างโลก, จุลนิติ พ.ย.-ธ.ค. 53 หน้า 198)

3.2 กฎหมายต่างประเทศแยกตามรูปแบบการทุจริต

สำหรับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนนั้น มีกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (United States of America) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) โดยแยกศึกษาตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

3.2.1 การจัดตั้งธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Ponzi Scheme or Pyramid Scheme)

สหรัฐอเมริกา

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้น มีกฎหมาย องค์กรและมาตรการทางกฎหมายทั้งในระดับกลาง (federal law) และระดับรัฐ (state law) โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้แก่ คณะกรรมการการค้ากลางและคณะกรรมการ ก.ล.ต. กล่าวคือ คณะกรรมการการค้ากลาง (The Federal Trade Commission) เป็นหน่วยงานหนึ่งในหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องคดีต่อศาลเพื่อระงับยับยั้งการฉ้อโกงที่เกิดขึ้น ส่วนคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ทำหน้าที่ติดตามและมีคำสั่งห้ามมิให้มีการกระทำการในลักษณะที่เรียกว่า “เครือข่ายการกระจายทางการเงิน” (financial distribution network) ซึ่งหมายถึง การออกจำหน่ายหลักทรัพย์ที่มีได้มีการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนกระทรวงยุติธรรมสหรัฐ (Department of Justice) ทำการสอบสวนร่วมกับหน่วยงานสืบสวนสอบสวนอื่นเช่น สำนักงานสอบสวนกลาง หรือ FBI และ The U.S. Postal Inspection Service โดยร่วมกันฟ้องคดีแชร์ลูกโซ่ที่ถือว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงด้วยวิธีทางจดหมาย

(Mail Fraud) ความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) ความผิดฐานฉ้อโกงภาษี (Tax Fraud) และ ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน (Money Laundering) กับผู้กระทำความผิด

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถฟ้องคดีได้อย่างเป็นอิสระในศาลของรัฐ (State Court) ในบางรัฐเช่น แคลิฟอร์เนีย (California) ที่ห้ามมิให้กระทำการในลักษณะที่เป็น แชร์ลูกโซ่ โดยให้คำนิยามของคำว่าแชร์ลูกโซ่ว่า หมายถึง “ลูกโซ่ที่ไม่สิ้นสุด” (endless chains) และ ห้ามมิให้กระทำการโดยออกกฎหมายต่อต้านลอตเตอรี่ผิดกฎหมาย (illegal lotteries) ส่วนรัฐอิลลินอยส์ (Illinois) ถือว่าการกระทำการที่เข้าลักษณะของแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme) เป็นการกระทำความผิดกฎหมายอาญาด้านฉ้อโกงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินโดยตรง (deception directed against property) ในขณะที่ บางรัฐเช่นจอร์เจีย (Georgia) ห้ามการทำธุรกิจแชร์ลูกโซ่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ โอกาสทางธุรกิจและการตลาดระดับซับซ้อน (multilevel marketing)

ในระดับของคณะกรรมการนั้น สามารถนำคดีแชร์ลูกโซ่ขึ้นฟ้องร้องต่อศาลภายใต้ พระราชบัญญัติ FTC ที่ห้ามกระทำการที่ไม่เป็นธรรมหรือการกระทำอันเป็นการหลอกลวงฉ้อโกงหรือ เข้าไปดำเนินการหรือการกระทำที่มีผลกระทบต่อการค้า (unfair or deceptive acts or practices in or affecting commerce) โดยกฎหมายฉบับนี้อ่อนุญาตให้คณะกรรมการสามารถฟ้องคดีต่อศาลกลาง (Federal Court) และกำหนดค่าชดเชยความเสียหายอย่างเป็นทางการได้ รวมถึงคำสั่งห้ามเพื่อบรรเทา ความเสียหาย (injunctive relief) การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ (freeze over the defendants' assets) การเข้าไปพิทักษ์กิจการของจำเลย (receivership over the defendants' business) และการชดเชย เยียวยา ให้ แก่ ป ร ะ ช า ช น ที่ เ ลี ย ห า ย (redress or restitution for consumers) (<https://statelaws.findlaw.com/new-york-law/new-york-pyramid-and-ponzi-scheme-laws.html>)

สำหรับรัฐนิวยอร์ก มีการออกกฎหมายระดับรัฐ (State Law) เพื่อการป้องกันและปราบปราม แชร์ลูกโซ่ ได้แก่กฎหมายธุรกิจทั่วไป (General Business Law) มาตรา 359 fff. ซึ่งบัญญัติให้แชร์ลูกโซ่ เป็นความผิดร้ายแรง ระวังโทษจำคุกสูงสุด 4 ปี และต่ำสุดตั้งแต่ 1 ปีถึง 16 เดือน ทั้งนี้เพราะความผิด ฐานดำเนินการธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้นเป็นความผิดฐานฉ้อโกงภาษี (tax fraud) หนีภาษี (tax evasion) และ ผู้กระทำอาจต้องรับโทษอื่น ๆ รวมถึงการกักขังสูงสุดนานถึง 20 ปี (can face a variety of additional penalties including up to two-decades incarceration) นอกจากนี้ศาลอาจพิพากษาให้จำเลยชำระค่าปรับ เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ตามควร (fines and restitution to the victim are also possible)

อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่นั้นอาจเกี่ยวข้องกับความผิดอื่น ๆ เช่น การ ฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Postal Fraud, Wire Fraud ตาม

18 U.S.C. มาตรา 1341, 1343) แต่คำตัดสินตามกฎหมายของรัฐอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายที่ออกใหม่หรือโดยการพิจารณาของศาลสูง (รวมถึงคำตัดสินของศาลกลาง) หรือโดยวิธีการที่เรียกว่า ballot initiatives และ โดยวิธีอื่น

สำหรับตัวอย่างคดีแชร์ลูกโซ่ของสหรัฐ ซึ่งถือได้ว่าเป็นคดีประวัติศาสตร์ที่สร้างความเสียหายให้แก่ระบบเศรษฐกิจและความน่าเชื่อถือของตลาดเงินและตลาดทุนของสหรัฐ คือ คดีที่ นาย Bernie Madoff อดีตประธานตลาดหุ้นแนสแด็ก (NASDAQ) ของสหรัฐอเมริกา สร้างเครือข่ายแชร์ลูกโซ่ยาวนานกว่า 17 ปี สร้างความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของสหรัฐกว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์ และทำให้เกิดวิกฤตการเงินไปทั่วโลก โดยนาย Bernie Madoff อาศัยความไว้วางใจของนักลงทุนรายย่อยทำการฉ้อโกง ด้วยการเสนอให้ผลตอบแทนสูงและอ้างกลยุทธ์การดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย (<https://www.investopedia.com/terms/b/bernard-madoff.asp>)

โดยเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2008 ก.ล.ต. สหรัฐทำการจับกุมเขาในข้อหาฉ้อโกงเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วยการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่โดยอาศัยการดำเนินการบริษัทที่ปรึกษาบังหน้า โดย ก.ล.ต. กล่าวหาว่าเขาฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ปี ค.ศ. 1933 (พ.ศ. 2476) ต่อมาวันที่ 12 มีนาคม 2009 (พ.ศ. 2552) ขณะที่เขามีอายุ 71 ปี เขาให้การว่าได้กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ (felony) รวม 11 กระทง (counts) รวมถึงความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (securities fraud) ความผิดด้วยการหลอกลวงผ่านสายอิเล็กทรอนิกส์ (wire fraud) ความผิดฐานฐานเบิกความเท็จ (perjury) และความผิดฐานฟอกเงิน (money laundering) และศาลตัดสินให้จำคุกเป็นเวลา 150 ปี และริบทรัพย์สินกว่า 170 ล้านดอลลาร์ ซึ่งต่อมาในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) กองทุนเหยื่อเมอดอฟฟ์ (Madoff Victims Fund) ดำเนินการคืนเงินให้กับผู้เสียหายจำนวน 37,011 คน เป็นเงินกว่า 2,700 ล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นนักลงทุนจากทั่วโลก

สาธารณรัฐสิงคโปร์

กฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) ที่เกี่ยวกับการต่อต้านขบวนการแชร์ลูกโซ่ ได้แก่กฎหมายแชร์ลูกโซ่สิงคโปร์ (สืบค้นจาก : <http://dsas.org.sg/laws-and-legislations/singapore-laws/> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 62) คือ Multilevel Marketing and Pyramid Act หรือเรียกว่า The Multi-Level Marketing and Pyramid Selling (Prohibition) Act ซึ่งให้ความหมายของคำว่า “ประโยชน์” (benefit) ไว้ว่า หมายรวมถึง เงินรางวัลหรือค่าตอบแทน (gratuity) ค่าคอมมิชชั่น ค่าคอมมิชชั่นไขว้ (cross commission) โบนัส เงินคืน ส่วนลด เงินปันผลและการจ่ายตอบแทนอื่น ๆ หรือบริการ หรือการได้เปรียบในลักษณะใด ๆ ก็ตาม (advantage of whatever description) ที่

บัญญัติถึงการกระทำที่เป็นการสนับสนุนหรือส่งเสริมหรือเข้าร่วมในการจัดให้มีการดำเนินการที่เป็นธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีที่ผู้ใดจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจซึ่งออกแบบมาเพื่อจัดให้มีการดำเนินการในลักษณะแชร์ลูกโซ่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลเช่นบริษัท ให้ถือว่าบุคคลธรรมดาแต่ละคนเช่น กรรมการผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการ เลขานุการหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหรือกระทำการในอำนาจการบริหารจัดการเช่นว่านั้นมีความผิดและต้องรับผิดดังเช่นที่นิติบุคคลนั้นต้องรับผิดด้วย เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลธรรมดานั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่ได้ให้ความยินยอมหรือเพิกเฉยในการป้องกันซึ่งการกระทำความผิดที่ได้ดำเนินการเกี่ยวข้องตามปกติในหน้าที่และในสถานการณ์อื่น ๆ โดยกฎหมายมาตรานี้รวมถึง ทุกภาคส่วนของกิจการและกิจการหรือส่วนงานอื่น ๆ ของแต่ละบุคคลเช่นว่านั้น

สำหรับกรณีคดีแชร์ลูกโซ่ที่เกิดขึ้นในสิงคโปร์ ได้แก่ คดีที่ศาลสูงสิงคโปร์พิพากษาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ลงโทษปรับ นาย Fok Fook Seng เป็นเงิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ในความผิดฐานสนับสนุนแผนการตลาดหลายระดับที่อ้างว่าเกี่ยวข้องกับสกุลเงินดิจิทัล (cryptocurrency) <https://www.straitstimes.com/singapore/man-fined-100k-for-promoting-multi-level-marketing-scheme-linked-to-purported>)

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายเกี่ยวกับป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับแชร์ลูกโซ่ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) ได้แก่ Pyramid Schemes Prohibition Ordinance Cap 617 ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 โดยกฎหมายฉบับนี้บัญญัติห้ามแผนการขายแบบพีระมิด (pyramid selling scheme) อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ

(1) ผู้เข้าร่วม (participant) ในแผนการขาย (scheme) ต้องได้รับใบอนุญาตหรือมีสิทธิตามกฎหมายในการที่จะชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมแผนการขายหรือสิทธิ โดยจำกัดผู้เข้าร่วมหรือกำหนดเงื่อนไขที่มีผลทางกฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือสิทธินั้น และ

(2) ผู้เข้าร่วมได้รับประโยชน์ไม่ว่าในเวลาใดหรือภายหลังที่ได้รับการชักชวนเข้าไปในแผนการขาย โดยตัวของผู้เข้าร่วมรายนั้นหรือรายอื่นซึ่งผลประโยชน์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของมูลค่ายุติธรรม (fair market value) ของสินค้าหรือบริการที่มีการซื้อขายที่แท้จริงที่กระทำโดยผู้มีส่วนร่วมรายนั้นหรือรายอื่น ๆ

นอกจากนี้ บทบัญญัตินี้ยังมีผลผูกพันถึงกิจการ (corporate) ผู้บริหารระดับสูง (director) ที่ปรึกษา (secretary) ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสำนักงาน (principal officer) หรือ ผู้จัดการ (manager) ขององค์กรธุรกิจนั้น รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ในฐานะบุคคลเช่นว่านั้น โดยให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด เช่นนั้นด้วย เว้นแต่บุคคลดังกล่าวสามารถพิสูจน์เพื่อให้เห็นพินิจได้ว่ามิได้กระทำไปโดยยินยอมหรือรู้เห็น (connivance) ทั้งนี้ฮ่องกงได้มีการแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ใหม่หลังจากเกิดช่องว่างของกฎหมาย (loopholes) ขึ้นในกฎหมายเก่า (Old Ordinance) คือ Pyramid Selling Prohibition Ordinance Cap 355 ปรากฏในคดี HKSAR v Yau Mee Kwan (2004) 1 HKC 526 และคดี HKSAR v Li Chi Yung (2004) HKCU 652 โดยกฎหมายเก่ามีช่องว่าง 2 ประการได้แก่ นิยามคำว่า “แผนการขายเชิงพีระมิด” (pyramid selling scheme) เป็นปริยายแล้วว่าต้องเป็นแผนการขายสินค้าหรือบริการเชิงพีระมิดเท่านั้น โดยกฎหมายมิได้นำไปบังคับใช้แก่การซื้อขายอย่างอื่นที่มีใช้สินค้าหรือให้บริการ และกฎหมายฉบับเดิมมิได้บังคับห้ามกรณีการขายสินค้าหรือให้บริการนั้นมิได้ทำโดยผู้เข้าร่วม (participants) หรือที่ยังไปกว่านั้นก็คือทำโดยบริษัทไปยังผู้เข้าร่วมโดยตรง จนนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายใหม่

สำหรับความผิดอาญาเกี่ยวแชร์ลูกโซ่ตามกฎหมายของฮ่องกงได้แก่ กรณีที่ผู้ใดรู้หรือรู้ว่าจะทำการสนับสนุนการแผนพีระมิด โดยบุคคลนั้นเข้าร่วมแผนพีระมิดนั้น รู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าประโยชน์ที่ผู้ นั้นอาจได้รับจากการเข้าร่วมในแผนทั้งหมดหรือโดยได้รับการแนะนำให้เข้าร่วมแผนเป็นผู้เข้าร่วม รายใหม่ และชักจูงหรือพยายามชักจูงให้บุคคลอื่นเข้าร่วมแผนให้ถือว่าเป็นความผิด กฎหมายฮ่องกง แตกต่างกับกฎหมายของจordanดินใหญ่หรือสิงคโปร์ที่ห้ามการขายตรงทั้งหมดเว้นแต่แผนการขายที่เป็นไปตามเงื่อนไขและได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจแล้วเท่านั้น โดยใช้กฎหมายที่ ห้ามดำเนินแผนการขายแบบพีระมิด สิ่งที่เกิดขึ้นคือความรับผิดในทางอาญา (criminal liability) ของผู้เข้าร่วมในแผนการขายแบบพีระมิด หมายความว่า ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงแผนขายนั้นว่าถูก กฎหมายหรือไม่ กฎหมายที่แก้ไขใหม่ได้กำหนดค่าปรับไว้ตั้งแต่ 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและจำคุก 3 ปี ถึง ค่าปรับ 100,000 ดอลลาร์ฮ่องกงและจำคุก 7 ปี และหากผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ศาลอาจกำหนด โทษ โดยให้ชำระค่าชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือสูญเสียทางการเงินที่มีผลมาจากการกระทำผิด นั้นและค่าชดเชยเช่นว่านั้น ได้รับการเยียวยาเช่นเดียวกับหนี้ทางแพ่ง <https://www.legco.gov.hk/yr10-11/english/bc/bc09/papers/bc090624cb1-2567-3-e.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2563)

3.2.2 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider trading)

สหรัฐอเมริกา

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในส่วนขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วยการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (Insider Trading) ได้แก่ หน่วยงานรัฐบาลกลาง (Federal government) ได้แก่ ก.ล.ต. พนักงานอัยการแห่งรัฐบาลกลาง (Federal prosecutors) และหน่วยงานส่วนกลางที่ดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิทางแพ่งของบุคคล (federal private civil rights of action) ที่บังคับใช้กฎหมายทั้งโดยชัดแจ้งและโดยปริยาย (express and implied) ส่วนกฎหมายรัฐ (state law) นั้นดำเนินการในความสัมพันธ์ที่เป็นบทบาทรอง กฎหมายของสหรัฐอเมริกาไม่ได้อนุญาตให้ ก.ล.ต. พ้องคดีเองเอง แต่เป็นหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) ซึ่งความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นกำหนดโทษไว้ทั้งโทษจำคุก โทษปรับรวมถึงการให้ชดเชยความเสียหายเพื่อให้กลับคืนฐานะเดิมให้มากที่สุดด้วย (สืบค้นจาก: <https://repository.law.umich.edu>) เรื่อง The Regulation of Insider Trading in the United States, United Kingdom, and Japan, วารสาร Michigan Journal of International Law, Volume 9 Issue 1, 1988 โดย Barbara Ann Banoff สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2562)

กฎหมาย insider trading ของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ The Insider Trading Sanction Act of 1984 และ the Insider Trading and Securities Exchange Act of 1988 ที่วางมาตรการลงโทษปรับเป็นจำนวน 3 เท่าของกำไรที่ได้จากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น ซึ่งกฎหมายได้ขยายการลงโทษไปถึงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น บุคคลใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจะต้องรับโทษหากเข้ามาทำการซื้อขายโดยใช้ข้อมูลภายในนั้น ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแก่นักลงทุนรายอื่น โดยในคดีที่คณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สหรัฐฟ้อง Dirks ว่าพนักงานอัยการฟ้องผู้รับข้อมูลภายใน (tip recipients) ในความผิดฐานใช้ข้อมูลภายในได้หากผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลภายในนั้น มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นการฝ่าฝืนซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร (fiduciary duty) และหากผู้ที่ล่วงรู้ข้อมูลภายในนั้นได้ประโยชน์เพิ่มจากการใช้ข้อมูลนั้น (463 U.S. 646 (1983)) ซึ่งมีการสร้างกฎเกี่ยวกับใช้ข้อมูลภายในของบุคคลธรรมดาซึ่งทำงานกับบริษัทที่ทำในฐานะของการประกอบอาชีพว่าเป็นผู้ใช้ข้อมูล หากบุคคลเช่นว่านั้นได้ติดต่อกับข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลสาธารณะ โดยในปัจจุบันกฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์จากการขโมยข้อมูล (misappropriated information) ภายในแล้วนำไปใช้เพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นี้ต้องรับผิดชอบทางอาญา ซึ่งก่อนหน้าที่

พนักงานอัยการสามารถเอาผิดกับผู้ใช้ข้อมูลภายในได้เฉพาะในกรณีที่มีซื้อขายหลักทรัพย์ในบริษัทของผู้ใช้ข้อมูลนั้นเท่านั้น ในขณะที่การพิสูจน์ความผิดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์นั้นทำได้ยาก ซึ่ง ก.ล.ต. ดำเนินการตรวจสอบติดตามรายการที่ต้องสงสัย ซึ่งภายใต้ มาตรา (หรือ §) 10b5-1 ที่จำเลยอาจต่อสู้ด้วยการยืนยันว่าได้มีการซื้อขายหลักทรัพย์โดยได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า (Affirmative preplanned trade defense) ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติเดิม (17 CFR 240.10b5-1) (สืบค้นจาก: https://www.law.cornell.edu/wex/insider_trading (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562))

รัฐบัญญัติ Securities Exchange Act of 1934 (พ.ศ. 2477) (“Exchange Act”) มาตรา 10(b) แห่งบัญญัติถึงการหลอกลวงโดยใช้อุปกรณ์ แผนการ หรือกลอุบาย (use of any deceptive device, scheme, or artifice) ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใด ๆ และกฎข้อที่ 10b-5 ของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ของสหรัฐฯ บัญญัติว่าเป็นการกระทำต่อไปนี้เป็นกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือ

(ก) ใช้อุปกรณ์หรือแผนการหรือกลอุบายเพื่อการฉ้อโกง (to employ any device, scheme, or artifice to defraud)

(ข) ทำข้อความอันเป็นเท็จในสาระสำคัญหรืองดเว้นที่จะแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อที่จะทำข้อความนั้นขึ้น อย่างไรก็ดีตาม ในแง่ของสถานการณ์ที่สิ่งเหล่านั้นได้ถูกทำขึ้น ทั้งนี้แม้มิได้ทำขึ้นเพื่อทำให้หลงผิด (to make any untrue statement of a material fact or to omit to state a material fact necessary in order to make the statement made, in the light of the circumstances under which they were made, not misleading) หรือ

(ค) เข้าไปร่วมในการใด ๆ การดำเนินการหรือการดำเนินธุรกิจที่ดำเนินการหรืออาจดำเนินการอันเป็นมีลักษณะฉ้อโกงหรือหลอกลวงบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใดก็ตาม (to engage in any act, practice, or course of business which operates or would operate as a fraud or deceit upon any person)

นอกจากนี้ ในปี 2007 สภากรองเกรสของสหรัฐฯ ได้เสนอกฎหมาย Stop Trading on Congressional Knowledge Act (STOCK Act) ที่วางมาตรการให้เจ้าพนักงานของสภาและของรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้ทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการทำงาน รวมไปถึงนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ หรือหน่วยงานทางการเมืองที่ทำการศึกษาวิจัยกิจกรรมของรัฐบาลด้วย โดยกฎหมายฉบับนี้ออกบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2012

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในส่วนนี้แตกต่างกับกฎหมายของสิงคโปร์ กล่าวคือ กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในเรื่องการใช้ข้อมูลภายในนั้นจะพบในทางคดีมากกว่าเนื่องจากไม่มีหลักเกณฑ์ทาง

กฎหมายที่ชัดเจนในการกำหนดเรื่อง insider trading โดยความรับผิดในเรื่อง insider trading เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการฉ้อโกง ซึ่งตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาแล้ว จำเลยไม่ต้องรับผิดถ้าไม่มีหน้าที่ของกรรมการตามกฎหมายหรือผู้ให้ข้อมูล (tipper) นั้น โดยที่ตนไม่ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น หรือหากจำเลยไม่รู้ว่าผู้ให้ข้อมูลนั้น ได้ประโยชน์เพิ่มขึ้น ดังนั้นหากผู้รับข้อมูลภายใน (tippee) ไม่มีองค์ความรู้ถึงกำไรที่เพิ่มขึ้นของผู้ให้ข้อมูล (tipper) แล้ว ผู้รับข้อมูลไม่ต้องรับผิด เพราะยอมไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำผิดต่อหน้าที่ของกรรมการตามที่มีกฎหมายกำหนดแล้ว

ความรับผิดตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับ insider trading นั้น มีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยโทษทางอาญาสำหรับบุคคลนั้นรวมถึงโทษปรับสูงสุด 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐและหรือจำคุกสูงสุดถึง 20 ปี สำหรับการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง ขณะที่องค์กรธุรกิจอาจถูกปรับสูงสุดถึง 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการฝ่าฝืนแต่ละครั้ง ส่วนมาตรการทางแพ่งคือกฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชดเชยกำไรที่ได้ หรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ โดยมีอัตราสูงสุดถึงสามเท่าของกำไรที่ได้หรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ ในกรณีที่กิจการรู้หรือประมาทเลินเล่อไม่ใส่ใจต่อการกระทำผิดฐานใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์นั้น โดยที่สามารถดำเนินการได้แต่ไม่ดำเนินการป้องกัน จะต้องรับผิดทางแพ่งเป็นเงิน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือเป็นเงิน 3 เท่าของกำไรที่เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า รวมถึงเรียกเอาเงินชดเชยความเสียหายแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการที่ใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ส่วนอายุความของการฟ้องร้องดำเนินคดีทางแพ่งคือ 5 ปี ส่วนทางอาญาคือ 6 ปี

สำหรับตัวอย่างคดีของการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา เช่น ในคดี United States v. Newman นั้น ศาล United States Court of Appeals for the Second Circuit อ้างถึงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินคดี Dirks และวางหลักการเกี่ยวกับผู้ใช้ข้อมูลที่ได้รับมาจากบุคคลภายใน (tippee) ว่าต้องรับผิดในฐานะ insider trading ด้วย โดย tippee จะต้องระมัดระวังไม่เพียงแต่ว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลภายใน แต่รวมถึงต้องระมัดระวังด้วยว่าบุคคลภายใน (insider) ให้ข้อมูลนั้นด้วยวัตถุประสงค์ที่ไม่ปกติ (เช่น เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (personal benefits) โดยศาลในคดีนี้ตัดสินว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของบุคคลภายในที่จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลความลับนั้น อย่างไรก็ตาม การขาดซึ่งวัตถุประสงค์ที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลภายใน ย่อมไม่เพียงพอต่อการกำหนดความรับผิดทางอาญาไม่ว่าต่อบุคคลภายในหรือต่อบุคคลที่รับข้อมูลภายในจากบุคคลภายในนั้นได้

อีกคดีหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นในปี 2016 คือคดี Salman v. United States โดยศาลสูงสหรัฐเห็นว่าผลประโยชน์ที่ ผู้ให้ข้อมูล (tipper) ได้รับอันเป็นนำไปสู่การถูกฟ้องร้องดำเนินคดีในฐานะ insider

trading นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นอยู่ในรูปของเงินเท่านั้น การให้ “ของขวัญ” แก่ครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลย่อมอนุมานได้แล้วว่ามีกรให้ผลประโยชน์ที่ไม่มีตัวตนแก่ผู้ให้ข้อมูลแล้ว

สาธารณรัฐสิงคโปร์

ส่วนกรณีการทุจริตด้วยการใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ Insider trading ของสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ในกรณีซื้อขายหลักทรัพย์ตัดหน้าลูกค้า (Front-running) ตามบทบัญญัติ 44 แห่ง the Securities and Futures (Licensing and Conduct of Business) Regulations ที่ห้ามมิให้ตัวแทนผู้ถือครองใบอนุญาตการบริการตลาดการเงิน (capital markets services licence) ซึ่งได้กระทำการตามบัญชีของตนหรือกระทำการในนามของบริษัทของบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ตัวแทนนั้นได้ติดต่อหรือที่ติดมายังตัวแทนนั้นเข้าทำการซื้อหรือขายหุ้นในตลาด (of a counter) หากลูกค้าของผู้ถือหรือตัวแทนได้แนะนำให้กับบุคคลนั้นทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดเดียวกันนั้น และที่เขาไม่ต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำนั้น ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำความผิดฐาน insider trading ยังถือเป็นความผิดตามกฎหมาย The Securities and Futures Act หรือ SFA มาตรา 218 ที่ว่าด้วยการใช้ข้อมูลภายในที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบุคคลที่ครอบครองข้อมูลภายใน ส่วนมาตรา 219 เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลภายในโดยบุคคลอื่นที่ครอบครองข้อมูลภายในนั้น โดยมาตรา 218 บัญญัติถึงองค์ประกอบที่จำเป็นดังนี้ คือ ในกรณีที่บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกิจการ บุคคลนั้นต้องครอบครอง “ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจการ” ซึ่งไม่ใช่ข้อมูลที่มีลักษณะทั่ว ๆ ไป โดยบุคคลที่เข้าข่ายจะเป็นบุคคลนั้นได้ (reasonable person) ได้แก่ บุคคลซึ่งหากข้อมูลที่เกี่ยวข้องจะเป็นข้อมูลทั่วไปก็ตาม แต่อาจคาดได้ว่าข้อมูลนั้น “มีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ของกิจการ” โดยบุคคลที่เข้ามาติดต่อนั้นรู้หรือควรได้รู้อย่างสมเหตุสมผลว่าข้อมูลนั้นไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป (generally available information) แต่เป็นข้อมูลอันอาจจะมีผลกระทบต่อราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ของกิจการ ซึ่งหากเข้าองค์ประกอบของการใช้ข้อมูลภายในตามมาตรา 218 แล้วถือเป็นความผิดตามมาตรา 219 คือ เมื่อบุคคลนั้นครอบครองและรู้ว่าข้อมูลนั้นไม่ใช่ข้อมูลที่เป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป แต่เป็นข้อมูลอันอาจมีผลกระทบต่อราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ของกิจการและผู้นั้นใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (trades) หรือจัดหาเพื่อให้บุคคลอื่นซื้อหรือขาย (procures another to trade) หรือติดต่อสื่อสารข้อมูลนั้นแก่ผู้อื่นที่ค้าหรืออาจค้าหลักทรัพย์นั้น ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา §218(1) และมาตรา 219(1) ของกฎหมายฉบับนี้ เช่นนี้การครอบครองข้อมูลดังกล่าวก็เป็นความผิด

กรณีตามมาตรา 219 (2)(a) แห่ง รัษฎบัญญัติ Securities and Futures บัญญัติห้ามมิให้บุคคลซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับกิจการแต่ได้ครอบครองข้อมูลที่มีความอ่อนไหวต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีสาระสำคัญ (materially price-sensitive information) โดยบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้ว่ามีความอ่อนไหวต่อราคาอย่างมีสาระสำคัญและไม่ใช่ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลนั้นอาจมีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญต่อราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ จอง (subscribing) ซื้อหรือขาย หรือเข้าทำสัญญาจอง หรือซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์นั้น

ส่วนมาตรา 219 (2) (b) บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับกิจการแต่ได้ครอบครองข้อมูลที่มีความอ่อนไหวต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีสาระสำคัญ (materially price-sensitive information) โดยบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้ว่ามีความอ่อนไหวต่อราคาอย่างมีสาระสำคัญและไม่ใช่ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลนั้นอาจมีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญต่อราคาหรือมูลค่าของหลักทรัพย์ จัดหามาจากบุคคลอื่น เพื่อให้เข้าจอง ซื้อหรือขาย หรือเข้าทำสัญญาจอง ซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์นั้น

กรณีที่ฝ่าฝืนมาตรา 219 แห่ง SFA ถือว่ามีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตาม จำเลยอาจยกข้อต่อสู้หากเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา (หรือ §) 222 ถึง มาตรา 229 ของพระราชบัญญัติ SFA หากจำเลยทำให้พอใจแก่ศาลว่า (1) ข้อมูลที่ได้รับการเปิดเผยในลักษณะที่น่าจะนำไปสู่ความสนใจของนักลงทุนซึ่งลงทุนในหลักทรัพย์ที่จะได้รับผลกระทบจากข้อมูล หรือ (2) คู่กรณีของบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้ได้อย่างสมเหตุสมผลซึ่งข้อมูลนั้นก่อนที่ทำการค้าหรือสัญญานั้น

การฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวมีโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยโทษอาญาคือโทษปรับสูงสุด 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนโทษทางแพ่งนั้นระวางโทษที่สูงกว่าระหว่าง (1) ชดใช้เงินไม่เกิน 3 เท่าของกำไรที่ได้เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ หรือ (2) ปรับ 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์สำหรับบุคคลที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในกิจการ (a person who is not a corporation) หรือ 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์กรณีเป็นบุคคลที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งในกิจการ (the person is a corporation) ในกรณีที่ไม่มีกำไรที่เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงให้ระวางโทษปรับ ตั้งแต่ 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์แต่ไม่เกิน 2 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ โดยให้ระวางโทษนั้นได้ ทั้งนี้ถึงแม้จะพบว่าบุคคลนั้นไม่ยอมรับสารภาพก็ตาม (can be imposed even absent any admission of liability) ส่วนมาตรา 234 ของ รัษฎบัญญัติ SFA อนุญาตให้กำหนดให้จ่ายเงินชดเชยแก่คู่กรณีฝ่ายที่ต้องเสียหายจากการใช้ข้อมูลภายในจากการลงโทษทางแพ่งและทางอาญานั้นแล้ว แต่เงินชดเชยสูงสุดให้คำนวณโดยบวกต่อจากผล

กำไรที่เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนที่หลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้กฎหมายกำหนดอายุความสำหรับการดำเนินคดีคือ 6 ปี โดยมีได้กำหนดอายุความไว้สำหรับมาตรการทางอาญาด้วย

สำหรับตัวอย่างคดี insider trading ในสิงคโปร์ ได้แก่ คดีเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2019 ที่ศาลสิงคโปร์พิพากษาให้บุคคล 3 คนมีความผิดฐานใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์และสังขัตทรัพย์ โดยผู้กระทำความผิดทั้ง 3 คน ได้แก่ นาย Leong Chee Wai นาย E Seck Peng Simon และนาย Toh Chew Leong โดยศาลสั่งจำคุกเป็นเวลา 36 เดือน 30 เดือน และ 20 เดือนตามลำดับ โดยทั้งสามถูกจับกุมในข้อหาทั้งหมด 333 กระทงความผิด ทั้งนี้โดยบุคคลทั้งสามกระทำการในลักษณะเป็นเข้าทำการซื้อขายตัดหน้าลูกค้า (front-running) โดยกระทำความผิดมายาวนานกว่า 7 ปี ได้กำไรจากการกระทำความผิดไปจำนวน 8.07 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (เข้าถึงได้จาก <https://www.mas.gov.sg> สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2562)

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

สำหรับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบของการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ insider trading (หรือ insider dealing) ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) นั้น เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย Securities (Insider Dealing) Ordinance และ Hong Kong Stock Exchange (HKSE) โดยองค์กรที่มีอำนาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลคือ The Securities and Futures Commission (SFC) ที่เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย The Securities and Futures Ordinance (SFO) ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) เป็นต้นมา โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดมาตรการทั้งทางแพ่งและอาญาสำหรับการกระทำความผิดในตลาดหลักทรัพย์ (market misconduct) 6 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ข้อมูลภายใน (insider dealing) การซื้อขายอันเป็นเท็จ (false trading) การตกแต่งราคา (price rigging) การเปิดเผยข้อมูลรายการค้าที่ห้าม (disclosure of information about prohibited transactions) และการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จและการให้ข้อมูลที่เข้าใจผิดเกี่ยวกับรายการค้าและราคาหลักทรัพย์อันถือได้ว่าเป็นสร้างราคา (disclosure of false and misleading information inducing transactions and stock market manipulation) (<https://www.charltonslaw.com/hong-kong-law/insider-dealing-under-the-securities-and-futures-ordinance>) สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2562))

โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) สำหรับการปฏิบัติที่ดี (good practice) สำหรับกรรมการบริษัท (directors) ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในบริษัทที่ตนเป็น

ผู้บริหาร โดยภายใต้กฎหมายนี้กรรมการถูกห้ามโดยเด็ดขาด (absolutely prohibited) ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ที่ตนเข้าไปถือครองในหลักทรัพย์ที่มีใช้หลักทรัพย์สำหรับสาธารณะ หรือ เมื่อมีข้อมูลราคาที่อ่อนไหว (price sensitive information) ที่สัมพันธ์กับหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย กรรมการจะต้องหลีกเลี่ยงที่จะเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ในบริษัทของตนในเดือนก่อนที่จะมีการประกาศรายงานประจำปีต่อสาธารณชน หรือการเผยแพร่รายงานระหว่างงวด โดยบทบัญญัตินี้บังคับใช้ถึงคู่สมรสของกรรมการ หรือที่ซื้อขายในนามของผู้เยาว์ของกรรมการนั้นด้วย แม้พบว่ามีกรณีดังกล่าวขึ้น กรรมการจะต้องแจ้งต่อประธานและจะต้องได้รับการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร โดยต้องระบุถึงวันที่ก่อนที่จะทำการเข้าซื้อขายหลักทรัพย์ของกิจการ

ในการบังคับใช้นั้นกฎหมายฉบับนี้ในส่วนที่ว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลดอกเบี้ย (Security (Disclosure of Interest) Ordinance (Cap 396) ได้กำหนดให้กรรมการ ผู้บริหารระดับสูงและผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นตั้งแต่ 10% ขึ้นไป ต้องเปิดเผยข้อมูลดอกเบี้ยและการซื้อขายหลักทรัพย์หรือหุ้นกู้ของบริษัทด้วย นอกจากนี้กรรมการและผู้บริหารระดับสูง ต้องเปิดเผยข้อมูลดอกเบี้ยของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น คู่สมรส บุตรผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (Insider Trading in Hong Kong: Concentrated Ownership versus the Legal Environment, Jun Zhu, October 2002, สืบค้นจาก <http://citeseerx.ist.psu.edu> วันที่สืบค้น 29 มิ.ย. 2563)

กฎหมายฮ่องกงให้ความหมายของการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือ Insider trading หรือ Insider dealing ว่า เกิดขึ้นเมื่อมีการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในบริษัทจดทะเบียน โดยบุคคลที่มีข้อมูลภายในของบริษัทที่เข้าทำการซื้อขายซึ่งสาธารณชนไม่รู้ ซึ่งหากข้อมูลเช่นนั้นได้เปิดเผยแก่สาธารณชนแล้ว ย่อมมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัท

กฎหมาย The Securities and Futures Ordinance (SFO) มาตรา 270 และ มาตรา 291 กำหนดลักษณะของการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(1) บุคคลที่มีข้อมูลภายในและทำการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้อง (Person with inside information deals in shares of a corporation with which he is connected) ตามมาตรา 270(1)(a) และ มาตรา 291(1)(a)

(2) บุคคลที่เข้าซื้อคำสั่งขายหลักทรัพย์ ผู้ที่เข้าประมูลการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของบริษัทเป้าหมาย (Take-over offer-bidder deals in shares of target) ตามมาตรา 270(1)(b) และมาตรา 291(2)

(3) บุคคลที่รู้ถึงข้อมูลของบริษัทที่รั่วไหล (Person connected with a corporation leaks insider information about that corporation) ตามมาตรา 270 (1) และ มาตรา 291(3) ซึ่งกรณีตามมาตรานี้ หมายถึง เกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่รู้ข้อมูลนั้นรู้ว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับกิจการ แล้วเปิดเผยข้อมูลนั้นไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมให้แก่บุคคลอื่นทราบ โดยรู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลอื่นอาจนำข้อมูลนั้นไปใช้ซื้อหรือขาย หรือให้บุคคลอื่นได้ทำการซื้อขายหลักทรัพย์หรือตราสารหรืออนุพันธ์ของบริษัทจดทะเบียนนั้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงบุคคลซึ่งรู้ข้อมูลของบริษัทจากบุคคลอื่น แล้วใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการซื้อหรือขายหลักทรัพย์อันไม่การกระทำอันไม่เป็นธรรมต่อนักลงทุนรายอื่น

(4) ผู้รู้ถึงข้อมูลที่รั่วไหล (Bidder leaks take-over information) ตามมาตรา 270(1)(d) และ มาตรา 291(4)

(5) บุคคลที่ได้รับข้อมูลภายในจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัท (recipient of inside information from a person connected with a corporation deals in shares of that corporation) ตามมาตรา 271(1) (e) และ มาตรา 291(5) (recipient of inside information about a take-over deals in shares of the target) ตามมาตรา 270(1)(f) และ มาตรา 291(6)

(6) บุคคลที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ข้ามประเทศ (person with inside information seeks to facilitate a dealing on an overseas market) ตามมาตรา 270(2) และมาตรา 291(7)

ในการดำเนินการทางคดีนั้น SFC จะกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อ the Market Misconduct Tribunal (MMT) ซึ่งนั่งพิจารณาโดยผู้พิพากษาจำนวน 2 คน ที่เป็นสมาชิกและตัวแทนของหน่วยงานที่แต่งตั้งโดยผู้บริหารสูงสุดของกระทรวงยุติธรรม (Secretary for Justice) โดย SFC มีหน้าที่ในการสอบสวนและรายงานสิ่งที่พบให้ MMT ทราบ ซึ่ง MMT มีอำนาจในการกำหนดการพิสูจน์ตามมาตรฐานทางแพ่ง (civil standard of proof) ว่ามีความน่าจะเป็นอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ที่บุคคลนั้นได้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายในตลาด (มากกว่าการใช้หลักการพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามหลักการพิสูจน์ความผิดอาญา) นอกจากนี้ MMT ยังมีอำนาจในการเรียกพยานหลักฐานไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะอยู่ในกระบวนการทางแพ่งหรือทางอาญาก็ตาม และอาจออกคำสั่งบังคับให้ส่งพยานหลักฐานและห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามพยานหลักฐานที่ MMT ได้รับไว้นั้นก็ได้ ที่สำคัญคือ ในกรณีที่บุคคลไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของ MMT ในการให้ข้อมูล บุคคลนั้นอาจถูกกล่าวโทษและดำเนินคดีอาญาตามมาตรา 253(4) และในท้ายที่สุดของกระบวนการ MMT อาจกำหนดมาตรการใด ๆ แก่บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการบิดเบือนตลาด (market misconduct) โดยอาศัยกฎหมายตามมาตรา 257(1) เช่น

(1) คำสั่งที่แสดงว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งบริหารในบริษัท (disqualification order) เป็นเวลา 5 ปี หรือ

(2) คำสั่งไม่ให้บุคคลนั้นเข้ายุ่งเกี่ยวกับการซื้อหรือขายหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (cold shoulder order) เป็นเวลา 5 ปี หรือ

(3) คำสั่งไม่ให้กระทำการใด ๆ ซ้ำ อันเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ (cease and desist order) หรือ

(4) คำสั่งให้บุคคลนำผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำที่อาจเข้าข่ายเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ (disgorgement order) หรือ

(5) คำสั่งให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่รัฐที่ต้องจ่ายไปในกระบวนการสอบสวน (government costs order) หรือ

(6) คำสั่งให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่ SFC ที่ได้จ่ายไปในการสอบสวน รวมถึง

(7) คำสั่งให้หน่วยงานออกคำสั่งเพื่อไม่ให้บุคคลกระทำเช่นนั้น (disciplinary referral order)

อย่างไรก็ตาม กฎหมายมาตรา 257(10) และ มาตรา 258(10) กำหนดโทษทางอาญา (criminal offence) สำหรับผู้ฝ่าฝืนด้วยการไม่ปฏิบัติตามมาตรการห้ามดำรงตำแหน่ง หรือห้ามยุ่งเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือห้ามกระทำความผิดซ้ำ โดยระวางโทษปรับไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง และหรือจำคุกสูงสุด 2 ปี ทั้งนี้หากผู้ถูกกล่าวหาไม่พอใจต่อการดำเนินการหรือคำสั่งของ MMT แล้ว ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) ได้เฉพาะตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ตามมาตรา 266 ส่วนในกรณีที่ถูกกล่าวหาไม่พอใจคำสั่งตัดสินของ SFC นั้น ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ไปยัง Securities and Futures Appeal Tribunal (SFAT) ได้

กฎหมายของฮ่องกง ถือว่า การกระทำใดที่เป็น การบิดเบือนตลาด (market misconduct) ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องถูกดำเนินคดีโดยถือเป็นความผิดอาญาภายใต้ Part XIV ของ SFO ซึ่งกฎหมายกำหนดโทษไว้คือ โทษทางอาญาสูงสุดที่กำหนดโดย SFO ระวางโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 10 ปี และปรับสูงสุดไม่เกิน 10 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง นอกจากนี้ศาลอาจลงโทษโดยให้ถือว่าขาดคุณสมบัติดำรงตำแหน่งบริหารในบริษัทจดทะเบียน หรือห้ามมิให้เข้ายุ่งเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือสั่งให้หน่วยงานออกคำสั่งห้ามบุคคลนั้นกระทำการนั้นซ้ำอีก ซึ่งหากการฝ่าฝืนคำสั่งใน 2 กรณีแรก ต้องถือว่ามีความผิดและอาจถูกปรับสูงสุดไม่เกิน 1 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง และจำคุกสูงสุด 2 ปี

3.2.3 การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) (Price Manipulation)

กฎหมายของสหรัฐอเมริกา

กว่า 80 ปีแล้วที่กฎหมายกลางของสหรัฐ (federal law) ได้บัญญัติการสร้างราคาหลักทรัพย์ กฎหมายสหรัฐอเมริกาคือว่าความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปั่นหุ้นเป็นความผิดตามกฎหมาย 2 ฉบับ คือ The Securities Exchange Act 1934 (พ.ศ. 2477) มาตรา 9 เรื่องการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ และกฎหมายต่อต้านการผูกขาด (Antitrust Law) การสร้างราคาหลักทรัพย์มีได้ 3 กรณีคือ Naked Open Market Manipulation, Open Market Manipulation with an External Interest, Misstatement Manipulation (Stock Market Manipulation and Its Regulation: Merritt B. Fox, Lawrence R. Glosten, Gabriel Rauterberg, Yale Journal on Regulation. สืบค้นจาก <https://repository.law.umich.edu> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

ข้อห้ามเกี่ยวกับการสร้างราคา (prohibition regarding manipulation) กฎหมายถือว่าบุคคลใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ใช้หรือจ้างวาน หรือพยายามใช้หรือจ้างวาน อันเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน (swap) หรือโดยสัญญาซื้อขายสิ่งของจำเป็นในทางการค้า หรือในการส่งมอบในอนาคต หรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎระเบียบของการจดทะเบียนองค์กร การสร้างหรือทำเท็จขึ้นซึ่งอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นไปในทางตรงกันข้ามกับกฎเกณฑ์เหล่านั้นและกฎระเบียบในรูปของคณะกรรมการจะได้ประกาศใช้ไม่ช้ากว่า 1 ปี หลังจากวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 เป็นการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

บทบัญญัติพิเศษสำหรับการสร้างราคาด้วยการรายงานที่เป็นเท็จตามมาตรา 9 นี้ ให้รวมถึงแต่ไม่จำกัดแต่เฉพาะ การส่งมอบ หรือการส่งกระจายทางไปรษณีย์หรือโดยทางการค้าระหว่างแต่ละรัฐ โดยการติดต่อสื่อสารไม่ว่าทางใดหรือวิธีใดก็ตาม การชี้แนะอันเป็นเท็จ หรือการรายงานที่ไม่ถูกต้องซึ่งข้อมูลอย่างแคบหรือกว้าง (crop or market information) หรือมีเงื่อนไขที่จะส่งผลกระทบ หรือมีแนวโน้มที่จะกระทบต่อราคาของสินค้าจำเป็นในการค้าระหว่างรัฐ หรือรู้หรือประมาทเลินเล่อในข้อเท็จจริงที่มีการรายงานอันเป็นเท็จนั้น หรือชี้แนะไปให้ผิดหรือที่ไม่ถูกต้องนั้น

ข้อห้ามเกี่ยวกับข้อมูลอันเป็นเท็จ (prohibition regarding false information) ให้ถือว่าการที่บุคคลใดทำขึ้นซึ่งข้อความอันเป็นเท็จหรือชี้แนะไปให้ผิดซึ่งสาระสำคัญอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ (Commission) รวมถึงการยื่นเรื่องจดทะเบียนหรือบันทึกรายงานต่อคณะกรรมการ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน หรือสัญญาซื้อขายสินค้าที่จำเป็นระหว่างรัฐ หรือการส่งมอบในอนาคต หรือตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ของการจดทะเบียนกิจการใด ๆ หรือการละเว้นที่จะระบุไว้ในข้อมูลหรือ

เนื้อหาที่จำเป็นต่อการทำขึ้นซึ่งเนื้อหาของข้อความนั้น โดยที่มีได้เป็นการชี้นำไปให้ผิดซึ่งเนื้อหาที่ว่า หากบุคคลนั้นรู้หรือควรรู้อย่างสมเหตุสมผลแล้ว ให้ถือว่าข้อความนั้นเป็นเท็จหรือชี้นำไปให้ผิด อันเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (สืบค้นจาก: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/7/9> : สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562)

ภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยคณะกรรมการการค้าสินค้าจำเป็นล่วงหน้า หรือที่เรียกว่า Commodity Futures Trading Commission (CFTC) นั้น พระราชบัญญัติ Commodity Exchange Act (CEA) ให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการลงโทษบุคคลใด ๆ ที่ทำการสร้างราคา หรือพยายามสร้างราคาหรือได้สร้างราคาตลาดแก่สัญญาสินค้าจำเป็นหรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ทั้งนี้ ตามมาตรา 6 แห่ง รัฐบัญญัติ Commodity Exchange Act, 7 U.S.C. §8 (1994) และโดยคำพิพากษาศาล

นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 9 แห่ง CEA, 7 U.S.C. § 13 (1994) ที่กำหนดโทษทางอาญาสำหรับการสร้างราคาหรือพยายามสร้างราคา ผูกขาดหรือพยายามผูกขาด หรือส่งซึ่งรายงานอันเป็นเท็จหรือชี้นำไปให้ผิด โดยเกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือเงื่อนไขที่มีผลกระทบหรืออาจมีผลกระทบต่อราคาของสินค้าจำเป็นในการค้าระหว่างรัฐ

มาตรา 5a(4) ของ CEA, 4 U.S.C. § 7a(4) (1994) อนุญาตให้คณะกรรมการการค้าสินค้าจำเป็นล่วงหน้า Commodity Futures Trading Commission (CFTC) พิจารณาในการออกใบอนุญาตการแลกเปลี่ยนที่เป็นสัญญาการตลาด ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่คณะกรรมการได้จัดทำขึ้นเพื่อป้องกันการสร้างราคาและที่เกี่ยวข้องกับสินค้าจำเป็นต่าง ๆ โดยผู้ที่เป็นตัวแทนของคณะกรรมการนั้น

มาตรา 5a (4) ของ CEA, 4 U.S.C. § 7a(4) (1994) ให้อำนาจแก่คณะกรรมการที่จะขยายระยะเวลาส่งมอบการแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะป้องกันหรืออาจป้องกัน “การผูกขาด” (squeezes) ตลาด และความแออัดของตลาดที่เป็นอันตรายต่อความแน่นอนของราคา

มาตรา 4c(a) ของ CEA, 7 U.S.C. § 6c(a) (1994) บัญญัติว่า “เป็นการผิดกฎหมายหากบุคคลใดเสนอ หรือรับว่ากระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการสร้างราคาด้วยวิธีการ wash sale หรือไขว้หุ้น (cross trade)

ตัวอย่างคดีสร้างราคาหลักทรัพย์ในสหรัฐ ได้แก่ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2017 ก.ล.ต. สหรัฐ ดำเนินการคดีต่อ Avalon ที่สร้างราคาหลักทรัพย์จนได้เงินไปจำนวน 21 ล้านดอลลาร์ในระยะเวลา 5 ปี และยังได้เงินอีกจำนวน 7 ล้านดอลลาร์จากการจากการสร้างราคาหลักทรัพย์ในการซื้อขายข้ามตลาด (cross market) โดยถูกกล่าวหาว่าทำการใช้ผู้ค้าหลักทรัพย์ (trader) ในยุโรปตะวันออกและเอเชียในการซื้อขายข้ามตลาดในครั้งนี้ หรือในเดือนธันวาคม ปี 2014 ก.ล.ต. กล่าวหาต่อ บริษัทแก๊สและน้ำมันแห่ง

เมืองนิวออลีนส์ (New Orleans) รัฐหลุยส์เซียนา (Louisiana) พร้อมด้วยผู้บริหารระดับสูงอีก 5 คนขอหาสร้างราคาหลักทรัพย์ของบริษัท [https://www.sec.gov/files/Market Manipulations Case Studies.pdf](https://www.sec.gov/files/Market_Manipulations_Case_Studies.pdf) สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2562)

สาธารณรัฐสิงคโปร์

กฎหมายของสิงคโปร์ เกี่ยวกับการสร้างราคาหลักทรัพย์หรือปั่นหุ้น คือ The Securities and Futures Act (SFA) มาตรา 196 ถึงมาตรา 201 บัญญัติถึงกรณีการสร้างราคาหลักทรัพย์อันเป็นเท็จไม่ว่าด้วยวิธีการใด เช่น บิดเบือนการซื้อขายหลักทรัพย์ (False Trading) หรือการสร้างตลาดการซื้อขายหลักทรัพย์ (Market Rigging) ตามมาตรา 197 หรือการสร้างความเคลื่อนไหวในตลาด (Market Manipulation) ตามมาตรา 198 หรือบิดเบือนตลาด (Making False) หรือการหลอกลวงด้วยข้อมูลอันเป็นเท็จ (Misleading Statement) ตามมาตรา 199 หรือกระทำอย่างฉ้อโกง (Fraudulently) ตามมาตรา 200 หรือหลอกลวงเพื่อให้บุคคลเข้าทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ จ้างหรือวานให้ทำการสร้างราคาหรือการหลอกลวงฉ้อโกง (Employment of Manipulative and Deceptive Device) ตามมาตรา 201 ซึ่งการกระทำต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ถือได้ว่าเป็นการสร้างราคาในตลาด (stock market manipulation) ทั้งสิ้น

กฎหมายสิงคโปร์มีบทกำหนดโทษไว้ ดังนี้ โทษทางอาญาปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมาตรการทางแพ่งได้แก่โทษปรับทางแพ่ง ทั้งนี้ ตามมาตรา 232 โดยคำสั่งของศาล (by a court order) หรือทำสัญญากับองค์กรทางการเงินของสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore (MAS)) เพื่อชำระหรือไม่ชำระค่าปรับทางแพ่ง (to pay, with or without admission of liability) ตามมาตรา 232(5) (บทความออนไลน์เรื่อง Singapore: It Does Not Pay To Manipulate The Stock Market โดย Shashi Nathan, Jeremy Pereira and Tania Chin เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2563)

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดด้วยการสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) ของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ กฎหมายที่ออกและบังคับใช้โดย SFC และ MMT โดยมีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและอาญาที่รุนแรง ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 โดยถือว่าการปั่นหุ้นเป็นความผิดหนึ่งในความผิดต่อตลาดหลักทรัพย์ (market misconduct) มีการกำหนดให้ Market Misconduct Tribunal หรือ MMT เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีแพ่งสำหรับความผิดต่อตลาดหลักทรัพย์ (market misconduct) โดย MMT พิจารณาโดยอาศัยการพิสูจน์ตามมาตรฐานทางแพ่ง (civil standard of proof) รวมถึงการบังคับทางแพ่ง

เช่น การออกคำสั่งให้ผู้กระทำผิดชำระกำไรที่ได้มาจากการปั่นหุ้นนั้น (ordering the disgorgement of profit) หรือออกคำสั่งห้ามกระทำซ้ำ (cease and desist) หรือคำสั่งห้ามมิให้เข้าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือสั่งว่าขาดคุณสมบัติในการบริหารกิจการนั้น ส่วนผู้ถูกกล่าวหาอาจถูกดำเนินคดีหากมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งกฎหมายระวางโทษไว้ให้จำคุกสูงถึง 10 ปี และปรับสูงถึง 10 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง นอกจากนี้ SFC อาจพิจารณาลงโทษด้วยการพัก (suspended) หรือเพิกถอน (revoked) ใบอนุญาตต่าง ๆ อย่างไรก็ดีตาม กฎหมายของฮ่องกงบัญญัติให้ความผิดฐานสร้างราคาหลักทรัพย์เป็นหนึ่งในความผิดเกี่ยวกับตลาด ซึ่งกฎหมายกำหนดโทษไม่แตกต่างไปจากความผิดรูปแบบอื่น ๆ เช่น การใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (insider dealing) การซื้อขายที่เป็นเท็จ (false trading) การตกแต่งราคา (price rigging) การเปิดเผยข้อมูลรายการค้าที่ต้องห้าม (disclosure of information about prohibited transactions) และการเปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จหรือข้อมูลที่จูงใจให้มีการซื้อขาย (disclosure of false or misleading information inducing transactions)

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายฮ่องกง (มาตรา 274 และมาตรา 295) โดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ (false trading) เกิดขึ้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1. บุคคลในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตาม โดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อทำขึ้นหรืออาจทำขึ้นซึ่งการกระทำในลักษณะที่เป็นการกระทำความผิดหรือชี้แนะให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์

ก. ในการซื้อขายหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง หรือ

ข. ที่เกี่ยวกับตลาด ราคาหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ซึ่งกระทำโดยบุคคลในฮ่องกงโดยมีผลกระทบคล้ายคลึงต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขายในอนาคตและการซื้อขายในตลาดต่างประเทศ (overseas market) ในจำนวนที่มีลักษณะเป็นการฉ้อโกงการซื้อขายหลักทรัพย์ (false trading)

2. บุคคลในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตาม เกี่ยวข้องไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในรายการค้าใด ๆ โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่ว่าด้วยการทำขึ้น (create) หรือทำให้คงไว้ (maintain) หรือในลักษณะที่จะทำขึ้นหรือคงไว้ซึ่งราคาหลักทรัพย์หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) โดยการปลอมราคา (artificial price) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ก็ตาม

3. กรณีที่เป็นการกระทำต่อรายการค่าที่ไม่จำเป็นต้องเป็นรายการค่าที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ หรือสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ก็ได้ เพราะกฎหมายฉบับนี้ห้ามมิให้กระทำการในลักษณะ ใดๆ ก็ตาม ที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หรือตลาดซื้อขายล่วงหน้า และที่สำคัญคือด้วยการ สร้างราคาหลักทรัพย์ในตลาดอื่น การกระทำในลักษณะเดียวกันโดยบุคคลในช่องทางที่มีผลกระทบ คล้ายคลึงต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขายในอนาคต

ลักษณะของการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดต่อหลักทรัพย์ ได้แก่ คำสั่งซื้อในลักษณะ wash sales คือ กรณีที่ไม่มีการซื้อขายกันจริง โดยเป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนการเป็น เจ้าของหลักทรัพย์กันจริง ตามมาตรา 274(5)(a) และ มาตรา 295(5)(a)

การซื้อขายในลักษณะที่เรียกว่า “matched order” โดยการที่บุคคลหนึ่งเสนอขายหรือซื้อ หลักทรัพย์ในราคาเดียวกันกับราคาที่เป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นราคาที่บุคคลคนนั้น ได้ทำหรือสร้างขึ้น หรือโดยบุคคลนั้นรู้ถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำหรือสร้างราคานั้นขึ้น และเสนอซื้อหรือขายใน ราคาเดียวกันหรือในจำนวนของหลักทรัพย์ที่เป็นสาระสำคัญ ตามมาตรา 274(5)(b) และมาตรา 295(5)(b) และ (c)

ในกรณีสงสัยว่าความผิดเกิดในช่องทางซึ่งมีผลกระทบต่อหลักทรัพย์หรือการซื้อขาย หลักทรัพย์ล่วงหน้า (futures traded) ในตลาดต่างประเทศ (on an overseas market) การฟ้องร้อง ดำเนินคดีจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดในประเทศด้วย ตามมาตรา 282(3) และมาตรา 306(3) อย่างไรก็ตาม วิธีการเดียวกันนี้ใช้บังคับแก่กรณีการตกแต่งราคาหลักทรัพย์และการ สร้างราคาหลักทรัพย์ในช่องทางที่เกิดขึ้นในช่องทาง แต่มีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์หรือการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดต่างประเทศ

การกระทำในลักษณะที่เรียกว่า “associate” หมายความว่า ความรวมถึง กรณีที่ภริยาหรือสามีในสมรส (spouse) หรือนอกสมรส (reputed spouse) พี่น้อง บิดามารดา บิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยง (step-parent) บุตรชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย บุตรบุญธรรม ในกรณีของบริษัทนั้นให้รวมถึงบริษัทซึ่งบุคคลนั้น เป็นกรรมการ หรือหุ้นส่วนหรือลูกจ้างของบุคคลดังกล่าว หรือกรรมการแต่ละคน รวมถึงบริษัทที่ เกี่ยวข้อง กรรมการและลูกจ้างของบริษัทที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย

ลักษณะของการทุจริตตามกฎหมายของช่องทางนั้น รวมไปถึง

การตกแต่งราคาในฮ่องกง (มาตรา 275 และ มาตรา 296)

การตกแต่งราคาเกิดขึ้นเมื่อบุคคลในฮ่องกงหรือที่ใด ๆ ก็ตาม

(1) เข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะจับคู่กันเอง (wash sales) ที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการคงไว้เพิ่มขึ้น ลดลง คงที่หรือเกิดความผันผวนในราคาของหลักทรัพย์ที่ซื้อขาย ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่หรือผ่าน ATS ในฮ่องกง หรือ

(2) เข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งรายการค้าหรือส่วนประกอบของรายการที่ปลอมขึ้นหรือทำขึ้น โดยมีเจตนาหรือโดยประมาทเลินเล่อให้เกิดผลกระทบต่อให้เกิดการคงไว้เพิ่มขึ้น ลดลง คงที่หรือเกิดความผันผวนในราคาของหลักทรัพย์ หรือราคาของการซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่ หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง

การกระทำในลักษณะเดียวกันของบุคคลในฮ่องกงที่มีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นสร้างราคาหลักทรัพย์ หากการกระทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายในประเทศที่เกิดการกระทำนั้นด้วย

บุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดตามที่กล่าวมาข้างต้นอาจไม่ต้องรับผิดชอบ (รวมถึงการดำเนินการที่กระทำในฮ่องกงและมีผลกระทบต่อการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดต่างประเทศ) หากบุคคลนั้นสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า หลักทรัพย์ที่ขายหรือซื้อนั้นไม่ได้มีจุดประสงค์ในลักษณะที่เป็นการสร้างราคาที่เป็นเท็จหรือชักจูงเกี่ยวข้องกับราคาของหลักทรัพย์นั้น (มาตรา 275(4) และ มาตรา 296(5))

การสร้างราคาหลักทรัพย์ในตลาดฮ่องกง (มาตรา 278 และ มาตรา 299)

บทบัญญัติต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องเฉพาะกับรายการค้าหลักทรัพย์

การสร้างราคาหลักทรัพย์เกิดขึ้นเมื่อ บุคคลที่อยู่ในฮ่องกงหรือที่ใดก็ตามเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมกับรายการค้าหลักทรัพย์ของบริษัทตั้งแต่ 2 รายการขึ้นไปไม่ว่าโดยตัวของรายการค้านั้นเอง หรือโดยร่วมกับรายการค้าอื่น

(1) ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือดูเหมือนว่าเพิ่มขึ้นจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่หรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาที่จะจูงใจให้บุคคลอื่นซื้อ หรือเข้าซื้อ หรือหลีกเลี่ยงที่จะขายหลักทรัพย์ของบริษัทหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น

(2) ลดลงหรือดูเหมือนว่าลดลงซึ่งราคาของหลักทรัพย์ที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอยู่หรือผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นขาย หรือหลีกเลี่ยงที่จะเข้าซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น

(3) คงไว้หรือคงที่ หรือดูเสมือนว่าคงไว้หรือคงที่ ซึ่งราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันอยู่หรือที่ซื้อขายผ่าน ATS ในฮ่องกง โดยมีเจตนาจงใจให้ผู้อื่นขาย ซื้อหรือเข้าซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทนั้นหรือของกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้น หรือให้หลีกเลี่ยงจากการกระทำเช่นนั้น

การกระทำในลักษณะเดียวกันของบุคคลในฮ่องกงที่มีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นสร้างราคาหลักทรัพย์ หากการกระทำเช่นนั้นถือว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายในประเทศที่เกิดการกระทำนั้นด้วย

การมิได้ดำเนินการไต่ถามหรือพิจารณาของบริษัทนายหน้าค้าหลักทรัพย์ (broker) อาจมีผลต่อการพิจารณาระงับใบอนุญาต (license suspension)

การเปิดเผยข้อมูลของรายการที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผย (Disclosure of information about prohibited transactions) มาตรา 276 และ มาตรา 297))

การเปิดเผยข้อมูลของรายการที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปิดเผย (disclose) เวียนข้อมูล (circulate) เผยแพร่ (disseminate) ให้อำนาจบุคคลอื่นไปกระทำการ (authorize) หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเปิดเผย การเวียนข้อมูล การเผยแพร่ ซึ่งข้อมูลที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัท หรือราคาที่ตกลงซื้อขายกันของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ที่ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันหรือที่กระทำผ่าน ATS ในฮ่องกง ที่อาจส่งผลกระทบต่อรายการค้าที่ต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับบริษัทนั้นหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องหรือต่อสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (future contract) ถ้าบุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

(1) มีส่วนในรายการค้าต้องห้ามนั้นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือ

(2) ได้รับไว้ หรือคาดว่าจะได้รับไว้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นผลมาจากการเปิดเผยข้อมูล หรือจากการเวียนข้อมูลหรือเผยแพร่ซึ่งข้อมูลนั้น

บทบัญญัติเหล่านี้บัญญัติขึ้นก่อนตามมาตรา 135(5) ของ SO และ มาตรา 62(2) ของ CTO โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะป้องกันมิให้บุคคลเข้าร่วมในการกระทำความผิดในตลาดหลักทรัพย์ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลใด ๆ ที่บุคคลได้รับการกระจายข้อมูล ที่อาจถือเป็นการกระทำความผิดต่อตลาด โดยส่งผลกระทบต่อราคาของหลักทรัพย์หรือสัญญาล่วงหน้า การกระทำผิดต่อตลาดเป็นผลให้บุคคลเหล่านั้นได้กำไรจากการแพร่กระจายซึ่งข่าวลือเพื่อหวังให้นักลงทุนทั่วไปเข้าซื้อหรือขาย หรือผลักดันราคาของหลักทรัพย์หรือสัญญาล่วงหน้าไปในทิศทางที่ผู้กระทำความผิดต้องการ

อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ถูกกล่าวอาจต่อสู้ได้หากสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า

(1) ประโยชน์ที่ผู้กระทำหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับมาหรือคาดว่าจะได้รับมานั้นไม่ได้มาจากบุคคลซึ่งกระทำความผิดนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น หรือ

(2) ประโยชน์ที่บุคคลนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นได้รับหรือที่คาดว่าจะได้รับจากบุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับรายการค้าต้องห้าม หรือที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นเข้าไปเกี่ยวข้องกับเว้นแต่บุคคลนั้นกระทำโดยสุจริต (act in good faith) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ (และรวมถึง) ระยะเวลาของการเปิดเผย การเวียนข้อมูล หรือการเผยแพร่ซึ่งข้อมูลนั้น

กฎหมายนี้ครอบคลุมถึงบุคคลอื่น อาทิ นักหนังสือพิมพ์และนักวิจัยที่รายงานข้อมูลโดยไม่ได้มีเจตนาแต่จากการกระทำเช่นนั้นส่งผลกระทบต่อราคาและผลประโยชน์ที่ได้รับ

สำหรับคำว่า “บริษัทที่เกี่ยวข้อง” นั้น หมายความว่า

1. บริษัทตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปซึ่งถือว่าเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน หากพบว่า ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่ง ให้เงินอุดหนุนอีกบริษัทหนึ่ง หรือ ให้เงินอุดหนุนแก่บริษัทที่ถือหุ้นในอีกบริษัทหนึ่ง

2. ในกรณีที่เป็นบุคคลธรรมดา ได้แก่

(1) ควบคุมองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารบริษัทใดบริษัทหนึ่ง

(2) ควบคุมอำนาจในการออกเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งในการประชุมใหญ่ในบริษัทใดบริษัทหนึ่งขึ้นไป หรือ

(3) ถือหุ้นทุนในบริษัทใดบริษัทหนึ่งมากกว่ากึ่งหนึ่ง (ไม่รวมถึงหุ้นที่ไม่มีสิทธิออกเสียง)

อย่างไรก็ตาม บริษัทแต่ละแห่งที่กล่าวมาในข้อ 1 ถึง 3 ให้รวมถึงบริษัทย่อยของบริษัทเหล่านั้น โดยให้ถือว่าเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน

การเปิดเผยซึ่งข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวง (มาตรา 277 และ มาตรา 298)

การเปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงเกิดขึ้นไม่ว่าในช่องทางหรือที่ใดก็ตาม เมื่อบุคคลใดเปิดเผย เวียนข้อมูล หรือเผยแพร่ หรือให้อำนาจกระทำการหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับเปิดเผย การเวียนข้อมูล หรือการเผยแพร่ซึ่งข้อมูลที่มีลักษณะของการกระทำดังต่อไปนี้

(1) จูงใจให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้าจองหลักทรัพย์ หรือเข้าซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในช่องทาง

(2) จูงใจให้บุคคลใดซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในช่องทาง หรือ

(3) ทำให้คงไว้หรือทำให้เพิ่มขึ้น ลดลง หรือทำให้คงที่ซึ่งราคาของหลักทรัพย์ หรือราคาซื้อขายซึ่งสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในช่องทาง หากว่า

(4) ข้อมูลนั้นเป็นเท็จหรือหลอกลวงในสาระสำคัญหรือละเว้นซึ่งสาระสำคัญนั้น และ

(5) บุคคลนั้นรู้หรือโดยประมาทเลินเล่อว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลเท็จหรือหลอกลวงในสาระสำคัญหรือละเว้นซึ่งสาระสำคัญ

ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรา 298 การกระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่เพียงพอที่จะถือได้ว่ามีความรับผิดชอบทางอาญา

กฎหมายนี้คุ้มครองแก่บุคคลที่เผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จและหลอกลวงในการดำเนินงานทางธุรกิจโดยไม่เจตนา โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการแพร่กระจายข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นและไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่จะตรวจสอบถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้นได้

กล่าวโดยสรุปแล้วการคุ้มครองนี้มีไว้สำหรับ

(1) บุคคลซึ่งกระทำการ “ส่งต่อ” (conduit) ในรูปแบบธุรกิจของการทำหรือทำซ้ำซึ่งข้อมูลที่สนับสนุนโดยบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น นักข่าว หรือผู้พิมพ์

(2) บุคคลซึ่งธุรกิจเข้าไปเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลที่สาม ที่ซึ่งข้อมูลโดยรวมที่สร้างขึ้นโดยบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น ผู้ให้บริการการเข้าถึงซึ่งเว็บไซต์ข้อมูลของบุคคลที่สาม และ

(3) ผู้กระจายเสียงซึ่งข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยรวมโดยบุคคลอื่น

ความคุ้มครองเหล่านี้อาจใช้ได้เฉพาะแต่บุคคลที่มีได้รู้ซึ่งสาระสำคัญแห่งข้อมูลอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงนั้นในเวลาที่มีการเปิดเผย โดยให้ตีความอย่างแคบและในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ใช้บังคับเฉพาะแก่ข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลใด ๆ ก็ตามและที่ผู้ถูกกล่าวหา รวมถึงพนักงานหรือลูกจ้างมิได้ปรับแต่งหรือทำการควบคุมเหนือข้อมูลนั้น

ความผิดเพิ่มเติม (Additional Offences)

บทบัญญัติตามหมวด 4 ส่วน 14 (Division 4 of Part XIV) ได้กำหนดความผิดเพิ่มเติมซึ่งความผิดเพิ่มเติมนี้ ไม่ได้อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดต่อตลาด โดยต้องดำเนินการทางอาญาแทนการดำเนินการโดย MMT

การฉ้อโกงหรือการหลอกลวงในรายการเกี่ยวกับหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (มาตรา 300)

ความผิดนี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องโดยตรงหรือไม่จำเป็นต้องเกี่ยวกับรายการที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ คือ

(1) จ้างวานโดยรูปแบบหรือวิธีการใด ๆ (device) หรือแผนการ (scheme) หรือการสร้างขึ้น (artifice) โดยมีเจตนาที่จะฉ้อโกงหรือหลอกลวง หรือ

(2) มีส่วนเข้าไปไม่ว่าด้วยวิธีการใดในการปฏิบัติการหรืออาศัยการดำเนินธุรกิจ (course of business)

3.2.4 การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud หรือ Creative Accounting หรือ Accounting Shenanigans)

สหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา การตกแต่งตัวเลขทางการเงินหรือทางบัญชีรูปแบบของการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) เป็นความผิดที่สัมพันธ์กับความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) โดยถือว่าเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายทั้งในระดับรัฐ (State law) และระดับกลาง (Federal law)

กฎหมายกำหนดโทษไว้ทั้งโทษจำคุก สำหรับหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการในทางคดีได้แก่ กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice) สำหรับหน่วยงานที่มีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดคือ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) โดยฟ้องคดีต่อศาลกลาง (Federal court) หรือต่อผู้พิพากษา (Federal administrative law judge) ก็ได้ โดยมาตรการที่ กลด. มีอำนาจคือการเรียกค่าเสียหายรวมถึงค่าปรับทางแพ่ง (Civil money penalties) หรือการคืนเงินให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย (Disgorgement) และค่าปรับที่เป็นเงิน (Monetary fines) ส่วนการดำเนินการในทางคดีในระดับรัฐนั้น สหรัฐอเมริกากำหนดว่าในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายอาจร้องต่อหน่วยงาน กลด. หรือต่ออัยการทั่วไปของรัฐ (Attorney General) โดยอัยการจะทำหน้าที่ฟ้องร้องบริษัทที่กระทำความผิดแทนผู้เสียหาย

กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เป็นการฉ้อโกงเกี่ยวกับหลักทรัพย์ (Securities Fraud) การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) การตกแต่งตัวเลขบัญชี (Accounting Fraud) การฉ้อโกงบริษัท (Corporate Fraud) การฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Postal Fraud, Wire Fraud) การฉ้อโกงภาษี (Tax Fraud) หรือการฉ้อโกงธนาคาร (Bank Fraud) มีหลายฉบับ ดังต่อไปนี้

(1) รัฐบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477) มาตรา 32(a) (Securities Exchange Act of 1934) หรือ พระราชบัญญัติแลกเปลี่ยน (Exchange Act) (15 U.S.C. § 78ff(a))

(2) รัฐบาลบัญญัติหลักทรัพย์ ค.ศ. 1933 (พ.ศ. 2476) มาตรา 24 (Securities Act of 1933) (15 U.S.C. § 77x)

(3) รัฐบาลบัญญัติซาเบเนส-ออกซ์ลีย์ ค.ศ. 2002 (Sarbanes–Oxley Act of 2002 (SOX) (Pub L. No. 107-204)

(4) กฎหมายการฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Mail and wire fraud statutes (18 U.S.C. §§ 1341, 1343))

(5) กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงธนาคาร (Bank fraud statute (18 U.S.C. § 1344))

(6) กฎหมายว่าด้วยการคืนเงินไม่ได้และการยักยอกทรัพย์สิน (Misapplication and embezzlement statute (18 U.S.C. § 656))

(7) กฎหมายว่าด้วยการเรียกร้องจากการฉ้อโกงและการหลอกลวง (Fraudulent and fictitious claims statute) หรือที่รู้จักกันในชื่อ “รัฐบาลบัญญัติเรียกร้องจากการกระทำผิดอาญา” (The Criminal False Claims Act) (18 U.S.C. § 287)

(8) กฎหมายเกี่ยวกับการหนีภาษีและบทบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกงตามประมวลรัษฎากรสหรัฐ (Tax evasion and fraud provisions of the Internal Revenue Code (26 U.S.C. §§ 7201, 7206))

(9) รัฐบาลบัญญัติการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์และการกระทำอันมิชอบ ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) (Computer Fraud and Abuse Act of 1986 (18 U.S.C. § 1030(a)(4)))

(10) กฎหมายว่าด้วยการแจ้งความเท็จ (False statements statute (18 U.S.C. § 1001))

(11) รัฐบาลบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกง ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) (Major Fraud Act of 1988 (18 U.S.C. § 1031))

ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในบริษัทภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเฉพาะ ยังรวมถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ มาตรา 10 (บี) แห่งรัฐบาลบัญญัติแลกเปลี่ยนและกฎเกณฑ์ 10b-5 ที่ห้ามมิให้ทำให้ผู้อื่นหลงผิดด้วยวิธีการใด ๆ (Deceptive device)

สำหรับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนการฉ้อโกงในบริษัทหรือธุรกิจนั้น รวมถึงหน่วยงานดังต่อไปนี้ด้วย กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice หรือ DOJ) รวมถึงสำนักงานอัยการของสหรัฐ (US Attorney’s Office หรือ USAO) ในแต่ละเขต และกรมสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation หรือ FBI) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์

และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) หน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานภาครัฐ ที่เป็นองค์กรที่มีกฎเกณฑ์เป็นของตนเอง (Self-regulatory organizations หรือ SROs) เช่น องค์กรเกี่ยวกับหลักเกณฑ์อุตสาหกรรมการเงิน (Financial Industry Regulatory Authority หรือ FINRA) กระทรวงการคลัง (Department of the Treasury) รวมถึงกรมสรรพากร (Internal Revenue Service หรือ IRS) คณะกรรมการการค้าแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Trade Commission หรือ FTC)

กฎหมายสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางด้านการเงินและการบัญชีที่ดำเนินการทางด้านการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป (The General Accepted Accounting Principle (GAAP)) โดยกฎหมายที่สำคัญได้แก่ รับบัญญัติซาเบนส์-ออกซ์ลีย์ (Sarbanes-Oxley Act) ซึ่งออกบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องนักลงทุนจากการตกแต่งบัญชีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานอย่างเคร่งครัดเพื่อใช้บังคับแก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯ สำนักบัญชีมหาชน (Public accounting firms) และฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียน (The Management of the Public Company) โดยผู้บริหารระดับสูงจะต้องรับผิดชอบต่อการส่วนต่อความถูกต้องของรายงานทางการเงินตามกฎหมายฉบับนี้ ส่วนสำนักงานตรวจสอบมหาชนที่ทำหน้าที่สอบบัญชีบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนเหล่านั้นจะถูกตรวจสอบโดยคณะกรรมการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีของบริษัทมหาชน กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องนักลงทุนจากการตกแต่งบัญชีของบริษัทจดทะเบียน (Listed company) ในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐฯ ที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ โดย Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ด้านการสอบบัญชี การควบคุมคุณภาพ มารยาท ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน การสอบสวนและดำเนินการทางวินัยกับสำนักงานสอบบัญชีและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (หมวดที่ 1 มาตรา 101-109) กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการทุจริตฉ้อฉล บิดเบือนข้อมูลที่ปราศจากข้อเท็จจริงและขาดความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อการรายงานข้อมูลทางการเงิน ให้ถือว่าเป็นอาชญากรรมทางธุรกิจ (White-collar Crime) (หมวดที่ 9 มาตรา 901-906) สำหรับโทษที่กำหนดไว้ตามกฎหมายฉบับนี้ เช่น สั่งพักหรือเพิกถอนการให้ความเห็นชอบสำนักงานสอบบัญชี หรือสั่งให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติม หรือปรับเป็นเงิน เป็นต้น

สาขารัฐสิงคโปร์

กฎหมายสิงคโปร์บัญญัติเรื่องการกระทำความผิดด้วยการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางการเงิน (Financial Crime) โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้ (online) <https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2563

(1) ประมวลอาญา (บทที่ 224) แก้ไขปี 2008 (Penal Code (Chapter 224) (Penal Code (Cap224, Revised Edition 2008) (PC)))

(2) พระราชบัญญัติบริษัท (บทที่ 50) (หมายเลข 42 ปี 1967) (Companies Act (Chapter 50) (No 42 of 1967) (CA))

(3) พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (บทที่ 134) แก้ไขปี 2014 (Income Tax Act (Chapter 134) (Cap 134, Revised Edition 2014) (ITA)))

มีรายละเอียดของกฎหมายในแต่ละฉบับดังนี้

ประมวลอาญา (Penal Code) ของสาขารัฐสิงคโปร์ได้บัญญัติถึงการกระทำที่ถือว่าเป็นการฉ้อโกงบริษัท (Corporate fraud) ดังต่อไปนี้

- (1) พนักงานลักหรือยักยอกทรัพย์สินของบริษัท (theft by clerk or servant) (มาตรา 381)
- (2) การกระทำความผิดต่อทรัพย์สินโดยเจตนาไม่สุจริต (dishonest misappropriation of property) (มาตรา 403)
- (3) ความผิดอาญาโดยกระทำความผิดต่อความไว้นับเชื่อใจ (criminal breach of trust) (มาตรา 405)
- (4) ความผิดอาญาโดยกระทำความผิดต่อความไว้นับเชื่อใจของพนักงาน (มาตรา 407)
- (5) ความผิดอาญาโดยกระทำความผิดต่อความไว้นับเชื่อใจของพนักงานในองค์กรสาธารณะ หรือโดยเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผู้ขายหรือตัวแทน (มาตรา 409)
- (6) ไม่ซื่อสัตย์โดยรับเอาทรัพย์สินที่ถูกลักหรือยักยอกไป (มาตรา 411)
- (7) การทุจริตฉ้อโกง (cheating) ด้วยการหลอกลวงผู้อื่นหรือให้อามิสสินจ้างโดยไม่สุจริต เพื่อให้บุคคลที่ถูกหลอกลวงนั้นส่งมอบทรัพย์สิน (มาตรา 415)
- (8) โอนทรัพย์สินไปโดยไม่สุจริตหรือโดยฉ้อโกง (มาตรา 421)
- (9) ทำให้ไม่ต้องการจ่ายชำระหนี้โดยไม่สุจริตหรือโดยฉ้อโกง (มาตรา 422)
- (10) ไม่ซื่อสัตย์หรือฉ้อโกงด้วยการโอนเอกสารสำคัญที่ดิน (มาตรา 423)
- (11) ไม่ซื่อสัตย์หรือฉ้อโกงด้วยการเอาไปหรือปกปิดซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสละสิทธิเรียกร้อง (มาตรา 424)

- (12) ปลอมแปลงเอกสาร (forgery) (มาตรา 463)
 - (13) ปลอมแปลงเพื่อการทุจริต (forgery for the purpose of cheating) (มาตรา 468)
 - (14) ทำบัญชีเท็จ (falsification of accounts) (มาตรา 477A)
- ผู้กระทำความผิดอาจเป็นบุคคลในบริษัทนั้นหรือบริษัทเองหรือนิติบุคคลอื่น

พระราชบัญญัติบริษัท (Company Act: CA) กำหนดลักษณะของความผิดฐานฉ้อโกงบริษัทไว้ดังนี้

- (1) การกระทำโดยข้อความอันเป็นเท็จ (false and misleading statement) (มาตรา 401)
- (2) การกระทำหรือรายงานอันเป็นเท็จ (false statements or report) (มาตรา 402)
- (3) ฉ้อโกงโดยพนักงาน (fraud by officer) (มาตรา 406)
- (4) การกระทำผิดหน้าที่โดยผู้บริหาร (breach of duty by directors) โดยทั่วไปการดำเนินธุรกิจของบริษัทถูกบริหารจัดการ โดยผู้บริหาร เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นตามกฎหมายนี้หรือโดยข้อกำหนดของบริษัท (constitution of the company) ตามมาตรา 157A) ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นผู้บริหารจะต้องกระทำการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (subject to fiduciary duties) และไม่กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ หากผู้บริหารกระทำผิดหน้าที่จะต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา (มาตรา 156 และมาตรา 157)

พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (Income Tax Act (ITA)) กำหนดลักษณะความผิดฐานฉ้อโกงบริษัทไว้ดังต่อไปนี้

- (1) หนีภาษีหรือจงใจกระทำการที่จะให้ได้ไว้ซึ่งเครดิตผลิตผลและนวัตกรรม (Productivity and Innovation Credit Bonus: PIC bonus) (มาตรา 96) ซึ่ง PIC นี้เป็นการลดหย่อนภาษี (tax break) ในรูปแบบของเงินสดสำหรับรายจ่ายทางภาษี (eligible expenses)
 - (2) การหนีภาษีอันเป็นการฉ้อโกงร้ายแรงและการกระทำที่จะให้ได้ไว้ซึ่ง PIC (มาตรา 96A)
- การกระทำความผิดทางแพ่ง (Civil offences)
- ภายใต้กฎหมายว่าด้วยละเมิดด้วยการหลอกลวง (under the tort of deceit) การกระทำภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้เป็นการกระทำผิดทางแพ่ง
- (3) บิดเบือนข้อเท็จจริง (factual misrepresentation) ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือหรือโดยการแสดงออก
 - (4) กระทำหรือแสดงโดยรู้ยู่ว่สิ่งนั้นเป็นเท็จ

- (5) ฝ่ายที่กระทำการมีเจตนาให้อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อในสิ่งนั้น
- (6) การกระทำนั้นทำให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องเสียหายเพราะการเชื่อนั้น
- (7) ผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหายอันเป็นผลมาจากการกระทำนั้น

นอกจากนี้ ยังมีกรกระทำในลักษณะอื่น ๆ เช่น

- (8) กระทำผิดต่อการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (breach of fiduciary duty)
- (9) กระทำผิดต่อความไว้วางใจ (breach of trust)
- (10) ให้ความช่วยเหลือโดยไม่สุจริต (dishonest assistance)
- (11) เบียดบังทรัพย์สิน (conversion)
- (12) การไม่ดำเนินคดี (restitutionary causes of action)

การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement)

องค์กรบังคับใช้กฎหมายซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและฟ้องร้องบังคับคดีกรณีการฉ้อโกงบริษัทหรือองค์กรธุรกิจ ได้แก่ สำนักงานการพาณิชย์ (Commercial Affairs Department: CAD) องค์กรการเงินแห่งสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore: MAS) ทั้งนี้ การดำเนินการคดีในทางแพ่งหรือทางอาญาจะกระทำเมื่อมีการสอบสวนจนได้ข้อสรุปแล้ว

อำนาจในการดำเนินคดี (Prosecution Powers)

อัยการทั่วไป (Attorney General) หรือ AG เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่กระทำการในฐานะเจ้าพนักงานอัยการ (มาตรา 11 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ Criminal Procedure Code (CPC) โดยมีอำนาจที่จะให้ความเห็น หรือจัดการ หรือสั่งระงับการดำเนินการใด ๆ สำหรับการกระทำความผิดนั้นก็ได้ (มาตรา 35(8)) แห่งรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจสอบปากคำบุคคลที่เห็นว่ามีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด (มาตรา 21 และ 22) ในระหว่างการสอบสวนอาจเรียกให้บุคคลทำเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแสดง (มาตรา 20) อาจออกหมายค้น (warrant) ในกรณีที่เห็นว่าจำเป็นต่อการสืบสวนสอบสวน (มาตรา 24) การยึดทรัพย์สินสามารถทำได้ในกรณีที่จำเป็นและให้ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นพยานหลักฐานในการสอบสวน (มาตรา 35 ถึงมาตรา 40)

อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานตำรวจอาจจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ (Arrests may be made without a warrant) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นกระทำความผิดอาญาร้ายแรง (reasonably suspect a man of committing a serious offence) (มาตรา 17) หรือโดยหมายจับอาจออกไว้โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานทำการจับกุมในกรณีที่ความผิดนั้นยังจับกุมไม่ได้ (a warrant may be issued to allow the authorities to make an arrest for a non-arrestable offence) (มาตรา 16)

ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) คำสั่งให้ริบทรัพย์สิน (Confiscation order) โดยเป็นที่พอใจแก่ศาลว่าประโยชน์ เช่น รายได้ (proceeds) หรือทรัพย์สิน (property) นั้นเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง เช่น อาชญากรรมทางการเงิน (financial crime) (มาตรา 4(1) และ 5(1) แห่งพระราชบัญญัติการทุจริตการค้าขายเสพติดและอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ (การริบผลประโยชน์) หรือ Corruption Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act) (CDSA)

(2) คำสั่งให้หน่วงทรัพย์สิน (Restraint orders) ซึ่งสั่งเพื่อป้องกันมิให้บุคคลผู้ต้องหว่ากระทำความผิดต่อบริษัทจำหน่ายไอออน (dealing) ทรัพย์สิน คำสั่งนี้ใช้ได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดและแก่บุคคลเฉพาะคน (มาตรา 16 แห่ง รัฐบัญญัติ CDSA)

(3) คำสั่งระงับการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับที่ดิน หลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น ๆ (Charging orders in respect of land, securities and so on) โดยสั่งเพื่อระงับยับยั้งมิให้มีการทำนิติกรรมใด ๆ แก่ทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการเป็นหลักประกันเพื่อชำระหนี้แก่รัฐ (มาตรา 17 แห่ง รัฐบัญญัติ CDSA)

ภายใต้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตาม รัฐบัญญัติ CDSA นี้ (อ่านคู่กับมาตรา 35 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องของสิงคโปร์มีอำนาจที่จะสั่งอายัดบัญชีเงินฝาก (freeze bank accounts) เพื่อป้องกันการจำหน่ายไอออน (dealing) ของบุคคลหรือกิจการซึ่งเจ้าพนักงานสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำอาชญากรรมนั้นด้วย

กระบวนการหรือการบังคับทางแพ่ง/ทางปกครอง (Civil/administrative proceedings or sanctions)

องค์กรการเงินแห่งสิงคโปร์ (Monetary Authority of Singapore: MAS) มีอำนาจดำเนินการสอบสวน สั่งปรับและเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินงานสถาบันทางการเงินเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนี้ (มาตรา 28(5) แห่งรัฐบัญญัติ MAS)

กระบวนการทางอาญา (Criminal Proceedings)

สิทธิในการประกันตัว (Right to bail) โดยผู้ต้องหาที่มีสิทธิจะได้รับการประกันตัวในกรณีที่ความผิดนั้นเป็นความผิดอันอาจประกันตัวได้ (bailable offence) (มาตรา 94 แห่ง ป.วิ.อ.) ในทางตรงกันข้ามหากความผิดนั้นไม่อาจประกันตัวได้ เช่นผู้ต้องหาไม่มีสิทธิของประกันตัว แม้ถึงว่าศาลจะได้ใช้ดุลพินิจและอนุญาตให้ประกันตัวได้ก็ตาม (มาตรา 93)

โทษ (Penalties) การบังคับสำหรับการกระทำความผิดด้วยการฉ้อโกงบริษัท มีดังนี้

1. ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลอาญา กฎหมายกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิด ดังนี้

(1) พนักงานหลักหรือยกยอกทรัพย์สินของบริษัท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 381)

(2) การกระทำความผิดต่อทรัพย์สินโดยเจตนาไม่สุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 403)

(3) ความผิดอาญาโดยกระทำผิดต่อความไว้นับเชื่อใจ ตามมาตรา 405 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 406)

(4) ความผิดอาญาโดยกระทำผิดต่อความไว้นับเชื่อใจในฐานะพนักงาน ตามมาตรา 407 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 408)

(5) ความผิดอาญาโดยกระทำผิดต่อความไว้นับเชื่อใจของพนักงานในองค์กรสาธารณะ หรือโดยเจ้าหน้าที่ธนาคาร ผู้ขายหรือตัวแทน ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือไม่เกิน 20 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 409)

(6) ไม่ซื่อสัตย์โดยรับเอาทรัพย์สินที่ถูกลักหรือยกออกไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 411)

(7) การทุจริตฉ้อโกง (cheating) ด้วยการหลอกลวงผู้อื่นหรือให้อามิสสินจ้างโดยไม่สุจริต เพื่อให้บุคคลที่ถูกหลอกลวงนั้นส่งมอบทรัพย์สิน ตามมาตรา 415 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 417)

(8) โอนทรัพย์สินไปโดยไม่สุจริตหรือโดยฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 421)

(9) ทำให้ไม่ต้องการชำระหนี้โดยไม่สุจริตหรือโดยฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 422)

(10) ไม่ซื้อสัตย์หรือฉ้อโกงด้วยการโอนเอกสารสำคัญที่ดินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 423)

(11) ไม่ซื้อสัตย์หรือฉ้อโกงด้วยการเอาไปหรือปกปิดซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสละสิทธิเรียกร้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 424)

(12) ปลอมแปลงเอกสาร (forgery) ตามมาตรา 463 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 465)

(13) ปลอมแปลงเพื่อการทุจริต (forgery for the purpose of cheating) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 468)

(15) ทำบัญชีเท็จ (falsification of accounts) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 477A)

2. ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบริษัท (Company Act) กฎหมายกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิด ดังนี้

(1) การกระทำโดยข้อความอันเป็นเท็จ (false and misleading statement) ตามมาตรา 401 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) การกระทำหรือรายงานอันเป็นเท็จ (false statements or report) ตามมาตรา 402 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) ฉ้อโกงโดยพนักงาน (fraud by officer) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 15,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 406)

(4) การกระทำผิดหน้าที่โดยผู้บริหาร (breach of duty by directors) กฎหมายระวางโทษแยกตามตำแหน่ง เช่น หากผู้กระทำผิดเป็นบุคคลในตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร (CEO) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

3. ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (Income Tax Act) กฎหมายกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิด ดังนี้

(1) หนีภาษีหรือจงใจกระทำการที่จะให้ได้ไว้ซึ่งเครดิตผลิตผลและนวัตกรรม (Productivity and Innovation Credit Bonus: PIC bonus) (eligible expenses) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 96)

(2) การหนีภาษีอันเป็นการฉ้อโกงร้ายแรงและการกระทำที่จะให้ได้ไว้ซึ่ง PIC ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 96A)

การดำเนินคดีทางแพ่ง (Civil suits)

กฎหมายว่าด้วยละเมิดด้วยการหลอกลวง (under the tort of deceit) ค่าเสียหายอาจกำหนดได้ตามการฉ้อโกง หากบุคคลนั้นพิสูจน์ได้ว่าตนเชื่อ และเชื่ออยู่จนกระทั่งในเวลาที่สำคัญๆ ได้ทำขึ้นตามข้อเท็จจริงอันแท้จริง ได้ถูกนำมาเสนอ (มาตรา 2(1) แห่ง พระราชบัญญัติการแถลงอันไม่เป็นความจริง (Misrepresentation Act)

สำหรับตัวอย่างคดีการฉ้อโกงทางการเงินในสิงคโปร์นั้น มีคดีที่ถือได้ว่าเป็นกรณีศาลสูง สิงคโปร์มีคำพิพากษาให้จำคุกยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ทางคดีการฉ้อโกงทางพาณิชย์ (commercial fraud) นั่นคือ เมื่อวันที่ 2 เมษายน ค.ศ. 2004 (พ.ศ. 2547) ศาลสูงสิงคโปร์สั่งจำคุก นาย Chia Teck Leng เป็นเวลา 42 ปี ในข้อหาปลอมแปลงเอกสาร 6 กระทง และฉ้อโกง 8 กระทง และข้อหาอื่น ๆ อีก 32 กระทง โดยจำเลยกระทำไปเพื่อฉ้อโกงเงินธนาคารไปใช้เล่นการพนัน โดยที่กระทำ ความผิดติดต่อยาวนานกว่า 4 ปี ได้เงินไปจำนวนกว่า 117 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้สามารถติดตามกลับคืนมาได้เพียง 34.80 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น และอีกคดีหนึ่งก่อนหน้านั้น คือคดีที่นาย Teo Cheng Kiat พนักงานของสายการบินสิงคโปร์แอร์ไลน์ขโมยเงินของบริษัทไปกว่า 35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยทุจริตยาวนานกว่า 13 ปี โดยคดีนี้ศาลสั่งจำคุกเป็นเวลา 24 ปี (สืบค้นจาก <https://eresources.nlb.gov.sg/> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563)

จากกฎหมายต่างประเทศข้างต้น สามารถแสดงการเปรียบเทียบการป้องกัน ปราบปรามและเยียวยาในการทุจริตภาคเอกชนของสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และฮ่องกง (ดูตารางที่ 4.2) ดังนี้

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบรูปแบบและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ตามกฎหมายต่างประเทศ

การป้องกัน ปราบปรามและเยียวยา การทุจริตภาคเอกชน	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐสิงคโปร์	เขตปกครองพิเศษ ๗ ฮ่องกง
1.รูปแบบของการทุจริต			
1.1 การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่	✓	✓	✓
1.2 การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น)	✓	✓	✓
1.3 การลักหรือขโมยทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	✓	✓	✓
1.4 การฉ้อโกงทางบัญชีและการเงิน	✓	✓	✓
1.5 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์	✓	✓	✓

2. องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน			
2.1 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓
2.2 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×
3. มาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน			
3.1 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓
3.2 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×
3.3 มีมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓
3.4 มีมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×
4. มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน			
4.1 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓
4.2 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×

จากตาราง 4.2 ซึ่งเป็นตารางการเปรียบเทียบรูปแบบและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ตามกฎหมายต่างประเทศ ระหว่าง กฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายสาธารณรัฐสิงคโปร์ และ กฎหมายเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าในประเด็นรูปแบบรูปแบบการทุจริตนั้นทั้งสามมีรูปแบบที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีรูปแบบของการทุจริตที่หลากหลายและมีรูปแบบที่ไม่แตกต่างกัน เช่น การทุจริตด้วยการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) ยักยอกเงินหรือทรัพย์สินของกิจการไป การฉ้อโกงทางบัญชีและการเงิน รวมถึงการใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ สำหรับในประเด็นองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน หรือประเด็นมาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนนั้น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์และฮ่องกงต่างก็มีองค์กรและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนรวมถึง

มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่ไม่มีองค์กร มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และไม่มีมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่า ในการทุจริตภาคเอกชนนั้น กฎหมายต่างประเทศได้มีการกำหนดถึงรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งเป็นการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นการเฉพาะ มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มีมาตรการทั้งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน โดยเป็นการติดตาม ตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปในการกระทำการทุจริตนำกลับมาคืนให้แก่ผู้เสียหาย

4. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศข้างต้น รัฐมีมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยกำหนดไว้ในกฎหมายที่ประกอบไปด้วยรูปแบบของการทุจริต องค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการที่รัฐเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และกำหนดมาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปกลับคืนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย ดังนั้นเมื่อนำมาตรการตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศได้แก่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐสิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มาทำการเปรียบเทียบในแต่ละประเด็นแล้ว แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.4 การเปรียบเทียบรูปแบบและมาตรการการป้องกันปราบปรามและเยียวยาจากการทุจริตภาคเอกชนตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

การป้องกัน ปราบปรามและเยียวยา การทุจริตภาคเอกชน	สหรัฐ อเมริกา	สาธารณรัฐ สิงคโปร์	เขตปกครอง พิเศษฯ ฮ่องกง	ไทย
1. รูปแบบของการทุจริต				
1.1 การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่	✓	✓	✓	✓
1.2 การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น)	✓	✓	✓	✓
1.3 การลักหรือยักยอกทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด	✓	✓	✓	✓

1.4 การถือโงงทางบัญชีและการเงิน	✓	✓	✓	✓
1.5 การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์	✓	✓	✓	✓
2. องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
2.1 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓	✓
2.2 มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×	×
3. มาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน				
3.1 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓	✓
3.2 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×	×
3.3 มีมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓	✓
3.4 มีมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×	×
4. มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน				
4.1 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓	✓	✓
4.2 มีมาตรการทางแพ่งเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ	×	×	×	×

จากตาราง 4.4 เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบและมาตรการการป้องกัน ปราบปราม และเยียวยาพบว่าประเทศไทยมีรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนไม่แตกต่างกับรูปแบบของการทุจริตที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เช่น มีรูปแบบการทุจริตด้วยการสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) การลักหรือยักยอกเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไปจากกิจการ หรือด้วยการถือ โงงทางบัญชีและการเงิน รวมถึงการใช้ข้อมูลภายในกิจการเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศไทยมีองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่ไม่แตกต่างกับในต่างประเทศทั้งสาม และสิ่งที่ไม่แตกต่างกันในประเด็นสำคัญคือประเทศไทย สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่มีองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ สำหรับในประเด็นมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนนั้น พบว่าประเทศไทยและต่างประเทศมีมาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการ

ทุจริตภาคเอกชนด้วยการที่รัฐมีมาตรการในการติดตามตรวจสอบ เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำ ความผิดได้ไปจากการกระทำความผิดเพื่อนำมาคืนให้แก่ผู้เสียหายเช่นเดียวกัน

สำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นการวิจัยมีแนวคิดในการจัดทำ กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีโครงสร้างของกฎหมาย ประกอบด้วยประเด็นที่จะนำไปสู่การจัดการมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co- Design) เพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมออกแบบประเด็นที่พึงมีในกฎหมายที่จะ จัดทำนั้น โดยการวิจัยได้นำเอาคำตอบที่ได้วิเคราะห์มาทั้งหมดมาจัดทำเป็นประเด็น โครงสร้างกฎหมาย ดังนี้

(1) นิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน” ที่หมายถึง “การกระทำของฝ่ายบริหารหรือบุคคล ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชน โดยการแสวงหาประโยชน์โดยทุจริตด้วยการ สร้างรูปแบบและกระบวนการต่าง ๆ ขึ้น ทำให้ได้ตนเองหรือบุคคลอื่นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน จากการทุจริตนั้น ทั้งนี้โดยไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาใช้อำนาจตามหน้าที่ในการทุจริตนั้นด้วย” ซึ่งการ ทุจริตภาคเอกชนนั้น มีความสำคัญต่อการกำหนดบทบัญญัติด้านองค์ประกอบของการกระทำการทุจริต ให้ครอบคลุมถึงการทุจริตในทุก ๆ รูปแบบ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่หากจะมีในอนาคต ซึ่งมีความสำคัญ ต่อเนื่องไปสู่การกำหนดองค์กรและมาตรการทางกฎหมายเพื่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริต ภาคเอกชน

(2) องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง องค์ประกอบความผิดอาญาของความผิด ฐานทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ ผู้กระทำการ ซึ่งได้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาศัยความมีอยู่ของ องค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นไม่ว่าในรูปแบบที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนที่มีสภาพ เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด สหกรณ์ มูลนิธิ หรือสมาคม เป็นต้น

องค์ประกอบที่สอง คือ การกระทำ ได้แก่การแสวงหาประโยชน์โดยทุจริตด้วยการสร้าง รูปแบบของการทุจริตและกระบวนการทุจริตในลักษณะต่าง ๆ เช่น แสร้งลูกโซ่ บั่นหุ้น ใช้ข้อมูล ภายในชื่อหรือขายหลักทรัพย์ การฉ้อโกงทางบัญชี หรือในรูปแบบอื่นใด ในลักษณะที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชน และทำให้ผู้กระทำการทุจริตได้ไปซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น

องค์ประกอบที่สาม คือ ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ได้แก่ ประชาชนกลุ่มที่หลงเชื่อและตกเข้าไป เป็นเหยื่อของการทุจริตนั้น ซึ่งประชาชนกลุ่มนั้นจะมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ก็ตาม หรือการทุจริต

จะกระทำต่อประชาชนในลักษณะคนต่อคนหรือกลุ่มคน แต่ในที่สุดผู้ที่ได้รับความเสียหายก็คือประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของความเป็นประเทศหรือรัฐนั่นเอง

องค์ประกอบที่ดี คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ได้แก่ ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ที่เกิดจากความเสียหายที่เกิดกับประชาชนจนส่งผลกระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน มีความสำคัญต่อการกำหนดว่าการกระทำใดเป็นความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนเพื่อการกำหนดองค์กรและมาตรการในกฎหมายต้นแบบเพื่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนต่อไป

(3) องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง องค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายต้นแบบเพื่อปราบปราม ป้องกัน รวมถึงการตรวจสอบติดตามทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดเอาไปหรือยกย้ายถ่ายเทไปจากการทุจริตเพื่อนำมาคืนอันเป็นมาตรการในการชดใช้เยียวยาประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน องค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจึงมีความสำคัญต่อการป้องกัน ปราบปรามและเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตในด้านการเป็นหน่วยงานที่จะมีอำนาจตามกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ทำให้การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ ลดทอนความซับซ้อนและความทับซ้อนของการทำงานขององค์กรภาครัฐที่มีอยู่ในกฎหมายฉบับ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้การดำเนินการขององค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนตามกฎหมายต้นแบบที่ได้จัดขึ้นตามงานวิจัยฉบับนี้มีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

(4) มาตรการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดลงในกฎหมายต้นแบบเพื่อใช้ในการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ดังนั้นมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจึงมีความสำคัญต่อการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในด้านการเป็นมาตรการที่ชัดเจนและแน่นอนเพื่อเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้การใช้อำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีประสิทธิภาพ

(5) มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง มาตรการทั้งทางกฎหมายและทางอื่น ๆ ที่กำหนดลงในกฎหมายต้นแบบเพื่อใช้บังคับใช้ในการเยียวยาประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ดังนั้นมาตรการเยียวยาดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการ

ปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ในด้านการเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ชัดเจนและ
แน่นอนต่อการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะทำให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจาก
การทุจริตภาคเอกชนได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายได้ภายในเวลาที่รวดเร็วไม่ล่าช้าและได้ใน
จำนวนเงินที่มากที่สุด

บทที่ 5

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

การทุจริตภาคเอกชนเป็นการกระทำที่มีรูปแบบแตกต่างกันแต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นการวิจัยจึงมีแนวคิดในการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วย...เพื่อให้เป็นกลไกหรือเครื่องมือที่ใช้ในการปราบปราม ป้องกัน และเยียวยาผู้เสียหายโดยการมีมาตรการที่เหมาะสมสร้างความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และมีองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการวิจัยได้คำตอบเบื้องต้นจากผลของการวิเคราะห์ เป็นประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายที่จะนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายต้นแบบนั้นซึ่งการจะทำให้ประเด็น โครงสร้างของกฎหมายมีความสมบูรณ์สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นการวิจัยได้นำเอาวิธีวิทยาการวิจัย คือการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบเพื่อให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมกันออกแบบประเด็น โครงสร้างกฎหมายเพื่อให้เป็นกฎหมายที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co – Design)

การมีส่วนร่วมออกแบบ – ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “Co-design” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วน ได้เสียโดยตรง (Stakeholders) กับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบคำตอบในประเด็นที่จะนำไปสู่การร่างต้นแบบกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

การดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดทำ Co-Design ประกอบด้วย

1) การกำหนดประชากรร่วมออกแบบ เป็นกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมาเป็นประชากรกลุ่ม Co-Design รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

ภาพที่ 5.1 การจัดทำ Co- Design

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย จำนวน 4 คน
 - กลุ่มที่ 2 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 คน
 - กลุ่มที่ 3 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 4 คน
 - กลุ่มที่ 4 กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน จำนวน 4 คน
- ประชากรทั้ง 4 กลุ่ม แยกออกเป็นประชากรกลุ่มเฉพาะ กับ ประชากรกลุ่มผสม

ประชากรกลุ่มเฉพาะ หมายถึง ประชากรที่มีประสบการณ์หรือมีหน้าที่เฉพาะในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนรวมถึงกลุ่มประชากรที่อาจได้รับผลกระทบจากการทุจริตภาคเอกชน มีทั้งหมด 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มที่ 3 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน

ภาพที่ 5.2 ประชากรกลุ่มเฉพาะ

ประชากรกลุ่มผสม หมายถึง ประชากรที่มาจากการผสมรวมประชากรจากกลุ่มเฉพาะกลุ่มละ 1 คน รวมเป็น 4 คน จำนวน 4 กลุ่ม ทำให้ประชากรในกลุ่มผสมประกอบด้วยประชากรจากกลุ่มเฉพาะทั้งสิ้น ประกอบด้วย นักวิชาการและนักกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้บริหารองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน

ภาพที่ 5.3 ประชากรกลุ่มผสม

การจัดให้มีประชากรในกลุ่มเฉพาะที่มีตำแหน่ง หน้าที่และประสบการณ์การทำงานในระดับเดียวกันหรือมีหน่วยงานในลักษณะเดียวกันได้อภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจะทำให้ได้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากนัก ส่วนกลุ่มผสมที่ประกอบขึ้นจากประชาชนที่มีตำแหน่ง หน้าที่และประสบการณ์และการทำงานในหน่วยงานที่แตกต่างกัน เมื่อได้ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนแล้ว อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันตามประสบการณ์ของแต่ละคน แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มผสมและกลุ่มก็ต้องมีข้อสรุปของกลุ่ม

2) การจัดเตรียมสถานที่จัดทำ Co-Design

โดยเหตุที่การดำเนินการได้กำหนดประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม การจัดเตรียมสถานที่จึงทำโดยจัดโต๊ะแยกออกเป็น 4 กลุ่ม ที่อยู่ห้องขนาดใหญ่ห้องเดียว โดยจัดวางโต๊ะและที่นั่งสำหรับประชากรแต่ละกลุ่มให้อยู่ห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้รบกวนกัน ในระหว่างการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม โดยการดำเนินการในครั้งนี้ดำเนินการที่ห้องประชุม ชั้น G อาคาร 40 ปี มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่เขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่พักอาศัยและประกอบอาชีพของประชากร ในกิจกรรม Co-Design ที่สะดวกแก่การเดินทางมาเข้าร่วม

3) การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำ Co-Design

ผู้วิจัยจัดเตรียมกระดาษแผ่นใหญ่และวัสดุเครื่องเขียนที่จำเป็นสำหรับการเขียนคำตอบที่ได้จากมติร่วมกันของประชากรแต่ละกลุ่ม โดยจัดวางกระดาษไว้บนแผ่นรองจดบันทึกบริเวณกลุ่มประชาระนั้น เพื่อให้เลขานุการกลุ่มทำการจดบันทึกในเวลาที่มีมติร่วมกันในแต่ละประเด็นหัวข้อ และเพื่อให้ตัวแทนของกลุ่มรายงานต่อที่ประชุมรวมที่จะได้เห็นและรับฟังร่วมกันได้อย่างชัดเจน

4) การจัดเตรียมบุคลากรเพื่อทำหน้าที่เลขานุการกลุ่มของแต่ละกลุ่ม รวมจำนวน 4 คน เพื่อจดบันทึกมติของที่ประชุมกลุ่ม

1.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

การดำเนินการแบ่งเป็น 2 ช่วง

ช่วงเช้าเป็นการจัดทำ Co-Design กลุ่มเฉพาะ โดยการวิจัยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง มีการดำเนินการ ดังนี้

- กลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มเลือกผู้แทนกลุ่มที่จะทำหน้าที่รายงานผลจากข้อตกลงของกลุ่มต่อกลุ่มอื่น ๆ เมื่อเสร็จสิ้นการร่วมทำ Co-Design

- ผู้วิจัยนำเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการจัดทำ Co-Design ประเด็นในการอภิปรายของประชากร Co-Design ที่เป็นประเด็นจากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางการ อภิปราย แต่ไม่จำกัดว่าในการอภิปรายของสมาชิกในกลุ่มจะต้องขึ้นตามประเด็นเหล่านั้น ประชากรกลุ่มเฉพาะสามารถที่จะนำประเด็นอื่น ๆ ที่คิดว่าเหมาะสมกับเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษามาอภิปรายได้

คำตอบที่ได้มาจากการอภิปรายในกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มเมื่อมีการนำเสนอต่อที่ประชุมแล้ว ถือว่า เป็นการเสร็จสิ้นการดำเนินการมีส่วนร่วมออกแบบของประชากรกลุ่มเฉพาะซึ่งจะเป็นข้อมูลการวิจัยที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ต่อไป

ช่วงบ่าย เป็นการจัดทำ Co-Design กลุ่มผสม การวิจัยใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง โดยดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับกลุ่มเฉพาะในช่วงเช้า

1.3 ประเด็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

จากการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ได้คำตอบของประเด็นสำคัญในการร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เป็นประเด็นที่จะนำไปสู่การร่างเป็นต้นแบบของกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับประชากรทั้งกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมได้ร่วมกันอภิปราย ซึ่งจะยึดหรือไม่ยึดตามประเด็นเหล่านี้ก็ได้ หรืออาจมีการเพิ่มเติมบางประเด็นก็ได้

ประเด็น Co-Design ที่เป็นแนวทาง มี 6 ประเด็น ดังนี้

1. คำนิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”
2. องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน
3. องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
4. กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
5. มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
6. มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

1.4 ผลการทำ Co- Design ประชากรกลุ่มเฉพาะ

ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มได้อภิปรายร่วมกันในประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อหาคำตอบที่จะเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยได้คำตอบแยกตามประเด็น ดังนี้

ประเด็น นิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์กรเอกชน โดยไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริต กระทำโดยผู้มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชน สร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นผู้เสียหาย โดยสร้างความเสียหายเพื่อประโยชน์ของตัวเองและผู้อื่น

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การกระทำความผิดอาญาที่นอกเหนือไปจากการกระทำความผิดในภาครัฐที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนในวงกว้าง

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่กระทำโดยบุคคล คณะบุคคล องค์กรภาคเอกชน หรือหน่วยงานอื่นใดที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนในวงกว้าง และได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่เกิดขึ้นในองค์กรเอกชน โดยไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรทุจริต กระทำโดยผู้มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชน สร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นผู้เสียหาย โดยสร้างความเสียหายเพื่อประโยชน์ของตัวเองและผู้อื่น

ประเด็น องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วย รูปแบบการทุจริต การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต และผลกระทบจากการทุจริต

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ระบุองค์ประกอบความผิดของการทุจริตภาคเอกชนไว้ในค่านิยามข้างต้นแล้ว โดยเห็นว่า เป็นการกระทำความผิดอาญาที่นอกเหนือไปจากการกระทำความผิดในภาครัฐที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนในวงกว้าง

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า องค์ประกอบกรทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้กระทำการทุจริต การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต และความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต

กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า องค์กรประกอบของการทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วย

ผู้กระทำความผิด ได้แก่ ผู้บริหารทุกตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในภาคเอกชน

รูปแบบของการทุจริต อาจเป็นในรูปแบบการฮั้วประมูล การให้ผลประโยชน์ค่าตอบแทนของตัวเองสูง การตกแต่งรายได้ รายจ่าย การลอกซื้อสินค้ากับบริษัทภายนอก การซื้อสินค้าจากบริษัทตัวเองที่ถูกกว่าแล้วนำไปขายภายนอกในราคาที่สูงกว่า กระบวนการวิธีในการทุจริต กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการตั้งบริษัทลูกมาประมูลในบริษัทใหญ่

ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายนอกและภายใน ลูกค้า พนักงาน องค์กร

ผลกระทบ ได้แก่ผลกระทบในเรื่องตัวเอง ทรัพย์สิน ภาพลักษณ์ สินค้าไม่ได้คุณภาพ แรงงานไม่ได้คุณภาพ ต้นทุนสูงเกินไป หรือการเกิดความเสียหายต่อความน่าเชื่อถือ

ประเด็น องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ควรเป็นหน่วยงานหนึ่งในองค์กรเดิมที่อยู่แล้ว โดยเพิ่มช่องทางพิเศษโดยให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้จากการการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ควรจัดตั้งเป็นองค์กรใหม่ หรือเป็นหน่วยงานสังกัดกรมบังคับคดี โดยตั้งเป็นกองใหม่ ทั้งนี้เพราะจะทำให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ควรจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งใหม่เป็นการเฉพาะ โดยให้มีอำนาจในการสืบสวน สอบสวนในคดีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตภาคเอกชน โดยให้เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี

กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ควรให้องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนอยู่ในสังกัดตามองค์กรเดิม กล่าวคือ อยู่ในหลากหลายองค์กรที่มีอยู่เดิม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ส.ต.จ.) สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) และสำนักงานอัยการสูงสุด

ประเด็น กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายมีความเห็นร่วมกันว่า กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น รัฐต้องสร้างมาตรการเร่งรัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยใช้กฎหมายเดิมที่มีอยู่ โดยกำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐเฉพาะทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยเทียบเคียงอำนาจหน้าที่กับกฎหมายคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) รวมทั้งปรับปรุงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาในส่วนความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนให้โทษที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ ในทางการบริหารควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นเรื่องต้น ๆ

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ควรมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้เพราะเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะที่สามารถใช้บังคับได้เฉพาะกับการทุจริตภาคเอกชนที่ทางกลุ่มเห็นว่า มีรูปแบบของการทุจริตที่ซับซ้อนและมีความรุนแรงของจำนวนประชาชนที่ได้รับความเสียหายรวมถึงจำนวนเงินของความเสียหายมีจำนวนมาก

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ประชากรกลุ่มนี้เห็นว่า ควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนไม่แตกต่างกับประชากรกลุ่มกระบวนการยุติธรรม

กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เช่นเดียวกับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นมาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายเห็นว่า ควรกำหนดมีทั้งมาตรการทางแพ่งและทางอาญาเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และให้เพิ่มมาตรการอื่น ๆ ได้แก่ มาตรการประชาสัมพันธ์ มาตรการจูงใจให้มีการติดตามข่าวสารข้อมูล ให้มีการร้องเรียนจากภาคประชาชนเมื่อพบเห็นการทุจริตภาคเอกชน นอกจากนี้ รัฐควรมีมาตรการเสริมในด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมการลงทุน การลดภาษีให้แก่องค์กรภาคเอกชน

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มกระบวนการยุติธรรมเห็นว่า ควรกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนใน 3 มาตรการ ได้แก่ มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา และมาตรการการฟอกเงิน เข้ามาสู่กระบวนการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า มาตรการที่ต้องกำหนดเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ มาตรการทางอาญา มาตรการการฟอกเงิน โดยกำหนดให้ความผิดตามกฎหมายที่จัดทำขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะที่อาจอยู่ในรูปของพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถดำเนินคดีได้ทั้งในทางแพ่งและทางอาญาโดยนำเอามาตรการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้เป็นเครื่องมือในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ควรมีมาตรการทางแพ่งและทางอาญา เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเด็นนี้เฉพาะกลุ่มองค์กรภาคเอกชนและประชาชนมีความเห็นเพิ่มเติมโดยเห็นว่าควรเพิ่มเติมมาตรการอื่น ๆ ได้แก่ มาตรการกำกับ ตรวจสอบ ถ่วงดุลในองค์กรภาคเอกชน มาตรการเกี่ยวกับหลักประกันความเสียหายทั้งภายในและภายนอกองค์กรภาคเอกชน และการให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กรภาคเอกชนเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ

ประเด็นมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

ประชากรกลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายไม่เห็นด้วยกับการที่ภาครัฐต้องเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหาย โดยเห็นว่าเมื่อการทุจริตเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลในองค์กรภาคเอกชน ดังนั้นบุคคลผู้กระทำความผิดต้องต้องเป็นคนรับผิดชอบ ไม่ใช่หน้าที่รัฐที่จะต้องใช้งบประมาณเยียวยาแก่ผู้ได้รับความเสียหาย

กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

ประชากรกลุ่มกระบวนการยุติธรรม เห็นว่าในการนี้รัฐควรเพิ่มมาตรการการยึดทรัพย์ โดยการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการยึดทรัพย์ (โดยการไต่สวน)

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่า เมื่อการทุจริตภาคเอกชนเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลที่เป็นผู้บริหารในองค์กรภาคเอกชน ดังนั้นบุคคลผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต้องเป็นผู้ชดเชยค่าเสียหาย ไม่ใช่ให้รัฐเป็นผู้ชดเชยเยียวยาด้วยงบประมาณแผ่นดิน

กลุ่มองค์กรองค์กรภาคเอกชนและประชาชน

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นว่า ในการเยียวยาความเสียหายนั้น ควรจัดตั้งเป็นกองทุนเยียวยาความเสียหายจากการทุจริตในลักษณะเช่นเดียวกับ การประกอบวิชาชีพของสำนักงานทำบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชีที่จัดตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบในกรณีที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กิจการที่ตนรับทำหรือสอบบัญชี จากเงินกองทุนที่นิติบุคคลนั้นได้ส่งใช้ให้แก่กองทุนเพื่อประกันความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ประชากรกลุ่มนักวิชาการ/นักกฎหมาย ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรตีกรอบความเสียหายด้วย โดยอาจกำหนดเป็นจำนวนทุนทรัพย์เป็นจำนวน แสนบาทหรือล้านบาท ขึ้นไป เป็นต้น

จากคำตอบที่ได้จากการทำ Co- Design ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม จะเห็นได้ว่า คำตอบในแต่ละประเด็นของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละประเด็น โดยในประเด็นคำนิยามของการทุจริตภาคเอกชนนั้น เห็นไม่แตกต่างกันว่าการทุจริตภาคเอกชนเป็นการกระทำของผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรภาคเอกชนทำการทุจริต โดยเป็นการทุจริตที่ไม่เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตในลักษณะของการใช้อำนาจหรือหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่รัฐ โดยลักษณะของ

การทุจริตคือด้วยการสร้างรูปแบบการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น แต่มีผลเป็นการสร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเหยื่อของการทุจริตนั้น และทำให้ผู้กระทำได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเพื่อตนเองหรือผู้อื่น

สำหรับประเด็นองค์ประกอบของการทุจริตนั้น ประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐกับกลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุนเห็นตรงกันในหลักการว่าต้องประกอบด้วยผู้กระทำ การกระทำหรือกระบวนการวิธีการในการทุจริตที่ทำในรูปแบบต่าง ๆ มีผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือผลกระทบจากการทุจริต และเกิดความเสียหายขึ้น ในขณะที่กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายเห็นมีความเห็นไม่แตกต่างและเพิ่มเติมรูปแบบของการทุจริตเพิ่มเติม คือ การรับบริจาคเงินที่ในปัจจุบันมีการใช้สื่อโซเชียลระดมทุนให้ประชาชน โอนเงินเข้าบัญชีเพื่อวัตถุประสงค์ทางการช่วยเหลือสังคม เช่น บริจาคช่วยคนพิการหรือคนยากไร้ เป็นต้น ส่วนกลุ่มกระบวนการยุติธรรมนั้นเห็นว่าได้ระบุงค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนไว้ในค่านิยามแล้ว โดยเห็นว่าถ้าเป็นการกระทำที่เข้าองค์ประกอบตามค่านิยามก็คือเป็นการกระทำที่เป็นการทุจริตภาคเอกชนแล้วนั่นเอง

ในประเด็นองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น เห็นแตกต่างกันเป็นสองทางคือ กลุ่มกระบวนการยุติธรรมและกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าควรจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรใหม่ภายใต้กฎหมายจัดตั้งเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติ ขณะที่กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย และกลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุนกลับเห็นแตกต่างไปโดยเห็นว่าควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานในองค์กรเดิมที่มีอยู่ โดยกลุ่มนักวิชาการ/นักกฎหมายเห็นว่าควรให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เข้ามาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีอำนาจในยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเพิ่มเติมด้วย

ในประเด็นกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น ประชากรเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มเห็นตรงกันว่าควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยกลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายมีความเห็นเพิ่มเติมว่ากฎหมายที่จัดทำขึ้นใหม่ต้องสร้างมาตรการเร่งรัดการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยการออกกฎหมายอาจเทียบเคียงกับกฎหมายเดิมที่มีอยู่ เช่น อาจกำหนดเป็นองค์กรเฉพาะเรียกว่า “องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน” เรียกย่อ ๆ ว่า “ป.ป.อ.” เป็นองค์กรระดับสำนักงาน หรือกอง หรือแผนกโดยเทียบเคียงกับกฎหมาย ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ท. รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา และในทางการบริหารนั้นเห็นว่าคณะรัฐมนตรีจะต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตนี้เป็นอันดับต้น ๆ ด้วย

สำหรับประเด็นมาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันว่ารัฐต้องกำหนดทั้งมาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา โดยกลุ่มกระบวนการยุติธรรมกับกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐเห็นตรงกันว่าให้นำมาตรการ ตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้โดยกำหนดให้ความผิดตามกฎหมายใหม่นี้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายว่า ด้วยการฟอกเงินที่มีบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา ส่วนกลุ่มกระบวนการยุติธรรมเห็นว่าควรให้ นำเอามาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาใช้เพื่อกำหนดมาตรการในยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในกรณีการ ทุจริตภาคเอกชน รวมถึงการนำเอากฎหมายส่วนที่ว่าด้วยการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ในคดีล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาใช้ในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ของประชาชนผู้เสียหายจาก การทุจริตภาคเอกชนด้วย ส่วนกลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายเห็นว่านอกจากมาตรการทางแพ่งและ ทางอาญาแล้ว รัฐต้องเสริมด้วยมาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ มาตรการ ประชาสัมพันธ์ มาตรการจูงใจให้มีการติดตามข้อมูลข่าวสารและให้มีมาตรการให้ประชาชนร้องเรียน การทุจริตภาคเอกชนได้เหมือนกับในภาครัฐ รวมถึงมาตรการจูงใจภาคเอกชนที่ปลอดการทุจริตด้วย การเสริมมาตรการทางธุรกิจ เช่นการลดภาษี เป็นต้น

ในประเด็นสุดท้ายคือด้านมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น กลุ่มนักวิชาการและนัก กฎหมาย และกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นตรงกันว่าไม่ควรกำหนดให้รัฐต้องเป็นผู้เยียวยาความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน เพราะกรณีนี้เป็นเรื่องที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของ เอกชนต่อเอกชนด้วยกัน ผู้กระทำการทุจริตต้องเป็นฝ่ายชดใช้แก่ฝ่ายที่เสียหาย ไม่ควรที่รัฐจะเอาเงิน งบประมาณไปเยียวยาด้วย ขณะที่กลุ่มกระบวนการยุติธรรมเห็นว่าควรเพิ่มมาตรการยึดทรัพย์โดยให้เจ้า พนักงานมีอำนาจใช้มาตรการยึดทรัพย์โดยการได้ส่วนได้ สำหรับกลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน มีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรจัดให้มีกองทุนเยียวยาความเสียหายจากการทุจริต

จากการวิเคราะห์นี้ ดูตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co- Design ระหว่างกลุ่มเฉพาะ

ประเด็นที่ทำ Co-design	กลุ่ม 1*	กลุ่ม 2*	กลุ่ม 3*	กลุ่ม 4*
1. คำนิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”	✓	✓	✓	✓
2. องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน				
(1) ผู้กระทำการทุจริต	✓	X	✓	✓
(2) รูปแบบการทุจริต	✓	X	X	✓
(3) การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต	✓	X	✓	✓
(4) ผู้เสียหายหรือที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต	✓	X	✓	✓
(5) ผลกระทบจากการทุจริต	✓	X	✓	✓
3. องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) องค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือ	-	✓	✓	-
(2) หน่วยงานหนึ่งในองค์กรที่มีอยู่เดิม	✓	-	-	✓
4. กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา/กฎหมายเดิม หรือ	✓	-	-	-
(2) จัดทำเป็นกฎหมายใหม่	-	✓	✓	✓
5. มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) มาตรการทางแพ่ง	✓	✓	✓	✓
(2) มาตรการทางอาญา	✓	✓	✓	✓
(3) มาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน	✓	✓	✓	✓
6. มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริต				
(1) ชดใช้ค่าเสียหาย	X	X	X	X
(2) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	X	X	X	X

* กลุ่ม 1 กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย

* กลุ่ม 2 กลุ่มกระบวนการยุติธรรม

* กลุ่ม 3 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

* กลุ่ม 4 กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน

จากตารางการเปรียบเทียบคำตอบกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของกลุ่มเฉพาะสามารถอธิบายได้ว่า ประชากรกลุ่มเฉพาะมีความเห็นในแต่ละประเด็นคำถามดังนี้ จากประเด็นคำถามของการทุจริตภาคเอกชนนั้น ประชากรกลุ่มเฉพาะทั้งสี่มีความเห็นสอดคล้องกันและไม่แตกต่างกันถึงคำถามของคำว่า การทุจริตภาคเอกชนตามที่วิจัยเสนอ ส่วนในประเด็นองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มเฉพาะทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นแยกออกเป็น 2 ทาง โดยสองกลุ่มเห็นว่าควรจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นใหม่ ขณะที่อีกสองกลุ่มเห็นว่าควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานในองค์กรที่มีอยู่เดิม ส่วนในประเด็นองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น มีเพียงกลุ่มเฉพาะหนึ่งกลุ่มที่เห็นว่าควรทำโดยแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่มีอยู่เดิม ขณะที่กลุ่มเฉพาะอีกสามกลุ่มเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าควรจัดทำเป็นกฎหมายใหม่เฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ส่วนในประเด็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น ประชากรจากกลุ่มเฉพาะทั้งสี่กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันว่ากฎหมายควรกำหนดมาตรการทั้งทางแพ่งและอาญา ทั้งควรนำเอามาตรการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับร่วมด้วย และในประเด็นสุดท้ายคือมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มเฉพาะทั้งสี่ก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ รัฐไม่ควรกำหนดมาตรการเยียวยาผู้เสียหายด้วยการนำเงินงบประมาณของรัฐไปเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งการเยียวยาความเสียหายในกรณีการทุจริตภาคเอกชนนี้ ต้องทำโดยวิธีรัฐต้องมีมาตรการในการติดตาม ตรวจสอบเพื่อยึดและอายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการทุจริตเพื่อนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริต

1.5 ผลการทำ Co- Design ประชากรกลุ่มผสม

ประชากรกลุ่มผสมมาจากการผสมประชากรจากกลุ่มเฉพาะกลุ่มละ 1 คน มารวมกันเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งทำให้เกิดความหลากหลายของประชากรในกลุ่ม โดยมาจากทั้งนักวิชาการนักกฎหมาย เจ้าพนักงานจากกระบวนยุติธรรม เจ้าหน้าที่รัฐ และบุคลากรจากองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน ซึ่งหากนำเอาประเด็นในการทำ Co- Design เดียวกันกับประชากรกลุ่มเฉพาะในช่วงเช้าแล้ว จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนตามประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งประชากรภายในกลุ่มผสมแต่ละกลุ่มอาจจะมีความคิดเห็นที่เห็นตามกันหรือต่างกันได้ แต่ต้องมีคำตอบที่เป็นมิตรร่วมกันของกลุ่ม

ผลของคำตอบที่ได้มาจากระบบกลุ่มผสม มีดังนี้

ประเด็น นิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่กระทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลหรือผู้มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชนที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนโดยตรงและทางอ้อมเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การที่บุคคลใดกระทำโดยทุจริตที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ซึ่งความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำความผิดทางอาญานอกเหนือจากการกระทำความผิดในภาครัฐ โดยเห็นว่าควรเพิ่มเติม ให้กำหนดประเภทความผิดในการทุจริตภาคเอกชนว่ามีกี่ประเภท อะไรบ้าง

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง หมายถึง “การกระทำความผิดอาญาตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในมาตราหรือหมวดว่าด้วยความผิดต่อทรัพย์สินและความผิดตามที่ระบุไว้ในพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ที่มีลักษณะอย่างไรต่อไปนี้

- (1) เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่ผู้กระทำผิดมีลักษณะเป็นองค์กรหรือเครือข่าย
- (2) เป็นการกระทำความผิดที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายในวงกว้าง และ
- (3) เกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ”

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การกระทำความผิดอาญาโดยทุจริตซึ่งนอกเหนือไปจากการกระทำความผิดในภาครัฐ ที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้าง

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นคำนิยามนี้ กลุ่มผสม 2 มีความเห็นเพิ่มเติมว่าควรกำหนดประเภทความผิดในการทุจริตภาคเอกชนว่ามีกี่ประเภท อะไรบ้างเพิ่มเติมไว้ด้วย

ประเด็น องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ไม่เห็นด้วยกับ “ผลกระทบจากการทุจริต” โดยให้แก้เป็น “ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต” แต่เห็นด้วยกับองค์ประกอบส่วนที่เป็น “ผู้กระทำการทุจริต รูปแบบการทุจริต การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต” โดยเพิ่มเติมว่า “ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต”

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ในส่วนของ “ผู้กระทำการทุจริต” นั่นก็คือ ผู้กระทำ โดยไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบด้าน “รูปแบบของการทุจริต” เห็นควรให้เอาออก เห็นว่าผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต ก็คือ ผู้ถูกกระทำ และผลจากการทุจริตก็คือความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริต

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนนั้น ได้กำหนดไว้ในคำนิยามแล้ว โดยหมายถึง “การกระทำความผิดอาญาตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในมาตราหรือหมวดว่าด้วยความผิดต่อทรัพย์สิน และความผิดตามที่ระบุไว้ในพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ (1) เป็นการกระทำความผิดในลักษณะที่ผู้กระทำผิดมีลักษณะเป็นองค์กรหรือเครือข่าย (2) เป็นการกระทำความผิดที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายในวงกว้าง และ (3) เกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินและการคลังของประเทศ”

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนนั้น ได้กำหนดไว้ในคำนิยามแล้ว โดยหมายถึง “การกระทำความผิดอาญาโดยทุจริตซึ่งนอกเหนือไปจากการกระทำความผิดในภาครัฐ ที่สร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้าง”

ประเด็น องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดตั้งเป็นองค์กรใหม่เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่และบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านธุรกิจ ซึ่งทางกลุ่มเห็นว่าผู้กระทำความผิดมักจะใช้รูปแบบ กระบวนวิธีการที่อาศัยการดำเนินการทางธุรกิจแล้วสร้างวิธีการหลอกลวงหรือจ้อโกงประชาชน ทำให้การทุจริตภาคเอกชนมีความแตกต่างกับการทุจริตภาครัฐที่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มุ่งเน้นไปที่การเบียดบังงบประมาณแผ่นดินมากกว่า

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกัน โดยเสนอแนะว่า ให้จัดตั้งเป็นองค์กรภายใต้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (ป.ป.ท.) โดยอาจตั้งเป็นเป็นหน่วยงานในระดับกอง หรือสำนักงานแล้วแต่จะกำหนด แต่ต้องกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้ชัดเจนแยกต่างหากจากการทุจริตภาครัฐ

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรใหม่ที่เป็นองค์กรเฉพาะทาง โดยออกเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่สอดคล้องกับคำนิยามเรื่อง การทุจริตภาคเอกชน และให้สังกัดนายกรัฐมนตรื

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรใหม่เป็นองค์กรเฉพาะด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ประเด็น กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เช่น กฎหมายระดับพระราชบัญญัติหรือระดับอื่น

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า โดยไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา แต่เห็นด้วยที่จะให้จัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐาน รวมถึงให้อำนาจหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบทรัพย์ ติดตามทรัพย์ เพื่อเร่งรัดเอาเงินคืนแก่ผู้เสียหาย

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ประเด็น มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้เห็นด้วยกับการบังคับใช้มาตรการทั้งทางแพ่งและมาตรการทางอาญา

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้เห็นด้วยกับการนำมาตรการทางแพ่ง ทางอาญา และการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้เห็นด้วยกับการนำมาตรการทางแพ่ง ทางอาญา และมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้เป็นมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน โดยควรกำหนดให้การกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนเป็นความในมูลฐานการฟอกเงิน

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้เห็นด้วยทั้งหมด แต่เพิ่มเติมให้มีมาตรการประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้ ในประเด็นมาตรการที่นำมาใช้เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนี้ กลุ่มผสม 1 มีความเห็นเพิ่มเติมว่าในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนนั้น รัฐควรกำหนด

มาตรการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรับรู้ให้ภาคเอกชนทราบเกี่ยวกับการฟอกเงิน เพื่อให้เกิดความตระหนักและไม่ทำผิดกฎหมายซึ่งมีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องมาตรการการประชาสัมพันธ์ไม่แตกต่างกับกลุ่มผสม 4

ประเด็น มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

คำตอบที่ได้มา มีดังนี้

ประชากรกลุ่มผสม 1

ประชากรกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้รัฐเยียวยาผู้เสียหาย เพราะทำให้ภาคเอกชนไม่มีความระมัดระวังในการป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย และสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินโดยไม่จำเป็น

ประชากรกลุ่มผสม 2

ประชากรกลุ่มนี้ไม่เห็นด้วยกับมาตรการเยียวยา แต่ควรกำหนดมาตรการในการติดตามทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาคืนให้แก่ผู้เสียหายเพื่อลดผลกระทบต่อภาคเอกชน

ประชากรกลุ่มผสม 3

ประชากรกลุ่มนี้เห็นว่า ผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ชดเชยทรัพย์สินที่ได้ไปจากผู้เสียหาย จำนวนไม่น้อยกว่า 2 เท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่ได้ไปจากการกระทำความผิด และหากผู้เสียหายยินยอมในชั้นสอบสวน ไม่ให้ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ประชากรกลุ่มผสม 4

ประชากรกลุ่มนี้เห็นว่า ควรเพิ่มเติมเรื่องมาตรการการยึดทรัพย์สินด้วย

คำตอบที่ได้จากการทำ Co-Design ประชากรกลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่มนี้จะเห็นได้ว่า ในด้านของค่านิยมคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน” นั้นมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันในสาระสำคัญ โดยมีรายละเอียดของการให้คำนิยามที่มากขึ้น กล่าวคือ กลุ่มผสม 2 เห็นควรให้มีการกำหนดประเภทความผิดในการทุจริตภาคเอกชนว่ามีกี่ประเภท อะไรบ้าง ขณะที่กลุ่ม 4 เห็นว่าการทุจริตภาคเอกชนเป็นเรื่องการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยมีการล่อ โกงประชาชนเข้าไปเป็นส่วนของการกระทำและยังได้กำหนดลักษณะของการกระทำที่มีลักษณะเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง

สำหรับประเด็นองค์ประกอบของการทุจริตนั้น กลุ่มผสม 3 และกลุ่มผสม 4 เห็นตรงกันว่า องค์ประกอบความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนนั้นได้กำหนดลงไว้แล้วในคำนิยาม ซึ่งหากการกระทำเข้าตามคำนิยามแล้วก็ถือว่ากระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ส่วนกลุ่มผสม 1 มีความเห็นที่แตกต่างไป

จากกลุ่มผสม 2 คือไม่เห็นด้วยกับการองค์ประกอบการทุจริตภาคเอกชนในเรื่องผลกระทบจากการทุจริต แต่เห็นว่าควรแก้ไขเป็นความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต

สำหรับประเด็นด้านองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมถึง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผสม 1 กลุ่มผสม 3 และกลุ่มผสม 4 เห็นตรงกันว่าองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ควรจัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรใหม่เฉพาะ ขณะที่กลุ่มผสม 2 เห็นว่าควรตั้งเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ป.ป.ท.) โดยอาจตั้งเป็นองค์กรในระดับกอง หรือสำนักงาน แล้วกำหนดหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนให้ชัดเจน นอกจากนี้กลุ่มผสม 3 ยังได้เสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่าองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้นควรจัดตั้งโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

สำหรับประเด็น กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมทั้ง 4 กลุ่ม มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าควรจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยกลุ่มผสม 1 ไม่เห็นด้วยกับการให้มีกฎหมายนี้ด้วยการไปแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เพราะเห็นว่าเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ได้ทั่วไป แต่กฎหมายที่ออกมาเป็นการเฉพาะนั้นทางกลุ่มเสนอเพิ่มเติมให้มีการเพิ่มอำนาจให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อการแสวงหาพยานหลักฐานรวมถึงอำนาจในการติดตามเร่งรัดเอาเงินกลับคืนมาให้แก่ผู้เสียหาย

สำหรับประเด็นมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนนั้น ทุกกลุ่มผสมเห็นว่าควรมีมาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนด้วยการกำหนดทั้งมาตรการทางแพ่ง ทางอาญา มาตรการของกฎหมายฟอกเงิน รวมถึงมาตรการทางแพ่งและอาญาในกฎหมายอื่น ๆ มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และมาตรการอื่น ๆ เช่น ประชาสัมพันธ์

ส่วนในด้านมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายนั้น ประชากรกลุ่มผสมทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าไม่เห็นด้วยหากรัฐจะต้องมีการเยียวยาผู้เสียหายโดยใช้งบประมาณของรัฐ เพราะการกระทำความคิดเกิดขึ้นจากเอกชน ดังนั้นบุคคลผู้กระทำการทุจริตจะต้องเป็นผู้ชดใช้ความเสียหายให้แก่ประชาชนที่เสียหาย โดยกลุ่มผสม 3 เสนอเพิ่มเติมให้กำหนดโทษหรือการชดใช้ความเสียหายเป็นจำนวนเท่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากผู้เสียหาย และในกรณีที่ผู้เสียหายยินยอมในชั้นสอบสวน ก็ไม่ให้อถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายเฉพาะนี้

จากการวิเคราะห์นี้ ดูตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ระหว่างกลุ่มผสม

ประเด็นที่ทำ Co-design	กลุ่มผสม 1	กลุ่มผสม 2	กลุ่มผสม 3	กลุ่มผสม 4
1. คำนิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”	✓	✓	✓	✓
2. องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน				
(1) ผู้กระทำการทุจริต	✓	✓	X	X
(2) รูปแบบการทุจริต	✓	✓	X	X
(3) การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต	✓	✓	X	X
(4) ผู้เสียหายหรือที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต	✓	✓	X	X
(5) ผลกระทบจากการทุจริต	X	✓	X	X
3. องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) องค์การที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือ	✓	✓	✓	✓
(2) หน่วยงานหนึ่งในองค์การที่มีอยู่เดิม	X	X	X	X
4. กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา/กฎหมายเดิม	X	X	X	X
(2) จัดทำเป็นกฎหมายใหม่	✓	✓	✓	✓
5. มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน				
(1) มาตรการทางแพ่ง	✓	✓	✓	✓
(2) มาตรการทางอาญา	✓	✓	✓	✓
(3) มาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน	✓	✓	✓	✓
6. มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริต				
(1) ชดใช้ค่าเสียหาย	X	X	X	X
(2) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	X	X	X	X

จากตารางการเปรียบเทียบคำตอบของการกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนของกลุ่มผสมข้างต้นนั้น พบว่า ในประเด็นคำนิยามการทุจริตภาคเอกชนนั้นกลุ่มผสมทุกกลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ให้มีการกำหนดนิยามของการทุจริตภาคเอกชนที่เป็นการกระทำทุจริตของบุคคลที่ผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภาคเอกชนนั้นทำการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายที่ได้มาเป็นเงินหรือทรัพย์สิน และทำให้ผู้กระทำการทุจริตนั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินนั้นและสร้างความเสียหายให้กับประชาชนเป็นวงกว้างและมีความเสียหายเป็นจำนวนมาก ส่วนในประเด็นองค์ประกอบของการทุจริตนั้นมีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองทางคือ กลุ่มผสมสองกลุ่มเห็นว่าการกำหนดองค์ประกอบการทุจริตนั้นให้กำหนดลงไปคำนิยาม ซึ่งการกระทำที่เข้าลักษณะของคำนิยามก็จะเข้าองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนไปในตัว ส่วนกลุ่มผสมอีกสองกลุ่มเห็นว่าองค์ประกอบของการทุจริตนั้นควรแยกเป็นองค์ประกอบให้เห็นว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง เช่น ผู้กระทำการทุจริต รูปแบบหรือกระบวนการวิธีการของการทุจริต ผู้เสียหายจากการทุจริต และผลจากการทุจริต ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนเพิ่มหรือลดลงในบางองค์ประกอบ ส่วนในประเด็นองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมสามกลุ่มเห็นตรงกันว่าให้จัดตั้งขึ้นเป็นองค์กรใหม่ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าให้จัดตั้งขึ้นโดยให้เป็นเพียงหน่วยงานหนึ่งภายใต้องค์กรที่มีอยู่แล้วโดยต้องกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนให้แก่หน่วยงานนั้นเป็นการเฉพาะและมีความชัดเจน ส่วนในประเด็นกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมทั้งสี่กลุ่มเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าควรมีการจัดทำกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยกลุ่มผสมกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ส่วนประเด็นมาตรการที่นำไปใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมทั้งสี่กลุ่มเห็นตรงกันว่าในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นกฎหมายจะต้องกำหนดไว้ซึ่งมาตรการทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และมาตรการตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น กฎหมายฟอกเงิน มาใช้ด้วย และในประเด็นสุดท้ายคือมาตรการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนนั้น กลุ่มผสมทั้งสี่กลุ่มเห็นพ้องกันว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชนนั้น รัฐไม่ควรเข้าไปเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้เสียหาย เพราะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดคือภาคเอกชนด้วยกัน ดังนั้นผู้กระทำการทุจริตจะต้องเป็นผู้ชดเชยความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้เสียหาย โดยจะต้องนำเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้กระทำการทุจริตได้ไปจากการทุจริตมาคืนให้แก่ผู้เสียหาย

1.6 การเปรียบเทียบผลของการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม

จากข้อมูลตารางและการวิเคราะห์การทำ Co-design ประชากรกลุ่มเฉพาะและประชากรกลุ่มผสมข้างต้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบคำตอบจากทั้งสองกลุ่มแล้ว ได้คำตอบจากการเปรียบเทียบแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบคำตอบจากการทำ Co-Design ของกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม

ประเด็นที่ทำ Co-design	กลุ่มประชากรเฉพาะ	กลุ่มประชากรผสม
1. คำนิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”	✓	✓
2. องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน		
(1) ผู้กระทำการทุจริต	✓	✓
(2) รูปแบบการทุจริต	✓	✓
(3) การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต	✓	✓
(4) ผู้เสียหายหรือที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต	✓	✓
(5) ผลกระทบจากการทุจริต	✓	✓
3. องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน		
(1) องค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือ	✓	✓
(2) หน่วยงานหนึ่งในองค์กรที่มีอยู่เดิม	-	-
4. กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน		
(1) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา/กฎหมายเดิม		
(2) จัดทำเป็นกฎหมายใหม่	✓	✓
5. มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน		
(1) มาตรการทางแพ่ง	✓	✓
(2) มาตรการทางอาญา	✓	✓
(3) มาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน	✓	✓
6. มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริต		
(1) ชดใช้ค่าเสียหาย	X	X
(2) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	X	X

คำตอบที่ได้จากการทำ Co-Design ของกลุ่มประชากรเฉพาะและกลุ่มผสมเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มนี้พบว่ามีความเหมือนและข้อแตกต่าง คือ ในประเด็นคำนิยามของการทุจริตภาคเอกชนนั้น ทั้งกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมเห็นด้วยที่จะต้องมีการกำหนดคำนิยามของการทุจริตภาคเอกชน เช่นเดียวกันกับประเด็นองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนที่ทั้งกลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสมเห็นว่าจะต้องประกอบด้วยผู้กระทำความผิด รูปแบบและกระบวนการวิธีการทุจริต ผู้เสียหายจากการทุจริตและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ส่วนองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้นเห็นตรงกันทั้งสองกลุ่มควรจัดตั้งเป็นองค์กรใหม่ที่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยต้องมีการกำหนดทั้งมาตรการทางแพ่ง ทางอาญาและมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินมาใช้ แต่ทั้งสองกลุ่มไม่เห็นด้วยที่จะให้มีมาตรการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตไม่ว่าด้วยการชดใช้ค่าเสียหายหรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

2. การเปรียบเทียบกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนระหว่างข้อค้นพบกับผลจากการทำ Co-Design

จากข้อค้นพบการวิจัยที่ได้มาจากการวิเคราะห์ดังที่ปรากฏในบทที่ 4 ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การกระทำที่มีองค์ประกอบของการกระทำความผิดที่มีรูปแบบและกระบวนการวิธีการดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายไทยในปัจจุบันเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเข้าข่ายคำนิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน” การกระทำที่เป็นการทุจริตภาคเอกชน มีองค์ประกอบความผิดที่แยกออกได้เป็น ผู้กระทำการทุจริต รูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริต ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริต องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เป็นองค์กรเฉพาะที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยจัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะ หรือ โดยการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นมาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญา และมาตรการตามกฎหมายฟอกเงิน และมาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริต

เมื่อนำประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนี้ไปเป็นประเด็นในการทำการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) แล้วพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นในประเด็นที่ประชากรผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่า ไม่ควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในส่วนของประมวลกฎหมายอาญา และเสนอให้นำบทบัญญัติบางเรื่องในกฎหมายฉบับอื่น ๆ มาบัญญัติปรับใช้กับร่างกฎหมายต้นแบบ

เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ในส่วนที่เกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำผิดได้ไปจากการกระทำความผิด หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมากขึ้นให้แก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นคำขอรับชำระหนี้ของลูกหนี้ในคดีล้มละลายมาใช้กับกรณีการให้ประชาชนผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนยื่นขอรับชำระหนี้โดยการขอเจดีย์ทรัพย์ การใช้มาตรการตามกฎหมายฟอกเงินเพื่อยึด อายัดทรัพย์สินจากการทุจริตภาคเอกชน นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะในเรื่องโทษขั้นสูงในประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนซึ่งเป็นการทุจริตภาคเอกชนอย่างหนึ่งด้วย (ดูตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 การเปรียบเทียบประเด็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนระหว่างจากข้อค้นพบจากการศึกษาและจากผลการทำ Co-Design

โครงสร้างกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	ข้อค้นพบจากการศึกษา	ผลจากการทำ Co-Design
1) คำนิยาม “การทุจริตภาคเอกชน”	✓	✓
2) องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓
3) องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓
4) กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓
5) มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน	✓	✓
6) มาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย	✓	✓

จากตารางการเปรียบเทียบกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนระหว่างข้อค้นพบจากการศึกษากับคำตอบที่ได้จากการทำ Co-Design พบว่า คำตอบที่ได้จากการ Co-Design ในแต่ละประเด็นที่เป็นข้อค้นพบมีความไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในประเด็นที่กฎหมายต้องกำหนดคำนิยามของการทุจริตภาคเอกชนและองค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชนซึ่งอาจกำหนดลงไว้แยกจากกันหรือรวมองค์ประกอบของการทุจริตไว้ในคำนิยามของคำว่า การทุจริตภาคเอกชนเลยก็ได้ ส่วนในประเด็นองค์การในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนควรจัดตั้งเป็นองค์กร

เฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ แต่ไม่ควรจะ
ใช้วิธีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา เพราะกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่
ใช้บังคับในกรณีทั่วไปอยู่แล้วซึ่งมีลักษณะ องค์ประกอบ และโทษที่แตกต่างไปจากการทุจริต
ภาคเอกชน ส่วนมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นได้แก่มาตรการทั้งทางแพ่ง
ทางอาญา และมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินก็ควรนำมาใช้เพื่อปราบปราม ป้องกันและลงโทษ
ผู้กระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ส่วนในการเยียวยาความเสียหายนั้น เห็นไม่แตกต่างกันว่ารัฐไม่
ควรเข้าไปมีส่วนในการต้องเยียวยาความเสียหายที่เป็นผลมาจากการทุจริตภาคเอกชนที่เป็นกรณีการ
ฉ้อโกงระหว่างภาคเอกชนด้วยกัน แต่ในกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
ที่จะมีขึ้นนั้น รัฐจะต้องกำหนดมาตรการเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหาย
จากการทุจริตภาคเอกชน ด้วยการติดตามเอาทรัพย์สินที่ประชาชนต้องสูญเสียไปจากการทุจริตนำมาคืน
ให้แก่ประชาชนได้รวดเร็วและเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากที่สุด

3. การจัดทำร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีความสำคัญต่อการ
ป้องปรามการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ที่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อ
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ดังนั้น การวิจัยจึงได้กำหนดเป้าหมายของการวิจัยที่จะ
ได้คำตอบในการแก้ปัญหาด้วยการให้มีต้นแบบของกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ภาคเอกชนเพื่อให้เป็นกฎหมายต้นแบบ โดยการนำเอาคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์ตามที่ได้ดำเนินการ
มาแล้วมาจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งในการ
จัดทำกฎหมายนั้นมีพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของ
กฎหมาย พ.ศ. 2562 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 หลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมาย

ผลของการวิจัยได้คำตอบว่า ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนนั้นมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการ
ที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้เพราะ
กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงกฎหมายที่ใช้เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
ในรูปแบบการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น และบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่า
ด้วยการฉ้อโกงประชาชนซึ่งเป็นเพียงกฎหมายที่มีลักษณะบังคับเป็นการทั่วไปเท่านั้นที่ไม่สามารถ
นำไปบังคับใช้กับการทุจริตภาคเอกชนที่มีรูปแบบ กระบวนการ วิธีการ ความเสียหาย ผู้เสียหาย ที่มีความ

แตกต่างกับการทุจริตภาคเอกชน ทำให้เมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นแล้วจึงไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในแทบทุกคดีรัฐไม่สามารถติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินจากการทุจริตมาคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวิจัยจึงได้คำตอบที่เป็นการยืนยันถึงสภาพปัญหาและแนวทางการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งในการจัดทำกฎหมายนี้จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย การตรวจสอบความจำเป็นในการตรา“กฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน หลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังเมื่อกฎหมายมีผลบังคับแล้วเพื่อพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน ทั้งนี้ตามนัยมาตรา 77 ประกอบมาตรา 258 (ค) ด้านกฎหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

การจัดทำกฎหมายนั้นมีพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายตามหมวด 3 การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย มาตรา 21 ได้บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบและพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ 9 ด้าน ดังต่อไปนี้

(1) สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยในกรณีที่มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือประมวลกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช และไม่ขัดหรือแย้งต่อ 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1.1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 26 บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิ

หรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิไว้ด้วยซึ่ง "การทำกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล จึงต้องมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจนและไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และการที่จะให้ผู้กระทำความผิดมารับโทษทางอาญาในความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนนั้นจะต้องมีกฎหมายกำหนดว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 "บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้นอกจากนี้" กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีการกำหนดโทษทางอาญา จึงต้องกำหนดถึงคำนิยาม องค์ประกอบการทุจริตภาคเอกชน องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่ประกอบด้วยมาตรการทางแพ่ง ทางอาญา และมาตรการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ดังนั้นจึงการทำกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจึงต้องทำขึ้น โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

(1.2) หมวดรัฐ วรรคสาม ที่กำหนดให้รัฐพึงกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนและพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ซึ่งกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่จัดทำขึ้นนั้นอยู่บนพื้นฐานของหลักความแน่นอนชัดเจนในเรื่องการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน องค์กร กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนรวมถึงมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหาย

จากการทุจริตภาคเอกชน ที่กำหนดลงไว้อย่างชัดเจนและแน่นอนซึ่งสอดคล้องกับหมวด 6
แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 77 วรรคสาม

(2) สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มี
เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาคของประชาชนเพื่อประชาชนและ
ประโยชน์ส่วนรวม” โดยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์
และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง โดยในยุทธศาสตร์
ด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญในภาพรวมระยะ 20 ปี ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน คือ “ประเทศชาติ
มั่นคง ประชาชนมีความสุข” ด้วยการแก้ไขปัญหาหลาย ๆ ด้านรวมถึงปัญหาการทุจริตในระบบ
ราชการ ซึ่งต้องหมายรวมถึงการทุจริตภาคเอกชนที่มีผลทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นใน
บ้านเมือง ส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน รัฐจึงได้รับความเดือดร้อนในด้านความมั่นคง
ของรัฐทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐในที่สุด

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีความสอดคล้อง
และไม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศด้านการปรับสมดุลและพัฒนา
ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน
สังคม ที่มีเป้าหมายให้รัฐมีความโปร่งใส ปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีตัวชี้วัด
ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนซึ่งรวมถึง
ภาคเอกชนให้ตื่นตัวและละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ ให้ภาคประชาชนร่วมกัน
ป้องกันการทุจริต รวมถึงด้วยการชี้เบาะแสการทุจริตและการร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ กำหนด
มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ โดยร่างกฎหมายเพื่อการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีการกำหนดค่านิยมของการทุจริตภาคเอกชน
องค์ประกอบของการกระทำที่ถือว่าการทุจริตภาคเอกชน องค์กร กฎหมายและมาตรการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่ต้องไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกิน
สมควร ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565)
ที่มุ่งจะป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เป็นภัยคุกคามต่อสถานการณ์ภายในประเทศในปัจจุบัน
และอนาคต การมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะจะ
ช่วยลดปัญหาการทุจริตภาคเอกชนที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาประเทศ

(3) ต้องสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพภายใต้หลักนิติธรรม ตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ในหลักการประสิทธิภาพและหลักนิติธรรม

(4) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ถือเป็นกฎหมายที่ร่างขึ้นใหม่ทั้งฉบับ โดยมีได้มีการแก้ไขปรับปรุงฉบับอื่น ๆ ที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนที่สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพการณ์ในปัจจุบัน และซึ่งไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจนเกินสมควร ในทางกลับกัน การจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ถือเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้เกิดความชัดเจนในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษและติดตามเอาคืนทรัพย์สินที่ผู้กระทำการทุจริตได้ไปกลับคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหายได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและทันทั่วถึง เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่รัฐในด้านสังคมและเศรษฐกิจ

(5) ไม่ใช่ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือมีกรณีจำเป็นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่จำเป็นต้องมีระบบอนุญาต การกำหนดระยะเวลาหรือขั้นตอนในการพิจารณายื่นคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นกฎหมายที่กำหนดในเรื่ององค์ประกอบของการกระทำความผิด รูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริต องค์กรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการและปราบปรามทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการในการติดตามเอาทรัพย์สินชดใช้แก่ผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนและสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่มีความเหมาะสม โดยปรากฏอยู่ในร่างกฎหมายหมวด 1 และบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ

(6) ไม่ใช่ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนด หลักเกณฑ์ หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่นำระบบคณะกรรมการมาใช้ ให้ระบุให้ชัดเจนด้วยว่ามติของคณะกรรมการผูกพันหน่วยงานที่มีผู้แทนเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งด้วย

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เป็นกฎหมายที่ไม่ได้มีการใช้ระบบคณะกรรมการมาใช้ในการกำหนดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

(7) การมีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจน

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนไม่มีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินการทางปกครอง

(8) การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้
การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบ (ก) เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อส่วนรวม
เป็นกรณีไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล (ข)

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดโทษทางอาญาสำหรับบุคคลผู้กระทำความผิด ซึ่งการกระทำนั้นกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อส่วนรวม บทบัญญัติของร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนจึงคำนึงถึงการกำหนดโทษที่จะลงแก่บุคคลผู้กระทำความผิด

(9) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ยังไม่ปรากฏถึงหลักเกณฑ์ตามกฎหมายอื่นที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

จากการตรวจสอบกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนตามหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายเพื่อตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย พบว่าไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการทั้ง 9 ข้อนี้แต่อย่างใด

3.2 โครงสร้างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

การจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีประเด็นเนื้อหาสาระที่สำคัญที่ได้คำตอบจากการวิเคราะห์บทที่ 4 และการจัดทำกรมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Co-Design) ในบทที่ 5 มาจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการ

ทูลจริตภาคเอกชน เพื่อเสนอให้จัดทำเป็นพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน พ.ศ. เพื่อนำเอาร่างที่ได้มานั้น ไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำเอาข้อวิพากษ์ที่ได้มานำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายให้มีความสมบูรณ์ที่สามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้เป็นร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพในการป้องปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการทูลจริตภาคเอกชน

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน เป็นการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อกำหนดองค์ประกอบกรกระทำผิดฐานทูลจริตภาคเอกชน องค์การป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทูลจริตภาคเอกชน โดยกฎหมายต้นแบบที่จัดทำขึ้นมาจะมีลำดับศักดิ์กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ

3.3 ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน

1) หลักการและเหตุผล

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุขและความมั่นคงแก่เศรษฐกิจของรัฐ เมื่อการกระทำผิดฐานทูลจริตภาคเอกชนสร้างความเสียหายให้เกิดกับพลเมืองซึ่งเป็นประชากรของรัฐ ดังนั้นจึงมีเหตุผลสมควรที่รัฐจะต้องดำเนินมาตรการทางกฎหมายเพื่อการปราบปรามรวมถึงการป้องกันการทูลจริตภาคเอกชน ด้วยการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน และเพื่อกำหนดมาตรการในการตรวจสอบ ติดตาม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการกระทำความผิดเพื่อนำมาชดเชยคืนให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทูลจริตภาคเอกชน

โครงสร้างของกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทูลจริตภาคเอกชน พ.ศ. ประกอบด้วย บทบัญญัติทั้งหมดจำนวน 60 มาตรา 6 หมวด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำนิยาม (มาตรา 3)

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 5-9)

หมวด 2 การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 10-11)

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 12-16)

ส่วนที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 17-30)

หมวด 3 กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน (มาตรา 31-36)

ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน (มาตรา 37-46)

หมวด 4 มาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

ส่วนที่ 1 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 47)

ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (มาตรา 48-50)

ส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ (มาตรา 51-53)

หมวด 5 การดำเนินคดี (มาตรา 54)

หมวด 6 บทกำหนดโทษ (มาตรา 55-60)

บทบัญญัติของกฎหมายมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 5.5 ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พร้อม

หลักการและเหตุผล

มาตรา	บทบัญญัติ	เหตุผล
-	<p>โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน</p> <p>พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 37 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p>	<p>เพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อ</p> <p>การป้องกันและ</p> <p>ปราบปรามการ</p> <p>ทุจริต</p> <p>ภาคเอกชน</p>

	<p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย คำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้</p>	
1	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. 25...”</p>	
2	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p>	<p>เพื่อให้กฎหมาย มีผลบังคับใช้ นับแต่วันถัด จากวันประกาศ ในราชกิจจาฯ</p>
3	<p>ในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>“การทุจริต” หมายความว่า โดยทุจริตตามความหมายแห่งประมวล กฎหมายอาญา</p> <p>“ภาคเอกชน” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลตามความหมาย แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่พนักงาน เจ้าหน้าที่รัฐ</p> <p>“การทุจริตภาคเอกชน” หมายความว่า การกระทำความผิดอาญาที่ เป็นการฉ้อโกงประชาชนและส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นวงกว้างและ อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ</p> <p>“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่อง” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ได้รับมาและให้ หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สิน ดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้น เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงิน หรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของ บุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม</p> <p>“การกระทำความผิด” หมายความว่า กระทำความผิดฐานทุจริต ภาคเอกชน</p> <p>“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิด และให้หมายความ</p>	<p>เป็นคำนิยามที่ ให้ความหมาย เฉพาะกฎหมาย ฉบับนี้</p>

	<p>รวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม</p> <p>“ความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน” ความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชนหรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรภาคเอกชน และให้หมายความรวมถึง การสมคบสนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย</p> <p>“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน</p> <p>“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ตามหมวด 3 ส่วนที่ 1</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p>	
4	<p>ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p>	<p>เพื่อให้องค์กรตามกฎหมายฉบับนี้สังกัดกระทรวงยุติธรรม</p>
	<p style="text-align: center;">หมวด 1 บททั่วไป</p>	
5	<p>มาตรา 5 การกระทำความผิดต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชน และให้ถือว่าเป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายด้วย</p> <p>(1) ความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527</p>	<p>เพื่อกำหนดประเภทความผิดตามกฎหมายเฉพาะ</p>

	<p>(2) ความผิดตามมาตรา 240 มาตรา 241 มาตรา 242 มาตรา 244/1 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/7 และมาตรา 306 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535</p> <p>(3) ความผิดตามมาตรา 308 (กรรมการหรือผู้บริหารยกออกทรัพย์), 309 (กรรมการหรือผู้บริหารทำให้สินทรัพย์ของนิติบุคคลเสียหาย), 311 (กรรมการหรือผู้บริหารกระทำการหรือไม่กระทำการโดยทุจริต) , หรือ มาตรา 312 (กรรมการหรือผู้บริหารกระทำการหรือยินยอมให้กระทำความผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือเอกสาร) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(4) ความผิดตามมาตรา 33 มาตรา 38 มาตรา 39 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(5) ความผิดมูลฐานแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) มาตรา 3 (3) (4) และ (20)</p> <p>(ข) มาตรา 3 (7) และ (18) ถ้าความผิดนั้นได้กระทำเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(6) ความผิดตามมาตรา 133/1 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ได้ดำเนินกิจการของสหกรณ์โดยผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และการดำเนินการนั้นเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ โดยการกระทำอันเป็นการฉ้อโกงสหกรณ์หรือฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(7) ความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 6 และ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 หากได้กระทำการในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p>	
--	---	--

	<p>(8) ความผิดตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 หากได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(9) ความผิดตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545</p> <p>(10) บุคคลหรือนิติบุคคลภาคเอกชนที่รวบรวม มี ครอบครอง หรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้หรือเปิดเผยไม่ว่าด้วยวิธีการใดซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลเช่นว่านั้นแก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อมูลนั้นอาจถูกบุคคลอื่น เช่นว่านั้นนำไปใช้เพื่อการฉ้อโกงประชาชน โดยให้บุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดรับโทษเสมือนตัวการ โดยไม่ถือว่าบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าวเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา 10 (1)</p> <p>การทุจริตภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะกระทำเป็นองค์กรหรือเครือข่ายที่มีผู้เสียหายเป็นวงกว้าง และ ความเสียหายนั้นส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังของประเทศ</p>	
6	<p>ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนแม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า</p> <p>(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็น คนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ</p> <p>(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ</p> <p>(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็น ความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และได้มีการส่งตัวผู้นั้น ออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน</p> <p>ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดย อนุโลม</p>	<p>กำหนดให้การ กระทำความผิด ฐานทุจริต ภาคเอกชน ครอบคลุม ไป ถึงการกระทำ นอก ราชอาณาจักรที่ มีความ เกี่ยวเนื่องของ บุคคล การ กระทำ หรือผล ของจากการ</p>

		กระทำใน ราชอาณาจักร
7	<p>ในความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น</p> <p>(1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด</p> <p>(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ</p> <p>(3) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม</p> <p>(4) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิด เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ</p> <p>(5) ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งเงิน ทรัพย์สิน เอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด</p> <p>(6) ชี้แนะหรือติดต่อบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด</p> <p>ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วย บิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้</p>	<p>เพื่อให้มีการ ลงโทษผู้ร่วม กระทำความผิด และผู้สนับสนุน การกระทำ ความผิด</p>
8	<p>ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ</p>	<p>เพื่อให้การ ลงโทษ ครอบคลุมไป ถึงการพยายาม กระทำความผิด</p>

9	<p>หากมีมูลเชื่อว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเหตุแห่งการกระทำความผิดต่อพนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเพื่อร่วมกันทำการสืบสวนและสอบสวนทันที</p>	<p>เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนี</p>
	<p>หมวด 2 การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน</p>	
	<p>ส่วนที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน</p>	
10	<p>ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน อัยการสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมที่ดิน ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ</p> <p>ให้คณะกรรมการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งผู้แทนจากภาคเอกชน ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี สอบบัญชี การเงิน ตลาดหลักทรัพย์ เศรษฐศาสตร์ สารสนเทศ หรือสาขาอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควร และเมื่อผู้แทนจากภาคเอกชนได้รับการแต่งตั้งแล้วให้ถือว่าผู้แทนจากภาคเอกชนเป็นกรรมการ</p> <p>ให้คณะกรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละหกปี</p>	<p>เพื่อให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินปฏิบัติการในการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้</p>
11	<p>ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 4 มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 27</p> <p>(2) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด</p>	<p>เพื่อกำหนดอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการให้ดำเนินการ</p>

	<p>(3) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดหรือไม่</p> <p>(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 14 และมาตรา 15</p> <p>(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 24 และระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 31</p> <p>(6) แต่งตั้งคณะทำงานซึ่งมีอำนาจดำเนินคดีตามมาตรา 54 คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการหรือเลขานุการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตาม (2) หรือดำเนินการยึดหรืออายัดตาม (4) แล้วรายงานให้ทราบก็ได้</p>	ตามพระราชบัญญัตินี้
	<p>ส่วนที่ 2</p> <p>การตรวจสอบทรัพย์สิน</p>	
12	<p>ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสน่หา หรือรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น</p>	<p>เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด</p>
13	<p>การตรวจสอบทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ให้ ก า ร ต ร ว จ ส อ บ ทรัพย์สิน มีความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพ</p>

		ปรับเปลี่ยนได้ ตามความ เหมาะสม
14	<p>ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปี นับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องการนั้น</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 21 ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้</p> <p>เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง</p> <p>การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>เพื่อประโยชน์ตามมาตรานี้ คำว่า "ทรัพย์สิน" ให้หมายความรวมถึง</p>	<p>ให้อำนาจในการตรวจสอบยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่บุคคลไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดรวมถึงให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่มีการผู้กระทำความผิดอาจทำการยักย้ายถ่ายเทไป</p>

	<p>(1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และ ดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว</p> <p>(2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย</p> <p>(3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือยกย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปี ก่อน มีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการ ได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไป โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน</p>	
15	<p>ในกรณี ที่บุคคลใดเคยต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และพนักงานอัยการ ได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือหากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง มาแล้วก็ดี หรือหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาจมีการ โอน ยกย้าย ซุกซ่อน ไปในระหว่างที่ต้องหาแล้วไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายหลังแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมดำเนินคดีก่อนมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่</p> <p>คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่ที่สุด</p>	<p>ใน ส่วน ของ ผู้ ต่ อ ง หา ว่า กระทำความผิด แม้จะสามารถ ต่อสู้จนศาลมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งไม่ฟ้องคดี หรือยกฟ้องแล้ว ก็ตาม แต่เฉพาะ ใน เรื่ อ ง ทรัพย์สิน ที่ บุคคล นั้น เคย ต้องขอกล่าวหา พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่ยังสามารถเข้ามา มีอำนาจในการ ยึดและอายัดได้ อีก</p>

16	<p>ในกรณีที่บุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการยังคงมีอำนาจตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดที่บุคคลนั้นเคยต้องโทษมาแล้วได้ ทั้งนี้นับแต่วันที่บุคคลนั้นพ้นโทษและต่อเนื่องไปอีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดที่ต้องโทษมา หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมดำเนินคดีก่อนมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่</p> <p>คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่สุด</p>	<p>บัญญัติขึ้นเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดที่แม้จะพ้นโทษแล้วแต่ได้ย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปในระหว่างการกระทำความผิดรวมทั้งช่วยให้การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ย้ายถ่ายเทไปกลับมาคืนแก่ผู้เสียหายมีประสิทธิภาพ</p>
	<p>ส่วนที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน</p>	
17	<p>เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว ให้ประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว</p> <p>การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ รวมถึงการเก็บรักษาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>เพื่อประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการ</p>

		เก็บรักษา ทรัพย์สินนั้น
18	<p>ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งมีสภาพเป็นของสดหรือเสียได้หรือถ้าหน่วยงานไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้คณะกรรมการจำหน่ายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร แล้วให้นำเงินที่ได้รวมเข้าไว้ในกองทุน</p> <p>ในกรณีที่การขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือที่ได้มีการส่งมอบตามคำสั่งอายัดกระทำได้ยาก และการบังคับคดีอาจล่าช้าจนอาจเป็นการเสียหายแก่การนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เสียหาย เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรหรือเมื่อเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เสียหายเช่นนั้นร้องขอ คณะกรรมการจะมีคำสั่งกำหนดให้จำหน่ายโดยวิธีการอื่นใดที่สมควรก็ได้ ทั้งนี้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีอาจคัดค้านคำสั่งหรือการดำเนินการของคณะกรรมการ โดยยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งหรือการดำเนินการนั้น คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด</p> <p>ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำไปใช้ตามวรรคสองมิใช่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ โดยใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดเชยราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี</p> <p>การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ก า ห น ด มา ต ร ก า ร ยึด อายัดทรัพย์สิน ที่มีเป็นของสด หรือ เสีย ได้ ร ว ม ถึ ง ก า ร ก า ห น ด วิ ศ ก า ร ข า ย ห รื อ จ า ห นั ย ท รั พ ย์ ส ิน ที่ ยึด หรืออายัดไว้ซึ่ง ทำ ได้ ยาก</p>
19	<p>เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา</p>	<p>เพื่อให้นักงาน เจ้าหน้าที่มี อำนาจต่าง ๆ ที่ เป็นประโยชน์ ต่อการพิจารณา และตรวจสอบ</p>

	<p>(2) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดมา เพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบ จาทรณาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินด้วย</p> <p>(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา 15 ซุกซ่อน อยู่ เพื่อทำการตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึด หรืออายัด ทรัพย์สิน ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณี ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยก ย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางวัน</p>	<p>ทรัพย์สิน ยึด หรืออายัด ทรัพย์สิน</p>
20	<p>การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 ซึ่ง กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว</p>	<p>คุ้มครองกรณี พนักงาน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ หน้าที่โดยชอบ</p>
21	<p>เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมี คำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 เป็นทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นเข้ากองทุน โดยจะยื่นไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำ ร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้</p> <p>เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว ให้คณะกรรมการ ประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามา ในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ ทรัพย์สิน ได้ก็ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิ ดังกล่าวด้วย</p> <p>ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่ง ริบทรัพย์สินนั้นในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดได้ และให้นำความในวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดอำนาจ ของพนักงาน อัยการเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่ พนักงาน เจ้าหน้าที่ยึด หรืออายัดมาได้ เพื่อขอให้ศาลมี คำสั่งเกี่ยวกับ ทรัพย์สินนั้น ได้แก่ ริบแล้ว คืนให้แก่ ผู้เสียหาย</p>

22	<p>การประกาศตามมาตรา 21 วรรคสอง ให้ปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและที่สถานีตำรวจท้องที่ที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นอย่างน้อยสิบสี่วัน และให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น ส่วนการแจ้งตามมาตรา 21 วรรคสอง ให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้ยื่นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน</p>	<p>เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสได้ตรวจสอบและอาจโต้แย้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้</p>
23	<p>บรรดาทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 21 วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลได้สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า</p> <p>(1) คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด หรือ</p> <p>(2) คนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน</p>	<p>เพื่อให้ศาลได้สวนหาความจริงก่อนมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น</p>
24	<p>บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการ</p>	<p>เพื่อให้อำนาจการริบทรัพย์สินขยาย</p>

	<p>กระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่</p> <p>ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้สั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมาขึ้นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา 38 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ</p>	<p>วงกว้างและครอบคลุมทรัพย์สินหลากหลายประเภท</p>
25	<p>ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ให้ตกเป็นของกองทุน</p>	<p>เพื่อให้กองทุนนำไปเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหาย</p>
26	<p>ในกรณีที่มิคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น สิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใด</p>	<p>กำหนดการสิ้นสุดของการยึดหรืออายัดในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษาหรือ</p>

	<p>มาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มูลค่าสิ่งเค็ดขาดไม่พียงคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน</p> <p>ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำ ความผิดเกิดและไม่อาจจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรือยึดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไม้อาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหา หรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน เว้นแต่ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และ ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือผู้ต้องหาหรือ จำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือ ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมหรือในทางกุศลสาธารณะ ก็ให้คืน ทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น</p>	<p>คำสั่งถึงที่สุดให้ ยกฟ้อง และ กำหนดเวลาให้ ผู้บุคคลมารับ คืนทรัพย์สิน</p>
27	<p>การขอรับทรัพย์สินคืน ให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารหลักฐานต่อ คณะกรรมการ</p> <p>การขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตาม เกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง</p>	<p>กำหนด ภาระบวในการ ขอรับทรัพย์สิน</p>
28	<p>ในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำพิพากษาแห่ง พระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ในการขายทรัพย์สินที่มีหลายสิ่งด้วยกัน ให้แยกขายทีละสิ่ง ต่อเนื่องกันไป แต่</p> <p>(ก) คณะกรรมการมีอำนาจจัดสั่งหาทรัพย์สินซึ่งมีราคาเล็กน้อย รวมขายเป็นกอง ๆ ได้เสมอ</p> <p>(ข) คณะกรรมการมีอำนาจจัดสั่งหาทรัพย์สินหรือ อสังหาริมทรัพย์สองสิ่งหรือกว่านั้นขึ้นไปรวมขายไปด้วยกันได้ ในเมื่อ เป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้จากการขายจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น</p> <p>(2) ในการขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอาจแบ่งแยกออกได้เป็นส่วน ๆ คณะกรรมการมีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นเป็นส่วน ๆ ได้ ในเมื่อเป็นที่</p>	<p>กำหนดวิธีการ ในการขาย ทอดตลาด ทรัพย์สินของ พนักงาน เจ้าหน้าที่</p>

	<p>คาดหมายได้ว่าเงินรายได้ในการขายทรัพย์สินบางส่วนจะเพียงพอแก่การบังคับคดี หรือว่าเงินรายได้ทั้งหมดจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนี้</p> <p>(3) ในการขายทรัพย์สินหลายสิ่งด้วยกัน คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดลำดับที่จะขายทรัพย์สินนั้น</p> <p>บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินซึ่งจะต้องขาย อาจร้องขอให้คณะกรรมการรวมหรือแยกทรัพย์สิน หรือขอให้ขายทรัพย์สินนั้นตามลำดับที่กำหนดไว้ หรือจะร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการที่ตั้งตามวรรคหนึ่งก็ได้ การยื่นคำร้องตามมาตรานี้ต้องกระทำก่อนวันทำการขายทอดตลาด แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่ทราบวิธีการขาย ในกรณีที่คณะกรรมการไม่ยอมปฏิบัติตามคำร้องขอหรือคัดค้านเช่นนั้น ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบสี่วันนับแต่วันปฏิเสธเพื่อขอให้มีการชี้ขาดในเรื่องนั้นก็ได้ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้คณะกรรมการเลื่อนการขายไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่ง หรือจนกว่าจะได้พ้นระยะเวลาซึ่งให้เรื่องขึ้นสู่ศาลได้</p>	
29	<p>เมื่อคณะกรรมการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ หากทรัพย์สินที่โอนนั้นมีบุคคลอื่นอยู่อาศัยและไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น คณะกรรมการชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้บุคคลนั้นออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา 271 มาตรา 278 วรรคหนึ่ง มาตรา 351 มาตรา 352 มาตรา 353 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง มาตรา 354 มาตรา 361 มาตรา 362 มาตรา 363 และมาตรา 364 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษา และบุคคลที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษตามบทบัญญัติดังกล่าว</p>	<p>กำหนดกระบวนการในการโอนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้ซื้อ</p>
30	<p>เมื่อทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้จดทะเบียน ให้คณะกรรมการแจ้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อ</p>	<p>กำหนดวิธีการในการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มี</p>

	<p>ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ก่อนทำการขายทอดตลาด ให้คณะกรรมการบอกกล่าวให้นิติบุคคลอาคารชุดแจ้งรายการหนี้ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระเพื่อการออกหนังสือรับรองการปลอดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้คณะกรรมการกันเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลอาคารชุดก่อนเจ้าหนี้จำนองและให้คณะกรรมการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อโดยไม่ต้องใช้หนังสือรับรองการปลอดหนี้</p> <p>ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นที่ดินจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ก่อนทำการขายทอดตลาดให้คณะกรรมการบอกกล่าวให้นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรแจ้งรายการหนี้ค่าบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคพร้อมค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินต่อคณะกรรมการภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้คณะกรรมการกันเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรก่อนเจ้าหนี้จำนองและให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนโอนสิทธิในที่ดินให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้หากมีการระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป</p> <p>หากนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรไม่แจ้งรายการหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวต่อคณะกรรมการภายในกำหนดเวลาตามวรรคสี่หรือแจ้งว่าไม่มีหนี้ที่ค้างชำระ หรือในกรณีที่ยังมิได้จัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป</p> <p>ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหมวด 2 ส่วนที่ 10 การทำบัญชีส่วนเฉลี่ย และส่วนที่ 11 เงินค้ำจ่าย มาใช้บังคับกับการจ่ายเงินที่กันไว้ตามวรรคสองและวรรคสี่แห่งมาตรานี้ด้วย</p>	<p>ทะเบียน และ การจดทะเบียน แก้ไขทาง ทะเบียน รวมถึง กรณีการขาย ทอดตลาดห้อง ชุด ที่ดินจัดสรร</p>
	หมวด 3	

	กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	
	<p style="text-align: center;">ส่วนที่ 1</p> <p style="text-align: center;">การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน</p>	
31	<p>ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ขึ้นกองทุนหนึ่งในกระทรวงยุติธรรมโดยให้รัฐมนตรีตั้งคณะกรรมการขึ้น คณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย จากการทุจริตภาคเอกชน” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการกองทุน”</p> <p>คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่และอำนาจในการจัดการทรัพย์สิน ของกองทุนเพื่อเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้ตาม หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด</p>	<p>จัดตั้งกองทุน เพื่อทำหน้าที่ รวบรวมเงิน ทรัพย์สินที่ได้ จากการ ดำเนินการทาง กฎหมายเพื่อ นำมาเฉลี่ยคืน ให้แก่ผู้เสียหาย</p>
32	<p>กองทุนตามมาตรา 31 ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 25 และ มาตรา 26</p> <p>(2) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล</p> <p>(3) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1)</p> <p>(4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (2)</p>	<p>เพื่อกำหนด ทรัพย์สินใน กองทุน</p>
33	<p>เงินและทรัพย์สินในกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องนำส่ง กลังเป็นรายได้แผ่นดิน</p> <p>ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 32 (1) และ (3)ให้นำมา เฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของกระทรวงการคลัง</p>	<p>เพื่อให้เงินที่ ได้มาจากการ ติดตามเอาคืน จากผู้กระทำ ความผิดมาคืน ให้แก่ผู้เสียหาย ได้อย่างเต็มเม็ด เต็มหน่วย</p>
34	<p>ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจพบว่าทรัพย์สินที่ศาลในคดีแพ่งอื่น หรือคดีล้มละลายสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ ทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามพระราชบัญญัตินี้เป็นทรัพย์สิน</p>	<p>เพื่อให้เกิด ประโยชน์ใน การนำทรัพย์สิน</p>

	<p>ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการทำความเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นเพื่อขอให้ศาลในคดีแพ่งหรือศาลในคดีล้มละลายมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อประโยชน์ในการแบ่งแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป เว้นแต่การบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว</p> <p>เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลในคดีนี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีคิดหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในชั้นบังคับคดี เหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินแก่กองทุน ในกรณีเช่นว่านี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <p>เมื่อศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้รับคำร้องขอไว้แล้ว ให้ศาลรอการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไว้ก่อน จนกว่าศาลในคดีตามพระราชบัญญัตินี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินนั้น เช่นนี้ให้ศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นสั่งให้โอนทรัพย์สินนั้นไปยังคณะกรรมการในคดีตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป</p>	<p>ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดฐาน ทุจริตในคดีแพ่ง อื่นหรือคดี ล้มละลายมา เฉลี่ยให้กับ ผู้เสียหายในคดี ทุจริต ภาคเอกชนได้ อย่างมี ประสิทธิภาพ</p>
35	<p>ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินอาจแบ่งให้แก่ผู้เสียหายได้</p> <p>(1) ทรัพย์สินตามมาตรา 33 วรรคสอง รวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เว้นแต่</p> <p>ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยรวมทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยจำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป และ</p>	<p>กำหนดลักษณะ ของทรัพย์สินที่ อาจนำมาแบ่ง ให้แก่ผู้เสียหาย ได้</p>

	ข. สัตว์ พันธุ์พืช เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของผู้ต้องหาหรือจำเลยรวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาท	
36	การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง	กำหนดวิธีการรับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดหา ผลประโยชน์ จัดการและจำหน่าย ทรัพย์สินของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ
	ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์	
37	ภายใต้บทบัญญัติส่วนนี้ “เจ้าหนี้” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน “ลูกหนี้” หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ให้เจ้าหนีที่มีสิทธิยื่นคำขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุน	กำหนดขึ้น เพื่อให้ผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ที่อาจยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์ เหมือนกับคดีล้มละลาย
38	เจ้าหนี้ที่จะขอเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อคณะกรรมการที่มีอำนาจภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำความผิด แต่ถ้าเจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักร คณะกรรมการจะขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกินสองเดือน คำขอเฉลี่ยทรัพย์นั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินและข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้และ	กำหนดแนวทางการยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์ให้ผู้ที่มีความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนต้อง

	ทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต้องสูญเสียไปจากการกระทำความผิดของลูกหนี้	ยื่นคำขอรับชำระหนี้ เหมือนกับคดีล้มละลาย
39	บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะสิ่งของของตนถูกยึดไปตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 มีสิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนสำหรับราคาส่งของหรือหนี้เดิมหรือค่าเสียหายได้ แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดตามมาตรา 38 วรรคหนึ่ง แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดี ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด	ให้บุคคลที่ได้รับ ความเสียหายจากการที่ทรัพย์ของ ตนถูกยึดไปมี สิทธิเข้าเฉลี่ย ทรัพย์จาก กองทุนได้
40	เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอเฉลี่ยทรัพย์ได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้น ก่อนวันที่คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดแม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่ (1) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับไม่ได้ (2) หนี้ที่เจ้าหนี้อยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควร ได้รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่อาจไม่สามารถชำระหนี้หนี้ได้	กำหนดลักษณะ ของหนี้ของ ผู้เสียหายที่เป็น เจ้าหนี้ไม่มี ประกันในการ ยื่นขอเฉลี่ย ทรัพย์
41	เจ้าหนี้มีประกันอันอาจยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนได้นั้น ต้องได้ความว่าหนี้อันมีประกันนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานตามพระราชบัญญัตินี้ แม้เป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ตาม แต่ในเวลาที่มีการเฉลี่ย ให้ถือว่า สิทธิเหนือทรัพย์นั้นเป็นอันระงับ โดยให้มีสิทธิเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุน เทียบเท่าเจ้าหนี้รายหนึ่ง	กำหนดลักษณะ ของหนี้ของ ผู้เสียหายที่เป็น เจ้าหนี้มีประกัน เพื่อยื่นคำขอ เฉลี่ยทรัพย์
42	เมื่อพ้นกำหนดสองเดือนนับแต่วัน โฆษณาคำสั่งเฉลี่ยทรัพย์แล้ว ให้คณะกรรมการนัดเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อตรวจคำขอเฉลี่ยทรัพย์ โดยไม่ชักช้า โดยแจ้งความให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน	กำหนดขั้นตอน ให้พนักงาน เจ้าหนี้ที่ทำการ

		ตรวจคำขอเฉลี่ย ทรัพย์สิน
43	ในการคำขอเฉลี่ยทรัพย์สิน ไม่ว่าจะป็นหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนในเรื่องหนี้สิน แล้วทำความเห็นส่งสำนวนเรื่องหนี้สินที่ขอเฉลี่ยนั้นต่อศาล พร้อมทั้งรายงานว่ามีผู้ได้แย้งคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินประการใดหรือไม่	ให้อำนาจ พนักงาน เจ้าหน้าที่ในการ สอบสวนเรื่อง หนี้สิน
44	คำขอชำระหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้หรือคณะกรรมการไม่ได้แย้ง ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้รับการเฉลี่ยได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น	เพื่อให้ศาล อนุญาตให้มีการ เฉลี่ยทรัพย์สิน ได้
45	คำขอเฉลี่ยทรัพย์สินรายใดถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้ศาลพิจารณาแล้วมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (1) ให้ยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์สิน (2) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน (3) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน	เพื่อให้ศาล พิจารณาคำขอ เฉลี่ยทรัพย์สิน กรณีมีผู้โต้แย้ง
46	คำขอเฉลี่ยทรัพย์สินของเจ้าหนี้ซึ่งศาลได้สั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าศาลได้สั่งไปโดยผิดพลาด เมื่อคณะกรรมการมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือลดจำนวนหนี้ที่ได้สั่งอนุญาตไปแล้วได้ กรณีที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไปแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และปรากฏต่อมามีทรัพย์สินตามมาตรา 15 หรือมาตรา 16 ที่อาจนำมาเฉลี่ยแก่ผู้เสียหายทั้งหลายได้อีก ศาลอาจสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในจำนวนและเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ตามแต่ที่เห็นสมควร ทั้งนี้หลังจากศาลได้กันเงินหรือทรัพย์สินไว้แก่กรณีตามมาตรา 35 (1) ก และ ข แล้ว ตามควร	เพื่อให้ผู้เสียหาย มีสิทธิได้รับการ เยียวยาจาก ทรัพย์สินใน กองทุนเพิ่มเติม กรณีที่มี ทรัพย์สินใน กองทุนเพิ่มขึ้น จากการติดตาม เอาทรัพย์สิน กลับคืนมาได้
	หมวด 4	

	การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	
	ส่วนที่ 1 การส่งเสริมการป้องกันการทุจริต	
47	<p>เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งจัดให้มีช่องทางแจ้งข้อมูล เบาะแส หรือพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ โดยช่องทางดังกล่าวต้องมีวิธีการที่ง่าย สะดวก ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่ก่อผลร้ายกับผู้แจ้งดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลาดจนเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>(2) ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายของการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้เกิดการต่อต้านการทุจริตภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง</p> <p>(3) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนในการจัดให้มีกลไกการแจ้งเตือน กรณีพบว่ามีพฤติการณ์ที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตในหน่วยงานของตน</p> <p>(4) รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนหรือองค์กรภาคเอกชนเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p> <p>ในการดำเนินการตาม (1) (2) และ (3) ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการ</p> <p>คณะทำงานตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง</p>	<p>เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน</p>
	ส่วนที่ 2	

	การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	
48	<p>ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้จัดความคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้อำนาจของรัฐมนตรียึดตามกฎหมายดังกล่าวเป็นอำนาจของคณะกรรมการในการดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการอื่นใดที่สมควรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่จะต้องได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ และมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการตามที่จำเป็นได้</p> <p style="text-align: center;">การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับ ความคุ้มครองหรือช่วยเหลือก่อน</p>	<p>เพื่อ เป็น การส่งเสริมให้เกิดการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภาคเอกชน</p>
49	<p>ภายใต้บังคับ มาตรา 50 ผู้ใดแจ้งถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสแก่คณะกรรมการให้ทราบว่ามี การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา</p>	<p>เพื่อไม่ให้บุคคลที่แจ้งข้อความหรือเบาะแสแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามหน้าที่ไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา</p>
50	<p>บุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หากได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของบุคคลรายอื่น หรือผู้ถูกกล่าวหารายอื่นนั้น คณะกรรมการ</p>	<p>การให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเข้ามาช่วยให้</p>

	เห็นสมควรจะกันผู้ขึ้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง	การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ และได้ผลรวดเร็วยิ่งขึ้น
	ส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ	
51	<p>ในการดำเนินการด้านการต่างประเทศเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ในห้วงการตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตภาคเอกชน</p> <p>(2) ดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีทุจริตภาคเอกชนในกรณีที่ผู้ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาส่งให้ห้วงการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการหรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศในคดีทุจริตภาคเอกชนซึ่งมิใช่คำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา</p>	สร้างความร่วมมือในระดับพหุภาคีและสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ
52	เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่าภาคเอกชนของต่างประเทศ หรือนบุคคลที่เกี่ยวข้องกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเสนอเรื่องให้ห้วงการที่เกี่ยวข้องพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างประเทศที่มีหน้าที่และอำนาจรับไปดำเนินคดีตามกฎหมายของประเทศนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น	ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเสนอเรื่องเพื่อให้ห้วงการที่เกี่ยวข้อง

		พิจารณาว่าจะ ส่งเรื่องที่มี ภาคเอกชน ต่างประเทศ กระทำความผิด ตาม พระราชบัญญัติ นี้ให้แก่ประเทศ นั้นหรือไม่
53	เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามกฎหมายว่า ด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อให้ดำเนินการกับ บุคคลหรือภาคเอกชนของรัฐต่างประเทศที่มีการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่วินิจฉัยหรือ ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับการร้องขอได้	เพื่อให้รัฐมนตรี ว่ากระทรวง ยุติธรรมมี อำนาจสั่งให้ พนักงาน เจ้าหน้าที่ให้ ความช่วยเหลือ แก่รัฐ ต่างประเทศใน การดำเนินการ เกี่ยวกับบุคคล หรือภาคเอกชน ต่างประเทศที่ กระทำความผิด
	หมวด 5 การดำเนินคดี	
54	ให้มีคณะทำงานซึ่งประกอบด้วย พนักงานอัยการ พนักงาน สอบสวน และเจ้าพนักงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ	เพื่อให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่มี อำนาจใน

	<p>คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ</p>	<p>ดำเนินคดีอาญามีอำนาจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ครอบคลุมการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนได้ ทั่ว ราชอาณาจักร</p>
	<p>หมวด 6 บทกำหนดโทษ</p>	
55	<p>ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 (3) (4) (5) (ข) (6) (7) (8) (9) และ (10) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้ได้กระทำในลักษณะเป็นองค์กรหรือเครือข่ายตามมาตรา 5 วรรคท้าย ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรหรือเครือข่ายภายในประเทศหรือที่มีอยู่ในต่างประเทศด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ภายใต้บังคับมาตรา 7 ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ปรึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรภาคเอกชนนั้น ตัวแทน หรือผู้ทำการแทนองค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้ไม่ว่า</p>	

	<p>จะได้แต่งตั้งขึ้น โดยบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดนั้นโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เป็นสองเท่า สำหรับความผิดนั้น</p> <p>ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเยาวชนอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่หกสิบปีขึ้นไป ให้ระวางโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นสำหรับตัวการกระทำความผิด หรือหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นสำหรับผู้สนับสนุนการกระทำความผิด</p> <p>ความในวรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการลดหย่อนโทษมาใช้บังคับด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์</p>	
56	<p>ผู้ใดขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ในการสอบสวนหรือดำเนินคดี ฟ้องร้อง ดำเนินคดี เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>(1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยานเพื่อจูงใจให้ผู้นั้น ไม่ไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p> <p>(2) ใช้กำลังบังคับขู่เข็ญ ข่มขู่ ข่มขืนใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบด้วยประการใดเพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยาน ไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอัน</p>	กำหนดโทษกรณีขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

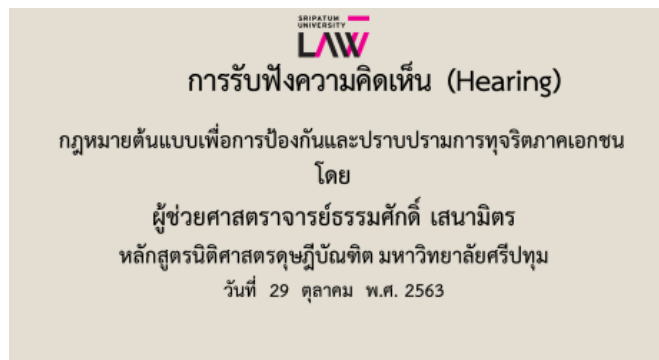
	<p>เป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเปิดเผยความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p> <p>(3) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้วไข เปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้นเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p> <p>(4) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่</p> <p>ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้</p>	
57	<p>ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หากการเปิดเผยตามวรรคหนึ่งเป็นการเปิดเผยชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา หรือชื่อที่อยู่ของผู้ช้อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>กำหนดโทษ กรณีบุคคล เปิดเผยข้อมูลที่ พนักงาน เจ้าหน้าที่ได้มา เนื่องจากการ ปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายนี้</p>
58	<p>ผู้ใดยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่คณะกรรมการทำการยึดหรืออายัดไว้ หรือสั่งให้ส่ง หรือที่ตนรู้หรือควรรู้อาจจะตกเป็นของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	<p>กำหนดโทษแก่ ผู้ทำการยกย้าย ถ่ายเทที่ พนักงาน เจ้าหน้าที่ได้ยึด หรืออายัดไว้</p>

		เพื่อให้เสียหายแก่ผู้เสียหาย
59	<p>ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	กำหนดแก่ผู้ที่ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามกฎหมาย
60	<p>ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่กระทำการตามพระราชบัญญัตินี้ ฟ้องเท็จหรือเบิกความอันเป็นเท็จต่อศาล ทั้งนี้เพื่อจะเกลี้ยกล่อมบุคคลใดให้ถูกสอบสวน ให้ได้รับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	กำหนดโทษสำหรับผู้ที่แจ้งความเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงฟ้องเท็จหรือเบิกความเท็จต่อศาล

4. การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)

การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการวิจัยที่มีหลักการในการนำเอาคำตอบที่ได้จากการวิจัยมานำเสนอให้ประชากรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการรับฟังและวิพากษ์ (Comment) ผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์และพิจารณาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้ได้ทำการสัมมนารับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2563 ณ ห้องเซียร์ อาคาร 40 ปี ชั้น 3 มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน ระหว่างเวลา 13.00-15.00 น. โดยมีเข้าร่วมการสัมมนาจำนวน 41 คน (ดูภาพที่ 5.4)

ภาพที่ 5.4 การสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing)

กระบวนการจัดทำ Hearing คือ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตาม power point โดยมีสาระสำคัญ คือ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่นำไปสู่การทำวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วัตถุประสงค์การทำ Hearing วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเนื้อหาที่วิจัยประกอบด้วย กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 United Nations Convention Against Corruption 2003) ส่วนกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (United States of America) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) ส่วนกฎหมายไทยได้แก่กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการปราบปรามและป้องกันการกระทำความผิดที่เข้าลักษณะเป็นการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ พระราชกำหนดการกักขังเงินที่เป็นการถือโกงประชาชน พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ในประเด็นที่เกี่ยววณิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน” ส่วนในเรื่ององค์การในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน โดยข้อค้นพบจากการวิจัยที่น่าเสนอคือร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่ประกอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมายรวมทั้งสิ้น 60 มาตรา แบ่งออกเป็น 6 หมวด ที่จะเป็นประเด็นสำคัญต่อการรับฟังความคิดเห็น คือ การที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ โดยจะต้องกำหนดองค์ประกอบของความผิดที่ถือได้ว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชนตามความหมายของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้มีความครอบคลุมไปถึงความผิดตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนที่มีอยู่แล้วแต่กระจายอยู่ในกฎหมายอื่น ๆ หลายฉบับ รวมไปถึงการกำหนดลักษณะการกระทำความผิดที่ถือได้ว่าเข้าลักษณะเป็นการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งทำให้เกิดความครอบคลุมและมุ่งเน้นไปถึงการกระทำผิดฐานทุจริตภาคเอกชนในรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญของการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่ถือได้ว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ การกระทำที่ผู้กระทำให้เป็นผู้บริหาร ใช้อำนาจหรือหน้าที่ที่มีอยู่ในองค์หรือเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับภาคเอกชนนั้น ไม่ว่าจะในตำแหน่งใด กระทำการด้วยการแสวงหาประโยชน์โดยทุจริตจากองค์การภาคเอกชนนั้น ไม่ว่าจะในรูปแบบใดในลักษณะที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนทำให้บุคคลผู้กระทำการทุจริตนั้นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินไปเพื่อตนเองหรือพวกพ้อง และผลของการทุจริตสร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นเหยื่อของการทุจริต โดยสร้างความเสียหายเป็นวงกว้าง

ข้อค้นพบผลการวิจัยที่น่าเสนอเป็น โครงร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เพื่อนำไปแก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. โดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (มาตรา 1) ที่ทุกร่างพระราชบัญญัติจะต้องมีชื่อ เพื่อแสดงถึงเรื่องสาระสำคัญและขอบเขตในการใช้บังคับของร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยตามลักษณะและรูปแบบของกฎหมายไทย ชื่อพระราชบัญญัติจะปรากฏอยู่ 2 แห่ง คือ ในส่วนหัวเรื่องและในร่างกฎหมาย

วันใช้บังคับ (มาตรา 2) เป็นการกำหนดไม่ระบุวันเดือนปีที่ใช้บังคับที่แน่นอน รูปแบบของกำหนดระยะเวลาจะกำหนดเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายหรือผู้ต้องถูกบังคับตามกฎหมายจำเป็นต้องแก้ไขหรือมีเวลาในการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ

บทนิยาม (มาตรา 3) เป็นการกำหนดกรอบความหมายของคำที่ใช้เป็นการเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการตีความหรือทำให้เข้าใจไปไกลกว่าความประสงค์หรือเพื่อขยายความเกินกว่าที่มีอยู่ตามปกติ

หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 5-9) เป็นการกำหนดหมวดทั่วไปในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หมวด 2 การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 10-30) เป็นการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อการตรวจสอบทรัพย์สินและการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ส่วนที่ 2 การตรวจสอบทรัพย์สิน และส่วนที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 10-11)

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 12-16)

ส่วนที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 17-30)

หมวด 3 กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 31-46) เป็นการกำหนดการจัดตั้งกองทุนขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมทรัพย์สินเพื่อเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน และ ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน (มาตรา 31-36)

ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน (มาตรา 37-46)

หมวด 4 มาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 47-53) เป็นการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นมาป้องกันการทุจริตภาคเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ

ส่วนที่ 1 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 47)

ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (มาตรา 48-50)

ส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ (มาตรา 51-53)

หมวด 5 การดำเนินคดี (มาตรา 54) เป็นการกำหนดคณะทำงานซึ่งประกอบไปด้วยพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนและเจ้าพนักงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้มีอำนาจปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่คณะกรรมการสั่งหรือมอบหมาย รวมถึงการกำหนดให้เจ้าพนักงานสอบสวน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจกระทำการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนได้ทั้งนี้ตามมาตรา 9

หมวด 6 บทกำหนดโทษ (มาตรา 55-60) เป็นการกำหนดเพื่อระวางโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นของกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่การวิพากษ์ของผู้เข้าร่วมสัมมนารับฟังความคิดเห็นในการรับฟังความคิดเห็น ที่มีทั้งหน่วยงานทั้งในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักกฎหมายและนักวิชาการ ประชาชน นักลงทุน และบุคคลที่อยู่ในองค์กรภาคเอกชน ได้ข้อวิพากษ์กับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ดังนี้

(1) ขอบเขตของการกระทำความผิดฐานทุจริตควรปรับแก้ไขให้ครอบคลุมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎการเงินและการธนาคาร กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ การขายตรง และการใช้ข้อมูลของประชาชน ซึ่งเรื่องนี้เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวที่มีบทบัญญัติที่อาจนำไปสู่การทุจริตภาคเอกชนได้แล้ว จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายในมาตรา 5 ที่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

(2) ผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็นได้เสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ในกรณีที่กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบุคคลซึ่งต้องมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของกิจการที่ตนเป็นผู้บริหาร โดยเฉพาะ แต่กลับกระทำการทุจริตต่อหน้าที่นั้นเสียเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แก้ไขปรับปรุงให้กรรมการ ผู้บริหารที่กระทำการทุจริตจะต้องรับโทษหนักกว่าการทุจริตโดยบุคคลอื่น โดยบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 55 วรรคสาม ความว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 7 ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษากฎหมาย ที่ปรึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรภาคเอกชนนั้น ตัวแทน หรือผู้ทำการแทนองค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้แต่งตั้งขึ้น โดยบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เป็นสองเท่าสำหรับความผิดนั้น”

จากข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะจากการทำการรับฟังความคิดเห็นและนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นผลสรุปการแก้ไขปรับปรุงร่างกฎหมายได้ดังนี้ (ดูตารางที่ 5.6)

ตารางที่ 5.6 ผลจากการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง

ข้อวิพากษ์	การแก้ไข	เหตุผลของการแก้ไข
(1) ขอบเขตของการกระทำความผิดฐานทุจริตควรแก้ไขปรับปรุงโดยให้ครอบคลุมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงินและการธนาคาร ทั้งนี้ เพราะการทุจริตภาคเอกชนส่วนใหญ่ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งเงินและทรัพย์สิน ซึ่งเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารโดยตรง นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์ กฎหมายเกี่ยวกับการขายตรง และกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน	<p>มาตรา 5 การกระทำความผิดต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชน และให้ถือว่าเป็นความผิดที่รัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหายด้วย</p> <p>(7) ความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 6 และ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 หากได้กระทำการในลักษณะฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(8) ความผิดตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 หากได้กระทำในลักษณะฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(9) ความผิดตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545</p> <p>บุคคล หรือ นิติบุคคล (10) ภาคเอกชนที่รวบรวม มี ครอบครอง หรือ ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้หรือเปิดเผยไม่ว่าด้วยวิธีการใดซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลเช่นว่านั้นแก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อมูลนั้นอาจถูกบุคคลอื่นเช่นว่านั้นนำไปใช้เพื่อการฉ้อโกงประชาชน โดยให้บุคคลหรือ นิติบุคคลผู้กระทำความผิดหนึ่งรับ</p>	แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการเงินการธนาคาร การเล่นแชร์ การขายตรง และการใช้ข้อมูลส่วนตัวของประชาชน ที่อาจเข้าข่าย หรือมี โอกาสที่จะทำให้เกิดการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนได้

	โทษเสมือนตัวการผู้กระทำความผิด โดยไม่ถือว่าบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าวเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา (1) 10	
(2) ควรแก้ไขปรับปรุงการกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ในกรณีที่กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหารขององค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบุคคลซึ่งต้องมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของกิจการที่ตนเป็นผู้บริหารโดยเฉพาะ แต่กลับกระทำการทุจริตต่อหน้าที่นั้นเสียเอง	เพิ่มเติมมาตรา 55 วรรคสาม ความว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 7 ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทนายความ ที่ปรึกษาด้านบัญชี หรือการเงิน หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรภาคเอกชนนั้น ตัวแทน หรือผู้ทำการแทนองค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้แต่งตั้งขึ้นโดยบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เป็นสองเท่าสำหรับความผิดนั้น”	เพื่อให้ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีผลบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการป้องปรามมิให้กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับการทำหน้าที่ควบคุม จัดการ หรือดำเนินการองค์กรภาคเอกชนนั้น เป็นคนกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนเสียเอง โดยการกำหนดโทษให้หนักขึ้น

เนื่องจากการวิจัยนี้มุ่งสร้างกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนให้เป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการฉ้อโกงประชาชน ดังนั้นเมื่อนำผลการรับฟังความคิดเห็น (hearing) มาปรับปรุงทำให้กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

5. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ.

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

เหตุผล

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องกระทำ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบสุขและความมั่นคงแก่เศรษฐกิจของรัฐ เมื่อการกระทำ ความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนสร้างความเสียหายให้เกิดกับพลเมืองซึ่งเป็นประชากรของรัฐ ดังนั้นจึงมี เหตุผลสมควรที่รัฐจะต้องดำเนินมาตรการทางกฎหมายเพื่อการปราบปรามรวมถึงการป้องกันการทุจริต ภาคเอกชนด้วยการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และเพื่อ กำหนดมาตรการในการตรวจสอบ ติดตาม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการ กระทำความผิดเพื่อนำมาชดใช้คืนให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
พ.ศ.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ .. พ.ศ.

เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 37 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“การทุจริต” หมายความว่า โดยทุจริตตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา

“ภาคเอกชน” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐ

“การทุจริตภาคเอกชน” หมายความว่า การกระทำความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน และส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นวงกว้างและอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ได้รับมาและให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

“การกระทำความผิด” หมายความว่า กระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

“ความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน” ความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชนหรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรภาคเอกชน และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ตามหมวด 3 ส่วนที่ 1

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มี 4 อำนวยการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1 บททั่วไป

มาตรา 5 การกระทำความผิดต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการทุจริตภาคเอกชน และให้ถือว่าเป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหายด้วย

(1) ความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

(2) ความผิดตามมาตรา 240 มาตรา 241 มาตรา 242 มาตรา 244/1 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/7 และมาตรา 306 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

(3) ความผิดตามมาตรา 308 (กรรมการหรือผู้บริหารยกยอกทรัพย์) มาตรา 309 (กรรมการหรือผู้บริหารทำให้สินทรัพย์ของนิติบุคคลเสียหาย) มาตรา 311 (กรรมการหรือผู้บริหารกระทำการหรือไม่กระทำการโดยทุจริต) หรือมาตรา 312 (กรรมการหรือผู้บริหารกระทำการหรือยินยอมให้กระทำความผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือเอกสาร) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดตามมาตรา 33 มาตรา 38 มาตรา 39 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน

(5) ความผิดมูลฐานแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 3 (3) (4) และ (20)

(ข) มาตรา 3 (7) และ (18) ถ้าความผิดนั้นได้กระทำเพื่อการฉ้อโกงประชาชน

(6) ความผิดตามมาตรา 133/1 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ได้ดำเนินกิจการของสหกรณ์โดยผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และการดำเนินการนั้นเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ โดยการกระทำอันเป็นการฉ้อโกงสหกรณ์หรือฉ้อโกงประชาชน

(7) ความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 6 และ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 หากได้กระทำการในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน

(8) ความผิดตามมาตรา 19 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 หากได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน

(9) ความผิดตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545

(10) บุคคลหรือนิติบุคคลภาคเอกชนที่รวบรวม มี ครอบครอง หรือ ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้หรือเปิดเผยไม่ว่าด้วยวิธีการใดซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลเช่นว่านั้นแก่บุคคลอื่น โดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อมูลนั้นอาจถูกบุคคลอื่นเช่นว่านั้นนำไปใช้เพื่อการถือ โกงประชาชน โดยให้บุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดรับโทษเสมือนตัวการ โดยไม่ถือว่าบุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าวเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา 10 (1)

การทุจริตภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะกระทำเป็นองค์กรหรือเครือข่ายที่มีผู้เสียหายเป็นวงกว้าง และความเสียหายนั้นส่งผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนแม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 7 ในความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(3) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม

(4) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ

(5) ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งเงิน ทรัพย์สิน เอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด

(6) ชี้แนะหรือติดต่อบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วย บิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา 8 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา 9 หากมีมูลเชื่อว่ามีกรกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเหตุแห่งการกระทำความผิดต่อพนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเพื่อร่วมกันทำการสืบสวนและสอบสวนทันที

หมวด 2

การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ส่วนที่ 1

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรา 10 ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นประธาน ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นรองประธาน อัยการสูงสุด เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมที่ดิน ผู้ว่าราชการนาการแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งผู้แทนจากภาคเอกชน ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี สอบบัญชี การเงิน ตลาดหลักทรัพย์ เศรษฐศาสตร์ สารสนเทศ หรือสาขาอื่นใดที่

คณะกรรมการเห็นสมควร และเมื่อผู้แทนจากภาคเอกชนได้รับการแต่งตั้งแล้วให้ถือว่าผู้แทนจากภาคเอกชนเป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละหกปี

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 4 มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 27

(2) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด

(3) วินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดหรือไม่

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 14 และมาตรา 15

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ตามมาตรา 24 และระเบียบเกี่ยวกับกองทุนตามมาตรา 31

(6) แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจดำเนินคดีตามมาตรา 54

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการหรือเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินตาม (2) หรือดำเนินการยึดหรืออายัดตาม (4) แล้วรายงานให้ทราบก็ได้

ส่วนที่ 2

การตรวจสอบทรัพย์สิน

มาตรา 12 ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสนาหา หรือรู้อยู่ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น

มาตรา 13 การตรวจสอบทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับ โอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรม อันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ในคดีที่ต้องหาขึ้น

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการ โอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 21 ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูก ตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรค หนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรค หนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสอง เป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง

การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ตามมาตรา นี้ คำว่า "ทรัพย์สิน" ให้หมายความรวมถึง

- (1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สิน ดังกล่าว
- (2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย
- (3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือ ยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับ โอนหรือ ผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการ ได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและ มีค่าตอบแทน

มาตรา 15 ในกรณีที่บุคคลใดเคยต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และพนักงาน อัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือหากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องตามมาตรา 14 วรรค

หนึ่ง มาแล้วก็ดี หรือหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้เคยต้องหาว่ากระทำความผิดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน ไปในระหว่างที่ต้องหาแล้วไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการที่จะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินภายหลังแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมดำเนินคดีก่อนมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่สุด

มาตรา 16 ในกรณีที่บุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการยังคงมีอำนาจตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่บุคคลนั้นเคยต้องโทษมาแล้วได้ ทั้งนี้ นับแต่วันที่บุคคลนั้นพ้นโทษและต่อเมื่อไปอีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดที่ต้องโทษมา หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมดำเนินคดีก่อนมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่

คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่สุด

ส่วนที่ 3

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา 17 เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว ให้ประเมินราคาทรัพย์สินนั้น โดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ รวมถึงการเก็บรักษาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งมีสภาพเป็นของสดหรือเสียได้ หรือถ้าหน่วยงาน
ไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้คณะกรรมการ
จำหน่ายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร แล้วให้นำเงินที่ได้รวมเข้าไว้ในกองทุน

ในกรณีที่การขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือที่ได้มีการส่งมอบตามคำสั่งอายัดกระทำ
ได้ยาก และการบังคับคดีอาจล่าช้าจนอาจเป็นการเสียหายแก่การนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือ
ผู้เสียหาย เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรหรือเมื่อเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เสียหายเช่นว่านั้นร้องขอ
คณะกรรมการจะมีคำสั่งกำหนดให้จำหน่ายโดยวิธีการอื่นใดที่สมควรก็ได้ ทั้งนี้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียใน
การบังคับคดีอาจคัดค้านคำสั่งหรือการดำเนินการของคณะกรรมการ โดยยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบวัน
นับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งหรือการดำเนินการนั้น คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำไปใช้ตามวรรคสอง มิใช่เป็นทรัพย์สินที่
เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ โดย
ใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดเชยราคาทรัพย์สินนั้น
ตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน
นั้น แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สิน ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตาม
พระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ
หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดมาเพื่อ
ตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ
หรือส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการ
ตรวจสอบจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินด้วย

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำ
ความผิด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา 15 ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการ
ตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มี

เหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

มาตรา 20 การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 ซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำให้ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว

มาตรา 21 เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นเข้ากองทุน โดยจะยื่นไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ได้ก็ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 22 การประกาศตามมาตรา 21 วรรคสอง ให้ปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและที่สถานีตำรวจท้องที่ที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นอย่างน้อยสิบสี่วัน และให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น ส่วนการแจ้งตามมาตรา 21 วรรคสอง ให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

มาตรา 23 บรรดาทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 21 วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า

- (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือ

(2) คนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน

มาตรา 24 บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้สั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ไม่มีผู้อ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา 38 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ

มาตรา 25 ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 23 และ มาตรา 24 ให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรา 26 ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหา หรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น สิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของ

ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มิคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน

ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิดและไม่อาจจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไม้อาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน เว้นแต่ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมหรือในทางกุศลสาธารณะ ก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น

มาตรา 27 การขอรับทรัพย์สินคืน ให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารหลักฐานต่อคณะกรรมการ
การขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่
กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา 28 ในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำพิพากษาแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้
คณะกรรมการปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) ในการขายทรัพย์สินที่มีหลายสิ่งด้วยกัน ให้แยกขายทีละสิ่งต่อเนื่องกันไป แต่
 - (ก) คณะกรรมการมีอำนาจจัดสั่งห้ามทรัพย์สินซึ่งมีราคาเล็กน้อยรวมขายเป็นกอง ๆ ได้เสมอ
 - (ข) คณะกรรมการมีอำนาจจัดสั่งห้ามทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์สองสิ่งหรือกว่านั้นขึ้นไปรวมขายไปด้วยกันได้ ในเมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้จากการขายจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น
- (2) ในการขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอาจแบ่งแยกออกได้เป็นส่วน ๆ คณะกรรมการมีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นเป็นส่วน ๆ ได้ ในเมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้ในการขายทรัพย์สินบางส่วนจะเพียงพอแก่การบังคับคดี หรือว่าเงินรายได้ทั้งหมดจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น
- (3) ในการขายทรัพย์สินหลายสิ่งด้วยกัน คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดลำดับที่จะขายทรัพย์สินนั้น

บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินซึ่งจะต้องขายอาจร้องขอให้คณะกรรมการรวมหรือแยกทรัพย์สิน หรือขอให้ขายทรัพย์สินนั้นตามลำดับที่กำหนดไว้ หรือจะร้องคัดค้านคำสั่งของ

คณะกรรมการที่สั่งตามวรรคหนึ่งก็ได้ การยื่นคำร้องตามมาตรานี้ต้องกระทำก่อนวันทำการขายทอดตลาด แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่ทราบวิธีการขาย ในกรณีที่คณะกรรมการไม่ยอมปฏิบัติตามคำร้องขอหรือคำคัดค้านเช่นนั้น ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบสี่วันนับแต่วันปฏิเสธ เพื่อขอให้มีการคำสั่งชี้ขาดในเรื่องนั้นก็ได้ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้คณะกรรมการเลื่อนการขายไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่ง หรือจนกว่าจะได้พ้นระยะเวลาซึ่งให้เรื่องขึ้นสู่ศาลได้

มาตรา 29 เมื่อคณะกรรมการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ หากทรัพย์สินที่โอนนั้นมีบุคคลอื่นอยู่อาศัยและไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น คณะกรรมการชอบที่จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้บุคคลนั้นออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา 271 มาตรา 278 วรรคหนึ่ง มาตรา 351 มาตรา 352 มาตรา 353 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง มาตรา 354 มาตรา 361 มาตรา 362 มาตรา 363 และมาตรา 364 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และบุคคลที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษตามบทบัญญัติดังกล่าว

มาตรา 30 เมื่อทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้จดทะเบียน ให้คณะกรรมการแจ้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อ

ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ก่อนทำการขายทอดตลาด ให้คณะกรรมการบอกกล่าวให้นิติบุคคลอาคารชุดแจ้งรายการหนี้ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระเพื่อการออกหนังสือรับรองการปลอดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้คณะกรรมการกั้นเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลอาคารชุดก่อนเจ้าหนี้จำนอง และให้คณะกรรมการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อ โดยไม่ต้องใช้หนังสือรับรองการปลอดหนี้

ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นที่ดินจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ก่อนทำการขายทอดตลาดให้คณะกรรมการบอกกล่าวให้นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรแจ้งรายการหนี้ค่าบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคพร้อมค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินต่อคณะกรรมการภายในสิบวันนับแต่วันที่รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้คณะกรรมการกั้นเงินที่ได้จาก

การขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรก่อนเจ้าหนี้จำนองและให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียน โอนสิทธิในที่ดินให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้หากมีการระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป

หากนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรไม่แจ้งรายการหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวต่อคณะกรรมการภายในกำหนดเวลาตามวรรคสี่หรือแจ้งว่าไม่มีหนี้ที่ค้างชำระ หรือในกรณีที่ยังมีได้จัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวด 2 ส่วนที่ 10 การทำบัญชี ส่วนเฉลี่ย และส่วนที่ 11 เงินค้ำจ่าย มาใช้บังคับกับการจ่ายเงินที่กันไว้ตามวรรคสองและวรรคสี่แห่งมาตรานี้ด้วย

หมวด 3

กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

ส่วนที่ 1

การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน

มาตรา 31 ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนขึ้นกองทุนหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม โดยให้รัฐมนตรีตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน” เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการกองทุน”

คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่และอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 32 กองทุนตามมาตรา 31 ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 25 และ มาตรา 26
- (2) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล
- (3) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1)
- (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (2)

มาตรา 33 เงินและทรัพย์สินในกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 32 (1) และ (3)ให้นำมาเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของกระทรวงการคลัง

มาตรา 34 ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจพบว่าทรัพย์สินที่ศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามพระราชบัญญัตินี้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการทำความเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นเพื่อขอให้ศาลในคดีแพ่งหรือศาลในคดีล้มละลายมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อประโยชน์ในการแบ่งแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป เว้นแต่การบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว

เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลในคดีนี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีคิดหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในชั้นบังคับคดี เหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินแก่กองทุน ในกรณีเช่นนี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

เมื่อศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้รับคำร้องขอไว้แล้ว ให้ศาลรอการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไว้ก่อน จนกว่าศาลในคดีตามพระราชบัญญัตินี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินนั้น เช่นนี้ให้ศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นสั่งให้โอนทรัพย์สินนั้นไปยังคณะกรรมการในคดีตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป

มาตรา 35 ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินอาจแบ่งให้แก่ผู้เสียหายได้

(1) ทรัพย์สินตามมาตรา 33 วรรคสอง รวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เว้นแต่

ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยรวมทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป และ

ข. สัตว์ พันธุ์พืช เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของผู้ต้องหาหรือจำเลยรวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 36 การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง

ส่วนที่ 2

การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

มาตรา 37 ภายใต้บทบัญญัติส่วนนี้

“เจ้าหนี้” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน

“ลูกหนี้” หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ให้เจ้าหนี้อาจมีสิทธิยื่นคำขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุน

มาตรา 38 เจ้าหนี้ที่จะขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อคณะกรรมการที่มีอำนาจภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด แต่ถ้าเจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักร คณะกรรมการจะขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกินสองเดือน

คำขอเฉลี่ยทรัพย์สินนั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินและข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้และทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต้องสูญเสียไปจากการกระทำความผิดของลูกหนี้

มาตรา 39 บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะสิ่งของของตนถูกยึดไปตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 มีสิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนสำหรับราคาส่งของหรือหนี้เดิมหรือค่าเสียหายได้

แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดตามมาตรา 38 วรรคหนึ่ง แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอเช่าเฉลี่ยทรัพย์สิน
จากกองทุนได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดี ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด

มาตรา 40 เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอเฉลี่ยทรัพย์สินได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่
คณะกรรมการมีคำสั่งยึดหรืออายัดแม้ว่าหนี้้นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่

- (1) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้
บังคับไม่ได้
- (2) หนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่
อาจไม่สามารถชำระหนี้้นั้นได้

มาตรา 41 เจ้าหนี้มีประกันอันอาจยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนได้นั้น ต้องได้ความว่าหนี้
อันมีประกันนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานตามพระราชบัญญัตินี้

แม้เป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ตาม แต่ในเวลาที่มีการเฉลี่ย ให้ถือว่าสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นเป็นอัน
ระงับ โดยให้มีสิทธิเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนเทียบเท่าเจ้าหนี้รายหนึ่ง

มาตรา 42 เมื่อพ้นกำหนดสองเดือนนับแต่วัน โฆษณาคำสั่งเฉลี่ยทรัพย์สินแล้ว ให้คณะกรรมการ
นัดเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อตรวจคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินโดยไม่ชักช้า โดยแจ้งความให้ทราบล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา 43 ในการคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้คณะกรรมการ
มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนในเรื่องหนี้สิน แล้วทำความเห็นส่งสำนวน
เรื่องหนี้สินที่ขอเฉลี่ยนั้นต่อศาล พร้อมทั้งรายงานว่ามีผู้โต้แย้งคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินประการใดหรือไม่

มาตรา 44 คำขอชำระหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้หรือคณะกรรมการไม่ได้แย้ง ศาลมีอำนาจสั่ง
อนุญาตให้รับการเฉลี่ยได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา 45 คำขอเฉลี่ยทรัพย์สินรายใดถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้ศาลพิจารณาแล้วมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด
ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

- (2) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน
- (3) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน

มาตรา 46 คำขอเฉลี่ยทรัพย์ของเจ้าหนี้ซึ่งศาลได้สั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าศาลได้สั่งไปโดยผิดพลาด เมื่อคณะกรรมการมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์หรือลดจำนวนหนี้ที่ได้สั่งอนุญาตไปแล้วได้

กรณีที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไปแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และปรากฏต่อมามีทรัพย์คืนตามมาตรา 15 หรือมาตรา 16 ที่อาจนำมาเฉลี่ยแก่ผู้เสียหายทั้งหลายได้อีก ศาลอาจสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในจำนวนและเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ตามแต่ที่เห็นสมควร ทั้งนี้หลังจากศาลได้กั้นเงินหรือทรัพย์คืนไว้แก่กรณีตามมาตรา 35 (1) ก และ ข แล้ว ตามควร

หมวด 4

การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

ส่วนที่ 1

การส่งเสริมการป้องกันการทุจริต

มาตรา 47 เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ให้หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งจัดให้มีช่องทางการแจ้งข้อมูล เบาะแส หรือพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ โดยช่องทางดังกล่าวต้องมีวิธีการที่ง่าย สะดวก ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่ก่อผลร้ายกับผู้แจ้งดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลาดจนเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต

(2) ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายของการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้เกิดการต่อต้านการทุจริตภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง

(3) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนในการจัดให้มีกลไกการแจ้งเตือน กรณีพบว่ามีพฤติกรรมที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตในหน่วยงานของตน

(4) รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนหรือองค์กรภาคเอกชนเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการดำเนินการตาม (1) (2) และ (3) ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการป้องกันการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้คำเสนอแนะ ช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการ

คณะทำงานตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ส่วนที่ 2

การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 48 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้จัดความคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้อำนาจของรัฐมนตรีตามกฎหมายดังกล่าวเป็นอำนาจของคณะกรรมการในการดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการอื่นใดที่สมควรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่จะต้องได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ และมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการตามที่จำเป็นได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ได้รับความคุ้มครองหรือช่วยเหลือก่อน

มาตรา 49 ภายใต้บังคับ มาตรา 50 ผู้ใดแจ้งถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสแก่คณะกรรมการให้ทราบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา

มาตรา 50 บุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หากได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้

มูลการกระทำผิดของบุคคลรายอื่นหรือผู้ถูกกล่าวหารายอื่นนั้น คณะกรรมการเห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้ เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนด โดยกฎกระทรวง

ส่วนที่ 3

ความร่วมมือกับต่างประเทศ

มาตรา 51 ในการดำเนินการด้านการต่างประเทศเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ภาคนอกชน ในห้องคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามพันธกรณี และข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตภาคนอกชน

(2) ดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีทุจริตภาคนอกชนในกรณีที่มี ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาส่งให้ห้องคุ้มครอง ที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการหรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศในคดีทุจริตภาคนอกชนซึ่ง มิใช่คำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

มาตรา 52 เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่าภาคนอกชนของ ต่างประเทศ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจ เสนอเรื่องให้ห้องคุ้มครองที่เกี่ยวข้องพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างประเทศที่มีหน้าที่และอำนาจรับไป ดำเนินคดีตามกฎหมายของประเทศนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 53 เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อให้ดำเนินการกับบุคคลหรือภาคนอกชนของรัฐต่างประเทศว่ามี การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่วินิจฉัยหรือ ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับการร้องขอได้

หมวด 5 การดำเนินคดี

มาตรา 54 ให้มีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และเจ้าพนักงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

หมวด 6 บทกำหนดโทษ

มาตรา 55 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 (3) (4) (5) (๗) (6) (7) (8) (9) และ (10) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้ได้กระทำในลักษณะเป็นองค์กรหรือเครือข่ายตามมาตรา 5 วรรคท้าย ไม่ว่าจะเป็้องค์กรหรือเครือข่ายภายในประเทศหรือที่มีอยู่ในต่างประเทศด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ภายใต้บังคับมาตรา 7 ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำโดยกรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทนายความ ที่ปรึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรภาคเอกชนนั้น ตัวแทน หรือผู้ทำการแทนองค์กรภาคเอกชนนั้น ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้แต่งตั้งขึ้นโดยบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้เป็นสองเท่าสำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเยาวชนอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่หกสิบปีขึ้นไป ให้ระวางโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นสำหรับตัวการกระทำความผิด หรือหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นสำหรับผู้สนับสนุนการกระทำความผิด

ความในวรรคสาม ให้ศาลมีอำนาจนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการลดหย่อนโทษมาใช้บังคับด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์

มาตรา 56 ผู้ใดขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ในการสอบสวนหรือดำเนินคดี ฟ้องร้อง ดำเนินคดี เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยานเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(2) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ข่มขู่ ข่มขืนใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบด้วยประการใดเพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(3) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้ไข เปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้นเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

(4) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ข่มขู่ ข่มขืนใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้

มาตรา 57 ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หากการเปิดเผยตามวรรคหนึ่งเป็นการเปิดเผยชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา หรือชื่อที่อยู่ของผู้ชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 58 ผู้ใดยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่คณะกรรมการทำการยึดหรืออายัดไว้ หรือสั่งให้ส่ง หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 59 ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 60 ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่กระทำการตามพระราชบัญญัตินี้ ฟ้องเท็จหรือเบิกความอันเป็นเท็จต่อศาล ทั้งนี้เพื่อจะแกล้งบุคคลใดให้ถูกสอบสวน ให้ได้รับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทที่ 6

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นหน้าที่ที่สำคัญของรัฐในการสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม เพื่อให้เกิดความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลต่อโดยตรงต่อความมั่นคงของรัฐ เมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นรัฐย่อมเป็นผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงไม่แตกต่างไปจากการทุจริตภาครัฐ ดังนั้นการมีกฎหมายที่มีบทบัญญัติในด้านการคุ้มครอง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเอกชน รวมถึงมาตรการในการตรวจสอบและติดตามเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการกระทำความผิดไม่ว่าในขณะกระทำความผิดหรือภายหลังกระทำความผิดโดยการยกย้ายถ่ายเท ซุกซ่อน เปลี่ยนหรือแปลงทรัพย์สินที่ได้มาไปเป็นทรัพย์สินอื่น หรือไปไว้กับบุคคลอื่น หรือโอนย้ายไปนอกราชอาณาจักร เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินกลับมาคืนให้แก่ผู้เสียหายเพื่อการชดเชยเยียวยาความเสียหายจากการทุจริต

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งหมายถึงการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาศัยการมีอยู่ขององค์กรภาคเอกชน โดยใช้หน้าที่ที่ตนมีอยู่ในองค์กรภาคเอกชนนั้นหรืออาศัยกลไกของการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนนั้น ทำการทุจริตด้วยการสร้างรูปแบบและกระบวนวิธีการทุจริตในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ จนทำให้ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งสภาพการณ์ของการทุจริตภาคเอกชนดังกล่าวยังคงมีอยู่และมีจำนวนและความรุนแรงมากขึ้น การทุจริตส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้างและสร้างความเสียหายเป็นเงินจำนวนมหาศาล ซึ่งแม้ว่ารัฐจะได้ออกกฎหมายที่มีมาตรการเพื่อปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในหลากหลายรูปแบบแล้วก็ตาม แต่การทุจริตก็ยังมีได้ลดจำนวนลง ในทางตรงกันข้ามจำนวนเหตุการณ์การทุจริตกลับทวีจำนวนและความรุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ อาทิ ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายเพราะเมื่อเทียบกับเงินทองที่ได้จากการทุจริตจำนวนมหาศาลแล้วอาจถือว่าเป็นการเสี่ยงที่คุ้มค่า เพราะกฎหมายอาญาที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้เฉพาะกรณีการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นกรณีเฉพาะเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงการทุจริตภาคเอกชนในทุกรูปแบบ หากผู้กระทำความผิดต้องถูกดำเนินคดี อาจใช้เวลาในการดำเนินคดีเป็นเวลานานหลายปี มีขั้นตอนที่ซับซ้อน และยังไม่แน่ว่าสุดท้ายแล้วจะถูกดำเนินการจนได้รับโทษตามกฎหมายหรือไม่ นอกจากนี้กฎหมายไทยยังมีปัญหาด้านองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีความซับซ้อนและทับซ้อนกันจนทำให้อำนาจและหน้าที่ในการดำเนินการมีขั้นตอนวิธีการต่าง ๆ ที่

สลัดซับซ้อนและข้ามไปมาระหว่างองค์กร ทำให้ไม่สามารถดำเนินการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึง มีประสิทธิภาพและทันต่อการระงับยับยั้งการฟ่องถ่ายทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการทุจริตอันเป็นทรัพย์สินของประชาชนผู้เสียหาย ยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ ทำให้เมื่อเกิดการทุจริตภาคเอกชนขึ้นแล้ว กฎหมายที่นำมาบังคับใช้จึงเป็นเพียงกฎหมายที่มีอยู่ตามรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการฉ้อโกงประชาชน สำหรับกรณีที่รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนนั้นไม่เคยเกิดมาก่อน ทำให้กฎหมายที่นำมาบังคับใช้ไม่ได้ตัดส่วนการลักษณะ รูปแบบ ความผิด รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชนที่แตกต่างไปจากการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ปัญหาการทุจริตภาคเอกชนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและขาดประสิทธิภาพจึงเกิดขึ้นเพราะการไม่มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ

การวิจัยนี้ เห็นถึงความสำคัญของการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการศึกษาวินิจฉัยเพื่อหาคำตอบที่จะนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อนำไปใช้ในการปราบปราม ป้องกัน และสร้างมาตรการในการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตภาคเอกชน โดยการศึกษาถึงสภาพการณ์ของปัญหา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ รวมถึงกฎหมายที่มีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เข้าลักษณะและองค์ประกอบเป็นการทุจริตภาคเอกชน ก่อนนำมาจัดทำเป็นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. เพื่อให้ได้เป็นร่างกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงมีมาตรการในเยียวยาความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนด้วย ดังนั้นความสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของร่างกฎหมายฉบับนี้คือ การมีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ที่ประกอบด้วย องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน อันจะเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่สำคัญที่รัฐใช้เพื่อการป้องปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ

1. สรุปและอภิปรายผล

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้เป็นคำตอบที่ได้มาโดยมีแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของปัญหาการทุจริตภาคเอกชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย สภาพการณ์ของปัญหา รูปแบบและกระบวนการ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เพื่อการวิเคราะห์และนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบ (Model Law) เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยและสามารถบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสารในเรื่อง หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาคเอกชน ศึกษา กฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption 2003) กฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (United States of America) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hong Kong Special Administrative Region of the People's Republic of China) ที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งได้บัญญัติไว้ในลักษณะไม่แตกต่างกันคือ แยกตามประเภทความผิดที่มีรูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนเป็นเกณฑ์ เช่น กฎหมายต่อต้านการกระทำที่มีลักษณะเป็นแชร์ลูกโซ่ หรือกฎหมายเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่กำหนดลักษณะการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดต่อตลาดหรือนักลงทุน เช่น การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ เป็นต้น

สำหรับกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชกำหนดการกู้ยืมที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต พ.ศ. 2545 รวมถึงการบูรณาการบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินเพื่อนำเงินและทรัพย์สินมาเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหาย ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พระราชบัญญัติมาตรการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นต้น ก่อนนำ

ประเด็นคำถามไปดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) จากประชากรกลุ่มที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรง ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย กลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่จากกระบวนการยุติธรรม กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน ก่อนการจัดทำร่างกฎหมายเสนอต่อผู้เข้าร่วมการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เช่น รวมถึงประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ประกอบด้วย องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

จากคำตอบที่ได้นำไปสู่การจัดทำร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. ที่มีโครงสร้างของกฎหมาย ประกอบด้วย

(1) นิยามของคำว่า “การทุจริตภาคเอกชน”

การทุจริตภาคเอกชน หมายความว่า การกระทำความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนและส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นวงกว้างและอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ

ข้อค้นพบจากการวิจัยสรุปได้ว่า การทุจริตภาคเอกชนเป็นการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ในการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนเช่นผู้บริหาร พนักงาน เจ้าหน้าที่ และ/หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรเอกชนนั้น เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าภาคเอกชนนั้นจะจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินงานในทางธุรกิจหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะได้จัดตั้งขึ้นในรูปแบบที่เป็น บุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด กิจการร่วมค้า สหกรณ์ สมาคม หรือมูลนิธิ โดยผู้กระทำการทุจริตจะอาศัยความมีอยู่ขององค์กรภาคเอกชนนั้นใช้หน้าที่ที่ตนมีอยู่ หรืออาศัยกลไกการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนที่มีประชาชนเข้าไปแสวงหาผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ทำการแสวงหาประโยชน์โดยทุจริต ด้วยการสร้างรูปแบบและกระบวนการวิธีการของการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น เช่น แชร์ลูกโซ่ (Ponzi Scheme หรือ Pyramid Scheme) การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) (Price Manipulation) การใช้ข้อมูลภายใน (Insider trading) หรือการฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud) และทำให้ผู้กระทำการทุจริตหรือบุคคล

อื่นได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการทุจริตนั้น และสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับประชาชนกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการลงทุน หรือออม หรือในกิจกรรมอื่นใดกับองค์กรภาคเอกชนนั้น ทำให้ประชาชนกลุ่มนั้นต้องสูญเสียเงินหรือทรัพย์สินไปเพราะการทุจริต โดยเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นวงกว้างและสร้างความเสียหายเป็นเงินจำนวนมาก

(2) องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน

องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง องค์ประกอบของการกระทำที่เป็นการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งจากข้อค้นพบจากการวิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ 1) ผู้กระทำ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่กระทำการโดยทุจริตด้วยการสร้างรูปแบบหรือกระบวนการวิธีการใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากองค์กรภาคเอกชนที่ตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าในฐานะใดก็ตาม เช่น ผู้บริหาร ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้สอบบัญชี หรือแม้แต่เป็นนักลงทุน 2) การกระทำ หมายถึง การแสวงหาประโยชน์โดยทุจริตด้วยการสร้างรูปแบบด้วยการสร้างรูปแบบ กระบวนการวิธีการต่าง ๆ ขึ้นในองค์กรภาคเอกชนโดยการหลอกลวง หรือล่อโก่งให้ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นเหยื่อของการทุจริตในรูปแบบหรือกระบวนการวิธีการนั้น ๆ 3) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต หมายถึง ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อของการทุจริต เพราะหลงเชื่อตามการหลอกลวงหรือการล่อโก่งนั้น และ 4) ความเสียหายหรือผลกระทบ หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริตที่ทำให้ประชาชนที่ตกเป็นเหยื่อต้องสูญเสียเงินหรือทรัพย์สินไปเพราะการทุจริตนั้น โดยมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้างและมีจำนวนความเสียหายเป็นเงินจำนวนมาก

(3) องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง องค์กรที่บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน โดยมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

จากข้อค้นพบจากการวิจัยสรุปได้ว่า องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ การบูรณาการองค์กรที่มีอำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดี ภายใต้การใช้อำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นคณะกรรมการที่มีความเฉพาะตามกฎหมายฉบับนี้ และภายใต้การกำกับดูแลและร่วมมือของกระทรวงยุติธรรม โดยอำนาจของรัฐมนตรียว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงยุติธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งจะทำให้การสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดีทุจริตภาคเอกชนมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและครอบคลุมพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร

(4) มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง มาตรการตามพระราชบัญญัตินี้ที่ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่เข้าองค์ประกอบการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งจากข้อค้นพบจากการวิจัยสรุปได้ว่า มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ มาตรการทางอาญา ได้แก่ การตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้เจ้าพนักงานสามารถยึดอายัดและติดตามเพื่อนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหาย ที่ทำได้อย่างทันท่วงทีนับแต่เวลาที่สงสัยว่ามีการกระทำความผิด นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องในการตรวจสอบติดตามเพื่อยึด หรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดกลับคืนมา ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะได้ออกจำหน่ายโอนหรือยกย้ายถ่ายเทไปเป็นทรัพย์สินอื่นหรือโอนให้แก่บุคคลอื่น หรือ โอนออกไปนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ไม่ว่าจะกี่ครั้งหรือกี่ทอดก็ตาม รวมถึงการขยายระยะเวลาการติดตามตรวจสอบให้ออกไปอีกแม้ภายหลังที่ผู้กระทำความผิดจะได้พ้นโทษตามกฎหมายแล้วก็ตามอีกเป็นเวลาอีก 10 ปี ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำที่ผู้กระทำความผิดจะใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินออกไปเสียก่อน แล้วค่อยกลับเข้ามาครอบครองใช้สอยทรัพย์สินที่ได้มานั้นภายหลัง ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถรวบรวมทรัพย์สินเพื่อนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ประชาชนผู้เสียหายให้ได้มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม นอกจากมาตรการทางด้านอาญาแล้ว การใช้มาตรการทางแพ่งและมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินจะช่วยเสริมแรง (Reinforce) ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(5) มาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน หมายถึง มาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน เพื่อนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้มาตรการในการยึดหรืออายัดเป็นมาตรการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งเมื่อได้ทรัพย์สินมารวมอยู่ในกองทุนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ในการขอให้ศาลมีคำสั่งให้เฉลี่ยทรัพย์สินให้แก่ประชาชนผู้เสียหายโดยผู้เสียหายจะต้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินด้วยการยื่นคำขอรับชำระหนี้ โดยเทียบเคียงกับการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

ข้อสรุปของกฎหมายที่จัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนั้นมีโครงสร้างของกฎหมายที่สอดคล้องกับคำตอบที่ได้มา โดยโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้น 60 มาตรา แบ่งเป็น 6 หมวด ประกอบด้วย ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (มาตรา 1) วันใช้บังคับ (มาตรา 2) บทนิยาม (มาตรา 3) หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 5-9) หมวด 2 การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 10-30) แบ่งออกเป็น ส่วนที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 10-11) ส่วนที่ 2 การตรวจสอบทรัพย์สิน (มาตรา 12-16) ส่วนที่ 3 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 17-30) หมวด 3 กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 31-46) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน (มาตรา 31-36) และ ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน (มาตรา 37-46) หมวด 4 มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 47-53) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน (มาตรา 47) ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (มาตรา 48-50) และส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ (มาตรา 51-53) หมวด 5 การดำเนินคดี (มาตรา 54) หมวด 6 บทกำหนดโทษ (มาตรา 55-60)

รูปแบบของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. เพื่อเป็นกฎหมายเฉพาะในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพและส่งผลให้สามารถป้องกัน ปราบปรามและเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนให้ได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน และเพื่อลดทอนอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทการทุจริตภาคเอกชน สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับสังคม เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและสร้างความมั่นคงให้กับรัฐ

2. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ยังมีปัญหาที่จะต้องไปสู่การดำเนินการที่เป็นข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สาระสำคัญจากการวิจัย คือ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่บังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวโครงการ ระบบรูปแบบและวิธีการในการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละรูปแบบ ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนและการดำเนินงาน

ขององค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อให้บุคลากรในองค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการศาสตร์ในแขนงต่าง ๆ ทางธุรกิจเข้าด้วยกันเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. นี้ต่อไป

2.2 ข้อเสนอด้านกฎหมาย

เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. ที่ได้จัดทำขึ้นนี้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน การวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำกฎหมายลำดับรองเพื่อกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมศุลกากร กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมส่งเสริมสหกรณ์ สมาคมธนาคารไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ให้เกิดความชัดเจนในการประสานงานทั้งส่วนของการโอนหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนให้อยู่เนวระนาบเดียวกันเพื่อลดขั้นตอนและความซับซ้อนของการโอนหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

3. ข้อเสนอแนะประเด็นในการนำไปศึกษาวิจัยต่อไป

เนื่องจากการวิจัยนี้มีการมุ่งเน้นให้มีกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเพื่อเป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการป้องกัน ปราบปรามและเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน แต่กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีส่วนของกฎหมายวิธีสบัญญัติที่มีลักษณะของวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะที่แตกต่างกับคดีอาญาทั่วไป ประกอบกับการทุจริตภาคเอกชนมีรูปแบบและกระบวนการวิธีการที่หลากหลาย มีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงไป ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำสำนวน การสั่งฟ้อง การพิจารณาและการทำคำพิพากษาไม่ได้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาในแนวทางเดียวกันกับคดีอาญาทั่ว ๆ ไป ดังนั้น เพื่อให้มีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนที่มีความชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาคดีและการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงควรให้มีการทำวิจัยเรื่อง “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรมภาคเอกชน”

4. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน

ผลจากการวิจัยทำให้ได้คำตอบตามประเด็นปัญหาวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ทั้งข้อสรุปและข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

(1) เพื่อศึกษาและวิจัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมาและแนวทางในการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ปรากฏคำตอบอยู่ในบทที่ 2

(2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความหมายของการทุจริตภาคเอกชน รูปแบบและกระบวนการทุจริตภาคเอกชน องค์ประกอบการทุจริตภาคเอกชน องค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ที่จะนำมาจัดทำเป็นต้นแบบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ปรากฏคำตอบอยู่ในบทที่ 4

(3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ปรากฏคำตอบอยู่ในบทที่ 4

(4) เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ปรากฏคำตอบอยู่ในบทที่ 5

สำหรับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้คือ “การทุจริตภาคเอกชนขององค์กรที่อาศัยการระดมทุนจากประชาชนในประเทศไทยนั้นมิได้ทั้งจากการระดมทุนที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนจากการระดมทุนดังกล่าวมีเพียงบางรูปแบบเท่านั้นที่มีกฎหมายรองรับ เช่น หากเป็นการระดมทุนจากประชาชนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2559) หากเป็นรูปแบบการทุจริตจากการระดมทุนด้วยการจัดตั้งธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ได้แก่ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินอันเป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2545) หรือกรณีการระดมทุนของสหกรณ์ ได้แก่ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553) ในขณะที่รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนอื่นอีกหลายรูปแบบที่ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับ ทำให้ต้องนำกฎหมายที่มีลักษณะของการบังคับใช้เป็นการทั่วไปมาใช้แทน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมเพียงพอต่อการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตที่เกิดขึ้นในภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยับยั้งไม่ให้ผู้กระทำผิดย้ายถ่ายเทหรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตไปยังบุคคลอื่นหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ทำให้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วศาลไม่สามารถเยียวยาประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตนั้นได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและมีประสิทธิภาพ การได้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนโดยมีโครงสร้างของกฎหมายประกอบด้วย รูปแบบ กระบวนวิธีการ องค์กร มาตรการทางกฎหมาย จะทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งทำให้ศาลสามารถเยียวยาประชาชนผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศ”

คำตอบจากการวิจัยมีความสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

บรรณานุกรม

ตำรา/หนังสือภาษาไทย

- ก๊อดฟรีย์ แฮร์ริส. (สนใจ รักษาศรี แปล) คอร์รัปชันในสังคมอเมริกา. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช 2548
- เกียรติศักดิ์ จิระเชียรนาถ. 2548. CEO/CFO คู่มือฉบับมือโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ขอคิดด้วยคน
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:วิญญูชน
- กัชชัย จงจักรพันธ์. (2555). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา 100 พ.ร.บ. ป.ป.ช.
- เข้มชัย ชูติวงศ์. (2557). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. เนติบัณฑิตยสภา
- คณิง ภาไชย. (2531). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เจริญ เกษภูววัลย์. (2545). เทคนิคการตรวจสอบทุจริต. สำนักพิมพ์พอดี
- จิตติ เจริญฉ่ำ. (2531). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1,2 (กรุงเทพฯ: บริษัท ประยวงส์ จำกัด)
- จรรยา สุภาพ. (2534). ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช 4
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2541) ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย. (2528). หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทับทิม วงศ์ประยูร. (2536). ประวัติและลัทธิเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: วิ.เจ. พรินติ้ง
- ประมวล สุวรรณสร. (2526). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ
- ปรีดี เกษมทรัพย์ (2530). หลักสุจริตคือหลักความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ. ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ดร.สมศักดิ์ สิงห์พันธ์
- วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ. (2546). การเสริมสร้างมาตรการเพื่อสัมฤทธิ์ผลในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. 2543. คุณรู้จัก Creative Accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?. กรุงเทพมหานคร: ไอโอนิก อินเตอร์เทค รีซอสเซส.

- สังคีต พิริยะรังสรรค์.** 2549. คอร์รัปชันแบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพมหานคร: ร่วมด้วยช่วยกัน
- ลีปปภาส พรสุขสว่าง (2555).** “เศรษฐศาสตร์ตลาดการเงิน”. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สนธยา ยาพิณ, (2552),** บทบาทอำนาจหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อการแก้ปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม
- สรณัฐ ลือโสภณ. (2557).** การเพิ่มเติมมาตรการลงโทษทางแพ่ง (civil penalty) สำหรับบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. วารสารการออมและการลงทุน ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม 2557. สำนักนโยบายการออมและการลงทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- อรุณี อย่างชารา และคณะ. (2555).** การบัญชีการเงิน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 20 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรรถพร ชูบำรุง และคณะ. (2555)** อาชญากรรมและอาชญาวิทยา

หนังสือภาษาต่างประเทศ

- Donald J. Newman, (1978). Introduction to Criminal Justice. New York: L.B. Lippincott Company
- Ellen S. Podgor, (1993). White Collar Crime in a Nutshell. New York: West Publishing Co.
- Edwin H. Sutherland, (1983). White Collar Crime. New York: Vail-Ballou Press.
- Peter Grabosky and Adam Sutton, (1989). Stains on a White Collar. New South Wales: The Federation Press.
- Robert G. Boatright, Michael J. Brogan. (2014). Corruption in the Contemporary World Theory, Practice, and Hotpots: Maryland, U.S.A.: Lexington Books

วารสารภาษาไทย

- ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร.** หลักสุจริต: หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. วารสารนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ฉบับที่ 3 สิงหาคม 2555.
- บรรหาร คำลา.** เจ้าหน้าที่ของรัฐรับทรัพย์สินและของขวัญอย่างไรไม่ผิดกฎหมาย. จุลนิตี ป.ป.ช. ฉบับ มี.ค.-เม.ย. 2554.

- ประธาน วัฒนวานิชย์. 2524. ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุม
อาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. 2559. หลักสุจริตในระบอบรัฐธรรมนูญ. วารสารสังคมศาสตร์ คณะ
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 46 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559
ผาสุก เจริญเกียรติ. (2555) กฎหมายป้องกันการคอร์รัปชันในต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
วารสารกฎหมายเปรียบเทียบศาลยุติธรรม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1
วิทยากร เชียงกุล. นโยบายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ: การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ
(Conflict of Interest). 2549 (นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า)
อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2521). “การพิจารณาคดีของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา: ระบบพิจารณาแบบ
ไบเฟอร์เมอชั่น” วารสารนิติศาสตร์ .ปีที่ 10 ฉบับที่ 3)

เอกสารภาษาไทย

- จงจิต หลีกภัย, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันจันทร์ที่ 22 ตุลาคม 2555, ไซฟอน-ฟอก-โพกัวน “ธุรกิจ
การเงิน” มีจริง...อาจไม่ไกลตัว
- เฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล, ทฤษฎีว่าด้วยการแทรกแซงกิจกรรมของรัฐในทางเศรษฐกิจ, สำนักงาน
กสทช.
- ฐานันท์ วรรณโกวิท. (2554). ประสบการณ์จากการฝึกอบรมเส้นทางคอร์รัปชัน. 11 ธันวาคม 2557,
ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม :<http://www.library.coj.go.th/indexarticle.php>
- ธีรยุทธ บุญมี (2541). ธรรมรัฐกับการปฏิรูปสังคมไทยในขั้นที่สอง. วารสารกรมประชาสัมพันธ์, 3,
9-11.
- ปริญ เตชะมวไลวิทย์. (2559). มาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Penalty). เอกสารเผยแพร่ กสท.
เผยแพร่ในคอลัมน์ รู้ทันลงทุน หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 23 มิถุนายน 2559)
- ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร. (2556). Sarbane-Oxley Act และการกำกับดูแลกิจการในต่างประเทศสู่
ธรรมาภิบาลในประเทศไทย. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ ปีที่ 35 ฉ.138 ต.ค.-ธ.ค. 56
- ระบบการตรวจสอบทุจริตในสถาบันการเงิน. สำนักงาน ป.ป.ช. 25 มกราคม 2545
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2557. “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542”. [ฉบับ
อิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2557, <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

วีระชาติ ศรีบุญมา. (2555). รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง: การดำเนินคดีทุจริตสถาบันการเงิน และการติดตามทรัพย์สินคืนในภาวะวิกฤตสถาบันการเงินไทย ปี 2540 (วิกฤติต้มยำกุ้ง) หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ (จาก เอกสารประกอบการมอบนโยบายและพิธีปฏิญาณตนและการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคในภาครัฐของหน่วยงานรัฐ. (2551)

วิชช์ จีระแพทย์, การทุจริตคอร์รัปชันของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ , หนังสือและสื่อเผยแพร่ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ศิริพร สัจจานนท์. (2550). การแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจ, สรุปคำบรรยาย หลักสูตรการพัฒนา นักกฎหมายภาครัฐระดับล่าง รุ่นที่ 2

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). ปัญหาการคอร์รัปชันของไทย กรณีศึกษาสิงคโปร์และฮ่องกง. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

อมร จันทรมบูรณ (2530). บันทึกเรื่องการพิจารณาแก้ไขบทกำหนดโทษทางอาญาที่ลงโทษแก่กรรมการและผู้จัดการบริษัทในความผิดฐานแจ้งรายการต่อราชการนั้นซ้ำเกินกำหนดหรือแจ้งผิดพลาด ในรายงานการประชุมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เรื่องเสร็จที่ 248/2530. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หน้า 8 (อัดสำเนา)

งานวิจัย

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และคณะ. (2554). โครงการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงการธุรกิจเอกชนไทยกับแนวทางแก้ไขและป้องกัน. สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอต่อ ป.ป.ช.

เศรษฐบุตร อิทธิธรรมวินิจ ชนภัทร วินยวัฒน์ และ คมวัชร เอียงอ่อง “การลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล: ศึกษากรณีการกำหนดความผิดอันยอมความได้ตามประมวลกฎหมายอาญา” ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2556). ผลกระทบขององค์กรธุรกิจจากการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของ ป.ป.ช. มาตรา 103/7

สุรพล ศรีวิทยาและคณะ. การศึกษาแนวทางแก้ไขและป้องกันการทุจริตภาคเอกชนไทยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2557)

เอกสารต่างประเทศ

Andrew Brady Spalding, The Irony of International Business Law: U.S. Progressivism, China's New Laissez Faire, and Their Impact in the Developing World, 59 U.C.L.A. Law Review, 2011)

Corruption Prevention Investigation Bureau, Singapore, 2001)The Internationalisation of Corruption: Scale, Impact and Countermeasures, 2016) by Clare Fletcher, Daniela Herrmann

Gonzalo F. Forgues-Puccio. (2013). Corruption and the Private Sector (online). Available: www.unodc.org. [2015, July,11].

Edward M. Miller, Investment Intelligence from Insider Trading, The Journal of Social, Political, and Economic Studies, Volume 24, Number 4, Winter 1999, สืบค้นจาก <http://insiderslab.com/knowledge/investmentIntelligenceBookReview.pdf>

Heidenheimer, A.J., M. Johnston and Levine T. Victor. 1989. A Handbook: Political Corruption. New Brunswick, New Jersey : Transaction.

Joseph W. Yockey. Solicitation, Extortion, and the FCPA. University of Iowa Legal Studies Research Paper Number 11-30 August 2011. University of Iowa, College of Law

Lars Johannsen, Karin Hilmer Pederson, Maaja Vadi, Anne Reino, and Mari-Liis Soot, Private-to-private Corruption – A survey on Danish and Estonian business environment. 2016, Aarhus University, Tartu University, Ministry of Justice of Estonia.

Lynn, Brewer, Is There a Little Bit of Enron in All of Us?, The Journal for Quality & Participation, Spring 2007.

Maira Martini. 2014. TI. Regulating private-to-private corruption. helpdesk answer. P.2)

OECD. (2014). The rationale for fighting corruption (online). Available: www.cleangovbiz.org.
 [2015, July 10]. http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=1673, 11
 ธันวาคม 2558

บทความออนไลน์

ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร บทความทางวิชาการ “จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ” จุลินิติ ฉบับ ม.ค. – ก.พ. 52 วุฒิสภา หน้า 34-36 www.senate.go.th
 นโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ : การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ (Conflict of Interest)
 วิทยากร เชียงกุล <https://witayakornclub.wordpress.com/2008/09/26>
 ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2558) จะต่อสู้กับคอร์รัปชันอย่างไรดี. thaipublica.org
 มาตรการสากลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในระดับองค์กรระหว่างประเทศ (ป.ป.ช.และ
 คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ. รายงานฉบับสมบูรณ์: แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการ
 ต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย <https://www.nacc.go.th>
 วิชัย สุวรรณประเสริฐ, กฎหมายว่าไรดี, วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์, วันที่ 17/2/2552 ห้องสมุด
 อิเล็กทรอนิกส์ศาลยุติธรรม, หน้า1-19, วันที่สืบค้น 23 ธันวาคม 2558
 วรวิทย์ คงศักดิ์. การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน. ศูนย์คุณธรรม องค์การมหาชน บทความ 7 ก.พ.
 2554, เขียนให้โพส ทุเคย์, <http://www.moralcenter.or.th>
 สุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล. (2538) . การเกษตรแบบพอเพียงชีพในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น. วารสาร
 สุนทรียธรรมราชราชนิต 8 ฉบับที่ : 2
 ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล, ชยพล ฉัตรชัยเดช, การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกโดยทฤษฎี
 สามเหลี่ยมอาชญากรรม, หนังสือที่ตำรวจต้องอ่าน ประชาชนต้องรู้, กองบัญชาการตำรวจ
 นครบาล, <http://thaicrimes.org/>)
 สุนทรทิพย์ จิตสว่าง , www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/crime-prevention.doc
 อรรถพร ชูบำรุง. อาชญาวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.
 เอกสารประกอบการมอบนโยบายและพิธีปฏิบัติคุณตนและการจัดทำแผนปฏิบัติการว่าด้วยการ
 ป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในภาครัฐของหน่วยงานรัฐ วันจันทร์ที่ 8 ธันวาคม 2551 ณ
 ศูนย์ประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

Fred Kaufman, The Role of the Private Prosecutor: a Critical Analysis of the Complainant's Position in Criminal Cases.

What exactly is insider trading?, สืบค้นจาก www.investopedia.com, วันที่ 22 ธันวาคม 2558

แหล่งสืบค้นอื่น ๆ

เว็บไซต์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, www.dbd.go.th

เว็บไซต์ กรมสรรพากร, www.rd.go.th

เว็บไซต์ สำนักข่าวอิสรา <http://www.isranews.org>

<http://www.transparency.org/cpi2014/results>

<http://www.nacc.go.th>

<https://statelaws.findlaw.com/new-york-law/new-york-pyramid-and-ponzi-scheme-laws.html>

<https://www.legco.gov.hk/yr10-11/english/bc/bc09/papers/bc090624cb1-2567-3-e.pdf>

ภาคผนวก ก
การสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรสัมภรณ์เชิงลึกจำนวน 10 คน ประกอบด้วยบุคคลจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

- 1) อดีตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง
- 2) อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- 3) อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- 4) อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- 5) ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- 6) ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิสรา
- 7) พนักงานอัยการคดีเศรษฐกิจ
- 8) เจ้าพนักงานตำรวจ
- 9) ผู้บริหารสหกรณ์จำกัด
- 10) ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี/สอบบัญชี

ประเด็นสัมภรณ์ปรากฏตามเอกสารที่แนบมานี้

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก

ประเด็นคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ ประกอบด้วย ๗ คำถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา
หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม หัวข้อศึกษา
“กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน”

๑. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร กับนิยามคำว่า “การทุจริตในภาคเอกชน” ที่ประกอบด้วย คำว่า “การทุจริต” หมายถึง “การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้อื่นโดยไม่สุจริตกรรม ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น” และ คำว่า “ภาคเอกชน” หมายถึง “นิติบุคคลที่รัฐไม่ได้เป็นเจ้าของและมีผู้จัดตั้งขึ้น ดำเนินงาน หรือมีวัตถุประสงค์ด้วยการระดมทุนจากภาคประชาชนทั่วไป โดยไม่ระดมทุนตั้งกล่าวจะมี วัตถุประสงค์ที่ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ว่าในกิจการที่ผู้เป็นเจ้าของหรือ ไม่ก็ตาม เช่น ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สหกรณ์ มูลนิธิ หรือสมาคม เป็นต้น”

ตอบ เห็นด้วยกับคำนิยามของ “การทุจริต” แต่อยากให้เพิ่มเติมข้อความ “ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของบุคคลอื่นหรือส่วนรวม” ต่อท้ายข้อความ “การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ โดยชอบด้วยกฎหมายหรือโดยไม่สุจริตกรรม ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น” ส่วนนิยาม “ภาคเอกชน” มีความครอบคลุม ชัดเจนอยู่แล้ว

๒. ท่านเห็นว่าวิธีการทุจริตในภาคเอกชนนั้นมีรูปแบบและวิธีการอย่างไรบ้าง (เช่น ปั่นหุ้นหรือการ สร้างราคาหลักทรัพย์ แชร่ลูกโซ่ โซฟอน ฯลฯ)

ตอบ วิธีการทุจริตในภาคเอกชนนั้นมีหลายรูปแบบ ดังนี้

๑) การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอน กฎระเบียบของกฎหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากบริษัท หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในตลาดทุน อาทิ ที่ปรึกษาการลงทุน ตัวแทน ผู้ค้าหลักทรัพย์ นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์กองทุนส่วนบุคคล หรือกองทุนรวม เป็นต้น ถึงแม้บางพฤติกรรมจะเป็นความคิดที่เกิดจากความบกพร่องหรือไม่เจตนาของผู้กระทำ รวมทั้งอาจไม่เป็นสาระสำคัญมากต่อบริษัท แต่ผลของการกระทำอาจส่งผลกระทบต่อบริษัทหรือเอื้อให้เกิดการทุจริตในภายหลังได้

๒) การปกปิดข้อเท็จจริง การสร้างข้อมูลเท็จ เป็นพฤติกรรมที่เกิดได้ทั้งจากเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อต้องการเอื้อประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชน และเกิดจากภาคเอกชนเอง โดยในบางกรณีเกิดขึ้นควบคู่กับรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันอื่น ๆ อาทิ การยกยอกทรัพย์สินของบริษัท และมักเกิดขึ้นจากความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในระดับผู้บริหาร และในระดับปฏิบัติการ ในฐานะผู้ให้การช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ดังนั้น ในคดีหนึ่ง ๆ จึงมีผู้ถูกกล่าวโทษหลายราย

๓) การหลีกเลี่ยงภาษีอากร เกิดจากการสำแดงรายการสินค้าเป็นเท็จโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอรับเงิน ขดเซยกภาษีและการลักลอบหนีภาษีศุลกากร

๔) การยกยอกเงินบริษัท หรือการเบียดบังทรัพย์สินของบริษัท เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่มักเกิดจากการกระทำหรือยินยอมให้กระทำของผู้บริหาร และกรรมการบริษัท โดยได้รับความช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกจากบุคคลอื่น

๕) การสร้างราคา เกิดจากการที่บุคคลหนึ่งรายหรือมากกว่าหนึ่งรายดำเนินการดังต่อไปนี้ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมที่ผิดวิสัยของนักลงทุนทั่วไปที่ต้องการซื้อหุ้นในราคาต่ำ ผ่านบัญชีของตนและ/หรือบัญชีของบุคคลอื่น หรือผ่านนิติบุคคลในกรณีและผู้กระทำอยู่ในฐานะประธานกรรมการหรือผู้บริหาร ซึ่งบางกรณีอาจได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ในการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการอำพรางให้บุคคลทั่วไปหลงผิดว่าในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หลักทรัพย์ที่ถูกกระทำนั้นมีความเสี่ยงต่ำ หรือราคาของหลักทรัพย์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปอันไม่ตรงต่อสภาพปกติของตลาด เช่น การซื้อขายหลักทรัพย์ไปเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ พฤติกรรมในการการสร้างราคาที่เกิดขึ้นมากที่สุดก็คือ การขึ้นบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ และการเข้าซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทในลักษณะที่ต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ราคาหลักทรัพย์ปรับสูงขึ้นเกินสมควรและก่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวโดยลำพัง แต่ในบางกรณีมีการใช้พฤติกรรมอื่นๆ

๖) การจัดซื้อจัดจ้าง การฮั้วประมูล เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานของรัฐและภาคเอกชน โดยพฤติกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักเป็นการทุจริตฮั้วประมูลในการก่อสร้างของภาครัฐ เป็นต้น

๗) การใช้ข้อมูลภายใน เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายในบริษัท อาทิเช่น ผู้บริหาร กรรมการ หรือผู้จัดการ ซึ่งมีโอกาสได้รับทราบผลการดำเนินงานหรือการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ทำให้บุคคลดังกล่าวสามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ จึงอาศัยข้อมูลภายในของบริษัทที่ตนได้ล่วงรู้มา ดำเนินการในลักษณะที่เป็น การเอาเปรียบบุคคลภายนอก ก่อนที่ข้อมูลภายในดังกล่าวจะถูกเปิดเผยต่อบุคคลภายนอก นอกจากนี้ บุคคลอื่นที่ให้การสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลที่ถูกกล่าวโทษจากความผิดในการใช้ข้อมูลภายใน อาทิ บุคคลที่อนุญาตให้ผู้ถูกกล่าวโทษใช้บัญชีของตนทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในกรณีข้างต้น หรือบุคคลที่อำนวยความสะดวกแก่บุคคลเหล่านี้ในการซื้อขายหลักทรัพย์ในกรณีข้างต้น ถือว่ามีความผิดและจะต้องถูกกล่าวโทษด้วยเช่นกัน

๘) การติดสินบน เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เรียกรับหรือรับผลประโยชน์ในตำแหน่งทรัพย์สินหรือเงินทองเป็นการตอบแทน หรือเกิดจากภาคเอกชนเองที่เสนอจ่ายเงินซึ่งเข้าข่ายการให้สินบน หรืออาจมีเหตุจูงใจให้เกิดการเอื้อผลประโยชน์ในทางมิชอบแก่องค์กรของตน เช่น ค่าอำนวยความสะดวก ค่าของขวัญ ค่ารับรอง รับเงินพิเศษ การเรียกรับ การขอรับบริจาคเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง รับของขวัญ สิทธิประโยชน์ในช่วงเทศกาลหรือรับของขวัญ ในงานมงคลที่มีมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท การบริจาคเพื่อการกุศล การบริจาคให้พรรคการเมือง ที่ไม่เป็นไปตาม พ.ร.บ. พรรคการเมืองเกี่ยวกับมูลค่าและคุณสมบัติผู้รับบริจาค

๙) ความไม่โปร่งใสในการจัดทำงบการเงิน หรือมีระบบบัญชีที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานบัญชี มีรายรับหรือค่าใช้จ่ายที่อาจเข้าข่ายการให้หรือรับสินบน

๑๐) การฟอกเงิน กระทำผิดฐานฟอกเงิน โดยนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด ไปแปรสภาพให้เป็นทรัพย์สินใหม่ที่สะอาด

๓. ทานเห็นว่ารัฐควรมีมาตรการต่อไปนี้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน

๓.๑ มาตรการป้องกัน

- การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต
- ทำการสำรวจระดับการคอร์รัปชัน สาเหตุของการคอร์รัปชัน และทัศนคติรวมถึงพฤติกรรมของภาคเอกชนที่มีต่อเรื่องการคอร์รัปชัน

๓.๒ มาตรการปราบปราม

- การให้อำนาจและเครื่องมือทางกฎหมายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทุจริตอย่างเต็มที่ในการดำเนินคดี
- มีการปรับแก้กฎหมายในสอดคล้องกับหลักสากล
- เมื่อมีการแจ้งเหตุหรือแจ้งเบาะแสการทุจริตหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทุจริตจะต้องมีการพิจารณาข้อเท็จจริงโดยเร็ว

๓.๓ มาตรการแก้ไขและเยียวยา

- มาตรการปกป้องและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส ที่ต้องปกป้องตัวเองจากผู้แจ้งเบาะแสะจะต้องไม่ต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวในสภาพที่ถูกกดดันและคุกคามรวมทั้งสามารถขอความช่วยเหลือและจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนในเรื่องของการให้รางวัล เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แจ้งเบาะแสะ ควรเรื่องคอร์รัปชันมากขึ้น

๔. ท่านเห็นว่า รัฐ ควรมีกฎหมายเฉพาะเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนหรือไม่

ตอบ ไม่ควรมี เพราะในปัจจุบัน มีหน่วยงานของรัฐหลายองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อาทิ สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ อีกทั้ง ยังมีกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนอยู่แล้ว การจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่อาจทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นไปอย่างไม่เือกภาพ และทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในทางอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอาจไม่คุ้มค่ากับทรัพยากรหรืองบประมาณในการดำเนินการ

ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน ควรศึกษาและพิจารณาจากกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอยู่เดิม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกลไกหรือมาตรการให้ครอบคลุมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน และการอาศัยกลไกหรือเครื่องมือต่างๆ อาทิ แรงกดดันจากตลาด (Market Force) หรือการดำเนินการต่างๆ ที่เป็นผลผลักดันให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เช่น การจัดทำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) แนวทางการดำเนินโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (CoST) โครงการแนวร่วมปฏิบัติภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต (CAC) เป็นต้น

๕. หากมีองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนแล้ว ท่านคิดว่าจะมีมาตรการอะไรในการตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว

หากมีองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนแล้ว การใช้ อำนาจหน้าที่ขององค์กรดังกล่าวจะต้องถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรศาล องค์กรนิติบัญญัติ และองค์กรอิสระตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อให้องค์กรดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต และเที่ยงธรรม โดยอาจมีมาตรการดังนี้

๑) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

๒) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวอาจถูกวุฒิสภาดำเนินการถอดถอนจากตำแหน่งได้ในกรณีที่มีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓) กำหนดให้การใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรดังกล่าวอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยคณะกรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียกับภาคเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของคณะกรรมการ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของภาคเอกชนนั้นอาจมีทั้งที่ขัดแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนั้น

๖. ท่านคิดว่าความผิดฐานการทุจริตในภาคเอกชนนั้น ควรเป็นอาชญากรรมตามกฎหมายฟอกเงินหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ ความผิดฐานทุจริตในภาคเอกชนนั้น ไม่ควรจัดเป็นอาชญากรรมตามกฎหมายฟอกเงินที่เน้นเรื่องการย้ายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นการนำเงินออกกฎหมายมาเปลี่ยนสถานะไปเป็นสินทรัพย์ฟอกเงิน เนื่องจากการทุจริตในภาคเอกชนนั้น มีหลายรูปแบบและเกิดได้ในหลายมิติ ไม่เฉพาะแต่การผิดฐานการฟอกเงิน ตามที่ได้อธิบายไว้ในข้อ ๒ อาทิ การจ่ายเงินสินบนเพื่อเป็นค่าอำนวยความสะดวก ความไม่โปร่งใสในการจัดทางการเงิน การหลีกเลี่ยงภาษีอากร เป็นต้น ดังนั้น จึงควรแยกพิจารณาเป็นกรณีไปว่า ความผิดฐานการทุจริตที่เกิดขึ้นนั้น เข้าข่ายความผิดตามกฎหมายใด ก็พิจารณาลงโทษตามกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ

๗. ท่านคิดว่า กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนของประเทศใดบ้างที่จะนำมาเป็นแบบอย่างในการจัดทำกฎหมายไทย (๓ ประเทศ)

ตอบ

๗.๑ ประเทศ สหราชอาณาจักร ชื่อกฎหมาย กฎหมายต่อต้านการติดสินบน The Bribery ACT 2010

๗.๒ ประเทศ สหรัฐอเมริกา ชื่อกฎหมาย กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเป็นการทุจริตข้ามชาติ (Foreign Corrupt Practices Act: FCPA)

๗.๓ ประเทศ สิงคโปร์ ชื่อกฎหมาย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ค.ศ. ๑๙๖๐ (Prevention of Corruption Act: PCA)

๘. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

ตอบ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน นอกจากการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำ ความผิดอย่างจริงจังแล้ว ประเทศไทยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับกติกาสากลและแนวปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือในเชิงวิชาการ ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายด้วย เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ตามหลักบริษัทภิบาล มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตามมาตรฐานแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคม ISO 26000 มีแนวปฏิบัติที่ดีในการต่อต้านการให้สิน ตามมาตรฐานการจัดการต่อต้านการติดสินบน ISO 37001 (Anti -bribery management systems) และข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) ๑๐ ประการ เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาคเอกชน เป็นต้น

ตัวอย่างเอกสารตอบรับสัมภาษณ์

SPU
SRIPATUM
UNIVERSITY

BANGKHEN
2410/2
PHAHOLYOTHIN RD.,
JATUJAK, BANGKOK
10900
TEL. 0 2579 1111
FAX. 0 2561 1721
www.spu.ac.th

CHONBURI CAMPUS
79 BANGNA-TRAD RD.,
KLONGTAMRU, MUANG,
CHONBURI 20000
TEL. 0 3874 3690-9
FAX. 0 3874 3700
www.east.spu.ac.th

KHON KAEN
182/12 MOO 4,
SRICHAN RD.,
NAIMUANG DISTRICT,
AMPHUR MUANG,
KHON KAEN 40000
TEL. 0 4322 4111
FAX. 0 4322 4119
www.khonkaen.spu.ac.th

ผู้ช่วยเลขาธิการ (น. นกิตติ สัมพงษ์)
วันที่ 19.5
วันที่ 6 ก.ค. 60
เวลา 09.24 น.

ประธานกรรมการฯ

20 มิ.ย. 2560

สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักบริหารงานกลาง
รับที่ 18818
วันที่ 20 มิ.ย. 2560
เวลา

วันที่ 19 มิถุนายน 2560

ประธานกรรมการฯ ป.ป.ช.

รับที่ 18818

วันที่ 20 มิ.ย. 2560

เวลา

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ประธานกรรมการฯ ป.ป.ช.

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ แสนพงษ์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "กฎหมายฉบับใหม่ในการปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชน" โดยกำหนดวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการทุจริตภาคเอกชน ซึ่งท่านเป็นประธานคณะกรรมาธิการ

ดังนั้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านที่จะอนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำคำตอบของท่านที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาคเอกชนต่อไป สำหรับวันและเวลาในการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น นักศึกษาจะได้ประสานงานกับท่านต่อไป

ทางหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ ความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต

เรียน พี่ทศพร สัมพงษ์
(นายกิตติ สัมพงษ์)
รองอธิการบดีฝ่ายแผน
และงานที่สัมพันธ์กับสังคม

พลตำรวจเอก

(วิชรพล ประสารราชกิจ)

ประธานกรรมการฯ ป.ป.ช.

2 มิ.ย. 2560

หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร: 02-5791111 ต่อ 2388 หรือ 083-2951666

ทรง

(Signature)

(นายกิตติ สัมพงษ์)

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

11 มิ.ย. 2560

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ภาคผนวก ข

การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ

รายชื่อผู้มีส่วนได้เสียในกิจกรรมการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

รายชื่อผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมออกแบบร่วมออกแบบปรากฏตามเอกสารแนบ โดยแบ่งกลุ่มประชากรออกได้เป็น 4 กลุ่มเฉพาะ คือ กลุ่มนักกฎหมายและนักวิชาการ กลุ่มเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรม กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มผู้ประกอบการและนักลงทุน

ประเด็นในการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ มี 6 ประเด็น ประกอบด้วย

- (1) คำนิยามของ “การทุจริตภาคเอกชน”
- (2) องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน
- (3) องค์การเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
- (4) กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
- (5) มาตรการที่นำมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริต
- (6) มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ

กลุ่มประชากร เพื่อจัดทำารออกแบบร่วม Co Design
หัวข้อ "กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ลานกิจกรรม ชั้น ๑ อาคาร ๑๑ มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	เบอร์โทร	อีเมล	ลายมือชื่อ
1	คุณ กัญญา คะตะสนันท์	FA Sdly lions	0888851931		
2	คุณ ณัฐดนัย ศรีสวัสดิ์	ศิษย์	0654295146		
3	คุณ ฉันทนันท์ ธนวัชรตัญญ์	นอ.โนนบุรี	092-1945641		
4	คุณ บัญชา สุวรรณน้อย	di.๑๑๑๑๑๑			
5	ดร. ประเสริฐ แดงใจ	di.๑๑๑๑๑๑	๐๙1๖๐๔๖๕๔		
6	คุณ รัฐกานต์ วิชัยดิษฐ์	นอ.ค.	๐81๗๗๕๖๖๙๒		
7	คุณ สหพล สังข์เมธ	ร.ม.๑.๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑	๐๙๒-๕๕๔-๙๒๘๙		
8	คุณ อภิรักษ์ คงคาเพชร	ช.น.	๐๙๙2195060		
9	ดร. อลงกรณ์ อินทรักษา	ฉ.ทบ.๑๑๑๑๑	๐๘๐๙2๗๖๙๕		
10	คุณ อรรถพร เนตรประภา	ฉ.ป.๑.	0852๗๖4๙๗		
11	นางสาว รุ่งโรจน์ พงษ์ชนะ	PSI	๐8๒9๒๔๙๒๒๒		
12	ดร. ศิษย์วิภาณี วัฒนธนา	มท.๑.๑๑๑๑๑๑	๐๙2-5๒๙๕๕๙		
13	นายอภิรักษ์ เจริญ	นอ.	๐๔73455๒71		
14	นางสาว กัญญา ฐนวัชรตัญญ์	SPC KIK	๐๙-28๖๔56๕		
15	คุณ อธิวัฒน์				
16	นางสาว พงษ์ชนะ วัฒนธนา	ร.๑.๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑	๐๙1-๖๐6๙๙๑		
17	ดร. อภิรักษ์ วัฒนธนา				
18	นาง อธิวัฒน์	มท.๑.๑๑๑๑๑๑๑๑	061-๙๕๕2๒๙		

ภาพกิจกรรมการมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

เอกสารประกอบการนำเสนอในการมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ

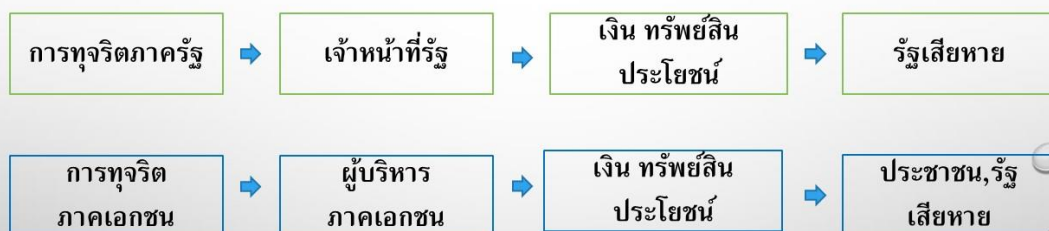
การมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ PARTICIPATORY DESIGN, CO-DESIGN

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ เสนามิตร

หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ข้อพิจารณา การทุจริตภาครัฐ VS. การทุจริตภาคเอกชน

การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริต กระทำโดยผู้มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชน สร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นเหยื่อ โดยสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างและมีจำนวนเงินความเสียหายเป็นจำนวนมากเพื่อประโยชน์ของผู้ทุจริตเอง

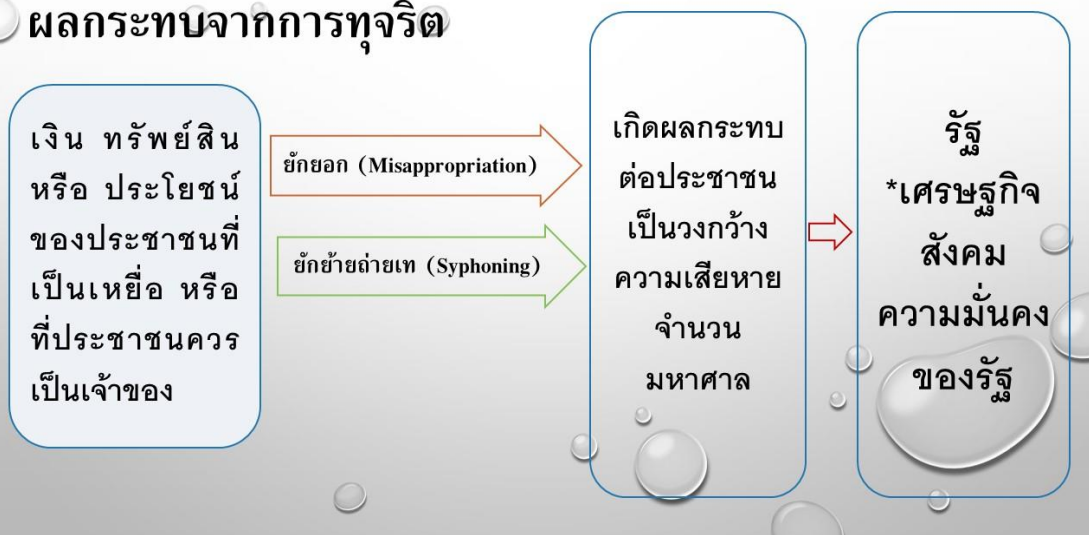
การทุจริตภาครัฐ หมายถึง การทุจริตที่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทุจริต อาจเป็นการทุจริตภาครัฐ หรือภาครัฐเกี่ยวเนื่องกับภาคเอกชน ด้วยการแสวงหาประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

- * รัฐให้ความสำคัญต่อการปราบปรามและป้องกันการทุจริตภาครัฐ
- * กฎหมาย
- * องค์กร
- * มาตรการ

รูปแบบของการทุจริตภาคเอกชนในประเทศไทยและต่างประเทศ

- * แชร้ลูกโซ่ (PONZI SCHEME, PYRAMID SCHEME)
- * ปั่นหุ้น (PRICE MANIPULATION)
- * ใช้ข้อมูลภายในเพื่อการซื้อขายหลักทรัพย์ (INSIDER TRADING)
- * การตกแต่งตัวเลขทางบัญชี (ACCOUNTING FRAUD)
- * การทุจริตรูปแบบอื่น ๆ

ผลกระทบจากการทุจริต

หลักการกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ภาคเอกชน

- * กฎหมายเฉพาะ
- * กฎหมายที่บังคับใช้เป็นการทั่วไป

องค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในปัจจุบัน

- * สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- * สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ
- * กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)
- * สำนักงานอัยการสูงสุด

มาตรการเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนในปัจจุบัน

- * มาตรการทางแพ่ง
- * มาตรการทางอาญา

ช่วงที่ ๑ : ประชากรกลุ่มเฉพาะ

กลุ่มนักวิชาการ

กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

กลุ่มกระบวนการ
ยุติธรรม

กลุ่มภาคเอกชน
ประชาชน นักลงทุน
ผู้บริหาร

ช่วงที่ ๒ : ประชากรกลุ่มผสม

ประเด็นของการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ

(๑) คำนิยาม “การทุจริตภาคเอกชน”

การทุจริตภาคเอกชน หมายถึง การทุจริตที่ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทุจริต กระทำโดยผู้มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชน สร้างความเสียหายแก่ประชาชนกลุ่มที่ตกเข้าไปเป็นเหยื่อ โดยสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างและมีจำนวนเงินความเสียหายเป็นจำนวนมากเพื่อประโยชน์ของผู้ทุจริตเอง

(๒) องค์ประกอบของการทุจริตภาคเอกชน

- * ผู้กระทำการทุจริต
- * รูปแบบการทุจริต
- * การกระทำหรือกระบวนการในการทุจริต
- * ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทุจริต
- * ผลกระทบจากการทุจริต

(๓) องค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

- * องค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่/หน่วยงานสังกัด
- * หน่วยงานหนึ่งในองค์กรที่มีอยู่เดิม (เช่น ป.ป.ช.)

(๔) กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

- (ก) แก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา
- (ข) จัดทำเป็นกฎหมายเฉพาะ
- (ค) อื่น ๆ

(๕) มาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน

- (ก) มาตรการทางแพ่ง
มาตรการทางอาญา
- (ข) มาตรการทางเศรษฐศาสตร์
- (ค) มาตรการทางสังคม
- (ง) มาตรการการฟอกเงิน
- (จ) มาตรการอื่น ๆ

(๖) มาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต

- * ชดใช้ค่าเสียหาย
- * ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
- * อื่น ๆ

ภาคผนวก ค
การรับฟังความคิดเห็น

ในกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็นมีประชากรเข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน 27 คน ปรากฏรายชื่อตามเอกสารแนบ โดยเป็นประชากรที่มีความหลากหลายทั้งจากหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับฟังความคิดเห็น

รายชื่อผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น

“ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน”

วันพฤหัสบดี ที่ 29 ตุลาคม 2563 เวลา 13.00-16.30 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	ลายมือชื่อ
1	จ.กรรณิณี จิตสง่า	จังหวัดตรัง	
2	นางฉวี นพรัตน์	นสอ. เชียงใหม่	
3	นางกมลวิภา อภินันท์	นสอ. เชียงใหม่	
4	น.ส. ตระกษา กุศลศรี	นสอ. TCS Legal Advocate	
5	นางสาวสุนันท์ ขจรดา	อภ. MAST Human	
6	นางสาวปราณี ใจดี	สภาวิชาชีพและวิชาชีพ	
7	นาง.อ. สันติยา อภิสิทธิ์	นสอ.	
8	นางกมลณี จิตรกรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ	
9	นสอ. ชินนภา กิ่งคำ	นสอ.	
10	นางศศิธรภรณ์ สิริสวัสดิ์	สอ.	
11	นางวรรณชัย นวมนรินทร์	นสอ. ๑๖๔ นสอ.	
12	นายเอก ธรรม	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	
13	นายสุวิทย์ ธรรม	น. น.	

รายชื่อผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น

"ร่างกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน"

วันพฤหัสบดี ที่ 29 ตุลาคม 2563 เวลา 13.00-16.30 น.

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน	ลายมือชื่อ
14	นาย ชัยสิทธิ์	DSI	
15	นางสาวกมลทิพย์ อิ่มจิตใจ	DSI	
16	น.ร. สุวิทย์ หนูวัน	น.ก.นครศาสตร์	
17	นายทองสุข ทรัพย์	อ.ช.ลพบุรี อ.อยุธยา	
18	นายอภิชาติ อิ่มศรี	ผู้กำกับตรวจอ. น.ต.ปทุม	
19	นายพชรวิทย์ พงษ์ศิริกุล	DSI	
20	นายอภิรักษ์พงษ์ ชัยอิน	DSI	
21	นายวิวัฒน์ สุ่ม		
22	นายวิชาญ กล้วยใจ	SPU	
23	นายสุภาภรณ์ ทรัพย์แสง	ศูนย์ฯ	
24	นายสุวิทย์ นวน	ศูนย์ฯ	
25	นายสุวิทย์ นวน	DSI	
26	นายสุวิทย์ นวน	EXAT	
27	นายสุวิทย์ นวน	กรมการขนส่ง	

ภาพกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็น

ความเป็นมาของงานด้านสุขภาพดิจิทัล

- ✓ การดูแลสุขภาพแบบเดิมคือการรักษาด้วยยา
- ✓ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพ
- ✓ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพแบบใหม่
- ✓ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพแบบใหม่
- ✓ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดูแลสุขภาพแบบใหม่

เอกสารประกอบการนำเสนอการรับฟังความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน
โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ เสนามิตร
หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

- ✓ การทุจริตภาคเอกชน เกิดขึ้นนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ✓ สร้างความเสียหายแก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ความเสียหายเป็นวงกว้าง
- ✓ สร้างความเสียหายแก่รัฐ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ
- ✓ รัฐให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตภาครัฐ → กฎหมาย องค์กร (ป.ป.ช. ป.ป.ท. DSI) มาตรการต่าง ๆ
- ✓ รัฐไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตภาคเอกชน
- ✓ การทุจริตภาคเอกชน → ประชาชน และ รัฐ เป็นผู้เสียหายโดยตรง

การทุจริตภาครัฐ VS. การทุจริตภาคเอกชน

การทุจริตภาครัฐ	การทุจริตภาคเอกชน
<ul style="list-style-type: none"> ✓ กฎหมาย องค์กร มาตรการ เป็นการเฉพาะ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ กฎหมายตามความผิดแต่ละประเภท ✓ ประมวลกฎหมายอาญา

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

- ▣ เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

วัตถุประสงค์การรับฟังความคิดเห็น

- ▣ เพื่อให้ได้คำตอบจากการวิพากษ์ของประชากรที่เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ได้ร่างไว้แล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ▣ มีกฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ที่ประกอบด้วยบทบัญญัติของกฎหมาย องค์กรและมาตรการทั้งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน รวมถึงการมาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนที่ต้องเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน
- ▣ สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่สังคมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และส่งผลให้เกิดความมั่นคงแก่รัฐ

แนวทางในการจัดทำกฎหมาย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)
 - กฎหมายระหว่างประเทศ (International Laws)
 - กฎหมายต่างประเทศ (Foreign Laws)
 - กฎหมายไทย (Thai Laws)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)
3. การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)
4. การจัดทำกรรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

การวิจัยเอกสาร

กฎหมายระหว่างประเทศ

- ☑ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003
United Nations Convention Against Corruption 2003 หรือ UNCAC

7

การวิจัยเอกสาร : กฎหมายต่างประเทศ

- สหรัฐอเมริกา (United States of America)
- สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)
- เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน
(Hong Kong Special Administrative Region of the -
People's Republic of China)

8

การวิจัยเอกสาร : กฎหมายต่างประเทศ

1. สหรัฐอเมริกา - ไม่มีกฎหมายเพื่อการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ
 - - มีกฎหมายที่ออกมาเฉพาะการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
 - อาจมีทั้งกฎหมายกลาง (Federal Law) และกฎหมายรัฐ (State Law)
 - เป็นกฎหมายเฉพาะความผิดแต่ละประเภท
 - มีองค์กรเฉพาะมีหน้าที่รับผิดชอบ
 - กำกับ
 - ห้ามกระทำการที่มีลักษณะเป็นความผิดตามประเภทความผิด
 - ฟ้องคดีต่อศาล

9

สหรัฐอเมริกา

องค์กรรับผิดชอบ

- กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice)
- สำนักงานสอบสวนกลาง (FBI)
- The U.S. Postal Inspection Service
- The Internal Revenue Service

10

สหรัฐอเมริกา

กฎหมายใช้บังคับสำหรับความผิดแต่ละประเภท

การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider Trading)

- The Insider Trading Sanction Act of 1984
- The Insider Trading and Securities Exchange Act of 1988
- The Securities Exchange Act of 1934
- Stop Trading on Congressional Knowledge Act (STOCK Act) ปี ค.ศ. 2007

11

สหรัฐอเมริกา

การสร้างราคาหลักทรัพย์ (ปั่นหุ้น) (Price Manipulation)

- The Securities Exchange Act of 1934
- Antitrust Law (กฎหมายต่อต้านการผูกขาด)
- Commodity Exchange Act 1994 (CEA)

12

สหรัฐอเมริกา

การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud)

ความผิดแฝง

- Securities Exchange Act of 1934 หรือ Exchange Act (15 U.S.C. § 78ff(a))
- Securities Act of 1933 (15 U.S.C. § 77x)
- Sarbanes–Oxley Act of 2002 (SOX) จากการล่มสลายของ Enron, WorldCom
- กฎหมายการฉ้อโกงเกี่ยวกับการไปรษณีย์หรือการถ่ายทอดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Mail and Wire Fraud Statutes (18 U.S.C. §§ 1341, 1343))

13

สหรัฐอเมริกา

- กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงธนาคาร (Bank Fraud Statute (18 U.S.C. § 1344))
- กฎหมายว่าด้วยการคืนเงินไม่ได้และการยกยอกทรัพย์ (Misapplication and Embezzlement Statute (18 U.S.C. § 656))
- กฎหมายว่าด้วยการเรียกร้องจากการฉ้อโกงและการหลอกลวง (Fraudulent and Fictitious Claims Statute) หรือ “พระราชบัญญัติเรียกร้องจากการกระทำผิดอาญา” (The Criminal False Claims Act) (18 U.S.C. § 287)

14

สหรัฐอเมริกา

- ☑ กฎหมายเกี่ยวกับการหนีภาษีและบทบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกงตามประมวลรัษฎากรสหรัฐ (Tax Evasion and Fraud Provisions of The Internal Revenue Code (26 U.S.C. §§ 7201, 7206))
- ☑ พระราชบัญญัติการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์และการกระทำอันมิชอบ ค.ศ. 1986 (Computer Fraud and Abuse Act of 1986 (18 U.S.C. § 1030(a)(4)))
- ☑ กฎหมายว่าด้วยการแจ้งความเท็จ (False statements statute (18 U.S.C. § 1001))
- ☑ พระราชบัญญัติว่าด้วยการฉ้อโกง ค.ศ. 1988 (Major Fraud Act of 1988 (18 U.S.C. § 1031))

15

2. สาธารณรัฐสิงคโปร์

- ไม่มีกฎหมายเพื่อการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ
- มีกฎหมายที่ออกมาเฉพาะการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
- กฎหมายตามประเภทความผิด

16

สาธารณรัฐสิงคโปร์

กฎหมายใช้บังคับสำหรับความผิดแต่ละประเภท

การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme)

- Multilevel Marketing and Pyramid Act หรือ The Multi-Level Marketing and Pyramid Selling (Prohibition) Act

17

สาธารณรัฐสิงคโปร์

การใช้ข้อมูลภายในเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider Trading)

- The Securities and Futures
(Licensing and Conduct of Business) Regulations
- The Securities and Futures Act หรือ SFA

18

สาธารณรัฐสิงคโปร์

การฉ้อโกงทางบัญชี (Accounting Fraud)

- ☑ ประมวลอาญา (บทที่ 224) แก้ไขปี 2008 (Penal Code (Chapter 224) (Penal Code (Cap224, Revised Edition 2008) (PC)))
- ☑ พระราชบัญญัติบริษัท (บทที่ 50) (หมายเลข 42 ปี 1967) (Companies Act (Chapter 50) (No 42 of 1967) (CA))
- ☑ พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ (บทที่ 134) แก้ไขปี 2014 (Income Tax Act (Chapter 134) (Cap 134, Revised Edition 2014) (ITA)))

19

3. เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

- ไม่มีกฎหมายเพื่อการปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนเป็นการเฉพาะ
- มีกฎหมายที่ออกมาเฉพาะการทุจริตรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง
- กฎหมายตามประเภทความผิด

20

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายใช้บังคับสำหรับความผิดแต่ละประเภท

การสร้างธุรกิจแชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme)

- Pyramid Schemes Prohibition Ordinance Cap 617

การใช้ข้อมูลภายในกิจการเพื่อซื้อหรือขายหลักทรัพย์ (Insider Dealing)

- Securities (Insider Dealing) Ordinance และ Hong Kong Stock Exchange (HKSE)
- The Securities and Futures Ordinance (SFO)

21

เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

การสร้างราคาหลักทรัพย์ (Price Manipulation)

- The Securities and Futures Ordinance (SFO)

22

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนไทย

1. ประมวลกฎหมายอาญา
2. พระราชกำหนดการกักยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527
3. พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535
4. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
5. พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

23

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนไทย

6. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
7. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
8. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
9. พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

24

สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประชากรสัมภาษณ์

- ☑ อดีตอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง 1 ท่าน
- ☑ อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 1 ท่าน
- ☑ อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 1 ท่าน
- ☑ อดีตกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1 ท่าน
- ☑ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ 1 ท่าน
- ☑ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา 1 ท่าน
- ☑ ตัวแทนพนักงานอัยการ 1 ท่าน

25

การมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

ประชากรร่วมออกแบบจำนวน 16 คน ประกอบด้วย

กิจกรรมช่วงที่ 1: ประชากรกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 คน
- กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 4 คน
- กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมาย จำนวน 4 คน
- กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและนักลงทุน จำนวน 4 คน

กิจกรรมช่วงที่ 2: ประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม

เป็นการผสมประชากรจากกลุ่มประชากรเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม ในสัดส่วนกลุ่มละ 1 คน

26

การมีส่วนร่วมออกแบบ,ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

หลักเกณฑ์ในการจัดทำร่างกฎหมาย

- ☑ การตรวจสอบร่างกฎหมายต้นแบบตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อตรวจสอบและพิจารณาการจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ 9 ด้าน

กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันการและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน

- ☑ เป็นกฎหมายที่จัดทำในรูปของพระราชบัญญัติให้เป็นกฎหมายเฉพาะที่ประกอบด้วยสาระสำคัญของกฎหมายได้แก่ นิยามของคำว่าการทุจริตภาคเอกชน องค์กรป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน มาตรการในการติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนเพื่อนำมาชดใช้เยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย

การรับฟังความคิดเห็น

“กฎหมายต้นแบบเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ภาคเอกชน”

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ เสนามิตร

หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

วันพฤหัสบดีที่ 29 ตุลาคม 2563

มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน

อาคาร 40 ปี ชั้น 3 ห้อง Theatre ชั้น 3

บทบัญญัติ	มาตรา
หมวด 1 บททั่วไป	5-20
หมวด 2 การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน	
ส่วนที่ 1 การตรวจสอบทรัพย์สิน	11-15
ส่วนที่ 2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน	16-29
หมวด 3 กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน	
ส่วนที่ 1 การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน	30-35
ส่วนที่ 2 การขอเฉลี่ยทรัพย์สิน	36-45
หมวด 4 มาตรการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	
ส่วนที่ 1 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน	46
ส่วนที่ 2 การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	47-49
ส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ	50-52
หมวด 5 การดำเนินคดี	53
หมวด 6 บทกำหนดโทษ	54-58
บทเฉพาะกาล	

มาตรา	บทบัญญัติ	หมายเหตุ
-	<p>โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน</p> <p>พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชนนี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 26 ประกอบกับมาตรา 28 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 37 และมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว</p> <p>จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้</p>	
1	ร่างพระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พ.ศ. 25...”	
2	ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป	เพื่อให้กฎหมายมีผลบังคับใช้นับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
3	ในพระราชบัญญัตินี้ “การทุจริต” หมายความว่า โดยทุจริตตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายอาญา	ให้ความหมายของคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติฉบับนี้

	<p>“ภาคเอกชน” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานของรัฐ</p> <p>“การทุจริตภาคเอกชน” หมายความว่า การกระทำความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนและส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นวงกว้างและอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงิน และการคลังของประเทศ</p> <p>“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ได้รับมาและให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม</p> <p>“การกระทำความผิด” หมายความว่า กระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน</p> <p>“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม</p> <p>“ความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน” ความผิดอาญาที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีหน้าที่ในองค์กรภาคเอกชนหรือมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรภาคเอกชน และให้</p>	
--	---	--

	<p>หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายาม กระทำความผิดดังกล่าวด้วย</p> <p>“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้</p>	
4	<p>ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับ ออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจา นุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p>	
	<p>หมวด 1 บททั่วไป</p>	
5	<p>การกระทำความผิดต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการทุจริต ภาคเอกชน และให้ถือว่าเป็นความผิดที่รัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย ด้วย</p> <p>(1) ความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ตาม พระราชบัญญัติการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527</p> <p>(2) ความผิดตามมาตรา 240 มาตรา 241 มาตรา 242 มาตรา 244/1 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/7 และ มาตรา 306 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535</p> <p>(3) ความผิดตามมาตรา 308 (กรรมการหรือผู้บริหาร ยกยอกทรัพย์), 309 (กรรมการหรือผู้บริหารทำให้สินทรัพย์ของนิติ บุคคลเสียหาย), 311 (กรรมการหรือผู้บริหารกระทำการหรือไม่ กระทำการโดยทุจริต) , หรือมาตรา 312 (กรรมการหรือผู้บริหาร กระทำการหรือยินยอมให้กระทำความผิดเกี่ยวกับบัญชีหรือ เอกสาร) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p>	<p>เพื่ อ ร ว บ ร ร ม กฎหมายที่มีฐาน ความผิดที่มีลักษณะ เป็นการฉ้อโกง ประชาชนหรือทำให้ ประชาชนได้รับความ เสียหายเป็นวง กว้าง</p>

	<p>(4) ความผิดตามมาตรา 33 มาตรา 38 มาตรา 39 และ มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในลักษณะเพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(5) ความผิดมูลฐานแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) มาตรา 3 (3) (4) และ (20)</p> <p>(ข) มาตรา 3 (7) และ (18) ถ้าความผิดนั้นได้กระทำ</p> <p>เพื่อการฉ้อโกงประชาชน</p> <p>(6) ความผิดตามมาตรา 133/1 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งกรรมการหรือผู้จัดการของสหกรณ์ได้ดำเนินกิจการของสหกรณ์โดยผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และการดำเนินการนั้นเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ โดยการกระทำอันเป็นการฉ้อโกงสหกรณ์หรือฉ้อโกงประชาชน</p>	
6	<p>การทุจริตภาคเอกชนตามมาตรา 5 ให้รวมถึงการกระทำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ด้วย</p> <p>(1) ความผิดในลักษณะที่กระทำเป็นองค์กรหรือเครือข่าย</p> <p>(2) ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายเป็นวงกว้าง และ</p> <p>(3) ความเสียหายส่งผลกระทบต่ออาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ</p>	<p>เพื่อให้ครอบคลุมถึงความผิดที่กระทำเป็นองค์กรหรือเครือข่าย และส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้างและมีความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ</p>
7	<p>ผู้ใดกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนแม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า</p>	<p>กำหนดให้การกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนครอบคลุมไปถึงการ</p>

	<p>(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ</p> <p>(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ</p> <p>(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กระทำนอก ราชอาณาจักรที่มี ความเกี่ยวเนื่องของ บุคคล การกระทำ หรือผลของจากการ กระทำใน ราชอาณาจักร</p>
8	<p>ในความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น</p> <p>(1) สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด</p> <p>(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใด ๆ เพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ</p> <p>(3) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ประชุม ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดพ้นจากการจับกุม</p> <p>(4) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์หรือให้ความสะดวกแก่การกระทำความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ</p> <p>(5) ปกปิด ซ่อนเร้น หรือเอาไปเสียซึ่งเงิน ทรัพย์สิน เอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิด</p>	<p>เพื่อให้มีการลงโทษ ผู้ร่วมกระทำ ความผิดและ ผู้สนับสนุนการ กระทำความผิด</p>

	<p>(6) ชี้แนะหรือติดต่อบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด</p> <p>ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วย บิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้</p>	
9	<p>ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ</p>	<p>เพื่อให้การลงโทษครอบคลุมไปถึงการพยายามกระทำความผิด</p>
10	<p>ในระหว่างการไต่สวน หากมีมูลอันเชื่อได้ว่ามีบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และบุคคลนั้นจะหลบหนี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายจับและควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาได้</p>	<p>เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันผู้กระทำความผิดหลบหนี</p>
	<p>หมวด 2</p> <p>การตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน</p>	
	<p>ส่วนที่ 1</p> <p>การตรวจสอบทรัพย์สิน</p>	
11	<p>ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดของผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน โดยได้รับทรัพย์สินนั้นมาโดยเสนหา หรือรู้ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น</p>	<p>เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เชื่อได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด</p>
12	<p>การตรวจสอบทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ให้การตรวจสอบทรัพย์สินมีความ ยี่ ด ห ยู่ น แ ล ะ</p>

		<p>ประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนได้ตาม ความเหมาะสม</p>
13	<p>ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหาขึ้น</p> <p>เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 21 ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้</p> <p>เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง</p> <p>การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>ให้อำนาจในการ ตรวจสอบ ยึดหรือ อายัด ทรัพย์สินที่ บุคคลไม่อาจพิสูจน์ ได้ว่าไม่ใช่ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิด รวมถึงให้อำนาจแก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการตรวจสอบ ทรัพย์สินที่มีการ ผู้กระทำความผิด อาจทำการยักย้าย ถ่ายเทไป</p>

	<p>เพื่อประโยชน์ตามมาตรา นี้ คำว่า "ทรัพย์สิน" ให้ หมายความรวมถึง</p> <p>(1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว</p> <p>(2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหาหรือ จำเลย</p> <p>(3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดของ ผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอน หรือยกย้ายไปเสียในระหว่าง ระยะเวลาสิบปี ก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ว่า การโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมี ค่าตอบแทน</p>	
14	<p>ในกรณีที่บุคคลใดเคยต้องการว่ากระทำความผิด พระราชบัญญัตินี้และศาลได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำ พิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องตามมาตรา 13 วรรคหนึ่ง มาแล้วก็ดี หรือหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้เคยต้องการว่า กระทำความผิดอาจมีการโอน ยกย้าย ซุกซ่อน ไปในระหว่างที่ต้อง หาแล้วไม่ตัดอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการยึดหรือ อายัดทรัพย์สินภายหลังแต่เวลาที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น อีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดง หลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ ความผิด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือ ในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อ ศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมไต่สวนก่อนมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินนั้น ให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่สุด</p>	<p>ในส่วนของผู้ต้องหา ว่ากระทำความผิด แม้จะสามารถต่อสู้ จ น ศ า ล มี ค ำ พิพากษาหรือคำสั่ง ไม่ฟ้องคดีหรือยก ฟ้องแล้วก็ตาม แต่ เฉพาะในเรื่อง ทรัพย์สินที่บุคคล นั้น เคย ต้อง ช ้อ กล่าวหา พนักงาน เจ้า ห ้า น ที่ ก ็ ย ัง สามารถเข้ามา มี อำนาจในการยึด และอายัดได้อีก</p>

15	<p>ในกรณีที่บุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงมีอำนาจตรวจสอบเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่บุคคลนั้นเคยต้องโทษมาแล้วได้ ทั้งนี้นับแต่วันที่บุคคลนั้นพ้นโทษและต่อเนื่องไปอีกเป็นเวลาสิบปี หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่ต้องโทษมา หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลในคดีเดิมไต่สวนก่อนมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของกองทุน หรือสั่งยกคำร้อง โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่</p> <p>คำสั่งศาลตามความในวรรคสองให้เป็นที่สุด</p>	<p>บัญญัติขึ้นเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดที่แม้จะพ้นโทษแล้ว แต่ได้ยกย้าย ถ่ายเททรัพย์สินไปในระหว่างการกระทำความผิด รวมทั้งช่วยให้การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดได้ยกย้ายถ่ายเทไปกลับมาคืนแก่ผู้เสียหายมีประสิทธิภาพ</p>
	<p>ส่วนที่ 2 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน</p>	
16	<p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดแล้ว ให้ประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว</p> <p>การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ รวมถึงการเก็บรักษาทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งยึดหรืออายัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>เพื่อประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บรักษาทรัพย์สินนั้น</p>
17	<p>ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งมีสภาพเป็นของสดหรือเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร แล้วให้นำเงินที่ได้รวมเข้าไว้ในกองทุน</p>	<p>กำหนดมาตรการยึดอายัดทรัพย์สินที่เป็นของสดหรือเสียได้ รวมถึงการกำหนดวิธีการขาย</p>

	<p>ในกรณีที่การขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือที่ได้มีการส่งมอบตามคำสั่งอายัดกระทำได้อย่าง และการบังคับคดีอาจล่าช้าจนอาจเป็นการเสียหายแก่การนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เสียหาย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรหรือเมื่อเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้เสียหายเช่นว่านั้นร้องขอ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำสั่งกำหนดให้จำหน่ายโดยวิธีการอื่นใดที่สมควรก็ได้ ทั้งนี้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีอาจคัดค้านคำสั่งหรือการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งหรือการดำเนินการนั้น คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด</p> <p>ถ้าความปรากฏในภายหลังว่าทรัพย์สินที่นำไปใช้ตามวรรคสอง มิใช่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ โดยใช้จากเงินกองทุนให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี</p> <p>การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	<p>หรือ จำหน่ายทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ซึ่งทำได้ยาก</p>
18	<p>เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สินยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้</p> <p>(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา</p> <p>(2) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือ</p>	<p>เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาและตรวจสอบทรัพย์สินยึดหรืออายัดทรัพย์สิน</p>

	<p>หลักฐานใดมาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ รวมถึงการตรวจสอบจากธนาคาร ตลาดหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินด้วย</p> <p>(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา 13 ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้าย ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน</p>	
19	<p>การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 13 ซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว</p>	<p>ค ุ ม ่ ค ร อ ง ก ร ณี พนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่โดย ชอบ</p>
20	<p>เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา 13 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นเข้ากองทุน โดยจะยื่นไปพร้อมกับฟ้องหรือจะยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้</p> <p>เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าวด้วย</p> <p>ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>กำหนดอำนาจของ พนักงานอัยการ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ ยึดหรืออายัดมาได้ เพื่อขอให้ศาลมี ค ำ ่ ส ั่ง ่ ก ่ ย ู ่ ก ั บ ทรัพย์สินนั้น ได้แก่ ริบแล้วคืนให้แก่ ผู้เสียหาย</p>

21	<p>การประกาศตามมาตรา 20 วรรคสอง ให้ปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและที่สถานีตำรวจท้องที่ที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นอย่างน้อยสิบสี่วัน และให้ประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น ส่วนการแจ้งตามมาตรา 20 วรรคสอง ให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน</p>	<p>เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสได้ตรวจสอบและอาจโต้แย้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้</p>
22	<p>บรรดาทรัพย์สินซึ่งเจ้าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 20 วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า</p> <p>(1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือ</p> <p>(2) ตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ</p> <p>เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน</p>	<p>เพื่อให้ศาลไต่สวนหาความจริงก่อนมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้น</p>
23	<p>บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกลหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่</p>	<p>เพื่อให้อำนาจการริบทรัพย์สินขยายวงกว้างและครอบคลุมทรัพย์สินหลากหลายประเภท</p>

	<p>ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้สั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม</p> <p>ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา 36 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ</p>	
24	ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 22 และ มาตรา 23 ให้ตกเป็นของกองทุน	เพื่อให้กองทุนนำไปเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหาย
25	ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน	กำหนดการสิ้นสุดของการยึดหรืออายัดในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้ยกฟ้อง และกำหนดเวลาให้ผู้บุคคลมารับคืนทรัพย์สิน

	<p>ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิดและไม่อาจจับกุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไม้อาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุน เว้นแต่ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมหรือในทางกุศลสาธารณะ ก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น</p>	
26	<p>การขอรับทรัพย์สินคืน ให้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารหลักฐานต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่</p> <p>การขอรับทรัพย์สินคืนและการคืนทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง</p>	กำหนดกระบวนการในการขอรับทรัพย์สิน
27	<p>ในการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำพิพากษาแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ในการขายทรัพย์สินที่มีหลายสิ่งด้วยกัน ให้แยกขายทีละสิ่งต่อเนื่องกันไป แต่</p> <p>(ก) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีราคาเล็กน้อยรวมขายเป็นกอง ๆ ได้เสมอ</p> <p>(ข) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์สองสิ่งหรือกว่านั้นขึ้นไปรวมขายไปด้วยกันได้ ในเมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้จากการขายจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น</p> <p>(2) ในการขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอาจแบ่งแยกออกได้เป็นส่วน ๆ เจ้าหน้าที่มีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นเป็นส่วน ๆ ได้ ในเมื่อ</p>	กำหนดวิธีการในการขายทอดตลาดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่

	<p>เป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้ในการขายทรัพย์สินบางส่วนจะเพียงพอแก่การบังคับคดี หรือว่าเงินรายได้ทั้งหมดจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนี้</p> <p>(3) ในการขายทรัพย์สินหลายสิ่งด้วยกัน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดลำดับที่จะขายทรัพย์สินนั้น</p> <p>บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินซึ่งจะต้องขายอาจร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวมหรือแยกทรัพย์สิน หรือขอให้ขายทรัพย์สินนั้นตามลำดับที่กำหนดไว้ หรือจะร้องคัดค้านคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งตามวรรคหนึ่งก็ได้ การยื่นคำร้องตามมาตรานี้ต้องกระทำก่อนวันทำการขายทอดตลาด แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่ทราบวิธีการขาย ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ยอมปฏิบัติตามคำร้องขอหรือคำคัดค้านเช่นนั้น ผู้ร้องจะยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบวันนับแต่วันปฏิเสศ เพื่อขอให้มีคำสั่งชี้ขาดในเรื่องนั้นก็ได้ คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เลื่อนการขายไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่ง หรือจนกว่าจะได้พ้นระยะเวลาซึ่งให้เรื่องขึ้นสู่ศาลได้</p>	
28	<p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่โอนอสังหาริมทรัพย์ที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ หากทรัพย์สินที่โอนนั้นมีบุคคลอื่นอยู่อาศัยและไม่ยอมออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ขอที่ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาลให้ออกหมายบังคับคดีเพื่อบังคับให้บุคคลนั้นออกไปจากอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา 271 มาตรา 278 วรรคหนึ่ง มาตรา 351 มาตรา 352 มาตรา 353 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง มาตรา 354 มาตรา 361 มาตรา 362 มาตรา 363 และมาตรา 364 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษา และบุคคลที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษิตามบทบัญญัติดังกล่าว</p>	กำหนดกระบวนการในการโอนอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้ซื้อ

29	<p>เมื่อทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีกฎหมายกำหนดไว้ให้จดทะเบียน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อ</p> <p>ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นห้องชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ก่อนทำการขายทอดตลาด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บอกกล่าวให้นิติบุคคลอาคารชุดแจ้งรายการหนี้ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระเพื่อการออกหนังสือรับรองการปลอดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่กั้นเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลอาคารชุดก่อนเจ้าหนี้จำนอง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ซื้อโดยไม่ต้องใช้หนังสือรับรองการปลอดหนี้</p> <p>ถ้าทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นที่ดินจัดสรรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน ก่อนทำการขายทอดตลาดให้พนักงานเจ้าหน้าที่บอกกล่าวให้นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรแจ้งรายการหนี้ค่าบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคพร้อมค่าปรับตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าว เมื่อขายทอดตลาดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่กั้นเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไว้เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวจนถึงวันขายทอดตลาดแก่นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรก่อนเจ้าหนี้จำนองและให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนโอนสิทธิในที่ดินให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้หากมีการระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป</p> <p>หากนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรไม่แจ้งรายการหนี้ที่ค้างชำระดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสี่หรือแจ้งว่าไม่มีหนี้ที่ค้างชำระ หรือในกรณีที่ยังมีได้จัดตั้งนิติบุคคล</p>	<p>กำหนดวิธีการในการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีทะเบียน และการจดทะเบียน รวมถึงกรณีการขายทอดตลาดห้องชุดที่ดินจัดสรร</p>
----	--	--

	<p>หมู่บ้านจัดสรร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้ให้การระงับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นเป็นอันยกเลิกไป</p> <p>ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวด 2 ส่วนที่ 10 การทำบัญชีส่วนเฉลี่ย และส่วนที่ 11 เงินค้ำจ่าย มาใช้บังคับกับการจ่ายเงินที่กันไว้ตามวรรคสองและวรรคสี่แห่งมาตรานี้ด้วย</p>	
	<p>หมวด 3</p> <p>กองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน</p>	
	<p>ส่วนที่ 1</p> <p>การจัดตั้งและดำเนินการกองทุน</p>	
30	ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชนขึ้นกองทุนหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม	จัดตั้งกองทุนเพื่อทำหน้าที่รวบรวมเงินทรัพย์สินที่ได้จากการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้เสียหาย
31	<p>กองทุนตามมาตรา 30 ประกอบด้วยทรัพย์สินดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 17 มาตรา 24 และ มาตรา 25</p> <p>(2) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล</p> <p>(3) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1)</p> <p>(4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (2)</p>	เพื่อกำหนดทรัพย์สินในกองทุน
32	เงินและทรัพย์สินในกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน	เพื่อให้หาเงินที่ได้มาจากการติดตามเอาคืนจากผู้กระทำความผิดมาคืนให้แก่

	<p>ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 31 (1) และ (3) ให้นำมาเฉลี่ยคืนแก่ผู้เสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของกระทรวงการคลัง</p>	<p>ผู้เสียหายได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย</p>
33	<p>ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าทรัพย์สินที่ศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายสั่งให้ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามพระราชบัญญัตินี้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำความเห็นเสนอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นเพื่อขอให้ศาลในคดีแพ่งหรือศาลในคดีล้มละลายมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อประโยชน์ในการแบ่งแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป เว้นแต่การบังคับคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นได้สำเร็จบริบูรณ์แล้ว</p> <p>เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้จำหน่ายทรัพย์สินแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ถ้าได้รับคำแจ้งความตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกักเงินไว้ และถ้าต่อไปศาลในคดีนี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีคิดหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานบังคับคดีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ในชั้นบังคับคดี เหลือเท่าใดให้ส่งเป็นทรัพย์สินแก่กองทุน ในกรณีเช่นนี้มีให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <p>เมื่อศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายได้รับคำร้องขอไว้แล้ว ให้ศาลรอการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไว้ก่อนจนกว่าศาลในคดีตามพระราชบัญญัตินี้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินนั้น เช่นนี้ให้ศาลในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายนั้นสั่งให้โอนทรัพย์สินนั้นไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ในคดีตามพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการเฉลี่ยทรัพย์สินแก่ผู้เสียหายในคดีนี้ต่อไป</p>	<p>เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตในคดีแพ่งอื่นหรือคดีล้มละลายมาเฉลี่ยให้กับผู้เสียหายในคดีทุจริตภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

34	<p>ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชนดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินอาจแบ่งให้แก่ผู้เสียหายได้</p> <p>(1) ทรัพย์สินตามมาตรา 32 วรรคสอง รวมทั้งสิทธิเรียกร้องเหนือทรัพย์สินของบุคคลอื่น เว้นแต่</p> <p>ก. เครื่องใช้สอยส่วนตัวอันจำเป็นแก่การดำรงชีพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยรวมทั้งคู่สมรสและบุตรผู้เยาว์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย จำเป็นต้องใช้ตามสมควรแก่ฐานานุรูป และ</p> <p>ข. สัตว์ พันธุ์พืช เครื่องมือและสิ่งของสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพของผู้ต้องหาหรือจำเลยราคารวมกันไม่เกินหนึ่งแสนบาท</p> <p>(2) ทรัพย์สินตามมาตรา 17/1</p> <p>(3) ทรัพย์สินตามมาตรา 17/2</p>	<p>กำหนดลักษณะของทรัพย์สินที่อาจนำมาแบ่งให้แก่ผู้เสียหายได้</p>
35	<p>การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง</p>	<p>กำหนดวิธีการรับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดหาผลประโยชน์ จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุนให้มีประสิทธิภาพ</p>
	<p>ส่วนที่ 2</p> <p>การขอเฉลี่ยทรัพย์</p>	
36	<p>ภายใต้บทบัญญัติส่วนนี้ “เจ้าหนี้” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน</p>	<p>กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ที่อาจยื่นคำ</p>

	<p>“ลูกหนี้” หมายความว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน</p> <p>ให้เจ้าหนี้อำนาจยื่นคำขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุน</p>	<p>ขอเฉลี่ยทรัพย์สิน</p> <p>เหมือนกับคดีล้มละลาย</p>
37	<p>เจ้าหนี้ที่จะขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจภายในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด แต่ถ้าเจ้าหนี้อยู่นอกราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่จะขยายกำหนดเวลาให้อีกได้ไม่เกินสองเดือน</p> <p>คำขอเฉลี่ยทรัพย์สินนั้นต้องทำตามแบบพิมพ์ โดยมีบัญชีแสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินและข้อความระบุถึงหลักฐานประกอบหนี้และทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต้องสูญเสียไปจากการกระทำความผิดของลูกหนี้</p>	<p>กำหนดแนวทางการยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์สิน</p> <p>ให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตภาคเอกชน</p> <p>ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้เหมือนกับคดีล้มละลาย</p>
38	<p>บุคคลใดได้รับความเสียหายเพราะสิ่งของของตนถูกยึดไปตามมาตรา 13 มีสิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนสำหรับราคาสิ่งของหรือหนี้เดิมหรือค่าเสียหายได้ แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง แต่ให้นับจากวันที่อาจใช้สิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนได้ ถ้ามีข้อโต้แย้งเป็นคดี ให้นับจากวันคดีถึงที่สุด</p>	<p>ให้บุคคลที่ได้รับ</p> <p>ความเสียหายจากการที่ทรัพย์สินของตนถูกยึดไปไม่มีสิทธิเข้าเฉลี่ยทรัพย์สินจากกองทุนได้</p>
39	<p>เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจขอเฉลี่ยทรัพย์สินได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดแม้ว่าหนี้</p> <p>นั้นยังไม่ถึงกำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม เว้นแต่</p> <p>(1) หนี้ที่เกิดขึ้นโดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี หรือหนี้ที่จะฟ้องร้องให้บังคับไม่ได้</p> <p>(2) หนี้ที่เจ้านี้ยอมให้ลูกหนี้กระทำขึ้นเมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะที่อาจไม่สามารถชำระหนี้คืนได้</p>	<p>กำหนดลักษณะของ</p> <p>หนี้ของผู้เสียหายที่เป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกันในการยื่นขอเฉลี่ยทรัพย์สิน</p>

40	<p>เจ้าหนี้มีประกันอันอาจยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนได้นั้น ต้องได้ความว่าหนี้อันมีประกันนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>แม้เป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ตาม แต่ในเวลาที่มีการเฉลี่ยให้ถือว่าสิทธิเหนือทรัพย์นั้นเป็นอันระงับ โดยให้มีสิทธิเฉลี่ยทรัพย์จากกองทุนเทียบเท่าเจ้าหนี้รายหนึ่ง</p>	<p>กำหนดลักษณะของหนี้ของผู้เสียหายที่เป็นเจ้าหนี้มีประกันเพื่อยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์</p>
41	<p>เมื่อพ้นกำหนดสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งเฉลี่ยทรัพย์แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นัดเจ้าหนี้ทั้งหลายมาพร้อมกันเพื่อตรวจคำขอเฉลี่ยทรัพย์โดยไม่ชักช้า โดยแจ้งความให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน</p>	<p>กำหนดขั้นตอนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจคำขอเฉลี่ยทรัพย์</p>
42	<p>ในการคำขอเฉลี่ยทรัพย์ ไม่ว่าจะป็นหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกหมายเรียกเจ้าหนี้ หรือบุคคลใดมาสอบสวนในเรื่องหนี้สิน แล้วทำความเห็นส่งสำนวนเรื่องหนี้สินที่ขอเฉลี่ยนั้นต่อศาล พร้อมทั้งรายงานว่ามีผู้โต้แย้งคำขอเฉลี่ยทรัพย์ประการใดหรือไม่</p>	<p>ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนเรื่องหนี้สิน</p>
43	<p>คำขอชำระหนี้รายใด ถ้าเจ้าหนี้หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่โต้แย้ง ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้การเฉลี่ยได้ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรสั่งเป็นอย่างอื่น</p>	<p>เพื่อให้ศาลอนุญาตให้มีการเฉลี่ยทรัพย์สินได้</p>
44	<p>คำขอเฉลี่ยทรัพย์รายใดถ้ามีผู้โต้แย้ง ให้ศาลพิจารณาแล้วมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ให้ยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์ (2) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน (3) อนุญาตให้ได้รับชำระหนี้บางส่วน 	<p>เพื่อให้ศาลพิจารณาคำขอเฉลี่ยทรัพย์กรณีมีผู้โต้แย้ง</p>
45	<p>คำขอเฉลี่ยทรัพย์ของเจ้าหนี้ซึ่งศาลได้สั่งอนุญาตแล้วนั้น ถ้าต่อมาปรากฏว่าศาลได้ส่งไปโดยผิดหลง เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจยกคำขอเฉลี่ยทรัพย์หรือลดจำนวนหนี้ที่ได้สั่งอนุญาตไปแล้วได้</p> <p>กรณีที่เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไปแล้วไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และปรากฏต่อมาว่ามีทรัพย์สินตามมาตรา 14 หรือ</p>	<p>เพื่อให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากทรัพย์สินในกองทุนเพิ่มเติม กรณีที่มีทรัพย์สินในกองทุน</p>

	<p>มาตรา 15 ที่อาจนำมาเฉลี่ยแก่ผู้เสียหายทั้งหลายได้อีก ศาลอาจสั่งให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในจำนวนและเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ตามแต่ที่เห็นสมควร ทั้งนี้หลังจากศาลได้กั้นเงินหรือทรัพย์สินไว้แก่กรณีตามมาตรา 34 (1) ก และ ข แล้ว ตามควร</p>	<p>เพิ่มขึ้นจากการติดตามเอาทรัพย์สินกลับคืนมาได้</p>
	<p>หมวด 4 การป้องกันการทุจริตภาคเอกชน</p>	
	<p>ส่วนที่ 1 การส่งเสริมการป้องกันการทุจริต</p>	
46	<p>เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ให้องค์กรตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจกำหนดมาตรการและกลไกที่จำเป็นต่อการดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อให้มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองรวมทั้งจัดให้มีช่องทางการแจ้งข้อมูล เบาะแส หรือพยานหลักฐานสำหรับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยช่องทางดังกล่าวต้องมีวิธีการที่ง่าย สะดวก ไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก และไม่ก่อผลร้ายกับผู้แจ้งดังกล่าว รวมทั้งดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลาดจนเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>(2) ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบและความเสียหายของการทุจริตภาคเอกชนเพื่อให้เกิดการต่อต้านการทุจริตภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง</p>	<p>เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตภาคเอกชน</p>

	<p>(3) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรภาคเอกชนในการจัดให้มีกลไกการแจ้งเตือน กรณีพบว่ามีพฤติการณ์ที่สื่อว่าอาจมีการทุจริตในหน่วยงานของตน</p> <p>(4) รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนหรือองค์กรภาคเอกชนเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p> <p>ในการดำเนินการตาม (1) (2) และ (3) ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อให้คำเสนอแนะ ช่วยเหลือ และร่วมมือกันดำเนินการ</p> <p>คณะกรรมการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง</p>	
	<p>ส่วนที่ 2</p> <p>การส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต</p>	
47	<p>ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้จัดความคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลดังกล่าว โดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้อำนาจของรัฐมนตรีตามกฎหมายดังกล่าวเป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดมาตรการอื่นใดที่สมควรเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่จะต้องได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ และมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยดำเนินการตามที่จำเป็นได้</p> <p>การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ จะได้รับความคุ้มครองหรือช่วยเหลือก่อน</p>	<p>เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน</p>
48	<p>ภายใต้บังคับ มาตรา 49 ผู้ใดแจ้งถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่ามีกระทำความผิดตาม</p>	<p>เพื่อไม่ให้บุคคลที่แจ้งข้อความหรือเบาะแสดังกล่าว</p>

	พระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา	เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา
49	บุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดฐานทุจริตภาคเอกชน หากได้ให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของบุคคลรายอื่นหรือผู้ถูกกล่าวหารายอื่นนั้น และพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรจะกันผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง	การให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเข้ามาช่วยให้การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำความผิดมีประสิทธิภาพและได้ผลรวดเร็วยิ่งขึ้น
	ส่วนที่ 3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ	
50	<p>ในการดำเนินการด้านการต่างประเทศเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ให้องค์กรตามพระราชบัญญัตินี้มีหน้าที่และอำนาจในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตภาคเอกชน</p> <p>(2) ดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในคดีทุจริตภาคเอกชนในกรณีที่ผู้ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาส่งให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการหรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศในคดีทุจริตภาคเอกชนซึ่งมิใช่คำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา</p>	สร้างความร่วมมือในระดับพหุภาคีและสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ
51	เมื่อปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่าภาคเอกชนของต่างประเทศ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่

	<p>กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเสนอเรื่องให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาส่งเรื่องให้หน่วยงานต่างประเทศที่มีหน้าที่และอำนาจรับไปดำเนินคดีตามกฎหมายของประเทศนั้นหรือไม่ ทั้งนี้ ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น</p>	<p>ในการเสนอเรื่องเพื่อให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาว่าจะส่งเรื่องที่มีภาคเอกชนต่างประเทศกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ประเทศนั้นหรือไม่</p>
52	<p>เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อให้ดำเนินการกับบุคคลหรือภาคเอกชนของรัฐต่างประเทศว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่วินิจฉัยหรือดำเนินการอื่นตามที่ได้รับการร้องขอได้</p>	<p>เพื่อให้รัฐมนตรีว่ากระทรวงยุติธรรมมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่รัฐต่างประเทศในการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลหรือภาคเอกชนต่างประเทศที่กระทำความผิด</p>
	<p>หมวด 5 การดำเนินคดี</p>	
53	<p>ให้คดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ</p> <p>ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>เพื่อให้กรมสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนและ</p>

		ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้
	หมวด 6 บทกำหนดโทษ	
54	<p>ผู้ใดขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน ในการสอบสวนหรือไต่สวน ฟ้องร้อง ดำเนินคดี เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>(1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยานเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p> <p>(2) ใช้กำลังบังคับขู่เข็ญ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หลอกหลวง หรือกระทำการอันมิชอบด้วยประการใดเพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p> <p>(3) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือรั่วประโยชน์เอาไปเสีย แก้อไข เปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้นเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด</p>	กำหนดโทษกรณี ขัดขวาง กระบวนการ ยุติธรรม

	<p>(4) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคเอกชน เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่</p> <p>ถ้าเจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้</p>	
55	<p>ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>หากการเปิดเผยตามวรรคหนึ่งเป็นการเปิดเผยชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา หรือชื่อที่อยู่ของผู้ชี้ข้อแฉ หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	กำหนดโทษกรณีบุคคลเปิดเผยข้อมูลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้
56	<p>ผู้ใดยกย่ำ ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการยึดหรืออายัดไว้ หรือสั่งให้ส่ง หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	กำหนดโทษแก่ผู้ทำการยกย่ำถ่ายเทที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ เพื่อให้เสียหายแก่ผู้เสียหาย
57	<p>ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>	กำหนดแก่ผู้ที่ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง

	ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ปฏิบัติการตามกฎหมาย
58	ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ฟ้องเท็จหรือเบิกความอันเป็นเท็จต่อศาล ทั้งนี้เพื่อจะเกลี้ยบบุคคลใดให้ถูกไต่สวน ให้ได้รับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	กำหนดโทษสำหรับผู้ที่แจ้งความเท็จแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงฟ้องเท็จหรือเบิกความเท็จต่อศาล

หากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโปรดส่งไปที่ thammasak007@gmail.com หรือ thamse@kku.ac.th (ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อสกุล- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมศักดิ์ เสนามิตร

การศึกษา บช.บ. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2539

บช.ม. (การบัญชี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2547

น.บ. (นิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2548

กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายเปรียบเทียบ.ม.นChicago-Kent College of Law
สหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2550

ประวัติส่วนบุคคล เกิดวันที่16 ธันวาคม 2516

สัญชาติไทย

ประสบการณ์ทำงาน

การทำงานด้านวิชาการ

พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำและผู้ช่วยคณบดีฝ่ายบุคคลและการเงิน วิทยาลัยนานาชาติ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2556-2558 ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและอาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน

2551-2556 ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและอาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน

2543-2550 อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน

ผลงานด้านวิชาการ

คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้
คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ
หลักการบัญชีสำหรับนักกฎหมาย

ผู้แปลหนังสือ “Starving Season” เขียนโดย Seang Seng MD. หนังสือรางวัล *Book of The Year 2019 (สหรัฐอเมริกา)*

การทำงานด้านวิชาชีพบัญชีและกฎหมาย

ที่ปรึกษาทางด้านบัญชี การเงินและกฎหมายภาคเอกชน
 วิทยากรบรรยายอบรมให้กับผู้ทำบัญชีเพื่อพัฒนาตนเองตามข้อกำหนด
 ของสภาวิชาชีพบัญชีฯ
 นักวางระบบบัญชีและนักวางแผนและจัดทำ Feasibility Study
 ฝ่ายบัญชี โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ กรุงเทพฯ
 ฝ่ายบัญชี โรงแรมมารวยการ์เด้น กรุงเทพฯ
 ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน บจก.ชองชินเกาหลี (ประเทศไทย) จำกัด
 สมุหบัญชี บจก. คาร์ตอนเทค เซอร์วิส จำกัด

พ.ศ. ปัจจุบัน-2561 บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริง แอนด์ แมเนจเมนท์ จำกัด (มหาชน)

ที่ปรึกษาด้านการจัดทำและให้คำแนะนำด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการ
 ร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน PPP ด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่
 เกี่ยวข้องกับนิติกรรมสัญญาและภาษีอากร

พ.ศ. ปัจจุบัน-2560 บริษัท ทีแอลซีเอส ลีทด์ แอดไวเซต จำกัด

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติกรรมสัญญาและภาษีอากร / ที่ปรึกษากฎหมาย

- ให้คำปรึกษาด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน
- ร่างสัญญา สัญญาร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (อังกฤษ-ไทย)
- ให้คำปรึกษากฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการค้าและการลงทุนในประเทศไทย ให้กับนัก
 ลงทุนชาวต่างชาติ
- ให้คำปรึกษากฎหมายเกี่ยวกับกฎหมายการค้าและการลงทุนในประชาคมเศรษฐกิจ
 อาเซียน
 ให้แก่นักลงทุนชาวไทย
- ให้คำปรึกษาภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงนักลงทุนชาวไทยและชาวต่างชาติในส่วนของ
 กฎหมายด้านการบัญชีและภาษีอากรระหว่างประเทศ

พ.ค.-ต.ค.2563 ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและเอกสารสัญญา โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ และจัดทำร่างเอกสารประกอบการจัดจ้างเอกชน เพื่อบริหารจัดการสถานีกลาง บางซื่อและสถานีรถไฟฟ้ายาสีแดง

หน่วยงานที่จ้าง: การรถไฟแห่งประเทศไทย

วงเงินจ้าง: 4.36 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: งานศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบและเสนอแนะรูปแบบทางเลือก ของการบริหารจัดการโครงการฯ งานประเมินความเป็นไปได้ทางการเงิน แนวทางการบริหารสัญญา ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และผลตอบแทนต่อ รฟท. ของรูปแบบทางเลือกของโครงการฯ งานจัดทำร่างเอกสารประกอบการ จัดหาเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการโครงการฯ และงานสนับสนุน รฟท. ใน กระบวนการประเมินข้อเสนอทางเทคนิคของเอกชนที่ยื่นข้อเสนอ และ กระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รับผิดชอบ: จัดทำร่างเอกสารประกอบการจัดหาเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการ โครงการ ประกอบด้วย การจัดทำร่างเอกสารประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุน ร่าง เอกสารข้อเสนอการร่วมลงทุน และร่างสัญญาร่วมลงทุน ให้กับโครงการ

พ2562-ธ.2561. ผู้เชี่ยวชาญด้านเอกสารประกวดราคาส่วนการลงทุนภาคเอกชน โครงการจ้างที่ปรึกษา เพื่อบริหารการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนพื้นที่บริเวณสถานีกลางบางซื่อ แปลง A และ สนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการให้ เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

หน่วยงานที่จ้าง: การรถไฟแห่งประเทศไทย

วงเงินจ้าง: 4.17 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: จัดเตรียมเอกสารประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุน (Invitation to Tender) เอกสารข้อเสนอการร่วมลงทุน (Request for Proposal) และร่างสัญญาร่วมลงทุนตามพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนใน กิจการของรัฐ พ.ศ. 2556ที่กำหนด เพื่อให้เอกชนร่วมลงทุนในพื้นที่แปลง A รวมทั้งสนับสนุน รฟท. จัดรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนเป้าหมาย (Market Sounding)

รับผิดชอบ: ศึกษา วิเคราะห์กฎหมาย และ จัดทำเอกสารประกวดราคาส่วน การลงทุนภาคเอกชนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุน ในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

พค.2562.ธ-ค. ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและเอกสารเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุน งานจ้างที่ปรึกษาเพื่อ จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกและประเมินข้อเสนอของเอกชน โครงการพัฒนา พื้นที่เชิงพาณิชย์บริเวณสถานีกลางบางซื่อ แปลง A

หน่วยงานที่จ้าง: การรถไฟแห่งประเทศไทย

วงเงินจ้าง: 7.85 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: เป็นงานสนับสนุนการรถไฟฯ ในการจัดเตรียมข้อมูล จัดประชุมชี้แจงแก่ เอกชนที่จะเข้าร่วมลงทุน จัดทำหลักเกณฑ์และคู่มือการประเมินข้อเสนอการ ร่วมลงทุน ประเมินเอกสารข้อเสนอการร่วมลงทุน เปรียบเทียบเอกชนที่ผ่าน เกณฑ์การคัดเลือก จัดทำรายงานผลการคัดเลือก จนกระทั่งได้เอกชนที่ผ่าน เกณฑ์การคัดเลือกตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุน ในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

รับผิดชอบ: จัดทำหลักเกณฑ์การคัดเลือกและประเมินข้อเสนอการร่วมลงทุนของภาคเอกชน โครงการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์บริเวณสถานีกลางบางซื่อ แปลง A ที่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

พพ.2562.ก-ข.2561. ที่ปรึกษา ด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อบริหารการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนพื้นที่บริเวณ สถานีกลางบางซื่อ แปลง A และสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการ มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

หน่วยงานที่จ้าง: การรถไฟแห่งประเทศไทย

วงเงินจ้าง: 4.17 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: จัดเตรียมเอกสารประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุน (Invitation to Tender) เอกสารข้อเสนอการร่วมลงทุน (Request for Proposal)

และร่างสัญญาร่วมลงทุนตาม พการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของ .บ.ร. รัฐพ.ศ. 2556ที่กำหนด เพื่อให้เอกชนร่วมลงทุนในพื้นที่แปลง A รวมทั้ง สนับสนุน รถฟ. จัดรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนเป้าหมาย (Market Sounding)

รับผิดชอบ: ให้คำปรึกษา การจัดทำเอกสารงานพัสดุและสัญญาที่เกี่ยวข้องกับ โครงการพัฒนาพื้นที่เชิงพาณิชย์บริเวณสถานีกลางบางซื่อ แปลง A ตามหลัก Transit-Oriented Development (TOD) และเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ที่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556

มีค.2562.มี-ค.2561. ที่ปรึกษา ด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน งานจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาทบทวนความเหมาะสมด้านวิศวกรรม เศรษฐกิจ การเงิน และสิ่งแวดล้อม โครงการท่าเรือแหลมฉบัง ขั้นที่ 3 เพื่อให้สามารถ รองรับรถขนส่งผู้สินค้าผ่านท่าทางรถไฟ และเพิ่มระบบจัดการขนส่งสินค้า แบบอัตโนมัติ (Automation) ในรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและ เอกชน (PPP) ของ EEC (EEC Track)

หน่วยงานที่จ้าง: การท่าเรือแห่งประเทศไทย (.กทท)

วงเงินจ้าง: 26.919 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: เพื่อรองรับการขยายตัวของปริมาณการขนส่งสินค้าทาง ทะเล กททจึงได้ว่าจ้างที่ปรึกษาดำเนินโครงการฯ ซึ่งได้มีการศึกษาสินค้า . ทางรถไฟให้สูงขึ้นและการขนถ่ายด้วยเครื่องมือขนส่งสินค้าประเภทตู้คอนเทน เนอร์ที่ทันสมัยด้วยระบบAutomation โดยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับ รูปแบบการลงทุนของภาคเอกชน และสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนา ประเทศของรัฐบาล โดยมีรายละเอียดงาน ประกอบด้วย งานสำรวจออกแบบ รายละเอียดสำหรับการก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง ขั้นที่ 3 เฉพาะส่วนที่ลงทุน 3 กทท) พัฒนาโดยภาครัฐ.) พร้อมจัดทำรายละเอียดประกอบแบบ รายการแยก อุปกรณ์วัสดุก่อสร้าง ประมาณราคาค่าก่อสร้าง บัญชีแสดงปริมาณงานและ ราคา แบบก่อสร้างฉบับสมบูรณ์ และงานจัดทำเอกสารประกวดราคาจ้าง ก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง ขั้นที่ 3 เฉพาะส่วนการลงทุนพัฒนาโดยภาครัฐ

กทท.)

รับผิดชอบ: การให้คำปรึกษา ด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ร่วมจัดทำเอกสารร่างประกาศเชิญชวนเอกชนร่วมลงทุน ร่างขอบเขตและข้อกำหนดของโครงการ ร่างหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอของเอกชน ร่างสัญญาการร่วมลงทุน และร่างเอกสารประกวดราคา ที่สอดคล้องกับประกาศของ EEC ในรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

สต.2561.ธ-ค. ด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการตามมาตรา แห่งพระราชบัญญัติการให้ 35เอกชนร่วมลงทุน ในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556พื้นที่แปลง A บริเวณสถานีกลางบางซื่อ

หน่วยงานที่จ้าง: การรถไฟแห่งประเทศไทย

วงเงินจ้าง: 7.66 ล้านบาท

รายละเอียดของงาน: เพื่อทบทวนรายงานการศึกษาประเมินมูลค่าความเหมาะสมด้านธุรกิจและการลงทุนของโครงการฯ ที่ดำเนินการแล้วให้เป็นปัจจุบัน ประกอบด้วย งาน จัดทำประเมินมูลค่าที่ดินโดยผู้ประเมินอิสระ จัดรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชน ทำการสำรวจรังวัดจัดทำแผนที่ขอบเขตพื้นที่ที่จะให้สิทธิ์เอกชนเข้าร่วมลงทุนแปลง A รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ ทบทวนรายงานการศึกษาความเหมาะสมด้านธุรกิจและการลงทุนของโครงการฯ วิเคราะห์ความเสี่ยง และแผนการบริหารความเสี่ยงของโครงการเดิมให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่แปลง A บริเวณสถานีกลางบางซื่อมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับแนวคิดเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

รับผิดชอบ: ให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านเอกสารงานพัสดุและสัญญาการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่โดยรอบสถานีกลางบางซื่อแปลง A ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดแห่ง พการให้เอกชนร่วมลงทุนใน.บ.ร. กิจการของรัฐพ.ศ. 2556